

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično gonjenje
osoba odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-04-74-A
Datum: 29. novembar 2017.
Original: engleski

PRED ŽALBENIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija Carmel Agius, predsjedavajući
sudija Liu Daqun
sudija Fausto Pocar
sudija Theodor Meron
sudija Bakone Justice Moloto

Sekretar: g. John Hocking

Presuda od: 29. novembra 2017.

TUŽILAC

protiv

**JADRANKA PRLIĆA
BRUNE STOJIĆA
SLOBODANA PRALJKA
MILIVOJA PETKOVIĆA
VALENTINA ĆORIĆA
BERISLAVA PUŠIĆA**

JAVNO S POVJERLJIVIM DODATKOM C

**PRESUDA
Tom III**

Tužilaštvo:

g. Douglas Stringer
gđa Laurel Baig
gđa Barbara Goy
gđa Katrina Gustafson

Obrana:

g. Michael G. Karnavas i gđa Suzana Tomanović za g. Jadranka Prlića
gđa Senka Nožica i g. Karim A. A. Khan za g. Brunu Stojića
gđa Nika Pinter i gđa Natacha Fauveau-Ivanović za g. Slobodana Praljka
gđa Vesna Alaburić i g. Davor Lazić za g. Milivoja Petkovića
gđa Dijana Tomašegović-Tomić i g. Dražen Plavec za g. Valentina Ćorića
g. Fahrudin Ibrišimović i g. Roger Sahota za g. Berislava Pušića

SADRŽAJ

TOM I

I. UVOD	1
A. KONTEKST	1
B. ŽALBE.....	5
1. Prlićeva žalba.....	5
2. Stojićeva žalba	6
3. Praljkova žalba.....	6
4. Petkovićeva žalba	6
5. Ćorićeva žalba.....	7
6. Pušićeva žalba.....	7
7. Žalba tužilaštva	7
C. ŽALBENI PRETRES	8
II. STANDARD PREISPITIVANJA U ŽALBENOM POSTUPKU	9
III. PRIGOVORI U VEZI S PRAVIČNIM SUĐENJEM I OPTUŽNICOM.....	14
A. MJERODAVNO PRAVO	14
1. Mjerodavno pravo u vezi s pravom na pravično suđenje	14
2. Mjerodavno pravo u vezi s optužnicom.....	14
B. NAVODNE GREŠKE U VEZI S OSLANJANJEM NA DOKAZE U VEZI S FRANJOM TUĐMANOM (STOJIĆEVA OSNOVA 17).....	16
C. NAVODNE GREŠKE U VEZI S PRLIĆEVIM PRAVOM NA ODGOVARAJUĆE VRIJEME I USLOVE ZA ODBRANU (PRLIĆEVA OSNOVA 7)	19
D. NAVODNE GREŠKE U VEZI S TEORIJOM UZP-A (STOJIĆEVA OSNOVA 13, PETKOVIĆEVA PODOOSNOVA 3.1)	21
1. Argumenti strana u postupku	24
2. Analiza	26
E. NAVODNA GREŠKA U VEZI S NAPADOM NA SELO SKROBUČANI (PETKOVIĆEVA PODOOSNOVA 5.2.2.1 DJELIMIČNO).....	31
F. NAVODNE GREŠKE U ZAKLJUČKU DA JE U OPTUŽNICI NAVEDENO POSTOJANJE STANJA OKUPACIJE (ĆORIĆEVA PODOOSNOVA 3.2.1).....	33
G. NAVODNE GREŠKE U VEZI S OBAVIJEŠTENOSĆU O ZAŠTIĆENOM STATUSU MUSLIMANSKIH PRIPADNIKA HVO-A (ĆORIĆEVA OSNOVA 4 DJELIMIČNO).....	35
H. NAVODNE GREŠKE U VEZI SA ĆORIĆEVOM OBAVIJEŠTENOSĆU O NAVODIMA VEZANIM ZA NJEGOVU ODGOVORNOST U SVOJSTVU MINISTRA UNUTRAŠNJIH POSLOVA (ĆORIĆEVA OSNOVA 11 DJELIMIČNO).....	37
1. Argumenti strana u postupku	37
2. Analiza	39
(a) Da li je Optužnica bila manjkava	39
(b) Da li je nedostatak u Optužnici ispravljen	42
(c) Da li je Ćoriću nanesena šteta	44
I. ZAKLJUČAK.....	47
IV. PRIHVATLJIVOST I TEŽINA DOKAZA	48
A. UVOD	48
B. MLADIĆEVI DNEVNICI (PRLIĆEVA OSNOVA 5, STOJIĆEVA OSNOVA 16, PRALJKOVA OSNOVA 50).....	48
1. Uvod.....	48
2. Argumenti strana u postupku	49
(a) Prlićevi, Stojićevi i Praljkovi argumenti	49
(b) Odgovor tužilaštva	52
3. Analiza	53

(a) Uvrštavanje u spis izvoda iz Mladićevih dnevnika prilikom ponovnog otvaranja dokaznog postupka tužilaštva.....	54
(b) Odbijanje zahtjeva odbrane za ponovno otvaranje dokaznih postupaka i izvođenje dokaza u svrhu pobijanja.....	55
(c) Ocjena Mladićevih dnevnika u Prvostepenoj presudi od strane Pretresnog vijeća	62
4. Zaključak	64
C. PRIHVATANJE DOKAZA.....	65
1. Odbijanje zahtjeva za prihvatanje Stojićevih dokaza (Stojićeva osnova 5).....	65
2. Odbijanje zahtjeva za prihvatanje Praljkovih dokaza (Praljkova osnova 51).....	67
3. Pogrešne odluke u vezi s dokazima (Čorićeva osnova 12).....	71
(a) Argumenti strana u postupku	71
(b) Analiza	73
(i) Prihvatanje Prlićevih izjava	73
(ii) Dokazni predmet P03216/P03220	75
(iii) Dokazni predmet P03666	77
D. OCJENA DOKAZA	79
1. Pogrešan pristup ocjeni dokaza (Prlićeva osnova 1).....	79
(a) Argumenti strana u postupku	79
(b) Analiza	80
2. Propust da se objasni ocjena dokumentarnih dokaza (Prlićeva osnova 3).....	82
(a) Argumenti strana u postupku	82
(b) Analiza	83
E. ZANEMARIVANJE DOKAZA.....	85
1. Prlićevi svjedoci (Prlićeva osnova 2).....	85
(a) Argumenti strana u postupku	85
(b) Analiza	86
2. Svjedočenje vještaka odbrane Vlade Šakića (Praljkova osnova 53).....	89
F. ZAKLJUČAK.....	92
V. VJERODOSTOJNOST SVJEDOKA.....	93
A. UVOD	93
B. VJEŠTACI DONIA, TOMLJANOVICH I RIBIČIĆ (PRLIĆEVA OSNOVA 4)	94
C. SVJEDOCI BA, BB, BC, BD, BEESE, BH, DZ, GALBRAITH, LANE I MANOLIĆ (PRLIĆEVA OSNOVA 6).....	97
1. Argumenti strana u postupku	97
2. Analiza	98
D. PRALJKOV ISKAZ (PRALJKOVA OSNOVA 55).....	100
1. Navodno uskraćivanje obrazloženja (podosnova 55.1)	100
2. Navodni propust da se primjereno ocijeni Praljkov iskaz (podosnova 55.2)	101
E. ZAKLJUČAK	102
VI. PRIGOVORI U VEZI S OPŠTIM USLOVIMA ZA PRIMJENU ČLANA 2 STATUTA.....	103
A. POSTOJANJE MEĐUNARODNOG ORUŽANOG SUKOBA	104
1. Okvir međunarodnog oružanog sukoba	104
2. Navodna greška u primjeni prava u vezi s primjenom testa opšte kontrole (Praljkova podosnova 1.4 i Čorićeva podosnova 3.1 djelimično).....	106
(a) Argumenti strana u postupku	106
(b) Analiza	107
3. Navodne greške u utvrđivanju činjeničnog stanja u vezi s klasifikovanjem sukoba kao međunarodnog (Prlićeva podosnova 19.1, Praljкове podosnove 1.1 i 1.2, Petkovićeve podosnove 7.1.1 djelimično, 7.1.2 i 7.1.4).....	108
(a) Argumenti strana u postupku	108
(b) Analiza	109
4. Prigovori u vezi s intervencijom Hrvatske u sukobu između HVO-a i ABiH.....	111
(a) Direktna intervencija vojnika i jedinica HV-a u sukobu (Prlićeve podosnove 19.1 djelimično i 19.2, Stojićeva podosnova 54.1, Praljкове podosnove 1.1 djelimično, 1.2	

djelimično, 1.3 djelimično i 1.4 djelimično, Petkovićeve podosnove 7.1.1 djelimično, 7.1.3 i 7.1.4 djelimično, Čorićeva podosnova 3.1 djelimično, te Pušićeva osnova 7 djelimično).....	112
(i) Argumenti strana u postupku.....	112
(ii) Analiza.....	117
(b) Organizovanje, koordiniranje i planiranje vojnih operacija HVO-a od strane Hrvatske (Prlićeva podosnova 19.3, Stojićeva podosnova 54.2 djelimično, Praljkove podosnove 1.3 djelimično i 1.4 djelimično, Petkovićeve podosnove 7.1.1 djelimično i 7.1.5 djelimično, Čorićeva podosnova 3.1 djelimično, te Pušićeva osnova 7 djelimično).....	121
(i) Argumenti strana u postupku.....	121
(ii) Analiza.....	126
(c) Drugi prigovori – dijeljenje vojnih izvještaja (Stojićeva podosnova 54.2, Praljkova podosnova 1.3 i Petkovićeve podosnove 7.1.5, sve djelimično).....	129
(i) Argumenti strana u postupku.....	129
(ii) Analiza.....	131
5. Zaključak.....	132
B. STANJE OKUPACIJE.....	132
1. Da li je ispitivanje stanja okupacije bilo potrebno (Prlićeva osnova 20, Stojićeva osnova 55, Praljkova osnova 2, Petkovićeve podosnove 7.2 i Čorićeva podosnova 3.2).....	132
2. Pravni uslovi za stanje okupacije (Prlićeva osnova 20, Stojićeva osnova 55, Praljkova osnova 2, Petkovićeve podosnove 7.2 i Čorićeva podosnova 3.2).....	134
(a) Argumenti strana u postupku.....	134
(b) Analiza.....	139
(c) Zaključak.....	153
C. USLOV UTVRĐIVANJA STATUSA ZAŠTIĆENIH OSOBA.....	153
1. Pripadnici HVO-a muslimanske nacionalnosti (Stojićeva osnova 42, Praljkova osnova 3, Petkovićeve podosnove 5.2.1.1 djelimično i 5.2.1.3 djelimično, te Čorićeva osnova 4).....	154
(a) Argumenti strana u postupku.....	154
(b) Analiza.....	157
(c) Zaključak.....	160
2. Vojno sposobni muškarci Muslimani (Praljkova osnova 4, Petkovićeve podosnove 5.2.1.1 djelimično, 5.2.1.2 i 5.2.1.4, Čorićeva osnova 5 i Pušićeva podosnova 7.1).....	161
(a) Argumenti strana u postupku.....	161
(b) Analiza.....	162
(c) Zaključak.....	165
3. Odbrana u vezi sa zatočenjem (Petkovićeve podosnove 5.2.1.1, 5.2.1.3, 5.2.1.4, sve djelimično).....	165
(a) Argumenti strana u postupku.....	166
(b) Analiza.....	167
(c) Zaključak.....	169
D. ZAKLJUČAK.....	169
VII. PRIGOVORI NA ZLOČINE U OSNOVI.....	170
A. UVOD.....	170
B. MENS REA ZA ZLOČINE PROTIV ČOVJEČNOSTI (STOJIĆEVA OSNOVA 26, PRALJKOVA OSNOVA 48 I PETKOVIĆEVE PODOSSNOVE 4.1 I 4.4, OBJE DJELIMIČNO).....	170
1. Argumenti strana u postupku.....	171
2. Analiza.....	172
C. NAVODNE GREŠKE U VEZI S BEZOBZIRNIM RAZARANJEM GRADOVA, NASELJA ILI SELA, ILI PUSTOŠENJEM KOJE NIJE OPRAVDANO VOJNOM NUŽDOM (OSNOVA TUŽILAŠTVA 3 DJELIMIČNO, PRALJKOVA OSNOVA 23 I PETKOVIĆEVA PODOSSNOVA 5.2.2.4 DJELIMIČNO).....	174
1. Propust da se izreknu osuđujuće presude.....	174
(a) Argumenti strana u postupku.....	175
(b) Analiza.....	176

2. Prigovori na pravne i činjenične zaključke na kojima se zasnivaju zaključci o bezobzirnom razaranju.....	178
(a) Opšti argumenti u vezi sa Četiri grupe incidenata i argumenti u vezi s muslimanskom imovinom u opštini Prozor i deset džamija u opštini Mostar	178
(b) Stari most u Mostaru	179
(i) Argumenti strana u postupku	180
(ii) Analiza.....	182
3. Zaključak u vezi s bezobzirnim razaranjem koje nije opravdano vojnom nuždom.....	184
4. Posljedice grešaka u vezi sa Starim mostom po krivična djela progona i protivpravnog terorisanja civila.....	185
(a) Argumenti strana u postupku	186
(b) Analiza	187
D. NAPADI 18. JANUARA 1993. U OPŠTINI GORNJI VAKUF I ZLOČINI POVEZANI S TIM NAPADIMA	189
1. Ubijanje sedam civila u selu Duša (Stojićeva podosnova 45.1 i Praljкова osnova 12)	190
(a) Argumenti strana u postupku	190
(b) Analiza	192
2. Bezobzirno razaranje gradova, naselja ili sela, ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom, u opštini Gornji Vakuf (osnova tužilaštva 3 djelimično)	196
(a) Argumenti strana u postupku	196
(b) Analiza	198
3. Paljenje kuća u selima Duša i Uzričje (Praljkova osnova 11)	199
(a) Argumenti strana u postupku	200
(b) Analiza	202
4. Hapšenje i zatočenje civila iz sela Duša, Hrasnica, Uzričje i Ždrimci (Praljkova osnova 13) ..	205
(a) Argumenti strana u postupku	206
(b) Analiza	208
5. Raseljavanje Muslimana iz sela Duša, Hrasnica, Uzričje i Ždrimci (Praljkova osnova 14).....	216
(a) Argumenti strana u postupku	218
(b) Analiza	220
6. Zločini koje su počinili pripadnici Pukovnije "Bruno Bušić" u selima Ždrimci i Uzričje (Petkovićeve podosnove 5.2.2.2 i 5.2.3.1, obje djelimično)	223
E. HAPŠENJE, ZATOČENJE I RASELJAVANJE MUSLIMANA U OPŠTINI PROZOR U JULU I AVGUSTU 1993. .	225
1. Hapšenje i zatočenje civila iz Prozora (Praljkova osnova 8)	225
(a) Argumenti strana u postupku	226
(b) Analiza	227
2. Raseljavanje Muslimana iz opštine Prozor (Praljkova osnova 9).....	234
(a) Argumenti strana u postupku	234
(b) Analiza	236
F. ZLOČINI POČINJENI U OPŠTINI MOSTAR.....	239
1. Opsada istočnog Mostara i s njom povezani zločini.....	239
(a) Držanje Muslimana u istočnom Mostaru skućenih u enklavi (Stojićeva osnova 50 i Praljкова osnova 25)	239
(b) Humanitarna situacija za vrijeme opsade istočnog Mostara (Praljkova osnova 26).....	243
(c) Kampanja snajperskog djelovanja u Mostaru (Praljkova osnova 20)	245
(d) Granatiranje istočnog Mostara (Praljkova osnova 21 i Petkovićeva podosnova 5.2.2.4, obje djelimično)	248
(i) Argumenti strana u postupku	250
(ii) Analiza.....	253
(e) Uništavanje ili oštećivanje džamija u istočnom Mostaru (Praljkova osnova 24).....	260
2. Smrt četiri Muslimana tokom napada na selo Raštani (Praljkova osnova 27).....	262
3. Zločini koje je počinila Pukovnija "Bruno Bušić" na Heliodromu (Petkovićeva podosnova 5.2.3.1 djelimično)	265
G. ZAKLJUČAK	266

TOM II

VIII. UDRUŽENI ZLOČINAČKI PODUHVAT	267
A. UVOD	267
B. UZP I TREĆA KATEGORIJA UZP-A KAO OBLIK ODGOVORNOSTI KOJI JE ČVRSTO USTANOVLJEN U MEĐUNARODNOM OBIČAJNOM PRAVU	269
1. Argumenti strana u postupku	269
2. Analiza	270
C. KRAJNI CILJ UZP-A	274
1. Uvod.....	274
2. Navodne greške u zaključku Pretresnog vijeća da je Tuđman namjeravao da proširi granice Hrvatske	274
(a) Oспорavanje konstatacija u osnovi zaključka o Tuđmanovim namjerama	275
(i) Tuđmanov plan za proširenje granica Hrvatske.....	275
a. Prlićeva žalba (podosnova 9.2 djelimično).....	275
b. Praljkova žalba (podosnove 5.1 i 5.2 djelimično)	277
(ii) Sastanak u Karađorđevu od 25. marta 1991.	279
a. Prlićeva žalba (podosnova 9.3).....	280
i. Argumenti strana u postupku	280
ii. Analiza	280
b. Praljkova žalba (podosnove 5.1 i 5.2 djelimično)	282
c. Stojićeva žalba (osnova 1 djelimično).....	283
(iii) Tuđmanova dvostruka politika	284
a. Prlićeva žalba (podosnove 9.2 i 9.3 djelimično).....	285
i. Argumenti strana u postupku	285
ii. Analiza	286
b. Praljkova žalba (podosnove 5.1, 5.2 i 6.2 djelimično)	288
i. Argumenti strana u postupku	288
ii. Analiza	289
(iv) Tuđmanova podrška stvaranju HZ HB 18. novembra 1991.	290
a. Prlićeva žalba (podosnova 9.5).....	291
i. Argumenti strana u postupku	291
ii. Analiza	292
b. Praljkova žalba (podosnove 5.1 i 5.2 djelimično)	293
(v) Tuđmanovo upućivanje na Banovinu Hrvatsku u periodu od januara 1993. do marta 1994.	295
a. Prlićeva žalba (podosnova 9.2 djelimično).....	295
b. Praljkova žalba (podosnove 5.1 i 5.2 djelimično)	297
(b) Oспорavanje ukupnog zaključka da je Tuđman tvrdio da BiH ne bi trebala da postoji kao nezavisna država i da dio BiH mora da bude pripojen Hrvatskoj.....	298
(i) Prlićeva žalba (osnova 9.2 djelimično).....	298
(ii) Stojićeva žalba (osnova 1 djelimično).....	300
a. Argumenti strana u postupku.....	300
b. Analiza	301
(iii) Pušićeva žalba (osnova 3 djelimično).....	304
a. Argumenti strana u postupku.....	304
b. Analiza	305
3. Navodne greške u zaključku da su rukovodioci HZ(R) HB učestvovali u sastancima i raspravama u vezi s podjelom BiH	307
(a) Prlićeva žalba (podosnove 9.4, 9.7 i 9.8)	307
(b) Stojićeva žalba (osnova 1 djelimično)	309
(i) Argumenti strana u postupku	309
(ii) Analiza.....	310
(c) Praljkova žalba (podosnove 6.1 djelimično i 6.4).....	311

(i) Argumenti strana u postupku	311
(ii) Analiza.....	312
(d) Petkovićeva žalba (podosnove 2.2 i 2.3 djelimično).....	314
4. Navodne greške u zaključku da stvaranje HZ HB nije bilo samo privremena odbrambena mjera	316
(a) Prlićeva žalba (podosnove 9.1 i 9.6)	316
(i) Argumenti strana u postupku	316
(ii) Analiza.....	318
(b) Stojićeva žalba (osnova 1 djelimično)	321
(c) Praljkova žalba (osnova 6.2 djelimično)	322
(i) Argumenti strana u postupku	322
(ii) Analiza.....	322
5. Navodne greške u vezi sa saglasnošću delegacije bosanskih Hrvata s načelima Vance- Owenovog mirovnog plana i Tuđmanovom učešću u pregovorima	323
(a) Prlićeva žalba (podosnova 9.9)	324
(b) Praljkova žalba (podosnove 5.1 djelimično, 5.2 djelimično i 5.3).....	325
(i) Argumenti strana u postupku	325
(ii) Analiza.....	326
6. Navodne greške u zaključku da su rukovodioci HZ HB uspostavili jednu "mini-državicu" unutar BiH.....	328
(a) Prlićeva žalba (podosnova 9.10)	329
(i) Argumenti strana u postupku	329
(ii) Analiza.....	329
(b) Praljkova žalba (podosnove 5.1 i 5.2 djelimično).....	331
7. Navodne greške u vezi s krajnjim ciljem UZP-a	331
(a) Stojićeva žalba (osnova 1 djelimično).....	332
(b) Praljkova žalba (podosnova 6.5)	333
(c) Petkovićeva žalba (podosnove 2.1, 2.2 djelimično i 2.3 djelimično).....	333
(i) Argumenti strana u postupku	333
(ii) Analiza.....	334
(d) Pušićeva žalba (osnova 3 djelimično)	336
(i) Argumenti strana u postupku	336
(ii) Analiza.....	338
8. Zaključak	338
D. POSTOJANJE ZAJEDNIČKOG ZLOČINAČKOG PLANA UZP-A.....	339
1. Uvod.....	339
2. Navodne greške u vezi s definicijom ZZP-a (Stojićeva osnova 8 i Petkovićeve podosnove 3.2.1.1 i 3.2.1.2 djelimično)	340
(a) Argumenti strana u postupku	340
(b) Analiza	341
3. Navodne greške u primjeni prava u vezi s obimom i proširenjem ZZP-a	343
(a) Stojićeva žalba (osnove 11 i 12) i Praljkova žalba (osnova 7).....	344
(i) Argumenti strana u postupku	344
(ii) Analiza.....	346
(b) Stojićeva žalba (osnova 4 djelimično)	356
(i) Argumenti strana u postupku	356
(ii) Analiza.....	357
(c) Praljkova žalba (osnova 49)	360
(d) Petkovićeva žalba (podosnova 3.2.1.3).....	361
4. Navodne greške u vezi s događajima koji su bili sastavni dio ZZP-a	362
(a) Uvod	362
(b) Navodne greške u vezi sa zaključcima koji su se odnosili na period prije ZZP-a	363
(i) Prlićeva žalba (podosnova 10.1).....	363
(ii) Praljkova žalba (podosnova 5.4 djelimično).....	364
(iii) Petkovićeva žalba (podosnova 3.2.1.2 djelimično)	366

a. Argumenti strana u postupku.....	366
b. Analiza	366
(c) Navodne greške u zaključcima da je UZP započeo sredinom januara 1993. i da su muslimanski civili bili uklonjeni iz sela u opštini Gornji Vakuf.....	368
(i) Prlićeva žalba (podosnove 10.2, 10.3 i 10.4 djelimično).....	368
a. Argumenti strana u postupku.....	368
b. Analiza	369
(ii) Stojićeva žalba (osnova 10).....	371
a. Argumenti strana u postupku.....	371
b. Analiza	372
(iii) Stojićeva žalba (osnova 4 djelimično).....	375
(iv) Praljkova žalba (osnova 15).....	376
a. Argumenti strana u postupku.....	376
b. Analiza	377
(v) Petkovićeva žalba (podosnova 3.2.2.1 djelimično).....	379
a. Argumenti strana u postupku.....	379
b. Analiza	380
(vi) Uticaj poništenja zaključka u vezi sa selom Duša na ZZP	382
a. Argumenti strana u postupku.....	383
b. Analiza	385
(d) Navodne greške u vezi s događajima u opštini Jablanica u periodu od februara do maja 1993.	389
(i) Prlićeva žalba (podosnove 10.3 i 10.4 djelimično).....	389
(ii) Petkovićeva žalba (podosnova 3.2.2.1 djelimično)	390
a. Argumenti strana u postupku.....	390
b. Analiza	391
(e) Navodne greške u zaključcima o ofanzivnim dejstvima HVO-a u opštini Prozor.....	393
(i) Prlićeva žalba (podosnove 10.3 i 10.4 djelimično).....	393
(ii) Petkovićeva žalba (podosnova 3.2.2.1 djelimično)	394
(iii) Praljkova žalba (osnova 10)	394
a. Argumenti strana u postupku.....	394
b. Analiza	396
(f) Navodne greške u zaključcima o postupcima HVO-a u opštini Mostar.....	398
(i) Prlićeva žalba (podosnova 10.5).....	398
a. Argumenti strana u postupku.....	398
b. Analiza	400
(ii) Prlićeva žalba (podosnove 10.6, 10.7 i 10.8).....	403
a. Argumenti strana u postupku.....	403
b. Analiza	404
(iii) Stojićeva žalba (osnova 47).....	405
a. Argumenti strana u postupku.....	405
b. Analiza	406
(iv) Praljkova žalba (osnova 28).....	409
(v) Petkovićeva žalba (podosnova 3.2.2.1 djelimično).....	412
(vi) Praljkova žalba (podosnova 6.3) i Petkovićeva žalba (podosnova 3.2.2.3).....	413
a. Argumenti strana u postupku.....	413
b. Analiza	415
(g) Navodne greške u zaključcima u vezi s događajima koji su se desili prije i poslije napada na kasarnu HVO-a “Tihomir Mišić” u Mostaru 30. juna 1993.....	417
(i) Prlićeva žalba (podosnove 10.10 i 10.15).....	418
a. Argumenti strana u postupku.....	418
b. Analiza	419
(ii) Petkovićeva žalba (podosnova 3.2.2.2)	420
a. Argumenti strana u postupku.....	420
b. Analiza	421

(h) Navodne greške u zaključcima u vezi s događajima koji su se desili krajem 1993.	422
(i) Prlićeva žalba (podosnove 10.12, 10.13 i 10.14).....	423
(ii) Praljškova žalba (osnova 32).....	423
a. Argumenti strana u postupku.....	423
b. Analiza	425
(iii) Petkovićeva žalba (podosnova 3.2.2.1 djelimično)	426
5. Drugi prigovori na dokaze i alternativni razumni zaključci	427
(a) Navodne greške u vezi s obrascem zločina i samim postojanjem ZZP-a (Prlićeve podosnove 10.16 i 10.17, Stojićeva osnova 4 djelimično i Pušićeva osnova 3 djelimično).....	427
(i) Argumenti strana u postupku	427
(ii) Analiza.....	430
(b) Navodne greške u vezi s kontekstom sukoba sa ABiH.....	432
(i) Stojićeva žalba (osnova 2)	432
a. Argumenti strana u postupku.....	432
b. Analiza	434
(ii) Stojićeva žalba (osnova 3)	437
a. Argumenti strana u postupku.....	437
b. Analiza	438
(iii) Petkovićeva žalba (podosnove 3.2.2 i 3.2.2.4)	440
a. Argumenti strana u postupku.....	440
b. Analiza	441
(iv) Čorićeva žalba (osnova 1 djelimično).....	443
a. Argumenti strana u postupku.....	443
b. Analiza	445
6. Zaključak	448
E. NAVODNE GREŠKE U VEZI S UČEŠĆEM JADRANKA PRLIĆA U UZP-U	449
1. Uvod.....	449
2. Prlićeva uloga u svojstvu predsjednika HVO-a/Vlade HZ(R) HB	450
(a) Navodne greške vezane za Prlićeve funkcije i dužnosti u vezi s civilnim poslovima	450
(i) Prlićeva ovlaštenja za donošenje odluka (Prlićeva podosnova 11.1)	451
a. Prlićeva ovlaštenja u odnosu na ovlaštenja drugih organa i funkcionera.....	451
i. Argumenti strana u postupku	451
ii. Analiza	452
b. Prlićeva statutarna ovlaštenja i uloga u HVO-u/Vladi HZ(R) HB	454
i. Argumenti strana u postupku	454
ii. Analiza	455
c. Razlika između HZ HB i HR HB	456
i. Argumenti strana u postupku	456
ii. Analiza	457
d. Rasprave Vlade.....	459
e. Zaključak	461
(ii) Proširenje ovlaštenja Vlade (Prlićeva podosnova 11.2)	461
(iii) Odjel/Ministarstvo obrane (Prlićeva podosnova 11.3)	462
a. Argumenti strana u postupku.....	462
b. Analiza	463
(iv) Odjel/Ministarstvo unutarnjih poslova (Prlićeva podosnova 11.4)	466
a. Argumenti strana u postupku.....	466
b. Analiza	467
(v) Odjel/Ministarstvo pravosuđa i opće uprave (Prlićeva podosnova 11.5)	469
(vi) Budžetski organi Vlade (Prlićeva podosnova 11.6).....	470
a. Argumenti strana u postupku.....	470
b. Analiza	471
(vii) Ured za izbjeglice, prognanike i raseljene osobe (Prlićeva podosnova 11.7).....	472
a. Argumenti strana u postupku.....	472
b. Analiza	473

(viii) Služba za razmjenu (Prlićeva podosnova 11.8).....	475
(ix) Opštinski organi (Prlićeva podosnova 11.9).....	476
(x) Zaključak.....	477
(b) Navodne greške u vezi s vojnim ovlaštenjima (Prlićeva osnova 12).....	477
(i) Uvod.....	477
(ii) Vojna ovlaštenja Vlade i Prlića (Prlićeva podosnova 12.1)	478
a. Vojna ovlaštenja Vlade.....	478
i. Argumenti strana u postupku	478
ii. Analiza	480
b. Prlićeva vojna ovlaštenja.....	482
i. Argumenti strana u postupku	482
ii. Analiza	484
c. Zaključak	487
(iii) Prlićevo znanje o borbenim dejstvima (Prlićeva podosnova 12.2).....	487
(iv) Zaključak	488
(c) Navodne greške u pogledu Prlićevih ovlaštenja u vezi s humanitarnom pomoći (Prlićeva osnova 14).....	488
(i) Argumenti strana u postupku.....	488
(ii) Analiza.....	489
(d) Navodne greške u vezi s Prlićevom ulogom u odnosima između HZ(R) HB i Hrvatske	491
(i) Prlićeve veze s rukovodiocima Hrvatske (Prlićeva osnova 15).....	491
(ii) Prlićevo znanje o međunarodnom oružanom sukobu u kojem je učestvovala Hrvatska (Prlićeva podosnova 16.16)	493
3. Navodne greške u vezi s Prlićevim značajnim doprinosom ZZP-u i njegovom namjerom.....	494
(a) Opština Gornji Vakuf (Prlićeva podosnova 16.1).....	494
(i) Ultimatum od 15. januara 1993. (Prlićeva podosnova 16.1.1)	494
a. Argumenti strana u postupku.....	495
b. Analiza	496
(ii) Vojna dejstva nakon Ultimatumu od 15. januara 1993. (Prlićeva podosnova 16.1.2).....	499
a. Argumenti strana u postupku.....	500
b. Analiza	501
(iii) Razni zaključci u vezi s napadima na Gornji Vakuf u januaru 1993. (Prlićeva podosnova 16.1.3).....	502
a. Argumenti strana u postupku.....	503
b. Analiza	504
(iv) Prlićeva namjera u vezi sa zločinima u Gornjem Vakufu (Prlićeva podosnova 16.1.4). 506	
a. Argumenti strana u postupku.....	506
b. Analiza	507
(b) Opštine Prozor i Jablanica (Prlićeva podosnova 16.2).....	509
(i) Ultimatum od 4. aprila 1993. (Prlićeve podosnove 16.2.1 i 16.2.2).....	509
a. Argumenti strana u postupku.....	509
b. Analiza	512
(ii) Vojna dejstva nakon Ultimatumu od 4. aprila 1993. (Prlićeve podosnove 16.2.3, 16.2.4 i 16.2.5).....	515
a. Argumenti strana u postupku.....	516
b. Analiza	516
(iii) Raseljavanje Muslimana iz Doljana i Sovića (Prlićeva podosnova 16.2.6)	518
(iv) Mens rea (Prlićeva podosnova 16.2.7).....	519
(c) Prlićevo učešće u kampanji masovnog hapšenja Muslimana u više opština počev od 30. juna 1993. (Prlićeva podosnova 16.3).....	520
(i) Argumenti strana u postupku	521
(ii) Analiza.....	523
(d) Opština Mostar (Prlićeva podosnova 16.4).....	525
(i) Zapadni Mostar	525
a. Navodna greška u zaključku o širenju hrvatstva (Prlićeva podosnova 16.4.1)	525

b. Navodna greška u vezi s Prličevim prihvatanjem hapšenja Muslimana izvršenog približno 9. maja 1993. (Prličeva podosnova 16.4.2).....	526
i. Argumenti strana u postupku	526
ii. Analiza	527
c. Navodne greške u vezi s Prličevim doprinosom procesu deložiranja (Prličeve podosnove 16.4.3 i 16.4.4)	528
i. Argumenti strana u postupku	528
ii. Analiza	530
(ii) Istočni Mostar	532
a. Kampanja granatiranja i drugog vatrenog djelovanja HVO-a po istočnom Mostaru (Prličeva podosnova 16.4.5).....	532
i. Argumenti strana u postupku	532
ii. Analiza	533
b. Životni uslovi u istočnom Mostaru (Prličeva podosnova 16.4.6)	534
i. Argumenti strana u postupku	534
ii. Analiza	536
c. Prličev doprinos blokiranju humanitarne pomoći za istočni Mostar (Prličeva podosnova 16.4.7)	539
i. Argumenti strana u postupku	540
ii. Analiza	543
(e) Raseljavanje Hrvata iz opštine Vareš (Prličeva podosnova 16.5).....	547
(i) Argumenti strana u postupku	548
(ii) Analiza.....	550
(f) Prličev doprinos politici raseljavanja stanovništva (Prličeva podosnova 16.6).....	553
(i) Argumenti strana u postupku	553
(ii) Analiza.....	557
(g) Prličeva nadležnost za zatočeničke centre	561
(i) Prličeva opšta ovlaštenja u vezi sa zatočeničkim centrima (Prličeva osnova 13 djelimično).....	561
a. Argumenti strana u postupku.....	562
b. Analiza	564
(ii) Heliodrom	567
a. Prličeva ovlaštenja u vezi s Heliodromom (Prličeve podosnove 16.7.1 i 16.7.3)	567
b. Prličevo omogućavanje i podržavanje zatočenja civila na Heliodromu (Prličeva osnova 13 djelimično i podosnova 16.7.2).....	568
i. Argumenti strana u postupku	569
ii. Analiza	570
c. Prličevo omogućavanje i prihvatanje korištenja zatočenika s Heliodroma za rad na liniji fronta (Prličeva podosnova 16.7.4).....	571
i. Argumenti strana u postupku	571
ii. Analiza	572
d. Prličevo planiranje i omogućavanje organizovanja odlaska približno 2.500 zatočenika s Heliodroma u Hrvatsku (Prličeva podosnova 16.7.5).....	573
(iii) Zatočenički centar Vojno (Prličeva osnova 13 djelimično i podosnova 16.8).....	575
(iv) Zatvor u Dretelju (Prličeva osnova 13 djelimično i podosnova 16.9)	576
a. Argumenti strana u postupku.....	576
b. Analiza	579
(v) Zatvor u Gabeli (Prličeva osnova 13 djelimično i podosnova 16.11).....	580
a. Argumenti strana u postupku.....	580
b. Analiza	581
(vi) Prličevo omogućavanje odlaska zatočenika u strane zemlje preko Hrvatske (Prličeva podosnova 16.10).....	582
(h) Negiranje, prikrivanje i podsticanje zločina i propust da se spriječe zločini ili kazne počinioci (Prličeve podosnove 16.12, 16.13, 16.14 i 16.15)	584
(i) Argumenti strana u postupku	584

(ii) Analiza.....	586
(i) <i>Mens rea</i> i <i>actus reus</i> počinjenja putem UZP-a (Prličeva osnova 18).....	589
(i) Argumenti strana u postupku.....	589
(ii) Analiza.....	591
4. Zaključak	593
F. NAVODNE GREŠKE U VEZI S UČEŠĆEM BRUNE STOJIĆA U UZP-U	593
1. Uvod.....	593
2. Navodne greške u zaključku da je Stojić imao komandu i "efektivnu kontrolu" nad HVO-om (Stojićeva osnova 20).....	595
(a) Stojićeva administrativna i logistička uloga u HVO-u.....	596
(b) Stojićeva uloga u osnivanju i organizaciji HVO-a.....	600
(c) Stojićeva odgovornost da izvještava Vladu HZ(R) HB o vojnim operacijama i da daje prijedloge, koji su usvajani	601
(d) Stojićevo ovlaštenje da odluke Vlade u vezi s vojnim pitanjima šalje kroz vojni komandni lanac	604
(e) Stojićevo ovlaštenje da izdaje naređenja direktno HVO-u i da obezbijedi da ta naređenja budu izvršena	606
(i) Argumenti strana u postupku.....	606
(ii) Analiza.....	607
(f) Stojićeva odgovornost za kadrove, finansije i logistiku HVO-a.....	612
(i) Argumenti strana u postupku	612
(ii) Analiza.....	614
a. Logističke potrebe HVO-a.....	614
b. Finansije HVO-a.....	617
c. Kadrovi.....	621
(g) Stojićevo ovlaštenje da odredi predstavnike HVO-a na pregovorima o prekidu vatre	622
(h) Zaključak.....	624
3. Navodne greške u zaključku da je Stojić imao komandu i "efektivnu kontrolu" nad Vojnom policijom (Stojićeva osnova 21)	624
(a) Argumenti strana u postupku	624
(b) Analiza	627
(i) Stojićeva uključenost u imenovanja u Vojnoj policiji i njegove administrativne uloge... ..	627
(ii) Ovlaštenja Uprave Vojne policije.....	628
(iii) Da li je Stojić izdavao naređenja Vojnoj policiji.....	629
(iv) Da li je Stojić primao izvještaje u vezi s aktivnostima Vojne policije	631
(c) Zaključak.....	634
4. Navodne greške u vezi sa Stojićevim propustom da spriječi zločine koje su počinili HVO i Vojna policija i kazni počinioce (Stojićeva osnova 23).....	634
(a) Stojićevo <i>de facto</i> ovlaštenje da spriječi i kazni zločine (Stojićeva podosnova 23.1)	635
(i) Argumenti strana u postupku	635
(ii) Analiza.....	636
(b) Da li Stojić nije imao namjeru da spriječi zločine i kazni počinioce (Stojićeva podosnova 23.3)	641
(c) Stojićevo ovlaštenje da spriječi zločine koje su počinili Naletilićevi vojnici ili da kazni počinioce (Stojićeva podosnova 23.2)	643
(d) Zaključak.....	644
5. Navodne greške u vezi sa Stojićevim ovlaštenjima i odgovornostima (Stojićeva osnova 24) ..	645
(a) Da li je Stojić predstavljao Vladu na mirovnim pregovorima (Stojićeva podosnova 24.1) ..	645
(b) Da li je Stojić učestvovao u kreiranju politike odbrane Vlade HZ(R) HB (Stojićeva podosnova 24.2).....	647
(c) Da li je Stojić vršio funkciju predstojnika Odjela obrane do 15. novembra 1993. (Stojićeva podosnova 24.3).....	651
(d) Zaključak.....	651
6. Navodne greške u identifikovanju članova UZP-a (Stojićeva osnova 7)	652

7. Navodne greške u zaključku da je Stojić dao značajan doprinos UZP-u uopšte (Stojićeva osnova 27).....	654
(a) Navodne pravne greške u primjeni odgovornosti po osnovu UZP-a (Stojićeva podosnova 27.1, djelimično).....	654
(b) Da li je Stojićeva pomoć vojnim operacijama doprinijela UZP-u (Stojićeva podosnova 27.1 djelimično).....	657
(i) Argumenti strana u postupku.....	657
(ii) Analiza.....	657
(c) Da li je Stojićeva uloga spone između oružanih snaga i Vlade doprinijela UZP-u (Stojićeva podosnova 27.2 djelimično).....	660
(d) Da li je Stojić koristio HVO i Vojnu policiju za počinjenje zločina (Stojićeve podosnove 27.2 (djelimično) i 27.3).....	661
(i) Argumenti strana u postupku.....	661
(ii) Analiza.....	662
(e) Zaključak.....	665
8. Navodne greške u vezi sa Stojićevom umiješanošću u zločine počinjene u opštinama i zatočeničkim centrima	666
(a) Opština Prozor i Zatvor u Ljubuškom (Stojićeva osnova 28).....	666
(i) Argumenti strana u postupku.....	666
(ii) Analiza.....	667
(iii) Zaključak	670
(b) Opština Gornji Vakuf (Stojićeva osnova 29).....	670
(i) Da li je Stojić naredio Miri Andriću da zauzme Gornji Vakuf silom (Stojićeva podosnova 29.1).....	671
(ii) Da li je Stojić znao za počinjenje zločina na osnovu izvještaja Željka Šiljega (Stojićeva podosnova 29.2).....	675
(iii) Da li je Stojić omogućio i izbliza pratio vojne operacije u Gornjem Vakufu i da li je namjeravao da zločini budu počinjeni (Stojićeva podosnova 29.3)	678
(iv) Zaključak	679
(c) Opština Jablanica (Stojićeva osnova 30).....	680
(i) Da li je Stojić morao znati za plan u vezi s vojnim operacijama HVO-a u opštini Jablanica (Stojićeva podosnova 30.2).....	680
a. Argumenti strana u postupku.....	680
b. Analiza	681
(ii) Da li je Stojić morao znati za zločine počinjene u Sovićima i Doljanima (Stojićeva podosnova 30.1).....	684
a. Argumenti strana u postupku.....	684
b. Analiza	685
(iii) Zaključak	688
(d) Operacije u gradu Mostaru u maju 1993. (Stojićeva osnova 31).....	689
(i) Stojićevo učešće u pripremanju snaga i planiranju operacija HVO-a u Mostaru (Stojićeva podosnova 31.1)	689
(ii) Navodne greške u ocjeni svjedočenja svjedoka vještaka Davora Marijana i oslanjanju na to svjedočenje (Stojićeva podosnova 31.2).....	692
(iii) Stojićevo učešće u planiranju djela nasilja koja su pratila operacije HVO-a u Mostaru (Stojićeva podosnova 31.3)	695
(iv) Zaključak	697
(a) Deložacije muslimanskog stanovništva iz zapadnog Mostara (Stojićeve osnove 32 i 33) ..	697
(i) Da li je Stojić primao izvještaje u vezi s deložacijama Muslimana i zločinima počinjenim nad njima i da li je učestvovao u organizaciji i provođenju kampanja deložacije (Stojićeva podosnova 33.1)	698
(ii) Da li su Stojić i vlasti HVO-a zaista namjeravali da kazne počinioc zločina nad Muslimanima u Mostaru (Stojićeva podosnova 33.2).....	701
(iii) Navodne greške u ocjeni Stojićevih komentara iznesenih 17. jula 1993. (Stojićeva podosnova 33.3).....	703

(iv) Navodne greške u vezi s vjerodostojnošću i svjedočenjem svjedoka DZ (Stojićeva osnove 32 i 33.4)	707
a. Navodne greške u vezi s vjerodostojnošću svjedoka DZ (Stojićeva osnova 32)	707
b. Navodne greške u vezi s dokazima svjedoka DZ iz druge ruke (Stojićeva podosnova 33.4).....	710
(v) Stojićeva namjera da tokom kampanja deložacije budu počinjena djela zlostavljanja nad Muslimanima (Stojićeva podosnova 33.5)	712
(vi) Zaključak	713
(b) Opsada istočnog Mostara (Stojićeva osnova 34)	713
(i) Stojićevo znanje o teškim životnim uslovima stanovništva u istočnom Mostaru i prihvatanje tih uslova (Stojićeva podosnova 34.1).....	714
(ii) Stojićeva kontrola nad snajperistima HVO-a u zapadnom Mostaru i znanje o snajperskim napadima na istočni Mostar (Stojićeve podosnove 34.2, 34.3 i 34.4).....	717
(iii) Da li je Stojić omogućio ometanje dostave humanitarne pomoći (Stojićeva podosnova 34.5).....	721
a. Argumenti strana u postupku.....	721
b. Analiza	722
(iv) Zaključak	724
(c) Opština Čapljina (Stojićeva osnova 35)	724
(i) Da li je Stojić znao za zatočenje muškaraca koji nisu pripadali nijednim oružanim snagama i to omogućio (Stojićeva podosnova 35.1)	725
a. Argumenti strana u postupku.....	725
b. Analiza	726
(ii) Da li je Stojić bio obaviješten o deložacijama u Čapljini i načinu na koji su one izvršene (Stojićeve podosnove 35.2 i 35.3)	730
(iii) Zaključak	734
(d) Opština Vareš (Stojićeva osnova 36)	734
(i) Da li je Stojić omogućio vojne operacije u Varešu (Stojićeva podosnova 36.2).....	734
(ii) Stojićevo znanje o zločinima u opštini Vareš i prihvatanje tih zločina (Stojićeva podosnove 36.1 i 36.3).....	737
a. Argumenti strana u postupku.....	737
b. Analiza	738
(iii) Zaključak	741
(e) Zatočenički centri (Stojićeva osnova 37)	742
(i) Da li je Stojić bio odgovoran za zatočeničke centre (Stojićeva podosnova 37.1, djelimično).....	742
a. Argumenti strana u postupku.....	742
b. Analiza	744
(ii) Stojićeva uloga u pogledu Heliograma i svijest o uslovima zatočenja (Stojićeve podosnove 37.1 djelimično i 37.2)	747
a. Da li je Stojić bio odgovoran za zločine počinjene na Heliogramu (Stojićeva podosnova 37.1, djelimično)	748
i. Argumenti strana u postupku	748
ii. Analiza	749
b. Da li je Stojić bio svjestan uslova na Heliogramu (Stojićeva podosnova 37.2).....	752
(iii) Stojićeva uloga u vezi sa Zatvorom u Dretelju i Zatvorom u Gabeli (Stojićeva podosnova 37.1, djelimično).....	753
i. Argumenti strana u postupku	755
ii. Analiza	756
(iv) Zaključak	759
9. Navodne greške u pogledu Stojićeve <i>mens rea</i> i prigovori u vezi s tim.....	760
(a) Navodne greške u zaključku da su Tuđman i drugi direktno sarađivali s drugima u UZP-u i dijelili s njima namjeru za UZP (Stojićeve osnove 6 i 14)	760
(b) Navodne greške u vezi sa Stojićevim znanjem o UZP-u i njegovom zajedničkom zločinačkom cilju (Stojićeva osnova 15)	762

(c) Navodne greške u zaključku da je Stojić imao zajedničku namjeru za UZP (Stojićeva podosnova 25.1).....	764
(d) Navodna greška u primjeni prava zbog propusta da se donese konkretan zaključak o Stojićevoj namjeri da učestvuje u UZP-u (Stojićeva podosnova 25.2)	766
(e) Navodne greške zbog izvođenja zaključka o Stojićevoj namjeri iz njegove opšte logističke podrške (Stojićeva podosnova 25.3).....	767
(f) Navodne greške u vezi sa Stojićevom namjerom da počini određena krivična djela (Stojićeva podosnova 25.4).....	768
(i) Argumenti strana u postupku.....	768
(ii) Analiza.....	770
a. Navodne greške u vezi sa Stojićevom namjerom da počini krivična djela iz tačaka 2, 3, 19, 20 i 21 Optužnice.....	770
b. Navodne greške u vezi sa Stojićevom posebnom namjerom da počini krivično djelo protivpravnog terorisanja civila.....	773
(iii) Zaključak	780
(g) Navodne greške u vezi sa Stojićevom posebnom namjerom da diskriminiše muslimansko stanovništvo (Stojićeva podosnova 25.5)	780
(h) Navodne greške u vezi sa Stojićevom namjerom da se počine zločini u Prozoru, Jablanici, istočnom Mostaru, Čapljini i Varešu i u zatočeničkim centrima (Stojićeva podosnova 25.6)	785
(i) Zaključak.....	788
10. Zaključak	788
G. NAVODNE GREŠKE U VEZI S UČESTVOVANJEM SLOBODANA PRALJKA U UZP-U	789
1. Uvod.....	789
2. Navodne greške u vezi s vojnim lancem komandovanja (Praljkova osnova 37).....	791
(a) Ovlaštenja zapovjednika OZ i brigada HVO-a nad Vojnom policijom u izvršavanju njenih "dnevniha zadataka" (Praljkova podosnova 37.1).....	791
(i) Argumenti strana u postupku.....	791
(ii) Analiza.....	793
(b) Komandna ovlaštenja Glavnog stožera nad KB-om (Praljkova podosnova 37.2).....	798
(i) Argumenti strana u postupku.....	798
(ii) Analiza.....	799
(c) Zaključak.....	804
3. Navodne greške u vezi s Praljkovim funkcijama i ovlaštenjima (Praljkova osnova 38).....	804
(a) Praljkovo <i>de facto</i> komandovanje prije 24. jula 1993. (Praljkova podosnova 38.1).....	804
(i) Argumenti strana u postupku.....	804
(ii) Analiza.....	807
(b) Praljkova komandna ovlaštenja i "efektivna kontrola" nad HVO-om od 24. jula 1993. (Praljkova podosnova 38.2)	812
(i) Argumenti strana u postupku.....	812
(ii) Analiza.....	814
(c) Praljkova komandna ovlaštenja i "efektivna kontrola" nad Vojnom policijom od 24. jula 1993. (Praljkova podosnova 38.3)	817
(i) Argumenti strana u postupku.....	817
(ii) Analiza.....	818
(d) Zaključak.....	822
4. Navodne greške u vezi s Praljkovim značajnim doprinosom UZP-u (Praljkova osnova 40)....	822
(a) Da li je Praljkov doprinos UZP-u bio pravilno utvrđen (Praljkova podosnova 40.1 djelimično).....	823
(b) Da li je Praljkovo učešće u vojnim operacijama predstavljalo značajan doprinos i ostvarivalo UZP (Praljkove podosnove 40.2, 40.3 i 40.7).....	825
(c) Da li je Praljkova uloga posrednika između Hrvatske i HZ(R) H-B bila u cilju ostvarivanja UZP-a (Praljkove podosnove 40.1 djelimično, 40.4, 40.5 i 40.6)	828
(i) Praljkovo ponašanje prije postojanja UZP-a.....	830
(ii) Ocjena Pretresnog vijeća o dokazima i Praljkovom učešću na sastancima	831

(iii) Praljkova nastojanja da obezbijedi logističku podršku iz Hrvatske	835
(iv) Da li je Praljak svojom vezom sa hrvatskom Vladom ostvarivao ZZP	837
(v) Zaključak.....	838
5. Praljkova <i>mens rea</i> i s njom povezani prigovori	838
(a) Navodne greške u zaključku da je Praljak bio član UZP-a (Praljkova osnova 39 i podosnova 5.4 djelimično).....	839
(i) Da li su hrvatski dužnosnici učestvovali u UZP-u (Praljkova podosnova 5.4 djelimično).....	839
(ii) Praljkova svijest o ZZP-u (Praljkova podosnova 39.1)	841
a. Argumenti strana u postupku.....	841
b. Analiza	842
(iii) Navodni propust da se utvrdi zločinačka namjera koju je Praljak dijelio sa svim članovima UZP-a (Praljkova podosnova 39.2).....	844
(iv) Navodne greške u zaključku da je Praljak dijelio zločinačku namjeru članova UZP-a (Praljkova podosnova 39.3).....	846
(b) Navodne greške u zaključku da je Praljak imao traženu <i>mens rea</i> (Praljkova osnova 41)..	846
(i) Navodne greške u zaključku da je Praljak znao da je HVO počinio zločine (Praljkova podosnova 41.1).....	846
(ii) Navodne greške u izvođenju zaključka o Praljkovoj namjeri na osnovu njegovih vojnih funkcija i aktivnosti (Praljkova podosnova 41.2)	849
(iii) Navodne greške u zaključku da je Praljak posjedovao diskriminatornu namjeru (Praljkova podosnova 41.3).....	850
(iv) Navodne greške u zaključku da je Praljak imao potrebnu namjeru za svaki zločin iz UZP-a (Praljkova podosnova 41.4)	852
(c) Zaključak.....	855
6. Navodne greške u vezi s Praljkovom umiješanošću u zločine počinjene u opštinama i zatočeničkim centrima, i njegovim znanjem i namjerom u pogledu tih zločina.....	856
(a) Opština Gornji Vakuf (Praljkova osnova 42).....	856
(i) Praljkova umiješanost u planiranje događaja u Gornjem Vakufu	857
(ii) Praljkovo znanje o događajima u Gornjem Vakufu i njegova namjera	858
a. Argumenti strana u postupku.....	858
b. Analiza	860
c. Zaključak	862
(b) Opština Prozor (Praljkova osnova 43)	862
(i) Da li je Praljak znao da se zatočenicima koriste za protivpravni rad (Praljkova podosnova 43.1).....	863
(ii) Da li je Praljak imao traženu namjeru za zločine počinjene u Prozoru (Praljkova podosnova 43.2).....	867
(iii) Zaključak	868
(c) Opština Mostar (Praljkova osnova 44, osnova 21 djelimično, osnova 23 djelimično i podosnova 40.7 djelimično).....	868
(i) Praljkova umiješanost u događaje u Mostaru (Praljkova osnova 23, podosnove 40.7 i 44.1, sve djelimično).....	869
a. Argumenti strana u postupku.....	869
b. Analiza	872
i. Praljkova odgovornost prije 24. jula i poslije 9. novembra 1993.	872
ii. Praljkova odgovornost u periodu od 24. jula 1993. do 9. novembra 1993.	874
iii. Zaključak	883
(ii) Praljkovo znanje o zločinima počinjenim u Mostaru (Praljkove podosnove 44.1 djelimično, 44.2).....	883
a. Argumenti strana u postupku.....	884
b. Analiza	885
(iii) Praljkova namjera za krivično djelo protivpravnog terorisanja civila po članu 3 Statuta (tačka 25) (osnova 21 (djelimično))	889
a. Argumenti strana u postupku.....	889
b. Analiza	890

c. Zaključak	894
(d) Opština Vareš (Praljkove osnove 45 i 54).....	895
(i) Navodne greške u vezi s vjerodostojnošću svjedoka EA (Praljkova osnova 54)	896
a. Argumenti strana u postupku.....	896
b. Analiza	897
(ii) Da li je Praljak planirao i/ili rukovodio operacijama u Varešu (Praljkova podosnova 45.1).....	899
a. Argumenti strana u postupku.....	899
b. Analiza	901
(iii) Praljkova uloga u zločinima počinjenim u Stupnom Dolu i znanje o njima (Praljkova podosnova 45.2 i 45.3).....	904
(iv) Praljkovo učešće u prikrivanju zločina počinjenih u Stupnom Dolu (Praljkova podosnova 45.4).....	907
a. Argumenti strana u postupku.....	908
b. Analiza	910
i. Navodne greške u zaključku da je Praljak nastojao da UNPROFOR-u onemogućiti pristup Stupnom Dolu	910
ii. Navodne greške u zaključku da je Praljak namjeravao da prikrije zločine u Stupnom Dolu potpisivanjem naređenja od 8. novembra 1993.	911
iii. Zaključak	912
(v) Zaključak.....	912
(e) Zatvor u Dretelju i Zatvor u Gabeli (Praljkova osnova 46)	913
(i) Argumenti strana u postupku.....	914
(ii) Analiza.....	916
7. Zaključak	921
H. NAVODNE GREŠKE U VEZI S UČEŠĆEM MILIVOJA PETKOVIĆA U UZP-U	922
1. Uvod.....	922
2. Navodne greške u vezi s Petkovićevim ovlaštenjima i funkcijama (podosnove 5.1 i 5.2, obje djelimično)	924
(a) Navodne greške u vezi s Petkovićevom <i>de jure</i> komandnom nadležnošću nad HVO-om ..	925
(i) Navodne greške u vezi s <i>de jure</i> rukovođenjem i komandovanjem (Petkovićeve podosnova 5.1.1.1).....	925
(ii) Navodne greške u vezi s promjenom nadležnosti zapovjednika Glavnog stožera (Petkovićeve podosnova 5.1.1.2).....	927
(iii) Navodne greške u vezi s ulogom vrhovnog zapovjednika HVO-a (Petkovićeve podosnova 5.1.1.3).....	928
a. Argumenti strana u postupku.....	928
b. Analiza	929
(iv) Navodne greške u vezi s Petkovićevim <i>de jure</i> komandnim nadležnostima nad KB-om i njegovim antiterorističkim grupama u svojstvu načelnika i dozapovjednika Glavnog stožera HVO-a (Petkovićeve podosnova 5.1.1.4).....	931
a. Argumenti strana u postupku.....	931
b. Analiza	933
(v) Zaključak.....	934
(b) Navodne greške u vezi s Petkovićevim ovlaštenjima unutar komande HVO-a (Petkovićeve podosnove 5.1.1.6, 5.2.3.1 djelimično i 5.1.1.5).....	934
(i) Navodne greške u vezi s Petkovićevim "ovlaštenjem za rukovođenje i komandovanje i efektivnu kontrolu" nad HVO-om (Petkovićeve podosnova 5.1.1.6).....	935
a. Argumenti strana u postupku.....	935
b. Analiza	936
(ii) Navodne greške u vezi s Petkovićevom efektivnom kontrolom nad KB-om i njegovim antiterorističkim grupama, kao i pukovnijom "Bruno Bušić" (Petkovićeve podosnova 5.2.3.1 djelimično).....	938
a. Argumenti strana u postupku.....	939
b. Analiza	939

(iii) Navodne greške u vezi s Petkovićevim korištenjem HVO-a u vojnim operacijama za činjenje zločina (Petkovićeva podosnova 5.1.1.5).....	941
a. Argumenti strana u postupku.....	941
b. Analiza	942
(c) Zaključak.....	943
3. Navodne greške u vezi s Petkovićevim učešćem, znanjem i namjerom u odnosu na zločine počinjene u opštinama i zatočeničkim centrima (Petkovićeva podosnova 5.2.2 djelimično). 943	
(a) Opština Prozor (Petkovićeva podosnova 5.2.2.1 djelimično)	944
(i) Navodne greške u vezi sa zločinima počinjenim u aprilu 1993.....	944
a. Argumenti strana u postupku.....	945
b. Analiza	946
(ii) Navodne greške u vezi sa zločinima počinjenim u junu 1993.....	946
a. Argumenti strana u postupku.....	947
b. Analiza	948
(iii) Navodne greške u vezi sa zločinima počinjenim u julu 1993.	949
a. Argumenti strana u postupku.....	949
b. Analiza	950
(iv) Zaključak	952
(b) Opština Gornji Vakuf (Petkovićeva podosnova 5.2.2.2 djelimično)	952
(i) Navodne greške u vezi s Petkovićevim učešćem u operacijama HVO-a	953
a. Argumenti strana u postupku.....	954
b. Analiza	956
(ii) Navodne greške u vezi sa zaključkom da Petković nije imao stvarnu namjeru da kazni počinioce zločina	960
a. Argumenti strana u postupku.....	960
b. Analiza	962
(iii) Zaključak	963
(c) Opština Jablanica (Petkovićeve podosnove 4.3.1 djelimično, 4.3.2.2 i 5.2.2.3)	963
(i) Navodne greške u vezi s Petkovićevim doprinosom planiranju i rukovođenju operacijama HVO-a	964
a. Argumenti strana u postupku.....	965
b. Analiza	966
(ii) Navodne greške u vezi s uništavanjem muslimanskih kuća i džamija	967
a. Argumenti strana u postupku.....	967
b. Analiza	968
(iii) Navodne greške u vezi s onemogućavanjem prolaza međunarodnih posmatrača	970
a. Argumenti strana u postupku.....	970
b. Analiza	971
(iv) Navodne greške u vezi sa zatočenjem i premještanjem Muslimana iz sela Sovići i Doljani	972
a. Argumenti strana u postupku.....	972
b. Analiza	975
(v) Zaključak.....	977
(d) Opština Mostar (Petkovićeva podosnova 5.2.2.4)	977
(i) Navodne greške u vezi s deložacijama i raseljavanjem muslimanskog stanovništva zapadnog Mostara.....	978
a. Argumenti strana u postupku.....	979
b. Analiza	981
(ii) Navodne greške u vezi s opsadom istočnog Mostara	983
a. Granatiranje istočnog Mostara.....	983
i. Izdavanje Zapovijedi od 8. novembra 1993. od strane Petkovića.....	984
ii. <i>Petkovićevo planiranje granatiranja istočnog Mostara</i>	988
b. Blokiranje pristupa u istočni Mostar humanitarnoj pomoći i međunarodnim organizacijama.....	990
i. Argumenti strana u postupku	991

ii. Analiza	992
c. Zaključak	994
(iii) Propust da se iznese obrazloženje u odnosu na Petkovićeve osuđujuće presude po tačkama 2 i 3	995
a. Argumenti strana u postupku	995
b. Analiza	995
(iv) Zaključci	997
(e) Opština Vareš (Petkovićeve podosnova 5.2.2.6 djelimično)	997
(i) Navodne greške u vezi s Petkovićevim doprinosom zločinima povezanim s operacijama u opštini Vareš i njegovim znanjem o tim zločinima	998
a. Argumenti strana u postupku	998
b. Analiza	999
i. Doprinos zločinima u opštini Vareš	999
ii. Znanje o zločinima počinjenim tokom operacija u opštini Vareš	1002
(ii) Navodne greške u vezi s Petkovićevim doprinosom pokretanju lažne istrage o zločinima u Stupnom Dolu	1004
a. Argumenti strana u postupku	1005
b. Analiza	1007
(iii) Zaključak	1008
(f) Zatvor u Gabeli (Petkovićeve podosnova 5.2.2.7.1)	1008
(i) Argumenti strana u postupku	1009
(ii) Analiza	1010
(g) Zatvor u Dretelju (Petkovićeve podosnova 5.2.2.7.2)	1012
(i) Argumenti strana u postupku	1012
(ii) Analiza	1013
(h) Heliodrom (Petkovićeve podosnova 5.2.2.7.3 djelimično)	1014
(i) Argumenti strana u postupku	1015
(ii) Analiza	1016
(i) Zatočenički centar Vojno (Petkovićeve podosnova 5.2.2.7.4 djelimično)	1018
(i) Argumenti strana u postupku	1018
(ii) Analiza	1019
(j) Zatvor u Ljubuškom i Logor Vitina-Otok (Petkovićeve podosnova 5.2.2.7.5)	1020
(i) Argumenti strana u postupku	1021
(ii) Analiza	1022
(k) Zaključak	1023
4. Navodne greške u vezi s Petkovićevom odgovornošću za zločine koje su počinili KB, njegove antiterorističke grupe i pukovnija “Bruno Bušić”	1023
(a) Navodne greške u vezi s Petkovićevim propustom da kazni počiniocima ili spriječi zločine KB-a i njegovih antiterorističkih grupa (Petkovićeve podosnova 5.2.3.1 djelimično)	1023
(i) Argumenti strana u postupku	1024
(ii) Analiza	1025
(b) Navodne greške u vezi s tim što je Petković angažovao i koristio pukovnicu “Bruno Bušić” (Petkovićeve podosnova 5.2.3.1 djelimično)	1028
(i) Zločini koje su pripadnici pukovnije “Bruno Bušić” počinili u opštini Gornji Vakuf ...	1029
a. Argumenti strana u postupku	1029
b. Analiza	1029
(ii) Zločini koje su pripadnici pukovnije “Bruno Bušić” počinili u opštini Jablanica	1030
a. Argumenti strana u postupku	1030
b. Analiza	1031
(iii) Zločini koje su pripadnici pukovnije “Bruno Bušić” počinili na Heliodromu	1031
a. Argumenti strana u postupku	1032
b. Analiza	1032
(iv) Zaključak	1033
(c) Zaključak	1034
5. Opšti prigovori u vezi s <i>mens rea</i>	1034

(a) Navodne greške u vezi s primjenom standarda <i>mens rea</i> (Petkovićeva podosnova 4.3.1)	1034
(i) Argumenti strana u postupku	1034
(ii) Analiza.....	1035
(b) Navodne greške u vezi s Petkovićevom navodnom pravnom zabludom (Petkovićeve podosnove 4.3.2.1 i 4.3.2.3).....	1038
(i) Argumenti strana u postupku	1038
(ii) Analiza.....	1040
(c) Navodne greške u vezi s tim da je Petković znao za međunarodni oružani sukob (Petkovićeva podosnova 7.1.6).....	1043
(i) Argumenti strana u postupku	1043
(ii) Analiza.....	1043
(d) Navodne greške u vezi s Petkovićevom <i>mens rea</i> u odnosu na određene zločine (Petkovićeve podosnove 4.1 i 4.4, obje djelimično).....	1044
(i) Protivpravno terorisanje civila na osnovu člana 3 Statuta (tačka 25).....	1045
(ii) Zločini koji obuhvataju pojmove "hotimično, protivpravno i bezobzirno"	1048
(iii) Zaključak	1048
(e) Zaključak.....	1048
6. Navodne greške u vezi sa zaključcima Pretresnog vijeća o Petkovićevoj odgovornosti po prvoj kategoriji UZP-a (Petkovićeve podosnove 4.1.2, 4.2, 5.1.2, 5.1.3 i 5.2.3.2).....	1049
(a) Petkovićev neposredni doprinos zločinima koje je počinio HVO	1049
(b) Petkovićeva namjera da protjera muslimansko stanovništvo iz HZ(R) HB	1052
(i) Navodni nerazumni zaključak Pretresnog vijeća.....	1052
(ii) Navodni propust Pretresnog vijeća da iznese obrazloženje.....	1054
(iii) Navodni propust Pretresnog vijeća da razmotri oslobađajuće dokaze	1056
(iv) Zaključak	1059
(c) Petkovićev značajan doprinos UZP-u	1059
(d) Zaključak.....	1062
7. Navodne greške u vezi s Petkovićevom odgovornošću za uništavanje džamija (Petkovićeva podosnova 5.2.2.4 djelimično i osnova tužilaštva 1 djelimično)	1062
(a) Argumenti strana u postupku	1062
(b) Analiza	1063
(i) Navodne greške u vezi s Petkovićevom odgovornošću po prvoj kategoriji UZP-a za uništavanje Baba-Beširove džamije i džamije u Skrobućanima.....	1063
(ii) Alternativni vidovi odgovornosti.....	1065
(c) Zaključak.....	1067
8. Navodne greške u vezi sa zaključcima Pretresnog vijeća o tome da je više osoba dijelilo ZZP (Petkovićeva podosnova 5.2.3.3)	1067
(a) Argumenti strana u postupku	1068
(b) Analiza	1069
9. Zaključak	1072
I. NAVODNE GREŠKE U VEZI S UČEŠĆEM VALENTINA ĆORIĆA U UZP-U	1073
1. Uvod.....	1073
2. Preliminarna pitanja.....	1075
3. Navodne greške u vezi s Ćorićevim komandnim ovlaštenjima nad Vojnom policijom, njegovim znanjem o zločinima iz okvira ZZP-a koje su počinile jedinice Vojne policije i njegovim ovlaštenjima za suzbijanje kriminaliteta (Ćorićeve osnove 2, 7, 10, 11, 13 i 14, sve djelimično).....	1076
(a) Ćorićeva ovlaštenja nad Vojnom policijom	1076
(i) Argumenti strana u postupku	1077
(ii) Analiza.....	1079
(b) Ćorićevo znanje o zločinima iz okvira ZZP-a koje su počinile jedinice Vojne policije....	1081
(c) Ovlaštenja Valentina Ćorića u pogledu suzbijanja kriminaliteta	1083
(d) Argumenti odbačeni bez razmatranja.....	1084
4. Navodne greške u vezi s Ćorićevim učešćem u mreži zatočeničkih centara HVO-a (Ćorićeve osnove 6, 7, 10 i 14, sve djelimično)	1086

(a) Učešće Uprave Vojne policije i Ćorića u upućivanju zatočenika na fizički rad van zatočeničkih centara.....	1086
(i) Uloga Uprave Vojne policije u odobravanju fizičkog rada zatočenika s Heliodroma ...	1086
(ii) Ćorićeva ovlaštenja za izdavanje odobrenja za fizički rad zatočenika s Heliodroma ...	1088
(iii) Ćorićeva uloga u radu zatočenika iz Logora Vitina-Otok	1090
(b) Ćorićeva nadležnost u vezi s obezbjeđenjem zatočenika u Zatvoru u Dretelju	1092
(c) Ćorićeva ovlaštenja da predstavnicima međunarodnih organizacija i HVO-u odobri pristup zatočeničkim centrima	1093
(d) Ćorićevo znanje o zlostavljanju zatočenika i lošim uslovima na Heliodromu	1094
(e) Ćorićeva uloga u puštanju zatočenika na slobodu.....	1096
(i) Ćorićevo naređenje da se na slobodu puste Muslimani koji su držani u zatočeništvu u opštini Ljubuški	1096
a. Argumenti strana u postupku.....	1096
b. Analiza	1097
(ii) Ćorićevo planiranje i omogućavanje prisilnog odlaska Muslimana s teritorije BiH, putem njegovog učešća u uspostavljanju procedure puštanja na slobodu zatočenika s Heliodroma	1099
(iii) Kršenje načela non bis in idem u vezi sa zaključcima o Ćorićevom učešću u puštanju zatočenika na slobodu.....	1100
(f) Navodne greške u vezi s Ćorićevom <i>mens rea</i> za prvu kategoriju UZP-a u vezi s njegovom ulogom u zatočeničkim centrima HVO-a	1101
(i) Ćorićeva <i>mens rea</i> koja proističe iz grešaka u zaključcima u vezi s uslovima zatočenja	1102
(ii) Ćorićeva <i>mens rea</i> koja proističe iz grešaka u zaključcima u vezi sa zlostavljanjem zatočenika u zatočeništvu	1102
(g) Argumenti odbačeni bez razmatranja.....	1104
5. Navodne greške u vezi s Ćorićevim učešćem u zločinima u opštinama (Ćorićeve osnove 2, 7, 10, 11, 13 i 14, sve djelimično)	1107
(a) Opština Mostar	1107
(i) Ćorićevo učešće u vojnim operacijama HVO-a u istočnom Mostaru.....	1107
a. Argumenti strana u postupku.....	1108
b. Analiza	1109
(ii) Ćorićeva odgovornost za incident lišavanja života u Buni (južno od Mostara)	1111
(iii) Ćorićevo učešće u izolovanju stanovništva istočnog Mostara i blokiranju humanitarne pomoći	1113
a. Ćorićevo učešće u blokadi muslimanskog stanovništva istočnog Mostara i ometanju dostave humanitarne pomoći.....	1113
b. Ćorićevo učešće u suzbijanju kriminaliteta u Mostaru.....	1114
(b) Opština Gornji Vakuf.....	1116
(c) Argumenti odbačeni bez razmatranja	1118
6. Zaključak	1119
J. NAVODNE GREŠKE U VEZI S UČEŠĆEM BERISLAVA PUŠIĆA U UZP-U	1120
1. Uvod.....	1120
2. Ovlaštenja i doprinos UZP-u (Pušićeve osnove 1 i 6)	1122
(a) Pregled argumenata strana u postupku	1122
(b) Preliminarna pitanja	1125
(c) Mreža zatočeničkih centara HVO-a	1127
(i) Sveukupna ovlaštenja za donošenje odluka	1127
a. Argumenti strana u postupku.....	1127
b. Analiza	1128
(ii) Identifikacija podređenih	1130
a. Argumenti strana u postupku.....	1130
b. Analiza.....	1131
(iii) Svjedočenje svjedoka Marijana Biškića	1133
a. Argumenti strana u postupku.....	1133
b. Analiza.....	1134

(iv) Uloga predstavnika HVO-a pred međunarodnom zajednicom, uključujući u vezi s razmjenom i puštanjem na slobodu zarobljenika.....	1136
a. Argumenti strana u postupku.....	1136
b. Analiza	1139
(v) Uloga predsjednika Komisije za zatvore	1143
a. Argumenti strana u postupku.....	1143
b. Analiza	1144
(vi) Popisivanje i kategorizacija zatočenika	1145
a. Argumenti strana u postupku.....	1145
b. Analiza	1147
(vii) Pristup zatočeničkim centrima.....	1149
a. Argumenti strana u postupku.....	1149
b. Analiza	1151
(viii) Puštanje zatočenika na slobodu	1152
a. Argumenti strana u postupku.....	1152
b. Analiza	1155
(ix) Prisilni rad.....	1158
a. Argumenti strana u postupku.....	1159
b. Analiza	1161
(x) Uslovi zatočenja, zlostavljanje i premještanje zatočenika	1165
a. Argumenti strana u postupku.....	1166
b. Analiza	1169
(d) Opština Jablanica	1172
(i) Argumenti strana u postupku.....	1172
(ii) Analiza.....	1174
(e) Opština Prozor.....	1175
(i) Argumenti strana u postupku.....	1175
(ii) Analiza.....	1176
(f) Opština Čapljina	1177
(i) Argumenti strana u postupku	1177
(ii) Analiza.....	1178
(g) Opština Mostar	1179
(i) Pušićeva uloga u hapšenju, zatočenju i raseljavanju Muslimana iz zapadnog Mostara ..	1179
a. Argumenti strana u postupku.....	1180
b. Analiza	1181
(ii) Pušićeva uloga u zločinima povezanim s opsadom	1182
a. Argumenti strana u postupku.....	1182
b. Analiza	1184
(h) Lažne informacije	1186
(i) Argumenti strana u postupku	1187
(ii) Analiza.....	1188
(i) Značajan doprinos.....	1190
(i) Argumenti strana u postupku	1190
(ii) Analiza.....	1192
(j) Uticaj grešaka Pretresnog vijeća u pogledu Pušićevih ovlaštenja i doprinosa UZP-u.....	1193
3. <i>Mens rea</i> (Pušićeva osnova 5)	1194
(a) Pušićevi opšti prigovori u vezi s <i>mens rea</i>	1194
(i) Argumenti strana u postupku	1195
(ii) Analiza.....	1196
(b) Tačke Optužnice 2 (ubistvo) i 3 (hotimično lišavanje života)	1197
(i) Argumenti strana u postupku	1199
(ii) Analiza.....	1200
(c) Tačka 24 (protivpravni napad na civile) i 25 (protivpravno terorisanje civila)	1203
(i) Argumenti strana u postupku	1203
(ii) Analiza.....	1204

(d) Tačke 19-21 (uništavanje imovine).....	1204
(i) Argumenti strana u postupku	1205
(ii) Analiza.....	1206
(e) Tačke 12-17 (nehumana djela, nečovječno postupanje i okrutno postupanje).....	1206
(i) Argumenti strana u postupku	1207
(ii) Analiza.....	1208
(f) Tačke 6-9 (zločini raseljavanja).....	1209
(i) Argumenti strana u postupku	1209
(ii) Analiza.....	1210
(g) Tačka 1 (progon).....	1211
(i) Argumenti strana u postupku	1212
(ii) Analiza.....	1212
(h) Znanje o međunarodnom oružanom sukobu	1213
(i) Zaključak.....	1215
4. Navodne greške u zaključku da je Pušić bio učesnik UZP-a (Pušićeva osnova 4).....	1215
(a) Argumenti strana u postupku	1215
(b) Analiza	1216
5. Zaključak (Pušićeve osnove 1, 4-6).....	1216

TOM III

K. TREĆA KATEGORIJA UZP-A	1217
1. Uvod.....	1217
2. Mjerodavno pravo u vezi s trećom kategorijom UZP-a.....	1219
3. Prigovori odbrane žalilaca na osuđujuće presude po trećoj kategoriji UZP-a.....	1220
(a) Prlićeva žalba (osnova 17)	1220
(i) Prlićevi prigovori	1221
(ii) Uticaj poništenja zaključka u vezi sa selom Duša	1222
(iii) Zaključak	1227
(b) Stojićeva žalba (osnove 39, 40 i 41)	1227
(i) Navodne greške u zaključku da je u opštinama Gornji Vakuf i Mostar postojala atmosfera ekstremnog nasilja i da je Stojić znao za tu atmosferu (Stojićeva osnova 40).....	1229
a. Argumenti strana u postupku.....	1229
b. Analiza	1231
(ii) Navodne greške u zaključku da je Stojić mogao da predvidi krađe i seksualno zlostavljanje (Stojićeva osnova 41)	1234
a. Argumenti strana u postupku.....	1234
b. Analiza	1235
(iii) Navodne greške zbog osuđujuće presude izrečene Stojiću za silovanje i seksualno zlostavljanje koje su počinili pripadnici ATG "Vinko Škrobo" u Mostaru (Stojićeva osnova 39).....	1241
(iv) Zaključak	1244
(c) Praljkova žalba (osnove 35, 36 i 47)	1244
(i) Navodne greške u zaključku da je u opštini Gornji Vakuf i u Raštanima, u opštini Mostar, postojala atmosfera ekstremnog nasilja (Praljkova osnova 35)	1245
(ii) Navodne greške u vezi s krađama počinjenim u opštini Gornji Vakuf i u Raštanima, u opštini Mostar (Praljkove osnove 36 i 47).....	1247
a. Argumenti strana u postupku.....	1247
b. Analiza	1248
i. Da li su zločini iz treće kategorije UZP-a bili prirodne i predvidljive posljedice UZP-a	1248
ii. Navodne greške u zaključku da je Praljak mogao da predvidi počinjenje krađa i da je "svjesno" prihvatio taj rizik	1250
(iii) Zaključak	1253
(d) Petkovićeva žalba (osnova V).....	1253

(i) Navodna greška u vezi sa standardom <i>mens rea</i> za odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a (Petkovićeva podosnova 6.1)	1255
a. Argumenti strana u postupku.....	1255
b. Analiza	1256
(ii) Navodne činjenične i pravne greške u vezi s kategorijama zločina (Petkovićeva podosnova 6.2).....	1257
a. Navodne greške u vezi sa silovanjem i seksualnim zlostavljanjem u opštinama Mostar i Vareš (Petkovićeve podosnove 5.2.2.6 djelimično i 6.2.1).....	1257
i. Incidenti u zapadnom Mostaru.....	1257
ii. Incidenti u gradu Varešu.....	1261
iii. Zaključak	1267
b. Navodne greške u vezi s krađama u opštinama Gornji Vakuf, Jablanica, Mostar i Vareš (Petkovićeva podosnova 6.2.2)	1267
i. Opštine Gornji Vakuf i Jablanica (Sovići i Doljani) (Petkovićeva podosnova 6.2.2.1).....	1267
ii. Opština Mostar (Petkovićeva podosnova 6.2.2.2)	1272
iii. Opština Vareš (Petkovićeva podosnova 6.2.2.3)	1278
iv. Zaključak.....	1281
c. Navodne greške u vezi s uništavanjem džamija u opštini Jablanica (Sovići i Doljani) (Petkovićeva podosnova 6.2.3).....	1281
i. Argumenti strana u postupku	1282
ii. Analiza	1283
(iii) Zaključak	1284
(e) Ćorićeva žalba (osnove 7 djelimično i 8).....	1284
(i) Navodne greške u vezi sa Ćorićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za zločine počinjene u opštini Gornji Vakuf.....	1286
a. Da li je Pretresno vijeće primijenilo pogrešan standard prilikom presuđivanja o Ćorićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a	1287
b. Navodna greška u zaključku da je Ćorić mogao da predvidi da će u Gornjem Vakufu biti počinjene krađe i da je voljno prihvatio taj rizik.....	1288
(ii) Navodne greške vezane za Ćorićevu odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a u vezi sa zločinima u zapadnom Mostaru, opština Mostar	1290
a. Navodne greške u zaključcima o Ćorićevoj odgovornosti za krađe tokom akcija deložacije.....	1291
i. Argumenti strana u postupku	1291
ii. Analiza	1292
b. Da li je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je Ćorić voljno prihvatio rizik da će seksualno nasilje biti počinjeno počev od maja 1993.	1293
(iii) Navodne greške vezane za Ćorićevu odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a u vezi sa zločinima počinjenim u Zatvoru u Dretelju.....	1295
a. Navodne greške u vezi sa Ćorićevom odgovornošću za ubistva iz avgusta 1993.	1296
i. Argumenti strana u postupku	1296
ii. Analiza	1297
(iv) Zaključak	1299
4. Prigovori tužilaštva na oslobađajuće presude po trećoj kategoriji UZP-a (osnova tužilaštva 1).....	1299
(a) Uvod.....	1299
(b) Preliminarno pitanje: navodni nedostaci u formi Optužnice u vezi s terećenjem odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a.....	1304
(i) Argumenti strana u postupku	1304
(ii) Analiza.....	1305
(c) Navodna greška u vezi sa primjenjivim standardom <i>mens rea</i> koji je primijenjen za odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a (podosnova tužilaštva 1(A) djelimično).....	1307
(i) Argumenti strana u postupku	1307
(ii) Analiza.....	1310
(iii) Zaključak	1315

(d) Navodne greške u vezi s ocjenom dokaza (podosnove tužilaštva 1(B) i 1(E), obje djelimično).....	1316
(i) Navodne greške u vezi s ocjenom dokaza koji se odnose na Prličevu odgovornost za određene incidente lišavanja života	1317
a. Navodna greška u primjeni prava prilikom ocjene dokaza (podosnova tužilaštva 1(B) djelimično).....	1317
i. Argumenti strana u postupku	1317
ii. Analiza	1319
b. Navodna činjenična greška u ocjeni dokaza (podosnova tužilaštva 1(E) djelimično)	1320
i. Argumenti strana u postupku	1320
ii. Analiza	1322
iii. Zaključak	1327
(ii) Navodne greške u vezi s ocjenom dokaza koji se odnose na Petkovićevu odgovornost za određene incidente lišavanja života	1327
a. Navodna greška u primjeni prava prilikom ocjene dokaza (podosnova tužilaštva 1(B) djelimično).....	1328
i. Argumenti strana u postupku	1328
ii. Analiza	1329
b. Navodna činjenična greška u ocjeni dokaza (podosnova tužilaštva 1(E), djelimično)	1331
i. Argumenti strana u postupku	1331
ii. Analiza	1333
iii. Zaključak	1338
(e) Navodni propust Pretresnog vijeća da presudi ili da iznese obrazloženje u vezi s određenim incidentima (podosnova tužilaštva 1(C), djelimično).....	1338
(i) Argumenti strana u postupku	1339
(ii) Analiza.....	1346
a. Navodni propust Pretresnog vijeća da presudi	1346
b. Navodni propust Pretresnog vijeća da iznese obrazloženje	1353
(iii) Zaključak	1366
(f) Implikacije zaključaka Žalbenog vijeća o žalbenim podosnovama tužilaštva 1(A) i 1(C) i zatraženi pravni lijek.....	1367
(i) Argumenti strana u postupku	1367
(ii) Analiza.....	1370

IX. ODGOVORNOST NADREĐENOG..... 1374

A. UVOD	1374
B. NAVODNE GREŠKE U VEZI S NAVODIMA OPTUŽNICE KOJIMA SE TERETI ZA ODGOVORNOST NADREĐENOG	1375
1. Argumenti strana u postupku	1375
2. Analiza	1376
C. NAVODNI PROPUST DA SE PRESUDI O PRLIČEVOJ, STOJIĆEVOJ, PRALJKOVOJ, PETKOVIĆEVOJ I ĆORIĆEVOJ ODGOVORNOSTI NADREĐENOG (OSNOVA TUŽILAŠTVA 2)	1378
1. Argumenti strana u postupku	1378
2. Analiza	1380
D. NAVODNE GREŠKE U IZRICANJU OSUĐUJUĆE PRESUDE ĆORIĆU ZBOG PROPUSTA DA KAZNI PODREĐENE (ĆORIĆEVA OSNOVA 9).....	1384
1. Argumenti strana u postupku	1385
2. Analiza	1390
(a) Navodne greške u ocjenjivanju dokaza	1390
(b) Navodne greške u zaključku da je Ćorić vršio efektivnu kontrolu nad počiniocima.....	1393
(c) Navodne greške u zaključku da je Ćorić znao ili da je bilo razloga da zna za zločine	1394
(d) Navodne greške u zaključku da je Ćorić propustio da kazni svoje podređene za zločine	1397
3. Zaključak	1399
E. ZAKLJUČAK	1399

X. KUMULATIVNE OSUĐUJUĆE PRESUDE	1401
A. NAVODNE GREŠKE U VEZI S KUMULATIVNIM OSUĐUJUĆIM PRESUDAMA (ĆORIĆEVA OSNOVA 15) .	1401
1. Uvod.....	1401
2. Argumenti strana u postupku	1401
3. Analiza	1403
4. Zaključak	1405
XI. ODMJERAVANJE KAZNE.....	1406
A. MJERODAVNO PRAVO I STANDARD PREISPITIVANJA KAZNI U ŽALBENOM POSTUPKU.....	1406
B. NAVODNE GREŠKE U VEZI S TEŽINOM ZLOČINA	1407
1. Uvod.....	1407
2. Žalba tužilaštva (osnova 4 djelimično)	1408
(a) Priroda zločina.....	1408
(i) Argumenti strana u postupku.....	1408
(ii) Analiza.....	1412
(b) Oblik i stepen učešća žalilaca u počinjenju zločina	1414
(i) Argumenti strana u postupku	1414
(ii) Analiza.....	1419
(c) Ćorićeva odgovornost nadređenog.....	1421
3. Stojićeva žalba (podosnove 56.2 djelimično i 56.3)	1423
4. Petkovićeva žalba (podosnova 8.1 djelimično)	1425
5. Pušićeva žalba (osnova 8 djelimično).....	1427
6. Zaključak	1429
C. NAVODNE GREŠKE U VEZI S OTEŽAVAJUĆIM OKOLNOSTIMA	1429
1. Uvod.....	1429
2. Prlićeva žalba (podosnova 21.2 djelimično).....	1430
3. Stojićeva žalba (podosnova 56.2 djelimično)	1432
4. Petkovićeva žalba (podosnova 8.2 djelimično)	1434
5. Ćorićeva žalba (osnova 16 djelimično).....	1437
6. Pušićeva žalba (osnova 8 djelimično).....	1440
7. Zaključak	1441
D. NAVODNE GREŠKE U VEZI S OLAKŠAVAJUĆIM OKOLNOSTIMA	1441
1. Uvod.....	1441
2. Prlićeva žalba (podosnova 21.1 djelimično).....	1441
3. Petkovićeva žalba (podosnova 8.3).....	1443
4. Ćorićeva žalba (osnova 16 djelimično).....	1445
5. Pušićeva žalba (osnova 8 djelimično).....	1448
6. Zaključak	1451
E. NAVODNE GREŠKE U VEZI S URAČUNAVANJEM VREMENA PROVEDENOG U PRITVORU U IZDRŽAVANJE KAZNE	1451
1. Uvod.....	1451
2. Argumenti strana u postupku (Stojićeva osnova 57, Petkovićeva podosnova 8.4, Ćorićeva osnova 17 i Pušićeva osnova 8 djelimično)	1451
3. Analiza	1455
4. Zaključak	1461
F. NAVODNE GREŠKE U VEZI S POREĐENJEM KAZNI.....	1462
1. Žalba tužilaštva (osnova 4 djelimično)	1462
(a) Poređenje s praksom odmjeravanja kazni pred ovim Međunarodnim sudom.....	1462
(b) Poređenje s nacionalnom praksom odmjeravanja kazni	1463
2. Ćorićeva žalba (osnova 16 djelimično).....	1465
3. Pušićeva žalba (osnova 8 djelimično).....	1466
4. Zaključak	1467
G. ZAKLJUČAK	1468
H. UTICAJ ZAKLJUČAKA ŽALBENOG VIJEĆA NA KAZNE.....	1468

XII. DISPOZITIV	1473
XIII. DJELIMIČNO SUPROTNA MIŠLJENJA, SUPROTNA MIŠLJENJA I DEKLARACIJA SUDIJE LIUA DAQUNA	1
A. DEKLARACIJA: NAVODNE GREŠKE U VEZI S TEORIJOM O UZP-U	1
B. SUPROTNO MIŠLJENJE: PROTIVPRAVNO TERORISANJE CIVILA (OPŠTINA MOSTAR)	4
C. SUPROTNA MIŠLJENJA: PRIGOVORI TUŽILAŠTVA NA OSLOBAĐAJUĆE PRESUDE U VEZI S TREĆOM KATEGORIJOM UZP-A (OSNOVA TUŽILAŠTVA 1)	5
1. Navodna greška u vezi s mjerodavnim standardom <i>mens rea</i> za odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a (podosnova tužilaštva 1(A) djelimično).....	5
2. Navodne greške u vezi s ocjenjivanjem dokaza (podosnova tužilaštva 1(E) djelimično)	8
3. Navodni propust da se iznese obrazloženje u vezi s određenim incidentima (podosnova tužilaštva 1(C) djelimično)	12
D. DJELIMIČNO SUPROTNO MIŠLJENJE: NAVODNE GREŠKE U VEZI S URAČUNAVANJEM VREMENA U IZDRŽAVANJE KAZNE	15
XIV. SUPROTNA MIŠLJENJA SUDIJE FAUSTA POCARA.....	1
A. NAVODNE GREŠKE U VEZI S TEORIJOM O UZP-U (STOJIĆEVA OSNOVA 13, PETKOVIĆEVA PODOSONOVA 3.1)	1
B. NAVODNE GREŠKE U VEZI SA BEZOBZIRNIM RAZARANJEM GRADOVA, NASELJA ILI SELA, ILI PUSTOŠENJEM KOJE NIJE OPRAVDANO VOJNOM NUŽDOM.....	3
1. Stari most u Mostaru (Praljkova osnova 23 djelimično, Petkovićeva osnova 5.2.2.4 djelimično i Praljkovi odgovori na žalbenu osnovu tužilaštva 3)	3
(a) Vojna nužda.....	5
(b) Pojam proporcionalnosti	6
(c) Implikacije statusa Starog mosta u Mostaru kao kulturnog dobra	7
(d) Rušenje Starog mosta u Mostaru po tačkama 1 i 25	10
C. ZAKLJUČAK	12
XV. DODATAK A: ISTORIJAT POSTUPKA	1
A. SASTAV ŽALBENOG VIJEĆA.....	1
B. NAJAVE ŽALBE.....	1
C. ŽALBENI PODNESCI	2
1. Produženja rokova i odobrenja prekoračenja dozvoljenog broja riječi u žalbenim podnescima ...	2
2. Žalba tužilaštva	3
3. Žalbe odbrane	3
(a) Prlićeva žalba	3
(b) Stojićeva žalba	4
(c) Praljkova žalba	4
(d) Petkovićeva žalba.....	4
(e) Ćorićeva žalba	5
(f) Pušićeva žalba.....	5
D. ZAHTEVI ZA PRIVREMENO PUŠTANJE NA SLOBODU I PRIJEVREMENO PUŠTANJE NA SLOBODU	5
1. Prlić	5
2. Stojić	6
3. Petković	6
4. Ćorić.....	6
5. Pušić.....	6
E. ODLUKA NA OSNOVU PRAVILA 115	7
F. PRAVNO ZASTUPANJE	7
G. DRUGE ODLUKE I NALOZI IZ PREDŽALBENE FAZE	8
H. STATUSNE KONFERENCIJE	8
I. ŽALBENI PRETRES	9
XVI. DODATAK B: GLOSAR	1

A. PODNESCI U OVOM PREDMETU	1
B. ODLUKE U VEZI S PRIVREMENIM PUŠTANJEM NA SLOBODU TOKOM SUĐENJA I ŽALBENOG POSTUPKA U OVOM PREDMETU.....	8
C. PRESUDE I ODLUKE MKSJ-A.....	18
D. PRESUDE I ODLUKE MKSR-A	26
E. PRAKSA DRUGIH SUDOVA	28
1. MKS.....	28
2. MSP	29
3. SCSL.....	29
4. ECtHR.....	29
5. <i>Drugi izvori</i>	30
F. DOKUMENTI MKSJ-A.....	30
G. SPISAK DRUGIH PRAVNIH IZVORA.....	31
1. Međunarodni pravni instrumenti i komentari	31
2. Vojni priručnici.....	32
3. Knjige i članci.....	32
H. SKRAĆENICE	34
I. TABELA SKRAĆENICA	43
XVII. DODATAK C: POVJERLJIVI DODATAK.....	1

K. Treća kategorija UZP-a

1. Uvod

2833. Pretresno vijeće je konstatovalo da sljedeća krivična djela nisu bila dio ZZP-a: (1) ubistva i hotimična lišavanja života koja su bila počinjena tokom deložacija ili su bila blisko povezana s njima (tačke 2 i 3); (2) ubistva i hotimična lišavanja života koja su bila počinjena tokom zatočenja Muslimana (tačke 2 i 3); (3) silovanja i nečovječno postupanje putem seksualnog zlostavljanja (tačke 4 i 5) (na koje je Pretresno vijeće kolektivno ili pojedinačno upućivalo kao na "seksualno zlostavljanje" ili "seksualno nasilje", a tako je činjeno i u ovoj Presudi); (4) oduzimanje imovine širokih razmjera i pljačkanje (tačke 22 i 23) (na koje je Pretresno vijeće kolektivno ili pojedinačno upućivalo kao na "krađe", a tako je činjeno i u ovoj Presudi); i (5) uništavanje – počinjeno prije juna 1993. – ustanova namijenjenih religiji ili obrazovanju (tačka 21).⁹²⁴³ U odjeljcima Prvostepene presude posvećenim odgovornosti žalilaca po trećoj kategoriji UZP-a, Pretresno vijeće je izričito raspravljalo o njihovoj odgovornosti za više incidenata koji su obuhvatali te zločine i konstatovalo da Prlić, Stojić, Praljak, Petković i Ćorić snose odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a za neke od tih incidenata o kojima je raspravljalo,⁹²⁴⁴ dok je oslobodilo žalioce odgovornosti za druge incidente.⁹²⁴⁵ U vezi s njihovom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a, Pretresno vijeće nije

---

⁹²⁴³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 70-73, 281, 433, 632, 822, 1008, 1213. V. gore, fusnota 2. Pretresno vijeće je zauzelo stav da su određena ubistva i hotimična lišavanja života činila dio ZZP-a, a da druga nisu. Konkretnije, ono je konstatovalo da su ubistva i hotimična lišavanja života koja su bila počinjena tokom napada na sela ili u kontekstu sistematskog korištenja zatočenika za fizički rad na liniji fronta ili za živi štit bila dio ZZP-a, dok ubistva i hotimična lišavanja života koja su bila počinjena tokom deložacija (ili koja su bila blisko povezana s njima), ili ona koja su bila posljedica zlostavljanja ili loših uslova tokom zatočenja, nisu bila njegov dio. Uporedi Prvostepenu presudu, tom 4, par. 59, 61, 66, 68, sa Prvostepenom presudom, tom 4, par. 70-71, 281, 433, 632, 822, 1008, 1213. U vezi s uništavanjem ustanova namijenjenih religiji, Žalbeno vijeće ima u vidu da Pretresno vijeće jeste izričito navelo da uništavanje džamija u Sovićima i Doljanima u opštini Jablanica u aprilu 1993. nije bilo dio ZZP-a, ali da nije izričito izjavilo da uništavanje Baba Beširove džamije u opštini Mostar i džamije u Skrobućanima u opštini Prozor izlazi iz okvira ZZP-a. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 70-73, 632. Međutim, imajući u vidu da je Pretresno vijeće u više navrata konstatovalo da zločin uništavanja ili hotimičnog nanošenja štete ustanovama namijenjenim religiji, kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 21), nije bio dio ZZP-a prije juna 1993., Žalbeno vijeće je mišljenja da je Pretresno vijeće smatralo da uništavanje Baba Beširove džamije i džamije u Skrobućanima, koje je izvršeno u maju, odnosno "maju ili junu" 1993., izlazi iz okvira ZZP-a. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 342, 433, 1213. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 59; gore, par. 799, 814, 2448-2449.

⁹²⁴⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 282-284, 288 (Prlić), 437, 439, 445-447, 450 (Stojić), 635, 638, 644 (Praljak), 830, 834, 837, 840, 845, 848, 852-853 (Petković), 1009, 1011, 1014, 1020, 1021 (Ćorić). Pušiću nije izrečena osuđujuća presuda ni za jedan zločin na osnovu odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1214-1216.

⁹²⁴⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 286-287 (Prlić), 440-441, 443, 448-449 (Stojić), 643 (Praljak), 824-825, 841, 849 (Petković), 1016, 1019 (Ćorić), 1214-1216 (Pušić).

konkretno raspravljalo o nekoliko drugih incidenata za koje je inače utvrdilo da su predstavljali te zločine.⁹²⁴⁶

2834. Prlić, Stojić, Praljak, Petković i Čorić žalili su se na osuđujuće presude koje su im izrečene na osnovu odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a,⁹²⁴⁷ dok se tužilaštvo žalilo na oslobađajuće presude koje su žalionicima izrečene u vezi s incidentima o kojima je Pretresno vijeće raspravljalo, kao i s nekoliko drugih incidenata o kojima Pretresno vijeće nije konkretno raspravljalo u odnosu na odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a.⁹²⁴⁸ Žalbeno vijeće će prvo razmotriti žalbe koje su uložili Prlić, Stojić, Praljak, Petković i Čorić, a zatim žalbu koju je uložilo tužilaštvo.⁹²⁴⁹

2835. Prije nego što započne ovu analizu, Žalbeno vijeće podsjeća da je, shodno poništenju zaključka u vezi sa selom Duša,⁹²⁵⁰ ukinulo zaključak Pretresnog vijeća da su ubistva i hotimična lišavanja života koja su bila počinjena tokom napada i ona koja su bila povezana s prisilnim radom (tačke 2 i 3) bila dio ZZP-a u periodu od januara do juna 1993.,⁹²⁵¹ ali da je konstatovalo da to nema uticaja na zaključak Pretresnog vijeća da su takva ubistva i hotimična lišavanja života bila dio ZZP-a počev od juna 1993.⁹²⁵² Žalbeno vijeće napominje, nadalje, da zaključci Pretresnog vijeća da su drugi zločini, kao što su progon (tačka 1), deportacija i prisilno premještanje (tačke 6-9), uništavanje širokih razmjera ili bezobzirno razaranje (tačke 19 i 20), protivpravno zatvaranje ili zatočenje (tačke 10 i 11), nehumani uslovi zatočenja (tačke 12-14), zlostavljanje tokom zatočenja i tokom deložacija (tačke 15-17) i protivpravni fizički rad (tačka 18), činili dio ZZP-a tokom cijelog perioda UZP-a, od januara 1993., ostaju nepromijenjeni.⁹²⁵³ Imajući u vidu sve te zaključke,

---

⁹²⁴⁶ V. dolje, fusnota 9851.

⁹²⁴⁷ Prlićev žalbeni podnesak, par. 630-641; Stojićev žalbeni podnesak, par. 370-385; Praljkov žalbeni podnesak, par. 346-357, 523-534; Petkovićev žalbeni podnesak, par. 365-409; Čorićev žalbeni podnesak, par. 186-210.

⁹²⁴⁸ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 21-277. Izuzev krađa u Uzričju u opštini Gornji Vakuf, strane u postupku nisu osporile činjenične i pravne zaključke u vezi s incidentima o kojima je ovdje riječ (to jest incidentima na koje se odnose žalbe žalilaca i tužilaštva u pogledu treće kategorije UZP-a). V. gore, par. 383-579. Žalbeno vijeće je odbacilo Petkovićev prigovor na činjenične zaključke u vezi s incidentima krađe u selu Uzričje u Gornjem Vakufu. V. gore, par. 498-501.

⁹²⁴⁹ U odjeljcima dolje u tekstu, u kojima se bavi činjeničnim prigovorima strana u postupku na zaključke Pretresnog vijeća o odgovornosti pojedinačnih žalilaca po trećoj kategoriji UZP-a, Žalbeno vijeće će razmotriti i osloniti se na razne osnovne zaključke do kojih je došlo Pretresno vijeće. V. dolje, par. 2841-2848, 2856-2861, 2865-2874, 2877-2879, 2887, 2891-2897, 2912-2915, 2921-2930, 2935-2939, 2945-2950, 2954-2959, 2964-2966, 2980-2982, 2987-2988, 2991-2992, 2997-2999, 3046-3054, 3067-3076. Osim ako nije drugačije naznačeno, ti osnovni zaključci ostaju nepobijeni u žalbenom postupku.

⁹²⁵⁰ To jest, shodno odluci Žalbenog vijeća da poništi zaključak Pretresnog vijeća da je lišavanje života sedmoro civila tokom granatiranja u selu Duša, opština Gornji Vakuf, u januaru 1993. predstavljalo zločin ubistva i hotimičnog lišavanja života. V. gore, par. 441-443, 866.

⁹²⁵¹ V. gore, par. 875, 882, 886.

⁹²⁵² V. gore, par. 886. Kao što je gore objašnjeno, Pretresno vijeće je konstatovalo da su druge kategorije ubistva i hotimičnog lišavanja života bile izvan okvira ZZP-a tokom cijelog perioda UZP-a. V. gore, par. 2833 i fusnota 9243.

⁹²⁵³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 66-68. V. gore, par. 883, 885. U vezi sa zločinima uništavanja ili hotimičnog nanošenja štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju (tačka 21), protivpravnog napada na civile (tačka 24) i protivpravnog terorisanja civila (tačka 25), Pretresno vijeće je konstatovalo da oni nisu bili dio ZZP-a prije juna 1993. i

Žalbeno vijeće će u relevantnim odjeljcima dolje u tekstu takođe ocijeniti uticaj isključenja ubistva i hotimičnog lišavanja života iz ZZP-a u periodu prije juna 1993. na zaključke Pretresnog vijeća koji se odnose na odgovornost žalilaca po trećoj kategoriji UZP-a.

2. Mjerodavno pravo u vezi s trećom kategorijom UZP-a

2836. Žalbeno vijeće podsjeća da, po trećoj kategoriji UZP-a, optuženi može da bude proglašen odgovornim za neki zločin koji je izvan zajedničkog zločinačkog cilja ukoliko je, u okolnostima datog predmeta: (1) optuženi mogao da predvidi da bi jedna ili više osoba kojima se on (ili bilo koji drugi učesnik UZP-a) poslužio za izvršenje *actus reus* zločina koji su činili dio zajedničkog zločinačkog cilja mogle počiniti takav zločin; i (2) optuženi voljno preuzeo rizik da bi do takvog zločina moglo doći time što se tom poduhvatu pridružio ili nastavio da učestvuje u njemu.⁹²⁵⁴ Žalbeno vijeće podsjeća, nadalje, da standard *mens rea* kod treće kategorije UZP-a zahtijeva da mogućnost da zločin bude počinjen bude u dovoljnoj mjeri značajna da bi optuženi mogao da je predvidi.⁹²⁵⁵ Ovo pitanje se mora ocjenjivati u odnosu na znanje koje je posjedovala konkretna optužena osoba, budući da ono što je prirodno i predvidljivo za jednu osobu ne mora da bude prirodno i predvidljivo za drugu, ovisno o informacijama koje su im bile dostupne.⁹²⁵⁶ Žalbeno vijeće takođe podsjeća da u svrhu odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a nije neophodno da optuženi bude svjestan da je do nekog zločina došlo i u prošlosti da bi mogao da predvidi da bi isti zločin mogao biti počinjen i u budućnosti.⁹²⁵⁷ Zapravo, upoznatost sa faktorima kao što su priroda sukoba, sredstva putem kojih će UZP biti ostvaren, te način provođenja UZP-a na terenu može da dovede do toga da mogućnost da će do takvog zločina doći bude u dovoljnoj mjeri značajna da

---

da su ulazili u okvir ZZP-a samo od juna 1993. nadalje. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 59, 342, 433, 1213. V. gore, par. 799, 814. V. takođe 2833 i fusnota 9243.

⁹²⁵⁴ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 595, 614; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1061, 1272, 1525, 1557. V. Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1431; Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 906; Drugostepena presuda u predmetu *Brđanin*, par. 365, 411. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Tadić*, par. 228. Žalbeno vijeće takođe podsjeća da, po trećoj kategoriji UZP-a, optuženi može da snosi krivičnu odgovornost za zločine koje počine osobe koje nisu učesnici UZP-a "ukoliko se dokaže da se ti zločini mogu pripisati bar jednom učesniku u UZP-u i da je on, posluživši se glavnim izvršiocom, postupao u skladu sa zajedničkim planom". Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 994; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1679; Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 911; Drugostepena presuda u predmetu *Brđanin*, par. 413, 430.

⁹²⁵⁵ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1055; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1432; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1081, 1538, 1557; *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-AR72.4, Odluka po podnesku tužilaštva kojim se ulaže žalba na odluku Pretresnog vijeća o UZP-u III - predvidivost, 25. juni 2009. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Karadžić* u vezi s trećom kategorijom UZP-a), par. 18.

⁹²⁵⁶ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 621, gdje se citira Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 86. V. Drugostepena presuda u predmetu *Stakić*, par. 65, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Tadić*, par. 220.

⁹²⁵⁷ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 627; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1081.

postane predvidljiva za učesnike UZP-a.⁹²⁵⁸ Iako situacije rasprostranjenog nasilja nad civilnim stanovništvom pogoduju činjenju širokog niza krivičnih djela, da bi došlo do odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, ipak se mora utvrditi da je mogućnost da će neki zločin biti počinjen bila u dovoljnoj mjeri značajna da bi bila predvidljiva relevantnoj optuženoj osobi.⁹²⁵⁹ Na kraju, Žalbeno vijeće podsjeća da se zaključak da je neki optuženi "voljno preuzeo rizik" može izvesti iz činjenice da je taj optuženi bio svjestan da je dati zločin moguća posljedica UZP-a, ali da je uprkos tome odlučio da se pridruži tom poduhvatu ili je nastavio da u njemu učestvuje.⁹²⁶⁰

3. Prigovori odbrane žalilaca na osuđujuće presude po trećoj kategoriji UZP-a

(a) Prličeva žalba (osnova 17)

2837. Pretresno vijeće je konstatovalo da je Prlič odgovoran, po trećoj kategoriji UZP-a, za krivična djela ubistva (tačka 2) i silovanja (tačka 4) kao zločina protiv čovječnosti, hotimičnog lišavanja života (tačka 3), nečovječnog postupanja (seksualno zlostavljanje) (tačka 5) i oduzimanja imovine širokih razmjera (tačka 22) kao teških povreda Ženevskih konvencija, te uništavanja ili hotimičnog nanošenja štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju (tačka 21) i pljačkanja (tačka 23) kao kršenja zakona i običaja ratovanja.⁹²⁶¹

2838. Pretresno vijeće je konstatovalo da su krađe, seksualno zlostavljanje i ubistva, koji su bili počinjeni tokom akcija deložacije i zatočenja, kao i uništavanje – počinjeno prije juna 1993. – ustanova namijenjenih religiji, bili prirodna i predvidljiva posljedica provođenja ZZP-a.⁹²⁶² U vezi sa zločinima počinjenim u opštinama Gornji Vakuf i Jablanica, Pretresno vijeće je konstatovalo da Prlič "nije mogao da ne predvidi mogućnost" činjenja ("*ne pouvait que prévoir la possible réalisation*"): (1) krađa u Hrasnici, Uzričju i Ždrimcima u opštini Gornji Vakuf poslije napada od 18. januara 1993.;⁹²⁶³ i (2) ubistava povezanih sa zatočenjima, krađa i uništavanja džamija u Sovićima i Doljanima u opštini Jablanica u aprilu 1993.⁹²⁶⁴ Pri donošenju tih zaključaka, Pretresno

⁹²⁵⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 627. V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1089.

⁹²⁵⁹ V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1575, gdje se upućuje na Odluku u predmetu *Karadžić* u vezi s trećom kategorijom UZP-a, par. 18.

⁹²⁶⁰ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 688, 705. V. Drugostepena presuda u predmetu *Brđanin*, par. 411; Drugostepena presuda u predmetu *Vasiljević*, par. 101. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 514; Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 906; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1061, 1272, 1525, 1557.

⁹²⁶¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 288. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 280-287.

⁹²⁶² Prvostepena presuda, tom 4, par. 72-73. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 70, 281. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 59, 342, 433, 822, 1213; gore, par. 2833 i fusnota 9243.

⁹²⁶³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 282. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 129, 131, 135.

⁹²⁶⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 283. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 144, 148. Žalbeno vijeće ima u vidu da je Pretresno vijeće došlo do tih zaključaka koristeći terminologiju koja pokazuje da je primijenilo ispravan standard predvidljivosti, kada je navelo, na početku odjeljka o Prličevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, da će

vijeće je uzelo u obzir Prlićevo učešće u napadu na Gornji Vakuf, to da je on znao za atmosferu nasilja u Gornjem Vakufu i Jablanici i/ili da joj je doprinio, kao i da je propustio da spriječi činjenje tih zločina ili kazni njihove počinioce.⁹²⁶⁵ Isto tako, Pretresno vijeće je konstatovalo da Prlić "nije mogao da ne predvidi mogućnost" činjenja ("*ne pouvait que prévoir la possible réalisation*") ubistava, silovanja, seksualnog zlostavljanja i krađa tokom kampanja deložacije u opštini Mostar⁹²⁶⁶ i da su ti zločini bili predvidljivi ("*foreseeable*")⁹²⁶⁷ barem od juna 1993.⁹²⁶⁸ Ono je utvrdilo da je Prlić voljno preuzeo taj rizik i prihvatio da bi gore navedeni zločini mogli biti počinjeni.⁹²⁶⁹

(i) Prlićevi prigovori

2839. Prlić iznosi argument da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je on mogao da predvidi da bi se mogli desiti zločini koji nisu bili namjeravani ZZP-om i da je voljno preuzeo taj rizik.⁹²⁷⁰ Pored toga, Prlić iznosi argument da je Pretresno vijeće pogrešno zaključilo kako slijedi: (1) da je on pružio značajan doprinos UZP-u i da su sukobi u Gornjem Vakufu bili povezani s UZP-om;⁹²⁷¹ (2) da je učestvovao u napadu na Gornji Vakuf;⁹²⁷² (3) da je sastavio Ultimatum od 4. aprila 1993.;⁹²⁷³ (4) da nije učinio ništa da spriječi zločine u Gornjem Vakufu i Mostaru;⁹²⁷⁴ i (5) da je bio obaviješten o atmosferi nasilja u Gornjem Vakufu i da je svjesno doprinio takvoj atmosferi u Gornjem Vakufu, Jablanici i Mostaru.⁹²⁷⁵ Prlić tvrdi da bi zbog tih grešaka Žalbena vijeće trebalo da poništi i ukine njegove osuđujuće presude po trećoj kategoriji UZP-a za tačke 2, 3, 21, 22 i 23.⁹²⁷⁶

---

analizirati da li je Prlić znao ili je razumno mogao da predvidi da bi relevantni zločini koji nisu činili dio ZZP-a mogli biti počinjeni ("*étaient susceptibles d'être commis*") od strane pripadnika HVO-a kao vjerovatna posljedica ("*étant la conséquence probable*") ostvarivanja zajedničkog cilja i da li je "svjesno" preuzeo taj rizik. Prvostepena presuda, tom 4, par. 281 (u verziji na engleskom jeziku, u paragrafu 281, tom 4, izraz "*étaient susceptibles d'être commis*" je pogrešno preveden kao "*were likely to be committed*"). V. gore, par. 2836; dolje, par. 3022. Upor. dolje, par. 3029-3030. U vezi s izrazom "svjesno", v. dolje, fusnota 9316.

⁹²⁶⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 282-283.

⁹²⁶⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 284.

⁹²⁶⁷ Izraz koji u paragrafu 284, tom 4, Prvostepene presude u originalu na francuskom jeziku odgovara ovome glasi "*prévisible*". Ovaj izraz je netačno preveden kao "*predictable*" u engleskoj verziji Prvostepene presude.

⁹²⁶⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 284. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 170.

⁹²⁶⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 282-284.

⁹²⁷⁰ Prlićev žalbeni podnesak, par. 631, 635, 638, 640. V. takođe Prlićev žalbeni podnesak, par. 630, 641, 650; žalbeni pretres, ŽT. 791-795, 798-799 (28. mart 2017.).

⁹²⁷¹ Prlićev žalbeni podnesak, par. 632, 634, gdje se upućuje na Prlićev žalbeni podnesak, žalbene podosnove 10.2-10.4, 16.1.

⁹²⁷² Prlićev žalbeni podnesak, par. 633-634, gdje se upućuje na Prlićev žalbeni podnesak, žalbene podosnove 16.1, 16.12-16.15.

⁹²⁷³ Prlićev žalbeni podnesak, par. 636, gdje se upućuje na Prlićev žalbeni podnesak, žalbene podosnove 16.1-16.2, 16.12-16.15.

⁹²⁷⁴ Prlićev žalbeni podnesak, par. 636, 638-639, gdje se upućuje na Prlićev žalbeni podnesak, žalbene podosnove 16.12-16.15.

⁹²⁷⁵ Prlićev žalbeni podnesak, par. 631, 635-636, 638.

⁹²⁷⁶ Prlićev žalbeni podnesak, par. 641.

2840. Tužilaštvo odgovara da Prlić ne pokazuje nikakvu grešku u zaključcima Pretresnog vijeća i da uz svoje nepotkrijepljene tvrdnje "bez ikakvog objašnjenja upućuje na svoje druge žalbene osnove".⁹²⁷⁷

2841. Žalbeno vijeće konstatuje da Prlić nije uspio da definiše nikakvu grešku u vezi sa zaključcima Pretresnog vijeća da on nije mogao da ne predvidi mogućnost da će relevantni zločini biti počinjeni u opštinama Gornji Vakuf, Jablanica i Mostar i da je voljno preuzeo taj rizik.⁹²⁷⁸ U vezi s njegovim preostalim argumentima, Žalbeno vijeće ima u vidu da Prlić samo ponavlja opšte argumente koje je iznio u drugim odjeljcima svog žalbenog podneska i da, njima u prilog, samo upućuje na te druge odjeljke. Žalbeno vijeće je te argumente razmotrilo i odbacilo drugdje u ovoj Presudi.⁹²⁷⁹

(ii) Uticao poništenja zaključka u vezi sa selom Duša

2842. Žalbeno vijeće podsjeća da je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da je lišavanje života sedmoro civila tokom granatiranja u selu Duša, u opštini Gornji Vakuf, u januaru 1993., predstavljalo zločin ubistva i hotimičnog lišavanja života.⁹²⁸⁰ Shodno tome, Žalbeno vijeće će sada ispitati uticaj tog svog zaključka – kojim je poništen zaključak u vezi sa selom Duša – na zaključke Pretresnog vijeća u vezi s Prličevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a.⁹²⁸¹

---

⁹²⁷⁷ Odgovor tužilaštva na Prličevu žalbu, par. 399. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 223 (20. mart 2017.).

⁹²⁷⁸ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 282-284.

⁹²⁷⁹ V. gore, par. 829-831, 845-849, 888-890, 898-900, 1146-1208, 1377-1390, 1400.

⁹²⁸⁰ V. gore, par. 441-443, 866.

⁹²⁸¹ Žalbeno vijeće u ovom ispitivanju uzima u obzir argumentaciju koju su strane u postupku iznijele na žalbenom pretresu odgovarajući na konkretno pitanje Vijeća u vezi s uticajem poništenja zaključka u vezi sa selom Duša na Prličevu *mens rea* za ubistvo shodno odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a. V. Nalog za pripremu žalbenog pretresa, str. 6. Konkretno, tužilaštvo je iznijelo argument da je zaključak Pretresnog vijeća da je Prlić odgovoran po trećoj kategoriji UZP-a za ubistvo počinjeno tokom operacije deložacije u opštini Mostar u julu 1993. zasnovan isključivo na tome što je on znao za zločine u Mostaru i bio umiješan u njih, te da na njega, shodno tome, poništenje zaključka u vezi sa selom Duša ne bi imalo uticaja. Žalbeni pretres, ŽT. 223 (20. mart 2017.). Tužilaštvo je, nadalje, ustvrdilo da to poništenje ne bi imalo uticaja ni na zaključak Pretresnog vijeća da je Prlić odgovoran po trećoj kategoriji UZP-a za ubistva koja su povezana sa zatočenjima u opštini Jablanica u aprilu 1993., zbog toga što je, nezvano za lišavanja života u selu Duša, Prlić očito bio obaviješten o atmosferi nasilja u Gornjem Vakufu putem tri izvještaja Željka Šiljega, među kojima je i njegov izvještaj od 29. januara 1993. (dokazni predmet P01351), u kojem se izvještava ne samo o lišavanjima života u selu Duša, nego i o paljenju kuća Muslimana u selima Uzriče, Duša i Trnovača u opštini Gornji Vakuf. Žalbeni pretres, ŽT. 223-225 (20. mart 2017.). Tužilaštvo je dodalo da se u tom izvještaju takođe pominje pogubljenje dva civila u selu Pajić Polje i zlostavljanje zarobljenika u selu Trnovača, koja se oba nalaze u opštini Gornji Vakuf, te je primijetilo da je ABiH tražila da se provede istraga o tim incidentima. Žalbeni pretres, ŽT. 224 (20. mart 2017.). Nadalje, tužilaštvo je iznijelo tvrdnju da Prličeva mogućnost da predvidi zločine iz treće kategorije UZP-a ne bi trebala da zavisi od njegovog znanja o konkretnim zločinima na konkretnim lokacijama, već da ona, zapravo, proističe iz njegove centralne uloge u planiranju i provođenju kampanje nasilja nad muslimanskim stanovništvom u HZ(R) HB. Žalbeni pretres, ŽT. 225-226 (20. mart 2017.). S druge strane, Prlić je ustvrdio da nema nikakvih dokaza koji pokazuju da su Šiljevovi izvještaji dospjeli do njega ili do HVO-a HZ HB. Osim te tvrdnje, on nije iznio nikakve konkretne argumente o tome da li bi i kako poništenje zaključka u vezi sa selom Duša uticalo na zaključke Pretresnog vijeća o njegovoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a. Žalbeni pretres, ŽT. 174-175, 240-241 (20. mart 2017.).

2843. U vezi s Prličevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a u opštini Gornji Vakuf, Pretresno vijeće je konstatovalo da on nije mogao da ne predvidi mogućnost da će u selima Hrasnica, Uzričje i Ždrimci u toj opštini biti počinjene krađe poslije napada od 18. januara 1993. i da je voljno preuzeo taj rizik.⁹²⁸² Prilikom donošenja ovog zaključka, Pretresno vijeće je uzelo u obzir: (1) Prličevo učešće u napadu na Gornji Vakuf, uključujući putem potpisivanja Ultimatumu od 15. januara 1993.; (2) njegovu obaviještenost o atmosferi nasilja u kojoj su operacije HVO-a bile izvođene u Gornjem Vakufu počev od 19. januara 1993.; i (3) njegov propust da spriječi činjenje zločina ili da kazni počinioce.⁹²⁸³ Žalbena vijeće ima u vidu da je zaključak Pretresnog vijeća o Prličevoj obaviještenosti o atmosferi nasilja u Gornjem Vakufu zasnovan na, između ostalog, zaključku Pretresnog vijeća da je on bio upoznat sa tokom operacija i zločinima koji su tamo počinjeni, uključujući ubistvo.⁹²⁸⁴ Zaključak Pretresnog vijeća o tome da je Prlič znao za ubistvo koje je tamo počinjeno zasnovan je, pak, isključivo na tome da je on bio svjestan toga da se u izvještaju Željka Šiljega od 29. januara 1993. pominje lišavanje života sedmoro "civila" Muslimana tokom granatiranja u selu Duša.⁹²⁸⁵ Međutim, kao što se podsjeća gore u tekstu, Žalbena vijeće je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da je lišavanje života u selu Duša predstavljalo zločin ubistva i hotimičnog lišavanja života.⁹²⁸⁶ Shodno tome, Žalbena vijeće takođe poništava zaključak Pretresnog vijeća da je Prlič znao za ubistvo koje je bilo počinjeno u Gornjem Vakufu. Međutim, Žalbena vijeće smatra da su preostali zaključci Pretresnog vijeća⁹²⁸⁷ dovoljni da razuman presuditelj o činjenicama zaključi da je Prlič bio obaviješten o drugim zločinima – kao što su uništavanje kuća Muslimana, prisilno raseljavanje stanovništva i krađe – koji su bili počinjeni u opštini Gornji Vakuf u januaru 1993.⁹²⁸⁸ i da je takođe bio obaviješten, počev od 19. januara 1993.,

⁹²⁸² Prvostepena presuda, tom 4, par. 282.

⁹²⁸³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 282. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 125-134.

⁹²⁸⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 134. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 132.

⁹²⁸⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 130-132, gdje se upućuje na dokazni predmet P01351.

⁹²⁸⁶ V. gore, par. 441-443.

⁹²⁸⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 125, 127, 130-132, 282. Konkretno, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Prlič: (1) prisustvovao jednom sastanku 19. januara 1993. na kojem su predstavnici međunarodnih organizacija skrenuli pažnju na "zlostavljanje civilnog stanovništva" u opštini Gornji Vakuf od strane Vojne policije i "specijalnih snaga" HVO-a i; (2) bio obaviješten o sadržaju raznih izvještaja Željka Šiljega o situaciji u toj opštini u januaru 1993., uključujući: (a) njegov izvještaj od 19. januara 1993., u kojem se navodi da objekti u gradu Gornjem Vakufu i selima "gore"; (b) njegov izvještaj od 23. januara 1993., u kojem se konkretno navodi da je većina objekata u Donjoj Hrasnici spaljena i da u Gornjoj Hrasnici i Donjoj Hrasnici više nema "civila"; i (c) njegov izvještaj od 29. januara 1993., u kojem se detaljno govori o krađama i paljenju kuća Muslimana u selima Uzričje, Duša i Trnovača, kao i o pogibiji sedmoro "civila" muslimanske nacionalnosti tokom granatiranja sela Duša. Prvostepena presuda, tom 4, par. 127, 130-132, gdje se upućuje na dokazne predmete P01206, str. 1, P01357, str. 6, P01351. Žalbena vijeće ima u vidu da u paragrafima 127 i 332, tom 4 Prvostepene presude, Pretresno vijeće navodi da dokazni predmet P01357, jedan od tri Šiljegova izvještaja o kojima je ovdje riječ, nosi datum od 23. januara 1993. Međutim, u paragrafu 412, tom 2, i paragrafu 707, tom 4 Prvostepene presude, Pretresno vijeće navodi da on nosi datum od 30. januara 1993. Na osnovu sadržaja ovog izvještaja, čini se da on nosi datum od 30. januara 1993. V. dokazni predmet P01357, str. 1, 6. Međutim, to nema uticaja na analizu koju je Žalbena vijeće ovdje provelo. Žalbena vijeće podsjeća, nadalje, da su Prličevi prigovori na zaključak Pretresnog vijeća o tome da je on bio svjestan sadržaja Šiljevih izvještaja odbačeni drugdje u ovoj Presudi. V. gore, par. 1172; dolje, fusnota 10012.

⁹²⁸⁸ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 134.

o atmosferi nasilja u kojoj su izvođene operacije HVO-a u toj opštini.⁹²⁸⁹ Shodno tome, zaključak Pretresnog vijeća da je Prlić odgovoran po trećoj kategoriji UZP-a za krađe u opštini Gornji Vakuf, koji je prvenstveno zasnovan na tome što je on znao za činjenje zločina mimo ubistva, kao i za atmosferu nasilja u toj opštini, ostaje nepromijenjen.⁹²⁹⁰

2844. U vezi s Prlićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a u opštini Jablanica, Pretresno vijeće je konstatovalo da on nije mogao da ne predvidi mogućnost da će u toj opštini u aprilu 1993. biti počinjena ubistva povezana sa zatočenjima, krađe i uništavanje džamija u selima Sovići i Doljani i da je voljno preuzeo taj rizik.⁹²⁹¹ Prilikom donošenja tih zaključaka, Pretresno vijeće je smatralo da je Prlić "nastavio da doprinosi tom nasilju koje je vladalo u aprilu 1993. godine" time što je: (1) sastavio Ultimatum od 4. aprila 1993., koji je u pogledu uslova bio isti kao i Ultimatum od 15. januara 1993.; (2) bio obaviješten o atmosferi nasilja nad muslimanskim stanovništvom u Gornjem Vakufu u januaru 1993.; i (3) propustio da spriječi činjenje zločina ili da kazni počinioca.⁹²⁹² Pretresno vijeće je konkretnije objasnilo prve dvije navedene tačke u jednom ranijem dijelu Prvostepene presude, gdje je konstatovalo da, kad se radi o operacijama HVO-a u opštinama Prozor i Jablanica, "može biti posrijedi samo unaprijed smišljen plan HVO-a" da se Ultimatum od 4. aprila 1993. provede silom⁹²⁹³ i da je:

s obzirom na to da je učestvovao u sastavljanju [Ultimatuma od 4. aprila 1993.], istovjetnog [Ultimatumu od 15. januara 1993.], i bio potpuno svjestan činjenice da je HVO poslije [Ultimatuma od 15. januara 1993.] počinio zločine nad muslimanskim stanovništvom u opštini Gornji Vakuf, bilo razloga da [Prlić] zna da će ponovno postavljanje jednakog ultimatumu imati iste posljedice, odnosno, počinjenje krivičnih djela nad muslimanskim stanovništvom od strane HVO-a.⁹²⁹⁴

Podsjećajući da je ukinulo zaključak Pretresnog vijeća da je Prlić bio svjestan ubistva počinjenog u Gornjem Vakufu zbog toga što je poništilo zaključak u vezi sa selom Duša,⁹²⁹⁵ Žalbeno vijeće

⁹²⁸⁹ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 282.

⁹²⁹⁰ Nadalje, Žalbeno vijeće smatra da to što je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da su ubistvo i hotimično lišavanje života bili dio ZZP-a prije juna 1993. takođe nema uticaja na zaključak Pretresnog vijeća u vezi s Prlićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za krađe koje su počinjene u opštini Gornji Vakuf neposredno poslije napada od 18. januara 1993., budući da zaključci Pretresnog vijeća da su drugi zločini, kao što su progon, deportacija, prisilno premještanje, uništavanje širokih razmjera ili bezobzirno razaranje, kao i zlostavljanje tokom deložacija, bili dio ZZP-a od samog početka perioda UZP-a, to jest od januara 1993., nisu promijenjeni, te da je utvrđeno da je Prlić učestvovao u tom UZP-u. V. gore, par. 882-883, 885-886, 2835; Prvostepena presuda, tom 4, par. 66-68. V. takođe gore, fusnote 3681, 3717, 4322.

⁹²⁹¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 283.

⁹²⁹² Prvostepena presuda, tom 4, par. 283. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 143-147. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 282.

⁹²⁹³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 146. U ovom paragrafu, Pretresno vijeće je nehotice pomenulo "ultimatum od 15. aprila 1993.". Međutim, s obzirom na opis tog ultimatumu koji je Pretresno vijeće dalo drugdje u Prvostepenoj presudi, Žalbeno vijeće smatra da je Pretresno vijeće namjeravalo da pomene Ultimatum od 4. aprila 1993. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 138-140, 142.

⁹²⁹⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 146.

⁹²⁹⁵ V. gore, par. 2843.

smatra da bi zaključak Pretresnog vijeća da je bilo razloga da Prlić zna da će ponovno postavljanje jednakog ultimatumima imati "iste posljedice, odnosno, počinjenje krivičnih djela nad muslimanskim stanovništvom od strane HVO-a" takođe trebalo poništiti u onoj mjeri u kojoj je Pretresno vijeće namjeravalo da u izraz "počinjenje krivičnih djela" uključi ubistvo.⁹²⁹⁶ Ovaj zaključak se potvrđuje u onoj mjeri u kojoj je Pretresno vijeće konstatovalo da je bilo razloga da Prlić zna da će ponovno postavljanje jednakog ultimatumima dovesti do činjenja nad muslimanskim stanovništvom, od strane HVO-a, zločina mimo ubistva, kao što su uništavanje imovine Muslimana i hapšenje i raseljavanje muslimanskog stanovništva.⁹²⁹⁷

2845. Pored toga, Žalbeno vijeće podsjeća da je, uslijed toga što je poništilo zaključak u vezi sa selom Duša, takođe poništilo zaključak Pretresnog vijeća da su ubistvo i hotimično lišavanje života bili dio ZZP-a prije juna 1993.⁹²⁹⁸ Žalbeno vijeće napominje, nadalje, da zaključci Pretresnog vijeća da su drugi zločini, kao što su progon, deportacija, prisilno premještanje, uništavanje širokih razmjera ili bezobzirno razaranje, protivpravno zatvaranje ili zatočenje, nehumani uslovi zatočenja, kao i zlostavljanje u zatočenju i tokom deložacija, bili dio ZZP-a od samog početka perioda UZP-a, to jest od januara 1993., ostaju nepromijenjeni.⁹²⁹⁹

2846. Shodno tome, Žalbeno vijeće smatra da bi, na osnovu potvrđenih zaključaka Pretresnog vijeća, uključujući one o: (1) postojanju ZZP-a – koji nije uključivao ubistvo i hotimično lišavanje života – prije juna 1993.; (2) tome da je Prlić znao za atmosferu nasilja i zločine mimo ubistva – kao što su krađe i uništavanje kuća Muslimana – koji su bili činjeni u Gornjem Vakufu počev od januara 1993.; (3) njegovom izdavanju Ultimatumima od 4. aprila 1993. koji je bio istovjetan Ultimatumu od 15. januara 1993., uprkos pomenutom znanju; i (4) njegovom propustu da preduzme mjere kako bi suzbio zločine, razuman presuditelj o činjenicama mogao da zaključi da je Prlić mogao da predvidi da bi u aprilu 1993. moglo doći do krađa i uništavanja džamija u selima Sovići i Doljani u opštini Jablanica i da je prihvatio taj rizik. Međutim, Žalbeno vijeće smatra da ti zaključci nisu dovoljni da razuman presuditelj o činjenicama konstatuje da je jedini razuman zaključak taj da je Prlić mogao da predvidi da bi ubistva povezana sa zatočenjima mogla biti počinjena u opštini

---

⁹²⁹⁶ Žalbeno vijeće ima u vidu da je Pretresno vijeće, čak i da to jeste bilo ono što je namjeravalo, kasnije samo zaključilo da je Prlić prihvatio činjenje zločina koji su nad Muslimanima počinjeni u opštinama Prozor i Jablanica, "odnosno uništavanje imovine u vlasništvu Muslimana, hapšenje i raseljavanje muslimanskog stanovništva", te da nije pomenulo ubistvo (ili hotimično lišavanje života). Prvostepena presuda, tom 4, par. 147. V. gore, par. 876 i fusnota 2790.

⁹²⁹⁷ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 146-147. V. gore, fusnota 3792.

⁹²⁹⁸ V. gore, par. 882, 886, 2835.

⁹²⁹⁹ V. gore, par. 883, 885, 2835; Prvostepena presuda, tom 4, par. 66-68.

Jablanica u aprilu 1993.⁹³⁰⁰ Shodno tome, Žalbeno vijeće konstatuje da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je proglasilo Prlića odgovornim po trećoj kategoriji UZP-a za ta ubistva.

2847. U vezi s Prličevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a u opštini Mostar, Pretresno vijeće je konstatovalo da Prlić nije mogao da ne predvidi mogućnost da će tokom kampanja deložacije stanovnika muslimanske nacionalnosti u ovoj opštini biti počinjena ubistva, silovanja, seksualno zlostavljanje i krađe, da su ti zločini bili predvidljivi barem od juna 1993., te da je on voljno preuzeo taj rizik.⁹³⁰¹ Prilikom donošenja tih zaključaka, Pretresno vijeće je smatralo da je Prlić: (1) svjesno doprinio atmosferi nasilja u Mostaru, s obzirom na to da je u nekoliko navrata u ljeto 1993. bio obaviješten da se deložacije Muslimana u zapadnom Mostaru vrše uz mnogo nasilja⁹³⁰² i da je odobrio praksu HVO-a HZ HB koja se sastojala od prisvajanja stanova Muslimana protjeranih iz zapadnog Mostara, time što je potpisao Uredbu od 6. jula 1993. o korištenju napuštenih stanova;⁹³⁰³ i (2) propustio da spriječi činjenje zločina ili da kazni počinioce.⁹³⁰⁴ S obzirom na to da je Pretresno vijeće svoju analizu prvenstveno zasnovalo na Prličevoj obaviještenosti o događajima u opštini Mostar i njegovom učešću u njima, te podsjećajući da poništenje zaključka u vezi sa selom Duša nema uticaja na zaključak Pretresnog vijeća da su ubistvo i hotimično lišavanje života bili dio ZZP-a počev od juna 1993.,⁹³⁰⁵ Žalbeno vijeće smatra da poništenje zaključka u vezi sa selom Duša nema uticaja ni na zaključke Pretresnog vijeća da je

---

⁹³⁰⁰ Kao što je istaklo tužilaštvo, u izvještaju Željka Šiljega od 29. januara 1993. (dokazni predmet P01351), koji je bio jedna od osnova za zaključak Pretresnog vijeća da je Prlić bio svjestan atmosfere nasilja u opštini Gornji Vakuf, pominje se još nekoliko incidenata u toj opštini, pored onih koji su izričito navedeni u Prvostepenoj presudi. Uporedi žalbeni pretres, ŽT. 224 (20. mart 2017.); gore, fusnota 9281, sa Prvostepenom presudom, tom 4, par. 130, 132, 134; gore, par. 2843 i fusnota 9287. Konkretno, Šiljeg je u tom izvještaju opisao sljedeće: (1) Branko Šapina je u "P. Polju" izdvojio dva civila i pogubio ih na očigled mještana; (2) "prije situacije u Gornjem Vakufu", Vlatko Raić je odrezao glavu jednom invalidu i izivljavao se na njemu, ali je ipak pušten i vratio se u Gornji Vakuf, gdje je "doprinio ovakvoj situaciji"; i (3) Ante Rezo je maltretirao zarobljenike u Trnovači. Dokazni predmet P01351, str. 4. Šiljeg je dodao da su Muslimani htjeli da se provede istraga o svim tim incidentima. Dokazni predmet P01351, str. 4. Međutim, s obzirom na to da se u Prvostepenoj presudi ne govori o ovim dijelovima tog izvještaja, Žalbeno vijeće smatra da im Pretresno vijeće nije pripisalo značajnu težinu. U odsustvu bilo kakve daljnje argumentacije strana u postupku, Žalbeno vijeće ne nalazi nikakav razlog da primijeni drugačiji pristup od onoga koji je primijenilo Pretresno vijeće.

⁹³⁰¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 284.

⁹³⁰² Prvostepena presuda, tom 4, par. 284. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 167-168, 171, gdje je Pretresno vijeće opisalo dokaze koji pokazuju da je Prlić dobio te informacije u junu i julu 1993. i konstatovalo da je on bio u više navrata upozoravan na prisilne deložacije Muslimana iz zapadnog Mostara, barem od juna 1993. V. takođe Prvostepena presuda, tom 2, par. 872 (gdje je Pretresno vijeće konstatovalo da su "[vojnici, Vojna policija i pripadnici jedne ATG HVO-a] premlatili velik broj Muslimana dok su ih istjerali iz njihovih domova [u zapadnom Mostaru], opljačkali te stambene objekte, počinili 'silovanja' Muslimanki i sve te ljude raselili u istočni Mostar") (oznake za fusnote unutar citata izostavljene), 873 (gdje je Pretresno vijeće navelo da su pripadnici Vojne policije bili obaviješteni o tim događajima i da su te informacije prosljedili Upravi Vojne policije; i da su predstavnici međunarodne zajednice obavijestili Prlića, Stojića, Čorića i Pušića o tim događajima 16. juna 1993.), 876 (gdje je Pretresno vijeće rezimiralo svoje zaključke, uputilo na, između ostalog, to da su Muslimani "trpjeli zastrašivanja, prijetnje i udarce" i da su vojnici HVO-a prisiljavali Muslimanke "na polni odnos", plijenili imovinu Muslimana i tjerali ih "da pređu preko linije fronta u istočni Mostar", te zaključilo da su Prlić, Stojić, Čorić i Pušić bili obaviješteni o "takvom činjeničnom stanju").

⁹³⁰³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 284. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 169-170.

⁹³⁰⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 284.

⁹³⁰⁵ V. gore, par. 886, 2835.

Prlić odgovoran po trećoj kategoriji UZP-a za ubistva, silovanja, seksualno zlostavljanje i krađe koji su bili počinjeni tokom kampanja deložacije u opštini Mostar počev od juna 1993.

(iii) Zaključak

2848. Iz gore navedenih razloga, Žalbeno vijeće odbija Prlićevu žalbenu osnovu 17. Međutim, uslijed toga što je poništilo zaključak u vezi sa selom Duša, ono zaključuje da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što ga je proglasilo odgovornim po trećoj kategoriji UZP-a za ubistva povezana sa zatočenjima počinjena u opštini Jablanica u aprilu 1993.,⁹³⁰⁶ te ukida osuđujuće presude koje su mu s tim u vezi izrečene za ubistvo kao zločin protiv čovječnosti (tačka 2) i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija (tačka 3).⁹³⁰⁷ O eventualnom uticaju ovog ukidanja osuđujućih presuda na Prlićevu kaznu biće riječi dolje.⁹³⁰⁸

(b) Stojićeva žalba (osnove 39, 40 i 41)

2849. Pretresno vijeće je konstatovalo da je Stojić odgovoran, po trećoj kategoriji UZP-a, za krivična djela silovanja (tačka 4) kao zločina protiv čovječnosti, nečovječnog postupanja (seksualno zlostavljanje) (tačka 5) i oduzimanja imovine širokih razmjera (tačka 22) kao teških povreda Ženevskih konvencija, te pljačkanja (tačka 23) kao kršenja zakona i običaja ratovanja.⁹³⁰⁹

2850. Pretresno vijeće je konstatovalo da su krađe i seksualno zlostavljanje koji su činjeni tokom akcija deložacije bili prirodne i predvidljive posljedice provođenja ZZP-a.⁹³¹⁰ Pretresno vijeće je zatim pristupilo utvrđivanju Stojićeve odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za krađe počinjene u, između ostalog: (1) selima Hrasnica, Uzričje i Ždrimci u opštini Gornji Vakuf poslije dejstava koja su tamo izvođena 1993.; i (2) zapadnom Mostaru u opštini Mostar u maju i junu 1993., kao i u periodu od avgusta 1993. do februara 1994.⁹³¹¹ Ono je smatralo da je, s obzirom na to da su se vojna dejstva HVO-a na tim lokacijama "odvijala u atmosferi ekstremnog nasilja", Stojić mogao da

---

⁹³⁰⁶ V. gore, par. 2846.

⁹³⁰⁷ Budući da to od njega nisu zatražile strane u postupku, Žalbeno vijeće se neće upuštati u analizu u pogledu pitanja da li je Prlić odgovoran za taj incident ubistva po nekom alternativnom vidu odgovornosti, uključujući odgovornost nadređenog, posebno s obzirom na to da su svi zaključci Pretresnog vijeća o Prlićevoj odgovornosti za zločine i njegovom znanju o njima bili doneseni u kontekstu odgovornosti shodno UZP-u. V. takođe dolje, par. 3152.

⁹³⁰⁸ V. dolje, par. 3360.

⁹³⁰⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 450. Iako je Pretresno vijeće pored toga konstatovalo da je Stojić odgovoran, po trećoj kategoriji UZP-a, za krivična djela ubistva kao zločina protiv čovječnosti (tačka 2) i hotimičnog lišavanja života kao teške povrede Ženevskih konvencija (tačka 3) u vezi s lišavanjima života na Heliodromu, ono nije raspravljalo ni o jednom incidentu lišavanja života u odjeljku o trećoj kategoriji UZP-a u vezi sa Stojićem. Uporedi Prvostepenu presudu, tom 4, par. 450, sa Prvostepenom presudom, tom 4, par. 433-439. S tim u vezi, Žalbeno vijeće podsjeća na svoj zaključak da je Pretresno vijeće nehotice konstatovalo da je Stojić odgovoran za ta lišavanja života po trećoj kategoriji UZP-a i da se ta njegova osuđujuća presuda ukida. V. dolje, fusnota 10171.

⁹³¹⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 72. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 433.

⁹³¹¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 438-439, 444-447.

predvidi "da će" pripadnici HVO-a počiniti ("*commettent*") djela krađe u tim mjestima.⁹³¹² S tim u vezi, Pretresno vijeće je takođe uzelo u obzir činjenicu da je Stojić: (1) bio jedan od zvaničnika koji su naredili da se Gornji Vakuf zauzme silom;⁹³¹³ (2) imao namjeru da se tokom kampanja hapšenja koje su uslijedile poslije operacija HVO-a u zapadnom Mostaru od 9. maja 1993. čine djela nasilja;⁹³¹⁴ i (3) doprinio organizovanju i provođenju kampanja deložacije u Mostaru i znao da se one odvijaju u atmosferi ekstremnog nasilja.⁹³¹⁵ Ono je konstatovalo da je Stojić, budući da je nastavio da obavlja svoje funkcije, "svjesno"⁹³¹⁶ prihvatio rizik "da [će]" krađe biti počinjene ("*ces crimes soient commis*" / "*les membres du HVO commettent des vols*").⁹³¹⁷

2851. Osim toga, Pretresno vijeće je utvrdilo da su pripadnici HVO-a, među kojima je bila ATG "Vinko Škrobo", seksualno zlostavljali Muslimanke tokom akcija deložacije u zapadnom Mostaru u junu, julu i septembru 1993.⁹³¹⁸ Ono je zaključilo da je Stojić: (1) prihvatio to seksualno zlostavljanje; (2) razumno mogao da predvidi "da će" pripadnici HVO-a počiniti ("*commettraient*") seksualno zlostavljanje tokom tih operacija u Mostaru; i (3) "svjesno" prihvatio taj rizik, s obzirom na to da je nastavio da obavlja svoje funkcije.⁹³¹⁹

2852. Stojić te osuđujuće presude po trećoj kategoriji UZP-a osporava iznoseći argumente da su napravljene i greške u primjeni prava i činjenične greške, zbog kojih bi, kako tvrdi, Žalbeno vijeće trebalo da poništi i ukine njegove osuđujuće presude po trećoj kategoriji UZP-a.⁹³²⁰ Tužilaštvo odgovara da Pretresno vijeće nije pogriješilo kada je osudilo Stojića za te zločine po trećoj kategoriji UZP-a i da bi njegovi argumenti trebali da budu odbačeni.⁹³²¹

⁹³¹² Prvostepena presuda, tom 4, par. 439, 445-446.

⁹³¹³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 439.

⁹³¹⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 445.

⁹³¹⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 446.

⁹³¹⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 439, 447. Žalbeno vijeće ima u vidu da je Pretresno vijeće često koristilo izraze "*sciemment*" i "*en connaissance de cause*" (koji su, i jedan i drugi, u engleskoj verziji Prvostepene presude prevedeni kao "*knowingly*" /svjesno/) da bi okvalifikovalo fraze "preuzeo/taj/ovaj rizik" ili "prihvatio/taj/ovaj rizik" (Prvostepena presuda, tom 4, par. 281, 437, 439, 447, 635, 638, 822, 830, 834, 837, 840, 845, 848, 852, 1009, 1011). Pretresno vijeće je takođe koristilo izraz "*délibérément*" (koji je u engleskoj verziji Prvostepene presude preveden kao "*willingly*" /voljno/ ili "*deliberately*" /hotimično/) u tu svrhu (Prvostepena presuda, tom 4, par. 283-284, 1014, 1020). Iz razloga koji su izloženi drugdje u ovoj Presudi, Žalbeno vijeće smatra da je, bez obzira na to da li je upotrijebilo izraz "*sciemment*", "*en connaissance de cause*" ili "*délibérément*", Pretresno vijeće u svim tim slučajevima primijenilo čvrsto uvriježeni standard odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a koji zahtijeva da je optuženi "voljno" preuzeo rizik da bi moglo doći do nekog zločina (v. dolje, par. 2896). Shodno tome, Žalbeno vijeće će u svim slučajevima koristiti izraz "voljno" – koji će odražavati to mišljenje – kada bude izlagalo relevantne zaključke Pretresnog vijeća, osim ako je konkretno navođenje upotrijebljenog izraza neophodno u kontekstu relevantne analize.

⁹³¹⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 439, 447. Izraz "*soient commis*" u originalu na francuskom netačno je preveden kao "*might be committed*" /mogle biti počinjene/ u engleskoj verziji u paragrafu 439, tom 4 Prvostepene presude. U vezi s izrazom "svjesno", v. gore, fusnota 9316.

⁹³¹⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 434.

⁹³¹⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 437. V. gore, fusnota 9316.

⁹³²⁰ Stojićev žalbeni podnesak, naslov ispred par. 370, par. 370-385.

⁹³²¹ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 337-352. V. žalbeni pretres, ŽT. 753-754 (28. mart 2017.).

2853. Kao preliminarno pitanje, Žalbena vijeće ima u vidu da je, prilikom ocjenjivanja Stojićeve odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za krađe u Gornjem Vakufu i Mostaru i seksualno zlostavljanje u Mostaru, Pretresno vijeće uputilo na viši standard predvidljivosti, to jest da li je on mogao da predvidi *da će* doći do tih zločina i da li je voljno preuzeo taj rizik.⁹³²² Međutim, Žalbena vijeće podsjeća da *mens rea* za treću kategoriju UZP-a jeste to da li je optuženi mogao da predvidi da bi neki takav zločin *mogao* biti počinjen i da li je voljno prihvatio taj rizik.⁹³²³ Žalbena vijeće, shodno tome, ima na umu ovaj ispravn pravni standard predvidljivosti prilikom razmatranja Stojićevih argumenata. Prilikom ocjenjivanja Stojićevih prigovora na činjenične nalaze koji su činili osnovu za zaključke Pretresnog vijeća da je on mogao da predvidi da će doći do dotičnih zločina i da je prihvatio taj rizik, Žalbena vijeće će primijeniti standard razumnosti.⁹³²⁴ U slučaju da bude identifikovana neka činjenična greška ili greška u primjeni prava, Žalbena vijeće će ocijeniti da li je ta greška dovela do neostvarenja pravde ili obesnažila konačni zaključak Pretresnog vijeća o Stojićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, primjenjujući ispravan pravni standard predvidljivosti, to jest da li je on mogao da predvidi da bi dotični zločin *mogao* biti počinjen i da li je voljno preuzeo taj rizik.⁹³²⁵

(i) Navodne greške u zaključku da je u opštinama Gornji Vakuf i Mostar postojala atmosfera ekstremnog nasilja i da je Stojić znao za tu atmosferu (Stojićeva osnova 40)

a. Argumenti strana u postupku

2854. Stojić iznosi argument da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je u Gornjem Vakufu i Mostaru postojala atmosfera ekstremnog nasilja i da je on znao za tu atmosferu.⁹³²⁶ Stojić tvrdi da je Pretresno vijeće: (1) propustilo da definiše "atmosferu ekstremnog nasilja"; (2) jednostavno navelo da je ona postojala, ne uputivši ni na kakve dokaze, dok nigdje drugdje nije izveden ekvivalentan zaključak; (3) došlo do proizvoljnih zaključaka da je takva atmosfera postojala na svakoj lokaciji u vezi s kojom je razmatralo odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a; i (4) propustilo da objasni kako je postojanje takve atmosfere nužno dovelo do zaključka da je on

⁹³²² Prvostepena presuda, tom 4, par. 437, 439, 445-447. V. gore, par. 2850-2851. Pretresno vijeće je takođe navelo, na početku odjeljka o trećoj kategoriji UZP-a u vezi sa Stojićem, da će analizirati da li je Stojić razumno mogao da predvidi "da će" dotični zločini biti počinjeni ("*allaient être commis*") i da li je preuzeo taj rizik. Prvostepena presuda, tom 4, par. 433. U vezi sa zaključcima Pretresnog vijeća o Stojićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za druge incidente, na koje se tužilaštvo žalilo u svojoj žalbenoj podošnovi 1(A), Žalbena vijeće podsjeća da je konstatovalo da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što je primijenilo viši standard predvidljivosti od onog koji se traži. V. dolje, par. 3029-3030. V. takođe gore, fusnote 9316-9317.

⁹³²³ Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1061, 1272, 1525, 1557; gore, par. 2836. V. takođe dolje, par. 3022.

⁹³²⁴ V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1069, 1277, 1532.

⁹³²⁵ Upor. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1069, 1078, 1277, 1532, 1536.

mogao da predvidi krađe ili seksualne delikte.⁹³²⁷ Pored toga, Stojić iznosi argument da je Pretresno vijeće pogriješilo u primjeni prava zbog toga što nije donijelo zaključak da je on znao da se dejstva u Gornjem Vakufu odvijaju u atmosferi ekstremnog nasilja i da, bez takvog zaključka, nema nikakvog opravdanja za stav da je on mogao da predvidi te zločine.⁹³²⁸ U vezi s Mostarom, Stojić tvrdi da je Pretresno vijeće svoj zaključak da je on znao za zločine zasnovalo na njegovom učešću u planiranju i organizovanju akcija deložacije i na jednom izvještaju Glavnog stožera od 14. juna 1993., to jest, na Izvještaju CED-a.⁹³²⁹ On tvrdi da iz planiranja neke operacije na nivou načelnih smjernica ne proizlazi da je on nužno morao biti svjestan načina na koji je taj plan proveden u djelo.⁹³³⁰ Što se tiče Izvještaja CED-a, Stojić tvrdi da taj jedan dokument ne pokazuje da su sve akcije deložacije bile izvođene u atmosferi ekstremnog nasilja niti da je on znao za takvu atmosferu.⁹³³¹

2855. Tužilaštvo odgovara da je Pretresno vijeće razumno objasnilo zbog čega je u Gornjem Vakufu i zapadnom Mostaru postojala atmosfera ekstremnog nasilja.⁹³³² Kako navodi tužilaštvo, nije bitno to što Pretresno vijeće nije izričito konstatovalo da je Stojić znao da se operacije u Gornjem Vakufu odvijaju u takvoj atmosferi, budući da je on planirao te operacije i da je imao namjeru za nasilne zločine.⁹³³³ Štaviše, ono iznosi argument da je Stojić planirao nasilne zločine koji su činjeni u sklopu operacija u Mostaru i da je dobio informacije koje potvrđuju da su tokom tih operacija činjeni ti zločini, uključujući Izvještaj CED-a.⁹³³⁴ Po mišljenju tužilaštva, jasno je da se Pretresno vijeće uvjerilo da je Stojić znao da će se te operacije odvijati u atmosferi ekstremnog nasilja.⁹³³⁵

---

⁹³²⁶ Stojićev žalbeni podnesak, par. 374 (gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 435, 437-439, 445-446), 378.

⁹³²⁷ Stojićev žalbeni podnesak, par. 375. Stojić tvrdi da je taj propust da se u dovoljnoj mjeri objasni ovaj zaključak narušio njegovu mogućnost da shvati Prvostepenu presudu i uloži žalbu na nju. Stojićev žalbeni podnesak, par. 375.

⁹³²⁸ Stojićev žalbeni podnesak, par. 376.

⁹³²⁹ Stojićev žalbeni podnesak, par. 377, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 435-436, 446, dokazni predmet P02770. Stojić tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je on primio i pregledao Izvještaj CED-a. Stojićev žalbeni podnesak, par. 377, gdje se upućuje na Stojićev žalbeni podnesak, par. 295 (Stojićeva žalbena osnova 33.1).

⁹³³⁰ Stojićev žalbeni podnesak, par. 377.

⁹³³¹ Stojićev žalbeni podnesak, par. 377. Stojić tvrdi da, u najboljem slučaju, Izvještaj CED-a samo dokazuje da su konkretni zločini u jednoj prilici bili dokumentovani. Stojićev žalbeni podnesak, par. 377.

⁹³³² Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 344. V. Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 342. Tužilaštvo tvrdi da nije bilo neophodno da Pretresno vijeće definiše "atmosferu ekstremnog nasilja" i da taj izraz nije proizvoljan, te je uputilo na zaključke iz toma 2 i 3 Prvostepene presude. Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 344 i fusnota 1443.

⁹³³³ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 346.

⁹³³⁴ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 345.

⁹³³⁵ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 346. V. Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 345.

b. Analiza

2856. Žalbeno vijeće, kao prvo, ima u vidu da Stojić osporava samo zaključke Pretresnog vijeća da je "atmosfera ekstremnog nasilja" postojala tokom raznih operacija, do kojih je ono došlo u odjeljku Prvostepene presude u kojem se govori o njegovoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a.⁹³³⁶ Pretresno vijeće nije u tom odjeljku objasnilo kako je utvrdilo da je takva atmosfera postojala. Međutim, Žalbeno vijeće ponavlja da se Prvostepena presuda treba čitati kao cjelina.⁹³³⁷ S tim u vezi, Pretresno vijeće je rezimiralo kriminalne incidente koje je razmotrilo u okviru treće kategorije UZP-a i uputilo na svoj činjenični prikaz tih zločina koji su počinjeni u Gornjem Vakufu⁹³³⁸ i Mostaru.⁹³³⁹ Osim toga, Pretresno vijeće je jasno objasnilo da se "više puta desilo u svim opštinama da je deložacija bila popraćena nasiljem nad Muslimanima".⁹³⁴⁰

2857. U vezi s operacijama u Gornjem Vakufu, Pretresno vijeće je opisalo i detaljno analiziralo napade HVO-a i zauzimanje sela Duša, Hrasnica, Uzričje i Ždrimci u opštini Gornji Vakuf 18. januara 1993.⁹³⁴¹ Ono je zaključilo da su krađe i uništavanje imovine vršeni istovremeno s hapšenjima, prisilnim preseljenjem i zatočenjem Muslimana u tim selima, ili poslije toga.⁹³⁴² U vezi s Mostarom, Pretresno vijeće je ocijenilo dokaze i konstatovalo sljedeće: (1) u maju 1993., HVO je koristio prijetnje, zastrašivanje i fizičko nasilje da bi hapsio i deložirao Muslimane u zapadnom Mostaru i takođe je počinio krađe;⁹³⁴³ (2) sredinom juna 1993., Muslimani su bili izloženi krađama, zastrašivanju, prijetnjama, udarcima i seksualnom zlostavljanju i prisiljavani da prelaze preko linije sukoba, a između 400 i 650 Muslimana je u roku od nekoliko dana bilo istjerano iz svojih domova;⁹³⁴⁴ (3) u julu 1993., Muslimani koji su bili deložirani iz svojih domova bili su izloženi zastrašivanju, prijetnjama i, barem u jednom slučaju, seksualnom zlostavljanju;⁹³⁴⁵ (4) u izvještaju jedne međunarodne organizacije od 30. jula 1993. pominje se uopšteno "znatan stepen nasilja";⁹³⁴⁶ i (5) u septembru 1993., Muslimane su tukli, seksualno zlostavljali, protjerivali iz njihovih domova i krali njihovu imovinu.⁹³⁴⁷ U svjetlu činjeničnih i pravnih zaključaka Pretresnog vijeća u vezi s

⁹³³⁶ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 435, 439, 445-446. V. Stojićev žalbeni podnesak, par. 374; gore, par. 2854.

⁹³³⁷ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 138; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 2006; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 306.

⁹³³⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 438 i fusnota 895. V. Prvostepena presuda, tom 3, par. 1623-1627, 1657-1659.

⁹³³⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 434, 444 i fusnote 890-892, 900-901. V. Prvostepena presuda, tom 3, par. 761-764, 775-776, 1632-1637, 1664-1666.

⁹³⁴⁰ Prvostepena presuda, tom 3, par. 645. V. Prvostepena presuda, tom 3, par. 646 ("ta djela nasilja bila su slična u svim pomenutim opštinama").

⁹³⁴¹ Prvostepena presuda, tom 2, par. 356-388, 396-488.

⁹³⁴² Prvostepena presuda, tom 2, par. 415, 427, 432-436, 460.

⁹³⁴³ Prvostepena presuda, tom 2, par. 822-823, 827.

⁹³⁴⁴ Prvostepena presuda, tom 2, par. 864-866, 872, 875-876.

⁹³⁴⁵ Prvostepena presuda, tom 2, par. 925-926, 928, 934-935.

⁹³⁴⁶ Prvostepena presuda, tom 2, par. 928.

⁹³⁴⁷ Prvostepena presuda, tom 2, par. 978-979, 981-983, 985-986.

događajima u opštini Gornji Vakuf i opštini Mostar koji su se desili u relevantno vrijeme, Žalbeno vijeće konstatuje da Stojić nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće postupilo nerazumno kada je događaje na tim lokacijama okarakterisalo tako što je navelo da su se oni odvijali u atmosferi ekstremnog nasilja.

2858. Pored toga, Stojić se ne osvrće na zaključak Pretresnog vijeća da su "naoružani pripadnici HVO-a, kako bi izvršili deložacije, pribjegavali ekstremnom nasilju".⁹³⁴⁸ Vrijedi primijetiti da je Pretresno vijeće takođe zaključilo da su "u velikom broju slučajeva" žaliooci, kao članovi UZP-a, znali da bi HVO mogao počinuti krađe, silovanja, seksualno zlostavljanje i druge zločine "na osnovu atmosfere nasilja kojoj su sami doprinijeli ili, u nekim slučajevima, na osnovu saznanja o njihovoj nasilnosti [...] ali su svjesno prihvatili taj rizik".⁹³⁴⁹ S obzirom na to da je izvršilo detaljnu analizu događaja, nije bilo neophodno da Pretresno vijeće definiše "atmosferu ekstremnog nasilja" i Žalbeno vijeće konstatuje da Stojić nije uspio da pokaže da su zaključci da je ta atmosfera postojala na relevantnim lokacijama bili proizvoljni ili da nisu bili potkrijepljeni dokazima.⁹³⁵⁰ Isto tako, Žalbeno vijeće odbacuje Stojićevu tvrdnju da je Pretresno vijeće propustilo da objasni kako je atmosfera ekstremnog nasilja dovela do zaključka da je on mogao da predvidi krađe i seksualno zlostavljanje. Proces putem kojeg je Pretresno vijeće došlo do tog zaključka očigledan je iz njegovih konstatacija i nije bilo neophodno da Pretresno vijeće detaljno opiše svaki korak u svom rezonovanju.⁹³⁵¹ Uprkos tome, Žalbeno vijeće će o ovom pitanju dalje govoriti u odjeljcima dolje.⁹³⁵²

2859. U vezi s njegovim znanjem o atmosferi ekstremnog nasilja u kojoj su se odvijale operacije u Gornjem Vakufu, Pretresno vijeće nije donijelo zaključak o tome da li je Stojić znao za tu atmosferu u Gornjem Vakufu u svojoj analizi vezanoj za treću kategoriju UZP-a.⁹³⁵³ Međutim, kao što se navodi gore, Pretresno vijeće je drugdje u Prvostepenoj presudi zaključilo da je "u velikom broju slučajeva" Stojić znao da bi zločini iz treće kategorije UZP-a "[mogli biti počinjeni] [...] na

---

⁹³⁴⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 72.

⁹³⁴⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 72.

⁹³⁵⁰ S tim u vezi, Žalbeno vijeće podsjeća na poništenje zaključka u vezi sa selom Duša, to jest, na svoju odluku da poništi zaključak Pretresnog vijeća da je lišavanje života sedmoro civila tokom granatiranja u selu Duša, opština Gornji Vakuf, u januaru 1993. predstavljalo zločin ubistva i hotimičnog lišavanja života. V. gore, par. 441-443, 866. Međutim, Žalbeno vijeće konstatuje da su preostali zaključci koji su nabrojani gore dovoljni da bi na osnovu njih razuman presuditelj o činjenicama mogao da zaključi da je u relevantno vrijeme u opštini Gornji Vakuf postojala atmosfera ekstremnog nasilja. V. gore, par. 2857; Prvostepena presuda, tom 4, par. 439.

⁹³⁵¹ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 378, 1063; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 972, 1906; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 325, 378, 392, 461, 490. Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 398. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 23.

⁹³⁵² V. dolje, par. 2868, 2871.

⁹³⁵³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 438-439.

osnovu atmosfere nasilja kojoj [je] doprini[o]".⁹³⁵⁴ U svojoj analizi o krađama u Gornjem Vakufu u okviru treće kategorije UZP-a, Pretresno vijeće je podsjetilo na sljedeće: (1) Stojić je omogućio vojne operacije HVO-a u Gornjem Vakufu u januaru 1993. i bio je obaviješten o zločinima koji su počinjeni tokom tih operacija;⁹³⁵⁵ i (2) Stojić je bio jedan od zvaničnika HVO-a koji su naredili da se Gornji Vakuf zauzme silom, što je dovelo do zaključka da je on mogao da predvidi krađe.⁹³⁵⁶ Prema tome, u procesu izvođenja ovog zaključka, Pretresno vijeće je razmotrilo Stojićev doprinos stvaranju atmosfere nasilja putem njegovog planiranja i omogućavanja tih operacija, a ne konkretno njegovo znanje o toj atmosferi.⁹³⁵⁷ Shodno tome, to što Pretresno vijeće nije donijelo izričit zaključak da je Stojić znao za atmosferu ekstremnog nasilja u Gornjem Vakufu ne dovodi u pitanje njegov zaključak da je on mogao da predvidi "da će" krađe biti počinjene tokom tih operacija.

2860. Što se tiče atmosfere ekstremnog nasilja u Mostaru, Žalbeno vijeće ima u vidu da Pretresno vijeće nije uzelo u obzir Izvještaj CED-a u vezi s postojanjem te atmosfere ili sa Stojićevim znanjem o toj atmosferi.⁹³⁵⁸ Zapravo, Pretresno vijeće se usredsredilo na svoje zaključke da je Stojić: (1) učestvovao u planiranju operacija u Mostaru u maju 1993.;⁹³⁵⁹ i (2) doprinio organizovanju i provođenju kampanja deložacije u Mostaru i imao namjeru da budu počinjena djela nasilja.⁹³⁶⁰ Na osnovu toga, Pretresno vijeće je zaključilo da je Stojić znao da se te operacije izvode u atmosferi ekstremnog nasilja.⁹³⁶¹ S tim u vezi, Stojićeva tvrdnja da iz "planiranja neke operacije na nivou načelnih smjernica" ne proizlazi da je on "nužno morao biti svjestan načina" njenog provođenja neuvjerljiva je i nerazrađena i njome se zanemaruju relevantni zaključci Pretresnog vijeća.⁹³⁶² Vrijedi primijetiti da je Žalbeno vijeće razmotrilo i odbacilo Stojićeve prigovore na analizu dokaza od strane Pretresnog vijeća i na zaključak da je on "učestvovao [...] u planiranju [...] djela nasilja [kojima su operacije bile praćene]", uključujući konfiskacije imovine u Mostaru 9. maja 1993.,⁹³⁶³ kao i prigovore na zaključak Pretresnog vijeća da je on imao namjeru za djela nasilja koja su bila povezana sa kampanjama deložacije u zapadnom Mostaru.⁹³⁶⁴ Stojićevi argumenti se odbacuju.

2861. S obzirom na gore navedeno, Žalbeno vijeće odbija Stojićevu žalbenu osnovu 40.

---

⁹³⁵⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 72. V. gore, par. 2858.

⁹³⁵⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 438. V. takođe dolje, par. 2866 i fusnota 9389.

⁹³⁵⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 439.

⁹³⁵⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 72, 335, 337, 438-439.

⁹³⁵⁸ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 435, 445-446. Žalbeno vijeće će razmotriti Izvještaj CED-a u odjeljku dolje, u vezi s pitanjem da li je Stojić mogao da predvidi seksualno zlostavljanje u Mostaru. V. dolje, par. 2871.

⁹³⁵⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 435.

⁹³⁶⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 445-446. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 349, 357-358.

⁹³⁶¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 435, 446.

⁹³⁶² Stojićev žalbeni podnesak, par. 377.

⁹³⁶³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 349. V. gore, par. 1612-1615.

⁹³⁶⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 349. V. gore, par. 1650-1652.

(ii) Navodne greške u zaključku da je Stojić mogao da predvidi krađe i seksualno zlostavljanje (Stojićeva osnova 41)

a. Argumenti strana u postupku

2862. Stojić iznosi argument da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je konstatovalo da je on mogao da predvidi krađe i seksualno zlostavljanje.⁹³⁶⁵ On tvrdi da je Pretresno vijeće zanemarilo faktore kao što su to da on nije bio upoznat sa prošlošću njihovih počinitelja i zločinima koje su oni počinili ranije.⁹³⁶⁶ Što se tiče krađa u Gornjem Vakufu, Stojić iznosi argument da je Pretresno vijeće propustilo da identifikuje bilo koji faktor specifičan za tu lokaciju na osnovu kojeg bi on mogao da predvidi krađe.⁹³⁶⁷ On tvrdi da osoba koja samo naredi neke vojne operacije ne može da predvidi da će doći do krađa. Stojić dodaje da, s obzirom na to da su operacije u Gornjem Vakufu bile prve operacije u okviru UZP-a, on nije mogao da zna za prethodno nedolično djelovanje počinitelja koji su učestvovali u njima zato što prethodnog djelovanja nije ni bilo.⁹³⁶⁸ Stojić iznosi argument, nadalje, da Pretresno vijeće nije ponudilo nikakvo obrazloženje za svoje zaključke da je on mogao da predvidi krađe u Mostaru i Gornjem Vakufu zato što "ne postoji nikakva očigledna veza između nasilja i krivičnih djela protiv imovine koja bi bila takva da ekstremno nasilje nužno čini krađe predvidljivim".⁹³⁶⁹

2863. U vezi sa seksualnim zlostavljanjem u zapadnom Mostaru, Stojić tvrdi da je Pretresno vijeće propustilo da objasni svoj zaključak da je on mogao da predvidi da će ono biti počinjeno.⁹³⁷⁰ On tvrdi da je, ukoliko je taj zaključak zasnovan na Izvještaju CED-a, to moglo jedino da pokaže da je on te zločine mogao da predvidi nakon što je primio taj izvještaj.⁹³⁷¹ On ponavlja da je, u onoj mjeri u kojoj je zaključak da je on mogao da predvidi zločine zasnovan na nalazima vezanim za atmosferu ekstremnog nasilja, to bila greška i da je Pretresno vijeće propustilo da objasni vezu između znanja o nasilju i mogućnosti da se predvide seksualni delikti.⁹³⁷²

⁹³⁶⁵ Stojićev žalbeni podnesak, par. 381-385. V. Stojićev žalbeni podnesak, par. 379-380.

⁹³⁶⁶ Stojićev žalbeni podnesak, par. 380-381, 384, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu u predmetu *Milutinović i drugi*, tom 3, par. 470-471, Prvostepenu presudu u predmetu *Martić*, par. 454.

⁹³⁶⁷ Stojićev žalbeni podnesak, par. 383.

⁹³⁶⁸ Stojićev žalbeni podnesak, par. 383.

⁹³⁶⁹ Stojićev žalbeni podnesak, par. 384. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 287, 291 (21. mart 2017.).

⁹³⁷⁰ Stojićev žalbeni podnesak, par. 381.

⁹³⁷¹ Stojićev žalbeni podnesak, par. 381.

⁹³⁷² Stojićev žalbeni podnesak, par. 382. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 287, 291 (21. mart 2017.). Stojić, čini se, ukazuje na to da on nije "imao prilike da direktno sazna" o zlostavljanju. Stojićev žalbeni podnesak, par. 380, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu u predmetu *Krstić*, par. 616.

2864. Tužilaštvo odgovara da je Pretresno vijeće ispravno konstatovalo da je Stojić odgovoran za seksualno nasilje u Mostaru i krađe u Gornjem Vakufu i Mostaru.⁹³⁷³ Ono iznosi argument da Stojić nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće zanemarilo relevantne faktore.⁹³⁷⁴ U vezi sa krađama u Gornjem Vakufu, tužilaštvo iznosi argument da je Stojić, s obzirom na to da je imao namjeru za činjenje nasilnih zločina, uključujući ubistvo, hotimično lišavanje života, okrutno postupanje i druga krivična djela protiv imovine kao što je uništavanje kuća, mogao da predvidi da bi moglo doći do krađa.⁹³⁷⁵ Pored toga, ono tvrdi da je Stojić već u oktobru 1992. znao da je HVO počinio krađe u Prozoru.⁹³⁷⁶ Tužilaštvo, nadalje, iznosi argument da je, kada su u maju 1993. započele akcije deložacije u Mostaru, Stojić znao za krađe i krivična djela protiv imovine u Gornjem Vakufu.⁹³⁷⁷ U vezi sa seksualnim nasiljem u Mostaru, tužilaštvo tvrdi da je Stojić planirao akcije deložacije koje su započele u maju 1993., kao i djela nasilja koja su ih pratila,⁹³⁷⁸ tako da je zbog toga što je znao za atmosferu ekstremnog nasilja mogao da predvidi zločine seksualnog nasilja.⁹³⁷⁹

b. Analiza

2865. Što se tiče, kao prvo, Stojićevog argumenta da je Pretresno vijeće propustilo da uzme u obzir to da on nije znao za prošlost i prethodne zločine neposrednih počinilaca, Žalbeno vijeće podsjeća da nije neophodno da on bude svjestan da je neki zločin bio počinjen u prošlosti da bi mogao da predvidi da bi moglo doći do istog ponašanja,⁹³⁸⁰ onda kada je mogućnost da zločin bude počinjen u dovoljnoj mjeri znatna da bi on mogao da je predvidi.⁹³⁸¹ Znanje o sličnom prethodnom nedoličnom ponašanju ili o prošlim zločinima neposrednih počinilaca stoga nije uslov, nego predstavlja jedan faktor koji se može uzeti u obzir prilikom ocjenjivanja da li je optuženi mogao da predvidi neki zločin.⁹³⁸² Shodno tome, Stojićeva tvrdnja da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što nije izričito raspravljalo o tom faktoru u svojoj analizi o krađama u Gornjem Vakufu i Mostaru se odbacuje. Štaviše, Stojićeva tvrdnja da nije identifikovan nijedan faktor specifičan za Gornji

---

⁹³⁷³ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 342, 349-350.

⁹³⁷⁴ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 351. Tužilaštvo tvrdi da Stojić priznaje da su znanje optuženog o atmosferi nasilja i njegov doprinos toj atmosferi relevantni za pitanje predvidljivosti. Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 347, gdje se upućuje na Stojićev žalbeni podnesak, par. 380.

⁹³⁷⁵ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 349, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 67-68, 331-333, 337, 428, 431-432.

⁹³⁷⁶ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 349, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 2, par. 59, dokazni predmet P00648.

⁹³⁷⁷ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 350, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 331-333, 336, 446.

⁹³⁷⁸ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 348.

⁹³⁷⁹ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 348. Tužilaštvo, nadalje, iznosi argument da je Stojić znao da bi Muslimanke mogle biti izložene seksualnom nasilju zato što je planirao operacije u kojima su muškarci i dječaci starijeg uzrasta bili odvajani od žena i djece. Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 348.

⁹³⁸⁰ V. gore, par. 2836; Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 627.

⁹³⁸¹ V. gore, par. 2836; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1081.

⁹³⁸² V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1090.

Vakuf koji bi omogućio da se zaključi da je on mogao da predvidi krađe koje su tamo počinjene nije uvjerljiva. On nije iznio ništa u prilog ovoj tvrdnji. Naime, kod odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, Žalbena vijeće podsjeća da znanje o faktorima – koji nisu specifični za neku konkretnu lokaciju – kao što su priroda sukoba, sredstva pomoću kojih UZP treba da bude ostvaren, te način na koji se UZP provodi na terenu, može da učini mogućnost da će doći do dotičnog zločina dovoljno znatnom da bi članovi tog UZP-a mogli da je predvide.⁹³⁸³ Osim toga, u ovom slučaju je, suprotno Stojićevoj tvrdnji, Pretresno vijeće identifikovalo određene faktore koji su specifični za Gornji Vakuf, kao što je detaljnije opisano dolje.⁹³⁸⁴ Stojićev argument se, shodno tome, odbacuje.

2866. U vezi sa Stojićevom tvrdnjom da, s obzirom na to da je operacija u Gornjem Vakufu bila prva operacija u sklopu UZP-a, on nije znao za prethodne krađe, Žalbena vijeće primjećuje da njegova odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a za date krađe nije zasnovana na stvarnom znanju da su slični zločini bili počinjeni u prošlosti; ona je, zapravo, zasnovana na tome da li je on na osnovu informacija kojima je raspolagao mogao da predvidi da bi takvi zločini mogli biti počinjeni ukoliko bude provodio ZZP.⁹³⁸⁵ S tim u vezi, Žalbena vijeće ima u vidu da je Pretresno vijeće utvrdilo da su se vojne operacije u Gornjem Vakufu i zauzimanje Hrasnice, Uzričja i Ždrimaca odvijali u atmosferi ekstremnog nasilja i da su poslije njih pripadnici HVO-a počinili djela krađe.⁹³⁸⁶ Konkretno u vezi s pitanjem da li je Stojić mogao da predvidi te krađe, Pretresno vijeće je smatralo da je on: (1) omogućio vojne operacije HVO-a u Gornjem Vakufu;⁹³⁸⁷ (2) bio jedan od zvaničnika koji su naredili da se Gornji Vakuf zauzme silom,⁹³⁸⁸ i (3) bio obaviješten o nekim od zločina koje je tokom tih operacija počinio HVO – to jest, o uništavanju kuća Muslimana, zatočenju Muslimana koji nisu bili pripadnici nijednih oružanih snaga, te preseljavanju stanovništva sa tog područja.⁹³⁸⁹ Drugdje u Prvostepenoj presudi, Pretresno vijeće je zaključilo da je Stojić planirao

---

⁹³⁸³ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 627. V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1089. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1581-1582.

⁹³⁸⁴ V. dolje, par. 2866.

⁹³⁸⁵ V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1545.

⁹³⁸⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 438-439.

⁹³⁸⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 438. V. gore, par. 1576-1579, fusnota 5025.

⁹³⁸⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 439. V. gore, par. 1562-1569, fusnota 5025.

⁹³⁸⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 336-337, 438. Pretresno vijeće je takođe konstatovalo da je Stojić bio svjestan ubistva počinjenog u Gornjem Vakufu u januaru 1993. Prvostepena presuda, tom 4, par. 336-337. Ovaj zaključak je zasnovan na tome što je on znao za pogibiju sedmoro civila, Muslimana, tokom granatiranja u selu Duša, opština Gornji Vakuf, u januaru 1993. (koja se pominje u izvještaju Željka Šiljega od 29. januara 1993.). Prvostepena presuda, tom 4, par. 333 (gdje se upućuje na dokazni predmet P01351), 336. Međutim, Žalbena vijeće podsjeća da je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da su ta lišavanja života u selu Duša predstavljala zločine ubistva i hotimičnog lišavanja života. V. gore, par. 441-443, 866. Shodno tome, Žalbena vijeće takođe ukida zaključak Pretresnog vijeća da je Stojić bio svjestan ubistva počinjenog u Gornjem Vakufu. V. takođe gore, par. 1570-1575, fusnota 5025.

vojne operacije u Gornjem Vakufu⁹³⁹⁰ i izbliza pratio odvijanje svih dejtava HVO-a u regionu Gornjeg Vakufa.⁹³⁹¹

2867. Takođe, Žalbeno vijeće ima u vidu da je Pretresno vijeće konstatovalo da je Stojić znao za izvještaje o dešavanjima na tom području koje je poslao Željko Šiljeg, uključujući izvještaj od 29. januara 1993. u kojem se navodi da je u selima Uzričje, Duša i Trnovača došlo do krađa.⁹³⁹² U svom činjeničnom prikazu događaja i u pravnim zaključcima, Pretresno vijeće je smatralo da je do krađa u Hrasnici, Uzričju i Ždrimcima došlo poslije napada na ta sela, a u nekim slučajevima u februaru 1993.⁹³⁹³ Shodno tome, Stojićeve osuđujuće presude za krađe u tim selima protežu se i na one koje su počinjene u februaru 1993., nakon što je on saznao za krađe koje je HVO počinio na tom području. Pored toga, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Stojić znao za dva izvještaja koja mu je poslao Šiljeg, s datumima od 19. i 23. januara 1993., u kojima se navodi da su objekti u gradu Gornjem Vakufu i selima u plamenu ili da su izgorjeli.⁹³⁹⁴ Pretresno vijeće je potom zaključilo da je Stojić znao da je HVO na tom području uništavao kuće Muslimana.⁹³⁹⁵ To znanje o krivičnim djelima protiv imovine počinjenim tokom operacija u Gornjem Vakufu činilo je dio osnove za zaključak Pretresnog vijeća da je Stojić mogao da predvidi krađe u Hrasnici, Uzričju i Ždrimcima.⁹³⁹⁶ Time što je samo ukazao na to da su operacije u Gornjem Vakufu bile prve operacije u sklopu UZP-a i da on nije imao nikakva saznanja o prethodnim krađama, Stojić nije pokazao nikakvu grešku u tome što je Pretresno vijeće razmotrilo gore nabrojane faktore kada je ocjenjivalo da li je on mogao da predvidi krađe na tim lokacijama.

2868. Nadalje, Pretresno vijeće je u određenoj mjeri istaklo atmosferu ekstremnog nasilja koja je postojala tokom operacija u Gornjem Vakufu kao faktor koji pokazuje da je Stojić mogao da predvidi krađe na osnovu toga što je doprinio toj atmosferi.⁹³⁹⁷ Stojić iznosi argument da ekstremno nasilje ne čini nužno krađe predvidljivim, ali zanemaruje to da je Pretresno vijeće taj faktor uzelo u

---

⁹³⁹⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 337.

⁹³⁹¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 335. V. gore, par. 1576-1579, fusnota 5025.

⁹³⁹² Prvostepena presuda, tom 4, par. 333, 336, gdje se upućuje, između ostalog, na dokazni predmet P01351. V. gore, par. 1570-1575, fusnota 5025. Žalbeno vijeće ima u vidu da je datum na tom Šiljegovom izvještaju nečitljiv i da glasi "2/?/januar 1993.", ali da se njegov sadržaj odnosi na situaciju u Gornjem Vakufu dana 28. januara 1993. Dokazni predmet P01351. V. gore, fusnota 3703.

⁹³⁹³ Prvostepena presuda, tom 2, par. 412-415, 435, 456, 459-460, tom 3, par. 1623-1625, 1627, 1657, 1659.

⁹³⁹⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 331-332 (gdje se upućuje na dokazne predmete P01206, P01357), 336. Žalbeno vijeće ima u vidu da u paragrafima 127 i 332, tom 4 Prvostepene presude, Pretresno vijeće navodi da dokazni predmet P01357, jedan od dva Šiljegova izvještaja o kojima je ovdje riječ, nosi datum od 23. januara 1993. Međutim, u paragrafu 412, tom 2, i paragrafu 707, tom 4 Prvostepene presude, Pretresno vijeće navodi da on nosi datum od 30. januara 1993. Na osnovu sadržaja tog izvještaja, čini se da je on datiran 30. januara 1993. V. dokazni predmet P01357, str. 1, 6. Međutim, to nema nikakvog uticaja na ovu analizu od strane Žalbenog vijeća.

⁹³⁹⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 336.

⁹³⁹⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 438-439, kad se čita zajedno sa Prvostepenom presudom, tom 4, par. 331-332, 336.

⁹³⁹⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 439.

obzir u kombinaciji s tim da je on znao za relevantne operacije i bio umiješan u njih.⁹³⁹⁸ S tim u vezi, Žalbeno vijeće primjećuje da znanje o faktorima kao što je način na koji se UZP provodi na terenu može da učini mogućnost da će doći do krađa dovoljno znatnom da bi Stojić mogao da je predvidi.⁹³⁹⁹

2869. S obzirom na gore navedene faktore, Žalbeno vijeće takođe ne vidi nikakvu osnovu za Stojićevu tvrdnju da "ne postoji nikakva očigledna veza" između nasilja i krivičnih djela protiv imovine u Gornjem Vakufu i da izdavanje naređenja za vojne operacije ne znači da su se krađe mogle predvidjeti. Iz gore navedenih razloga, Žalbeno vijeće zaključuje da Stojić nije uspio da pokaže nikakvu grešku u zaključku Pretresnog vijeća⁹⁴⁰⁰ da je on mogao da predvidi da će u Gornjem Vakufu biti počinjene krađe.⁹⁴⁰¹ Budući da zaključak Pretresnog vijeća – koji je izveden primjenom višeg stepena predvidljivosti – nije pobijen, Žalbeno vijeće primjećuje da je niži stepen predvidljivosti, koji se zahtijeva na osnovu ispravnog pravnog standarda *mens rea* kod treće kategorije UZP-a,⁹⁴⁰² samim tim ispunjen.⁹⁴⁰³

2870. U vezi s pitanjem da li je Stojić mogao da predvidi krađe koje su počinjene u Mostaru, Žalbeno vijeće takođe nije uvjerala njegova nepotkrijepljena opšta tvrdnja da "ne postoji nikakva očigledna veza" između nasilja i krivičnih djela protiv imovine koja su tamo počinjena. Posebno vrijedi primijetiti da je Pretresno vijeće zaključilo da je Stojić "savršeno [...] dobro znao da su se u Mostaru u maju 1993. godine vršile krađe",⁹⁴⁰⁴ uputivši na naređenje Stojića i Branka Kvesića od 31. maja 1993. u kojem se navodi da je u gradu Mostaru došlo do povećanja broja krađa i privatne i

---

⁹³⁹⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 438-439. V. gore, par. 2850, 2858-2859, 2866-2867.

⁹³⁹⁹ V. gore, par. 2836; Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 627.

⁹⁴⁰⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 439. Izraz u originalu na francuskom jeziku koji odgovara ovom izrazu u paragrafu 439 toma 4 Prvostepene presude glasi "*soient commis*". Taj izraz je netačno preveden kao "*might be committed*" u engleskoj verziji Prvostepene presude.

⁹⁴⁰¹ Shodno tome, nije potrebno da Žalbeno vijeće razmatra tvrdnju tužilaštva da je Stojić znao za krađe koje su bile počinjene tokom vojnih operacija u Prozoru u oktobru 1992. V. Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 349, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 2, par. 59, dokazni predmet P00648. Žalbeno vijeće podsjeća na svoju odluku da ukine zaključak Pretresnog vijeća da je Stojić bio svjestan ubistva počinjenog u Gornjem Vakufu. V. gore, fusnota 9389. Međutim, Žalbeno vijeće smatra da to ne utiče na zaključak Pretresnog vijeća o Stojićevoj *mens rea* shodno odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za krađe počinjene u opštini Gornji Vakuf, budući da je on bio prvenstveno zasnovan na tome što je on znao za činjenje zločina mimo ubistva i što je bio umiješan u operacije HVO-a u toj opštini koje su se odvijale u atmosferi ekstremnog nasilja. V. gore, par. 2850, 2866-2868; Prvostepena presuda, tom 4, par. 438-439. V. takođe gore, fusnota 9350. Nadalje, Žalbeno vijeće smatra da to što je ukinulo zaključak Pretresnog vijeća da su ubistvo i hotimično lišavanje života bili dio ZZP-a prije juna 1993. takođe nema uticaja na zaključak Pretresnog vijeća u vezi sa Stojićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za krađe počinjene u opštini Gornji Vakuf počev od januara 1993., budući da zaključci Pretresnog vijeća da su drugi zločini, kao što su progon, deportacija, prisilno premještanje, uništavanje širokih razmjera ili bezobzirno razaranje i zlostavljanje tokom deložacija, bili dio ZZP-a od samog početka perioda UZP-a, to jest od januara 1993., nisu promijenjeni i da je utvrđeno da je Stojić učestvovao u tom UZP-u. V. gore, par. 882-883, 885-886, 2835; Prvostepena presuda, tom 4, par. 66-68.

⁹⁴⁰² V. gore, par. 2836, 2853.

⁹⁴⁰³ V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1280.

⁹⁴⁰⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 446.

javne imovine.⁹⁴⁰⁵ U tom kontekstu, Pretresno vijeće je takođe uzelo u obzir svoj zaključak da je Stojić imao namjeru da nad Muslimanima budu počinjena djela nasilja tokom kampanja hapšenja koje su uslijedile poslije operacija HVO-a u zapadnom Mostaru 9. maja 1993., zajedno s atmosferom nasilja u kojoj su se kampanje hapšenja odvijale, da bi izvelo zaključak da je on mogao da predvidi da će vojnici HVO-a koji su izvodili te kampanje počiniti krađe.⁹⁴⁰⁶ Prema tome, Stojić zanemaruje to da je Pretresno vijeće uzelo u obzir atmosferu nasilja u kombinaciji sa njegovim znanjem o relevantnim operacijama i njegovom umiješanošću u njih. S tim u vezi, Žalbeno vijeće podsjeća da znanje o faktorima kao što je način na koji se UZP provodi na terenu može da učini mogućnost da će krađe biti počinjene dovoljno znatnom da bi Stojić mogao da je predvidi.⁹⁴⁰⁷ Nadalje, Žalbeno vijeće primjećuje da su Stojićevi prigovori na zaključke Pretresnog vijeća o krađama u zapadnom Mostaru počev od maja 1993. već razmotreni gore, u vezi s njegovim prigovorima generalnije prirode.⁹⁴⁰⁸ Shodno tome, Stojić nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je on mogao da predvidi krađe koje su u zapadnom Mostaru počinjene tokom maja i juna 1993., kao i u periodu od avgusta 1993. do februara 1994.⁹⁴⁰⁹ S obzirom na to da zaključak Pretresnog vijeća da je Stojić mogao da predvidi "da će" te krađe biti počinjene nije pobijen,⁹⁴¹⁰ Žalbeno vijeće primjećuje da je niži stepen predvidljivosti, koji se zahtijeva na osnovu ispravnog pravnog standarda *mens rea* kod treće kategorije UZP-a,⁹⁴¹¹ samim tim ispunjen.⁹⁴¹²

2871. U vezi sa seksualnim zlostavljanjem u Mostaru, zaključak Pretresnog vijeća da je Stojić razumno mogao da predvidi "da će" pripadnici HVO-a počiniti seksualno zlostavljanje tokom datih operacija zasnovan je na zaključcima Pretresnog vijeća da je on: (1) učestvovao u planiranju akcija

⁹⁴⁰⁵ Prvostepena presuda, tom 2, par. 826, tom 4, par. 446, gdje se upućuje na dokazni predmet P02578, str. 1.

⁹⁴⁰⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 445.

⁹⁴⁰⁷ V. gore, par. 2868. V. takođe gore, par. 2836; Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 627.

⁹⁴⁰⁸ V. gore, par. 2865. V. takođe gore, par. 2856-2860.

⁹⁴⁰⁹ Žalbeno vijeće podsjeća da je Pretresno vijeće zaključilo da je Stojićevo učešće u UZP-u okončano 15. novembra 1993. i da on, stoga, nije odgovoran za zločine do kojih je došlo poslije tog datuma. Prvostepena presuda, tom 4, par. 425-430, 1227, 1230-1232. V. gore, par. 1806-1807, fusnota 5395. Žalbeno vijeće, nadalje, podsjeća na svoju odluku da poništi zaključak Pretresnog vijeća da je Stojić znao za ubistvo počinjeno u Gornjem Vakufu. V. gore, fusnota 9389. Međutim, to nema uticaja na zaključak Pretresnog vijeća u vezi sa Stojićevom *mens rea* shodno odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za krađe u opštini Mostar, budući da je Pretresno vijeće taj zaključak zasnovalo prvenstveno na njegovom znanju o dešavanjima u opštini Mostar i učešću u njima, kao i na njegovoj namjeri da tamo budu počinjena djela nasilja. V. gore, par. 2850, 2870. Nadalje, Žalbeno vijeće smatra da to što je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da su ubistvo i hotimično lišavanje života bili dio ZPP-a prije juna 1993. takođe nema uticaja na zaključak Pretresnog vijeća u vezi sa Stojićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za krađe koje su počinjene u opštini Mostar počev od maja 1993., budući da zaključci Pretresnog vijeća da su drugi zločini, kao što su progon, deportacija, prisilno premještanje, uništavanje širokih razmjera ili bezobzirno razaranja, kao i zlostavljanje tokom deložacija, bili dio ZPP-a od samog početka perioda UZP-a, to jest od januara 1993., nisu promijenjeni, te da je utvrđeno da je Stojić učestvovao u tom UZP-u. V. gore, par. 882-883, 885-886, 2835; Prvostepena presuda, tom 4, par. 66-68.

⁹⁴¹⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 445-446.

⁹⁴¹¹ V. gore, par. 2836, 2853.

⁹⁴¹² V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1280.

deložacije u Mostaru počev od maja 1993.;⁹⁴¹³ (2) znao da se one odvijaju u atmosferi ekstremnog nasilja;⁹⁴¹⁴ i (3) znao da su pripadnici ATG "Vinko Škrobo" silovali i ubijali "civile" tokom tih operacija, na osnovu Izvještaja CED-a od 14. juna 1993., a odbio je da spriječi ili kazni – nego je čak i podsticao – te zločine.⁹⁴¹⁵ Shodno tome, Stojićeva tvrdnja da je Pretresno vijeće propustilo da objasni svoj zaključak nužno ne stoji i odbacuje se. Što se tiče navodnog propusta Pretresnog vijeća da objasni vezu između atmosfere ekstremnog nasilja i seksualnih delikata, Žalbeno vijeće ima u vidu da je to bio samo jedan od faktora koje je Pretresno vijeće uzelo u obzir.⁹⁴¹⁶ Bez obzira na to, Stojić nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće postupilo nerazumno zato što je atmosferu ekstremnog nasilja i njegovo znanje o toj atmosferi uzelo u obzir kao faktor kada je utvrđivalo da li je on mogao da predvidi da će doći do seksualnog zlostavljanja.⁹⁴¹⁷

2872. U vezi s njegovim argumentom o tome da je korišten Izvještaj CED-a, Žalbeno vijeće ima u vidu da je tim izvještajem Stojić 14. juna 1993. obaviješten o silovanjima koja su 13. juna 1993., tokom deložacija u zapadnom Mostaru, počinili ATG "Vinko Škrobo" i pripadnici 4. bojne zvane "Tihomir Mišić" iz sastava 3. brigade HVO-a.⁹⁴¹⁸ Pretresno vijeće je konstatovalo da je seksualno zlostavljanje vršeno u junu, julu i septembru 1993. tokom tih deložacija i utvrdilo da je Stojić odgovoran za seksualno zlostavljanje koje je počinjeno tokom tih deložacija.⁹⁴¹⁹ Shodno tome, Izvještaj CED-a je bio razumno uzet u obzir kako bi se potkrijepio zaključak Pretresnog vijeća da je Stojić mogao da predvidi da će u julu i septembru 1993. doći do seksualnog zlostavljanja.⁹⁴²⁰ U vezi sa silovanjima koja su se desila 13. juna 1993., i koja se pominju u Izvještaju CED-a, Žalbeno vijeće konstatuje da je Stojić pogrešno shvatio kako je Pretresno vijeće razmotrilo njegovo znanje o tim silovanjima. Žalbeno vijeće smatra da Pretresno vijeće nije zaključilo da je Stojić mogao da predvidi da bi silovanja od 13. juna 1993. mogla biti počinjena, nego da je konstatovalo da ih je on

⁹⁴¹³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 435.

⁹⁴¹⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 435.

⁹⁴¹⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 436.

⁹⁴¹⁶ V. gore, par. 2858.

⁹⁴¹⁷ V. Drugostepena presuda u predmetu *Đorđević*, par. 926 (gdje se konstatuje da je Vlastimir Đorđević mogao da predvidi zločine seksualnog karaktera na osnovu konteksta u kojem su hiljade civila bile prisilno raseljavane i zlostavljane od strane srpskih snaga koje su postupale sa skoro potpunom nekažnjivošću i u kojem su žene često bile odvajane od muškaraca, što ih je činilo posebno ranjivim); Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1581 (gdje se konstatuje da je Nikola Šainović, s obzirom na to da je bio svjestan krivičnih djela i djela nasilja, konteksta u kojem se odvijalo prisilno raseljavanje, navoda o upotrebi sile, kao i maltretiranja civila, morao biti svjestan da bi moglo doći do seksualnog zlostavljanja i da je, "[i]majući u vidu da je bio svestan atmosfere agresije i nasilja koje je preovlađivalo, neizbežan [...] zaključak da je Šainović znao da su kosovske Albanke koje su silom isterane iz svojih domova postajale posebno ranjive").

⁹⁴¹⁸ Prvostepena presuda, tom 2, par. 868, 873, 876, tom 4, par. 436. V. dokazni predmet P02770. V. takođe Prvostepena presuda, tom 3, par. 761, 775.

⁹⁴¹⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 434, 437. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 868-872, 925, 935, 978, 982, 985-986, tom 3, par. 761-765, 775-777.

⁹⁴²⁰ Žalbeno vijeće odbacuje Stojićevu tvrdnju da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je konstatovalo da je on primio i pregledao Izvještaj CED-a, budući da on samo upućuje na argumente koje je iznio u svojoj žalbenoj podosnovi 33.1, a koji su razmotreni i odbačeni drugdje u ovoj Presudi. V. gore, par. 1618-1624 (u vezi s dokaznim predmetom P02770).

prihvatio.⁹⁴²¹ Prema tome, zaključak Pretresnog vijeća da je Stojić mogao da predvidi da će doći do seksualnog zlostavljanja odnosio se na seksualno zlostavljanje do kojeg je došlo kasnije, u julu i septembru 1993., i bio je zasnovan na faktorima koji su tom prilikom uzeti u obzir – to jest na njegovom učešću u planiranju akcija deložacije, njegovom znanju o atmosferi ekstremnog nasilja u kojoj su se one odvijale, kao i njegovom znanju o silovanjima od 13. juna 1993. S tim u skladu, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Stojić odgovoran samo za seksualno zlostavljanje počinjeno u julu i septembru 1993., tokom akcije deložacije u Mostaru.⁹⁴²² Shodno tome, Stojić nije pokazao grešku Pretresnog vijeća i njegovi argumenti se odbacuju.⁹⁴²³

2873. S obzirom na to da zaključak Pretresnog vijeća da je Stojić mogao da predvidi "da će" tokom akcija deložacije u zapadnom Mostaru biti počinjeno seksualno nasilje nije pobijen,⁹⁴²⁴ Žalbeno vijeće primjećuje da je niži stepen predvidljivosti, koji se zahtijeva na osnovu ispravnog pravnog standarda *mens rea* kod treće kategorije UZP-a,⁹⁴²⁵ samim tim ispunjen.⁹⁴²⁶

2874. S obzirom na gore navedeno, Žalbeno vijeće odbija Stojićevu žalbenu osnovu 41.

(iii) Navodne greške zbog osuđujuće presude izrečene Stojiću za silovanje i seksualno zlostavljanje koje su počinili pripadnici ATG "Vinko Škrobo" u Mostaru (Stojićeva osnova 39)

2875. Stojić tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je konstatovalo da je on prihvatio počinjenje zločina seksualnog zlostavljanja.⁹⁴²⁷ Konkretno, Stojić tvrdi da je taj zaključak zasnovan na konstatacijama Pretresnog vijeća da je on bio obaviješten o tome da su pripadnici ATG "Vinko Škrobo" silovali civile tokom akcija deložacije u zapadnom Mostaru i da je "propustio da spriječi ili kazni te zločine", ali da su te konstatacije nerazumne i da se ne podudaraju s ranijim

⁹⁴²¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 437.

⁹⁴²² Ovom tumačenju Prvostepene presude dodatno ide u prilog činjenica da je Pretresno vijeće zaključilo da je Stojić "svjesno" prihvatio rizik da će doći do seksualnog zlostavljanja, uzevši u obzir to da je prihvatio seksualno zlostavljanje koje je počinjeno 13. juna 1993., kao i da je nastavio da obavlja svoje funkcije u HVO-u/Vladi HR HB. Prvostepena presuda, tom 4, par. 437.

⁹⁴²³ Žalbeno vijeće ponovo podsjeća na svoju odluku da poništi zaključak Pretresnog vijeća da je Stojić bio svjestan ubistva počinjenog u Gornjem Vakufu. V. gore, fusnota 9389. Međutim, to nema uticaja na zaključak Pretresnog vijeća u vezi sa Stojićevom *mens rea* shodno odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za seksualno zlostavljanje u opštini Mostar, budući da je Pretresno vijeće taj zaključak zasnovalo prvenstveno na njegovom znanju o dešavanjima u opštini Mostar i učešću u njima. V. gore, par. 2851, 2871-2872. Nadalje, to što je Žalbeno vijeće poništilo zaključak Pretresnog vijeća da su ubistvo i hotimično lišavanje života bili dio ZZP-a prije juna 1993. takođe nema uticaja na zaključak Pretresnog vijeća u vezi sa Stojićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za seksualno nasilje počinjeno u opštini Mostar, budući da se najraniji incident seksualnog zlostavljanja u opštini Mostar koji se pripisuje Stojiću desio u julu 1993. V. gore, par. 2872; Prvostepena presuda, tom 2, par. 925, 935, tom 3, par. 762, 775, tom 4, par. 437. V. takođe gore, par. 882, 886, 2835.

⁹⁴²⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 437.

⁹⁴²⁵ V. gore, par. 2836, 2853.

⁹⁴²⁶ V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1280.

⁹⁴²⁷ Stojićev žalbeni podnesak, par. 370-373.

konstatacijama.⁹⁴²⁸ Stojić ukazuje na sljedeće ranije konstatacije Pretresnog vijeća: (1) ATG "Vinko Škrobo" bila je pod komandom Mladena Naletilića;⁹⁴²⁹ (2) antiterorističke grupe su odgovarale direktno Glavnom stožeru i bile su integrisane u ukupni lanac komandovanja čiji dio on nije bio;⁹⁴³⁰ i (3) nije bilo dovoljnih dokaza za zaključak da je on imao komandna ovlaštenja nad antiterorističkim grupama.⁹⁴³¹ Po Stojićevom mišljenju, nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao da smatra da je on propustio da spriječi ili kazni to seksualno zlostavljanje,⁹⁴³² a ta činjenična greška dovela je do neostvarenja pravde zato što je predstavljala jedinu osnovu za zaključak da je on prihvatio činjenje zločina seksualnog zlostavljanja, tako da se, shodno tome, njegove osuđujuće presude za tačke 4 i 5 Optužnice moraju poništiti.⁹⁴³³

2876. Tužilaštvo odgovara da Stojićeva odgovornost za zločine seksualnog nasilja u zapadnom Mostaru nije zasnovana samo na njegovom propustu da spriječi ili kazni silovanja počinjena od strane ATG "Vinko Škrobo".⁹⁴³⁴ Ono tvrdi kako slijedi: (1) Stojić je mogao da predvidi te zločine;⁹⁴³⁵ (2) on je bio izviješten i o silovanjima koja su počinili pripadnici 4. bojne 3. brigade HVO-a u junu 1993.;⁹⁴³⁶ i (3) on je nastavio da doprinosi UZP-u, uključujući i tako što je podsticao Naletilića i njegove vojnike i što je propustio da kazni počinioc silovanja od 13. juna 1993.⁹⁴³⁷

2877. Žalbeno vijeće ima u vidu da je Pretresno vijeće konstatovalo da je time što je "odbio da kazni" počinioc silovanja od 13. juna 1993. iz sastava ATG "Vinko Škrobo", za koja je saznao 14. juna 1993., Stojić prihvatio ta djela.⁹⁴³⁸ S tim u vezi, Žalbeno vijeće prvo primjećuje da je Pretresno vijeće konstatovalo da je ATG "Vinko Škrobo" bila pod komandom Vinka Martinovića zvanog "Štela" i da je stavljena pod zapovjedništvo KB-a, kojim je komandovao Mladen Naletilić zvani "Tuta".⁹⁴³⁹ Žalbeno vijeće je ranije razmotrilo i odbacilo Stojićeve prigovore na to da je on

⁹⁴²⁸ Stojićev žalbeni podnesak, par. 370-372, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 436-437.

⁹⁴²⁹ Stojićev žalbeni podnesak, par. 371, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 1, par. 818.

⁹⁴³⁰ Stojićev žalbeni podnesak, par. 371, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 1, par. 565, 708, 791, 795-796, 829.

⁹⁴³¹ Stojićev žalbeni podnesak, par. 371, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 1, par. 835.

⁹⁴³² Stojićev žalbeni podnesak, par. 372. Stojić sugerise da nema dokaza da je on imao bilo kakvu nadležnost da spriječi ili kazni zločine koje su počinile ATG. Stojićev žalbeni podnesak, par. 372.

⁹⁴³³ Stojićev žalbeni podnesak, par. 373.

⁹⁴³⁴ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 337-338. Tužilaštvo tvrdi, nadalje, da je Pretresno vijeće razumno konstatovalo da je Stojić imao nadležnost da spriječi i kazni zločine koje su počinile Naletilićeve jedinice, uključujući ATG "Vinko Škrobo". Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 340, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 1, par. 829, tom 4, par. 306, 312, 420. Ono tvrdi da nije bitno to što je Pretresno vijeće odbilo da izvede zaključak da je Stojić imao komandna ovlaštenja nad KB-om i njegovim ATG, zato što je on komandovao HVO-om i imao efektivnu kontrolu nad njim. Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 340, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 1, par. 835, tom 4, par. 307.

⁹⁴³⁵ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 338, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 435.

⁹⁴³⁶ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 338, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 2, par. 868, 872.

⁹⁴³⁷ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 339.

⁹⁴³⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 437. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 436.

⁹⁴³⁹ Prvostepena presuda, tom 1, par. 818-819, 829. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 436.

imao ovlaštenja nad Naletilićevim vojnicima, uključujući i argumente o nedosljednosti i nerazumnosti zaključka Pretresnog vijeća da je imao nadležnost da spriječi ili kazni zločine koje su ti vojnici počinili.⁹⁴⁴⁰ S obzirom na to da Stojić nije iznio nijedan novi argument, njegove tvrdnje koje u vezi s ovim pitanjem ovdje iznosi takođe se odbacuju. S tim u skladu, u onoj mjeri u kojoj Stojić iznosi argument da nije imao nadležnost da kazni pripadnike ATG "Vinko Škrobo" koji su počinili silovanja od 13. juna 1993. i da stoga nije prihvatio taj zločin time što je odbio da ih kazni, on nije uspio da pokaže nikakvu grešku Pretresnog vijeća. Shodno tome, njegov argument se odbacuje.

2878. U vezi sa Stojićevim opštim argumentima da je Pretresno vijeće pogrešno zaključilo da je on prihvatio počinjenje seksualnog zlostavljanja i da se, stoga, njegove osuđujuće presude moraju poništiti, Žalbeno vijeće ima u vidu da on te argumente razrađuje samo utoliko što neuspješno tvrdi da nije imao ovlaštenja ni nadležnost.⁹⁴⁴¹ Iako Stojić tvrdi da je zaključak da je on prihvatio seksualno zlostavljanje zasnovan samo na njegovom propustu da kazni ATG "Vinko Škrobo" za silovanja počinjena 13. juna 1993.,⁹⁴⁴² on zanemaruje kasniji zaključak Pretresnog vijeća da, "[b]udući da je nastavio da obavlja svoje funkcije u HVO-u/Vladi HR HB, Vijeće ocjenjuje da je Bruno Stojić svjesno prihvatio taj rizik".⁹⁴⁴³ Prilikom donošenja tog zaključka, Pretresno vijeće se oslonilo na svoje prethodne zaključke da je Stojić: (1) "odbio da kazni" počinio seksualnog zlostavljanja za koje je saznao 14. juna 1993., i time prihvatio to zlostavljanje; i (2) razumno mogao da predvidi "da će" pripadnici HVO-a takođe počiniti seksualno zlostavljanje tokom operacija u kojima su Muslimani bili deložirani iz zapadnog Mostara.⁹⁴⁴⁴ Prema tome, uzimajući u obzir Stojićevu umiješanost u operacije u Mostaru i atmosferu ekstremnog nasilja koja je postojala, zaključak Pretresnog vijeća da je Stojić voljno preuzeo rizik da će biti počinjeno seksualno zlostavljanje nije bio zasnovan samo na tome što je on prihvatio silovanja koja je počinila ATG "Vinko Škrobo". S obzirom na to da Stojić nije pokazao nikakvu grešku u ovim razmatranjima, on nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je on voljno preuzeo rizik da će doći do seksualnog zlostavljanja.⁹⁴⁴⁵

---

⁹⁴⁴⁰ V. gore, par. 1496-1499.

⁹⁴⁴¹ V. gore, par. 2877.

⁹⁴⁴² Stojićev žalbeni podnesak, par. 373. V. gore, par. 2875.

⁹⁴⁴³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 437. V. gore, par. 2836; Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 688 ("mora se pokazati [...] da je optuženi voljno preuzeo rizik da bi takvo krivično djelo moglo biti počinjeno, to jest da se priključio udruženom zločinačkom poduhvatu, ili je u njemu nastavio da učestvuje, sa sviješću da je to krivično djelo njegova moguća posljedica".)

⁹⁴⁴⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 437.

⁹⁴⁴⁵ V. takođe gore, fusnota 9423.

2879. S obzirom na to da zaključak Pretresnog vijeća da je Stojić voljno preuzeo rizik "da će" seksualno zlostavljanje biti počinjeno tokom akcija deložacije u zapadnom Mostaru nije pobijen,⁹⁴⁴⁶ Žalbena vijeće primjećuje da je ispravan pravni standard *mens rea* kod treće kategorije UZP-a – koji obuhvata niži stepen predvidljivosti⁹⁴⁴⁷ – samim tim ispunjen.⁹⁴⁴⁸ S tim u skladu, Stojićeva žalbena osnova 39 se odbija.

(iv) Zaključak

2880. Na osnovu gore navedenog, Stojićeve žalbene osnove 39, 40 i 41 se odbijaju.

(c) Praljkova žalba (osnove 35, 36 i 47)

2881. Pretresno vijeće je konstatovalo da je Praljak odgovoran, na osnovu treće kategorije UZP-a, za krivična djela oduzimanja imovine širokih razmjera kao teške povrede Ženevskih konvencija (tačka 22) i pljačkanja kao kršenja zakona i običaja ratovanja (tačka 23).⁹⁴⁴⁹

2882. Pretresno vijeće je konstatovalo da su krađe koje su počinjene tokom akcija deložacije ili su s njima bile blisko povezane predstavljale prirodnu i predvidljivu posljedicu provođenja ZZP-a.⁹⁴⁵⁰ Pretresno vijeće je zatim pristupilo razmatranju Praljkove odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za krađe počinjene u: (1) selima Hrasnica, Uzričje i Ždrimci u opštini Gornji Vakuf poslije operacija koje su tamo izvođene u januaru 1993.; i (2) selu Raštani u opštini Mostar oko 24. avgusta 1993.⁹⁴⁵¹ Pretresno vijeće je imalo u vidu da je Praljak planirao operacije HVO-a u tim opštinama, njima rukovodio i omogućio ih⁹⁴⁵² i smatralo je da je, s obzirom na to da su se operacije HVO-a u tim selima "odvijale u atmosferi ekstremnog nasilja", Praljak mogao da predvidi "da će" pripadnici HVO-a počiniti ("*commettent*") krađe na tim lokacijama.⁹⁴⁵³ Ono je takođe izvelo zaključak da je Praljak, s obzirom na to da je planirao i omogućio operacije u Gornjem Vakufu i Raštanima, "svjesno prihvatio rizik da će krađe biti počinjene" ("*a sciemment pris le risque que des vols soient commis*").⁹⁴⁵⁴

2883. Praljak osporava te osuđujuće presude na osnovu treće kategorije UZP-a tako što navodi da su napravljane razne greške, zbog kojih bi, kako tvrdi, Žalbena vijeće trebalo da poništi i ukine

---

⁹⁴⁴⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 437.

⁹⁴⁴⁷ V. gore, par. 2836, 2853.

⁹⁴⁴⁸ V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1280.

⁹⁴⁴⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 644.

⁹⁴⁵⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 72.

⁹⁴⁵¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 634, 637.

⁹⁴⁵² Prvostepena presuda, tom 4, par. 633, 636.

⁹⁴⁵³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 635, 638.

⁹⁴⁵⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 635, 638. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 633, 636. V. gore, fusnota 9316.

osuđujuće presude koje su mu izrečene na osnovu treće kategorije UZP-a.⁹⁴⁵⁵ Tužilaštvo odgovara da Pretresno vijeće nije pogriješilo kada je za te zločine Praljka osudilo po trećoj kategoriji UZP-a i da bi njegovi argumenti trebali da budu odbačeni.⁹⁴⁵⁶

2884. Kao preliminarno pitanje, Žalbeno vijeće ima u vidu da je, prilikom ocjenjivanja Praljkove odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za krađe u Gornjem Vakufu i Raštanima, Pretresno vijeće uputilo na viši standard predvidljivosti, to jest da li je on mogao da predvidi *da će* doći do tih zločina i da li je voljno preuzeo taj rizik.⁹⁴⁵⁷ Međutim, Žalbeno vijeće podsjeća da *mens rea* za treću kategoriju UZP-a jeste to da li je optuženi mogao da predvidi da bi neki takav zločin *mogao* biti počinjen i da li je voljno prihvatio taj rizik.⁹⁴⁵⁸ Žalbeno vijeće, shodno tome, ima na umu ovaj ispravni pravni standard predvidljivosti prilikom razmatranja Praljkovih argumenata. Prilikom ocjenjivanja Praljkovih prigovora na činjenične nalaze koji su činili osnovu za zaključke Pretresnog vijeća da je on mogao da predvidi da će doći do dotičnih zločina i da je prihvatio taj rizik, Žalbeno vijeće će primijeniti standard razumnosti.⁹⁴⁵⁹ U slučaju da bude identifikovana neka činjenična greška ili greška u primjeni prava, Žalbeno vijeće će ocijeniti da li je ta greška dovela do neostvarenja pravde ili obesnažila konačni zaključak Pretresnog vijeća o Praljkovoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, primjenjujući ispravan pravni standard predvidljivosti, to jest da li je on mogao da predvidi da bi dotični zločin *mogao* biti počinjen i da li je voljno preuzeo taj rizik.⁹⁴⁶⁰

(i) Navodne greške u zaključku da je u opštini Gornji Vakuf i u Raštanima, u opštini Mostar, postojala atmosfera ekstremnog nasilja (Praljkova osnova 35)

2885. Praljak tvrdi da je Pretresno vijeće propustilo da obrazloži svoj zaključak da su se operacije u Hrasnici, Uzričju, Ždrimcima i Raštanima odvijale u atmosferi ekstremnog nasilja.⁹⁴⁶¹ On iznosi argument da Pretresno vijeće nije pomenulo ekstremno nasilje u svom činjeničnom opisu

⁹⁴⁵⁵ Praljkov žalbeni podnesak, par. 346-357, 523-534; Praljkova replika, par. 117-118.

⁹⁴⁵⁶ Odgovor tužilaštva na Praljkovu žalbu, par. 289-303. V. žalbeni pretres, ŽT. 753-754 (28. mart 2017.).

⁹⁴⁵⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 635, 638. V. gore, par. 2882. Pretresno vijeće je takođe navelo, na početku odjeljka koji se odnosi na Praljkovu odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a, da će analizirati da li je Praljak razumno mogao da predvidi "da će" dotični zločini biti počinjeni ("*allaient être commis*") i da li je preuzeo taj rizik. Prvostepena presuda, tom 4, par. 632. U vezi sa zaključcima Pretresnog vijeća o Praljkovoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za druge incidente, na koje se tužilaštvo žalilo u svojoj žalbenoj podosnovi I(A), Žalbeno vijeće podsjeća da je konstatovalo da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što je primijenilo viši standard predvidljivosti od onog koji se traži. V. dolje, par. 3029-3030. V. takođe gore, fusnota 9316.

⁹⁴⁵⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1061, 1272, 1525, 1557; gore, par. 2836. V. takođe dolje, par. 3022.

⁹⁴⁵⁹ V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1069, 1277, 1532.

⁹⁴⁶⁰ Upor. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1069, 1078, 1277, 1532, 1536.

⁹⁴⁶¹ Praljkov žalbeni podnesak, par. 346, 350. V. Praljkov žalbeni podnesak, par. 351.

dogadaja,⁹⁴⁶² kao i da nije ispitalo nijedan od kriterija, utvrđenih u sudskoj praksi, u vezi s intenzitetom sukoba.⁹⁴⁶³ Praljak tvrdi da vršenje nasilja nad civilima jeste zločin prema međunarodnom pravu, ali da ono "ne stvara samo po sebi atmosferu koja se može okarakterisati kao atmosfera ekstremnog nasilja u situaciji oružanog sukoba".⁹⁴⁶⁴

2886. Tužilaštvo odgovara da je Pretresno vijeće razumno objasnilo svoj zaključak i izložilo hroniku sistematskog činjenja nasilnih zločina u Gornjem Vakufu i Mostaru, kao i u drugim opštinama.⁹⁴⁶⁵ Ono iznosi argument da je Praljak izraz "atmosfera ekstremnog nasilja" koji je upotrijebilo Pretresno vijeće poistovjetio s postojanjem oružanog sukoba.⁹⁴⁶⁶

2887. U vezi s Praljkovim tvrdnjama da je Pretresno vijeće propustilo da objasni svoje zaključke o postojanju atmosfere ekstremnog nasilja, Žalbeno vijeće podsjeća da je već razmotrilo i odbacilo skoro identične argumente koje je iznio Stojić.⁹⁴⁶⁷ S tim u vezi, Žalbeno vijeće je već zaključilo da je, kad se Prvostepena presuda čita kao cjelina, karakterizacija Pretresnog vijeća, prema kojoj su se događaji u Gornjem Vakufu i Mostaru odvijali u atmosferi ekstremnog nasilja, bila razumna.⁹⁴⁶⁸ Konkretno, Pretresno vijeće je jasno objasnilo da se "više puta desilo u svim opštinama da je deložacija bila popraćena nasiljem nad Muslimanima među kojima su neki ubijeni, [...] vršene su pljačke i konfiskovanje imovine koja je pripadala Muslimanima".⁹⁴⁶⁹ Ono je takođe zaključilo da je HVO, kako bi izvršio deložacije, "prijegavao ekstremnom nasilju" i da su "u velikom broju slučajeva" žalioci, kao članovi UZP-a, znali da bi HVO mogao da počini krađe i druge zločine zbog atmosfere nasilja kojoj su oni doprinijeli, te da su svjesno prihvatili rizik da bi ti zločini mogli biti počinjeni.⁹⁴⁷⁰ Konkretno u vezi s Raštanima, Pretresno vijeće je opisalo i detaljno analiziralo napad HVO-a na to selo koji je započeo 23. avgusta 1993. teškim granatiranjem.⁹⁴⁷¹ Pretresno vijeće je konstatovalo kako slijedi: (1) napad na selo nastavljen je 24. avgusta 1993. vatrom iz pješadijskog naoružanja i intenzivnim granatiranjem; (2) upućivane su prijetnje paljenjem imovine; (3) četvorica muškaraca, Muslimana, koja su se predala, ubijena su; (4) krađe su vršene pod prijetnjama; i (5) žene i djeca koji su se pokušavali skloniti bili su izloženi fizičkom i psihičkom nasilju, uključujući

---

⁹⁴⁶² Praljkov žalbeni podnesak, par. 347. Praljak tvrdi da se "riječi nasilan, nasilje i nasilno" pojavljuju u samo nekoliko navrata u situacijama u kojima je došlo do krivičnih djela nakon što je bilo dovršeno zauzimanje neke određene lokacije. Praljkov žalbeni podnesak, par. 347, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 2, par. 464, 470, 968-969.

⁹⁴⁶³ Praljkov žalbeni podnesak, par. 348, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu u predmetu *Limaj i drugi*, par. 90. Prvostepenu presudu u predmetu *Haradinaj i drugi*, par. 49.

⁹⁴⁶⁴ Praljkov žalbeni podnesak, par. 349.

⁹⁴⁶⁵ Odgovor tužilaštva na Praljkovu žalbu, par. 297.

⁹⁴⁶⁶ Odgovor tužilaštva na Praljkovu žalbu, par. 298.

⁹⁴⁶⁷ V. gore, par. 2854, 2856-2858.

⁹⁴⁶⁸ V. gore, par. 2856-2860.

⁹⁴⁶⁹ Prvostepena presuda, tom 3, par. 645. V. Prvostepena presuda, tom 3, par. 646 ("ta djela nasilja bila su slična u svim pomenutim opštinama").

⁹⁴⁷⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 72.

seksualno zlostavljanje.⁹⁴⁷² S obzirom na činjenične zaključke Pretresnog vijeća u vezi s događajima koji su se u relevantno vrijeme desili u opštini Gornji Vakuf i u Raštanima,⁹⁴⁷³ Žalbeno vijeće konstatuje da Praljak nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće postupilo nerazumno kada je događaje koji su se desili na tim lokacijama okarakterisalo kao događaje koji su se odvijali u atmosferi ekstremnog nasilja.⁹⁴⁷⁴ Nadalje, Praljak je pogrešno shvatio način na koji je Pretresno vijeće razmotrilo tu atmosferu u odnosu na odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a, budući da se pozvao na sudsku praksu u vezi s uslovima za utvrđivanje intenziteta sukoba ili postojanja oružanog sukoba. Shodno tome, Praljkovi argumenti, i njegova žalbena osnova 35, se odbijaju.

(ii) Navodne greške u vezi s krađama počinjenim u opštini Gornji Vakuf i u Raštanima, u opštini Mostar (Praljkove osnove 36 i 47)

a. Argumenti strana u postupku

2888. Praljak tvrdi da je Pretresno vijeće propustilo da objasni zbog čega je smatralo da je krađa bila prirodna i predvidljiva posljedica UZP-a.⁹⁴⁷⁵ Praljak tvrdi da je, zauzevši stav da su žalisci znali da bi HVO mogao počinuti krađe, zbog atmosfere nasilja kojoj su doprinijeli ili zbog toga što su bili svjesni njene nasilne prirode, Pretresno vijeće primijenilo standard koji je širi od onog koji se traži.⁹⁴⁷⁶ Kako navodi Praljak, Pretresno vijeće je trebalo da utvrdi da li je svaki od zločina iz treće kategorije UZP-a bio prirodna i predvidljiva posljedica provođenja UZP-a – objektivno obilježje – nezavisno od svijesti žalilaca o mogućnosti da će doći do zločina i od njihovog učešća u tom UZP-u sa tom sviješću – subjektivno obilježje.⁹⁴⁷⁷

2889. Praljak, nadalje, iznosi argument da Pretresno vijeće uopšte nije obrazložilo zbog čega je smatralo da je on trebao da predvidi krađe u opštini Gornji Vakuf i u Raštanima, budući da se zadovoljilo time da konstatuje da su se date operacije odvijale u atmosferi ekstremnog nasilja.⁹⁴⁷⁸

---

⁹⁴⁷¹ Prvostepena presuda, tom 2, par. 948-972.

⁹⁴⁷² Prvostepena presuda, tom 2, par. 948-972.

⁹⁴⁷³ V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 356-388, 396-488, 948-972.

⁹⁴⁷⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 635, 638. Iz istih razloga kao što su oni koji su izloženi gore u vezi sa Stojićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a, na karakterizaciju događaja u Gornjem Vakufu od strane Pretresnog vijeća kao događaja koji su se odvijali u atmosferi ekstremnog nasilja uopšte ne utiče poništenje zaključka u vezi sa selom Duša, to jest odluka Žalbenog vijeća da poništi zaključak Pretresnog vijeća da je lišavanje života sedmoro civila tokom granatiranja u selu Duša, opština Gornji Vakuf, u januaru 1993. predstavljalo zločin ubistva i hotimičnog lišavanja života. V. gore, par. 2857-2858 i fusnota 9350; Prvostepena presuda, tom 4, par. 635. V. takođe gore, par. 441-443, 866.

⁹⁴⁷⁵ Praljkov žalbeni podnesak, par. 353, 356. V. Praljkov žalbeni podnesak, par. 352, 357.

⁹⁴⁷⁶ Praljkov žalbeni podnesak, par. 353, 523, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 72.

⁹⁴⁷⁷ Praljkov žalbeni podnesak, par. 354-355, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Stakić*, par. 87, Drugostepenu presudu u predmetu *Blaškić*, par. 33, Drugostepenu presudu u predmetu *Tadić*, par. 220. V. Praljkova replika, par. 117.

⁹⁴⁷⁸ Praljkov žalbeni podnesak, par. 527. V. Praljkov žalbeni podnesak, par. 525. V. takođe Praljkov žalbeni podnesak, par. 526. Praljak takođe tvrdi da događaji u opštini Gornji Vakuf i u Raštanima nisu bili dio UZP-a, tako da se krađe

On tvrdi da nije imao nikakva saznanja o događajima u Gornjem Vakufu jer je tamo otišao 16. januara 1993., prije sukoba, a HVO se prije toga nije upuštao u krađe imovine Muslimana.⁹⁴⁷⁹ Što se tiče Raštana, Praljak iznosi argument da nema nikakvih dokaza o tome da je on znao za aktivnosti koje su tamo vršene, kao ni dokaza o tome da se HVO ponašao na način koji bi njega naveo da predvidi da će krađe biti počinjene.⁹⁴⁸⁰ Shodno tome, on tvrdi da nije mogao da predvidi te krađe.⁹⁴⁸¹ Praljak iznosi argument, nadalje, da je zaključak da je on svjesno prihvatio rizik da će u Gornjem Vakufu i Raštanima biti počinjene krađe zasnovan na pogrešnom zaključku da je on planirao i rukovodio vojnim operacijama na tim lokacijama.⁹⁴⁸² Štaviše, on tvrdi da je zaključak Pretresnog vijeća da je on "svjesno" prihvatio taj rizik pogrešan zato što mjerodavno pravo zahtijeva da optuženi "voljno" prihvati rizik.⁹⁴⁸³ Ta dva izraza, kako tvrdi Praljak, nisu sinonimi jer je izraz "svjesno" mnogo širi.⁹⁴⁸⁴

2890. Tužilaštvo odgovara da je Praljak, s obzirom na to da je imao namjeru za činjenje nasilne kampanje etničkog čišćenja, na njegov doprinos UZP-u, njegovu umiješanost u rukovođenje vojnim operacijama u Gornjem Vakufu i Mostaru, te na njegovo znanje o događajima i zločinima, bio svjestan rizika da bi nad muslimanskim stanovništvom mogle biti počinjene krađe i voljno je prihvatio taj rizik.⁹⁴⁸⁵ Ono ističe nasilnu prirodu deložacija u Mostaru i to da je Praljak imao namjeru da tokom vojnih operacija budu počinjeni nasilni zločini, uključujući krivična djela protiv imovine.⁹⁴⁸⁶ Osim toga, tužilaštvo tvrdi da je Praljak bio obaviješten da je HVO već počinio krađe u Prozoru u oktobru 1992.⁹⁴⁸⁷

b. Analiza

i. Da li su zločini iz treće kategorije UZP-a bili prirodne i predvidljive posljedice UZP-a

---

koje su tamo počinjene ne mogu smatrati prirodnim i predvidljivim posljedicama ZP-a. Praljkov žalbeni podnesak, par. 524.

⁹⁴⁷⁹ Praljkov žalbeni podnesak, par. 528, gdje se upućuje, između ostalog, na Praljkov žalbeni podnesak, par. 235 (Praljkova podosnova 15.1), 464-465 (Praljkova osnova 42).

⁹⁴⁸⁰ Praljkov žalbeni podnesak, par. 529, gdje se upućuje na Praljkov žalbeni podnesak, par. 488-489 (Praljkova osnova 44).

⁹⁴⁸¹ Praljkov žalbeni podnesak, par. 531.

⁹⁴⁸² Praljkov žalbeni podnesak, par. 532, gdje se upućuje na Praljkov žalbeni podnesak, par. 465-468 (Praljkova osnova 42), 488-489 (Praljkova osnova 44).

⁹⁴⁸³ Praljkov žalbeni podnesak, par. 533. V. Praljkova replika, par. 117.

⁹⁴⁸⁴ Praljkov žalbeni podnesak, par. 533.

⁹⁴⁸⁵ Odgovor tužilaštva na Praljkovu žalbu, par. 289, 295, 301. Tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće ispravno osudilo Praljka na osnovu treće kategorije UZP-a i da je pružilo adekvatna obrazloženja, te da on nije uspio da pokaže nikakvu grešku. Odgovor tužilaštva na Praljkovu žalbu, par. 296, 299. V. Odgovor tužilaštva na Praljkovu žalbu, par. 300.

⁹⁴⁸⁶ Odgovor tužilaštva na Praljkovu žalbu, par. 301-302.

⁹⁴⁸⁷ Odgovor tužilaštva na Praljkovu žalbu, par. 301, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 1237-1239.

2891. Žalbeno vijeće podsjeća da se zločin koji je počinjen izvan zajedničkog zločinačkog cilja može pripisati nekom članu UZP-a pod uslovom da je on bio prirodna i predvidljiva posljedica tog UZP-a,⁹⁴⁸⁸ međutim, "treba naglasiti da se ovo pitanje mora procijeniti u odnosu na lična saznanja dotičnog optuženog" i da "[o]no što može izgledati prirodno i predvidivo jednom učesniku [...] ne mora biti prirodno i predvidivo nekom drugom učesniku, zavisno od informacija koje su im dostupne".⁹⁴⁸⁹ Takođe, neki "učesnik može se smatrati odgovornim za takve zločine samo ako tužilaštvo dokaže da je optuženi bio dovoljno upućen da bi, s njegove tačke gledišta, dodatni zločini bili prirodna i predvidiva posljedica".⁹⁴⁹⁰

2892. Žalbeno vijeće će prvo razmotriti Praljkov argument da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što se zadovoljilo donošenjem zaključka da su žalisci mogli da predvide krađe i druge zločine zbog atmosfere nasilja i da je time primijenilo širi standard kada je razmatralo šta je predstavljalo prirodnu i predvidljivu posljedicu UZP-a. Žalbeno vijeće ima u vidu da je Pretresno vijeće zaključilo da krađe, ubistva i seksualno zlostavljanje koji su počinjeni tokom deložacija i bili blisko povezani s njima, kao i oni koji su počinjeni tokom zatočenja, nisu bili dio ZZP-a, ali su bili prirodne i predvidljive posljedice.⁹⁴⁹¹ Ono je navelo i da su, "u velikom broju slučajeva", žalisci znali da bi ti zločini mogli biti počinjeni zbog atmosfere nasilja kojoj su doprinijeli. Pretresno vijeće je potom navelo da će taj zaključak o znanju obrazložiti u svojoj analizi vezanoj za treću kategoriju UZP-a.⁹⁴⁹² Kasnije, Pretresno vijeće je razmotrilo neke zločine i incidente iz treće kategorije UZP-a u odnosu na svakog od žalilaca i ocijenilo da li su oni mogli da predvide relevantne zločine, pri čemu je atmosferu nasilja uzelo u obzir u sprezi s drugim faktorima.⁹⁴⁹³ Shodno tome, Žalbeno vijeće odbacuje Praljkov argument da je Pretresno vijeće primijenilo širi standard zbog toga što je u obzir uzelo samo atmosferu nasilja kada je zaključilo da su žalisci mogli da predvide krađe i druge zločine. Takođe, Pretresno vijeće je smatralo da su zločini iz treće kategorije UZP-a bili prirodne i predvidljive posljedice UZP-a zato što su naoružani pripadnici HVO-a "prijetnjama i maltretiranjem Muslimana koje su raseljavali".⁹⁴⁹⁴ Shodno tome, odbacuje se i Praljkov argument da je Pretresno vijeće propustilo da obrazloži svoj zaključak da su krađe bile prirodna i predvidljiva posljedica UZP-a.

---

⁹⁴⁸⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 621; Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 912, 919.

⁹⁴⁸⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 621, gdje se citira Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 86. V. gore, par. 2836.

⁹⁴⁹⁰ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 621, gdje se citira Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 86. V. Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 912, 919-920.

⁹⁴⁹¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 72.

⁹⁴⁹² Prvostepena presuda, tom 4, par. 72.

⁹⁴⁹³ V. npr. Prvostepena presuda, tom 4, par. 632-644.

⁹⁴⁹⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 72.

2893. U vezi s razlikom koju Praljak pravi između navodnog objektivnog i subjektivnog obilježja uslova *mens rea* za odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a, Žalbena vijeće nije uvjerio njegov argument. S tim u vezi, Žalbena vijeće podsjeća da je u predmetu *Stanišić i Župljanin* ta "vještačk[a] distinkcij[a] – a to je da se subjektivno obilježje treće kategorije udruženog zločinačkog poduhvata sastoji od različitih objektivnih i subjektivnih obilježja"⁹⁴⁹⁵ bila odbačena.⁹⁴⁹⁶ Nadalje, to što se Praljak oslanja na sudsku praksu nije mu od pomoći.⁹⁴⁹⁷ Žalbena vijeće, shodno tome, odbacuje Praljkov argument da je Pretresno vijeće trebalo da utvrdi da je svaki od zločina iz treće kategorije UZP-a bio prirodna i predvidljiva posljedica provođenja UZP-a nezavisno od znanja svakog od žalilaca o tome da bi takav zločin mogao biti počinjen.

ii. Navodne greške u zaključku da je Praljak mogao da predvidi počinjenje krađa i da je "svjesno" prihvatio taj rizik

2894. Za krađe i u Gornjem Vakufu i u Raštanima, Pretresno vijeće je zaključilo da je Praljak mogao da predvidi da će one biti počinjene na osnovu činjenice da su se vojne operacije na tim lokacijama odvijale u atmosferi ekstremnog nasilja.⁹⁴⁹⁸ Pretresno vijeće je takođe podsjetilo na svoje ranije zaključke da je Praljak: (1) planirao, rukovodio, omogućio i bio obavještavan o operacijama u Gornjem Vakufu oko 18. januara 1993.;⁹⁴⁹⁹ i (2) učestvovao u rukovođenju operacijama u opštini Mostar u periodu od 24. jula do 9. novembra 1993., uključujući onu u Raštanima, kao i u njihovom planiranju.⁹⁵⁰⁰ Shodno tome, Žalbena vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće Praljkovu umiješanost u te operacije i njegova saznanja o njima uzelo u obzir u sprezi s atmosferom ekstremnog nasilja kada je zaključilo da je on mogao da predvidi krađe. Praljkov argument da se Pretresno vijeće "zadovoljilo donošenjem zaključka" da su se te operacije odvijale u atmosferi ekstremnog nasilja se, shodno tome, odbacuje.⁹⁵⁰¹ S tim u skladu, Praljak nije uspio da

⁹⁴⁹⁵ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 622, 981.

⁹⁴⁹⁶ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 622, 981, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Popović i drugi*, par. 1690, 1696-1698, 1713-1717, Drugostepenu presudu u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1575-1604, Drugostepenu presudu u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 83-86. U predmetu *Stanišić i Župljanin*, Mićo Stanišić je na zločine koji su bili prirodne i predvidljive posljedice uputio kao na "objektivno predvidiv[e]" i iznio argument da to ne zavisi od stanja svijesti optuženog, te da je, stoga, Pretresno vijeće u predmetu *Stanišić i Župljanin* pogriješilo zbog toga što je propustilo da donese zaključak da su relevantni zločini bili prirodne i predvidljive posljedice. Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 619. Isto tako, Stojan Župljanin je iznio argument da je Pretresno vijeće propustilo da utvrdi jedan suštinski element, to jest da su zločini "objektivno" bili prirodne i predvidljive posljedice zajedničkog cilja. Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 978.

⁹⁴⁹⁷ V. Drugostepena presuda u predmetu *Stakić*, par. 87, 91-98 (gdje je zauzet stav i da su zločini bili prirodna i predvidljiva posljedica i da je učesnik u udruženom zločinačkom poduhvatu znao da su ti zločini moguća posljedica); Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par. 33; Drugostepena presuda u predmetu *Tadić*, par. 220.

⁹⁴⁹⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 635, 638.

⁹⁴⁹⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 633. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 553-562, 635. V. takođe gore, par. 1945-1957.

⁹⁵⁰⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 636. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 577, 579-586, 638. V. takođe gore, par. 1973-2003.

⁹⁵⁰¹ V. Praljkov žalbeni podnesak, par. 527.

pokaže da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je on mogao da predvidi da će u Gornjem Vakufu i Raštanima biti počinjene krađe.⁹⁵⁰²

2895. U vezi s Praljkovim argumentima da on nije planirao ni rukovodio operacijama u Gornjem Vakufu i Raštanima niti je znao za njih, Žalbeno vijeće ima u vidu da on u prilog tim argumentima samo upućuje na argumente koje je iznio u okviru drugih žalbenih osnova i koji su već razmotreni i odbačeni.⁹⁵⁰³ Budući da Praljak ovdje ne izlaže nikakav novi argument niti dokaz, njegovi argumenti se isto tako odbacuju. U onoj mjeri u kojoj Praljak iznosi argument da nema dokaza o ponašanju HVO-a ili o tome da se HVO ranije upuštao u krađe, koji bi mu dali povoda da predvidi krađe, Žalbeno vijeće konstatuje da to nije dovoljno da bi se pokazala greška Pretresnog vijeća. S tim u vezi, Žalbeno vijeće podsjeća da u svrhu odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a nije neophodno da optuženi bude svjestan toga da je neki zločin bio počinjen u prošlosti da bi mogao da predvidi da bi moglo doći do istog takvog ponašanja.⁹⁵⁰⁴ Nadalje, Pretresno vijeće je, u svojoj raspravi o Praljkovoj odgovornosti nadređenog za krađe počinjene u Prozoru u oktobru 1992., uputilo na naređenje koje su Praljak i Ćorić 14. novembra 1992. izdali, između ostalog, Zdenku Andabaku, da se vozila koja su bila ukradena u Prozoru vrate njihovim vlasnicima (dalje u tekstu: Zapovijed od 14. novembra 1992.)⁹⁵⁰⁵ i zaključilo da je "Praljak znao da su pripadnici Vojne policije HVO-a u oktobru 1992. počinili krađe u Prozoru".⁹⁵⁰⁶ Shodno tome, Žalbeno vijeće odbacuje Praljkovu tvrdnju da nema dokaza o tome da je on znao za krađe koje su bile počinjene prije događaja u Gornjem Vakufu i Raštanima.

2896. Što se, pak, tiče Praljkovog argumenta da je Pretresno vijeće primijenilo širi standard od onog koji se traži kada je zaključilo da je on "svjesno" prihvatio rizik da bi moglo doći do krađa,⁹⁵⁰⁷ Žalbeno vijeće ima u vidu da je Pretresno vijeće upotrijebilo izraz "*sciemment*" (svjesno)⁹⁵⁰⁸ u relevantnim paragrafima verzije Prvostepene presude na francuskom jeziku,⁹⁵⁰⁹ koja je mjerodavna verzija. Žalbeno vijeće podsjeća da je mjerodavni standard taj da je optuženi "voljno" – što se na

⁹⁵⁰² V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 635, 638.

⁹⁵⁰³ V. gore, par. 1945-1957, 1973-2003, fusnota 6603. V. takođe gore, par. 862-867 (gdje se odbacuju Praljkovi argumenti da je alternativni razuman zaključak taj da su napadi HVO-a predstavljali reakciju na vojne operacije koje je započela ABiH i da događaji u Gornjem Vakufu nisu bili dio ZZP-a).

⁹⁵⁰⁴ V. gore, par. 2836; Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 627.

⁹⁵⁰⁵ Prvostepena presuda, tom 2, par. 59, tom 4, par. 1247-1248, gdje se upućuje na dokazni predmet 3D00424. V. dolje, par. 3156.

⁹⁵⁰⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1239. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 59, tom 4, par. 1237-1238; Slobodan Praljak, T. 43865-43866 (djelimično zatvorena sjednica) (26. avgust 2009.).

⁹⁵⁰⁷ V. Praljkov žalbeni podnesak, par. 533.

⁹⁵⁰⁸ Beryl T. Atkins, Alain Duval, Rosemary C. Milne, Pierre-Henri Cousin, Hélène M.A. Lewis, Lorna A. Sinclair, Renée O. Birks i Marie-Noëlle Lamy (ur.), Collins Robert Unabridged French-English, English-French Dictionary, (5. izdanje, Harper Collins Publishers, 1998.), str. 832; Le Grand Robert & Collins, Français-Anglais, Anglais-Français (Online), <http://grc.bvdep.com/> (Le Robert / Harper Collins Publishers).

⁹⁵⁰⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 635, 638.

francuski prevodi kao "*délibérément*"⁹⁵¹⁰ – preuzeo rizik da bi moglo doći do zločina time što se pridružio nekom UZP-u ili nastavio da učestvuje u njemu.⁹⁵¹¹ Izraz "*sciemment*" (svjesno) definisan je kao "[e]n connaissance de cause", "*exprès*", i kao "*volontairement*".⁹⁵¹² Definicija izraza "voljno" glasi, između ostalog, "[s]premno, uz pristanak, bez oklijevanja".⁹⁵¹³ Premda je izraz "voljno" precizniji jer naglašava volju optuženog da prihvati taj rizik, izraz "*sciemment*" (svjesno) je dovoljan zato što upućuje na to da je optuženi znao za rizik ili da ga je bio svjestan, kao i, shodno tome, da je pristao na to da preuzme taj rizik.⁹⁵¹⁴ Iako je, u cilju izbjegavanja svake nejasnoće i u svrhu dosljednosti, Pretresno vijeće trebalo da upotrijebi izraze koji su već uvriježeni u sudskoj praksi, Žalbeno vijeće konstatuje da, time što je ovom kontekstu upotrijebilo izraz "*sciemment*" (svjesno) umjesto izraza "voljno", Pretresno vijeće nije primijenilo širi standard koji nije ispravan. Praljkov argument se, shodno tome, odbacuje.

2897. S obzirom na to da zaključci Pretresnog vijeća da je Praljak mogao da predvidi "da će" biti počinjene krađe u Gornjem Vakufu i Raštanima i da je voljno preuzeo taj rizik nisu pobijeni,⁹⁵¹⁵

⁹⁵¹⁰ V. npr. Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 906 (prevod na francuski); Drugostepena presuda u predmetu *Brđanin*, par. 411 (prevod na francuski).

⁹⁵¹¹ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 595, 614, 688; Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 514; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1061, 1525, 1536, 1557; Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 906; Drugostepena presuda u predmetu *Brđanin*, par. 411.

⁹⁵¹² Paul Robert, Josette Rey-Debove, Alain Rey (ur.), *Le Petit Robert: dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*, édition 2016. (Dictionnaires Le Robert, 2015.), str. 2326. Ekvivalentan izraz na engleskom, "*knowingly*" /svjesno/, definisan je kao: "[s]a znanjem ili sviješću (o onome što se čini, o nekoj činjenici, itd.); na svjestan način, namjerno". Oxford English Dictionary (Online), <http://www.oed.com/view/Entry/104167> (Oxford University Press). V. Black's Law Dictionary (9. izdanje, West, 2009.) ("*knowingly*" je prilog koji se odnosi na pridjev "*knowing*", koji je definisan i kao "koji ima ili pokazuje svijest ili razumijevanje; dobro upućen" i kao "hotimičan; svjestan").

⁹⁵¹³ Oxford English Dictionary (Online), <http://www.oed.com/view/Entry/229078> (Oxford University Press).

⁹⁵¹⁴ V. Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 906 ("ako je optuženi svojom voljom prihvatio taj rizik (tj. ako je optuženi učestvovao u udruženom zločinačkom poduhvatu sa svešću da je takav zločin njegova moguća posljedica"); Drugostepena presuda u predmetu *Brđanin*, par. 411 ("ako je optuženi svojom voljom prihvatio tu mogućnost – tj. kada je optuženi, svjestan da je taj zločin moguća posljedica provođenja dotičnog poduhvata, odlučio da učestvuje u njemu"). Žalbeno vijeće smatra da se isto može primijetiti i u vezi s tim što je Pretresno vijeće upotrijebilo izraz "*en connaissance de cause*" (umjesto izraza "*sciemment*") u istom kontekstu drugdje u Prvostepenoj presudi. V. npr. Prvostepena presuda, tom 4, par. 281, 822, 830, 834, 845, 848, 852.

⁹⁵¹⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 635, 638. U vezi s mogućim implikacijama poništenja zaključka u vezi sa selom Duša, Žalbeno vijeće primjećuje da zaključak Pretresnog vijeća da je Praljak planirao, rukovodio, omogućio i bio obavještavan o operacijama HVO-a u opštini Gornji Vakuf koje su se odvijale u atmosferi ekstremnog nasilja nije pobijen, i to iz gore navedenih razloga. V. gore, fusnota 9474; Prvostepena presuda, tom 4, par. 633. V. takođe gore, par. 2894-2895. Shodno tome, zaključak Pretresnog vijeća o Praljkovoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za krađe počinjene u opštini Gornji Vakuf, koji je bio prvenstveno utemeljen na pomenutom zaključku, takođe nije pobijen. V. gore, par. 2882, 2894-2895; Prvostepena presuda, tom 4, par. 633-635. Nadalje, Žalbeno vijeće smatra da to što je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da su ubistvo i hotimično lišavanje života bili dio ZZP-a prije juna 1993. takođe nema uticaja na zaključak Pretresnog vijeća u vezi s Praljkovom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za krađe počinjene u opštini Gornji Vakuf počev od januara 1993., budući da zaključci Pretresnog vijeća da su drugi zločini, kao što su progon, deportacija, prisilno premještanje, uništavanje širokih razmjera ili bezobzirno razaranje, kao i zlostavljanje tokom deložacija, bili dio ZZP-a od samog početka perioda UZP-a, to jest od januara 1993., nisu promijenjeni, te da je utvrđeno da je Praljak učestvovao u tom UZP-u. V. gore, par. 882-883, 885-886, 2835; Prvostepena presuda, tom 4, par. 66-68. Štaviše, poništenje zaključka u vezi sa selom Duša i iz toga proisteklo isključenje ubistva i hotimičnog lišavanja života iz ZZP-a prije juna 1993. nemaju uticaja na zaključak Pretresnog vijeća o Praljkovoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za krađe počinjene u Raštanima, u opštini Mostar. Te krađe

Žalbeno vijeće primjećuje da je ispravan pravni standard *mens rea* kod treće kategorije UZP-a – koji podrazumijeva niži stepen predvidljivosti⁹⁵¹⁶ – samim tim ispunjen.⁹⁵¹⁷ S tim u skladu, Žalbeno vijeće odbija Praljkove žalbene osnove 36 i 47.

(iii) Zaključak

2898. Na osnovu gore navedenog, Praljkove žalbene osnove 35, 36 i 47 se odbijaju.

(d) Petkovićeva žalba (osnova V)⁹⁵¹⁸

2899. Pretresno vijeće je konstatovalo da je Petković odgovoran, po trećoj kategoriji UZP-a, za sljedeća krivična djela: silovanje (tačka 4) kao zločin protiv čovječnosti, nečovječno postupanje (seksualno zlostavljanje) (tačka 5) i oduzimanje imovine (tačka 22) kao teške povrede Ženevskih konvencija, te pljačkanje (tačka 23) i uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju (tačka 21) kao kršenja zakona ili običaja ratovanja.⁹⁵¹⁹

2900. Pretresno vijeće je utvrdilo da su krađe i seksualno zlostavljanje, kao i ubistva koja su počinjena tokom akcija deložacije i tokom zatočenja, te uništavanje – počinjeno prije juna 1993. – ustanova namijenjenih religiji, bili prirodne i predvidljive posljedice provođenja ZZP-a.⁹⁵²⁰ Pretresno vijeće je zatim pristupilo ispitivanju Petkovićeve odgovornosti za, između ostalog: (1) seksualno zlostavljanje počinjeno tokom akcija deložacije u zapadnom Mostaru počev od juna 1993. i tokom vojnih operacija u opštini Vareš u oktobru 1993.;⁹⁵²¹ (2) krađe počinjene u opštini Gornji Vakuf poslije napada od 18. januara 1993., u opštini Jablanica poslije napada od 17. aprila 1993. i u zapadnom Mostaru počev od juna 1993., kao i tokom vojnih operacija u opštini Vareš u oktobru 1993.;⁹⁵²² i (3) uništavanje džamija u opštini Jablanica poslije napada od 17. aprila 1993.⁹⁵²³ Pretresno vijeće je zaključilo da je Petković mogao da predvidi "da će" doći do

---

su bile počinjene približno 24. avgusta 1993., a taj zaključak Pretresnog vijeća bio je prvenstveno zasnovan na njegovoj konstataciji da je Praljak učestvovao u planiranju i rukovođenju operacijama HVO-a u opštini Mostar koje su se odvijale u atmosferi ekstremnog nasilja. V. gore, par. 2882, 2894-2895; Prvostepena presuda, tom 4, par. 636-638. V. takođe gore, par. 882, 886, 2835.

⁹⁵¹⁶ V. gore, par. 2836, 2884.

⁹⁵¹⁷ V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1280.

⁹⁵¹⁸ Žalbeno vijeće podsjeća da je Petković koristio rimske brojeve da bi numerisao svoje žalbene osnove, a da je arapskim brojevima označio pripadajuće podnaslove. V. gore, fusnote 55, 7142. Radi lakšeg praćenja, iako je Žalbeno vijeće u ovom podnaslovu navelo "Petkovićeva žalbena osnova V", ono će u cijelom ovom odjeljku Presude koristiti numeraciju koja je bila upotrijebljena za podnaslove.

⁹⁵¹⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 853, Dispozitiv, str. 431.

⁹⁵²⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 72-73. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 70, 822. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 59, 342, 433, 1213; gore, par. 2833 i fusnota 9243.

⁹⁵²¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 826-834.

⁹⁵²² Prvostepena presuda, tom 4, par. 835-848.

⁹⁵²³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 850-853.

tih konkretnih incidenata seksualnog nasilja, krađa i uništavanja vjerskih ustanova i da je uprkos tome "svjesno" prihvatio taj rizik.⁹⁵²⁴

2901. Petković osporava te osuđujuće presude po trećoj kategoriji UZP-a iznoseći argumente da su napravljene i pravne i činjenične greške, zbog kojih bi, kako tvrdi, Žalbeno vijeće trebalo da poništi i ukine njegove osuđujuće presude po trećoj kategoriji UZP-a.⁹⁵²⁵ Tužilaštvo odgovara da Pretresno vijeće nije pogriješilo kada je Petkovića za te zločine osudilo po trećoj kategoriji UZP-a.⁹⁵²⁶

2902. Kao preliminarno pitanje, Žalbeno vijeće ima u vidu da je, prilikom ocjenjivanja Petkovićeve odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za seksualno zlostavljanje u opštinama zapadni Mostar i Vareš; krađe u opštinama Gornji Vakuf, Jablanica, zapadni Mostar i Vareš; i uništavanje džamija u opštini Jablanica, Pretresno vijeće uputilo na viši standard predvidljivosti, to jest da li je Petković mogao da predvidi *da će* doći do tih zločina i da li je voljno prihvatio taj rizik.⁹⁵²⁷ Međutim, Žalbeno vijeće podsjeća da *mens rea* za treću kategoriju UZP-a jeste to da li je optuženi mogao da predvidi da bi neki takav zločin *mogao* biti počinjen i da li je voljno prihvatio taj rizik.⁹⁵²⁸ Žalbeno vijeće, shodno tome, ima na umu ovaj ispravni pravni standard predvidljivosti prilikom razmatranja Petkovićevih argumenata. Prilikom ocjenjivanja Petkovićevih prigovora na činjenične nalaze koji su činili osnovu za zaključke Pretresnog vijeća da je on mogao da predvidi da će doći do dotičnih zločina i da je prihvatio taj rizik, Žalbeno vijeće će primijeniti standard razumnosti.⁹⁵²⁹ U slučaju da bude identifikovana neka činjenična greška ili greška u primjeni prava, Žalbeno vijeće će ocijeniti da li je ta greška dovela do neostvarenja pravde ili obesnažila konačni zaključak Pretresnog vijeća o Petkovićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, primjenjujući

---

⁹⁵²⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 830 (seksualno zlostavljanje u zapadnom Mostaru), 834 (seksualno zlostavljanje u Varešu), 837 (krađe u Gornjem Vakufu), 840 (krađe u Jablanici), 845 (krađe u zapadnom Mostaru), 848 (krađe u Varešu), 852 (uništavanje džamija u Jablanici). V. gore, fusnota 9316; dolje, par. 2909, 2916, 2932, 2940, 2951, 2961.

⁹⁵²⁵ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 369-370, 378, 389, 393, 400, 403, 409. V. takođe Petkovićeva replika, par. 81-82.

⁹⁵²⁶ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 262, 269, 282. V. takođe Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 261, 263-268, 270-281.

⁹⁵²⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 830, 834, 837, 840, 845, 848, 852. V. gore, par. 2900; dolje, par. 2909, 2916, 2932, 2940, 2951, 2961. To je tako uprkos činjenici da je Pretresno vijeće navelo, na početku odjeljka u vezi s Petkovićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a, da će analizirati da li je Petković znao da bi relevantni zločini mogli biti počinjeni ("*pourraient être commis*") od strane pripadnika HVO-a i da li je "svjesno" prihvatio taj rizik. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 822. U vezi sa zaključcima Pretresnog vijeća o Petkovićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za druge incidente, na koje se tužilaštvo žalilo u svojoj žalbenoj podosnovi 1(A), Žalbeno vijeće podsjeća da je utvrdilo da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što je primijenilo viši standard predvidljivosti od onoga koji se traži. V. dolje, par. 3029-3030. V. takođe gore, fusnota 9316.

⁹⁵²⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1061, 1272, 1525, 1557; gore, par. 2836. V. takođe dolje, par. 3022.

⁹⁵²⁹ V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1069, 1277, 1532.

ispravan pravni standard predvidljivosti, to jest da li je on mogao da predvidi da bi dotični zločin *mogao* biti počinjen i da li je voljno preuzeo taj rizik.⁹⁵³⁰

(i) Navodna greška u vezi sa standardom *mens rea* za odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a (Petkovićeva podosnova 6.1)

a. Argumenti strana u postupku

2903. Petković iznosi argument da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što je primijenilo standard *mens rea* koji je niži od onog koji se traži za odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a.⁹⁵³¹ Konkretno, on tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo zato što je ocjenjivalo njegovo znanje da bi relevantni zločini mogli biti počinjeni "generalno", a ne uslijed provođenja UZP-a.⁹⁵³² Petković iznosi argument da je Pretresno vijeće bilo obavezno da utvrdi da je on "imao predodžbu" o tome da su zločini iz treće kategorije UZP-a prirodna i predvidljiva posljedica provođenja UZP-a.⁹⁵³³ On tvrdi da je taj uslov "uzročnosti" između provođenja ZPP-a i predvidljivosti zločina na nivou *mens rea* "ključni element koji opravdava odgovornost optuženog" za zločine iz treće kategorije UZP-a.⁹⁵³⁴ On tvrdi, nadalje, da bi zbog tih grešaka njegove osuđujuće presude za zločine iz treće kategorije UZP-a trebale da budu poništene i ukinute.⁹⁵³⁵

2904. Tužilaštvo odgovara da "uzročnost" nije uslov za *mens rea* kod treće kategorije UZP-a.⁹⁵³⁶ Ono tvrdi da je Pretresno vijeće ispravno utvrdilo da su zločini iz treće kategorije UZP-a za koje je Petković osuđen bili počinjeni tokom provođenja ZPP-a i da se zaključkom pretresnog vijeća da je neki optuženi svjesno prihvatio rizik povezuje prihvatanje zločina iz treće kategorije UZP-a od strane tog optuženog sa njegovim učešćem u UZP-u.⁹⁵³⁷

---

⁹⁵³⁰ Upor. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1069, 1078, 1277, 1532, 1536.

⁹⁵³¹ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 367, 369.

⁹⁵³² Petkovićev žalbeni podnesak, par. 367, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 822, 830, 834, 837, 840, 844, 848, 852. V. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 366.

⁹⁵³³ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 366. Pored toga, Petković tvrdi da se propust Pretresnog vijeća da primijeni ispravan standard *mens rea* vidi i iz propusta Pretresnog vijeća da ispravno primijeni drugi dio standarda *mens rea* za treću kategoriju UZP-a, naime, da li je optuženi voljno prihvatio rizik da bi moglo doći do takvog zločina time što se pridružio datom UZP-u ili nastavio da učestvuje u njemu. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 368. On dodaje da je, umjesto da primijeni taj standard, Pretresno vijeće "samo nastojalo da utvrdi da li je Petković prihvatio rizik da bi određeni zločini mogli biti počinjeni bez obzira na bilo kakvu utvrđenu i obrazloženu vezu između tih zločina i provođenja UZP-a". Petkovićev žalbeni podnesak, par. 368, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 830, 834, 837, 840, 844, 848, 852.

⁹⁵³⁴ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 367, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Stakić*, par. 87.

⁹⁵³⁵ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 367, 369. V. takođe Petkovićev žalbeni podnesak, par. 409; Petkovićeva replika, par. 82.

⁹⁵³⁶ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 264.

⁹⁵³⁷ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 264.

b. Analiza

2905. Žalbeno vijeće podsjeća da *mens rea* za treću kategoriju UZP-a zahtijeva da se dokaže sljedeće: (1) da je optuženi mogao da predvidi da bi takav zločin mogle da počine jedna ili više osoba kojima se on (ili bilo koji drugi član UZP-a) poslužio za izvršenje *actus reusa* zločina koji su činili dio zajedničkog zločinačkog cilja; i (2) da je optuženi voljno prihvatio rizik da bi do takvog zločina moglo doći time što se pridružio tom poduhvatu ili nastavio da učestvuje u njemu.⁹⁵³⁸

2906. U vezi s Petkovićevim tvrdnjama da je, prilikom razmatranja da li je on imao traženu *mens rea* na osnovu treće kategorije UZP-a, Pretresno vijeće propustilo da utvrdi da li je on mogao da predvidi da bi uslijed provođenja UZP-a mogli biti izvršeni zločini, Žalbeno vijeće smatra da doslovno čitanje teksta Prvostepene presude ne ide u prilog tim tvrdnjama. U stvari, kad se Prvostepena presuda čita kao cjelina, jasno je da Pretresno vijeće jeste razmotrilo da li je Petković mogao da predvidi zločine iz treće kategorije UZP-a kao prirodne i predvidljive posljedice UZP-a. Zapravo, Pretresno vijeće je konstatovalo da su seksualno zlostavljanje počinjeno u opštinama zapadni Mostar i Vareš, krađe počinjene u opštinama Gornji Vakuf, zapadni Mostar, Jablanica i Vareš, kao i uništavanje džamija u opštini Jablanica, počinili pripadnici HVO-a u sklopu akcija deložacije i vojnih operacija koje su izvedene u tim opštinama.⁹⁵³⁹ Pretresno vijeće je utvrdilo, nadalje, da je Petković mogao da predvidi te zločine zbog informacija koje je dobijao o tim vojnim operacijama i akcijama deložacije i/ili zbog svog učešća u njima.⁹⁵⁴⁰ Na kraju, Žalbeno vijeće podsjeća da je Pretresno vijeće takođe konstatovalo da je provođenje UZP-a obuhvatalo vojne operacije i akcije deložacije koje su izvedene u opštinama zapadni Mostar, Vareš, Gornji Vakuf i Jablanica.⁹⁵⁴¹ S obzirom na gore navedeno, jasno je da Pretresno vijeće jeste razmotrilo da li su, za Petkovića, seksualno zlostavljanje, krađe i uništavanje džamija koji su počinjeni u tim opštinama bili prirodna i predvidljiva posljedica provođenja UZP-a.⁹⁵⁴²

---

⁹⁵³⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 614, 621. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 514; Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 906; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1061, 1557; Drugostepena presuda u predmetu *Brđanin*, par. 365, 411.

⁹⁵³⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 826 (seksualno zlostavljanje u zapadnom Mostaru), 831-832 (seksualno zlostavljanje u Varešu), 835 (krađe u Gornjem Vakufu), 838 (krađe u Jablanici), 842 (krađe u zapadnom Mostaru), 846-847 (krađe u Varešu), 850, 852 (uništavanje džamija u Jablanici).

⁹⁵⁴⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 827-830 (seksualno zlostavljanje u zapadnom Mostaru), 831, 833-834 (seksualno zlostavljanje u Varešu), 836-837 (krađe u Gornjem Vakufu), 839-840 (krađe u Jablanici), 843-844 (krađe u zapadnom Mostaru), 846, 848 (krađe u Varešu), 851-852 (uništavanje džamija u Jablanici). Žalbeno vijeće primjećuje da je u paragrafu 840, tom 4 Prvostepene presude, u vezi s Petkovićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za krađe počinjene u opštini Jablanica, Pretresno vijeće uputilo na operacije HVO-a u "Jablanici", premda se u prijevodu na engleski netačno navodi da je ono uputilo na operacije HVO-a u "Gornjem Vakufu".

⁹⁵⁴¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 45-46, 48, 56-57, 61, 64, 66-67.

⁹⁵⁴² Iz istih razloga, Žalbeno vijeće odbacuje sličan Petkovićev argument da je Pretresno vijeće propustilo da primijeni ispravan standard *mens rea* kada je utvrđivalo da li je on voljno prihvatio rizik. V. gore, fusnota 9533.

2907. S obzirom na gore navedeno, Petkovićev argument da je Pretresno vijeće primijenilo standard *mens rea* za odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a koji je niži od onog koji se traži nije utemeljen. Žalbena vijeće, shodno tome, odbija Petkovićevu žalbenu podosnovu 6.1.

(ii) Navodne činjenične i pravne greške u vezi s kategorijama zločina (Petkovićeva podosnova 6.2)

a. Navodne greške u vezi sa silovanjem i seksualnim zlostavljanjem u opštinama Mostar i Vareš (Petkovićeva podosnova 5.2.2.6 djelimično i 6.2.1)

2908. Pretresno vijeće je utvrdilo da je Petković odgovoran po trećoj kategoriji UZP-a za krivično djelo silovanja kao zločin protiv čovječnosti (tačka 4) i krivično djelo nečovječnog postupanja (seksualno zlostavljanje) kao tešku povredu Ženevskih konvencija (tačka 5) u vezi s incidentima seksualnog nasilja u zapadnom Mostaru i gradu Varešu.⁹⁵⁴³ Petković tvrdi da je Pretresno vijeće napravilo više grešaka kada ga je proglasilo odgovornim za te incidente.⁹⁵⁴⁴ Žalbena vijeće će te argumente razmotriti redom.

i. Incidenti u zapadnom Mostaru

2909. Prilikom ocjenjivanja Petkovićeve odgovornosti, na osnovu treće kategorije UZP-a, za incidente seksualnog nasilja u zapadnom Mostaru, Pretresno vijeće je podsjetilo na svoje prethodne zaključke da su pripadnici HVO-a, među kojima su bili i pripadnici ATG "Vinko Škrobo", seksualno zlostavljali Muslimanke tokom akcija deložacije u zapadnom Mostaru u junu, julu i septembru 1993.⁹⁵⁴⁵ Pretresno vijeće je dalje podsjetilo na to da je Petković bio obaviješten o akcijama deložacije u zapadnom Mostaru u junu 1993., kao i o atmosferi nasilja u kojoj su se one odvijale, i da je, u najmanju ruku, dopustio da se to zlostavljanje nastavi.⁹⁵⁴⁶ Ono je primijetilo da je Petković 14. juna 1993. primio Izvještaj CED-a u kojem je naznačeno da su tokom akcije deložacije 13. juna 1993. pripadnici bojne "Tihomir Mišić" i ATG "Vinko Škrobo" silovali nekoliko žena u zapadnom Mostaru.⁹⁵⁴⁷ Pored toga, Pretresno vijeće je primijetilo sljedeće: (1) Petković je od aprila 1993., to jest od operacija u Sovićima i Doljanima u opštini Jablanica, bio obaviješten o tome da KB i njegove antiterorističke grupe "čine zločine"; i (2) on ne samo da je propustio da preduzme

⁹⁵⁴³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 826-834, 853.

⁹⁵⁴⁴ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 371-389.

⁹⁵⁴⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 826.

⁹⁵⁴⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 827.

⁹⁵⁴⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 828, gdje se upućuje, između ostalog, na dokazni predmet P02770. V. također Prvostepena presuda, tom 4, par. 843, gdje se upućuje na dokazni predmet P02770.

mjere protiv njih, već je i pristao na to da oni i dalje budu angažovani.⁹⁵⁴⁸ U svjetlu tih faktora, Pretresno vijeće je zaključilo da je:

Petković znao, i to od aprila 1993., da se akcije deložiranja u Mostaru odvijaju u atmosferi ekstremnog nasilja i da je seksualno nasilje prirodna i predvidiva posljedica angažovanja KB i njegovih ATG za čije je kriminalno ponašanje znao od aprila 1993. godine. Uprkos tome, Milivoj Petković je svjesno prihvatio rizik da [će] biti počinjena ta krivična djela.⁹⁵⁴⁹

a- Argumenti strana u postupku

2910. Petković tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada ga je proglasilo odgovornim, na osnovu treće kategorije UZP-a, za incidente seksualnog nasilja u zapadnom Mostaru.⁹⁵⁵⁰ U vezi s incidentima koji su se desili 13. juna 1993., on iznosi argument da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da su akcije deložacije izvođene od aprila 1993., s obzirom na to da je prva takva operacija izvedena 13. juna 1993.⁹⁵⁵¹ Što se tiče slučajeva silovanja koje su pripadnici HVO-a počinili u Mostaru u julu 1993., kao i 4. i 29. septembra 1993., Petković tvrdi da nema nikakvih dokaza da je on bio obaviješten o bilo kojem od njih ili da je na bilo koji način bio povezan s njima.⁹⁵⁵² Stoga je, po Petkovićevom mišljenju, Pretresno vijeće postupilo nerazumno kada je zaključilo da je on mogao da predvidi te zločine i da je voljno prihvatio rizik da će oni biti počinjeni.⁹⁵⁵³

2911. Tužilaštvo odgovara da je Pretresno vijeće ispravno smatralo Petkovića odgovornim za zločine seksualnog nasilja počinjene u Mostaru u junu, julu i septembru 1993.⁹⁵⁵⁴ Kako navodi tužilaštvo, operacija od 13. juna 1993. u Mostaru nije bila prva takva operacija, budući da su Muslimani bili sistematski protjerivani iz zapadnog Mostara počev od sredine maja 1993.⁹⁵⁵⁵ Ono ističe, nadalje, da je Petković 13. juna 1993. znao da je KB u aprilu i maju 1993. počinio nasilne zločine nad Muslimanima u Sovićima i Doljanima, ali da je uprkos tome dopustio HVO-u da koristi

⁹⁵⁴⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 829.

⁹⁵⁴⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 830 (kurziv dodat). U originalnoj verziji na francuskom jeziku, u paragrafu 830, tom 4, onaj dio koji odgovara izrazu navedenom u kurzivu i glagolima koji slijede nakon tog izraza glasi "*soient commis*". V. takođe gore, fusnota 9316.

⁹⁵⁵⁰ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 371-378. V. takođe Petkovićeva replika, par. 81-82.

⁹⁵⁵¹ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 373(i). Pored toga, Petković iznosi argument da je Pretresno vijeće pogriješilo: (1) kada je zaključilo da su silovanja koja su se desila 13. juna 1993. bila prirodna i predvidljiva posljedica angažovanja KB-a i njegovih antiterorističkih grupa; (2) kada je izvelo zaključak da je Martinovićevo kriminalno postupanje 13. juna 1993. bilo "planirana vojna 'akcija deložiranja' i da je Petković 'angažovao' Štelinu ATG u toj 'akciji'"; i (3) zbog toga što je propustilo da uzme u obzir da je Petković za silovanja saznao 14. juna 1993. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 373(ii)(a)-(c), 373(iii)-(iv).

⁹⁵⁵² Petkovićev žalbeni podnesak, par. 375-377.

⁹⁵⁵³ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 374-377.

⁹⁵⁵⁴ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 265.

⁹⁵⁵⁵ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 266.

tu jedinicu u kasnijim operacijama.⁹⁵⁵⁶ Ono tvrdi, nadalje, da je, time što je propustio da preduzme bilo kakve mjere protiv relevantnih jedinica ili zapovjednika, Petković signalizirao da prihvata nasilne zločine.⁹⁵⁵⁷ Tužilaštvo dodaje da je, zahvaljujući Izvještaju CED-a od 14. juna 1993., Petković tim više mogao da predvidi da će pripadnici ATG "Vinko Škrobo" počinili daljnje seksualne delikte.⁹⁵⁵⁸

b- Analiza

2912. Što se tiče Petkovićeve tvrdnje u vezi s incidentima seksualnog nasilja tokom operacije od 13. juna 1993., Žalbeno vijeće konstatuje da se iz pažljivog pregleda Prvostepene presude vidi da ga Pretresno vijeće, zapravo, nije osudilo za te incidente,⁹⁵⁵⁹ nego samo za incidente seksualnog nasilja koji su se desili u Mostaru poslije toga, to jest za incidente iz jula i septembra 1993.⁹⁵⁶⁰ S tim u vezi, Žalbeno vijeće podsjeća da je Pretresno vijeće zaključilo da je Petković doprinio zločinima iz prve kategorije UZP-a koji su proistekli iz akcija deložacije u zapadnom Mostaru izvedenih poslije operacije od 13. juna 1993.⁹⁵⁶¹ Iako to što Petković nije doprinio operaciji od 13. juna 1993. nije nužno od presudnog značaja za njegovu odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a za incidente seksualnog nasilja koji su se desili tokom te operacije, Žalbeno vijeće primjećuje da Prvostepena presuda pokazuje da Pretresno vijeće jeste uzelo u obzir da je Petković za učešće KB-a i njegovih antiterorističkih grupa u operaciji od 13. juna 1993. saznao tek sljedećeg dana.⁹⁵⁶² Takođe, Pretresno vijeće je uzelo u obzir Petkovićev propust da poslije toga preduzme mjere u vezi sa zločinima koje su počinile te jedinice, kao i njegov pristanak na njihovo daljnje angažovanje, da bi došlo do zaključka da je on voljno prihvatio rizik da će biti počinjeni zločini.⁹⁵⁶³

2913. Pored toga, Žalbeno vijeće smatra da je Pretresno vijeće, iako je navelo da je Petković "znao, i to od aprila 1993., da se akcije deložiranja u Mostaru odvijaju u atmosferi ekstremnog nasilja",⁹⁵⁶⁴ zapravo mislilo na *juni* 1993., kada je on po prvi put saznao za akcije deložacije i za zločine koje je u tom kontekstu počinio HVO.⁹⁵⁶⁵ Ovo tumačenje dodatno potvrđuju sljedeće

---

⁹⁵⁵⁶ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 266. Tužilaštvo tvrdi da ni to da li su KB i njegove antiterorističke grupe počinili zločine seksualnog nasilja prije 13. juna 1993. ni to da li su Vinko Martinović i ATG "Vinko Škrobo" učestvovali u prethodnim zločinima KB-a/ATG, nema uticaja na pitanje da li je Petković mogao da predvidi zločine seksualnog nasilja. Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 268.

⁹⁵⁵⁷ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 266.

⁹⁵⁵⁸ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 266.

⁹⁵⁵⁹ V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 868-872, tom 3, par. 761, 775.

⁹⁵⁶⁰ V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 925, 935, 978, 982, 985-986, tom 3, par. 762-764, 775-776.

⁹⁵⁶¹ V. gore, par. 2222.

⁹⁵⁶² Prvostepena presuda, tom 4, par. 732, 734-736.

⁹⁵⁶³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 829-830.

⁹⁵⁶⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 830 (kurziv dodat).

⁹⁵⁶⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 830. V. gore, par. 2221.

činjenice: (1) akcije deložacije u zapadnom Mostaru započele su tek u maju 1993.,⁹⁵⁶⁶ i (2) prilikom ocjenjivanja njegove odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za krađe tokom akcija deložacije u zapadnom Mostaru, Pretresno vijeće je zaključilo da je on bio svjestan atmosfere nasilja u kojoj su se odvijale akcije deložacije u zapadnom Mostaru "u junu 1993."⁹⁵⁶⁷ S tim u skladu, Žalbeno vijeće konstatuje da navod "*i to od aprila 1993.*"⁹⁵⁶⁸ predstavlja tipografsku grešku. Na osnovu gore navedenih faktora, Žalbeno vijeće smatra da su Petkovićeve prigovori u vezi s incidentima seksualnog nasilja koji su se desili tokom operacije od 13. juna 1993. neosnovani i kao takve ih odbacuje.

2914. U vezi s Petkovićevim argumentom da nema nikakvih dokaza da je on bio obaviješten o incidentima seksualnog nasilja koji su se desili u julu i septembru 1993. ili da je "bio povezan s" tim zločinima, Žalbeno vijeće konstatuje da je Petković propustio da objasni zašto je Pretresno vijeće bilo obavezno da utvrdi da je on bio obaviješten o određenom zločinu ili da je bio "povezan s" njim da bi moglo da zaključi da je mogao da ga predvidi. S tim u vezi, Žalbeno vijeće podsjeća da nije neophodno da se dokaže da je optuženi bio svjestan da su se relevantni zločini desili da bi snosio odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a; dovoljno je to da je mogao da predvidi da bi do njih moglo doći.⁹⁵⁶⁹ Takođe, pretresno vijeće ne mora da konstatuje da je optuženi bio obaviješten o prethodnim incidentima seksualnog nasilja da bi moglo da zaključi da je on mogao da predvidi te zločine.⁹⁵⁷⁰ Pored toga, Žalbeno vijeće primjećuje da Petković ne uvažava činjenicu da je Pretresno vijeće identifikovalo faktore koji su činili osnovu za njegov zaključak da je on odgovoran po trećoj kategoriji UZP-a za te zločine kada je konstatovalo da je on: (1) bio obaviješten i o atmosferi ekstremnog nasilja tokom akcija deložacije u zapadnom Mostaru počev od juna 1993. i o konkretnim slučajevima silovanja koji su već bili počinjeni; (2) propustio da preduzme bilo kakve mjere protiv relevantnih zapovjednika i jedinica koje su bile u to umiješane; i (3) pristao na njihovo daljnje angažovanje.⁹⁵⁷¹ Takođe, Pretresno vijeće je osudilo Petkovića za zločine iz prve kategorije UZP-a koji su bili počinjeni u kontekstu istih akcija deložacije.⁹⁵⁷² Petković ne objašnjava zašto ti faktori nisu dovoljni da bi podržali zaključak Pretresnog vijeća da je on mogao da predvidi incidente seksualnog nasilja iz jula i septembra 1993. i da je voljno prihvatio rizik da će do njih doći. Shodno tome, odbacuju se njegovi nepotkrijepljeni argumenti da nema nikakvih dokaza da je on bio obaviješten o tim zločinima ili da je bio "povezan s" njima.

---

⁹⁵⁶⁶ V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 805, 815, 818, 827-828, tom 3, par. 782, 811, 853, 911.

⁹⁵⁶⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 844.

⁹⁵⁶⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 830 (kurziv dodat).

⁹⁵⁶⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1583.

⁹⁵⁷⁰ V. gore, par. 2836.

⁹⁵⁷¹ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 829.

⁹⁵⁷² Prvostepena presuda, tom 4, par. 734-735.

2915. S tim u skladu, Žalbeno vijeće konstatuje da Petković nije uspio da pokaže nikakvu grešku u zaključku Pretresnog vijeća da je on mogao da predvidi incidente seksualnog nasilja u zapadnom Mostaru i da je voljno prihvatio rizik "da će" do njih doći.⁹⁵⁷³ Budući da zaključak Pretresnog vijeća da je ispunjen viši stepen predvidljivosti nije pobijen, ispravni pravni standard *mens rea* kod treće kategorije UZP-a – koji podrazumijeva niži stepen predvidljivosti⁹⁵⁷⁴ – samim tim je ispunjen.⁹⁵⁷⁵

ii. Incidenti u gradu Varešu

2916. Prilikom ocjenjivanja Petkovićeve odgovornosti za zločine iz treće kategorije UZP-a u Varešu, Pretresno vijeće je podsjetilo na svoje prethodne zaključke: (1) da je on 22. oktobra 1993. naredio Ivici Rajiću da se uputi u "Vareš" sa vojnicima HVO-a, među kojima su bili vojnici iz jedinica "Maturice" i "Apostoli"; i (2) da su vojnici HVO-a – među kojima su bili pripadnici jedinice "Maturice" – 23. oktobra 1993. i tokom noći sa 24. na 25. oktobar 1993. seksualno zlostavljali svjedokinje DF i DG u gradu Varešu.⁹⁵⁷⁶ Pretresno vijeće je podsjetilo, nadalje, da je Petković 23. oktobra 1993. obaviješten da su svi vojno sposobni Muslimani u gradu Varešu stavljeni "pod prismotru" i da su vojnici HVO-a – među kojima su bili pripadnici jedinice "Maturice" – uhapšene muškarce Muslimane vrijeđali, prijetili im i tukli ih, te da su krali imovinu i novac u vlasništvu muslimanskog stanovništva.⁹⁵⁷⁷ Na osnovu tih faktora, Pretresno vijeće je konstatovalo da je, počev od 23. oktobra 1993., Petković znao da se vojne operacije u gradu Varešu odvijaju u atmosferi nasilja i da je seksualno zlostavljanje prirodna i predvidljiva posljedica te atmosfere.⁹⁵⁷⁸ Ono je takođe zaključilo da je, time što je nastavio da obavlja svoje funkcije i što je propustio da preduzme bilo kakve mjere kako bi spriječio činjenje novih zločina, Petković "svjesno" prihvatio rizik "da će" ti zločini biti počinjeni ("*soient commis*").⁹⁵⁷⁹

---

⁹⁵⁷³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 830. Žalbeno vijeće smatra da to što je poništio zaključak Pretresnog vijeća da su ubistvo i hotimično lišavanje života bili dio ZZP-a prije juna 1993. nema uticaja na zaključak Pretresnog vijeća u vezi s Petkovićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za seksualno nasilje počinjeno u zapadnom Mostaru, opština Mostar, budući da se najraniji incident seksualnog nasilja na toj lokaciji koji se pripisuje Petkoviću desio u julu 1993. V. gore, par. 2909, 2912-2913; Prvostepena presuda, tom 2, par. 925, 935, tom 3, par. 762, 775, tom 4, par. 826-830. V. takođe gore, par. 882, 886, 2835. Nadalje, s obzirom na to da je zaključak Pretresnog vijeća o njegovoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za seksualno nasilje počinjeno u zapadnom Mostaru, opština Mostar, zasnovan prvenstveno na njegovom znanju o događajima u toj opštini i njegovom učešću u njima, Žalbeno vijeće smatra da taj zaključak ostaje nepromijenjen poništenjem zaključka u vezi sa selom Duša. V. gore, par. 2909, 2914; Prvostepena presuda, tom 4, par. 826-830. V. takođe gore, 2842.

⁹⁵⁷⁴ V. gore, par. 2836, 2902.

⁹⁵⁷⁵ V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1280.

⁹⁵⁷⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 831-832.

⁹⁵⁷⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 833.

⁹⁵⁷⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 834.

⁹⁵⁷⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 834. V. gore, fusnota 9316.

a- Argumenti strana u postupku

2917. Petković tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je on mogao da predvidi mogućnost seksualnog zlostavljanja od strane pripadnika jedinice "Maturice" u gradu Varešu i da je svjesno prihvatio taj rizik.⁹⁵⁸⁰ Konkretno, on tvrdi da dokazi u spisu ne idu u prilog zaključku Pretresnog vijeća da su pripadnici jedinice "Maturice" bili umiješani u incidente seksualnog nasilja u gradu Varešu.⁹⁵⁸¹

2918. Petković takođe iznosi argument da je Pretresno vijeće pogrešno zaključilo da je on bio svjestan atmosfere ekstremnog nasilja u kojoj su se odvijale vojne operacije u gradu Varešu na osnovu toga što je primio Rajićev izvještaj 23. oktobra 1993.⁹⁵⁸² U ovom kontekstu, ističući da je Pretresno vijeće prihvatilo dokaze da je Rajićev izvještaj bio poslat u Mostar sistemom paket veze dok se on nalazio u Kiseljaku, Petković iznosi argument da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je, bez ikakve potpore u spisu predmeta, zaključilo da mu je dežurni oficir u Glavnom stožeru u Mostaru mogao proslijediti taj izvještaj.⁹⁵⁸³ Osim toga, tvrdi Petković, Rajićev izvještaj se nije odnosio na atmosferu ekstremnog nasilja ni na uvrede, prijetnje i premlaćivanja koja su počinili vojnici HVO-a.⁹⁵⁸⁴

2919. Na kraju, Petković tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kad je izvelo zaključak da je on, time što je nastavio da obavlja svoje funkcije u Glavnom stožeru i što je propustio da preduzme mjere kako bi spriječio nove zločine, svjesno prihvatio rizik da će ti zločini biti počinjeni, zato što: (1) nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi na osnovu činjenice da je neki oficir nastavio da obavlja svoje profesionalne funkcije za vrijeme ratnog stanja mogao da izvede zaključak da je on

---

⁹⁵⁸⁰ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 379-389. V. takođe Petkovićeva replika, par. 81-82.

⁹⁵⁸¹ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 381-384. Konkretno, on tvrdi da svjedokinja DF nije identifikovala "vojnike" koji su je silovali kao pripadnike jedinice "Maturice" i da svjedokinja DG u svom svjedočenju jeste izjavila da su vojnici HVO-a bili pripadnici te jedinice, ali je objasnila da je ona smatrala da su svi vojnici HVO-a koji nisu bili pripadnici Vareške brigade bili pripadnici jedinice "Maturice". Petkovićev žalbeni podnesak, par. 381-382. Kako tvrdi Petković, zbog toga što su u Varešu bili prisutni i pripadnici drugih jedinica, a ne samo Vareške brigade i jedinice "Maturice", nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao da zaključi, na osnovu svjedočenja svjedokinje DG, da su pripadnici jedinice "Maturice" počinili seksualno zlostavljanje u gradu Varešu. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 383.

⁹⁵⁸² Petkovićev žalbeni podnesak, par. 385, gdje se upućuje na Petkovićev žalbeni podnesak, par. 289 (žalbena podosnova 5.2.2.6).

⁹⁵⁸³ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 289, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 3, par. 341.

⁹⁵⁸⁴ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 385. Kako tvrdi Petković, svjedok EA je u svom svjedočenju izjavio da mu je Rajić poslao dva dokumenta i da se ni u jednom od njih nisu pominjali nikakvi zločini koje su počinili vojnici HVO-a. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 385, gdje se upućuje na svjedoka EA, T. 24732 (zatvorena sjednica) (19. novembar 2007.). Pored toga, Petković tvrdi da prije tih silovanja nije imao nikakve informacije na osnovu kojih bi mogao da ih predvidi, budući da "svijest o generalnom i nekonkretnom fenomenu seksualnih delikata" ne može da opravda takav zaključak. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 386.

imao namjeru za takve zločine; i (2) nema nikakvih dokaza da je on znao da su ti zločini bili planirani ili da je mogao da spriječi njihovo počinjenje, ali je propustio da to učini.⁹⁵⁸⁵

2920. Tužilaštvo iznosi argument da je Pretresno vijeće razumno zaključilo da je Petković odgovoran, po trećoj kategoriji UZP-a, za djela seksualnog nasilja u gradu Varešu.⁹⁵⁸⁶ U vezi s Petkovićevim argumentima koji se tiču Rajićevog izvještaja, tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće razumno konstatovalo da Petković jeste bio u Kiseljaku, ali da mu je sistem veze omogućavao da primi taj izvještaj.⁹⁵⁸⁷ Tužilaštvo takođe tvrdi da je Pretresno vijeće razumno zaključilo da je Petković znao da se operacije u gradu Varešu odvijaju u atmosferi ekstremnog nasilja, budući da je Rajićevim izvještajem obaviješten o tome da su vojnici HVO-a "očistili" grad Vareš i stavili "pod prismotru" sve vojno sposobne muškarce, Muslimane, kao i da su u Stupnom Dolu ubijeni neki civili.⁹⁵⁸⁸ Pored toga, tužilaštvo tvrdi da Petković "nije morao da čeka ni na kakav izvještaj da bi dobio potvrdu o tome da postoji rizik da će u [gradu] Varešu doći do seksualnog nasilja", s obzirom na nasilnu kampanju protjerivanja koja je trajala već više od deset mjeseci i obuhvatala odvajanje muškaraca od žena i koja je dovela do seksualnog nasilja u Mostaru.⁹⁵⁸⁹

b- Analiza

2921. U vezi s Petkovićevim argumentom da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je jedinica "Maturice" bila umiješana u silovanja, Žalbena vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće utvrdilo da su svjedokinje DF i DG bile prisiljene na polne odnose od strane "pripadnika HVO-a, od kojih su neki bili iz specijalne jedinice 'Maturice'".⁹⁵⁹⁰ S tim u skladu, Žalbena vijeće ne vidi kako bi Petkovićev argument imao uticaja na osporeni zaključak. Žalbena vijeće, shodno tome, odbacuje ovaj argument.

2922. Što se tiče Petkovićeve tvrdnje da on nije primio Rajićev izvještaj,⁹⁵⁹¹ Žalbena vijeće primjećuje, prije svega, da, kada je zaključilo da je Petković bio obaviješten o tome da su vojnici HVO-a hapsili muškarce, Muslimane, vrijeđali ih, prijetili im i tukli ih, kao i da su krali imovinu i

---

⁹⁵⁸⁵ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 387-388. Petković dodaje da se rizik da će neki zločin biti počinjen mora prihvatiti prije nego što je taj zločin počinjen. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 387.

⁹⁵⁸⁶ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 265, 268-269. V. takođe Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 267.

⁹⁵⁸⁷ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 224.

⁹⁵⁸⁸ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 268. Tužilaštvo takođe dodaje da Petković pogrešno shvata svjedočenje svjedoka EA, s obzirom na to da je on u svom svjedočenju izjavio da je Rajić slao Petkoviću izvještaje u kojima se govorilo o zločinima koji su se desili u gradu Varešu. Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 268, gdje se upućuje na svjedoka EA, T. 24423 (zatvorena sjednica) (13. novembar 2007.), T. 24964 (zatvorena sjednica) (21. novembar 2007.).

⁹⁵⁸⁹ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 267.

⁹⁵⁹⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 832 (kurziv dodat).

⁹⁵⁹¹ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 385; gore, par. 2918.

novac od muslimanskog stanovništva, Pretresno vijeće nije uputilo direktno na Rajićev izvještaj, nego je samo podsjetilo na svoje prethodne konstatacije u kojima je, na osnovu tog dokumenta, zaključilo da je Petković bio obaviješten o ponašanju HVO-a u gradu Varešu.⁹⁵⁹²

2923. Nakon što je pregledalo ocjenu dokaza koju je Pretresno vijeće izvršilo prilikom donošenja ovog zaključka,⁹⁵⁹³ Žalbena vijeće je drugdje u ovoj Presudi odbacilo Petkovićevu tvrdnju da dokazi u spisu ne pokazuju da je dežurni oficir proslijedio taj izvještaj iz Mostara u Kiseljak, gdje se Petković u tom trenutku nalazio, budući da on samo ponavlja svoj argument koji je već bio iznesen i odbačen na suđenju, a da pritom ne pokazuje nikakvu grešku.⁹⁵⁹⁴

2924. Što se, pak, tiče Petkovićeve tvrdnje da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što se oslonilo na Rajićev izvještaj da bi zaključilo da je on bio obaviješten o tome da su se vojne operacije odvijale u atmosferi ekstremnog nasilja, Žalbena vijeće primjećuje da se zaista čini da jedini dokaz koji potkrepljuje ovaj zaključak jeste Rajićev izvještaj.⁹⁵⁹⁵ Po svemu sudeći, Pretresno vijeće je samo na osnovu tog izvještaja konstatovalo da je Rajić obavijestio Petkovića o tome da su vojnici HVO-a uhapšene muškarce Muslimane vrijeđali, prijetili im i tukli ih i da su krali imovinu i novac od muslimanskih stanovnika grada Vareša.⁹⁵⁹⁶ To je navelo Pretresno vijeće na zaključak da je Petković bio obaviješten o tome da su se vojne operacije u gradu Varešu odvijale u atmosferi ekstremnog nasilja.⁹⁵⁹⁷ Međutim, Žalbena vijeće ima u vidu da Rajićev izvještaj ne sadrži nikakve informacije o tome da su vojnici HVO-a uhapšene muškarce Muslimane vrijeđali, prijetili im ili ih tukli, niti se u njemu sugerije da su vojnici HVO-a krali imovinu i novac od muslimanskog stanovništva.⁹⁵⁹⁸ Naprotiv, u tom izvještaju je naznačeno samo: (1) da je grad Vareš "očišćen";

---

⁹⁵⁹² Prvostepena presuda, tom 4, par. 833, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 3, par. 339-348.

⁹⁵⁹³ V. konkretno Prvostepena presuda, tom 1, par. 732-735, tom 3, par. 340-342, tom 4, par. 761.

⁹⁵⁹⁴ V. gore, par. 2281-2283.

⁹⁵⁹⁵ Prvostepena presuda, tom 3, par. 340 (gdje se upućuje, između ostalog, na dokazni predmet P06026, str. 3), 341-342, 348, tom 4, par. 833-834.

⁹⁵⁹⁶ Prvostepena presuda, tom 3, par. 340 (gdje se upućuje, između ostalog, na dokazni predmet P06026, str. 3), 341-342, 348. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 833.

⁹⁵⁹⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 833-834.

⁹⁵⁹⁸ Dokazni predmet P06026, str. 2-3. Štaviše, pažljivi pregled onog dijela Prvostepene presude koji se odnosi na zločine počinjene u gradu Varešu pokazuje da Pretresno vijeće nije više ničim potkrijepilo svoj zaključak da je Petković bio obaviješten od strane Rajića o tome da su vojnici HVO-a tokom hapšenja "vrijeđali uhapšene muškarce Muslimane, prijetili im i tukli ih, i da su od muslimanskih stanovnika Vareša krali imovinu i novac". Prvostepena presuda, tom 3, par. 348. V. takođe Prvostepena presuda, tom 3, par. 339-347. Zapravo, u tom odjeljku Pretresno vijeće je prihvatilo da su se informacije sadržane u Rajićevom izvještaju svodile na činjenicu da je grad Vareš bio "očišćen" i da su svi vojno sposobni muškarci, Muslimani, bili stavljeni pod prislotru. V. Prvostepena presuda, tom 3, par. 340, gdje se upućuje na dokazni predmet P06026, svjedoka EA, T(f). 24422-24423 (zatvorena sjednica) (13. novembar 2007.), 24731-24732 (zatvorena sjednica) (19. novembar 2007.), T(f). 24963 (zatvorena sjednica) (21. novembar 2007.).

(2) da su svi vojno sposobni Muslimani stavljeni "pod prismotru"; i (3) da su tokom operacije u Stupnom Dolu ubijeni civili.⁹⁵⁹⁹

2925. Na osnovu tih faktora, Žalbena vijeće konstatuje da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je Petković znao da su se vojne operacije u gradu Varešu odvijale u atmosferi ekstremnog nasilja utoliko što se u Rajićevom izvještaju navodi da su vojnici HVO-a uhapšene muškarce Muslimane vrijeđali, prijetili im i tukli ih, te da su krali imovinu i novac od muslimanskog stanovništva.⁹⁶⁰⁰ Shodno tome, Pretresno vijeće je takođe pogriješilo kada se oslonilo na ovaj zaključak da bi konstatovalo da je on mogao da predvidi seksualno nasilje u gradu Varešu.⁹⁶⁰¹ Međutim, Žalbena vijeće nalazi da ta greška nije dovela do neostvarenja pravde, budući da pregled Prvostepene presude pokazuje nekoliko zaključaka koji pružaju osnovu za Petkovićevu osuđujuću presudu, po trećoj kategoriji UZP-a, za seksualno nasilje koje su pripadnici HVO-a počinili u gradu Varešu.⁹⁶⁰²

2926. S tim u vezi, Žalbena vijeće ima u vidu da je Pretresno vijeće utvrdilo da je Petković već u junu 1993. mogao da predvidi incidente seksualnog nasilja u zapadnom Mostaru tokom akcija deložacije.⁹⁶⁰³ Prilikom donošenja tog zaključka, Pretresno vijeće se oslonilo na to da je on primio Izvještaj CED-a od 14. juna 1993., u kojem se navodi da su pripadnici HVO-a prethodnog dana počinili silovanja tokom deložacija u zapadnom Mostaru.⁹⁶⁰⁴ Na osnovu ovog nalaza, razuman presuditelj o činjenicama mogao je da dođe do zaključka da je, u trenutku kada su započele operacije HVO-a u opštini Vareš, Petković već bio obaviješten o riziku da bi isti zločini takođe mogli biti počinjeni u kontekstu sličnih, kasnijih operacija tokom provođenja UZP-a.⁹⁶⁰⁵ Te faktore

---

⁹⁵⁹⁹ Dokazni predmet P06026, str. 2-3. Isto tako, onaj dio svjedočenja svjedoka EA na koji je uputilo tužilaštvo ne pokazuje da je Rajić obavijestio Petkovića da su pripadnici HVO-a, među kojima su bili pripadnici jedinice "Maturice", tokom hapšenja vrijeđali muškarce Muslimane, prijetili im i tukli ih i da su od muslimanskih stanovnika Vareša krali imovinu. Svjedok EA, T. 24423 (zatvorena sjednica) (13. novembar 2007.), T. 24964 (zatvorena sjednica) (21. novembar 2007.).

⁹⁶⁰⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 833-834.

⁹⁶⁰¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 834.

⁹⁶⁰² Prilikom ocjenjivanja da li je ta greška dovela do neostvarenja pravde, Žalbena vijeće primjenjuje ispravan pravni standard koji zahtijeva da je optuženi mogao da predvidi da bi dotični zločin *mogao* biti počinjen i da je voljno prihvatio taj rizik. V. gore, par. 2902.

⁹⁶⁰³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 830. V. takođe gore, par. 2912-2913.

⁹⁶⁰⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 732, 828, 830, 843. V. gore, par. 2912-2913.

⁹⁶⁰⁵ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 44-48, 55-58, 61-65. Konkretno, prema zaključcima koje je izvelo Pretresno vijeće, seksualne delikte počinjene u Varešu počinila je ista kategorija izvršilaca koja je počinila i zločine u Mostaru, i to u sličnim okolnostima, to jest radilo se o vojnicima HVO-a i pripadnicima Vojne policije HVO-a koji su djelovali u sklopu provođenja ZZP-a, a muslimansko stanovništvo je bilo u posebno ranjivom položaju. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 169-170, 233-237, 250, 252-253, 258-262, 268-272, 283-292, tom 3, par. 401-402, 404, 426-429, 757-760, 767-774, 779-780 (Prozor i Vareš). V. takođe Prvostepena presuda, tom 2, par. 868, 872, 876, 925, 935, 978, 982, 985-986, tom 3, par. 761-765, 775-777 (Mostar). S tim u skladu, Žalbena vijeće odbacuje Petkovićev argument da on prije tih silovanja nije raspolagao nikakvim informacijama na osnovu kojih bi mogao da ih predvidi. V. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 386. S tim u vezi, Žalbena vijeće podsjeća da su saznanja optuženog o sličnim zločinima koje su neposredni izvršioци počinili u prošlosti faktor koji se može uzeti u obzir prilikom utvrđivanja da li je taj optuženi

potkrepljuju i zaključci Pretresnog vijeća da je Petković: (1) dao značajan doprinos UZP-u i dijelio namjeru za provođenje njegovog ZZP-a, koji je obuhvatao protjerivanje muslimanskog stanovništva iz više opština putem raznih oblika zlostavljanja; i (2) bio obaviješten putem Rajićevog izvještaja o tome da su pripadnici HVO-a bili umiješani u hapšenja muškaraca, Muslimana, u gradu Varešu i u lišavanja života civila u selu Stupni Do.⁹⁶⁰⁶ Žalbena vijeće smatra da ti zaključci pružaju dodatne indikacije da je Petković bio svjestan ranjivosti civilnog stanovništva tokom kampanje protjerivanja u kontekstu vojnih operacija u gradu Varešu i da je, shodno tome, mogao da predvidi mogućnost da će u takvom kontekstu pripadnici HVO-a počinuti te zločine.

2927. S obzirom na gore navedeno, Žalbena vijeće konstatuje da to što se Pretresno vijeće pogrešno oslonilo na Rajićev izvještaj nije imalo uticaja na njegov zaključak da je Petković odgovoran, po trećoj kategoriji UZP-a, za incidente seksualnog nasilja u gradu Varešu.

2928. Isto tako, Petkovićevi preostali prigovori na zaključak Pretresnog vijeća da je on voljno prihvatio rizik da će biti počinjena silovanja takođe se odbacuju. S tim u vezi, Žalbena vijeće ima u vidu da se Pretresno vijeće nije jednostavno oslonilo na puku činjenicu da je on nastavio da obavlja svoje funkcije u Glavnom stožeru, nego i na činjenicu da je propustio da preduzme bilo kakve mjere kako bi spriječio činjenje novih zločina.⁹⁶⁰⁷ Petković nije uspio da objasni zašto se nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao osloniti na taj propust da bi zaključio da je on prihvatio rizik da bi ti zločini mogli biti počinjeni.⁹⁶⁰⁸ Na kraju, Petkovićevu tvrdnju da nema nikakvih dokaza o

---

mogao da predvidi neki zločin. V. npr. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1090; Drugostepena presuda u predmetu *Stakić*, par. 232.

⁹⁶⁰⁶ Prvostepena presuda, tom 3, par. 339-342, 348, tom 4, par. 66-67, 691, 694, 696, 703-708, 712-716, 718, 720-721, 723, 732, 734, 738, 747-750, 754-755, 758-759, 761-763, 765, 778, 780, 782, 789, 794, 796-799, 801-802, 817-818. V. gore, par. 2136-2442, 2468. U vezi s Petkovićevim znanjem na osnovu Rajićevog izvještaja, v. gore, par. 2281-2284; dokazni predmet P06026, str. 2-3. U vezi s obimom ZZP-a, Žalbena vijeće podsjeća da je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da su ubistvo i hotimično lišavanje života bili dio ZZP-a prije juna 1993. V. gore, par. 882, 886, 2835. Međutim, to nema uticaja na ovu analizu koja se odnosi na incidente seksualnog nasilja u opštini Vareš, koji su se desili u oktobru 1993.

⁹⁶⁰⁷ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 834.

⁹⁶⁰⁸ U vezi s Petkovićevim argumentom da se rizik od počinjenja nekog zločina mora prihvatiti prije nego što je taj zločin počinjen, Žalbena vijeće konstatuje da Petković iskrivljeno prikazuje Prvostepenu presudu. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 387. Prilikom donošenja osporenog zaključka, Pretresno vijeće je uzelo u obzir Petkovićovo ponašanje od trenutka kada je mogao da predvidi silovanja, i to prije, a ne nakon što su ta silovanja bila počinjena. Prvostepena presuda, tom 4, par. 834. Štaviše, Žalbena vijeće ne nalazi nikakvu grešku u tome što se Pretresno vijeće oslonilo na Petkovićovo ponašanje koje je nastavljeno i nakon tih zločina da bi zaključilo da je on voljno prihvatio taj rizik prije nego što su zločini u gradu Varešu bili počinjeni. Prvostepena presuda, tom 4, par. 834. S tim u vezi, Žalbena vijeće podsjeća da se pretresna vijeća mogu oslanjati na posredne dokaze kako bi poduprla svoje zaključke, pod uslovom da su to jedini razumni zaključci koji se mogu izvesti iz dotičnih dokaza. V. Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 172, 375; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 971, 1277-1278; Drugostepena presuda u predmetu *Stakić*, par. 219. S tim u skladu, Petkovićev argument se odbacuje.

tome da je on znao da su "određeni zločini" bili planirani ili da je mogao da spriječi njihovo počinjenje, ali da je propustio da to učini, Žalbeno vijeće odbacuje kao nejasnu i nerazrađenu.⁹⁶⁰⁹

2929. S tim u skladu, Žalbeno vijeće odbacuje Petkovićeve prigovore na zaključke Pretresnog vijeća u vezi s njegovom odgovornošću, po trećoj kategoriji UZP-a, za incidente seksualnog nasilja u gradu Varešu.

iii. Zaključak

2930. Na osnovu gore navedenog, Petkovićeva žalbena podosnova 6.2.1 se odbija.

b. Navodne greške u vezi s krađama u opštinama Gornji Vakuf, Jablanica, Mostar i Vareš (Petkovićeva podosnova 6.2.2)

2931. Pretresno vijeće je utvrdilo da je Petković odgovoran, po trećoj kategoriji UZP-a, za krivična djela oduzimanja imovine kao teške povrede Ženevskih konvencija (tačka 22) i pljačkanja kao zločina protiv čovječnosti (tačka 23), u vezi s incidentima krađe koje su pripadnici HVO-a počinili u opštinama Gornji Vakuf, Jablanica, Mostar i Vareš.⁹⁶¹⁰ Petković tvrdi da je Pretresno vijeće napravilo nekoliko grešaka kada ga je proglasilo odgovornim za te incidente.⁹⁶¹¹ Žalbeno vijeće će te tvrdnje razmotriti redom.

i. Opštine Gornji Vakuf i Jablanica (Sovići i Doljani) (Petkovićeva podosnova 6.2.2.1)

2932. Pretresno vijeće je konstatovalo da je Petković razumno mogao da predvidi "da će" vojnici HVO-a počiniti ("*commettent*") krađe poslije napada na opštinu Gornji Vakuf u januaru 1993. i na sela Sovići i Doljani u opštini Jablanica u aprilu 1993. i da je "svjesno" prihvatio rizik "da će" te krađe biti počinjene ("*soient commis*").⁹⁶¹² Prilikom donošenja tog zaključka, ono se oslonilo na to što je Petković planirao, omogućio i rukovodio vojnim operacijama na tim lokacijama, kao i na atmosferu ekstremnog nasilja u kojoj su se te operacije odvijale.⁹⁶¹³

⁹⁶⁰⁹ V. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 387-388.

⁹⁶¹⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 835-849, 853, Dispozitiv, str. 431. V. dolje, par. 2945.

⁹⁶¹¹ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 390-402. V. takođe Petkovićeva replika, par. 81-82.

⁹⁶¹² Prvostepena presuda, tom 4, par. 835-840. V. gore, fusnota 9316.

⁹⁶¹³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 836-837, 839-840. V. gore, fusnota 9540 (gdje se konstatuje da paragraf 840 toma 4 Prvostepene presude, koji se odnosi na krađe počinjene u opštini Jablanica, sadrži jednu tipografsku grešku, jer se u njemu navodi da je Petković "planirao i rukovodio operacijama HVO-a u Gornjem Vakufu", umjesto u Jablanici).

a- Argumenti strana u postupku

2933. Petković tvrdi da nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao da zaključi da je on mogao da predvidi krađe u Gornjem Vakufu, kao i u Sovićima i Doljanima, i da je svjesno prihvatio rizik da će one biti počinjene.⁹⁶¹⁴ On iznosi argument da nema nikakvih dokaza da je on bio svjestan, prije tih incidenata, da će se operacije odvijati u atmosferi nasilja i da, u svakom slučaju, svijest o "takvom uopštenom, nekonkretnom stanju stvari" nije dovoljna da bi se dokazala predvidljivost.⁹⁶¹⁵ Petković, nadalje, tvrdi sljedeće: (1) činjenica da je on planirao vojne operacije ne potkrepljuje zaključak da je bio svjestan rizika od počinjenja krađa i da je voljno prihvatio taj rizik;⁹⁶¹⁶ i (2) Pretresno vijeće je "propustilo da govori o dokazima [...] koji pokazuju Petkovićevo čvrsto i nedvosmisleno protivljenje takvim djelima".⁹⁶¹⁷ Na kraju, Petković tvrdi da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava zbog toga što je propustilo da iznese obrazloženje o tim pitanjima.⁹⁶¹⁸ Konkretno u vezi s predvidljivošću, on tvrdi da je Pretresno vijeće propustilo da donese obrazložen zaključak o tome koje je slučajeve krađe on mogao da predvidi i za koje je jedinice mogao da predvidi da bi mogle počiniti takve zločine.⁹⁶¹⁹

2934. Tužilaštvo odgovara da zaključak da je Petković mogao da predvidi krađe nije zasnovan na "uopštenom, nekonkretnom stanju stvari", nego na njegovoj namjeri za činjenje nasilnih zločina.⁹⁶²⁰ Pored toga, ono tvrdi da Petković pogrešno shvata Prvostepenu presudu utoliko što činjenica da je on učestvovao u napadima – dok je mogao da predvidi rizik od krađa – pokazuje da je voljno prihvatio taj rizik.⁹⁶²¹ Ono iznosi argument, nadalje, da Pretresno vijeće jeste "imalo na umu" dokazne predmete na koje se Petković poziva u prilog svojoj tvrdnji da se protivio krađama i da, bez obzira na to, činjenica da je on povremeno osuđivao krađe ili naredio neko hapšenje ne dovodi u pitanje činjenicu da je omogućavao zločine.⁹⁶²² Na kraju, odgovarajući na Petkovićev

---

⁹⁶¹⁴ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 391-393.

⁹⁶¹⁵ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 391(i)-(ii). Petković iznosi generalniju tvrdnju da prije nego što su ti zločini počinjeni nije raspolagao nikakvim informacijama na osnovu kojih bi razumno mogao da ih predvidi. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 391(iii).

⁹⁶¹⁶ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 391(v)-(vi).

⁹⁶¹⁷ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 391(vii), gdje se upućuje na dokazne predmete P01445, P01598, P02599, P04055/3D01146.

⁹⁶¹⁸ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 391(iii)-(iv), 391(vi), 392-393. Kako tvrdi Petković, ova greška u primjeni prava umanjuje mogućnost da on "dokaže nerazumnost zaključaka [Pretresnog] vijeća". Petkovićev žalbeni podnesak, par. 391(iv).

⁹⁶¹⁹ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 391(iv).

⁹⁶²⁰ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 272. V. takođe Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 270. Tužilaštvo, nadalje, navodi sljedeće: (1) Petković je već u oktobru 1992. bio obaviješten o uništavanju domova Muslimana tokom operacija u Prozoru; i (2) tokom tih operacija vršene su krađe. Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 271, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 2, par. 53, 56-60.

⁹⁶²¹ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 273, gdje se upućuje na Petkovićev žalbeni podnesak, par. 391(v).

⁹⁶²² Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 274. Tužilaštvo takođe tvrdi da ti dokazni predmeti, u stvari, pokazuju da je Petković bio svjestan mogućnosti počinjenja krađa i da je imao nadležnost nad njihovim počiniocima. Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 274.

navod o propustu da se donese obrazložen zaključak, tužilaštvo iznosi argument da zaključak Pretresnog vijeća o predvidljivosti pokriva sve krađe od strane HVO-a počinjene tokom provođenja UZP-a.⁹⁶²³

b- Analiza

2935. U vezi s Petkovićevom tvrdnjom da nema dokaza da je on prije tih incidenata bio svjestan da se operacije odvijaju u atmosferi nasilja, Žalbeno vijeće, prije svega, ima u vidu zaključak Pretresnog vijeća da su, u velikom broju slučajeva, žalioci, među kojima i on, kao članovi UZP-a, znali da bi krađe mogle biti počinjene zbog atmosfere nasilja kojoj su doprinijeli.⁹⁶²⁴ Konkretno, Pretresno vijeće se u svojoj ocjeni Petkovićeve mogućnosti da predvidi te incidente oslonilo na, pored ostalog, to što je on planirao i omogućio vojne operacije koje su se odvijale u atmosferi nasilja.⁹⁶²⁵ Petković nije uspio da pokaže grešku u rezonovanju Pretresnog vijeća. U vezi s njegovim argumentom da svijest o "takvom uopštenom, nekonkretnom stanju stvari" nije dovoljna da bi se dokazala predvidljivost, Žalbeno vijeće podsjeća da upoznatost sa faktorima kao što su priroda sukoba, sredstva putem kojih će UZP biti ostvaren, te način provođenja UZP-a na terenu može da dovede do toga da mogućnost da će do takvog zločina doći bude u dovoljnoj mjeri značajna da postane predvidljiva članovima tog UZP-a.⁹⁶²⁶ Iz gore navedenih razloga, njegovi argumenti se odbacuju.⁹⁶²⁷ Petkovićeva opšta tvrdnja da je Pretresno vijeće time propustilo da pruži obrazloženje s tim u vezi – konkretno, zbog toga što nije donijelo obrazložen zaključak da je krađa

---

⁹⁶²³ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 272, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 72, Petkovićev žalbeni podnesak, par. 391(iv).

⁹⁶²⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 72.

⁹⁶²⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 836-837, 839-840. V. gore, fusnota 9540 (gdje se konstatuje da paragraf 840 toma 4 Prvostepene presude, koji se odnosi na krađe počinjene u opštini Jablanica, sadrži jednu tipografsku grešku, jer se u njemu navodi da je Petković "planirao i rukovodio operacijama HVO-a u Gornjem Vakufu", umjesto u Jablanici). U vezi s ovom ocjenom od strane Pretresnog vijeća (konkretno, u vezi s opštinom Gornji Vakuf), Žalbeno vijeće podsjeća na svoju odluku da poništi zaključak Pretresnog vijeća da je lišavanje života sedmoro civila tokom granatiranja u selu Duša, opština Gornji Vakuf, u januaru 1993. predstavljalo zločin ubistva i hotimičnog lišavanja života. V. gore, par. 441-443, 866. Međutim, Žalbeno vijeće ima u vidu da su, iz istih razloga kao što su oni koji su izloženi gore u vezi sa Stojićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a, preostali zaključci Pretresnog vijeća dovoljni da razuman presuditelj o činjenicama na osnovu njih zaključi da su se operacije HVO-a u Gornjem Vakufu odvijale u atmosferi nasilja. Prvostepena presuda, tom 4, par. 710, 835, 837. V. gore, par. 2857-2858, fusnota 9350. Takođe, zaključak Pretresnog vijeća da je Petković planirao i omogućio te operacije ostaje nepobijen. Prvostepena presuda, tom 4, par. 708, 710, 836. V. gore, par. 2157-2177.

⁹⁶²⁶ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 627. V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1089. Žalbeno vijeće podsjeća, nadalje, da u svrhu odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a nije neophodno da optuženi bude svjestan da je do nekog zločina došlo u prošlosti da bi mogao da predvidi isti taj zločin. Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 627; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1081.

⁹⁶²⁷ Isto tako, Žalbeno vijeće odbacuje Petkovićevu generalniju tvrdnju da prije nego što su ti zločini počinjeni nije raspolagao nikakvim informacijama na osnovu kojih bi razumno mogao da ih predvidi.

bila zločin koji je on razumno mogao da predvidi u tim opštinama⁹⁶²⁸ – nije utemeljena, s obzirom na gore navedenu analizu, te se, shodno tome, odbacuje.

2936. Što se, pak, tiče Petkovićeve tvrdnje da činjenica da je on planirao vojne operacije ne potkrepljuje zaključak da je bio svjestan rizika da će krađe biti počinjene i da ga je voljno prihvatio,⁹⁶²⁹ Žalbena vijeće podsjeća da rizik da bi do nekog zločina moglo doći optuženi voljno prihvata tako što se pridružuje nekom UZP-u ili što nastavlja da učestvuje u njemu.⁹⁶³⁰ S tim u skladu, utoliko što Petkovićeve umiješanost u vojne operacije u opštinama Gornji Vakuf i Jablanica odražava njegov doprinos UZP-u,⁹⁶³¹ Žalbena vijeće ne nalazi nikakvu grešku u tome što se Pretresno vijeće oslonilo na te faktore da bi izvelo zaključak o Petkovićevoj *mens rea*. Na osnovu ovog istog razmatranja, Žalbena vijeće odbacuje i Petkovićeve argument da je Pretresno vijeće propustilo da objasni *kako* bi se za planiranje ili omogućavanje operacija moglo razumno reći da pokazuju da je on svjesno prihvatio rizik da bi takvi zločini mogli biti počinjeni,⁹⁶³² s obzirom na to da on nije uspio da objasni kako bi takav propust uticao na dotični zaključak.

2937. U vezi s njegovom tvrdnjom da je Pretresno vijeće "propustilo da govori o dokazima [...] koji pokazuju Petkovićevo čvrsto i nedvosmisleno protivljenje takvim djelima",⁹⁶³³ Žalbena vijeće podsjeća na to da se pretpostavlja da je pretresno vijeće ocijenilo sve dokaze koji su mu predočeni, sve dok ne postoji nikakva indikacija da je potpuno zanemarilo neki konkretan dokaz.⁹⁶³⁴ Indikacija da je neki dokaz zanemaren može da postoji onda kada se pretresno vijeće u svom obrazloženju ne osvrne na dokaze koji su očigledno relevantni za zaključke do kojih je došlo.⁹⁶³⁵ Žalbena vijeće ima u vidu da je Pretresno vijeće razmotrilo te dokaze o Petkovićevom protivljenju krivičnim djelima kada je ocjenjivalo Petkovićeve efektivnu kontrolu nad HVO-om.⁹⁶³⁶ Uprkos tome što je te dokaze razmotrilo, Pretresno vijeće je na kraju, na osnovu drugih dokaza, prilikom ocjenjivanja Petkovićeve odgovornosti po prvoj kategoriji UZP-a, zaključilo da on nije uložio ozbiljne napore kako bi okončao činjenje zločina od strane vojnika HVO-a, utoliko što je propustio da spriječi i

---

⁹⁶²⁸ V. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 391(iii).

⁹⁶²⁹ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 391(v).

⁹⁶³⁰ Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1557.

⁹⁶³¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 708, 710, 716, 815, 817-818. V. gore, par. 2157-2210, fusnota 7454.

⁹⁶³² V. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 391(vi).

⁹⁶³³ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 391(vii).

⁹⁶³⁴ Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 23-24. V. Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 138; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 306, 925.

⁹⁶³⁵ Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 23-24. V. Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 53, 161, 299; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 926, 1017.

⁹⁶³⁶ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 667, 670 (gdje se upućuje, između ostalog, na dokazni predmet P02599), 675 (gdje se upućuje, između ostalog, na dokazni predmet P01598), 676 (gdje se upućuje na dokazni predmet P01445), 677 (gdje se upućuje, između ostalog, na dokazni predmet P01598), 678 (gdje se upućuje, između ostalog, na dokazne predmete P04055/3D01146). V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 682 (u vezi s Petkovićevim ovlaštenjima za vođenje pregovora i naređivanje prekida vatre, gdje se upućuje, između ostalog, na dokazni predmet P02599).

kazni kasnije činjenje zločina, već je, zapravo, to činjenje podsticao.⁹⁶³⁷ S tim u skladu, Žalbeno vijeće konstatuje da Pretresno vijeće nije zanemarilo te dokaze, nego da ih je, zapravo, ocijenilo i zaključilo da ga oni ne sprečavaju da dođe do zaključka do kojeg je došlo. Što se tiče Petkovićeve generalne tvrdnje da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava zbog toga što nije pružilo obrazloženje, on konkretno tvrdi, s tim u vezi, da je Pretresno vijeće propustilo da se osvrne na gore pomenute dokaze i da je time propustilo da iznese obrazloženje.⁹⁶³⁸ Međutim, Žalbeno vijeće ponavlja da obrazloženje ne zahtijeva od pretresnih vijeća da artikulišu svaki korak svog rezonovanja,⁹⁶³⁹ pod uslovom da jasno naznače pravne i činjenične zaključke na osnovu kojih su došla do svoje odluke da nekoj osobi izreknu osuđujuću ili oslobađajuću presudu.⁹⁶⁴⁰ U svjetlu svih tih razloga, Petkovićevi argumenti se odbacuju.

2938. Što se, pak, tiče njegove konkretne tvrdnje da nije donesen obrazložen zaključak o tome koje je slučajeve krađe on mogao da predvidi, Žalbeno vijeće ima u vidu da je Pretresno vijeće u svojoj analizi Petkovićeve odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za krađe u opštinama Gornji Vakuf i Jablanica izričito uputilo na svoje činjenične zaključke u tomu 2 Prvostepene presude o konkretnim incidentima krađe i njihovim počiniocima, to jest pripadnicima HVO-a.⁹⁶⁴¹ U vezi s njegovim navodom da nije donesen obrazložen zaključak o tome za koje je jedinice on mogao da predvidi da bi mogle počiniti takve zločine, Žalbeno vijeće podsjeća da Pretresno vijeće nije bilo obavezno da utvrdi *konkretne* jedinice čija je djela Petković mogao da predvidi, nego da li je on mogao da predvidi da bi neki zločin izvan okvira ZZP-a mogao biti počinjen od strane jedne ili više osoba kojima su se on ili neki drugi član UZP-a poslužili.⁹⁶⁴² Shodno tome, njegovi argumenti se odbacuju.

2939. Na osnovu gore navedenog, Žalbeno vijeće zaključuje da Petković nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je konstatovalo da je on mogao da predvidi, te da je voljno

---

⁹⁶³⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 806-813, 816. V. gore, par. 2172-2176, 2193-2198, 2338-2349, 2353-2361, 2410-2416, 2468.

⁹⁶³⁸ V. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 392.

⁹⁶³⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 378, 1063; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 972, 1906; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 325, 378, 392, 461, 490; Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 398. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 23.

⁹⁶⁴⁰ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 137; Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 78; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1906; Drugostepena presuda u predmetu *Hadžihasanović i Kubura*, par. 13.

⁹⁶⁴¹ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 835 i fusnota 1551 (gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 2, par. 412-415, 432-437, 456-460), 838 i fusnote 1553-1554 (gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 2, par. 651-655).

⁹⁶⁴² V. Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 998. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 818, 1232 (gdje se konstatuje da su se Petković i drugi učesnici UZP-a služili HVO-om za činjenje zločina koji su činili dio ZZP-a i da se postupci HVO-a mogu pripisati njemu); gore, par. 2128-2134.

prihvatio rizik, "da će" u opštinama Gornji Vakuf i Jablanica doći do krađa.⁹⁶⁴³ Budući da zaključak Pretresnog vijeća da je ispunjen viši stepen predvidljivosti nije pobijen, ispravni pravni standard *mens rea* kod treće kategorije UZP-a – koji podrazumijeva niži stepen predvidljivosti⁹⁶⁴⁴ – samim tim je ispunjen.⁹⁶⁴⁵ Petkovićeva žalbena podosnova 6.2.2.1 se, shodno tome, odbija.

ii. Opština Mostar (Petkovićeva podosnova 6.2.2.2)

2940. Kada je razmatralo Petkovićevu odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a za krađe u opštini Mostar, Pretresno vijeće je uputilo na svoj raniji zaključak da su, pored toga što su prijetili Muslimanima, zastrašivali ih i tukli tokom akcija deložacije u zapadnom Mostaru, koje su vršene od maja 1993., vojnici HVO-a "uzimali sve vrijedne predmete koje su [oni] imali pri sebi i otuđivali [njihovu] imovinu".⁹⁶⁴⁶ Pretresno vijeće je, nadalje, podsjetilo da su ta protjerivanja nastavljena do februara 1994., a "paralelno s njima i djela krađe".⁹⁶⁴⁷ Pretresno vijeće je potom primijetilo da je Petković 14. juna 1993. primio Izvještaj CED-a, kojim je obaviješten o tome da su pripadnici bojne "Tihomir Mišić" i ATG "Vinko Škrobo" silovali nekoliko žena i premlatili veliki broj ljudi.⁹⁶⁴⁸ Na osnovu toga, Pretresno vijeće je zaključilo da je Petković: (1) bio neposredno obaviješten o angažovanju HVO-a u akcijama deložacije u zapadnom Mostaru i o tome da su se te operacije odvijale u "atmosferi nasilja"; i (2) dopustio da se to dešava utoliko što su iste te jedinice nastavile da djeluju "u istoj atmosferi [nasilja]" do februara 1994.⁹⁶⁴⁹ Na osnovu svih tih zaključaka, Pretresno vijeće je utvrdilo da je Petković razumno mogao da predvidi "da će" biti počinjene i krađe

---

⁹⁶⁴³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 837, 840. Što se tiče mogućih implikacija poništenja zaključka u vezi sa selom Duša, Žalbeno vijeće podsjeća da zaključak Pretresnog vijeća da je Petković planirao i omogućio vojne operacije u opštini Gornji Vakuf, koje su se odvijale u atmosferi ekstremnog nasilja, nije pobijen iz gore navedenih razloga. V. gore, fusnota 9625; Prvostepena presuda, tom 4, par. 836-837. Shodno tome, zaključak Pretresnog vijeća o Petkovićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za krađe počinjene u opštini Gornji Vakuf, koji je prvenstveno zasnovan na pomenutom zaključku, takođe nije promijenjen. V. gore, par. 2932, 2935-2936; Prvostepena presuda, tom 4, par. 835-837. Zaključak Pretresnog vijeća o Petkovićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za krađe počinjene u opštini Jablanica isto tako nije promijenjen, budući da je zasnovan prvenstveno na zaključku Pretresnog vijeća da je on planirao i omogućio vojne operacije u opštini Jablanica koje su se odvijale u atmosferi ekstremnog nasilja. V. gore, par. 2932, 2935-2936, fusnote 9540, 9613, 9625; Prvostepena presuda, tom 4, par. 838-840. Nadalje, Žalbeno vijeće smatra da to što je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da su ubistvo i hotimično lišavanje života bili dio ZZP-a prije juna 1993. takođe nema uticaja na zaključak Pretresnog vijeća u vezi s Petkovićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za krađe počinjene u opštini Gornji Vakuf počev od januara 1993. i u opštini Jablanica počev od aprila 1993., budući da zaključci Pretresnog vijeća da su drugi zločini, kao što su progon, deportacija, prisilno premještanje, uništavanje širokih razmjera ili bezobzirno razaranje, kao i zlostavljanje tokom deložacija, bili dio ZZP-a od samog početka perioda UZP-a, to jest od januara 1993., nisu promijenjeni, te da je utvrđeno da je Petković učestvovao u tom UZP-u. V. gore, par. 882-883, 885-886, 2835; Prvostepena presuda, tom 4, par. 66-68.

⁹⁶⁴⁴ V. gore, par. 2836, 2902.

⁹⁶⁴⁵ V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1280.

⁹⁶⁴⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 842, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 2, par. 924-938, 973-990.

⁹⁶⁴⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 842, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 2, par. 819-828, 860-876, 924-938, 973-990.

⁹⁶⁴⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 843, gdje se upućuje na dokazni predmet P02770. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 828, gdje se upućuje na dokazni predmet P02770.

⁹⁶⁴⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 844.

("seraient également commis") tokom akcija u kojima su vršene deložacije Muslimana iz Mostara u periodu od juna 1993. do februara 1994., te da je svjesno prihvatio taj rizik.⁹⁶⁵⁰

a- Argumenti strana u postupku

2941. Petković tvrdi da mu Pretresno vijeće, iako je utvrdilo da je on razumno mogao da predvidi krađe koje su bile počinjene tokom akcija deložacije u zapadnom Mostaru, te da je svjesno prihvatio taj rizik, nije izreklo osuđujuću presudu u vezi s tim.⁹⁶⁵¹ Alternativno, Petković iznosi argument da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je on posjedovao traženu *mens rea* za odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a "u periodu od maja 1993. do februara 1994."⁹⁶⁵² On tvrdi da je Pretresno vijeće propustilo da pruži obrazloženje u kojem bi identifikovalo koje je konkretne incidente krađe on mogao da predvidi i koji od njih su relevantni za njegovu odgovornost, posebno zbog toga što je on bio obaviješten o samo jednoj akciji deložacije, koja je izvedena 13. juna 1993.⁹⁶⁵³ On takođe tvrdi da Izvještaj CED-a od 14. juna 1993. ne potkrepljuje zaključak Pretresnog vijeća da je on mogao da predvidi te krađe ili da je svjesno prihvatio rizik da će one biti počinjene zbog toga što se u tom izvještaju: (1) pominju samo jedinice za koje nije utvrđeno da su počinile krađe poslije 14. juna 1993.;⁹⁶⁵⁴ i (2) uopšte ne pominju nikakva djela krađe.⁹⁶⁵⁵ On tvrdi, nadalje, da svijest o "nekoj atmosferi nasilja" ne može da ispuni standard predvidljivosti koji se traži kod odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a.⁹⁶⁵⁶

2942. Osim toga, Petković iznosi argument da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je on svjesno prihvatio rizik da će biti počinjene krađe.⁹⁶⁵⁷ Konkretno, on tvrdi: (1) da je Pretresno vijeće propustilo da pruži obrazloženje s tim u vezi; i (2) da nema nikakvih dokaza da je on odlučio da se te jedinice i dalje angažuju.⁹⁶⁵⁸

---

⁹⁶⁵⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 845. V. Prvostepena presuda, tom 4, Dispozitiv, str. 431. V. takođe gore, fusnota 9316.

⁹⁶⁵¹ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 394, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 845, 853.

⁹⁶⁵² Petkovićev žalbeni podnesak, par. 397-399. V. takođe Petkovićev žalbeni podnesak, par. 394-396, 400; Petkovićeva replika, par. 81-82. On, konkretno, tvrdi da Pretresno vijeće nije utvrdilo da je on imao informacije o bilo kakvoj operaciji deložacije osim one od 13. juna 1993. i da Izvještaj CED-a koji je primio 14. juna 1993. nije dokaz o tome da je "mogao da predvidi zločine koji su bili počinjeni dan prije toga, 13. juna 1993.". Petkovićev žalbeni podnesak, par. 397(i) (kurziv u originalu).

⁹⁶⁵³ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 394-395, 398(i). Petković tvrdi, nadalje, da "mu je skoro nemoguće da iskoristi svoje pravo na žalbu" i da bi zaključke Pretresnog vijeća u vezi s tim incidentima, shodno tome, trebalo "ukinuti". Petkovićev žalbeni podnesak, par. 398(i).

⁹⁶⁵⁴ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 398(iii), 399(ii).

⁹⁶⁵⁵ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 397(ii).

⁹⁶⁵⁶ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 398(ii). V. takođe Petkovićeva replika, par. 81.

⁹⁶⁵⁷ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 399.

⁹⁶⁵⁸ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 399 (i)-(ii). Petković takođe tvrdi da nije imao nikakve informacije o tome da su angažovane jedinice ranije počinile krađe, tako da nije imao nikakvog razloga da ih ne angažuje. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 399 (iv).

2943. Tužilaštvo odgovara da je Pretresno vijeće ispravno utvrdilo da je Petković odgovoran za krađe počinjene u zapadnom Mostaru, posebno s obzirom na to da je on imao namjeru da u kontekstu kampanje uklanjanja Muslimana iz HZ(R) HB koja je bila vođena na nacionalnoj osnovi budu počinjeni nasilni zločini.⁹⁶⁵⁹ Ono, nadalje, iznosi argument da je Pretresno vijeće pružilo obrazloženje u vezi sa svim krađama u zapadnom Mostaru za koje je Petković odgovoran po trećoj kategoriji UZP-a.⁹⁶⁶⁰ Ono takođe odgovara da Petković u svojoj tvrdnji da je znao za samo jednu akciju deložacije zanemaruje zaključke Pretresnog vijeća o njegovom ekstenzivnom učešću, od januara 1993., u planiranju napada i preuzimanju vlasti u drugim opštinama, koji su se odvijali u atmosferi ekstremnog nasilja na nacionalnoj osnovi i čiji je cilj bio uklanjanje Muslimana.⁹⁶⁶¹

2944. Što se tiče Izvještaja CED-a, tužilaštvo tvrdi da Petkovićeva odgovornost za krađe u Mostaru ne zavisi od tog jednog dokaznog predmeta, nego da je, zapravo, njegova odgovornost utvrđena na osnovu njegovog položaja načelnika Glavnog stožera HVO-a, njegove uloge u tri prethodne operacije HVO-a u Mostaru, te na tome da je znao za "atmosferu ekstremnog nasilja" koja je tamo vladala.⁹⁶⁶² S tim u vezi, tužilaštvo ističe da je Pretresno vijeće smatralo da Izvještaj CED-a predstavlja samo potvrdu da je Petković znao za sklonost kriminalu jedinica HVO-a koje su bile angažovane.⁹⁶⁶³ Tužilaštvo, nadalje, iznosi argument da se to da je Petković mogao da predvidi da bi krađe mogle biti počinjene ne bi trebalo ograničiti na neku konkretnu jedinicu i da nije bilo potrebno da on zna da su, konkretno, krađe bile i ranije počinjene.⁹⁶⁶⁴

b- Analiza

2945. U vezi s Petkovićevim preliminarnim argumentom da Pretresno vijeće nije izreklo osuđujuću presudu za krađe u zapadnom Mostaru i da on, prema tome, "nije valjano osuđen" po tačkama 22 i 23 Optužnice,⁹⁶⁶⁵ Žalbeno vijeće smatra da to što su te tačke izostavljene iz spiska u paragrafu 853 toma 4 Prvostepene presude pod naslovom "Opština Mostar" jednostavno predstavlja nenamjeran previd.⁹⁶⁶⁶ Kada se Prvostepena presuda čita kao cjelina, jasno je da je Pretresno vijeće zaključilo da su uslovi za odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a ispunjeni u vezi s Petkovićevom odgovornošću za krađe u zapadnom Mostaru kada je konstatovalo da je on "razumno mogao da

⁹⁶⁵⁹ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 270.

⁹⁶⁶⁰ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 275, 277 (gdje se, konkretno, iznosi argument da je Pretresno vijeće pružilo obrazloženje kada je zaključilo da je Petković voljno prihvatio rizik na osnovu činjenice da je dopustio da se nastavi angažovanje jedinica HVO-a za koje je znao da su bile umiješane u određene nasilne zločine).

⁹⁶⁶¹ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 275-276.

⁹⁶⁶² Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 276.

⁹⁶⁶³ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 276.

⁹⁶⁶⁴ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 276-277.

⁹⁶⁶⁵ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 394.

⁹⁶⁶⁶ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 853.

predvidi da će tokom akcija deložiranja Muslimana u Mostaru u periodu od juna 1993. do februara 1994. biti počinjene [...] krađe" i da je "svjesno prihvatio taj rizik".⁹⁶⁶⁷ Osim toga, Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće osudilo Petkovića za krivična djela oduzimanja imovine širokih razmjera i pljačkanja po tačkama 22 i 23 Optužnice.⁹⁶⁶⁸ Žalbeno vijeće, shodno tome, konstatuje da Pretresno vijeće jeste osudilo Petkovića, na osnovu odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, za krađe počinjene u zapadnom Mostaru u periodu od juna 1993. do februara 1994.⁹⁶⁶⁹

2946. Žalbeno vijeće će sada razmotriti Petkovićeve alternativne argumente da je Pretresno vijeće pogriješilo kada ga je proglasilo odgovornim, po trećoj kategoriji UZP-a, za krađe počinjene u zapadnom Mostaru "u periodu od maja 1993. do februara 1994.". ⁹⁶⁷⁰ S tim u vezi, Žalbeno vijeće primjećuje, preliminarno, da se čini da je dio ovih Petkovićevih tvrdnji zasnovan na pogrešnoj pretpostavci da ga je Pretresno vijeće osudilo za incidente krađe koji su se desili u zapadnom Mostaru u maju 1993. i 13. juna 1993.⁹⁶⁷¹ Međutim, Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće izričito konstatovalo da je Petković mogao da predvidi da će doći do krađa tokom akcija deložacije "u periodu od juna 1993. do februara 1994.", što, prema tome, isključuje incidente krađe koji su se desili u maju 1993.⁹⁶⁷² Žalbeno vijeće primjećuje, nadalje, da se Pretresno vijeće prilikom donošenja tog zaključka posebno oslonilo na to što je Petković dobio informacije sadržane u Izvještaju CED-a, koji je primio 14. juna 1993. i koji se odnosio na akciju deložacije koju su prethodnog dana izvele jedinice HVO-a.⁹⁶⁷³ Štaviše, Pretresno vijeće je zaključilo da je Petković voljno prihvatio rizik od počinjenja krađa, na osnovu toga što je primijetilo da je on "puštao da se to radi, budući da su te iste jedinice, u istoj atmosferi, nastavile vršiti deložacije i raseljavanja stanovništva zapadnog Mostara sve do februara 1994. godine".⁹⁶⁷⁴ S tim u skladu, incidenti krađe koji su se desili 13. juna 1993. nisu mogli činiti osnovu za Petkovićevu osuđujuću presudu. Na osnovu ovog faktora, Žalbeno vijeće konstatuje da Pretresno vijeće nije osudilo Petkovića za krađe koje su bile počinjene prije 14. juna 1993.⁹⁶⁷⁵ Shodno tome, u onoj mjeri u kojoj se Petkovići

---

⁹⁶⁶⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 845. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 842-844.

⁹⁶⁶⁸ Prvostepena presuda, tom 4, Dispozitiv, str. 431.

⁹⁶⁶⁹ Žalbeno vijeće, međutim, ističe svoj daljnji zaključak, koji se navodi dolje, da Pretresno vijeće nije osudilo Petkovića za krađe koje su bile počinjene u zapadnom Mostaru prije 14. juna 1993. V. dolje, par. 2946.

⁹⁶⁷⁰ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 397-399. V. takođe Petkovićev žalbeni podnesak, par. 395.

⁹⁶⁷¹ V. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 397 ("Pretresno vijeće je napravilo grešku u primjeni prava i činjeničnu grešku kada je zaključilo da je Petković posjedovao *mens rea* koja se traži kod UZP-a 3 u vezi s djelima krađe počinjenim u zapadnom Mostaru u periodu od maja 1993. do februara 1994. [...]."), 397(i) ("Pretresno vijeće nije izvelo zaključak da je Petković bio obaviješten i o jednoj 'operaciji deložacije' osim one od 13. juna 1993. [...]. Izvještaj primljen 14. juna 1993. nije pružio dokaze o tome da su se, shodno UZP-u 3, mogli predvidjeti zločini počinjeni *prethodnog* dana, 13. juna 1993.") (kurziv u originalu).

⁹⁶⁷² V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 845 (kurziv dodat).

⁹⁶⁷³ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 843, 845.

⁹⁶⁷⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 844. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 845.

⁹⁶⁷⁵ V. gore, par. 2913. V. takođe gore, par. 2213-2225.

prigovori odnose na krađe koje su se desile u maju 1993. i na dan 13. juna 1993., oni se odbacuju kao bespredmetni.

2947. U vezi s Petkovićevim argumentom da je Pretresno vijeće propustilo da pruži obrazloženje u odnosu na incidente krađe za koje je njemu izrečena osuđujuća presuda, Žalbeno vijeće smatra da Petković zanemaruje izričite zaključke Pretresnog vijeća. Prilikom donošenja zaključka da je on razumno mogao da predvidi da će krađe biti počinjene tokom operacija u kojima su Muslimani deložirani iz Mostara u periodu od juna 1993. do februara 1994., Pretresno vijeće je uputilo na svoje prethodne činjenične zaključke u kojima je nabrojalo krađe koje su počinili pripadnici HVO-a, uključujući pripadnike ATG "Vinko Škrobo" i ATG "Benko Penavić", tokom akcija deložacije u zapadnom Mostaru u avgustu, septembru, oktobru i novembru 1993., kao i u februaru 1994.⁹⁶⁷⁶ Isto tako, Žalbeno vijeće pored toga odbacuje Petkovićeve tvrdnje da nema nikakvih dokaza da je ijedna od jedinica koje se pominju u Izvještaju CED-a nastavila da čini krađe.⁹⁶⁷⁷ Petković ovdje ponovo zanemaruje to što je Pretresno vijeće uputilo na svoje prethodne činjenične zaključke, i na dokaze u njihovoj osnovi, da su pripadnici ATG "Vinko Škrobo" počinili krađe tokom akcija deložacije u zapadnom Mostaru u periodu od jula 1993. do februara 1994.⁹⁶⁷⁸ U svakom slučaju, Petković ne uvažava činjenicu da je osuđen ne samo za krađe koje su počinile konkretne jedinice koje se pominju u Izvještaju CED-a, nego i za krađe koje su vojnici HVO-a počinili tokom akcija deložacije u sličnom kontekstu poslije 13. juna 1993.⁹⁶⁷⁹

2948. U vezi s Petkovićevim argumentom da Izvještaj CED-a ne može da pruži potporu za zaključke Pretresnog vijeća zato što se u njemu konkretno ne pominju krađe,⁹⁶⁸⁰ Žalbeno vijeće podsjeća da u svrhu odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a nije neophodno da optuženi bude svjestan da je neki zločin bio počinjen u prošlosti da bi mogao da predvidi isto to ponašanje.⁹⁶⁸¹ Što se tiče Petkovićeve tvrdnje da, "čak i da je Petković znao za 'atmosfera nasilja', to ne bi doseglo traženi nivo predvidljivosti koji je relevantan za ovaj vid odgovornosti",⁹⁶⁸² Žalbeno vijeće

---

⁹⁶⁷⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 842, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 2, par. 932, 977, 979, 982, 984. V. takođe Prvostepena presuda, tom 2, par. 985-987.

⁹⁶⁷⁷ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 398(iii), 399(ii). Petković ukazuje na zaključak Pretresnog vijeća u kojem se upućuje na bojnu "Tihomir Mišić" i na ATG "Vinko Škrobo" kao na jedinice koje se pominju u Izvještaju CED-a. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 398(iii). V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 843; gore, par. 2940.

⁹⁶⁷⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 842, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 2, par. 932, 977, 982. V. takođe Prvostepena presuda, tom 2, par. 985-986.

⁹⁶⁷⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 842, 845. V. takođe Prvostepena presuda, tom 2, par. 932, 977, 979, 982, 984-987.

⁹⁶⁸⁰ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 397(ii). V. takođe gore, par. 2940 (gdje se podsjeća da su zaključci Pretresnog vijeća o Petkovićevoj *mens rea* shodno odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za krađe bili zasnovani na, između ostalog, njegovom zaključku da je on bio svjestan da se akcije deložacije u zapadnom Mostaru odvijaju u atmosferi nasilja, koji je, pak, bio zasnovan na zaključku da je on primio Izvještaj CED-a u kojem se navodi da su pripadnici bojne "Tihomir Mišić" i ATG "Vinko Škrobo" silovali nekoliko žena i premlatili brojne ljude tokom akcija deložacije).

⁹⁶⁸¹ Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1081.

⁹⁶⁸² Petkovićev žalbeni podnesak, par. 398(ii).

primjećuje da on nije pružio nikakve reference niti je razradio svoj argument. Iz tih razloga, njegova tvrdnja se može odbaciti. Štaviše, Žalbeno vijeće podsjeća da "[z]nanje o faktorima kao što su priroda sukoba, sredstva kojima se želi provesti udruženi zločinački poduhvat i način na koji se udruženi zločinački poduhvat ostvaruje na terenu čine mogućnost da takav zločin bude počinjen dovoljno stvarnom da je [učesnici UZP-a] mogu predvidjeti".⁹⁶⁸³ Shodno tome, Žalbeno vijeće konstatuje da Petković nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je njegovo znanje o atmosferi ekstremnog nasilja uzelo u obzir kao faktor prilikom utvrđivanja njegove odgovornosti za krađe u zapadnom Mostaru u periodu od 14. juna 1993. do februara 1994.⁹⁶⁸⁴ Petkovićev argument se, shodno tome, odbacuje.

2949. Što se tiče Petkovićevih tvrdnji u vezi sa zaključkom Pretresnog vijeća da je on voljno prihvatio rizik od činjenja krađa, Žalbeno vijeće primjećuje da Pretresno vijeće jeste pružilo obrazloženje u prilog svom zaključku, i to time što je konstatovalo da je on "puštao da se to radi, budući da su te iste jedinice, u istoj atmosferi, nastavile vršiti deložacije i raseljavanja stanovništva zapadnog Mostara sve do februara 1994. godine".⁹⁶⁸⁵ S tim u skladu, ovaj argument se odbacuje. Petkovićev argument da nema nikakvih dokaza da je on odlučio da se nastavi angažovanje tih jedinica takođe je zasnovan na iskrivljenom prikazivanju Prvostepene presude. Žalbeno vijeće ponavlja da doslovno čitanje teksta Prvostepene presude pokazuje da Pretresno vijeće nije zaključilo da je on nastavio s angažovanjem tih jedinica HVO-a u zapadnom Mostaru, nego da je jednostavno propustio da spriječi ili kazni počiniocima tih zločina, čime im je dozvolio da nastave djelovati u istoj atmosferi nasilja u zapadnom Mostaru.⁹⁶⁸⁶

2950. Na osnovu gore navedenog, Žalbeno vijeće zaključuje da Petković nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je on mogao da predvidi "da će" u zapadnom Mostaru doći do krađa i da je voljno prihvatio taj rizik.⁹⁶⁸⁷ Budući da zaključak Pretresnog vijeća da

---

⁹⁶⁸³ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 627.

⁹⁶⁸⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 837, 840, 844-845, 853.

⁹⁶⁸⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 844. Što se tiče Petkovićeve tvrdnje da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je on svjesno prihvatio rizik zato što on nije imao nikakve informacije o tome da su jedinice HVO-a koje su bile angažovane u zapadnom Mostaru počinile krađe, Žalbeno vijeće primjećuje da ovaj argument počiva na pretpostavci da mu Izveštaj CED-a nije pružio dovoljno informacija na osnovu kojih bi bio upozoren na to da bi u budućnosti mogle biti počinjene krađe. Žalbeno vijeće ponavlja da Petković nije pokazao da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je njegovo znanje o atmosferi ekstremnog nasilja, koje je stekao iz Izveštaja CED-a, uzelo u obzir kao faktor prilikom utvrđivanja njegove odgovornosti za krađe u zapadnom Mostaru u periodu od 14. juna 1993. do februara 1994. V. gore, par. 2948; Prvostepena presuda, tom 4, par. 732-734, 827-828, 830. S tim u skladu, ovaj argument se odbacuje.

⁹⁶⁸⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 734-735, 844. V. gore, par. 2213-2225.

⁹⁶⁸⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 845. Žalbeno vijeće smatra da to što je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da su ubistvo i hotimično lišavanje života bili dio ZZP-a prije juna 1993. nema uticaja na zaključak Pretresnog vijeća koji se odnosi na Petkovićevu odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a za krađe počinjene u zapadnom Mostaru, opština Mostar, budući da je Petković proglašen odgovornim za krađe koje su na toj lokaciji počinjene u periodu od 14. juna 1993. do februara 1994., a ne za krađe počinjene prije tog perioda. V. gore, par. 2945-2946, 2948. V. takođe gore, par.

je ispunjen viši stepen predvidljivosti nije pobijen, ispravni pravni standard *mens rea* kod treće kategorije UZP-a – koji podrazumijeva niži stepen predvidljivosti⁹⁶⁸⁸ – samim tim je ispunjen.⁹⁶⁸⁹ Petkovićeva žalbena podosnova 6.2.2.2 se, shodno tome, odbija.

iii. Opština Vareš (Petkovićeva podosnova 6.2.2.3)

2951. Pretresno vijeće je konstatovalo da je Petković 22. oktobra 1993. naredio Rajiću da jedinice vojnika HVO-a uputi na zadatak u "Vareš".⁹⁶⁹⁰ Ono je takođe konstatovalo da su 23. oktobra 1993. pripadnici HVO-a hapsili muškarce, Muslimane, kao i da su krali imovinu i novac koji su pripadali muslimanskom stanovništvu, te da je Petković bio istog dana obaviješten o tim hapšenjima.⁹⁶⁹¹ Pretresno vijeće je konstatovalo, nadalje, da su te krađe nastavljene do 1. novembra 1993.⁹⁶⁹² U svjetlu tih nalaza, Pretresno vijeće je zaključilo da je, "[b]udući da je Milivoj Petković bio obaviješten o tim hapšenjima i djelima krađe izvršenim nad muškarcima Muslimanima 23. oktobra 1993. u Varešu, i da su krađe trajale do 1. novembra 1993.", on mogao da ih predvidi i da je "svjesno" prihvatio rizik "da [će] ti zločini biti počinjeni (*soient commis*)".⁹⁶⁹³ Pretresno vijeće je, shodno tome, konstatovalo da je Petković odgovoran za te krađe počinjene u gradu Varešu po trećoj kategoriji UZP-a.⁹⁶⁹⁴

a- Argumenti strana u postupku

2952. Petković tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je on posjedovao traženu *mens rea* za krađe koje su počinjene u gradu Varešu.⁹⁶⁹⁵ On tvrdi da je Pretresno vijeće propustilo da pruži obrazloženje kada je utvrdilo da je on znao za rizik od krađa u gradu Varešu, prije nego što su one bile počinjene.⁹⁶⁹⁶ Osim toga, on iznosi argument da je Pretresno vijeće

---

882, 886, 2835. Nadalje, s obzirom na to da je zaključak Pretresnog vijeća o njegovoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za krađe počinjene u zapadnom Mostaru, opština Mostar, bio zasnovan prvenstveno na tome što je on znao za događaje u toj opštini i bio umiješan u njih, Žalbeno vijeće smatra da taj zaključak nije promijenjen poništenjem zaključka u vezi sa selom Duša. V. gore, par. 2940; Prvostepena presuda, tom 4, par. 842-845. V. takođe gore, par. 2842.

⁹⁶⁸⁸ V. gore, par. 2836, 2902.

⁹⁶⁸⁹ V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1280.

⁹⁶⁹⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 846.

⁹⁶⁹¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 847.

⁹⁶⁹² Prvostepena presuda, tom 4, par. 847.

⁹⁶⁹³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 848. V. gore, fusnota 9316.

⁹⁶⁹⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 848, 853.

⁹⁶⁹⁵ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 402-403. V. takođe Petkovićeva replika, par. 81-82.

⁹⁶⁹⁶ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 402(iii). On takođe tvrdi da je Pretresno vijeće propustilo da pruži obrazloženje o tome kako je razumno moglo zaključiti da je on svjesno prihvatio "rizik da će takva djela biti počinjena". Kako tvrdi Petković, ta greška u primjeni prava ozbiljno narušava njegovu mogućnost da efikasno ospori rezonovanje Pretresnog vijeća. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 402(iv).

postupilo nerazumno kada je zaključilo da je on od 23. oktobra 1993. bio obaviješten o krađama zato što dokazi u spisu ne potkrepljuju taj zaključak.⁹⁶⁹⁷

2953. Tužilaštvo odgovara da je Pretresno vijeće razumno zaključilo da je Petković mogao da predvidi krađe u gradu Varešu zbog toga što je već utvrdilo da je on znao da su prethodne operacije HVO-a dovele do krađa.⁹⁶⁹⁸

b- Analiza

2954. U vezi s Petkovićevim opštim tvrdnjama da je Pretresno vijeće propustilo da pruži obrazloženje kada je utvrdilo "da je Petković dobio informacije koje su ukazivale na rizik od krađa" u gradu Varešu, Žalbeno vijeće podsjeća da je "[n]užno [...] da žalilac koji tvrdi da je zbog nedostatka obrazloženja došlo do pogrešne primjene prava navede konkretna pitanja, činjenične zaključke ili argumente za koje tvrdi da ih je Pretresno vijeće propustilo razmotriti, te da objasni zbog čega takav propust obesnažuje odluku".⁹⁶⁹⁹ Međutim, Žalbeno vijeće primjećuje da Petković nije ničim potkrijepio niti objasnio tu svoju tvrdnju i, shodno tome, odbacuje ovaj argument.⁹⁷⁰⁰

2955. Što se, pak, tiče Petkovićevog argumenta da dokazi u spisu ne potkrepljuju zaključak da je on od 23. oktobra 1993. bio obaviješten o krađama, Žalbeno vijeće primjećuje da Pretresno vijeće jeste zaključilo da je Petković od 23. oktobra 1993. bio obaviješten o hapšenjima i krađama u gradu Varešu, ali da je u prethodnom paragrafu svoje analize podsjetilo samo na to da je on bio obaviješten o tome da je HVO hapsio muškarce, Muslimane.⁹⁷⁰¹ Osim toga, u prilog ovom potonjem zaključku, Pretresno vijeće je uputilo na svoju prethodnu činjeničnu analizu koja se odnosila na zločine počinjene u gradu Varešu, u kojoj je, oslonivši se na Rajićev izvještaj, zaključilo da je Petković 23. oktobra 1993. dobio informaciju da su vojnici HVO-a hapsili muškarce, Muslimane, u gradu Varešu, da su vrijeđali te uhapšene muškarce, Muslimane, prijetili im i tukli ih, te da su krali imovinu i novac koji su pripadali muslimanskom stanovništvu.⁹⁷⁰²

---

⁹⁶⁹⁷ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 402(i)-(ii). Petković takođe tvrdi da mu "postavka" da je on bio obaviješten o krađama nije bila predložena tokom njegovog svjedočenja, "čime mu je uskraćena pravična prilika da se suoči sa svakom suprotnom tvrdnjom". Petkovićev žalbeni podnesak, par. 402(ii).

⁹⁶⁹⁸ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 278. V. takođe Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 270. Konkretno, tužilaštvo iznosi argument da Petković pokušava da izoluje "opštinu Vareš od obrasca napada od strane HVO-a" i da analiza Pretresnog vijeća nije utemeljena na tome da li je Petković bio obaviješten da će neka konkretna jedinica počiniti krađu na nekoj konkretnoj lokaciji. Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 279.

⁹⁶⁹⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 137; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1367, 1771; Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 25.

⁹⁷⁰⁰ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 402(iii). Iz istih tih razloga, Žalbeno vijeće primjećuje da se odbacuje i Petkovićev sličan i nepotkrijepljen argument da je Pretresno vijeće propustilo da pruži obrazloženje o tome kako je zaključilo da je on voljno prihvatio rizik. V. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 402(iv).

⁹⁷⁰¹ Uporedi Prvostepenu presudu, tom 4, par. 848, sa Prvostepenom presudom, tom 4, par. 847.

⁹⁷⁰² V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 847, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 3, par. 339-348.

2956. S tim u vezi, Žalbeno vijeće ponavlja svoj zaključak da je Pretresno vijeće pogrešno zaključilo da je Petković bio obaviješten putem Rajićevog izvještaja da su pripadnici HVO-a vrijeđali uhapšene muškarce, Muslimane, prijetili im i tukli ih, te da su krali imovinu i novac koji su pripadali muslimanskom stanovništvu.⁹⁷⁰³ S tim u skladu, Žalbeno vijeće konstatuje da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo – isključivo na osnovu informacija sadržanih u Rajićevom izvještaju – da je Petković mogao da predvidi krađe.⁹⁷⁰⁴

2957. Međutim, Žalbeno vijeće se nije uvjerilo da je ova greška dovela do neostvarenja pravde.⁹⁷⁰⁵ Konkretno, pregled Prvostepene presude pokazuje da je doneseno nekoliko zaključaka koji su relevantni za Petkovićevu odgovornost, na osnovu treće kategorije UZP-a, za krađe počinjene u gradu Varešu. S tim u vezi, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Petković, već od januara 1993., mogao da predvidi krađe u nekoliko opština, to jest u Gornjem Vakufu, Jablanici i zapadnom Mostaru, gdje su sve operacije HVO-a započele prije krađa počinjenih u gradu Varešu.⁹⁷⁰⁶ Pored toga, Žalbeno vijeće ima u vidu zaključak Pretresnog vijeća da je Petković primio izvještaj Željka Šiljega od 29. januara 1993.,⁹⁷⁰⁷ u kojem se navodi da je ukradena imovina Muslimana u selima Uzričje, Duša i Trnovača u opštini Gornji Vakuf.⁹⁷⁰⁸ Na osnovu tih zaključaka, razuman presuditelj o činjenicama mogao je da dođe do zaključka da je Petković već bio obaviješten o riziku od toga da bi isti zločini takođe mogli biti počinjeni u kontekstu sličnih, kasnijih operacija tokom provođenja UZP-a.⁹⁷⁰⁹ Ove faktore potkrepljuju i zaključci Pretresnog vijeća da je Petković: (1) značajno doprinio UZP-u i dijelio namjeru za provođenje njegovog ZZP-a, koji je obuhvatao protjerivanje muslimanskog stanovništva u više opština putem raznih oblika zlostavljanja; i (2) bio obaviješten, putem Rajićevog izvještaja, o tome da je HVO učestvovao u hapšenjima muškaraca, Muslimana, u gradu Varešu i u ubijanju civila u Stupnom Dolu.⁹⁷¹⁰ Takvi zaključci ukazuju na to da je Petković

---

⁹⁷⁰³ V. gore, par. 2924-2927.

⁹⁷⁰⁴ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 848.

⁹⁷⁰⁵ Prilikom ocjenjivanja da li je ta greška dovela do neostvarenja pravde, Žalbeno vijeće primjenjuje ispravan pravni standard predvidljivosti, koji zahtijeva da je optuženi mogao da predvidi da bi dotični zločin mogao biti počinjen i da je voljno prihvatio taj rizik. V. gore, par. 2902.

⁹⁷⁰⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 835, 837 (opština Gornji Vakuf), 838, 840 (opština Jablanica), 845 (zapadni Mostar), 853.

⁹⁷⁰⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 705, gdje se upućuje na dokazni predmet P01351. V. gore, par. 2157-2177. Iako je u paragrafu 705 toma 4 Prvostepene presude Pretresno vijeće navelo da Šiljegov izvještaj (dokazni predmet P01351) nosi datum od 28. januara 1993., iz razloga izloženih drugdje u ovoj Presudi, Žalbeno vijeće smatra da taj izvještaj nosi datum od 29. januara 1993. V. gore, fusnota 3703.

⁹⁷⁰⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 130, 333, gdje se upućuje na dokazni predmet P01351. Pretresno vijeće je takođe konstatovalo da je Petković dobio izvještaje o paljenju i uništavanju kuća Muslimana u Prozoru u oktobru 1992. i da je, 31. oktobra 1992., izdao naređenje kojim se zabranjuju takve aktivnosti, premda nisu bile preduzete nikakve konkretne mjere za provođenje tog naređenja na terenu. Prvostepena presuda, tom 2, par. 53, tom 4, par. 1243.

⁹⁷⁰⁹ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 44-48, 55-58, 61-65 (gdje se ukazuje na sličnosti između operacija HVO-a u raznim opštinama i zločina koji su u njima počinjeni).

⁹⁷¹⁰ Prvostepena presuda, tom 3, par. 339-342, 348, tom 4, par. 66-67, 691, 694, 696, 703-708, 712-716, 718, 720-721, 723, 732, 734, 738, 747-750, 754-755, 758-759, 761-763, 765, 778, 780, 782, 789, 794, 796-799, 801-802, 817-818. V. gore, par. 2136-2442, 2468. U vezi s Petkovićevim znanjem na osnovu Rajićevog izvještaja, v. gore, par. 2281-2284;

bio svjestan ranjivog položaja civilnog stanovništva tokom kampanje protjerivanja u kontekstu vojnih operacija u gradu Varešu i dodatno potkrepljuju zaključak da je on mogao da predvidi da bi tamo mogle biti počinjene krađe. S tim u skladu, Žalbena vijeće konstatuje da Petković nije uspio da pokaže da je ova greška Pretresnog vijeća dovela do neostvarenja pravde.⁹⁷¹¹

2958. S obzirom na gore navedeno, Žalbena vijeće odbija Petkovićevu žalbenu podosnovu 6.2.2.3.

iv. Zaključak

2959. S obzirom na gore navedeno, Petkovićeva žalbena podosnova 6.2.2 se odbija.

c. Navodne greške u vezi s uništavanjem džamija u opštini Jablanica (Sovići i Doljani) (Petkovićeva podosnova 6.2.3)

2960. Pretresno vijeće je konstatovalo da je Petković odgovoran, na osnovu treće kategorije UZP-a, za krivično djelo uništavanja ili hotimičnog nanošenja štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju kao kršenje zakona ili običaja ratovanja (tačka 21) u opštini Jablanica.⁹⁷¹²

2961. Pretresno vijeće je konstatovalo da je HVO 17. aprila 1993. pokrenuo napad na područje Jablanice, granatirao sela Sovići i Doljani i na kraju preuzeo kontrolu nad ta dva sela nakon što se ABiH predala.⁹⁷¹³ Ono je takođe utvrdilo da su "u danima nakon napada HVO-a" na Soviće i Doljane vojnici HVO-a uništili dvije džamije koje su se nalazile u tim selima.⁹⁷¹⁴ U odjeljku Prvostepene presude koji se odnosi na Petkovićevu odgovornost, na osnovu treće kategorije UZP-a, za uništavanje tih džamija, Pretresno vijeće je navelo da je, "17. aprila 1993., kada su borbe završile, HVO zapalio sve muslimanske kuće, kao i dvije džamije, po naređenju 'viših zapovjednika'".⁹⁷¹⁵ Ono je konstatovalo da je "postojala velika vjerovatnoća" ("*vraisemblable*") da je uništavanje tih džamija bilo sastavni dio plana vezanog za operacije u Jablanici, koji je organizovalo i orkestriralo rukovodstvo HVO-a, između ostalih i Petković.⁹⁷¹⁶ Pretresno vijeće je

---

dokazni predmet P06026, str. 2-3. U vezi s obimom ZZP-a, Žalbena vijeće podsjeća da je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da su ubistvo i hotimično lišavanje života bili dio ZZP-a prije juna 1993. V. gore, par. 882, 886, 2835. Međutim, to nema uticaja na ovu sadašnju analizu u vezi sa krađama u opštini Vareš, koje su počinjene u oktobru i novembru 1993.

⁹⁷¹¹ Što se tiče Petkovićeve konkretne tvrdnje da tokom svog svjedočenja nije bio ispitivan u vezi s ovom "postavkom", Žalbena vijeće podsjeća da tužilaštvo nije bilo obavezno da to učini. V. Drugostepena presuda u predmetu *Krajišnik*, par. 368-370.

⁹⁷¹² Prvostepena presuda, tom 4, par. 850-853.

⁹⁷¹³ Prvostepena presuda, tom 2, par. 538-546, 548, tom 4, par. 717.

⁹⁷¹⁴ Prvostepena presuda, tom 2, par. 646. V. takođe Prvostepena presuda, tom 2, par. 650, tom 3, par. 1606.

⁹⁷¹⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 850.

⁹⁷¹⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 852. Pretresno vijeće je takođe imalo u vidu da je Petković bio redovno obavještavan o borbenim dejstvima u opštini Jablanica tokom 16. i 17. aprila 1993. Prvostepena presuda, tom 4, par. 851.

konstatovalo, nadalje, da je, "[b]udući da je planirao i rukovodio operacijama HVO-a u Sovićima i Doljanima koje su bile usmjerene protiv Muslimana", Petković "svjesno" prihvatio rizik "da [će]" doći do uništavanja muslimanskih vjerskih objekata ("*le risque de la destruction des édifices religieux musulmans*").⁹⁷¹⁷

i. Argumenti strana u postupku

2962. Petković tvrdi da je Pretresno vijeće donijelo protivrječne zaključke u vezi s tačnim datumom uništenja dviju džamija u Sovićima i Doljanima.⁹⁷¹⁸ Petković iznosi argument da, čak i da jeste planirao i organizovao napad HVO-a na Soviće i Doljane, on nije planirao činjenje zločina u tim selima.⁹⁷¹⁹ Kako tvrdi Petković, budući da ti zločini nisu bili dio nikakvog "vojnog plana HVO-a",⁹⁷²⁰ nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi razumno mogao da zaključi da je on mogao da predvidi da bi ti zločini mogli biti počinjeni i da je voljno prihvatio rizik "da će" oni biti počinjeni.⁹⁷²¹ Pored toga, Petković iznosi argument da je Pretresno vijeće propustilo da pruži obrazloženje za zaključak da je on svjesno prihvatio taj rizik.⁹⁷²² S tim u skladu, on tvrdi da bi njegova osuđujuća presuda za ovaj incident po tački 21 Optužnice trebala biti poništena.⁹⁷²³

2963. Tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće dosljedno konstatovalo da su džamije u Sovićima i Doljanima bile uništene negdje u periodu od 18. do 24. aprila 1993. i da jedan navod o uništavanju "od 17. aprila 1993." predstavlja tipografsku grešku.⁹⁷²⁴ Ono iznosi argument da je Pretresno vijeće razumno konstatovalo da je, time što je planirao i rukovodio vojnim operacijama koje su bile usmjerene protiv Muslimana na tim dvjema lokacijama, Petković mogao da predvidi rizik da će džamije biti uništene i da je svjesno prihvatio taj rizik.⁹⁷²⁵ Tužilaštvo dodaje da je Petković propustio da objasni kako motivi pripadnika HVO-a koji su počinili taj zločin dovode u pitanje ovo

---

⁹⁷¹⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 852. Kada se čita u kontekstu zaključka Pretresnog vijeća, u istom paragrafu, o uništavanju tih džamija kao sastavnom dijelu plana koji je organizovalo i orkestriralo rukovodstvo HVO-a, između ostalih i Petković, Žalbeno vijeće primjećuje da je izraz iz originala na francuskom jeziku – da je Petković prihvatio "*le risque de la destruction des édifices religieux musulmans*" – primjereno preveden kao da je on prihvatio "rizik da [će] doći do uništavanja muslimanskih vjerskih objekata". U vezi s izrazom "svjesno", v. gore, fusnota 9316.

⁹⁷¹⁸ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 404-405, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 2, par. 641, tom 3, par. 1606, tom 4, par. 850.

⁹⁷¹⁹ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 406. V. također Petkovićev žalbeni podnesak, par. 405, gdje se upućuje, između ostalog, na Petkovićev žalbeni podnesak, par. 241-243.

⁹⁷²⁰ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 406.

⁹⁷²¹ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 406-407.

⁹⁷²² Petkovićev žalbeni podnesak, par. 408. V. također Petkovićev žalbeni podnesak, par. 409.

⁹⁷²³ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 408-409.

⁹⁷²⁴ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 280, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 850 i fusnota 1566.

⁹⁷²⁵ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 281.

rezonovanje.⁹⁷²⁶ Ono iznosi argument, nadalje, da uništavanje džamija nije moralo biti dio prvobitnog plana i da bi, stoga, Petkovićeve argumenti trebali biti odbačeni.⁹⁷²⁷

ii. Analiza

2964. U vezi s Petkovićevim argumentom koji se odnosi na navodne protivrječne datume uništenja tih džamija, Žalbeno vijeće smatra da Petković nije čitao Prvostepenu presudu kao cjelinu. Kada je navelo da je "17. aprila 1993., kada su borbe završile", HVO "zapalio" kuće Muslimana, kao i dvije džamije,⁹⁷²⁸ Pretresno vijeće je uputilo na svoje prethodne zaključke: (1) da je najveći dio borbi okončan "krajem poslijepodneva 17. aprila 1993."⁹⁷²⁹ i (2) da su džamije, kao i sve kuće Muslimana, bile uništene "u danima nakon napada HVO-a", u periodu od "18. do 24. aprila 1993."⁹⁷³⁰ Kada se Prvostepena presuda čita kao cjelina, jasno je da je Pretresno vijeće konstatovalo, kao što je Žalbeno vijeće prethodno potvrdilo, da su te dvije džamije bile uništene nakon napada od 17. aprila 1993.⁹⁷³¹ Ovaj argument se, shodno tome, odbacuje.

2965. Pored toga, Žalbeno vijeće podsjeća da je već odbacilo Petkovićeve tvrdnje u vezi s navodnim motivima u pozadini zločina koje su pripadnici HVO-a počinili u Sovićima i Doljanima i potvrdilo zaključke Pretresnog vijeća da su događaji u Jablanici bili dio kampanja HVO-a koje su slijedile sistematski obrazac djelovanja i bile rezultat unaprijed smišljenog plana HVO-a.⁹⁷³² S tim u skladu, Žalbeno vijeće ne nalazi nikakav meritum u Petkovićevom argumentu da "nije bilo nikakve osnove na kojoj bi razuman presuditelj o činjenicama razumno mogao da zaključi da je Petković mogao da predvidi te zločine i da je voljno prihvatio taj rizik".⁹⁷³³ U vezi s Petkovićevom povezanom tvrdnjom da je Pretresno vijeće propustilo da pruži obrazloženje, Žalbeno vijeće podsjeća da pretresna vijeća ne moraju da artikulišu svaki korak u svom procesu rezonovanja,⁹⁷³⁴

⁹⁷²⁶ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 281.

⁹⁷²⁷ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 281-282.

⁹⁷²⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 850 (kurziv dodat), gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 2, par. 538-565.

⁹⁷²⁹ Prvostepena presuda, tom 2, par. 550. V. takođe Prvostepena presuda, tom 3, par. 538-549, 640-650.

⁹⁷³⁰ Prvostepena presuda, tom 2, par. 641, 646, 650 (kurziv dodat).

⁹⁷³¹ Prvostepena presuda, tom 2, par. 538-550, 638-650, tom 4, par. 850. V. takođe gore, par. 2187, 2191.

⁹⁷³² V. gore, par. 894-896, 1001-1005, 2191-2192; Prvostepena presuda, tom 4, par. 46, 48, 146, 717.

⁹⁷³³ V. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 407. S tim u vezi, Žalbeno vijeće podsjeća da je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da su ubistvo i hotimično lišavanje života bili dio ZZP-a prije juna 1993. V. gore, par. 882, 886, 2835. Međutim, Žalbeno vijeće podsjeća na svoju opservaciju da to ne utiče na zaključke Pretresnog vijeća da su događaji u Jablanici bili dio kampanja koje su slijedile sistematski obrazac djelovanja i bile rezultat unaprijed smišljenog plana HVO-a. V. gore, fusnota 2854. Shodno tome, Žalbeno vijeće konstatuje da isključenje ubistva i hotimičnog lišavanja života iz okvira ZZP-a prije juna 1993. nema uticaja na zaključak Pretresnog vijeća u vezi s Petkovićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za uništavanje džamija počinjeno u opštini Jablanica u aprilu 1993., djelimično zasnovan na njegovom učešću u unaprijed smišljenom planu HVO-a koji je doveo do djela nasilja u Jablanici. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 146, 717, 852; gore, par. 2961.

⁹⁷³⁴ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 378, 1063; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 972, 1906; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 325, 378, 392, 461, 490; Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 398. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 23.

pod uslovom da jasno naznače pravne i činjenične zaključke na osnovu kojih su došla do odluke da neku osobu osude ili oslobode optužbi.⁹⁷³⁵ S tim u vezi, Žalbena vijeće naglašava da je Pretresno vijeće podsjetilo na Petkovićevo učešće u "planiranju i rukovođenju operacijama HVO-a u Sovićima i Doljanima koje su bile usmjerene protiv Muslimana" kada je zaključilo da je on voljno prihvatio rizik da će ti zločini biti počinjeni.⁹⁷³⁶ Žalbena vijeće, shodno tome, odbacuje ovaj argument.

2966. Na osnovu gore navedenog, Žalbena vijeće zaključuje da Petković nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je on mogao da predvidi uništavanje džamija u Sovićima i Doljanima i da je voljno prihvatio rizik "da će" doći do tog uništavanja.⁹⁷³⁷ Budući da zaključak Pretresnog vijeća da je ispunjen viši stepen predvidljivosti nije pobijen, ispravni pravni standard *mens rea* kod treće kategorije UZP-a – koji podrazumijeva niži stepen predvidljivosti⁹⁷³⁸ – samim tim je ispunjen.⁹⁷³⁹ Petkovićeve žalbene podosnove 6.2.3 se, shodno tome, odbija.

(iii) Zaključak

2967. Na osnovu gore navedenog, Petkovićeve žalbene podosnove 6.1 i 6.2 odbijaju se u cijelosti.

(e) Ćorićeva žalba (osnove 7 djelimično i 8)

2968. Pretresno vijeće je konstatovalo da je Ćorić odgovoran, na osnovu treće kategorije UZP-a, za krivična djela ubistva (tačka 2) i silovanja (tačka 4) kao zločina protiv čovječnosti, hotimičnog lišavanja života (tačka 3), nečovječnog postupanja (seksualno zlostavljanje) (tačka 5) i oduzimanja imovine širokih razmjera (tačka 22) kao teških povreda Ženevskih konvencija, te pljačkanja (tačka 23) kao kršenja zakona i običaja ratovanja.⁹⁷⁴⁰

2969. Pretresno vijeće je konstatovalo da su krađe, seksualno zlostavljanje i ubistva, koji su počinjeni tokom akcija deložacije i tokom zatočenja, bili prirodne i predvidljive posljedice provođenja ZZP-a.⁹⁷⁴¹ Pretresno vijeće je zatim pristupilo utvrđivanju Ćorićeve odgovornosti za, između ostalog: (1) krađe počinjene u opštini Gornji Vakuf počev od januara 1993.⁹⁷⁴² i u

---

⁹⁷³⁵ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 137; Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 78; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1906; Drugostepena presuda u predmetu *Hadžihasanović i Kubura*, par. 13.

⁹⁷³⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 852. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 850-851, 853.

⁹⁷³⁷ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 852. V. takođe gore, fusnota 9733.

⁹⁷³⁸ V. gore, par. 2836, 2902.

⁹⁷³⁹ V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1280.

⁹⁷⁴⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1021.

⁹⁷⁴¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 72. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 70, 1008.

⁹⁷⁴² Prvostepena presuda, tom 4, par. 1009, 1021.

zapadnom Mostaru počev od maja 1993.;⁹⁷⁴³ (2) seksualno nasilje u zapadnom Mostaru počev od juna 1993.;⁹⁷⁴⁴ i (3) lišavanja života u Zatvoru u Dretelju počev od sredine jula 1993.⁹⁷⁴⁵ Pretresno vijeće je konstatovalo da je Ćorić mogao da predvidi "da će" pripadnici HVO-a počiniti djela seksualnog nasilja i krađe ("*commettent des violences sexuelles*" / "*commettent des vols*" / "*volent et s'approprient des biens*") tokom relevantnih operacija i da je uprkos tome "svjesno" ili voljno prihvatio rizik "da će" ti zločini biti počinjeni ("*soient commis*").⁹⁷⁴⁶ U vezi s ubistvima u Zatvoru u Dretelju, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Ćorić mogao da predvidi da bi ubistva mogla biti počinjena ("*pouvaient être commis*")⁹⁷⁴⁷ tokom zatočenja i da je voljno prihvatio rizik da će zatočenici biti ubijeni ("*soient tués*").⁹⁷⁴⁸

2970. Ćorić osporava zaključke Pretresnog vijeća⁹⁷⁴⁹ koji se odnose na njegovu odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a, konkretno, u vezi s krađama u Gornjem Vakufu, kao i s krađama, a posebno oduzimanjem kuća, te seksualnim zlostavljanjem u zapadnom Mostaru, koji su počinjeni tokom kampanja deložacije na tim lokacijama. On takođe osporava zaključke Pretresnog vijeća o njegovoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a u vezi s ubistvima iz avgusta 1993. koja su bila posljedica zlostavljanja u Zatvoru u Dretelju.⁹⁷⁵⁰ Ćorić osporava te osuđujuće presude po trećoj kategoriji UZP-a iznoseći argumente da su napravljene i greške u primjeni prava i činjenične greške, zbog kojih bi, kako tvrdi, Žalbeno vijeće trebalo da poništi njegove osuđujuće presude po trećoj kategoriji UZP-a.⁹⁷⁵¹ Tužilaštvo odgovara da Ćorić u svom osporavanju osuđujućih presuda koje su mu izrečene po trećoj kategoriji UZP-a zanemaruje relevantne zaključke Pretresnog vijeća i pogrešno navodi pravo.⁹⁷⁵²

⁹⁷⁴³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1010-1011, 1021.

⁹⁷⁴⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1012-1014, 1021.

⁹⁷⁴⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1017-1021.

⁹⁷⁴⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1009, 1011, 1014. U paragrafima 1009 i 1011, tom 4 Prvostepene presude, u vezi s Ćorićevom *mens rea* po trećoj kategoriji UZP-a za krađe u opštini Gornji Vakuf i u zapadnom Mostaru, Pretresno vijeće je upotrijebilo izraz "*sciemment*" (koji je u engleskoj verziji Prvostepene presude preveden kao "*knowingly*" /svjesno/). U paragrafu 1014, tom 4 Prvostepene presude, u vezi s njegovom *mens rea* po trećoj kategoriji UZP-a za seksualno nasilje u zapadnom Mostaru, Pretresno vijeće je upotrijebilo izraz "*délibérément*", koji je u engleskoj verziji Prvostepene presude preveden kao "*deliberately*" /hotimično/, ali je trebao biti preveden kao "*willingly*" /voljno/. V. gore, par. 2896. V. takođe gore, fusnota 9316.

⁹⁷⁴⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1020.

⁹⁷⁴⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1020. Izraz "*soient tués*" u originalu na francuskom netačno je preveden kao "*might be killed*" u engleskoj verziji paragrafa 1020, tom 4 Prvostepene presude. Pored toga, u originalu na francuskom istog paragrafa, Pretresno vijeće je upotrijebilo izraz "*délibérément*", koji je u engleskoj verziji Prvostepene presude preveden kao "*deliberately*". Međutim, taj izraz je trebao biti preveden kao "*willingly*". V. gore, par. 2896. V. takođe gore, fusnota 9316.

⁹⁷⁴⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 70, 72, 1008.

⁹⁷⁵⁰ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 186-210.

⁹⁷⁵¹ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 186-210.

⁹⁷⁵² Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 200. V. takođe Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 201-217.

2971. Kao preliminarno pitanje, Žalbena vijeće ima u vidu da je, prilikom ocjenjivanja Ćorićeve odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za krađe u Gornjem Vakufu i Mostaru i seksualno nasilje u Mostaru, Pretresno vijeće uputilo na viši standard predvidljivosti, to jest da li je on mogao da predvidi *da će* ti zločini biti počinjeni i da li je voljno prihvatio taj rizik.⁹⁷⁵³ Postoji mogućnost da je Pretresno vijeće to učinilo i kada je konstatovalo da je on odgovoran po trećoj kategoriji UZP-a za ubistva u Zatvoru u Dretelju.⁹⁷⁵⁴ Međutim, Žalbena vijeće podsjeća da *mens rea* za treću kategoriju UZP-a jeste to da li je optuženi mogao da predvidi da bi neki takav zločin *mogao* biti počinjen i da li je voljno prihvatio taj rizik.⁹⁷⁵⁵ Žalbena vijeće, shodno tome, ima na umu ovaj ispravn pravni standard predvidljivosti prilikom razmatranja Ćorićevih argumenata. Prilikom ocjenjivanja Ćorićevih prigovora na činjenične nalaze koji su činili osnovu za zaključke Pretresnog vijeća da je on mogao da predvidi da će doći do dotičnih zločina i da je prihvatio taj rizik, Žalbena vijeće će primijeniti standard razumnosti.⁹⁷⁵⁶ U slučaju da bude identifikovana neka činjenična greška ili greška u primjeni prava, Žalbena vijeće će ocijeniti da li je ta greška dovela do neostvarenja pravde ili obesnažila konačni zaključak Pretresnog vijeća o Ćorićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, primjenjujući ispravan pravni standard predvidljivosti, to jest da li je on mogao da predvidi da bi dotični zločin *mogao* biti počinjen i da li je voljno preuzeo taj rizik.⁹⁷⁵⁷

(i) Navodne greške u vezi sa Ćorićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za zločine počinjene u opštini Gornji Vakuf

2972. U vezi sa Ćorićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za krađe u Gornjem Vakufu, Pretresno vijeće je konstatovalo da Ćorić, budući da je omogućio operacije HVO-a u Gornjem Vakufu u januaru 1993., tako što je poslao jedinice Vojne policije da učestvuju u njima i što je znao za njih, nije mogao da ne zna za zločine koji su proistekli iz tih operacija.⁹⁷⁵⁸ Pretresno vijeće je zaključilo da je, s obzirom na to da su se vojne operacije i zauzimanje sela Hrasnica, Uzričje i

⁹⁷⁵³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1009, 1011, 1014. V. gore, par. 2969. V. takođe gore, fusnote 9316, 9746.

⁹⁷⁵⁴ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1020. V. takođe gore, par. 2969. Pretresno vijeće je takođe navelo, na početku odjeljka u vezi s Ćorićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a, da će analizirati da li je Ćorić razumno mogao da predvidi "da će" dotični zločini biti počinjeni ("*allaient être commis*") i da li je prihvatio taj rizik. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1008. U vezi sa zaključcima Pretresnog vijeća o Ćorićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za druge incidente na koje se tužilaštvo žalilo u okviru svoje žalbene podosnove I(A), Žalbena vijeće podsjeća da je utvrdilo da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što je primijenilo standard predvidljivosti koji je viši od onog koji se traži. V. dolje, par. 3029-3030. V. takođe gore, fusnote 9316, 9748.

⁹⁷⁵⁵ Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1061, 1272, 1525, 1557; gore, par. 2836. V. takođe dolje, par. 3022.

⁹⁷⁵⁶ V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1069, 1277, 1532.

⁹⁷⁵⁷ Upor. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1069, 1078, 1277, 1532, 1536.

⁹⁷⁵⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 921-923, 1009. Zločini koji su proistekli iz vojnih operacija obuhvatali su ubistva, zatočenje i preseljenja Muslimana koji nisu bili pripadnici nijednih oružanih snaga, te uništavanje imovine. Prvostepena presuda, tom 4, par. 923.

Ždrimci od strane HVO-a odvijali u atmosferi ekstremnog nasilja,⁹⁷⁵⁹ Ćorić mogao da predvidi "da će" pripadnici HVO-a koji su učestvovali u tim operacijama počiniti djela krađe poslije vojnih operacija na tim lokacijama⁹⁷⁶⁰ i da je "svjesno prihvatio rizik da [će] djela krađe biti počinjena".⁹⁷⁶¹

a. Da li je Pretresno vijeće primijenilo pogrešan standard prilikom presuđivanja o Ćorićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a

2973. U kontekstu osporavanja zaključaka Pretresnog vijeća o njegovoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za krađe u Gornjem Vakufu, Ćorić iznosi argument da je Pretresno vijeće primijenilo "niži standard" kada je utvrđivalo njegovu odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a zato što "nije uzelo u obzir sve neophodne elemente".⁹⁷⁶² Naime, Ćorić tvrdi da Pretresno vijeće nije konstatovalo: (1) da je on mogao da predvidi krađe; (2) da je voljno prihvatio rizik da bi krađe mogle biti počinjene; ili (3) da je imao namjeru da stvori uslove u kojima je bilo moguće činjenje nekog zločina izvan okvira ZZP-a.⁹⁷⁶³ U vezi s trećim argumentom, on tvrdi da okolnosti u kojima su krađe bile počinjene ne omogućavaju da se izvede zaključak da je on imao namjeru da stvori uslove za činjenje tih zločina.⁹⁷⁶⁴

2974. Tužilaštvo odgovara da Ćorić pogrešno shvata pravo.⁹⁷⁶⁵ Ono tvrdi da, kao što potvrđuje sudska praksa na koju se on poziva, element treće kategorije UZP-a nije to da je optuženi stvorio uslove za te zločine, nego to da je on mogao da predvidi takve zločine i da je voljno prihvatio rizik da bi oni mogli biti počinjeni.⁹⁷⁶⁶

2975. Žalbeno vijeće podsjeća da mjerodavno pravo za odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a ne zahtijeva da optuženi stvori uslove za one zločine koji su izvan okvira zajedničkog zločinačkog cilja.⁹⁷⁶⁷ S obzirom na to da je Ćorić očito iskrivljeno prikazao mjerodavno pravo, ovaj aspekt njegovog argumenta se odbacuje. Shodno tome, bespredmetni su Ćorićevi argumenti da je

⁹⁷⁵⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 922-923, 1009.

⁹⁷⁶⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1009. V. takođe Prvostepena presuda, tom 2, par. 413-415 (Hrasnica), 431-436 (Uzričje), 459-460 (Ždrimci) (gdje se zaključuje da je do tih krađa došlo *poslije* napada na dotična sela u opštini Gornji Vakuf i njihovog zauzimanja).

⁹⁷⁶¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1009. V. takođe gore, fusnote 9316, 9746.

⁹⁷⁶² Ćorićev žalbeni podnesak, par. 198.

⁹⁷⁶³ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 198.

⁹⁷⁶⁴ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 198. V. takođe Ćorićeva replika, par. 45-46. Ćorić takođe tvrdi da su, kada se imaju na umu okolnosti u kojima su krađe bile počinjene, jedina saznanja koja je on mogao da ima bila saznanja da je Vojna policija učestvovala u borbenim dejstvima i da će neki od njenih pripadnika poginuti. Žalbeno vijeće nalazi da je ovaj argument nerazrađen. Ćorić se prilikom iznošenja ovog argumenta poziva na jedan dokazni predmet, a pritom se ne bavi zaključcima Pretresnog vijeća o njegovom znanju niti pokušava da pokaže kako taj dokazni predmet dovodi u pitanje bilo koji od tih zaključaka. S tim u skladu, ovaj aspekt njegovog argumenta se odbacuje. V. Ćorićev žalbeni podnesak, par. 198.

⁹⁷⁶⁵ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 205.

⁹⁷⁶⁶ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 205.

⁹⁷⁶⁷ V. gore, par. 2836.

Pretno vijeće propustilo da izvede zaključak u tom smislu i da okolnosti u kojima su krađe počinjene ne omogućavaju izvođenje takvog zaključka.

2976. U vezi s preostalim Ćorićevim argumentom, naime, da je Pretno vijeće propustilo da izvede zaključak da je on mogao da predvidi krađe i da je voljno prihvatio rizik da bi krađe mogle biti počinjene, Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretno vijeće konstatovalo da je, s obzirom na to da je omogućio operacije HVO-a u Gornjem Vakufu u januaru 1993., koje su se odvijale u atmosferi ekstremnog nasilja, te da je znao za te operacije, Ćorić mogao da predvidi da će pripadnici HVO-a počiniti krađe.⁹⁷⁶⁸ Pretno vijeće je zaključilo da je on, s obzirom na to da je omogućio operacije u Gornjem Vakufu, voljno prihvatio rizik da će krađe biti počinjene.⁹⁷⁶⁹ Žalbeno vijeće smatra da Ćorić, navodeći da je Pretno vijeće propustilo da izvede neophodne zaključke, zanemaruje te zaključke. S tim u skladu, ovaj aspekt njegovog argumenta se odbacuje.

2977. S obzirom na gore navedeno, Žalbeno vijeće konstatuje da Ćorić nije uspio da pokaže da je Pretno vijeće pogriješilo primijenivši niži standard od onog koji se traži u sudskoj praksi za odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a. Njegova žalbena osnova 8 se, shodno tome, odbija u relevantnom dijelu.

b. Navodna greška u zaključku da je Ćorić mogao da predvidi da će u Gornjem Vakufu biti počinjene krađe i da je voljno prihvatio taj rizik

2978. Ćorić iznosi argument da je Pretno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je on mogao da predvidi da će pripadnici HVO-a počiniti krađe u Gornjem Vakufu⁹⁷⁷⁰ i da je svjesno prihvatio rizik da će krađe biti počinjene.⁹⁷⁷¹ Kao prvo, on tvrdi da je "objašnjenje" Pretnog vijeća nelogično zato što on nije mogao znati da će se operacije odvijati u okolnostima ekstremnog nasilja prije nego što se to desilo.⁹⁷⁷² Kao drugo, Ćorić tvrdi da on nije bio: (1) u Gornjem Vakufu tokom tih operacija; (2) prisutan u dotičnim selima; ni (3) obavještavan tokom tih operacija o onome što se

⁹⁷⁶⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1009. V. gore, par. 2972.

⁹⁷⁶⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1009. V. takođe gore, fusnote 9316, 9746.

⁹⁷⁷⁰ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 188 (gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 1009), 197.

⁹⁷⁷¹ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 187 (gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 1009), 188, 197. Žalbeno vijeće ne može da razazna argument u paragrafu 190 (posljednja rečenica) Ćorićevog žalbenog podneska. S tim u skladu, ta tvrdnja neće biti razmatrana. Nadalje, Ćorić tvrdi da je Pretno vijeće: (1) izjednačilo vojne operacije sa činjenjem zločina; i (2) zanemarilo dokaze koji pokazuju da on nije imao zločinačku ili diskriminatornu namjeru. S obzirom na to da Ćorić nije identifikovao zaključke Pretnog vijeća koje osporava i da je samo izložio svoje sopstveno tumačenje dokaza, a da pritom nije pokazao nikakvu grešku Pretnog vijeća, o tim tvrdnjama više neće biti riječi. V. Ćorićev žalbeni podnesak, par. 191-192. Ćorić tvrdi, nadalje, da se uništavanje u Gornjem Vakufu ne može pripisati Vojnoj policiji HVO-a i da je "Glavni stožer [Vojne policije] HVO-a bio dio snaga HVO-a". Ćorić nije ni identifikovao relevantne zaključke Pretnog vijeća niti je iznio neki argument koji se može razaznati a koji se odnosi na Prvostepenu presudu. Ćorićev žalbeni podnesak, par. 193-194. Te tvrdnje neće biti razmatrane.

⁹⁷⁷² Ćorićev žalbeni podnesak, par. 190.

dešavalo.⁹⁷⁷³ Na osnovu toga, on tvrdi da nije mogao da zna za atmosferu u kojoj su se odvijale operacije u Gornjem Vakufu.⁹⁷⁷⁴

2979. Tužilaštvo odgovara da zaključci Pretresnog vijeća pokazuju da je Ćorić, kada je omogućio nasilne operacije u Gornjem Vakufu, mogao da predvidi da su krađe njihova moguća posljedica. Ono takođe odgovara da to da li je Ćorić bio prisutan u vrijeme kad su ti zločini činjeni ili je kasnije saznao da su se oni desili u atmosferi ekstremnog nasilja ne dovodi u pitanje zaključke Pretresnog vijeća.⁹⁷⁷⁵

2980. U vezi s Ćorićevim prvim argumentom, naime, da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što on nije mogao da zna da će se operacije u Gornjem Vakufu odvijati u okolnostima ekstremnog nasilja prije nego što je do njih došlo, Žalbena vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće konstatovalo da su se "vojne operacije [u Gornjem Vakufu] i preuzimanje kontrole od strane HVO-a nad [selima Hrasnica, Uzričje i Ždrimci] odvijali u atmosferi ekstremnog nasilja".⁹⁷⁷⁶ Ono je konstatovalo, nadalje, da je Ćorić mogao da predvidi krađe na tim lokacijama koje su počinjene *nakon* napada i preuzimanja kontrole.⁹⁷⁷⁷ Prema tome, u kontekstu zaključaka Pretresnog vijeća o trećoj kategoriji UZP-a, ono nije utvrdilo da je Ćorić mogao da predvidi ekstremno nasilje, nego krađe koje su uslijedile poslije tog ekstremnog nasilja. S obzirom na to da Ćorić iskrivljeno prikazuje Prvostepenu presudu, ovaj aspekt njegovog argumenta se odbacuje.

2981. Žalbena vijeće ima u vidu da Ćorić upućuje na nekoliko dokaza u prilog svom drugom argumentu, naime, da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog činjenice da on tokom tih operacija nije bio ni u Gornjem Vakufu ni u pomenutim selima i da tokom tih operacija nije bio obavještan o onome što se dešavalo.⁹⁷⁷⁸ Međutim, izlažući te dokaze, Ćorić je jednostavno zanemario relevantne činjenične zaključke Pretresnog vijeća i nije pokušao da pokaže kako ti dokazi dovode u pitanje zaključke Pretresnog vijeća o njegovom znanju o zločinima koji su proistekli iz vojnih operacija u Gornjem Vakufu u januaru 1993.,⁹⁷⁷⁹ na koje se ono potom oslonilo da bi došlo do osporenog

---

⁹⁷⁷³ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 190. V. takođe Ćorićev žalbeni podnesak, par. 195-196.

⁹⁷⁷⁴ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 190.

⁹⁷⁷⁵ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 153, 203.

⁹⁷⁷⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1009. Iz istih razloga kao što su oni koji su izloženi gore u vezi sa Stojićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a, na karakterizaciju događaja u Gornjem Vakufu od strane Pretresnog vijeća kao događaja koji su se odvijali u atmosferi ekstremnog nasilja nema uticaja odluka Žalbenog vijeća da poništi zaključak Pretresnog vijeća da je lišavanje života sedmoro civila tokom granatiranja u selu Duša, opština Gornji Vakuf, u januaru 1993. predstavljalo zločin ubistva i hotimičnog lišavanja života. V. gore, par. 2857-2858 i fusnota 9350; Prvostepena presuda, tom 4, par. 1009. V. takođe gore, par. 441-443, 866.

⁹⁷⁷⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1009. V. takođe Prvostepena presuda, tom 2, par. 413-415 (Hrasnica), 431-436 (Uzričje), 459-460 (Ždrimci) (gdje se zaključuje da je do tih krađa došlo *nakon* napada na dotična sela u opštini Gornji Vakuf i njihovog zauzimanja); gore, par. 2972.

⁹⁷⁷⁸ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 190 i fusnota 485, par. 195-196.

⁹⁷⁷⁹ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 919-923. V. takođe gore, par. 2587-2593.

zaključka u vezi s trećom kategorijom UZP-a.⁹⁷⁸⁰ S tim u skladu, ovaj aspekt njegovog argumenta se odbacuje.

2982. S obzirom na gore navedeno, Žalbeno vijeće konstatuje da Ćorić nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je on mogao da predvidi "da će" pripadnici HVO-a počiniti krađe u Gornjem Vakufu i da je voljno prihvatio rizik da će krađe biti počinjene.⁹⁷⁸¹ Budući da zaključak Pretresnog vijeća da je ispunjen viši stepen predvidljivosti nije pobijen, ispravni pravni standard *mens rea* kod treće kategorije UZP-a – koji podrazumijeva niži stepen predvidljivosti⁹⁷⁸² – samim tim je ispunjen.⁹⁷⁸³ Shodno tome, Ćorićeva žalbena osnova 8 se odbija u relevantnom dijelu.

(ii) Navodne greške vezane za Ćorićevu odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a u vezi sa zločinima u zapadnom Mostaru, opština Mostar

2983. U vezi s Ćorićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za krađe i seksualno nasilje u zapadnom Mostaru, Pretresno vijeće je zaključilo da je Ćorić, s obzirom na to da su kampanje deložacije u Mostaru izvođene u atmosferi ekstremnog nasilja i da je on znao za to, mogao da predvidi "da će" pripadnici HVO-a koji su učestvovali u ovim operacijama počiniti djela krađe i seksualnog nasilja.⁹⁷⁸⁴ Pretresno vijeće je, nadalje, konstatovalo da je, počev od maja 1993., Ćorić "svjesno" prihvatio rizik "da će" doći do djela krađe i voljno prihvatio rizik "da će" doći do djela seksualnog nasilja, time što je doprinio tim kampanjama u Mostaru.⁹⁷⁸⁵ U prilog svom zaključku, Pretresno vijeće je podsjetilo na to da je utvrdilo da je Ćorić učestvovao u planiranju operacije

---

⁹⁷⁸⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1009 i fusnota 1882, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 919-923. U vezi sa zaključcima Pretresnog vijeća o Ćorićevom znanju, Žalbeno vijeće ponovo podsjeća da je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da je lišavanje života sedmoro civila u selu Duša, opština Gornji Vakuf, u januaru 1993. predstavljalo zločin ubistva i hotimičnog lišavanja života. V. gore, par. 441-443, 866. Shodno tome, Žalbeno vijeće takođe ukida zaključak Pretresnog vijeća – izveden na osnovu tih lišavanja života u selu Duša i Ćorićevog učešća u operacijama HVO-a u Gornjem Vakufu – da Ćorić "nije mogao da ne zna za" ubistvo počinjeno u opštini Gornji Vakuf u januaru 1993. Prvostepena presuda, tom 4, par. 921-923, 1009. Međutim, to nema nikakvog uticaja na zaključke Pretresnog vijeća da on "nije mogao da ne zna za" druge zločine koji su tamo počinjeni, kao što su zatočenje i preseljavanje Muslimana koji nisu bili pripadnici nijednih oružanih snaga, kao i uništavanje imovine. Njegovo znanje o tim drugim zločinima, zajedno s atmosferom nasilja, predstavljalo je glavnu osnovu za zaključak Pretresnog vijeća da je Ćorić mogao da predvidi krađe koje su bile počinjene u Gornjem Vakufu. Ovaj zaključak stoga ostaje nepromijenjen. Prvostepena presuda, tom 4, par. 921-923, 1009. V. takođe gore, par. 2491-2494, 2587-2593.

⁹⁷⁸¹ Žalbeno vijeće smatra da to što je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da su ubistvo i hotimično lišavanje života bili dio ZZP-a prije juna 1993. nema uticaja na zaključke Pretresnog vijeća u vezi sa Ćorićevom *mens rea* shodno odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za krađe koje su počinjene u opštini Gornji Vakuf, budući da zaključci Pretresnog vijeća da su drugi zločini, kao što su progon, deportacija, prisilno premještanje, uništavanje širokih razmjera ili bezobzirno razaranje, kao i zlostavljanje tokom deložacija, bili dio ZZP-a od samog početka perioda UZP-a, to jest od januara 1993., nisu promijenjeni, te da je utvrđeno da je Ćorić učestvovao u tom UZP-u. V. gore, par. 882-883, 885-886, 2835; Prvostepena presuda, tom 4, par. 66-68. V. takođe gore, fusnote 9776, 9780.

⁹⁷⁸² V. gore, par. 2836, 2853.

⁹⁷⁸³ V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1280.

⁹⁷⁸⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1011-1012, 1014.

⁹⁷⁸⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1011, 1014. V. takođe gore, fusnote 9316, 9746.

deložiranja Muslimana iz zapadnog Mostara počev od maja 1993.⁹⁷⁸⁶ Pretresno vijeće je takođe podsjetilo na svoj zaključak da je, počev od sredine juna 1993., Ćorić znao da su vojnici HVO-a plijenili imovinu Muslimana tokom deložacija u zapadnom Mostaru i da su se vojnici i pripadnici Vojne policije HVO-a s njegovim odobrenjem useljavali u stanove iz kojih su Muslimani deložirani.⁹⁷⁸⁷ Pretresno vijeće je podsjetilo, nadalje, na jedan izvještaj od 3. avgusta 1993. koji je bio naslovljen direktno na Ćorića, a u kojem je bilo naznačeno da su pripadnici ATG "Vinko Škrobo" i ATG "Benko Penavić" odgovorni za veliki dio zločina u Mostaru,⁹⁷⁸⁸ i na jedan izvještaj od 9. avgusta 1993., koji je potpisao Ćorić, u kojem se pominje povećanje broja "krivičnih djela protiv imovine", "silovanja" i "krivičnih djela protiv života i tijela" u periodu od 1. do 31. jula 1993.⁹⁷⁸⁹

a. Navodne greške u zaključcima o Ćorićevoj odgovornosti za krađe tokom akcija deložacije

i. Argumenti strana u postupku

2984. U kontekstu zaključaka Pretresnog vijeća u vezi s njegovom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za krađe počinjene tokom akcija deložacije u Mostaru, Ćorić upućuje na zaključak Pretresnog vijeća da je, "[b]udući da je doprinio kampanjama raseljavanja Muslimana u zapadnom Mostaru koje su počele u maju 1993., [...] [on] svjesno prihvatio rizik da će [...] te krađe biti počinjene".⁹⁷⁹⁰ Njegovi prigovori u tom smislu odnose se na dokaze koji se konkretno tiču oduzimanja stanova Muslimana nakon što bi stanari bili deložirani iz njih.⁹⁷⁹¹

2985. Kao prvo, Ćorić upućuje na dokumentarne dokaze za koje, kako se čini, smatra da pokazuju greške u zaključcima Pretresnog vijeća u vezi s oduzimanjem stanova Muslimana od strane vojnika i Vojne policije HVO-a u zapadnom Mostaru nakon što su stanari bili deložirani iz njih počev od maja 1993.⁹⁷⁹² Kao drugo, on ukazuje na nekoliko dokaznih predmeta za koje tvrdi da pokazuju da Vojna policija nije ni tolerisala ni učestvovala u deložacijama ili raseljavanju, nego da je radila na

⁹⁷⁸⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 925-928, 1012.

⁹⁷⁸⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 929, 1011, gdje se upućuje, između ostalog, na dokazni predmet P02879. V. takođe Prvostepena presuda, tom 2, par. 876, tom 4, par. 1010.

⁹⁷⁸⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 931-933, 1013, gdje se upućuje na dokazni predmet P03928.

⁹⁷⁸⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1013, gdje se upućuje na dokazni predmet P04058, str. 3-4, 7, 14.

⁹⁷⁹⁰ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 202, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 1014. Na osnovu načina na koji je ova Ćorićeva tvrdnja formulisana, Žalbeno vijeće smatra da je on namjeravao da uputi na paragraf 1011, tom 4 Prvostepene presude. V. takođe Ćorićev žalbeni podnesak, par. 199-201.

⁹⁷⁹¹ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 202-204.

⁹⁷⁹² Ćorićev žalbeni podnesak, par. 202-203, gdje se upućuje na dokazne predmete P02879, 1D03016, P03089, P06860, P02538, P02608, P00344, 1D00641. V. Ćorićeva replika, par. 44.

hapšenju i pritvaranju počinitelaca.⁹⁷⁹³ Štaviše, Ćorić tvrdi da ti dokazni predmeti ne idu u prilog zaključcima da je Vojna policija podsticala te zločine, da je on voljno prihvatio rizik da će ta djela krađe u Mostaru biti počinjena ili da je mogao da ih predvidi.⁹⁷⁹⁴ Kao treće, Ćorić ukazuje na dokazne predmete P05721 i P05861 i svjedočenje svjedoka Larryja Forbesa, za koje tvrdi da pokazuju da su osobe koje su vršile deložacije bile kriminalci oportunisti, a ne osobe koje su djelovale u skladu s nekakvim planom.⁹⁷⁹⁵

2986. U vezi s Ćorićevim prvim argumentom, tužilaštvo odgovara da Ćorić zanemaruje relevantne zaključke i dokaze i pogrešno predstavlja druge dokaze.⁹⁷⁹⁶ Ono tvrdi da je Ćorićev drugi argument "jednako neuvjerljiv".⁹⁷⁹⁷ Tužilaštvo tvrdi da Ćorić u svom trećem argumentu u vezi s koracima koje je pokušao da preduzme kako bi spriječio krađe u Mostaru poslije 9. maja 1993. i kaznio počiniocima ponavlja argumente koje je iznio na suđenju, a koji ne pokazuju nikakvu grešku i nisu relevantni za pitanje da li je on mogao da predvidi te zločine prije nego što su se oni desili i za nastavak njegovog učešća u UZP-u.⁹⁷⁹⁸

ii. Analiza

2987. U vezi s Ćorićevim prvim argumentom, Žalbeno vijeće primjećuje da su činjenični zaključci Pretresnog vijeća o oduzimanju stanova Muslimana od strane vojnika i Vojne policije HVO-a nakon deložacije njihovih stanara počev od maja 1993.⁹⁷⁹⁹ bili zasnovani na svjedočenjima brojnih svjedoka, kao i na raznim dokaznim predmetima, od kojih Ćorić upućuje samo na jedan.⁹⁸⁰⁰ On samo upućuje na određene dokazne predmete, uključujući one na koje Pretresno vijeće nije izričito uputilo, i nudi svoje sopstveno tumačenje tih dokaznih predmeta, a da pritom ne pokazuje zbog čega bilo koji od zaključaka Pretresnog vijeća ne bi mogao da stoji na osnovu drugih dokaza na koje se ono oslonilo. S tim u skladu, ovaj aspekt njegovog argumenta se odbacuje. U vezi s Ćorićevim drugim i trećim argumentom, Žalbeno vijeće konstatuje da su ti argumenti već bili

---

⁹⁷⁹³ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 204 i fusnota 516, gdje se upućuje na dokazne predmete P05893, P05841, P02749, P02754, P02769, P02770, P02802, P02871, P01635.

⁹⁷⁹⁴ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 204. V. takođe Ćorićev žalbeni podnesak, par. 206.

⁹⁷⁹⁵ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 204 i fusnote 517 (gdje se upućuje na dokazni predmet P05721), 518 (gdje se upućuje na Larryja Forbesa, T. 21421-21426 (16. avgust 2007.), dokazni predmet P05861 (povjerljivo)).

⁹⁷⁹⁶ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 208.

⁹⁷⁹⁷ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 209.

⁹⁷⁹⁸ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 213.

⁹⁷⁹⁹ V. gore, par. 2983.

⁹⁸⁰⁰ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1010 i fusnota 1885 (gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 2, par. 824, 874, 924), par. 1011 i fusnota 1887 (gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 2, par. 874, dokazni predmet P02879). V. takođe Ćorićev žalbeni podnesak, par. 202, gdje se upućuje, između ostalog, na dokazni predmet P02879.

izloženi na suđenju i da on nije pokušao da pokaže da je Pretresno vijeće napravilo neku grešku koja opravdava intervenciju u žalbenom postupku.⁹⁸⁰¹ S tim u skladu, ti argumenti se odbacuju.

2988. S obzirom na gore navedeno, Žalbeno vijeće konstatuje da Ćorić nije uspio da pokaže grešku u zaključcima Pretresnog vijeća u vezi s njegovom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za krađe počinjene tokom akcija deložacije u Mostaru.⁹⁸⁰² Budući da zaključak Pretresnog vijeća da je on mogao da predvidi "da će" doći do krađa u Mostaru i da je voljno prihvatio taj rizik nije pobijen, ispravni pravni standard *mens rea* kod treće kategorije UZP-a – koji podrazumijeva niži stepen predvidljivosti⁹⁸⁰³ – samim tim je ispunjen.⁹⁸⁰⁴ Ćorićeva žalbena osnova 8 se, shodno tome, odbija u relevantnom dijelu.

b. Da li je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je Ćorić voljno prihvatio rizik da će seksualno nasilje biti počinjeno počev od maja 1993.

2989. Ćorić navodi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je on "voljno prihvatio rizik [da će silovanja biti počinjena]" u Mostaru.⁹⁸⁰⁵ U tom smislu, on tvrdi da Pretresno vijeće nije uzelo u obzir dokaze koji pokazuju sljedeće: (1) kada su žrtve silovanja to prijavile vlastima i kada su počinio mogli biti identifikovani, Vojna policija je preduzela korake kako bi locirala i uhapsila identifikovane osobe radi krivičnog gonjenja;⁹⁸⁰⁶ i (2) on je smjesta djelovao kada je dobio

⁹⁸⁰¹ V. Ćorićev završni podnesak, par. 288 (gdje se upućuje, između ostalog, na Larryja Forbesa, T. 21421-21423 (16. avgust 2007.) (u vezi sa Ćorićevim trećim argumentom)), 644 (gdje se upućuje na dokazne predmete P05893, P05841, P02749, P02754, P02769, P02770, P02802, P02871 (u vezi sa Ćorićevim drugim argumentom)), 645 (gdje se upućuje na dokazni predmet P05721, Larryja Forbesa, T. 21421-21423 (16. avgust 2007.) (u vezi sa Ćorićevim trećim argumentom)). Žalbeno vijeće primjećuje da je Ćorić na dokazni predmet P01635 uputio u svom žalbenom podnesku u vezi sa svojim trećim argumentom, ali da na njega nije uputio u dijelu svog Završnog podneska u kojem je po prvi put iznio taj argument. U svakom slučaju, Ćorićev treći argument je bio izložen na suđenju i on u žalbenom postupku nije iznio nikakav argument koji se konkretno odnosi na dokazni predmet P01635.

⁹⁸⁰² Žalbeno vijeće podsjeća da je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da Ćorić "nije mogao da ne zna za" ubistvo počinjeno u opštini Gornji Vakuf u januaru 1993. Prvostepena presuda, tom 4, par. 921-923, 1009. V. gore, fusnota 9780. Međutim, to nema uticaja na zaključke Pretresnog vijeća u vezi sa Ćorićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za krađe u zapadnom Mostaru, opština Mostar, budući da je Pretresno vijeće te zaključke zasnovalo prvenstveno na njegovom znanju o događajima u opštini Mostar i njegovom učešću u njima. V. gore, par. 2983. Nadalje, Žalbeno vijeće smatra da to što je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da su ubistvo i hotimično lišavanje života bili dio ZPP-a prije juna 1993. isto tako nema uticaja na zaključke Pretresnog vijeća u vezi sa Ćorićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za krađe koje su počinjene u zapadnom Mostaru, opština Mostar, počev od maja 1993., budući da zaključci Pretresnog vijeća da su drugi zločini, kao što su progon, deportacija, prisilno premještanje, uništavanje širokih razmjera ili bezobzirno razaranje, kao i zlostavljanje tokom deložacija, bili dio ZPP-a od samog početka perioda UZP-a, to jest od januara 1993., nisu promijenjeni, te da je utvrđeno da je Ćorić učestvovao u tom UZP-u. V. gore, par. 882-883, 885-886, 2835; Prvostepena presuda, tom 4, par. 66-68.

⁹⁸⁰³ V. gore, par. 2836, 2853.

⁹⁸⁰⁴ V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1280.

⁹⁸⁰⁵ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 206. V. takođe Ćorićev žalbeni podnesak, par. 205. Žalbeno vijeće napominje da Ćorićev žalbeni podnesak sadrži reference na jedan zaključak Pretresnog vijeća u vezi s tim da li je moglo da se predvidi da će HVO počiniti seksualno nasilje u zapadnom Mostaru. Međutim, te reference su nerazrađene i Žalbeno vijeće ih stoga neće razmatrati. V. npr. Ćorićev žalbeni podnesak, par. 199, 205.

⁹⁸⁰⁶ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 205, gdje se upućuje na dokazne predmete 5D02113, P05730 (povjerljivo), P05800 (povjerljivo).

informacije o silovanjima koja su počinila četvorica pripadnika Vojne policije.⁹⁸⁰⁷ On iznosi argument da ti dokazi ne pokazuju da je on htio da u Mostaru budu počinjena silovanja, da je stvorio uslove koji su omogućili činjenje zločina izvan okvira ZZP-a ili da je imao namjeru da prikrije silovanja.⁹⁸⁰⁸ On iznosi argument, nadalje, da ti dokazi pokazuju da on nije prihvatio silovanja i da je preduzeo korake da ih spriječi.⁹⁸⁰⁹

2990. Tužilaštvo odgovara da Ćorićevi argumenti o koracima koje je pokušao da preduzme kako bi spriječio zločine i kaznio počinioce u Mostaru poslije 9. maja 1993. nisu relevantni za pitanje da li je on mogao da predvidi te zločine prije nego što su se oni desili i za nastavak njegovog učešća u UZP-u.⁹⁸¹⁰

2991. Prije svega, Žalbeno vijeće smatra da Ćorić osporava zaključak Pretresnog vijeća da je on "hotimično prihvatio rizik da će, počevši od maja 1993., biti počinjen[o] [seksualno nasilje]".⁹⁸¹¹ Žalbeno vijeće konstatuje da su oba argumenta koja Ćorić iznosi u okviru ove žalbene osnove već bila iznesena na suđenju i da on nije pokušao da pokaže da je Pretresno vijeće napravilo neku grešku koja opravdava intervenciju Žalbenog vijeća.⁹⁸¹² S tim u vezi, Žalbeno vijeće primjećuje, nadalje, da Ćorić jednostavno zanemaruje osnovne činjenične zaključke Pretresnog vijeća, ili dokaze na kojima oni počivaju, na koje se Pretresno vijeće oslonilo kada je donijelo osporeni zaključak.⁹⁸¹³ S tim u skladu, ovaj aspekt njegovog argumenta se odbacuje.

2992. S obzirom na gore navedeno, Žalbeno vijeće konstatuje da Ćorić nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je on voljno prihvatio rizik da će seksualno nasilje biti počinjeno počev od maja 1993.⁹⁸¹⁴ Budući da nije pobijen zaključak Pretresnog vijeća da je on

---

⁹⁸⁰⁷ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 205, gdje se upućuje na dokazni predmet P03571. V. takođe Ćorićeva replika, par. 48; žalbeni pretres, ŽT. 593-594, 624 (24. mart 2017.).

⁹⁸⁰⁸ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 205-206.

⁹⁸⁰⁹ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 205-206.

⁹⁸¹⁰ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 213.

⁹⁸¹¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1014. V. gore, par. 2983. V. takođe gore, fusnote 9316, 9746.

⁹⁸¹² V. Ćorićev završni podnesak, par. 646 i fusnote 1267-1270 (gdje se upućuje na dokazne predmete 5D02113, P05730 (povjerljivo), P05800 (povjerljivo), P03571); Ćorićev žalbeni podnesak, par. 205 i fusnote 519-520. V. takođe gore, par. 2594 i fusnota 8506 (5).

⁹⁸¹³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 925-928, 1012 (u vezi sa Ćorićevim učešćem u planiranju operacija deložiranja Muslimana iz zapadnog Mostara počev od maja 1993.), 1013-1014. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 929-934 (u vezi sa Ćorićevim propustom da preduzme mjere protiv zločina).

⁹⁸¹⁴ Žalbeno vijeće podsjeća da je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da Ćorić "nije mogao da ne zna za" ubistvo počinjeno u opštini Gornji Vakuf u januaru 1993. Prvostepena presuda, tom 4, par. 921-923, 1009. V. gore, fusnota 9780. Međutim, to nema uticaja na zaključke Pretresnog vijeća u vezi sa Ćorićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za seksualno nasilje u zapadnom Mostaru, opština Mostar, budući da je Pretresno vijeće te zaključke zasnovalo prvenstveno na njegovom znanju o događajima u opštini Mostar i njegovom učešću u njima. V. gore, par. 2983. Nadalje, Žalbeno vijeće smatra da to što je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da su ubistvo i hotimično lišavanje života bili dio ZZP-a prije juna 1993. isto tako nema uticaja na zaključke Pretresnog vijeća u vezi s Ćorićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za seksualno nasilje počinjeno u zapadnom Mostaru, opština Mostar, budući da se najraniji incident seksualnog nasilja na toj lokaciji koji se pripisuje Ćoriću desio 13. juna 1993. V. Prvostepena

mogao to da predvidi i da je prihvatio taj rizik, koji je izveden na osnovu višeg stepena predvidljivosti, ispravni pravni standard *mens rea* kod treće kategorije UZP-a – koji podrazumijeva niži stepen predvidljivosti⁹⁸¹⁵ – samim tim je ispunjen.⁹⁸¹⁶ S tim u skladu, Ćorićeva žalbena osnova 8 se odbija u relevantnom dijelu.

(iii) Navodne greške vezane za Ćorićevu odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a u vezi sa zločinima počinjenim u Zatvoru u Dretelju

2993. U vezi sa Ćorićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za ubistva počinjena tokom zatočenja u Zatvoru u Dretelju, Pretresno vijeće je prvo konstatovalo da je Ćorić omogućio da se tamo u julu 1993. zatoče Muslimani koji nisu pripadali nijednim oružanim snagama.⁹⁸¹⁷ Pretresno vijeće je zatim konstatovalo da, uprkos tome što je Ćorić omogućio zatočenja već od početka jula 1993., dokazi ne idu u prilog zaključku da je on znao da se ta zatočenja odvijaju u atmosferi ekstremnog nasilja i da je tada mogao da predvidi ubistva zatočenika.⁹⁸¹⁸ Međutim, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Ćorić sredinom jula 1993. obaviješten da su pripadnici Vojne policije koji su bili zaduženi za obezbjeđenje zatočenika otvorili vatru na neke zatočenike i da su ranili dva, a ubili jednog zatočenika.⁹⁸¹⁹ Pretresno vijeće je takođe konstatovalo da je, u izvještaju koji je Branimir Tucak poslao 29. jula 1993., Ćorić bio obaviješten o smrti pet zatvorenika, od kojih su tri bila ustrijeljena, dok su dva umrla "prirodnom smrću".⁹⁸²⁰ Pretresno vijeće je konstatovalo da je, počev od sredine jula 1993., Ćorić bio obaviješten da su pripadnici HVO-a zlostavljali zatočenike u Zatvoru u Dretelju tako što su otvarali vatru na njih i da su prouzrokovali smrt nekih od njih.⁹⁸²¹

2994. Pretresno vijeće je smatralo da je Ćorić, "od trenutka kada je saznao za smrt zatočenika u Zatvoru u Dretelju od posljedica zlostavljanja od strane pripadnika HVO-a sredinom jula 1993.", mogao da previdi da bi tokom zatočenja mogla biti počinjena daljnja ubistva.⁹⁸²² Pretresno vijeće je konstatovalo da je, time što je propustio da djeluje i što je nastavio da obavlja svoje funkcije u Upravi Vojne policije, Ćorić voljno prihvatio rizik da će uslijed zlostavljanja biti ubijeno još zatočenika, što se zaista i desilo, jer su u avgustu 1993. Omir Kohnić i Emir Repak umrli od

---

presuda, tom 2, par. 866-872, tom 3, par. 761, 765, 775, 777, tom 4, par. 1012, 1014. V. takođe gore, par. 882, 886, 2835.

⁹⁸¹⁵ V. gore, par. 2836, 2853.

⁹⁸¹⁶ V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1280.

⁹⁸¹⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1018. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 984-986, 994.

⁹⁸¹⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1019.

⁹⁸¹⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 988, 1018, gdje se upućuje na dokazne predmete P03446, P03476.

⁹⁸²⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 988, 1018, gdje se upućuje na dokazni predmet P03794.

⁹⁸²¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1018. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 990, 994.

⁹⁸²² Prvostepena presuda, tom 4, par. 1020. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 988-990, 1018.

posljedica premlaćivanja kada su ih po naređenju vojnih policajaca premlatili pripadnici HVO-a i drugi zatočnici.⁹⁸²³

a. Navodne greške u vezi sa Ćorićevom odgovornošću za ubistva iz avgusta 1993.

i. Argumenti strana u postupku

2995. Ćorić iznosi argument da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je konstatovalo da je on, od trenutka kada je saznao za smrt zatočenika u Zatvoru u Dretelju od posljedica zlostavljanja od strane pripadnika HVO-a sredinom jula 1993., mogao da predvidi da bi tokom zatočenja mogla biti počinjena ubistva i da je, time što je propustio da djeluje i što je nastavio da obavlja svoje funkcije u Upravi Vojne policije, hotimično prihvatio rizik da bi moglo biti ubijeno još zatočenika.⁹⁸²⁴ Ćorić kao prvo iznosi argument da on nije bio taj koji je voljno prihvatio rizik da bi u avgustu 1993. u Zatvoru u Dretelju moglo doći do ubistava.⁹⁸²⁵ U tu svrhu, on iznosi tvrdnju da dokazi pokazuju da je Zatvor u Dretelju bio pod efektivnom nadležnošću 1. brigade "Knez Domagoj" i njenog zapovjednika, Nedjeljka Obradovića.⁹⁸²⁶ Pored toga, on tvrdi da je učinio što je mogao kako bi obavijestio Vladu o uslovima zatočenja u Zatvoru u Dretelju.⁹⁸²⁷ Nadalje, Ćorić tvrdi da je Pretresno vijeće pogrešno protumačilo dokazni predmet P03446 utoliko što je izvelo pogrešan zaključak da je on bio obaviješten o incidentu ubistva u Zatvoru u Dretelju, umjesto da je konstatovalo da je uložio napore kako bi poboljšao situaciju.⁹⁸²⁸ Kao drugo, Ćorić iznosi argument da, na osnovu smrtnih slučajeva u Zatvoru u Dretelju iz jula 1993., on nije mogao da predvidi smrtno slučajeve u Zatvoru u Dretelju iz avgusta 1993.⁹⁸²⁹ S tim u vezi, on tvrdi da su okolnosti u kojima je došlo do smrti u avgustu 1993. bile različite od okolnosti u kojima je do njih došlo u julu

⁹⁸²³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1017, 1020. Original na francuskom jeziku koji odgovara dotičnoj rečenici u paragrafu 1020, tom 4 Prvostepene presude glasi: "*à partir de [...] la mi-juillet 1993., la Chambre estime qu'il lui était devenu prévisible que de meurtres pouvaient être commis lors de la détention. Or, en omettant d'agir et en ayant continué à exercer ses fonctions au sein de l'Administration de la Police militaire, Valentin Ćorić a pris délibérément le risque que de nouveaux détenus soient tués à la suite des mauvais traitements subis, ce qui s'est réalisé en août 1993.*" Izraz "*soient tués*" je netačno preveden kao "*might be killed*" u engleskoj verziji paragrafa 1020, tom 4 Prvostepene presude. V. takođe gore, fusnote 9316, 9748.

⁹⁸²⁴ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 207. V. Ćorićeva replika, par. 44.

⁹⁸²⁵ V. Ćorićev žalbeni podnesak, par. 207-208.

⁹⁸²⁶ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 208. V. takođe Ćorićev žalbeni podnesak, par. 210.

⁹⁸²⁷ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 208. V. takođe Ćorićev žalbeni podnesak, par. 209-210.

⁹⁸²⁸ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 173. Žalbeno vijeće napominje da Ćorićev žalbeni podnesak sadrži dva paragrafa s brojem "173", ali se rezime argumenata odnosi na oba paragrafa.

⁹⁸²⁹ V. Ćorićev žalbeni podnesak, par. 207-208. V. Ćorićev žalbeni podnesak, par. 209-210. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 607 (24. mart 2017.).

1993.⁹⁸³⁰ Pored toga, on tvrdi da nije bilo nikakvih dokaza da je on bio obaviješten o smrtnim slučajevima u Zatvoru u Dretelju u avgustu 1993.⁹⁸³¹

2996. Tužilaštvo odgovara da Ćorić istovremeno iznosi argument da nije mogao da predvidi smrtne slučajeve u Zatvoru u Dretelju iz avgusta 1993. i da nije imao nikakva ovlaštenja da djeluje, kao i argument da je ipak preduzeo korake u vezi s uslovima u tom zatvoru.⁹⁸³² Pored toga, ono odgovara da Ćorićev argument u vezi s tim da je Pretresno vijeće izvelo pogrešne zaključke na osnovu dokaznog predmeta P03446 ne potkrepljuju dokazi na koje se on poziva.⁹⁸³³ Ono odgovara, nadalje, da Ćorić u svojoj tvrdnji u vezi s tim da nije imao nadležnost nad Zatvorom u Dretelju ponavlja argumente koje je iznio u okviru drugih žalbenih osnova.⁹⁸³⁴ U vezi s Ćorićevim argumentom da nije mogao da predvidi smrtne slučajeve iz avgusta 1993., tužilaštvo odgovara da je on pogrešno shvatio relevantnu sudsku praksu i da nije uspio da pokaže da je zaključak Pretresnog vijeća bio nerazuman.⁹⁸³⁵

ii. Analiza

2997. Žalbeno vijeće konstatuje da je Ćorić svoje argumente da je Zatvor u Dretelju bio pod Obradovićevom komandom i da je on učinio što je mogao kako bi obavijestio Vladu o uslovima u tom zatvoru, kao i svoje tumačenje dokaznog predmeta P03446, već bio iznio na suđenju i da nije pokušao da pokaže da je Pretresno vijeće napravilo neku grešku koja opravdava intervenciju Žalbenog vijeća.⁹⁸³⁶ S tim u skladu, Ćorićev prvi argument se odbacuje.

2998. U vezi sa Ćorićevim argumentom da nije mogao da predvidi smrtne slučajeve iz avgusta 1993. u Zatvoru u Dretelju⁹⁸³⁷ zbog toga što su oni bili drugačije prirode od prethodnih smrti u istom zatvoru, Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće bilo svjesno toga da su se okolnosti u kojima je došlo do lišavanja života u julu 1993., o kojima je on bio obaviješten, razlikovale od okolnosti lišavanja života koja su se desila u avgustu 1993., i da su te razlike obuhvatale i sredstva pomoću kojih je počinjeno ubistvo zatočenika.⁹⁸³⁸ Međutim, uzevši u obzir druge faktore, uključujući činjenicu da su se i jedna i druga lišavanja života desila u Zatvoru u Dretelju i da su u

---

⁹⁸³⁰ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 208.

⁹⁸³¹ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 208.

⁹⁸³² Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 215.

⁹⁸³³ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 183.

⁹⁸³⁴ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 215. V. takođe Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 184.

⁹⁸³⁵ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 215-217. V. žalbeni pretres, ŽT. 649 (24. mart 2017.).

⁹⁸³⁶ Ćorićev završni podnesak, par. 549 i fusnota 1049, par. 581-582, 584 i fusnota 1111, par. 586 i fusnota 1113, par. 587 i fusnota 1115, par. 588-589 i fusnota 1117, par. 590 i fusnota 1120; Ćorićev žalbeni podnesak, par. 173 i fusnote 440-443, par. 208 i fusnote 524-530. V. gore, par. 2562 i fusnota 8421.

⁹⁸³⁷ V. gore, par. 2995.

⁹⁸³⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1017-1018, 1020.

njima učestvovali pripadnici Vojne policije,⁹⁸³⁹ Pretresno vijeće je došlo do zaključka da je Ćorić mogao da predvidi lišavanja života iz avgusta 1993. u Zatvoru u Dretelju. S tim u vezi, Žalbeno vijeće podsjeća da u svrhu odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a nije neophodno da optuženi bude svjestan da je do nekog zločina došlo u prošlosti da bi mogao da predvidi da bi moglo doći do istog ponašanja.⁹⁸⁴⁰ Time što je samo ukazao na to da su ti zatočenici ubijeni primjenom različitih sredstava, Ćorić nije uspio da pokaže da nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao da dođe do zaključka do kojeg je došlo Pretresno vijeće. S tim u skladu, ovaj aspekt njegovog argumenta se odbacuje. Pored toga, s obzirom na to da je u svrhu odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a dovoljno to da je Ćorić mogao da predvidi da bi moglo doći do dotičnih zločina,⁹⁸⁴¹ nije bitno da li je on bio obaviješten o ubistvima iz avgusta 1993. nakon što su ona bila počinjena. S tim u skladu, Ćorićev drugi argument se odbacuje.

2999. S obzirom na gore navedeno, Žalbeno vijeće konstatuje da Ćorić nije uspio da pokaže grešku u zaključcima Pretresnog vijeća o njegovoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a u vezi s ubistvima iz avgusta 1993. u Zatvoru u Dretelju.⁹⁸⁴² Žalbeno vijeće podsjeća da je moguće da je Pretresno vijeće u svojim zaključcima smatralo da je ispunjen viši stepen predvidljivosti u vezi sa Ćorićevom *mens rea* za ubistva iz avgusta 1993. u Zatvoru u Dretelju.⁹⁸⁴³ Čak i da to jeste tako, budući da zaključak da je viši stepen predvidljivosti ispunjen nije pobijen, ispravni pravni standard

---

⁹⁸³⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1017-1018. V. takođe Prvostepena presuda, tom 3, par. 693-696.

⁹⁸⁴⁰ Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1081.

⁹⁸⁴¹ V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1583.

⁹⁸⁴² Prilikom izvođenja ovog zaključka, Žalbeno vijeće takođe uzima u obzir argumente koje su strane u postupku iznijele na žalbenom pretresu odgovarajući na konkretno pitanje Vijeća u vezi s uticajem poništenja zaključka u vezi sa selom Duša na Ćorićevu *mens rea* za ubistvo na osnovu odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a. V. Nalog za pripremu žalbenog pretresa, str. 6; gore, par. 441-443, 866. Ćorić je ustvrdio da, ukoliko je zaključak Pretresnog vijeća da su pogibije u selu Duša, opština Gornji Vakuf, predstavljale ubistva poništen, onda ne postoji mogućnost da je on mogao da predvidi lišavanja života u Zatvoru u Dretelju, do kojih je došlo kasnije, s obzirom na to da "ne bi imao prethodna obavještenja na osnovu kojih bi mogao da predvidi isto ponašanje". Žalbeni pretres, ŽT. 591 (24. mart 2017.). Tužilaštvo je iznijelo argument da je zaključak Pretresnog vijeća zasnovan na Ćorićevom stvarnom znanju o drugim lišavanjima života zatočenih Muslimana u istom zatočeničkom centru u julu, samo nekoliko sedmica prije dotičnih ubistava. Kako navodi tužilaštvo, to je bilo dovoljno obavještenje na osnovu kojeg bi svako – a kamoli Ćorić, koji je bio jedan od ključnih aktera u mreži zatočeničkih centara kao načelnik Vojne policije – bio upozoren na rizik da bi mogla biti počinjena daljnja ubistva. Žalbeni pretres, ŽT. 649 (24. mart 2017.). Žalbeno vijeće podsjeća da je, uslijed toga što je poništilo zaključak u vezi sa selom Duša, poništilo i zaključak Pretresnog vijeća da Ćorić "nije mogao da ne zna za" ubistvo počinjeno u opštini Gornji Vakuf u januaru 1993. Prvostepena presuda, tom 4, par. 921-923, 1009. V. gore, fusnota 9780. Međutim, Žalbeno vijeće konstatuje da to nema uticaja na zaključke Pretresnog vijeća u vezi sa Ćorićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za ubistva u Zatvoru u Dretelju iz avgusta 1993., budući da je Pretresno vijeće te zaključke zasnovalo prvenstveno na tome da je on znao, počev od sredine jula 1993., za ubistvo zatočenika u Zatvoru u Dretelju koje je bilo posljedica zlostavljanja od strane pripadnika HVO-a, da je omogućio zatočenje Muslimana u Zatvoru u Dretelju, te da nije preduzeo ništa kako bi suzbio zločine koji su tamo činjeni. V. gore, par. 2993-2994. Nadalje, Žalbeno vijeće smatra da to što je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da su ubistvo i hotimično lišavanje života bili dio ZZP-a prije juna 1993. takođe nema uticaja na zaključke Pretresnog vijeća u vezi sa Ćorićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za ubistva u Zatvoru u Dretelju iz avgusta 1993., koja su se desila poslije juna 1993. V. gore, par. 882, 886, 2835.

⁹⁸⁴³ V. gore, par. 2853, 2969.

mens rea kod treće kategorije UZP-a – koji podrazumijeva niži stepen predvidljivosti⁹⁸⁴⁴ – samim tim je ispunjen.⁹⁸⁴⁵ Shodno tome, Ćorićeva žalbena osnova 8 se odbija u relevantnom dijelu.

(iv) Zaključak

3000. S obzirom na gore navedeno, Ćorićeve žalbene osnove 7, u relevantnom dijelu, i 8 se odbijaju.

4. Prigovori tužilaštva na oslobađajuće presude po trećoj kategoriji UZP-a (osnova tužilaštva 1)

(a) Uvod

3001. Kao što je navedeno gore,⁹⁸⁴⁶ Pretresno vijeće je konstatovalo da sljedeća krivična djela nisu bila dio ZZP-a: (1) ubistva i hotimična lišavanja života koja su počinjena tokom deložacija ili su bila blisko povezana s njima; (2) ubistva i hotimična lišavanja života počinjena tokom zatočenja Muslimana; (3) seksualno zlostavljanje (to jest silovanja i nečovječno postupanje putem seksualnog zlostavljanja); (4) krađe (to jest oduzimanje imovine širokih razmjera i pljačkanje); i (5) uništavanje – prije juna 1993. – ustanova namijenjenih religiji ili obrazovanju.⁹⁸⁴⁷ Pretresno vijeće je navelo da će o odgovornosti svakog od žalilaca za te zločine raspravljati u onim odjeljcima Prvostepene presude koji su posvećeni njihovoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a.⁹⁸⁴⁸

3002. U odjeljcima u kojima se govori o Prlićevoj, Stojićevoj, Praljkoj, Petkovićevoj i Ćorićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, Pretresno vijeće je izričito raspravljalo o njihovoj odgovornosti za više incidenata u kojima je došlo do tih zločina i konstatovalo da su oni odgovorni po trećoj kategoriji UZP-a za neke od tih incidenata o kojima je raspravljalo,⁹⁸⁴⁹ dok ih je za druge oslobodilo odgovornosti.⁹⁸⁵⁰ Pretresno vijeće nije izričito raspravljalo o Prlićevoj,

⁹⁸⁴⁴ V. gore, par. 2836, 2853.

⁹⁸⁴⁵ V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1280.

⁹⁸⁴⁶ V. gore, par. 2833 i fusnota 9243.

⁹⁸⁴⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 70-73, 281, 433, 632, 822, 1008, 1213. V. gore, fusnota 2. U vezi s rasponom ubistva i hotimičnog lišavanja života, kao i uništavanja ustanova namijenjenih religiji ili obrazovanju, izvan okvira ZZP-a, v. gore, par. 2833 i fusnota 9243. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 59, 342.

⁹⁸⁴⁸ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 72-73. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 281, 433, 632, 822, 1008, 1213.

⁹⁸⁴⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 282-284, 288 (Prlić), 437, 439, 445-447, 450 (Stojić), 635, 638, 644 (Praljak), 830, 834, 837, 840, 845, 848, 852-853 (Petković), 1009, 1011, 1014, 1020, 1021 (Ćorić). V. gore, par. 2837-2838, 2849-2851, 2881-2882, 2899-2900, 2968-2969.

⁹⁸⁵⁰ Konkretnije, Pretresno vijeće je izričito konstatovalo sljedeće: (1) Prlić nije mogao da predvidi ubistva jednog zatočenika u Zatvoru u Dretelju i jednog zatočenika u Zatočeničkom centru Vojno; (2) Stojić nije mogao da predvidi: (a) krađe u opštinama Jablanica, Vareš i Čapljina; i (b) uništavanje džamija tokom operacija u opštini Jablanica; (3) Praljak nije mogao da predvidi krađe i seksualno nasilje u opštini Vareš; (4) Petković nije mogao da predvidi: (a) ubistva počinjena tokom akcija deložacije u opštinama Stolac i Čapljina, kao i određena ubistva u Zatvoru u Dretelju; i (b) krađe počinjene tokom akcija deložacije u Stocu i Čapljini, kao i u Stupnom Dolu u opštini Vareš; i (5) Ćorić nije mogao da predvidi ubistva i krađe tokom akcija deložacije u opštinama Stolac i Čapljina, kao ni određena

Stojićevoj, Praljkovoj, Petkovićevoj i Ćorićevoj odgovornosti za više drugih incidenata za koje je inače utvrdilo da su predstavljali te zločine.⁹⁸⁵¹

---

ubistva zatočenika u Zatvoru u Dretelju. Prvostepena presuda, tom 4, par. 285-287 (Prlić), 440-441, 443, 448-449 (Stojić), 639-643 (Praljak), 823-825, 841, 849 (Petković), 1015-1016, 1017-1019, fusnota 1896 (Ćorić). V. dolje, par. 3091-3095.

⁹⁸⁵¹ Uporedi Prvostepenu presudu, tom 4, par. 280-288 (Prlić), 433-450 (Stojić), 632-644 (Praljak), 822-853 (Petković), 1008-1022 (Ćorić), sa Prvostepenom presudom, tom 2, par. 109-112, tom 3, par. 658-660, 707-708 (lišavanje života šestoro civila, Muslimana, u Prajinama i Tolovcu, opština Prozor, dana 19. jula 1993.), tom 2, par. 569, 580-581, 584, tom 3, par. 665-666, 713-715 (lišavanje života četvorice zatočenih Muslimana, pripadnika ABiH, u školi u Sovićima u opštini Jablanica, dana 20. ili 21. aprila 1993.), tom 2, par. 845-853, 905-909, tom 3, par. 668-669, 717-718 (lišavanje života desetorice zatočenih Muslimana, pripadnika ABiH, na Mašinskom fakultetu u opštini Mostar, dana 10. i 11. maja 1993. i još dvojice zatočenih Muslimana, u periodu od 8. do 11. jula 1993.), tom 2, par. 940-944, tom 3, par. 670, 719 (lišavanje života jednog civila, Muslimana, u Buni, opština Mostar, dana 14. jula 1993.), tom 2, par. 1934-1938, tom 3, par. 684, 735 (lišavanje života jedne djevojke, civila muslimanske nacionalnosti, u Pješivac Gredi, opština Stolac, dana 13. jula 1993.), tom 2, par. 2014-2019, tom 3, par. 685-686, 736-737 (lišavanje života petorice zatočenih Muslimana u Koštanoj bolnici u opštini Stolac u avgustu i septembru 1993.), tom 2, par. 2105-2106, tom 3, par. 687-688, 738-739 (lišavanje života dviju mladih žena, civila muslimanske nacionalnosti, u Domanovićima, opština Čapljina, dana 13. jula 1993. ili približno tog datuma), tom 2, par. 2116-2117, tom 3, par. 689-690, 740-741 (lišavanje života jednog invalida, civila muslimanske nacionalnosti, starog 83 godine, u selu Bivolje Brdo, opština Čapljina, dana 14. jula 1993.), tom 2, par. 2085-2090, tom 3, par. 691-692, 742-743 (lišavanje života 12 muškaraca, Muslimana, tokom deložacija iz sela Bivolje Brdo, opština Čapljina, približno 16. jula 1993.), tom 3, par. 85-91, 693-694, 696, 744-745, 748 (lišavanje života jednog zatočenog Muslimana u Zatvoru u Dretelju uslijed dehidracije, sredinom jula 1993.), tom 3, par. 113-115, 122, 693, 696, 744-745, 747-748 (lišavanje života trojice zatočenih Muslimana u Zatvoru u Dretelju, sredinom jula 1993.), tom 3, par. 119-122, 693, 696, 744-745, 747-748 (smrt dvojice zatočenih Muslimana u Zatvoru u Dretelju uslijed zlostavljanja, u avgustu 1993.), tom 3, par. 250, 253, 697, 749-750 (lišavanje života jednog zatočenog Muslimana u Zatvoru u Gabeli, dana 19. ili 29. avgusta 1993.), tom 3, par. 251, 253, 698, 749, 751 (lišavanje života jednog zatočenog pripadnika ABiH u Zatvoru u Gabeli, u periodu od 2. oktobra do 11. decembra 1993.), tom 2, par. 1715-1716, tom 3, par. 680, 730-731 (lišavanje života jednog zatočenog Muslimana u Zatočeničkom centru Vojno, dana 5. decembra 1993.), tom 2, par. 233-237, 250, 252-253, 258-262, 268-272, 283-292, tom 3, par. 757-760, 769 (silovanje dviju žena i djevojaka muslimanske nacionalnosti u selima Podgrađe, Lapsunji i Duge, opština Prozor, u periodu od avgusta do decembra 1993.), tom 2, par. 233, 235, 250, 252-253, 268-272, tom 3, par. 771-774 (seksualno zlostavljanje žena i djevojaka muslimanske nacionalnosti u selima Podgrađe i Duge, opština Prozor, u avgustu 1993.), tom 2, par. 169-170, tom 3, par. 770 (seksualno zlostavljanje petorice zatočenih Muslimana u selu Jurići, opština Prozor, u avgustu 1993.), tom 2, par. 868, 870-873, 876, 925, 935, 978, 982, 985-986, tom 3, par. 761-764, 775 (silovanje žena muslimanske nacionalnosti protjeranih iz zapadnog Mostara, opština Mostar, dana 13. juna, sredinom jula, te 4. i 29. septembra 1993.), tom 2, par. 981-983, 985-986, tom 3, par. 776 (seksualno zlostavljanje žena i djevojaka muslimanske nacionalnosti protjeranih iz zapadnog Mostara, opština Mostar, dana 29. septembra 1993.), tom 3, par. 401-402, 404, 767, 779 (silovanje dviju žena muslimanske nacionalnosti u gradu Varešu, opština Vareš, u oktobru 1993.), tom 3, par. 426, 428-429, 768, 779 (silovanje jedne djevojke muslimanske nacionalnosti u Stupnom Dolu, opština Vareš, dana 23. oktobra 1993.), tom 3, par. 427, 429, 780 (seksualno zlostavljanje jedne djevojke muslimanske nacionalnosti u Stupnom Dolu, opština Vareš, dana 23. oktobra 1993.), tom 2, par. 646-650, tom 3, 1606-1607 (uništavanje džamija u selima Sovići i Doljani, opština Jablanica, u periodu od 18. do 24. aprila 1993.), tom 2, par. 96-97, tom 3, par. 1600-1601 (uništavanje džamije u Skrobućanima u opštini Prozor, u maju ili junu 1993.), tom 2, par. 789, 791-792, tom 3, par. 1608 (uništavanje Baba Beširove džamije u opštini Mostar, približno 10. maja 1993.), tom 2, par. 652-655, tom 3, par. 1629-1631, 1661-1663 (krađe u selima Sovići i Doljani, opština Jablanica, poslije napada od 17. aprila 1993.), tom 2, par. 233, 235, 250-251, 253, tom 3, par. 1620-1621, 1655 (krađe u selu Podgrađe, opština Prozor, u avgustu 1993.), tom 2, par. 823-824, 826-827, 864-867, 871-876, 924, 930-932, 937, 977, 979-987, tom 3, par. 1632-1637, 1664-1666 (krađe u zapadnom Mostaru, opština Mostar, u periodu od maja 1993. do februara 1994.), tom 2, par. 965-966, tom 3, par. 1638-1641, 1667-1668 (krađe u Rašanima, opština Mostar, dana 24. avgusta 1993.), tom 2, par. 1944-1946, tom 3, par. 1642-1643, 1669-1671 (krađe u Pješivac Gredi, opština Stolac, u periodu od 2. do 13. jula 1993.), tom 2, par. 2122-2124, tom 3, par. 1674-1676 (krađe u Bivoljem Brdu, opština Čapljina, u periodu od 13. do 16. jula 1993.), tom 2, par. 2165, 2179-2181, tom 3, par. 1647-1648, 1677-1679 (krađe imovine koja je pripadala Muslimanima zatočenim u jednom objektu zvanom Silos u opštini Čapljina (dalje u tekstu: Silos), dana 23. avgusta 1993.), tom 3, par. 343, 345, 348, 401, 403-404, 1650-1653, 1681-1683 (krađe u gradu Varešu, opština Vareš, u periodu od 23. oktobra do 1. novembra 1993.), tom 3, par. 465, 467, 1650-1653, 1681-1683 (krađe u Stupnom Dolu, opština Vareš, dana 23. oktobra 1993.).

3003. U odjeljku Prvostepene presude u kojem se govori o Pušićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, Pretresno vijeće je konkretno raspravljalo o nekoliko incidenata i zaključilo da on nije mogao da predvidi te incidente.⁹⁸⁵² Ono je zatim, u istom odjeljku, generalno navelo da "ne raspolaže dokazima na osnovu kojih bi moglo da zaključi" da je Pušić kriv u odnosu na sve druge zločine iz treće kategorije UZP-a.⁹⁸⁵³ Shodno tome, Pretresno vijeće ga je izričito oslobodilo optužbi za sve zločine iz treće kategorije UZP-a.⁹⁸⁵⁴

3004. U svojoj prvoj žalbenoj osnovi, tužilaštvo iznosi argument da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava i činjeničnu grešku prilikom ocjenjivanja odgovornosti žalilaca po trećoj kategoriji UZP-a za više incidenata⁹⁸⁵⁵ (to jest: Prlićeve odgovornosti za 28 incidenata;⁹⁸⁵⁶ Stojićeve odgovornosti za 30 incidenata;⁹⁸⁵⁷ Praljkove odgovornosti za 32 incidenta;⁹⁸⁵⁸ Petkovićeve odgovornosti za 21 incident;⁹⁸⁵⁹ Ćorićeve odgovornosti za 31 incident;⁹⁸⁶⁰ i Pušićeve odgovornosti za 35 incidenata⁹⁸⁶¹), uključujući one incidente o kojima je Pretresno vijeće raspravljalo i za koje je zaključilo da ih žalisci ponaosob nisu mogli predvidjeti, kao i one o kojima Pretresno vijeće nije raspravljalo u odjeljcima o trećoj kategoriji UZP-a koji su se odnosili na Prlića, Stojića, Praljka, Petkovića i Ćorića.

---

⁹⁸⁵² To se odnosi na sljedeće incidente: (1) uništavanje džamija u Sovićima i Doljanima u opštini Jablanica, dana 17. aprila 1993.; i (2) ubistvo zatočenika u Zatočeničkom centru Vojno koje je počinio Mario Mihalj do decembra 1993. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1214-1215. V. Prvostepena presuda, tom 3, par. 680, 730-731.

⁹⁸⁵³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1216.

⁹⁸⁵⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1214-1216.

⁹⁸⁵⁵ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 23-24, 31, 36, 40-42, 44, 51, str. 39-42 (dalje u tekstu: Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Prlić)), 53-57 (dalje u tekstu: Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić)), 70-74 (dalje u tekstu: Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Praljak)), 87-90 (dalje u tekstu: Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković)), 104-108 (dalje u tekstu: Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Ćorić)), 119-123 (dalje u tekstu: Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Pušić)).

⁹⁸⁵⁶ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 21-43, 50-52, 54-84, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Prlić), incidenti 1-28.

⁹⁸⁵⁷ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 21-43, 50-52, 85-122, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić), incidenti 1-30.

⁹⁸⁵⁸ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 21-43, 50-52, 123-159, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Praljak), incidenti 1-32.

⁹⁸⁵⁹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 21-43, 50-52, 160-194, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incidenti 1-21. Tužilaštvo je povuklo svoju žalbu na oslobađajuće presude koje su izrečene Petkoviću za ubistva i krađe povezane s akcijama deložacije u opštinama Stolac i Čapljina, o kojima je Pretresno vijeće raspravljalo i utvrdilo da ih on nije mogao predvidjeti. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 823-824, 841; Žalbeni podnesak tužilaštva, fusnota 538. V. takođe Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 180-184, 189, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković). Pored svojih argumenata o tom 21 incidentu koji su ovdje dati u sažetku, tužilaštvo iznosi i tvrdnju da je Pretresno vijeće pogrešno osudilo Petkovića po prvoj kategoriji UZP-a za uništavanje Baba Beširove džamije u opštini Mostar i džamije u Skrobućanima u opštini Prozor i da bi Žalbeno vijeće trebalo da preinači te osuđujuće presude i proglasi ga odgovornim za uništavanje tih džamija shodno trećoj kategoriji UZP-a. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 195-197. Žalbeno vijeće o ovom argumentu raspravlja drugdje u ovoj Presudi. V. gore, par. 2443-2455.

⁹⁸⁶⁰ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 21-52, 198-242, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Ćorić), incidenti 1-31.

⁹⁸⁶¹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 21-43, 50-52, 243-276, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Pušić), incidenti 1-35.

3005. S tim u vezi, tužilaštvo je iznijelo pet žalbenih podosnova.⁹⁸⁶² Za one incidente u vezi s kojima je Pretresno vijeće raspravljalo i oslobodilo žalioce optužbi (izuzev svih incidenata o kojima se raspravljalo u vezi s Prličem i dva incidenta o kojima se raspravljalo u vezi s Petkovićem), tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava zbog toga što je primijenilo pogrešan pravni standard za *mens rea* kod odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a time što je zahtijevalo da se pitanje da li su se ti zločini mogli predvidjeti dokaže shodno standardu "vjerovatnoće", a ne shodno ispravnom standardu "mogućnosti" (žalbena podosnova 1(A)).⁹⁸⁶³ Za te iste incidente (uključujući incidente o kojima se raspravljalo u vezi s Prličem i dva incidenta o kojima se raspravljalo u vezi s Petkovićem), tužilaštvo takođe iznosi argument da je Pretresno vijeće propustilo da ocijeni predvidljivost u odnosu na svakog od žalilaca u svjetlu cjelokupnih dokaza, zanemarujući pritom relevantne dokaze i neke od svojih sopstvenih zaključaka, i da je, shodno tome, napravilo grešku u primjeni prava time što je segmentiralo svoju ocjenu dokaza (žalbena podosnova 1(B)).⁹⁸⁶⁴ Pored toga, u vezi sa Ćorićevom odgovornošću za većinu tih incidenata o kojima se raspravljalo, tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava time što je zahtijevalo da je Ćorić konkretno doprinio nekom zločinu iz prve kategorije UZP-a u nekoj konkretnoj opštini da bi bio odgovoran za zločine iz treće kategorije UZP-a na toj lokaciji (žalbena podosnova 1(D)).⁹⁸⁶⁵

3006. Što se tiče konkretnih incidenata u vezi s kojima Pretresno vijeće nije raspravljalo o Prličevoj, Stojićevoj, Praljkovoj, Petkovićevoj i Ćorićevoj odgovornosti u odjeljcima o trećoj kategoriji UZP-a koji su se odnosili na svakog od njih ponaosob, tužilaštvo iznosi argument da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava zbog toga što je propustilo da presudi o njihovoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za te incidente, ili alternativno, zbog toga što je propustilo da iznese obrazloženje za njihove oslobađajuće presude (žalbena podosnova 1(C)).⁹⁸⁶⁶ U vezi s Pušićem, tužilaštvo tvrdi da je, izuzev za dva incidenta koja se konkretno pominju u odjeljku Prvostepene presude o trećoj kategoriji UZP-a koji se odnosi na njega,⁹⁸⁶⁷ Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava zbog toga što je propustilo da obrazloži zbog čega mu dokazi koje je izvelo tužilaštvo ne omogućavaju da zaključi da je Pušić kriv za zločine iz treće kategorije UZP-a (žalbena podosnova 1(C)).⁹⁸⁶⁸

---

⁹⁸⁶² Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 22-24.

⁹⁸⁶³ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 23, 26-32, 90-98, 127-134, 167-172, 207-219, 247-268.

⁹⁸⁶⁴ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 23, 33-37, 60-66, 99-101, 135-138, 173-177, 220-224, 269-272.

⁹⁸⁶⁵ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 23, 44-49, 238-240.

⁹⁸⁶⁶ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 23, 38-43, 67-82, 102-120, 139-157, 178-192, 225-237. V. takođe Žalbeni podnesak tužilaštva, fusnota 679.

⁹⁸⁶⁷ V. gore, par. 3003.

⁹⁸⁶⁸ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 23, 273-274.

3007. Alternativno, ukoliko Žalbeno vijeće utvrdi da Pretresno vijeće nije napravilo grešku u primjeni prava, tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće napravilo činjeničnu grešku u odnosu na sve te incidente, kako one o kojima je Pretresno vijeće konkretno raspravljalo, tako i one o kojima nije, s obzirom na to da nijedno razumno pretresno vijeće ne bi moglo da ne konstatuje da je jedini razuman zaključak koji se može izvesti na osnovu dokaza taj da su žaliooci odgovorni po trećoj kategoriji UZP-a (žalbena podosnova 1(E)).⁹⁸⁶⁹ Tužilaštvo dodaje da se žalbene podosnove u mnogim slučajevima međusobno potkrepljuju, ali da su osuđujuće presude opravdane ukoliko Žalbeno vijeće prihvati bilo koju od tih žalbenih podosnova.⁹⁸⁷⁰

3008. Tužilaštvo, nadalje, ukazuje na nekoliko zaključaka Pretresnog vijeća i na dokaze koji, po njegovom mišljenju, pokazuju da bi Pretresno vijeće osudilo žalioce za brojne dodatne zločine iz treće kategorije UZP-a, da nije napravilo gore opisane pravne ili činjenične greške.⁹⁸⁷¹ Tužilaštvo tvrdi da bi te greške Pretresnog vijeća trebalo ispraviti i da bi Žalbeno vijeće trebalo da izrekne osuđujuće presude na osnovu odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za: (1) ubistvo kao zločin protiv čovječnosti (tačka 2) i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija (tačka 3); (2) silovanje kao zločin protiv čovječnosti (tačka 4) i nečovječno postupanje (seksualno zlostavljanje) kao tešku povredu Ženevskih konvencija (tačka 5); (3) uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 21); i (4) oduzimanje imovine širokih razmjera kao tešku povredu Ženevskih konvencija (tačka 22) i pljačkanje kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 23).⁹⁸⁷² Tužilaštvo tvrdi da bi s tim u skladu trebalo povećati i kazne koje su odmjerene žaliocima.⁹⁸⁷³

3009. Prlić odgovara da je Pretresno vijeće ispravno odlučilo da ga ne osudi za zločine iz treće kategorije UZP-a, da nema nikakvih dokaza da je on kriv za dodatne zločine iz UZP-a, te da se tužilaštvo oslanja na pogrešne zaključke Pretresnog vijeća.⁹⁸⁷⁴ Stojić, Praljak, Petković, Ćorić i Pušić u svom odgovoru kažu da Pretresno vijeće nije napravilo, kao ni da tužilaštvo nije uspjelo da identifikuje, nikakvu materijalnu grešku kada ih je oslobodilo optužbi za dotične zločine i da Žalbeno vijeće mora odbiti žalbu tužilaštva i potvrditi njihove oslobađajuće presude u vezi sa svim

---

⁹⁸⁶⁹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 24, 50-52, 83-84, 121-122, 158-159, 193-194, 241-242, 275-276, 420. U vezi s Petkovićem, tužilaštvo takođe tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je Petkovića osudilo na osnovu odgovornosti po prvoj kategoriji UZP-a za hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji za one incidente koji su se desili prije juna 1993., zato što je trebalo da ga osudi na osnovu odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a. V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 195-197; gore, par. 9859.

⁹⁸⁷⁰ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 22; Replika tužilaštva, par. 18.

⁹⁸⁷¹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 25, 53. V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 54-276.

⁹⁸⁷² Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 25, 66, 82, 84, 98, 101, 120, 122, 134, 138, 157, 159, 172, 177, 192, 194, 219, 224, 237, 240, 242, 268, 272, 274, 276-277; žalbeni pretres, ŽT. 763, 851-852 (28. mart 2017.).

⁹⁸⁷³ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 25, 277; žalbeni pretres, ŽT. 851-852 (28. mart 2017.).

⁹⁸⁷⁴ Prlićev odgovor, par. 46, 48, 50, 52, 54, 56, 58, 60, 62-63, 65-73.

tim zločinima.⁹⁸⁷⁵ Pored toga, u skladu s paragrafom 5 Uputstva o formalnim uslovima, Petković iznosi argument da nije bio u dovoljnoj mjeri obaviješten o optužbama u odnosu na odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a.⁹⁸⁷⁶

3010. Prije nego što se posveti žalbi tužilaštva, Žalbeno vijeće će prvo razmotriti Petkovićev argument o tome da nije bio obaviješten. Poslije toga, Žalbeno vijeće će razmotriti žalbenu podosnovu tužilaštva 1(A), a potom žalbene podosnove tužilaštva 1(B) i 1(C), poslije kojih će, ukoliko to bude potrebno, izložiti analizu žalbenih podosnova tužilaštva 1(D) i 1(E).

(b) Preliminarno pitanje: navodni nedostaci u formi Optužnice u vezi s terećenjem odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a

(i) Argumenti strana u postupku

3011. Odgovarajući na žalbu tužilaštva, Petković tvrdi da je Optužnica "bila, a i dalje jeste, manjkava" zato što se on u njoj tereti odgovornošću na osnovu treće kategorije UZP-a na jedan uopšten način.⁹⁸⁷⁷ U prilog toj tvrdnji, Petković upućuje na praksu Međunarodnog suda shodno kojoj tužilaštvo, kada tereti neku osobu po alternativnim vidovima odgovornosti, ne može samo da ponovi tekst člana 7(1) Statuta, nego treba da identifikuje konkretan oblik učešća u vezi sa svakim incidentom za svaku tačku optužnice.⁹⁸⁷⁸ Isto tako, on tvrdi da se po nekim vidovima odgovornosti može teretiti generalno shodno uvodnom paragrafu, ali da to nužno ne podrazumijeva da su svi vidovi odgovornosti po kojima se generalno tereti primjenjivi na svaki incident koji je naveden u optužnici.⁹⁸⁷⁹

3012. Nadalje, ukazujući na završni podnesak koji je tužilaštvo podnijelo na suđenju, Petković tvrdi da tužilaštvo nije navelo da je on odgovoran za tačke 22 i 23 Optužnice po trećoj kategoriji UZP-a.⁹⁸⁸⁰

3013. Tužilaštvo u svojoj replici odgovara da je Optužnica pružila Petkoviću dovoljno obavještenje u vezi s njegovom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a u odnosu na svaku tačku

---

⁹⁸⁷⁵ Stojićev odgovor, par. 19-96; Praljkov odgovor, par. 12-123; Petkovićev odgovor, par. 5-91; Ćorićev odgovor, par. 15-65; Pušićev odgovor, par. 1-27. V. takođe Stojićev odgovor, par. 1; Praljkov odgovor, par. 4-11; Petkovićev odgovor, par. 1-4; Ćorićev odgovor, par. 6-8, 14. Ćorić takođe iznosi argument da bi određeni argumenti tužilaštva trebali biti odbačeni zato što su zasnovani na pogrešnim zaključcima Pretresnog vijeća. V. npr. Ćorićev odgovor, par. 49-50, 56.

⁹⁸⁷⁶ Petkovićev odgovor, par. 27-29.

⁹⁸⁷⁷ Petkovićev odgovor, par. 27.

⁹⁸⁷⁸ Petkovićev odgovor, par. 28, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Blaškić*, par. 226, Drugostepenu presudu u predmetu *Aleksovski*, par. 171, Drugostepenu presudu u predmetu *Krnjelac*, par. 134.

⁹⁸⁷⁹ Petkovićev odgovor, par. 28, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Ntawukulilyayo*, par. 194.

⁹⁸⁸⁰ Petkovićev odgovor, par. 29.

Optužnice i svaki incident.⁹⁸⁸¹ Ono tvrdi da se u navodima za svaki incident upućuje na dio Optužnice koji se odnosi na odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a.⁹⁸⁸² Tužilaštvo, nadalje, ističe da je Pretresno vijeće na suđenju potvrdilo da je tužilaštvo pružilo dovoljno obavještenje o Petkovićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za zločine koji nisu bili uključeni u ZZP i tvrdi da su, u svakom slučaju, ti navodni nedostaci u formi Optužnice ispravljani pravovremeno i na jasan i dosljedan način, putem komunikacije koja je uslijedila poslije podizanja Optužnice.⁹⁸⁸³ Na kraju, tužilaštvo tvrdi da se njegov završni pretresni podnesak ne treba smatrati relevantnim za utvrđivanje da dovoljno obavještenje jeste bilo pruženo, ali da ono u njemu jeste navelo da se Petković može smatrati odgovornim za tačke 22 i 23 na osnovu treće kategorije UZP-a.⁹⁸⁸⁴

(ii) Analiza

3014. Žalbeno vijeće podsjeća na sljedeće: "[D]a bi neki optuženi koji se tereti za udruženi zločinački poduhvat mogao u potpunosti shvatiti za koja djela je prema navodima odgovoran, u optužnici treba jasno navesti za koji oblik udruženog zločinačkog poduhvata se on tereti."⁹⁸⁸⁵ Optuženi se u optužnici može teretiti odgovornošću po više kategorija UZP-a; optuženi je u dovoljnoj mjeri obaviješten o tome po kojoj se kategoriji tereti onda kada se u optužnici navede element *mens rea* za datu kategoriju.⁹⁸⁸⁶ S tim u vezi, Žalbeno vijeće prvo primjećuje da je u Optužnici jasno izložen navod tužilaštva u vezi s odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a time što je konkretno navedena tražena *mens rea*.⁹⁸⁸⁷ U relevantnom paragrafu se takođe pojašnjava da se treća kategorija UZP-a navodi kao alternativni vid odgovornosti u odnosu na *sve* zločine za koje se tereti u Optužnici.⁹⁸⁸⁸

3015. Štaviše, suprotno Petkovićevoj tvrdnji da u Optužnici nije jasno naznačeno za koji se zločin zapravo tereti po trećoj kategoriji UZP-a, Žalbeno vijeće ima u vidu da se, u sažetom prikazu zločina za koje se tereti u odnosu na svaki konkretni incident i lokaciju, u Optužnici izričito upućuje

---

⁹⁸⁸¹ Replika tužilaštva, par. 59-62.

⁹⁸⁸² Replika tužilaštva, par. 59.

⁹⁸⁸³ Replika tužilaštva, par. 60-61, gdje se upućuje, između ostalog, na Odluku po preliminarnim podnescima odbrane zbog navodnih nedostataka u formi Optužnice, 22. juli 2005., par. 20, Petkovićev pretpretresni podnesak, par. 47, 49(ii), 53, Petkovićev završni podnesak, par. 569-570, Pretpretresni podnesak tužilaštva, par. 227, uvodnu riječ tužilaštva, T. 811 (26. april 2006.).

⁹⁸⁸⁴ Replika tužilaštva, par. 62.

⁹⁸⁸⁵ V. gore, par. 55.

⁹⁸⁸⁶ Drugostepena presuda u predmetu *Simba*, par. 77.

⁹⁸⁸⁷ V. Optužnica, par. 227 ("Pored toga ili alternativno, kada je u pitanju bilo koji zločin kojim se tereti u ovoj Optužnici koji nije počinjen u okviru ostvarivanja cilja udruženog zločinačkog poduhvata ili koji nije bio njegov planirani dio, takav zločin bio je prirodna i predvidiva posljedica udruženog zločinačkog poduhvata i njegovog provođenja ili nastojanja da se on provede, a svaki optuženi bio je svjestan rizika takvog zločina ili posljedice i, uprkos toj svijesti, spremno je prihvatio taj rizik priključujući se poduhvatu i/ili nastavljajući djelovati u okviru njega, te, stoga, snosi odgovornost za zločin za koji se tereti.").

⁹⁸⁸⁸ V. Optužnica, par. 227.

na: (1) onaj dio Optužnice koji se odnosi na vidove odgovornosti po kojima se tereti, koji obuhvata navode o trećoj kategoriji UZP-a; i (2) paragrafe u kojima se identifikuje pravno relevantno ponašanje svakog od optuženih.⁹⁸⁸⁹ Kada se imaju u vidu te reference i kada se Optužnica čita kao cjelina, Žalbno vijeće konstatuje da oni dijelovi Optužnice koji sadrže opise konkretnih zločina, kao i odjeljak u kojem se navodi odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a, pružaju dovoljno obavještenje u vezi s Petkovićevom navodnom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za sve tačke Optužnice.⁹⁸⁹⁰

3016. Konkretno u vezi s tačkama 22 i 23, Žalbno vijeće ima u vidu da se u Optužnici navodi da se za te tačke tereti, dodatno ili alternativno, na osnovu odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a.⁹⁸⁹¹ U svakom slučaju, Žalbno vijeće ima u vidu da je Petkovićeva tvrdnja da tužilaštvo u svom završnom pretresnom podnesku ne upućuje na tačke 22 i 23 u vezi s trećom kategorijom UZP-a zasnovana na iskrivljenom prikazivanju tvrdnji koje je tužilaštvo iznijelo na suđenju. Iako je tužilaštvo u svom završnom pretresnom podnesku pomenulo tačke 22 i 23 u vezi s Petkovićevom odgovornošću po prvoj kategoriji UZP-a,⁹⁸⁹² u uvodnom odjeljku koji se odnosio na odgovornost svih žalilaca shodno UZP-u, ono je izričito navelo da se, alternativno, za zločine iz tačaka 22 i 23 tereti na osnovu treće kategorije UZP-a u odnosu na sve žalioce.⁹⁸⁹³

3017. Na osnovu gore navedenog, Žalbno vijeće konstatuje da Petković nije uspio da pokaže da nije bio adekvatno obaviješten o tome da se u odnosu na svaku tačku Optužnice teretio odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a. S tim u skladu, ovaj argument se odbacuje.

---

⁹⁸⁸⁹ V. Optužnica, par. 60 (opština Prozor), 72 (opština Gornji Vakuf), 87 (opština Jablanica (Sovići i Doljani)), 118 (opština Mostar), 135 (Heliodrom), 143 (Zatočenički centar Vojno), 153 (opština Ljubuški i zatočenički centri), 171 (opština Stolac), 186 (opština Čapljina), 194 (Zatvor u Dretelju), 203 (Zatvor u Gabeli), 217 (opština Vareš).

⁹⁸⁹⁰ S tim u vezi, Žalbno vijeće konstatuje da je to što se Petković oslanja na praksu Međunarodnog suda neprimjereno, s obzirom na to da, u ovom predmetu, Optužnica sadrži izričito naznačen oblik odgovornosti po kojem se tereti u vezi sa svakim konkretnim zločinom i incidentom, kao i konkretna pravno relevantna djela i propuste putem kojih su optuženi navodno doprinijeli tim zločinima. Upor. Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par. 225-226; Drugostepena presuda u predmetu *Krnjelac*, par. 134; Drugostepena presuda u predmetu *Ntawukulilyayo*, par. 194. Osim toga, Žalbno vijeće konstatuje da to što se Petković oslanja na predmet *Aleksovski* ne potkrepljuje njegov argument u vezi s dovoljnim obavještenjem, budući da se taj predmet odnosio na meritum datog vida odgovornosti, a ne na pružanje dovoljnog obavještenja o njemu. V. Drugostepena presuda u predmetu *Aleksovski*, par. 171.

⁹⁸⁹¹ Optužnica, par. 227.

⁹⁸⁹² V. Završni podnesak tužilaštva, par. 967.

⁹⁸⁹³ V. Završni podnesak tužilaštva, par. 52-53.

(c) Navodna greška u vezi sa primjenjivim standardom *mens rea* koji je primijenjen za odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a (podosnova tužilaštva 1(A) djelimično)

(i) Argumenti strana u postupku

3018. Tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava zbog toga što je pogrešno izložilo i primijenilo standard *mens rea* za odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a u vezi s konkretnim incidentima⁹⁸⁹⁴ (pet incidenata u vezi sa Stojićem,⁹⁸⁹⁵ pet incidenata u vezi s Praljkom,⁹⁸⁹⁶ jedan incident u vezi s Petkovićem,⁹⁸⁹⁷ sedam incidenata u vezi sa Ćorićem,⁹⁸⁹⁸ 35

⁹⁸⁹⁴ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 23, 26, 31, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić), incidenti 20, 23, 27, 29-30, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Praljak), incidenti 19-21, 31-32, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incident 21, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Ćorić), incidenti 5, 7, 10-11, 27-29, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Pušić), incidenti 1-35; žalbeni pretres, ŽT. 751-754 (28. mart 2017.). Ovaj prigovor odnosi se na sve žaliocce, osim Prlića. V. Žalbeni podnesak tužilaštva, fusnota 169.

⁹⁸⁹⁵ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 31, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić), incident 20 (uništavanje džamija u Sovićima i Doljanima, opština Jablanica, u aprilu 1993. (tačka 21)), incidenti 23, 27, 29-30 (krađe: (1) u Sovićima i Doljanima, opština Jablanica, poslije napada od 17. aprila 1993. (tačke 22 i 23); (2) u Bivoljem Brdu, opština Čapljina, u periodu od 13. do 16. jula 1993. (tačka 23); (3) u gradu Varešu, opština Vareš, u periodu od 23. oktobra do 1. novembra 1993. (tačke 22 i 23); i (4) u Stupnom Dolu, opština Vareš, dana 23. oktobra 1993. (tačke 22 i 23)).

⁹⁸⁹⁶ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 31, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Praljak), incidenti 19-21 ((1) silovanje dviju žena, Muslimanki, u gradu Varešu, opština Vareš, u oktobru 1993. (tačke 4 i 5); (2) silovanje jedne djevojke muslimanske nacionalnosti u Stupnom Dolu, opština Vareš, dana 23. oktobra 1993. (tačke 4 i 5); i (3) seksualno zlostavljanje jedne djevojke muslimanske nacionalnosti u Stupnom Dolu, opština Vareš, dana 23. oktobra 1993. (tačka 5)), incidenti 31-32 (krađe: (1) u gradu Varešu, opština Vareš, u periodu od 23. oktobra do 1. novembra 1993. (tačke 22 i 23); i (2) u Stupnom Dolu, opština Vareš, dana 23. oktobra 1993. (tačke 22 i 23)).

⁹⁸⁹⁷ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 31, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incident 21 (krađe u Stupnom Dolu, opština Vareš, dana 23. oktobra 1993. (tačke 22 i 23)).

⁹⁸⁹⁸ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 31, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Ćorić), incidenti 5, 7, 10-11 (lišavanja života: (1) jedne djevojke, civila muslimanske nacionalnosti, u Pješivac Gredi, opština Stolac, dana 13. jula 1993. (tačke 2 i 3); (2) dviju mladih žena, civila muslimanske nacionalnosti, u Domanovićima, opština Čapljina, dana 13. jula 1993. ili približno tog datuma (tačke 2 i 3); (3) jednog zatočenog Muslimana u Zatvoru u Dretelju uslijed dehidracije, sredinom jula 1993. (tačke 2 i 3); i (4) trojice zatočenih Muslimana u Zatvoru u Dretelju, sredinom jula 1993. (tačke 2 i 3)), incidenti 27-29 (krađe: (1) u Pješivac Gredi, opština Stolac, u periodu od 2. do 13. jula 1993. (tačke 22 i 23); (2) u Bivoljem Brdu, opština Čapljina, u periodu od 13. do 16. jula 1993. (tačka 23); i (3) imovine koja je pripadala Muslimanima zatočenim u Silosu u opštini Čapljina, dana 23. avgusta 1993. (tačke 22 i 23)). Tužilaštvo dodatno u svojoj žalbenoj podosnovi 1(A) iznosi isti prigovor u vezi sa Ćorićevom odgovornošću za dva incidenta (Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Ćorić), incidenti 8-9). Međutim, tužilaštvo tvrdi da je to alternativno njegovoj žalbenoj podosnovi 1(C) i da je njegov "prevashodni stav" taj da Pretresno vijeće nije presudilo o Ćorićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za ta dva incidenta, s obzirom na to da je Pretresno vijeće propustilo da uputi na te incidente u svojim pravnim zaključcima o njegovoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 212 i fusnota 679 (gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, fusnota 1896), Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Ćorić), incidenti 8-9 (lišavanja života: (1) jednog invalida, civila muslimanske nacionalnosti, starog 83 godine, u Bivoljem Brdu, opština Čapljina, dana 14. jula 1993. (tačke 2 i 3); i (2) 12 muškaraca, Muslimana, tokom deložacija iz Bivoljeg Brda, opština Čapljina, dana 16. jula 1993. ili približno tog datuma (tačke 2 i 3)). Tužilaštvo, nadalje, u okviru svoje žalbene podosnove 1(C) navodi da je Pretresno vijeće propustilo da iznese obrazloženje o njegovoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za te incidente. V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 38-41, 43, 225, 229, 236-237, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Ćorić), incidenti 8-9. S obzirom na to da je Žalbeno vijeće drugdje u ovoj Presudi prihvatilo žalbenu podosnovu tužilaštva 1(C) u vezi s ta dva incidenta, ono se u vezi s njima neće baviti žalbenom podosnovom tužilaštva 1(A). V. dolje, par. 3114.

incidenata u vezi s Pušićem⁹⁸⁹⁹), što je dovelo do toga da su Stojić, Praljak, Petković, Ćorić i Pušić oslobođeni optužbi za te incidente.

3019. Tužilaštvo iznosi argument da je Pretresno vijeće zahtijevalo, za većinu zločina iz treće kategorije UZP-a, da su Stojić, Praljak, Petković, Ćorić i Pušić bili svjesni "vjerovatnoće" u pogledu toga "da će" ti zločini biti počinjeni kao prirodna i predvidljiva posljedica provođenja ZZP-a, dok ispravan standard zahtijeva da član UZP-a zna da bi ti zločini "mogli" biti počinjeni.⁹⁹⁰⁰ Shodno tome, tužilaštvo tvrdi da su oslobađajuće presude, koje su ponaosob izrečene Stojiću,

⁹⁸⁹⁹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 31, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Pušić), incidenti 1-15 (lišavanja života: (1) šestoro civila, Muslimana, u Prajinama i Tolovcu, opština Prozor, dana 19. jula 1993. (tačke 2 i 3); (2) četvorice zatočenih Muslimana, pripadnika ABiH, u školi u Sovićima u opštini Jablanica, dana 20. ili 21. aprila 1993. (tačke 2 i 3); (3) deseterice zatočenih Muslimana, pripadnika ABiH, na Mašinskom fakultetu u opštini Mostar, dana 10. i 11. maja 1993., i još dvojice zatočenih Muslimana u periodu od 8. do 11. jula 1993. (tačke 2 i 3); (4) jednog civila, Muslimana, u Buni, opština Mostar, dana 14. jula 1993. (tačke 2 i 3); (5) jedne djevojke, civila muslimanske nacionalnosti, u Pješivac Gredi, opština Stolac, dana 13. juna 1993. (tačke 2 i 3); (6) petorice zatočenih Muslimana u Koštanoj bolnici, opština Stolac, u avgustu i septembru 1993. (tačke 2 i 3); (7) dviju mladih žena, civila muslimanske nacionalnosti, u Domanovićima, opština Čapljina, dana 13. jula 1993. ili približno tog datuma (tačke 2 i 3); (8) jednog invalida, civila muslimanske nacionalnosti, starog 83 godine, u Bivoljem Brdu, opština Čapljina, dana 14. jula 1993. (tačke 2 i 3); (9) 12 muškaraca, Muslimana, tokom deložacija iz Bivoljeg Brda, opština Čapljina, dana 16. jula 1993. ili približno tog datuma (tačke 2 i 3); (10) jednog zatočenog Muslimana u Zatvoru u Dretelju uslijed dehidracije, sredinom jula 1993. (tačke 2 i 3); (11) trojice zatočenih Muslimana u Zatvoru u Dretelju, sredinom jula 1993. (tačke 2 i 3); (12) dvojice zatočenih Muslimana uslijed zlostavljanja u Zatvoru u Dretelju, u avgustu 1993. (tačke 2 i 3); (13) jednog zatočenog Muslimana u Zatvoru u Gabeli, dana 19. ili 29. avgusta 1993. (tačke 2 i 3); (14) jednog zatočenog pripadnika ABiH u Zatvoru u Gabeli, u periodu od 2. oktobra do 11. decembra 1993. (tačke 2 i 3); i (15) jednog zatočenog Muslimana u Zatočeničkom centru Vojno, dana 5. decembra 1993. (tačke 2 i 3)), incidenti 16-23 ((1) silovanje žena i djevojaka muslimanske nacionalnosti u Podgrađu, Lapsunju i Dugama, opština Prozor, u periodu od avgusta do decembra 1993. (tačke 4 i 5); (2) seksualno zlostavljanje žena i djevojaka muslimanske nacionalnosti u Podgrađu i Dugama, opština Prozor, u avgustu 1993. (tačka 5); (3) seksualno zlostavljanje petorice zatočenih muškaraca, Muslimana, u Jurićima, opština Prozor, u avgustu 1993. (tačka 5); (4) silovanje žena muslimanske nacionalnosti koje su bile protjerane iz zapadnog Mostara, opština Mostar, dana 13. juna, sredinom jula, te dana 4. i 29. septembra 1993. (tačke 4 i 5); (5) seksualno zlostavljanje žena i djevojaka muslimanske nacionalnosti koje su bile protjerane iz zapadnog Mostara, opština Mostar, dana 29. septembra 1993. (tačka 5); (6) silovanje dviju žena muslimanske nacionalnosti u gradu Varešu, opština Vareš, u oktobru 1993. (tačke 4 i 5); (7) silovanje jedne djevojke muslimanske nacionalnosti u Stupnom Dolu, opština Vareš, dana 23. oktobra 1993. (tačke 4 i 5); (8) seksualno zlostavljanje jedne djevojke muslimanske nacionalnosti u Stupnom Dolu, opština Vareš, dana 23. oktobra 1993. (tačka 5)), incidenti 24-26 (uništavanje: (1) džamija u Sovićima i Doljanima, opština Jablanica, u aprilu 1993. (tačka 21); (2) džamije u Skrobućanima u opštini Prozor, u maju ili junu 1993. (tačka 21); i (3) Baba Beširove džamije u opštini Mostar, dana 10. maja 1993. (tačka 21)), incidenti 27-35 (krađe: (1) u Sovićima i Doljanima, opština Jablanica, poslije napada od 17. aprila 1993. (tačke 22 i 23); (2) u Podgrađu, opština Prozor, u avgustu 1993. (tačke 22 i 23); (3) u zapadnom Mostaru, opština Mostar, u periodu od maja 1993. do februara 1994. (tačke 22 i 23); (4) u Raštanima, opština Mostar, dana 24. avgusta 1993. (tačke 22 i 23); (5) u Pješivac Gredi, opština Stolac, u periodu od 2. do 13. jula 1993. (tačke 22 i 23); (6) u Bivoljem Brdu, opština Čapljina, u periodu od 13. do 16. jula 1993. (tačka 23); (7) imovine koja je pripadala Muslimanima zatočenim u Silosu u opštini Čapljina, dana 23. avgusta 1993. (tačke 22 i 23); (8) u gradu Varešu, opština Vareš, u periodu od 23. oktobra do 1. novembra 1993. (tačke 22 i 23); i (9) u Stupnom Dolu, opština Vareš, dana 23. oktobra 1993. (tačke 22 i 23)).

⁹⁹⁰⁰ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 27-29. V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 90-91, 127, 167, 207, 247. V. takođe Replika tužilaštva, par. 6-7, 26; žalbeni pretres, ŽT. 751-754 (28. mart 2017.). Kako tvrdi tužilaštvo, navod da mjerodavno pravo zahtijeva da su optuženi znali da su ti zločini bili "*conséquence probable*" provođenja zajedničkog zločinačkog cilja i fraze da su žalioци razumno predvidjeli i prihvatili rizik "*que le(s) [crime(s)] soit/soient/seraient/allaient être commis*" ili "*[que les auteurs] commettent/commettraient/allaient commettre [le(s) crime(s)]*" – koje su na engleski prevedene kao "*would be committed*" – dokazuju da je Pretresno vijeće neadekvatno formulisalo i primijenilo viši standard. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 27, 29.

Praljku, Petkoviću, Ćoriću i Pušiću po optužbama za treću kategoriju UZP-a u vezi s dotičnim incidentima, pogrešne i da bi trebale biti poništene.⁹⁹⁰¹

3020. Stojić, Praljak, Petković, Ćorić i Pušić odgovaraju da optuženi može da bude osuđen samo ako tužilaštvo dokaže da je on bio svjestan da postoji "dovoljno znatna mogućnost" da bi relevantni zločin iz treće kategorije UZP-a "mogao" biti počinjen.⁹⁹⁰² Ovaj standard, tvrde Stojić i Pušić, je viši od standarda koji je predložilo tužilaštvo.⁹⁹⁰³ Stojić, Petković, Ćorić i Pušić tvrde, nadalje, da Pretresno vijeće možda jeste pogrešno formulisalo mjerodavni standard, ali da je očito primijenilo ispravan pravni standard kada ih je oslobodilo optužbi za relevantne zločine iz treće kategorije UZP-a.⁹⁹⁰⁴ Stojić priznaje da je Pretresno vijeće povremeno koristilo pogrešne formulacije, ali iznosi argument da tužilaštvo nije uspjelo da pokaže nikakvu pogrešnu primjenu ispravnog standarda za predvidljivost.⁹⁹⁰⁵ Ćorić i Pušić takođe tvrde da, kada se to čita u kontekstu cjelokupne Prvostepene presude, postaje očigledno da Pretresno vijeće jeste bilo svjesno ispravnog standarda za predvidljivost i da ga je i primijenilo kada ih je oslobodilo optužbi na osnovu treće kategorije UZP-a.⁹⁹⁰⁶ Petković podsjeća da, shodno ustaljenoj sudskoj praksi, Žalbeno vijeće ne poništava zaključke iz prvostepenog postupka na osnovu toga što su u njima korištene neodgovarajuće ili zbunjujuće formulacije, ukoliko rezonovanje pretresnog vijeća jasno pokazuje da je primijenjen ispravan pravni standard.⁹⁹⁰⁷ Stojić i Petković, nadalje, iznose argument da tužilaštvo nije uspjelo da pokaže da nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao da ih oslobodi optužbi na osnovu ispravnog standarda za predvidljivost i da, shodno tome, nije uspjelo da pokaže neku grešku koja obesnažuje Prvostepenu presudu.⁹⁹⁰⁸ Praljak priznaje da je Pretresno vijeće često primjenjivalo

---

⁹⁹⁰¹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 25, 30-32, 98, 134, 172, 214, 219, 268, 277; žalbeni pretres, ŽT. 754, 763 (28. mart 2017.).

⁹⁹⁰² Stojićev odgovor, par. 25-28, 30-32; Praljkov odgovor, par. 6; Petkovićev odgovor, par. 7; Pušićev odgovor, par. 5, 9-11; žalbeni pretres, ŽT. 801, 838-839 (28. mart 2017.).

⁹⁹⁰³ Stojićev odgovor, par. 26; Pušićev odgovor, par. 5-7. V. žalbeni pretres, ŽT. 801-802, 838-839, 842-843, 852-853 (28. mart 2017.), gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Brđanin*, par. 428. Stojić iznosi argument da taj test nije zadovoljen ukoliko je optuženi bio samo svjestan puke mogućnosti da bi moglo doći do nekog zločina koji je izvan okvira UZP-a. Stojićev odgovor, par. 25-27; žalbeni pretres, ŽT. 801-802 (28. mart 2017.). V. Stojićev odgovor, par. 29. Pušić ističe da ovaj test obuhvata subjektivni element i da je mogućnost da bi neki zločin mogao biti počinjen morala biti u dovoljnoj mjeri znatna da bi optuženi mogao da je predvidi na osnovu informacija kojima je raspolagao. Žalbeni pretres, ŽT. 838-839 (28. mart 2017.).

⁹⁹⁰⁴ Stojićev odgovor, par. 25, 34; Petkovićev odgovor, par. 7-8, 10-11; Ćorićev odgovor, par. 20, 23; Pušićev odgovor, par. 3; žalbeni pretres, ŽT. 604, 606-608 (24. mart 2017.), 823 (28. mart 2017.). V. takođe Ćorićev odgovor, par. 19, 21-22; Pušićev odgovor, par. 7.

⁹⁹⁰⁵ Stojićev odgovor, par. 25, 33.

⁹⁹⁰⁶ Ćorićev odgovor, par. 20-22; Pušićev odgovor, par. 2-3, 7; žalbeni pretres 604, 607-608 (24. mart 2017.).

⁹⁹⁰⁷ Petkovićev odgovor, par. 8, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Čelebići*, par. 45-50, Drugostepenu presudu u predmetu *Limaj i drugi*, par. 65, Drugostepenu presudu u predmetu *Kamuhanda*, par. 38-39, Drugostepenu presudu u predmetu *Zigiranyirazo*, par. 19-20, Drugostepenu presudu u predmetu *Ngirabatware*, par. 207 i dalje.

⁹⁹⁰⁸ Stojićev odgovor, par. 25, 33, 35, 44-45; Petkovićev odgovor, par. 9-10; žalbeni pretres, ŽT. 800-801 (28. mart 2017.). V. takođe Ćorićev odgovor, par. 19, 21-22; Pušićev odgovor, par. 10-11; žalbeni pretres, ŽT. 604-609 (24. mart 2017.), 839, 843 (28. mart 2017.).

poprečan standard za predvidljivost, ali iznosi argument da to ne obesnažuje odluku Pretresnog vijeća da ga oslobodi relevantnih optužbi na osnovu treće kategorije UZP-a.⁹⁹⁰⁹

3021. Tužilaštvo u svojoj replici odgovara da, prema sudskoj praksi, test predvidljivosti za treću kategoriju UZP-a zahtijeva da mogućnost da će biti počinjen neki zločin iz treće kategorije UZP-a bude "u dovoljnoj mjeri znatna" da bi optuženi mogao da je predvidi.⁹⁹¹⁰ Međutim, ono iznosi argument da, u onim slučajevima u kojima je Pretresno vijeće uputilo na standard "vjerovatnoće" i primijenilo taj standard, nema nikakve osnove za zaključak da je ono primijenilo ispravan standard.⁹⁹¹¹

(ii) Analiza

3022. Žalbeno vijeće podsjeća da se, u skladu sa ustaljenom sudskom praksom, optuženi može proglasiti odgovornim po trećoj kategoriji UZP-a za neki zločin koji je izvan okvira zajedničkog cilja ukoliko:

je optuženi mogao da predvidi da bi takav zločin mogao da poćini neki učesnik u UZP-u ili jedno ili više lica koje optuženi (ili bilo koji drugi učesnik u UZP-u) koristi za izvršenje *actusa reusa* zločina koji su deo zajedničkog cilja i [ukoliko] je optuženi svojim priključivanjem i daljim učestvovanjem u poduhvatu voljno preuzeo rizik da bi do takvog zločina moglo da dođe.⁹⁹¹²

Žalbeno vijeće takođe podsjeća da standard za *mens rea* kod treće kategorije UZP-a ne zahtijeva shvatanje da će neki zločin izvan okvira UZP-a *vjerovatno* biti poćinjen, nego zahtijeva da mogućnost "poćinjenja zločina bude dovoljno znatna da je optuženi može predvidjeti".⁹⁹¹³

3023. Žalbeno vijeće, nadalje, podsjeća na sljedeće: (1) prvostepene presude se moraju čitati kao cjelina;⁹⁹¹⁴ (2) treba se pretpostaviti da formulacije koje su upotrijebljene u prvostepenoj presudi

⁹⁹⁰⁹ Praljkov odgovor, par. 7-11. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 382 (22. mart 2017.), 814 (28. mart 2017.).

⁹⁹¹⁰ Replika tužilaštva, par. 6.

⁹⁹¹¹ Replika tužilaštva, par. 8. V. Replika tužilaštva, par. 6-7. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 656 (24. mart 2017.).

⁹⁹¹² Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1557, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Brdanin*, par. 365, 411, Drugostepenu presudu u predmetu *Kvoćka i drugi*, par. 83, Drugostepenu presudu u predmetu *Vasiljević*, par. 99 (oznake za fusnote unutar citata izostavljene). V. Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1431; Drugostepena presuda u predmetu *Tadić*, par. 228; gore, par. 2836. U onoj mjeri u kojoj Stojić iznosi argument da postoji nekakav zaseban uslov da se utvrdi da je "taj zločin izvan okvira UZP-a objektivno bio prirodna i predvidljiva posljedica tog UZP-a", pored toga što je optuženi mogao da ga predvidi (v. Stojićev odgovor, par. 29), Žalbeno vijeće odbacuje taj argument zato što se on temelji na vještaćkoj distinkciji – da subjektivni element treće kategorije UZP-a sadrži zaseban objektivni i subjektivni element – koja se direktno kosi s mjerodavnim pravom. V. Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 622, 981.

⁹⁹¹³ Odluka u predmetu *Karadžić* u vezi s trećom kategorijom UZP-a, par. 18. V. Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1432; Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 907; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1061, 1081, 1272, 1525, 1538, 1557-1558.

⁹⁹¹⁴ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 376, 1107; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 2006; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 306, 321.

tačno opisuju pristup koji je primijenilo pretresno vijeće;⁹⁹¹⁵ i (3) kada pretresno vijeće upotrijebi formulacije koje nužno ne odražavaju ispravan pravni standard, potrebno je ispitati da li je pretresno vijeće primijenilo ispravna pravna načela na činjenice dotičnog predmeta.⁹⁹¹⁶ Shodno tome, Žalbeno vijeće će sada ispitati da li je Pretresno vijeće formulisalo i primijenilo ispravan pravni standard za odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a i pritom će analizirati sve relevantne navode u verziji Prvostepene presude na francuskom jeziku, s obzirom na to da je ta verzija mjerodavna.⁹⁹¹⁷

3024. Žalbeno vijeće, kao prvo, ima u vidu da je Pretresno vijeće, prilikom formulisanja mjerodavnog prava u vezi s odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a, apstraktno navelo kako slijedi: (1) ovaj oblik odgovornosti primjenjuje se u situaciji u kojoj je zajednička namjera bila da se prisilno uklone pripadnici jedne nacionalnosti, ali se moglo predvidjeti da bi protjerivanje civila pod prijetnjom oružjem "*puisse se solder*" (moglo dovesti) do smrti jednog ili više tih civila;⁹⁹¹⁸ (2) odgovornost za neki zločin koji nije obuhvaćen zajedničkim zločinačkim ciljem postoji samo onda kada je bilo predvidljivo da bi takav zločin "*était susceptible d'être commis*" (mogao biti počinjen) od strane jednog ili više članova te grupe i kada je optuženi svjesno prihvatio rizik (da će) taj zločin "*soit commis*" (biti počinjen) zato što je znao da je zločin te vrste "*était la conséquence probable*" (bio vjerovatna posljedica) ostvarenja zajedničkog cilja i prihvatio je izvršenje tog zločina tako što je bez obzira na to odlučio da učestvuje u UZP-u;⁹⁹¹⁹ i (3) tužilaštvo mora da dokaže da je optuženi mogao predvidjeti da bi neki novi zločin "*était susceptible d'être commis*" (mogao biti počinjen) i da je optuženi znao da je taj novi zločin "*était la conséquence probable*" (bio vjerovatna posljedica), ali je ipak odlučio da učestvuje u tom UZP-u.⁹⁹²⁰ Žalbeno vijeće takođe ima u vidu da je Pretresno vijeće formulisalo ispravan pravni standard kada je citiralo Drugostepenu presudu u predmetu *Brđanin*⁹⁹²¹ i kada je rezimiralo argumente tužilaštva.⁹⁹²²

3025. U svojoj konkretnoj analizi predvidljivosti, Pretresno vijeće je navelo da će analizirati: (1) da li su Prlić, Stojić, Praljak, Čorić i Pušić razumno mogli da predvide (da će) zločini "*allaient être*

⁹⁹¹⁵ V. Drugostepena presuda u predmetu *Zigiranyirazo*, par. 19, gdje se citira Drugostepena presuda u predmetu *Musema*, par. 209.

⁹⁹¹⁶ V. Drugostepena presuda u predmetu *Limaj i drugi*, par. 65; Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 45-50; Drugostepena presuda u predmetu *Zigiranyirazo*, par. 19-20; Drugostepena presuda u predmetu *Kamuhanda*, par. 38-39; Drugostepena presuda u predmetu *Musema*, par. 210.

⁹⁹¹⁷ Prvostepena presuda, tom 4, Dispozitiv, str. 432. U sljedećim paragrafima, prijevod na engleski je naveden u zagradama u svrhu lakšeg snalaženja.

⁹⁹¹⁸ Prvostepena presuda, tom 1, par. 205.

⁹⁹¹⁹ Prvostepena presuda, tom 1, par. 216.

⁹⁹²⁰ Prvostepena presuda, tom 1, par. 220. Žalbeno vijeće ima u vidu da je u verziji na engleskom jeziku paragrafa 220, tom 1, izraz "*était susceptible d'être commis*" netačno preveden kao "*was likely to be committed*".

⁹⁹²¹ Prvostepena presuda, tom 1, par. 218, gdje se citira Drugostepena presuda u predmetu *Brđanin*, par. 411.

⁹⁹²² Prvostepena presuda, tom 4, par. 36, 280. Žalbeno vijeće ima u vidu da je tužilaštvo u svom završnom pretresnom podnesku naglasilo razliku između izraza "moguće" i "vjerovatno". Završni podnesak tužilaštva, par. 128.

commis" (biti počinjeni)⁹⁹²³ ili (da bi) zločini "*étaient susceptibles d'être commis*" (mogli biti počinjeni) od strane pripadnika HVO-a kao "*étant la conséquence probable*" (vjerovatnu posljedicau)⁹⁹²⁴ i da li su prihvatili taj rizik; (2) da li je Petković mogao (ili nije mogao) da predvidi (da će) zločini "*seraient commis*" (biti počinjeni);⁹⁹²⁵ (3) da li su Stojić, Praljak, Petković i Ćorić mogli (ili nisu mogli) da predvide (da će) pripadnici HVO-a "*commettraient*",⁹⁹²⁶ "*allaient commettre*"⁹⁹²⁷ ili "*commettent*" (počiniti) zločine,⁹⁹²⁸ "*détruisent*" (uništavati) ustanove namijenjene religiji⁹⁹²⁹ i "*volent et s'approprient*" (da će krasti i oduzimati) imovinu;⁹⁹³⁰ (4) da li su Stojić, Praljak, Petković i Ćorić prihvatili rizik (da će) zločini "*soient commis*" (biti počinjeni),⁹⁹³¹ (da će) HVO "*commettent*" (počiniti) zločine⁹⁹³² ili (da će) zatočenici "*soient tués*" (biti ubijani);⁹⁹³³ i (5) da li Petković i Ćorić nisu mogli da predvide zločine "*commis*" (koji su bili počinjeni).⁹⁹³⁴ U nekoliko slučajeva, Pretresno vijeće je navelo: (1) da će analizirati da li je Petković znao (da bi) zločini "*pourraient être commis*" (mogli biti počinjeni);⁹⁹³⁵ (2) da li su žalioći ponaosob znali ili mogli da predvide (da bi) zločini "*pourraient être commis*" ili "*pouvaient être commis*" (mogli biti počinjeni);⁹⁹³⁶ i (3) da li Prlić nije mogao da ne predvidi "*la possible réalisation*" (mogućnost počinjenja) zločina.⁹⁹³⁷

3026. Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, ima u vidu da aktivni i pasivni oblici perifrastičke strukture futura za blisku budućnost (*futur proche*),⁹⁹³⁸ subjunktivni glagolski vid

⁹⁹²³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 433, 632, 1008, 1213.

⁹⁹²⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 281. Žalbeno vijeće ima u vidu da je u verziji na engleskom jeziku paragrafa 281, tom 4, izraz "*étaient susceptibles d'être commis*" netačno preveden kao "*were likely to be committed*".

⁹⁹²⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 824, 841, 845.

⁹⁹²⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 437, 443, 643. Žalbeno vijeće ima u vidu da je u verziji na engleskom jeziku paragrafa 437, tom 4, izraz "*à nouveau*" netačno preveden kao "*also*", umjesto kao "*anew*".

⁹⁹²⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 441.

⁹⁹²⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 439, 445-446, 448, 635, 638, 837, 840, 1009, 1014.

⁹⁹²⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 449.

⁹⁹³⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1011.

⁹⁹³¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 439, 635, 638, 830, 834, 837, 840, 848, 1009, 1011, 1014. Žalbeno vijeće ima u vidu da je u verziji na engleskom jeziku paragrafa 439, tom 4, izraz "*soient commis*" netačno preveden kao "*might be committed*". V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 852; gore, par. 2961 i fusnota 9717.

⁹⁹³² Prvostepena presuda, tom 4, par. 447.

⁹⁹³³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1020. Žalbeno vijeće ima u vidu da je u verziji na engleskom jeziku paragrafa 1020, tom 4, izraz "*soient tués*" netačno preveden kao "*might be killed*".

⁹⁹³⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 849, 1016. Žalbeno vijeće ima u vidu da je u verziji na engleskom jeziku paragrafa 849, tom 4, fraza "*les vols commis par les membres du HVO à Stupni Do étaient prévisibles pour Milivoj Petković*" netačno prevedena kao "*Milivoj Petković could have foreseen that the HVO members would commit theft in Stupni Do*".

⁹⁹³⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 822. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 281, u kojem je Pretresno vijeće upotrijebilo izraz "*étaient susceptibles d'être commis*" (mogla biti počinjena). U vezi s prijevodom ovog izraza na engleski, v. gore, fusnota 9924.

⁹⁹³⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 72-73, 1020.

⁹⁹³⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 282-284.

⁹⁹³⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 433, 441, 632, 1008, 1213 ("*allaient être commis*"/"*allaient commettre*"). Glagolsko vrijeme *futur proche* tvori se pomoću pomoćnog glagola "*aller*" poslije kojeg slijedi infinitiv. U ovim paragrafima Prvostepene presude, pomoćni glagol "*aller*" prenosi smisao bliske budućnosti, mada je u imperfektu zbog pravila o slaganju vremena u francuskom jeziku.

(*subjonctif présent*)⁹⁹³⁹ i kondicionalni glagolski vid (*conditionnel présent*)⁹⁹⁴⁰ – koji su upotrijebljeni u gore pomenutim kontekstima u Prvostepenoj presudi – prenose jedan stepen vjerovatnoće koji je viši od onog koji se izražava modalnim glagolima "might" ili "could",⁹⁹⁴¹ te da su sličniji onom stepenu vjerovatnoće koji se izražava upotrebom izraza "would".

3027. Uzimajući gore navedeno u obzir, Žalbena vijeće konstatuje da je Pretresno vijeće u cijeloj Prvostepenoj presudi koristilo nedosljedne formulacije prilikom navođenja *in abstracto* pravnog standarda i prilikom ispitivanja *in concreto* predvidljivosti zločina iz treće kategorije UZP-a.⁹⁹⁴² Pretresno vijeće je povremeno koristilo formulacije koje odražavaju ispravan pravni standard za *mens rea* kod odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a.⁹⁹⁴³ Međutim, Žalbena vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, konstatuje da, u najvećem broju slučajeva, formulacije koje su upotrijebljene jasno ukazuju na jedan prag predvidljivosti koji je viši od onoga koji se traži prema ispravnom pravnom standardu.⁹⁹⁴⁴ Vrijedi primijetiti da je Pretresno vijeće, kada je u odjeljcima Prvostepene presude o trećoj kategoriji UZP-a u odnosu na svakog žalioca ponaosob izlagalo korake svoje analize o tome da li su oni mogli da predvide činjenje nekog zločina i da li su prihvatili takav rizik, često koristilo francusku terminologiju koja prenosi onaj stepen vjerovatnoće koji je sličan izrazu "would" na engleskom.⁹⁹⁴⁵ Isto tako, kada je u odjeljcima o trećoj kategoriji UZP-a donosilo zaključke o tome da li su žalioци ponaosob mogli da predvide činjenje zločina i, ukoliko je to relevantno, da li su prihvatili takav rizik, Pretresno vijeće je u najvećem broju slučajeva koristilo

---

⁹⁹³⁹ Prvostepena presuda, tom 1, par. 216, tom 4, par. 439, 445-449, 635, 638, 830, 837, 840, 848, 1009, 1011, 1014, 1020 ("*que...soit/soient commis*" / "*que...soient tués*" / "*que...commettent*" / "*que...détruisent*" / "*que...volent et s'approprient*").

⁹⁹⁴⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 437, 443, 643, 824, 841, 845 ("*commettraient*" / "*seraient commis*").

⁹⁹⁴¹ Prema gramatičkim pravilima engleskog jezika, modalni glagoli "might" i "could" "izražavaju značenja kao što su nužnost i mogućnost"; "might" se koristi da se kaže da je "nešto možda tačno" ili "za neizvjesno predviđanje ili namjeru", a "could" se koristi "za upućivanje na moguće buduće radnje". V. John Eastwood, *Oxford Guide to English Grammar* (7th ed., Oxford University Press, 2002.), str. 113, 122-123.

⁹⁹⁴² Žalbena vijeće ima u vidu da je do nedosljednosti u upotrijebljenim izrazima došlo i u istom paragrafu. V. npr. Prvostepena presuda, tom 1, par. 216, 220, tom 4, par. 1020. U vezi s prevodom na engleski paragrafa 220, tom 1, i paragrafa 1020, tom 4, v. gore, fusnote 9920, 9933. Žalbena vijeće takođe ima u vidu da su u određenim slučajevima formulacije koje je upotrijebilo Pretresno vijeće previše uopštene da bi mogle da pomognu da se razumije koji je standard Pretresno vijeće primijenilo. V. Prvostepena presuda, tom 1, par. 219, 221, tom 4, par. 286-287, 825, 1019, 1214-1215.

⁹⁹⁴³ Prvostepena presuda, tom 1, par. 205, 216, 218, 220, tom 4, par. 36, 72-73, 280, 282-284, 822, 1020. U vezi s prevodom na engleski paragrafa 220, tom 1, i paragrafa 1020, tom 4, v. gore, fusnote 9920, 9933.

⁹⁹⁴⁴ V. npr. Prvostepena presuda, tom 1, par. 216, 220, tom 4, par. 281, 433, 437, 439, 441, 443, 445-449, 632, 635, 638, 643, 824, 830, 834, 837, 840-841, 845, 848, 1008-1009, 1011, 1014, 1020, 1213. U vezi s prevodom na engleski paragrafa 220, tom 1, i paragrafa 281, 439, 1020, tom 4, v. gore, fusnote 9920, 9924, 9931, 9933. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 852; gore, par. 2961 i fusnota 9717.

⁹⁹⁴⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 433, 632, 1008, 1213.

francusku terminologiju koja prenosi onaj stepen vjerovatnoće koji je sličan izrazu "would" na engleskom.⁹⁹⁴⁶

3028. Žalbeno vijeće, nadalje, primjećuje da je, u nekim slučajevima, čak i kada je upotrijebilo ispravnu pravnu terminologiju, prema kojoj se traži da je moglo da se predvidi da bi neki zločin "mogao" biti počinjen, Pretresno vijeće istovremeno naglasilo da se traži da je optuženi znao da je takav zločin bio "vjerovatna" posljedica.⁹⁹⁴⁷ Žalbeno vijeće, nadalje, uzima u obzir mogućnost da je Pretresno vijeće, kada je utvrđivalo da je neki optuženi mogao da predvidi *da će* neki zločin biti počinjen, jednostavno upotrijebilo formulacije koje odražavaju dokaze, a ne one koje se povezuje s ispravnim pravnim standardom. Međutim, s obzirom na činjenicu da je Pretresno vijeće upotrijebilo iste formulacije koje ukazuju na pogrešan pravni standard i kada je nekog žalioca osudilo i kada ga je oslobodilo optužbi,⁹⁹⁴⁸ Žalbeno vijeće smatra da to što je Pretresno vijeće upotrijebilo francusku terminologiju koja je slična engleskom izrazu "would" nije u direktnoj korelaciji s razmotrenim dokazima.

3029. U zaključku, Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, konstatuje da je Pretresno vijeće često koristilo jezik koji ukazuje na primjenu pogrešnog pravnog standarda za *mens rea* kod odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, kako prilikom ponovljenih navođenja mjerodavnih

⁹⁹⁴⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 437, 439, 441, 443, 445-449, 635, 638, 643, 824, 830, 834, 837, 840-841, 845, 848, 1009, 1011, 1014, 1020.

⁹⁹⁴⁷ Prvostepena presuda, tom 1, par. 216, 220, tom 4, par. 281. Pored toga, Žalbeno vijeće ima u vidu da je, u paragrafu 216, tom 1 Prvostepene presude, Pretresno vijeće navelo da je jedan od uslova za treću kategoriju UZP-a kao vid odgovornosti taj da je "*l'accusé a délibérément pris le risque que ce crime soit commis puisqu'il savait qu'un tel crime était la conséquence probable de la réalisation du but commun*" (oznake za fusnote izostavljene). V. gore, par. 3024. U prilog ovom navodu, Pretresno vijeće se pozvalo na paragraf 101 Drugostepene presude u predmetu *Vasiljević*. Međutim, u Drugostepenoj presudi u predmetu *Vasiljević*, taj uslov ne obuhvata komponentu "vjerovatnoće". U toj presudi se, zapravo, navodi da do odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za neki zločin dolazi "samo ako je, u uslovima tog slučaja, bilo predvidivo da će neki od pripadnika grupe počiniti takvo krivično djelo i (ii) optuženi je hotimično pristao na taj rizik" – drugim riječima, ako je optuženi bio svjestan da je to krivično djelo *moгуća* posljedica izvršenja poduhvata i sa tom je sviješću odlučio učestvovati u udruženom zločinačkom poduhvatu" (oznake za fusnote unutar citata izostavljene, kurziv izostavljen i dodat). Drugostepena presuda u predmetu *Vasiljević*, par. 101 (u prijevodu na francuski mjerodavne verzije na engleskom jeziku stoji da odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a za neki zločin "« *ne s'applique que si, dans les circonstances de l'espèce, i) il était prévisible qu'un tel crime était susceptible d'être commis par l'un ou l'autre des membres du groupe, et ii) l'accusé a délibérément pris ce risque* ». En d'autres termes, l'accusé, sachant qu'un tel crime était la conséquence possible de l'exécution du but de cette entreprise, y a néanmoins pris part" (oznake za fusnote izostavljene, naglasak izostavljen)). Štaviše, nakon što je analiziralo relevantnu sudsku praksu u raznim drugostepenim presudama i citiralo Drugostepenu presudu u predmetu *Brđanin*, Pretresno vijeće je ponovilo svoje sopstveno tumačenje da uslovi za odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a obuhvataju svijest optuženog da je dotični zločin "*était la conséquence probable de la réalisation du but commun*". Prvostepena presuda, tom 1, par. 220. V. gore, par. 3024. Žalbeno vijeće ima u vidu, nadalje, da Pretresno vijeće tom prilikom uopšte nije uputilo na Odluku u predmetu *Karadžić* u vezi s trećom kategorijom UZP-a, koju je Žalbeno vijeće donijelo prije Prvostepene presude i u kojoj je objasnilo da se, prilikom ocjenjivanja da li je neki optuženi mogao da predvidi zločine koji su bili izvan okvira UZP-a shodno odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, mora primijeniti standard "mogućnosti", a ne standard "vjerovatnoće". V. gore, par. 3022; Odluka u predmetu *Karadžić* u vezi s trećom kategorijom UZP-a, par. 15-18; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1557-1558.

⁹⁹⁴⁸ Uporedi Prvostepenu presudu, tom 4, par. 437, 439, 445-447, 635, 638, 830, 834, 837, 840, 845, 848, 1009, 1011, 1014 (osuđujuće presude), sa Prvostepenom presudom, tom 4, par. 441, 443, 448-449, 643, 824, 841 (oslobađajuće presude).

pravnih načela, tako i prilikom primjene tih načela u cijeloj Prvostepenoj presudi.⁹⁹⁴⁹ Čini se da je ono povremeno takođe koristilo izraze "moguće" i "vjerovatno" kao međusobno zamjenjive.⁹⁹⁵⁰ Međutim, ono je u tim prilikama naglasilo da je uslov to da je optuženi predvidio zločin kao vjerovatnu posljedicu.⁹⁹⁵¹ Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, smatra da u Prvostepenoj presudi, kad se ona čita kao cjelina, ne postoji ništa što ukazuje na to da pogrešna pravna terminologija koju je upotrijebilo Pretresno vijeće nije tačno opisala pristup koji je usvojilo Pretresno vijeće ili da je Pretresno vijeće ipak primijenilo ispravan pravni standard na činjenice ovog predmeta. Zapravo, kao što je objašnjeno gore,⁹⁹⁵² kontekst i način na koji je Pretresno vijeće upotrijebilo dotičnu terminologiju ukazuju na to da je Pretresno vijeće primijenilo viši prag vjerovatnoće od onog koji se traži. Shodno tome, Žalbeno vijeće se, uz suprotno mišljenje sudije Liua, uvjerilo da je tužilaštvo, barem u onim incidentima u vezi s kojima je uložilo prigovor u okviru ove žalbene podosnove,⁹⁹⁵³ pokazalo da je Pretresno vijeće u svojoj ocjeni predvidljivosti primijenilo jedan viši prag od onog koji se traži shodno ispravnom pravnom standardu.⁹⁹⁵⁴ Žalbeno vijeće stoga, uz suprotno mišljenje sudije Liua, konstatuje da je, kod ovih osporenih incidenata, Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava koja je proistekla iz primjene pogrešnog pravnog standarda u vezi s *mens rea* kod odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a.

(iii) Zaključak

3030. Na osnovu gore navedenog, Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, prihvata žalbenu podosnovu tužilaštva 1(A) utoliko što konstatuje da je Pretresno vijeće primijenilo pogrešan pravni standard za *mens rea* kod treće kategorije UZP-a na incidente na koje se tužilaštvo žalilo u okviru ove žalbene podosnove. Žalbeno vijeće će dolje ocijeniti uticaj ovog zaključka.⁹⁹⁵⁵ S obzirom na zaključak o žalbenoj podosnovi tužilaštva 1(A), nema potrebe da Žalbeno vijeće razmatra argumente tužilaštva u vezi s tim incidentima⁹⁹⁵⁶ iz preostalih žalbenih podosnova

⁹⁹⁴⁹ Prvostepena presuda, tom 1, par. 216, 220, tom 4, par. 281, 433, 437, 439, 441, 443, 445-449, 632, 635, 638, 643, 824, 830, 834, 837, 840-841, 845, 848, 1008-1009, 1011, 1014, 1020, 1213.

⁹⁹⁵⁰ Prvostepena presuda, tom 1, par. 216, 218, 220. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 36, 280-284, 1020.

⁹⁹⁵¹ Prvostepena presuda, tom 1, par. 216, 220, tom 4, par. 281.

⁹⁹⁵² V. gore, par. 3027-3028.

⁹⁹⁵³ Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić), incidenti 20, 23, 27, 29-30 (kao što se vidi, konkretno, u Prvostepenoj presudi, tom 4, par. 441, 443, 448-449), Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Praljak), incidenti 19-21, 31-32 (kao što se vidi, konkretno, u Prvostepenoj presudi, tom 4, par. 643), Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incident 21 (kao što se vidi, konkretno, u Prvostepenoj presudi, tom 4, par. 849), Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Čorić), incidenti 5, 7, 10-11, 27-29 (kao što se vidi, konkretno, u Prvostepenoj presudi, tom 4, par. 1016, 1019), Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Pušić), incidenti 1-35 (kao što se vidi, konkretno, u Prvostepenoj presudi, tom 4, par. 1214-1216). Za dva incidenta u vezi s Čorićevom odgovornošću (Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Čorić), incidenti 8-9), v. gore, fusnota 9898; dolje, par. 3114.

⁹⁹⁵⁴ Upor. Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1432.

⁹⁹⁵⁵ V. dolje, par. 3115-3132.

⁹⁹⁵⁶ V. gore, fusnota 9953.

tužilaštva (to jest, žalbenih podosnova 1(B), 1(C), 1(D) i 1(E)) i ono ih odbacuje kao bespredmetne.⁹⁹⁵⁷

(d) Navodne greške u vezi s ocjenom dokaza (podosnove tužilaštva 1(B) i 1(E), obje djelimično)

3031. Žalbeno vijeće je prihvatilo žalbenu podosnovu tužilaštva 1(A) u odnosu na određene konkretne incidente u vezi s kojima je Pretresno vijeće izričito raspravljalo o Stojićevoj, Praljkoj, Petkovićevoj, Čorićevoj i Pušićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a i oslobodilo ih optužbi.⁹⁹⁵⁸ Shodno tome, Žalbeno vijeće je konstatovalo da su preostale žalbene podosnove tužilaštva (to jest žalbene podosnove 1(B), 1(C), 1(D) i 1(E)) bespredmetne u odnosu na njihovu odgovornost za te konkretne incidente.⁹⁹⁵⁹ Međutim, tužilaštvo se na Petkovićeve oslobađajuće presude shodno odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za dva incidenta, o kojima je Pretresno vijeće izričito raspravljalo, žalilo samo u okviru svojih žalbenih podosnova 1(B) i 1(E), a ne u okviru svoje žalbene podosnove 1(A).⁹⁹⁶⁰ Tužilaštvo se takođe žalilo, u okviru svojih žalbenih podosnova 1(B) i 1(E), na Prlićeve oslobađajuće presude shodno odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za dva incidenta o kojima je Pretresno vijeće izričito raspravljalo.⁹⁹⁶¹ Žalbeno vijeće će, s tim u skladu, sada razmotriti žalbenu podosnovu tužilaštva 1(B) u vezi s tim incidentima, a potom će analizirati njegovu žalbenu podosnovu 1(E), ukoliko to bude potrebno.

---

⁹⁹⁵⁷ U vezi s odgovornošću Stojića, Praljka, Petkovića, Čorića i Pušića, tužilaštvo se, za sve dotične incidente na koje se žalilo u okviru žalbene podosnove 1(A), žalilo i u okviru svojih žalbenih podosnova 1(B) i 1(E). Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić), incidenti 20, 23, 27, 29-30, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Praljak), incidenti 19-21, 31-32, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incidenti 6-7, 21, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Čorić), incidenti 5, 7, 10-11, 27-29, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Pušić), incidenti 1-35. Pored toga, u vezi sa Čorićevom odgovornošću, tužilaštvo se, za sve osim za dva dotična incidenta na koja se žalilo u okviru žalbene podosnove 1(A), žalilo i u okviru svoje žalbene podosnove 1(D). Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Čorić), incidenti 5, 7, 27-29. Takođe, u vezi s Pušićevom odgovornošću, tužilaštvo se, za sve osim za dva incidenta na koja se žalilo u okviru žalbene podosnove 1(A), žalilo i u okviru svoje žalbene podosnove 1(C) (iako tužilaštvo navodi samo da je Pretresno vijeće propustilo da iznese obrazloženje o Pušićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za te incidente, a ne navodi da je Pretresno vijeće propustilo da o tome presudi). Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Pušić), incidenti 1-14, 16-23, 25-35. S obzirom na gore navedeni zaključak kojim je prihvaćena žalbena podosnova tužilaštva 1(A), Žalbeno vijeće se neće baviti argumentima koje je tužilaštvo iznijelo u okviru svojih žalbenih podosnova 1(B) i 1(E) u vezi s istim incidentima. Osim toga, s obzirom na to da se žalbena podosnova tužilaštva 1(D) odnosi samo na Čorićevu odgovornost i da se tužilaštvo, za sve incidente na koje se žalilo u okviru svoje žalbene podosnove 1(D), žalilo i u okviru svoje žalbene podosnove 1(A), u svjetlu gore navedenog zaključka kojim je prihvaćena žalbena podosnova tužilaštva 1(A), Žalbeno vijeće neće dalje raspravljati o žalbenoj podosnovi tužilaštva 1(D). Nadalje, u vezi s Pušićevom odgovornošću, tužilaštvo se, za sve incidente na koje se žalilo u okviru žalbene podosnove 1(C), žalilo i u okviru svoje žalbene podosnove 1(A). U svjetlu gore navedenog zaključka kojim je prihvaćena žalbena podosnova tužilaštva 1(A), Žalbeno vijeće neće dalje raspravljati o žalbenoj podosnovi tužilaštva 1(C) u vezi s Pušićevom odgovornošću. Za dva incidenta u vezi sa Čorićevom odgovornošću (Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Čorić), incidenti 8-9), v. gore, fusnota 9898; dolje, par. 3114.

⁹⁹⁵⁸ V. gore, par. 3030, fusnota 9953. Žalbena podosnova tužilaštva 1(A) odnosi se na sve žalioc, osim Prlića. V. Žalbeni podnesak tužilaštva, fusnota 169.

⁹⁹⁵⁹ V. gore, par. 3030 i fusnota 9957.

⁹⁹⁶⁰ Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incidenti 6-7. Tužilaštvo se, takođe, na zaključke Pretresnog vijeća o Petkovićevoj odgovornosti za te incidente ne žali u okviru svojih žalbenih podosnova 1(C) ili 1(D).

⁹⁹⁶¹ Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Prlić), incidenti 8, 13. Tužilaštvo se na zaključke Pretresnog vijeća o Prlićevoj odgovornosti za te incidente ne žali u okviru svojih žalbenih podosnova 1(A), 1(C) ili 1(D).

(i) Navodne greške u vezi s ocjenom dokaza koji se odnose na Prličevu odgovornost za određene incidente lišavanja života

3032. Pretresno vijeće je konstatovalo da Prlić razumno nije mogao da predvidi ubistvo jednog zatočenika koji je umro od dehidracije 16. jula 1993. u Zatvoru u Dretelju, s obzirom na to da se o lošim uslovima zatočenja, a posebno o pretrpanosti, u Zatvoru u Dretelju razgovaralo s Prličem tek na sastancima održanim 19. i 20. jula 1993., to jest nekoliko dana poslije smrti tog zatočenika, te da nema nikakvih dokaza da je on 16. jula 1993. znao za uslove zatočenja u Zatvoru u Dretelju.⁹⁹⁶²

3033. Isto tako, Pretresno vijeće je konstatovalo da Prlić razumno nije mogao da predvidi ubistvo jednog zatočenika koji je ubijen hicem iz vatrenog oružja 5. decembra 1993. u Zatočeničkom centru Vojno, budući da je tek 20. januara 1994., putem Dopisa MKCK-a, bio obaviješten o smrti više zatočenika u Zatočeničkom centru Vojno, od kojih su neki navodno umrli uslijed zlostavljanja i loših uslova zatočenja.⁹⁹⁶³

3034. Pretresno vijeće je neposredne izvršioce tih ubistava identifikovalo kao vojnike i pripadnike Vojne policije HVO-a,⁹⁹⁶⁴ za koje je utvrdilo da su ih Prlić i drugi članovi UZP-a upotrijebili kako bi ostvarili ZZP.⁹⁹⁶⁵

a. Navodna greška u primjeni prava prilikom ocjene dokaza (podosnova tužilaštva 1(B) djelimično)

i. Argumenti strana u postupku

3035. Tužilaštvo u svojoj žalbenoj podosnovi 1(B) iznosi argument da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što je segmentiralo svoju ocjenu dokaza u vezi s Prličevom mogućnošću da predvidi lišavanja života zatočenih Muslimana u Zatvoru u Dretelju sredinom jula 1993. i u Zatočeničkom centru Vojno 5. decembra 1993.⁹⁹⁶⁶ Ono iznosi argument da je Pretresno vijeće, umjesto da ocijeni da li je Prlić mogao da predvidi ta lišavanja života u svjetlu ukupnih dokaza, zapravo analiziralo dokaze u vezi sa svakim od tih incidenata izolovano, te da je time pogrešno

⁹⁹⁶² Prvostepena presuda, tom 4, par. 285-286.

⁹⁹⁶³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 287.

⁹⁹⁶⁴ Prvostepena presuda, tom 2, par. 1715-1716, tom 3, par. 85-91, 680, 693-694, 696, 730-731, 734, 744-745, 748, tom 4, par. 286-288.

⁹⁹⁶⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 270, 273, 1225, 1232. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 111, 121, 154, 429.

⁹⁹⁶⁶ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 33-37, 60-66, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Prlić), incidenti 8, 13. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 754-755 (28. mart 2017.).

primijenilo pravni standard shodno kojem pretresna vijeća moraju razmotriti sve dokaze koji su im predloženi i ocijeniti ih u cijelosti i u kontekstu.⁹⁹⁶⁷

3036. Konkretnije rečeno, tužilaštvo iznosi argument da je Pretresno vijeće uzelo u obzir samo dokaze o Prličevom znanju o atmosferi nasilja ili zločinima na konkretnoj lokaciji na kojoj su se desili relevantni zločini.⁹⁹⁶⁸ Kako navodi tužilaštvo, postupivši tako, Pretresno vijeće je propustilo da uzme u obzir svoje sopstvene zaključke i relevantne dokaze koji pružaju kontekst za te incidente, kao što su Prličeva uloga u UZP-u, njegovo znanje o obrascu zločina na širem području, njegova namjera za uklanjanje muslimanskog stanovništva putem činjenja zločina iz prve kategorije UZP-a, uključujući ubistvo, kao i zlostavljanje i zatočenje zatočenika u lošim uslovima, njegovo znanje o lošim uslovima u Zatvoru u Dretelju i Zatvoru u Gabeli počev od 19. jula 1993., te mogućnost da predvidi ubistva zatočenika u opštini Jablanica u aprilu 1993. i ubistva povezana s kampanjama deložacije u Mostaru počev od juna 1993.⁹⁹⁶⁹

3037. Tužilaštvo iznosi argument da bi, na osnovu cjelokupnih dokaza i zaključaka Pretresnog vijeća, Žalbeno vijeće trebalo da ispravi tu grešku Pretresnog vijeća i izrekne Prliču osuđujuću presudu za te zločinačke incidente.⁹⁹⁷⁰

3038. Prlič odgovara da se tužilaštvo oslanja na pogrešne zaključke Pretresnog vijeća i da nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi došao do zaključka da je on znao za loše uslove u Zatvoru u Dretelju i Zatvoru u Gabeli počev od 19. jula 1993., da je bio svjestan da postoji ikakav rizik da bi zatočenici mogli biti ubijeni u zatočeničkim objektima, ili da je dijelio namjeru za etničko čišćenje, zlostavljanje, zatočenje i ubistva Muslimana.⁹⁹⁷¹ Prlič pritom osporava zaključke Pretresnog vijeća koje tužilaštvo pominje u prilog svojoj žalbenoj osnovi, te upućuje na žalbene osnove u svom žalbenom podnesku.⁹⁹⁷²

---

⁹⁹⁶⁷ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 33-35, 60, gdje se upućuje, između ostalog, na Drugostepenu presudu u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 23, Drugostepenu presudu u predmetu *Martić*, par. 233, Drugostepenu presudu u predmetu *Halilović*, par. 125, Drugostepenu presudu u predmetu *Ntagerura i drugi*, par. 174. V. takođe Replika tužilaštva, par. 9-17; žalbeni pretres, ŽT. 754-755, 845, 849 (28. mart 2017.).

⁹⁹⁶⁸ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 35, 60, 65.

⁹⁹⁶⁹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 60-64, gdje se upućuje, između ostalog, na Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 8, 54-59, 67-82, Prvostepenu presudu, tom 4, par. 64, 66-68, 155, 219-220, 232, 248, 255, 270-278, 283-284, 286-287. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 755-756 (28. mart 2017.).

⁹⁹⁷⁰ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 66. V. takođe Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 35-37, 64-65, 277.

⁹⁹⁷¹ Prličev odgovor, par. 60-63, gdje se upućuje, između ostalog, na Prličev žalbeni podnesak, žalbene osnove 11-13, 16-18. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 793-795, 798-799 (28. mart 2017.).

⁹⁹⁷² Prličev odgovor, par. 63, gdje se upućuje, između ostalog, na Prličev žalbeni podnesak, žalbene osnove 11-13, 16-18.

ii. Analiza

3039. Žalbeno vijeće podsjeća da se moraju odvagnuti cjelokupni dokazi da bi se utvrdilo da li je tužilaštvo iznijelo svoj teret dokazivanja.⁹⁹⁷³ Žalbeno vijeće podsjeća, nadalje, da se pretpostavlja da je pretresno vijeće ocijenilo sve dokaze koji su mu predloženi, osim ako ne postoje naznake da je pretresno vijeće potpuno zanemarilo neki konkretan dokaz.⁹⁹⁷⁴ Žalbeno vijeće takođe podsjeća da naznaka o zanemarivanju dokaza može da postoji onda kada pretresno vijeće u svom obrazloženju ne pomene neki dokaz koji je očito relevantan za zaključke do kojih je došlo.⁹⁹⁷⁵

3040. Žalbeno vijeće ima u vidu da tužilaštvo, kada iznosi argument da je Pretresno vijeće propustilo da uzme u obzir svoje sopstvene zaključke i relevantne dokaze, samo upućuje na zaključke Pretresnog vijeća u drugim dijelovima Prvostepene presude, koje ono nije izričito ponovilo u odjeljku o Prličevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a kada je ocjenjivalo dva dotična incidenta. Tužilaštvo pritom nije ukazalo ni na jedan dokaz koji nije razmotren u Prvostepenoj presudi.⁹⁹⁷⁶ Žalbeno vijeće podsjeća na opšte pravilo da pretresno vijeće nije dužno da artikuliše svaki korak u svom rasuđivanju za svaki zaključak do kojeg dođe,⁹⁹⁷⁷ pod uslovom da jasno naznači pravne i činjenične zaključke na osnovu kojih je došlo do svoje odluke da neku osobu osudi ili oslobodi optužbi.⁹⁹⁷⁸ U vezi s dva dotična incidenta, Pretresno vijeće je izričito objasnilo šta je bilo odlučujuće za njegove zaključke da Prlič nije mogao da ih predvidi – to su, naime, bili dokazi da je on o lošim uslovima i/ili zlostavljanju u datim zatočeničkim objektima bio obaviješten tek nakon što je do tih incidenata došlo.⁹⁹⁷⁹ Shodno tome, mora se pretpostaviti da je Pretresno vijeće uzelo u obzir druge zaključke o kontekstu koje je donijelo drugdje u Prvostepenoj presudi i dokaze koje je u tim zaključcima ocijenilo,⁹⁹⁸⁰ ali da je odlučilo da im ne prida značajnu težinu kada je utvrđivalo da li je Prlič mogao da predvidi da bi moglo doći do dotičnih incidenata. U odsustvu

⁹⁹⁷³ Drugostepena presuda u predmetu *Martić*, par. 233. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Halilović*, par. 125, Drugostepena presuda u predmetu *Ntagerura i drugi*, par. 174.

⁹⁹⁷⁴ Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 23-24. V. Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 138; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 306, 925.

⁹⁹⁷⁵ Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 23-24. V. Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 53, 161, 299; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 926, 1017.

⁹⁹⁷⁶ Žalbeno vijeće ima u vidu da tužilaštvo u svojoj žalbenoj podosnovi 1(B) upućuje na dokazni predmet P01351. V. Žalbeni podnesak tužilaštva, fusnota 201. Međutim, kao što je tužilaštvo primijetilo u istoj fusnoti, Pretresno vijeće je izričito raspravljalo o ovom dokaznom predmetu. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 130, 132, 134 i fusnote 381, 383.

⁹⁹⁷⁷ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 378, 1063; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 972, 1906; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 325, 378, 392, 461, 490; Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 398. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 23.

⁹⁹⁷⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 137; Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 78; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1906; Drugostepena presuda u predmetu *Hadžihanović i Kubura*, par. 13.

⁹⁹⁷⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 285-287.

⁹⁹⁸⁰ To obuhvata zaključke u vezi sa: (1) prirodom ZZP-a; (2) načinom na koji je ZZP provoden; (3) Prličevom namjerom; i (4) Prličevim znanjem o atmosferi nasilja i zločinima na drugim lokacijama koji su bili počinjeni prije dotičnih lišavanja života. V. npr. Prvostepena presuda, tom 4, par. 44-68, 84-288.

bilo kakvih daljnjih argumenata, Žalbeno vijeće konstatuje da tužilaštvo nije uspjelo da pokaže da je Pretresno vijeće zanemarilo bilo koji relevantan dokaz. Tužilaštvo isto tako nije pokazalo da je Pretresno vijeće propustilo da ocijeni cjelokupne dokaze ili da ih ocijeni u kontekstu. Shodno tome, tužilaštvo nije pokazalo da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava time što je pogrešno primijenilo pravni standard u vezi s ocjenjivanjem dokaza. S tim u skladu, žalbena podosnova tužilaštva 1(B) se odbija. Stoga će Žalbeno vijeće sada razmotriti alternativnu tvrdnju tužilaštva, koju je ono iznijelo u svojoj žalbenoj osnovi 1(E).

b. Navodna činjenična greška u ocjeni dokaza (podosnova tužilaštva 1(E) djelimično)

i. Argumenti strana u postupku

3041. U okviru svoje žalbene podosnove 1(E), tužilaštvo tvrdi da zaključci Pretresnog vijeća i dokazi pokazuju da nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao da ne zaključi da je Prlić odgovoran po trećoj kategoriji UZP-a za dva dotična incidenta ubistva i da bi, shodno tome, oslobađajuće presude koje su mu za njih izrečene trebale biti poništene.⁹⁹⁸¹

3042. Tužilaštvo tvrdi da je, u svjetlu zaključaka Pretresnog vijeća i dokaza, Prlić mogao da predvidi da bi snage HVO-a mogle počinuti ubistva zatočenih Muslimana u okviru provođenja ZZP-a i da je voljno prihvatio taj rizik.⁹⁹⁸² U prilog tome, tužilaštvo prvo upućuje na opšte faktore koji se tiču Prlića, uključujući: (1) službeni položaj na kojem se nalazio; (2) značaj koji je imao kao član UZP-a; (3) njegov doprinos UZP-u; (4) njegov značaj u provođenju kampanje nasilja usmjerene protiv muslimanskog stanovništva širom HZ(R) HB; (5) zaključak da je on imao namjeru za masovno i neselektivno zatočenje muškaraca, Muslimana, u nekoliko opština; (6) zaključke da je on prihvatio i podsticao krajnje loše uslove i zlostavljanje zatočenika u Zatvoru u Dretelju, Zatvoru u Gabeli i na Heliodromu; (7) zaključke da je on omogućio i prihvatio korištenje zatočenika za fizički rad na liniji fronta i za živi štit; i (8) zaključak da je on bio obaviješten o situaciji u HZ(R) HB i o kampanji nasilja koju su nad Muslimanima provodile snage HVO-a.⁹⁹⁸³

---

⁹⁹⁸¹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 83-84; žalbeni pretres, ŽT. 757 (28. mart 2017.). V. takođe Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 50-52, 277.

⁹⁹⁸² Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 60, 64, 68-71, gdje se upućuje, između ostalog, na Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 8, 54-59.

⁹⁹⁸³ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 8, 54-59, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 90, 130-132, 154, 234-235, 268-269, 271-279, 1315-1317, dokazni predmet P01351. V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 63, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 219-220, 248, 255, 260-263. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 756-760, 762, 764 (28. mart 2017.).

3043. Tužilaštvo takođe upućuje na zaključke Pretresnog vijeća prema kojima je Prlić navodno bio konkretno upozoren na rizik da bi u provođenju ZZP-a mogla biti počinjena lišavanja života. Ono upućuje na zaključke da je Prlić: (1) bio upozoren na rizik da bi snage HVO-a mogle počinuti ubistva zato što je imao namjeru za "neke vrste ubistava" kao sredstvo za provođenje ZZP-a;⁹⁹⁸⁴ (2) imao namjeru da zatočenici budu zlostavljani i zatvarani u lošim uslovima;⁹⁹⁸⁵ (3) imao saznanja o lošim uslovima u Zatvoru u Dretelju i Zatvoru u Gabeli počev od 19. jula 1993.,⁹⁹⁸⁶ i (4) mogao da predvidi ubistva zatočenika u opštini Jablanica u aprilu 1993. i, počev od juna 1993., ubistva Muslimana u opštini Mostar povezana sa kampanjama deložacije.⁹⁹⁸⁷

3044. Prlić odgovara da nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao da dođe do zaključka da je on mogao da predvidi lišavanja života u zatočeništvu i tvrdi da on nije odgovoran za ta lišavanja života.⁹⁹⁸⁸ Prlić iznosi argument da se, s obzirom na to da nije bio umiješan ni u kakve kriminalne aktivnosti, čak i da je "zbog ratnih dejstava koja su bila u toku" mogao da predvidi "da će neizbježno doći do ratnih zločina i zločina protiv čovječnosti (kao u svakom ratu)", on ne može i ne treba smatrati odgovornim ni za kakve kriminalne aktivnosti za čije sprečavanje ili kažnjavanje nije imao nadležnost.⁹⁹⁸⁹ Pored toga, Prlić osporava zaključke Pretresnog vijeća na koje se tužilaštvo oslonilo u svojoj žalbenoj osnovi, te u prilog tome upućuje na žalbene osnove koje je iznio u svom žalbenom podnesku.⁹⁹⁹⁰

---

⁹⁹⁸⁴ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 62-63, 69-70, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 66-68, 134, 232, 238, 270-278, 283-284. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 756 (28. mart 2017.).

⁹⁹⁸⁵ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 62-63, 69, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 64, 66-68, 155, 219-220, 248, 255, 260-263. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 756 (28. mart 2017.).

⁹⁹⁸⁶ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 61, 63, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 286-287. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 756 (28. mart 2017.).

⁹⁹⁸⁷ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 62, 69, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 283-284. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 756 (28. mart 2017.).

⁹⁹⁸⁸ Prlićev odgovor, par. 60, 62, 65, 68, 72. V. takođe Prlićev odgovor, par. 60; žalbeni pretres, ŽT. 793-795, 798-799 (28. mart 2017.). Žalbeno vijeće će takođe razmotriti dijelove Prlićevog odgovora koji odgovaraju onim argumentima tužilaštva koji su upućivanjem uvršteni u žalbeni podnosivu 1(E) tužilaštva i koji su relevantni za dotična lišavanja života.

⁹⁹⁸⁹ Prlićev odgovor, par. 67. V. takođe Prlićev odgovor, par. 66.

⁹⁹⁹⁰ Prlićev odgovor, par. 28-32, 46, 48, 50, 52, 54, 56, 58, 60, 62-63, 68, 72-73, gdje se upućuje, između ostalog, na Prlićev žalbeni podnesak, žalbene osnove 1-4, 6, 8-18. V. takođe Prlićev odgovor, par. 33-44, 65-66; žalbeni pretres, ŽT. 799 (28. mart 2017.). Upućujući na svoj žalbeni podnesak, Prlić ponovo iznosi argument, između ostalog, da je odgovornost na osnovu UZP-a sudska tvorevina i da je Pretresno vijeće: (1) pogriješilo zbog toga što je zaključilo da je on odgovoran za zločine iz treće kategorije UZP-a; (2) propustilo da razmotri dokaze koji pokazuju da on kao predsjednik HZ(R) HB nije imao nadležnosti i pogriješilo zbog toga što je zaključilo da je on bio ključna ličnost u uspostavljanju strategije za HVO; (3) pogriješilo u svojim zaključcima u vezi sa ZZP-om, kao i u vezi s tim da je on dijelio namjeru i doprinio UZP-u; (4) pogriješilo u svojim zaključcima u vezi s njegovom svjješću o događajima na području HZ HB i HZ(R) HB i u njihovoj okolini; (5) pogriješilo zbog toga što je zaključilo da on nije osudio zločine; (6) pogriješilo zbog toga što je zaključilo da je on podržavao kampanju snajperskog djelovanja i granatiranja usmjerenu protiv istočnog Mostara koju je provodio HVO; i (7) pogriješilo zbog toga što je zaključilo da je on znao za loše uslove u Zatvoru u Dretelju i Zatvoru u Gabeli počev od 19. jula 1993. Pored toga, u prilog svom argumentu da nije imao stalni priliv informacija u vezi s kampanjom nasilja koju su snage HVO-a provodile nad Muslimanima, Prlić osporava to što se Pretresno vijeće oslonilo na izvještaj Željka Šiljega od 29. januara 1993. (dokazni predmet P01351) da bi zaključilo da je on bio obaviješten o zločinima koji su počinjeni u operacijama HVO-a u Gornjem Vakufu u januaru

3045. Tužilaštvo u svojoj replici odgovara da Prlić ne osporava da je mogao da predvidi dotične incidente, nego samo ponavlja svoje postojeće prigovore na osnovne zaključke Pretresnog vijeća.⁹⁹⁹¹ Tužilaštvo dodaje da pitanje odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a jeste pitanje da li je optuženi lično mogao da predvidi rizik koji je proistekao iz njegovog hotimičnog provođenja zajedničkog zločinačkog cilja, a ne da li je mogao da predvidi da bi u ratu mogli biti počinjeni određeni zločini.⁹⁹⁹²

ii. Analiza

3046. Kao preliminarno pitanje, Žalbeno vijeće ima u vidu da Prlić, kada osporava zaključke Pretresnog vijeća na koje se tužilaštvo oslanja, upućuje na argumente u svom žalbenom podnesku.⁹⁹⁹³ S obzirom na to da je Žalbeno vijeće odbacilo te argumente drugdje u ovoj Presudi,

---

1993. U vezi s tim izvještajem, on tvrdi da nema nikakvih dokaza da su ga on ili HVO HZ HB ikad primili, navodeći da: (1) HVO HZ HB nije imao paket radio-vezu; (2) na tom izvještaju nema prijemnog pečata koji pokazuje da je ta informacija zaista bila primljena; (3) nema nikakve evidencije o tome da je HVO HZ HB uputio bilo kakav dopis Šiljegu "ili bilo kojem vojnom dijelu"; i (4) Šiljeg nikad nije bio pozvan da u svojstvu svjedoka iznese komentar o tom izvještaju. On dodaje da nema nikakvih dokaza o tome da se o Šiljegovim izvještajima raspravljalo na sastancima HVO-a HZ HB. On tvrdi, nadalje, da to što se ime nekog dužnosnika pojavljuje na spisku za distribuciju nekog dokumenta ne podrazumijeva da je taj dužnosnik odgovoran ili nadležan da donosi odluke ili izdaje naređenja u vezi s tematikom na koju se dotični dokument odnosi. Prlićev odgovor, par. 58(k)(i), gdje se upućuje na Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 57, gdje se, pak, upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 130-132, dokazni predmet P01351; žalbeni pretres, ŽT. 174-175, 240-241 (20. mart 2017.). V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 134.

⁹⁹⁹¹ Replika tužilaštva, par. 20. V. takođe Replika tužilaštva, par. 21-23. U vezi sa Šiljegovim izvještajem od 29. januara 1993. (dokazni predmet P01351), tužilaštvo u svojoj replici odgovara: (1) Prlićeva tvrdnja da HVO HZ HB nije imao paket radio-vezu nije relevantna; i (2) zaključak Pretresnog vijeća da je on morao biti obaviješten o sadržaju tog izvještaja zasnovan je na nekoliko faktora, uključujući, pored ostalog, činjenicu da su Šiljegovi izvještaji bili naslovljeni na vladu. Replika tužilaštva, par. 22.

⁹⁹⁹² Replika tužilaštva, par. 15.

⁹⁹⁹³ V. gore, par. 3044. Žalbeno vijeće ima u vidu da Prlić, čak i u slučajevima u kojima nije konkretno uputio na argumente u svom žalbenom podnesku, često ponavlja suštinu svojih argumenata sadržanih u njegovom žalbenom podnesku. Njegovi argumenti se, nadalje, preklapaju s argumentima koje je iznio na žalbenom pretresu. V. žalbeni pretres, ŽT. 125-173, 233-244 (20. mart 2017.). U određenim slučajevima, Prlić dodatno iznosi argumente u kojima upućuje na dokaze koji nisu bili pomenuti u njegovom žalbenom podnesku ni u argumentima koje je iznio na žalbenom pretresu. Međutim, ti argumenti ne uspijevaju da pokažu da je Pretresno vijeće pogriješilo ili nemaju nikakvog izgleda da promijene ishod odluke Pretresnog vijeća. V. npr. Prlićev odgovor, par. 42 (Prlić iznosi argument da je podržao Washingtonski sporazum u martu 1994. i Daytonski mirovni sporazum 1995. godine), 58(f) (Prlić iznosi argument, između ostalog, da je Pretresno vijeće zanemarilo dokaze kada je zaključilo da je on doprinio blokiranju humanitarne pomoći za istočni Mostar i da Stojić pogrešno navodi dokaze s tim u vezi), 58(j) (Prlić iznosi argument da nije bio obaviješten o situaciji na terenu u HZ(R) HB, s obzirom na to da se, između ostalog, u zapisnicima sjednica vlade kojima je on prisustvovao ne pominju granice "Banovine iz 1939. godine", kao ni pripajanje, protjerivanje, demografska dominacija, preseljenje u skladu s bilo kakvim ciljem ili diskriminacija bilo koje vrste, te da nema nikakvog dokaza o tome da je on u bilo kojoj javnoj izjavi ili raspravi zagovarao nepoštovanje međunarodnog humanitarnog prava). Žalbeno vijeće takođe ima u vidu da je Pretresno vijeće konstatovalo da je HVO ometao redovno dostavljanje humanitarne pomoći istočnom Mostaru u periodu od juna do decembra 1993., a da Prlić iznoseći argument da je Pretresno vijeće zanemarilo dokaze u vezi s njegovim doprinosom blokiranju humanitarne pomoći za istočni Mostar upućuje na izvještaje koji pokrivaju druge periode. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 1227, 1230, 1238-1239, 1244; Prlićev odgovor, par. 58(f) i fusnote 111-112 (gdje se upućuje na dokazne predmete P06324, P04735). Žalbeno vijeće primjećuje da Prlić pogrešno upućuje na dokazni predmet P04735 kao na "izvještaj za period od juna do novembra 1993.", a da dotični izvještaj pokriva samo aktivnosti "za period od januara do juna 1993.". V. Prlićev odgovor, par. 58(f) i fusnota 112; dokazni predmet P04699 (dokazni predmet P04699 je prvi dio izvještaja koji se nastavlja u dokaznom predmetu P04735).

ono se njima neće ponovo baviti.⁹⁹⁹⁴ Međutim, u slučajevima u kojima Prlić u odgovoru iznosi relevantne argumente koji su povezani s njegovim žalbenim osnovama i koji se razlikuju od onih koji su već razmotreni, Žalbena vijeće će ih razmotriti dolje, zajedno s argumentima tužilaštva.

3047. Žalbena vijeće će prvo razmotriti Prličevu tvrdnju da se on ne bi trebao smatrati odgovornim samo zbog toga što je mogao da predvidi da će neizbježno doći do zločina zbog ratnih dejstava koja su bila u toku. Žalbena vijeće primjećuje da Prlić, iznoseći ovaj argument, pogrešno tumači pravo o odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a. Žalbena vijeće podsjeća da se, na osnovu odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, optuženi može proglasiti odgovornim za neki zločin izvan okvira zajedničkog zločinačkog cilja: (1) ukoliko je optuženi mogao da predvidi da bi takav zločin mogle počinuti jedna ili više osoba kojima su se on (ili bilo koji drugi član UZP-a) poslužili da izvrše *actus reus* krivičnih djela koja su činila dio zajedničkog zločinačkog cilja; i (2) ukoliko je optuženi voljno prihvatio rizik da bi do takvog zločina moglo doći time što se pridružio tom poduhvatu ili nastavio da učestvuje u njemu.⁹⁹⁹⁵ Mogućnost da bi taj zločin mogao biti počinjen mora da bude u dovoljnoj mjeri znatna da bi optuženi mogao da je predvidi.⁹⁹⁹⁶

3048. Pretresno vijeće je konstatovalo da Prlić razumno nije mogao da predvidi smrt jednog zatočenog Muslimana 16. jula 1993. u Zatvoru u Dretelju ni ubistvo jednog zatočenika 5. decembra 1993. u Zatočeničkom centru Vojno zato što je o teškim uslovima u prvom i/ili zlostavljanju u drugom dotičnom zatočeničkom objektu bio obaviješten tek nakon što su se ti incidenti desili.⁹⁹⁹⁷ Kao što se navodi gore, Žalbena vijeće smatra da Pretresno vijeće, postupivši tako, nije pridalo značajnu težinu svojim zaključcima, i dokazima u njihovoj osnovi, koji se odnose na kontekstualne faktore, kao što su: (1) priroda ZZP-a; (2) način na koji je ZZP provođen; (3) Prličeva namjera; i (4) Prličevo znanje o atmosferi nasilja i zločinima na drugim lokacijama koji su bili počinjeni prije dotičnih lišavanja života.⁹⁹⁹⁸ Međutim, u okolnostima ovog predmeta, Žalbena vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, konstatuje da nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao smatrati da je Prličeva mogućnost da predvidi da bi ta lišavanja života mogla biti

⁹⁹⁹⁴ V. gore, par. 108-138, 168-191, 199, 204-218, 225, 583-591, 596-601, 609-615, 625-633, 645-654, 662-667, 672-676, 695-699, 719-727, 735-739, 749-754, 782, 910-922, 949-955, 962-964, 1014, 1018-1400, 2837-2841.

⁹⁹⁹⁵ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 595, 614; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1061, 1272, 1525, 1557. V. Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1431; Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 906; Drugostepena presuda u predmetu *Brđanin*, par. 365, 411. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Tadić*, par. 228; gore, par. 2836.

⁹⁹⁹⁶ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1055; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1432; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1081, 1538, 1557; Odluka u predmetu *Karadžić* u vezi s trećom kategorijom UZP-a, par. 18. V. gore, par. 2836.

⁹⁹⁹⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 285-287. V. gore, par. 3032-3033.

⁹⁹⁹⁸ V. gore, par. 3040.

počinjena ovisila o njegovom znanju o konkretnim okolnostima u Zatvoru u Dretelju, odnosno u Zatočeničkom centru Vojno.

3049. Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, primjećuje da u Prvostepenoj presudi ne postoji ništa što sugerise da je razlika između okolnosti u kojima je došlo do dotičnih lišavanja života i okolnosti u kojima je došlo do drugih zločina bila takva da bi razuman presuditelj o činjenicama mogao da prida samo ograničenu težinu svim tim kontekstualnim faktorima u odnosu na dotična lišavanja života. Zapravo, kao što je istaklo tužilaštvo,⁹⁹⁹ Pretresno vijeće je konstatovalo, prilikom ocjenjivanja obima ZZP-a, da su članovi UZP-a, među kojima je bio i Prlić, predsjednik HVO-a/Vlade HZ(R) HB, "stavili u pogon čitav sistem deportacije muslimanskog stanovništva HR HB", koji je obuhvatao ubistva tokom napada, zlostavljanje tokom akcija deložacije, zlostavljanje i loše uslove zatočenja, te rasprostranjeno korištenje zatočenika na liniji fronta za fizički rad ili za živi štit, kao i ubistva i zlostavljanje koji su bili povezani s tim.¹⁰⁰⁰ Utvrđeno je i da je Prlić dijelio namjeru za ostvarenje tog ZZP-a, čije je provođenje obuhvatalo slične operacije HVO-a i zatočeničke objekte u kojima su vladali teški uslovi, uključujući Zatvor u Dretelju i Zatočenički centar Vojno, u raznim opštinama.¹⁰⁰¹ Nadalje, u ovom kontekstu, utvrđeno je da je Prlić imao namjeru za, između ostalog, zlostavljanje tokom deložacija i zatočenja, loše uslove zatočenja, kao i za ubistvo u određenim kontekstima, što je uključivalo lišavanje života zatočenika tokom prisilnog rada.¹⁰⁰²

3050. Prlićevo znanje o zločinima HVO-a i atmosferi nasilja tokom relevantnog perioda mora se razmotriti u odnosu na taj kontekst. U vezi s njegovim znanjem o lišavanjima života,¹⁰⁰³ Pretresno

---

⁹⁹⁹ V. konkretno Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 60-66, 69-71, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 64, 66-68, 130, 134, 155, 219-220, 232, 248, 255, 260-263, 270-278, 283.

¹⁰⁰⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 66. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 44, 51, 58, 65, 82, 168, 275. Žalbeno vijeće podsjeća da je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da su ubistvo i hotimično lišavanje života bili dio ZZP-a prije juna 1993. V. gore, par. 882, 886, 2835. Međutim, to nema nikakvog uticaja na sadašnju analizu u vezi s lišavanjima života u Zatvoru u Dretelju i Zatočeničkom centru Vojno, koja su se desila u julu, odnosno decembru 1993. V. gore, par. 3032-3033.

¹⁰⁰¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 44-48, 55-58, 61-65. U vezi sa zatočeničkim objektima, v. takođe Prvostepena presuda, tom 3, par. 1074, 1082, 1088, 1096, 1098, 1120, 1130, 1137, 1147, 1150, 1172, 1182, 1189, 1199, 1202. V. takođe gore, par. 1399, fusnota 4322.

¹⁰⁰² Prvostepena presuda, tom 4, par. 66-68. V. takođe npr. Prvostepena presuda, tom 4, par. 134 (Gornji Vakuf), 147 (Prozor i Jablanica), 171, 176, 185 (Mostar), 232 (Heliodrom), 238 (Zatočenički centar Vojno), 249, 255 (Zatvor u Dretelju i Zatvor u Gabeli), 278-279. S tim u vezi, Žalbeno vijeće uzima u obzir samo zaključke Pretresnog vijeća o Prlićevoj namjeri za ubistvo počev od juna 1993., s obzirom na to da je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da su ubistvo i hotimično lišavanje života činili dio ZZP-a prije juna 1993. V. gore, par. 882, 886, 2835. V. takođe gore, par. 1168-1174, 1205-1208, fusnote 3681, 3717, 3792, 4322.

¹⁰⁰³ Žalbeno vijeće podsjeća da je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da je Prlić znao za ubistva počinjena u opštini Gornji Vakuf u januaru 1993. V. gore, par. 2843; Prvostepena presuda, tom 4, par. 130-132, 134. U vezi s njegovim znanjem konkretno u pogledu lišavanja života zatočenika, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Prlić 20. januara 1994. primio jedno protestno pismo MKCK-a kojim je obaviješten da je nekoliko zatočenika poginulo dok su bili korišteni kao živi štit u Mostaru 17. septembra 1993. i navelo da je utvrdilo da su poginuli zatočenici bili sa Heliodroma. Prvostepena presuda, tom 4, par. 230, 232, 274. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 1620, 1629. Pretresno vijeće je

vijeće je konstatovalo da je Prlić već od juna 1993. znao za ubistva koja je HVO počinio tokom kampanje vatrenih dejstava i granatiranja usmjerene protiv istočnog Mostara.¹⁰⁰⁰⁴ Ono je takođe konstatovalo da je Prlić bio obaviješten, najkasnije 5. novembra 1993., o ubistvima ljudi koji nisu pripadali nijednim oružanim snagama tokom napada na Stupni Do u opštini Vareš.¹⁰⁰⁰⁵

3051. Pretresno vijeće je takođe konstatovalo da je Prlić imao namjeru, od samog početka UZP-a, za zatočenje Muslimana koji nisu bili pripadnici nijednih oružanih snaga.¹⁰⁰⁰⁶ Prlić je podržao i prihvatio masovna hapšenja i zatočenja muškaraca, Muslimana, na primjer, u Mostaru počev od 9. maja 1993. i u raznim opštinama 30. juna 1993.¹⁰⁰⁰⁷ Žalbena vijeće ima u vidu, nadalje, da je, u vezi sa zlostavljanjem zatočenika,¹⁰⁰⁰⁸ Pretresno vijeće konstatovalo da je Prlić: (1) znao, već od avgusta 1993., da su zatočenici sa Heliodroma bili korišteni za rad na liniji fronta i da su neki od njih bili ranjeni ili zlostavljani;¹⁰⁰⁰⁹ (2) bio svjestan, poslije sastanaka održanih 19. i 20. jula 1993., loših uslova u zatočeničkim centrima u kojima su Muslimani koje je uhapsio HVO bili zatočeni, uključujući Zatvor u Dretelju i Zatvor u Gabeli;¹⁰⁰¹⁰ i (3) podsticao te izuzetno teške uslove i zlostavljanje zatočenika.¹⁰⁰¹¹

3052. Pored toga, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Prlić bio obaviješten o atmosferi nasilja u opštini Gornji Vakuf i/ili da joj je doprinio počev od 19. januara 1993.,¹⁰⁰¹² u opštini Jablanica u aprilu 1993.,¹⁰⁰¹³ te u opštini Mostar u ljeto 1993.¹⁰⁰¹⁴

---

takođe konstatovalo da je on u istom pismu MKCK-a od 20. januara 1994. bio obaviješten o tome da su neki zatočenici iz Zatočeničkog centra Vojno koji su bili korišteni za rad na liniji fronta poginuli. Prvostepena presuda, tom 4, par. 236, 238, 274. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 1620.

¹⁰⁰⁰⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 173-174, 176, 284.

¹⁰⁰⁰⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 191. Istog dana, Prlić je znao i da je Petković zatražio da se provede istraga o tim događajima. Prvostepena presuda, tom 4, par. 191.

¹⁰⁰⁰⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 66-67, 134, 147, 278.

¹⁰⁰⁰⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 154-155, 165, 272.

¹⁰⁰⁰⁸ Pretresno vijeće je navelo da je "HVO u zatočeničkim centrima u Ljubuškom, Dretelju i Gabeli, te na Heliodromu surovo postupao s Muslimanima i držao ih u zatočeništvu često u tako teškim uslovima da su zatočenici umirali". Prvostepena presuda, tom 4, par. 64.

¹⁰⁰⁰⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 229, 232, 274. Pretresno vijeće je takođe konstatovalo da je Prlić znao, od 20. januara 1994., da su zatočenici iz Zatočeničkog centra Vojno bili korišteni za rad na liniji fronta i da je njih nekoliko bilo ranjeno i zlostavljano. Prvostepena presuda, tom 4, par. 238, 274.

¹⁰⁰¹⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 219-220, 224-225, 232, 241, 248-249, 253, 255, 261-262, 273, 286. Konkretno, Pretresno vijeće je konstatovalo da se o uslovima zatočenja, uključujući i problem pretrpanosti Zatvora u Dretelju i Zatvora u Gabeli, razgovaralo na sastancima održanim 19. i 20. jula 1993. kojima je predsjedavao Prlić. Prvostepena presuda, tom 4, par. 224-225, 241, 253, 286.

¹⁰⁰¹¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 273. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 219-220, 224-225, 232, 241, 248-249, 253, 255, 261-262, 286.

¹⁰⁰¹² Prvostepena presuda, tom 4, par. 282. V. takođe gore, par. 1146-1174. U vezi sa zaključkom Pretresnog vijeća da je Prlić bio obaviješten o atmosferi nasilja u opštini Gornji Vakuf počev od 19. januara 1993., Žalbena vijeće primjećuje je taj zaključak zasnovan na zaključku Pretresnog vijeća da je on bio obaviješten o toku operacija HVO-a u toj opštini u januaru 1993. i o zločinima koji su u njoj počinjeni. Prvostepena presuda, tom 4, par. 134, 282. Taj zaključak je pak zasnovan na, između ostalog, zaključku Pretresnog vijeća da je Prlić bio obaviješten o sadržaju raznih izvještaja Željka Šiljega u vezi sa situacijom u toj opštini u januaru 1993., uključujući Šiljegov izvještaj od 29. januara 1993., u kojem se detaljno navode krađe, paljenje kuća Muslimana i lišavanje života "civila" Muslimana tokom

3053. S obzirom na gore navedeno,¹⁰⁰¹⁵ a posebno na Prlićevu namjeru za ubistvo i hotimično lišavanje života i za zlostavljanje zatočenika, kao i na to da je već prije jula 1993. znao za lišavanja života, neopravdano masovno hapšenje Muslimana i za atmosferu nasilja, što je ocijenilo u svjetlu prirode tog ZZP-a i načina na koji je on bio provođen,¹⁰⁰¹⁶ Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, smatra da nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi razumno mogao da sumnja u to da je Prlić mogao da predvidi da bi dotična lišavanja života mogla biti počinjena u Zatvoru u Dretelju sredinom jula 1993. i u Zatočeničkom centru Vojno u decembru 1993. Nadalje, s obzirom na to da je on nastavio da učestvuje u UZP-u do aprila 1994.,¹⁰⁰¹⁷ Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, konstatuje da nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi razumno

---

granatiranja sela Duša. Prvostepena presuda, tom 4, par. 127, 130-132, gdje se upućuje na dokazne predmete P01206, str. 1, P01357, str. 6, P01351. Pretresno vijeće je konstatovalo da je Prlić bio obaviješten o sadržaju, pored ostalih, tog izvještaja, na osnovu sljedećeg: (1) Prlićevog potpisa na Ultimatumu od 15. januara 1993. kojim su započete operacije HVO-a u Gornjem Vakufu; (2) Prlićevog sastanka sa Stojićem dana 19. januara 1993. u vezi s provođenjem te odluke; i (3) s tim povezane činjenice da je Stojić bio jedan od primalaca Šiljegovih izvještaja. Prvostepena presuda, tom 4, par. 132. Žalbeno vijeće ima u vidu da se u Šiljegovim izvještajima – uključujući izvještaj od 29. januara 1993. – ne navodi spisak imena pojedinačnih primalaca. Međutim, Žalbeno vijeće smatra da je Pretresno vijeće došlo do zaključka da je Stojić bio jedan od primalaca Šiljegovih izvještaja na osnovu toga što se među njihovim primaocima navodi, pored ostalih, Odjel obrane HVO-a HZ HB, čiji je predstojnik bio Stojić. Žalbeno vijeće ima u vidu, nadalje, da su ti izvještaji bili naslovljeni i na Predsjedništvo, vladu i Glavni stožer HVO-a HZ HB. V. dokazni predmeti P01206, str. 1, P01357, str. 1, P01351, str. 1. Prlićev argument da nema nikakvih dokaza da je on ikad primio Šiljegov izvještaj je neprimjeren, utoliko što Pretresno vijeće nije konstatovalo da ga je on lično primio, te zanemaruje činjenične osnove za zaključak Pretresnog vijeća da je on bio obaviješten o sadržaju tog izvještaja. Isto tako, Prlić u svom argumentu da nema nikakvih dokaza da se o Šiljegovim izvještajima raspravljalo na sastancima HVO-a HZ HB zanemaruje rezonovanje Pretresnog vijeća i ne pokazuje da nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao da, kao jedini razuman zaključak, izvede zaključak koji je izvelo Pretresno vijeće na temelju gore navedenih činjeničnih osnova. Ti argumenti se, s tim u skladu, odbacuju. Isto tako, Prlićev argument da to što se ime nekog dužnosnika pojavljuje na spisku za distribuciju nekog dokumenta ne podrazumijeva da je taj dužnosnik odgovoran ili nadležan da donosi odluke ili izdaje naređenja u vezi s tematikom na koju se dotični dokument odnosi odbacuje se kao irelevantan; pitanje koje Žalbeno vijeće ovdje rješava nije pitanje ovlaštenja ili nadležnosti, nego predvidljivosti. V. gore, fusnota 9990. Nadalje, Žalbeno vijeće podsjeća da ono jeste poništilo zaključak Pretresnog vijeća da je Prlić znao za ubistva počinjena u opštini Gornji Vakuf u januaru 1993., koji je bio zasnovan isključivo na tome da je on znao za lišavanja života u selu Duša koja se pominju u Šiljegovom izvještaju od 29. januara 1993., ali da su preostali zaključci dovoljni da razuman presuditelj o činjenicama na osnovu njih zaključi da je Prlić bio obaviješten, počev od 19. januara 1993., o atmosferi nasilja u kojoj su se odvijale operacije HVO-a u opštini Gornji Vakuf. V. gore, par. 2843; Prvostepena presuda, tom 4, par. 125, 127, 130-132, 282.

¹⁰⁰¹³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 283. V. takođe gore, par. 1175-1208, 2844.

¹⁰⁰¹⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 284. V. takođe gore, par. 1231-1241, 2847. Konkretno, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Prlić bio u više navrata upozoren na prisilne deložacije Muslimana iz zapadnog Mostara, počev najkasnije od juna 1993., ali da je on doprinio atmosferi nasilja u Mostaru i svjesno zatvarao oči pred sve nasilnijim operacijama etničkog čišćenja koje je izvodio HVO. Prvostepena presuda, tom 4, par. 171, 272. Pretresno vijeće je takođe konstatovalo da je Prlić prihvatio činjenje djela nasilja koja su pratila kampanje deložacije u zapadnom Mostaru, odnosno, zlostavljanje i prisilno raseljavanje, djela koja su bila integralni dio unaprijed smišljenog plana. Prvostepena presuda, tom 4, par. 171. Žalbeno vijeće takođe ima u vidu zaključak Pretresnog vijeća da je Prlić potpisao Uredbu od 6. jula 1993. o korištenju napuštenih stanova, na osnovu čega je Pretresno vijeće zaključilo da je on prihvatio praksu HVO-a HZ HB koja se sastojala u oduzimanju stanova Muslimana koji su bili protjerani iz zapadnog Mostara i da je znao za nju počev od juna 1993. Prvostepena presuda, tom 4, par. 169-170.

¹⁰⁰¹⁵ V. gore, par. 3048-3052.

¹⁰⁰¹⁶ V. gore, par. 3049-3052, fusnote 10000, 10002-10003.

¹⁰⁰¹⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1225, 1230, 1232. V. gore, par. 1400. U ovom kontekstu, Pretresno vijeće je takođe konstatovalo da Prlić, u većini slučajeva, nije ni iskreno osudio zločine koje je počinio HVO, niti nastojao da ishodi istragu ili kažnjavanje počinitelaca tih zločina, nego se, zapravo, ponekad svjesno pretvarao da ih ne vidi, znajući da će to dovesti do nekažnjavanja zločina. Prvostepena presuda, tom 4, par. 273. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 272, 274.

mogao da sumnja u to da je Prlić voljno prihvatio rizik da bi ta lišavanja života mogla biti počinjena.¹⁰⁰¹⁸

iii. Zaključak

3054. U vezi s dotičnim lišavanjima života tokom zatočenja, Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, konstatuje da je tužilaštvo pokazalo da je svaka razumna sumnja u pogledu Prlićeve krivice shodno odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a uklonjena i da nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao da ga oslobodi optužbi. Shodno tome, Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, zaključuje da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što Prlića nije proglasilo odgovornim, po trećoj kategoriji UZP-a, za ubistvo kao zločin protiv čovječnosti (tačka 2) i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija (tačka 3) za lišavanje života: (1) jednog zatočenog Muslimana u Zatvoru u Dretelju dana 16. jula 1993.; i (2) jednog zatočenika u Zatočeničkom centru Vojno dana 5. decembra 1993. S tim u skladu, Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, prihvata žalbenu podosnovu tužilaštva 1(E) u odnosu na te incidente.

3055. Međutim, imajući na umu interese pravičnosti prema Prliću i interese pravde, kao i uzimajući u obzir prirodu krivičnih djela i okolnosti ovog predmeta,¹⁰⁰¹⁹ Žalbeno vijeće u vezi s ovim incidentima neće izreći nove osuđujuće presude u žalbenom postupku.

(ii) Navodne greške u vezi s ocjenom dokaza koji se odnose na Petkovićevu odgovornost za određene incidente lišavanja života

3056. Pretresno vijeće je konstatovalo da je Petković saznao za pogibiju zatočenika u Zatvoru u Dretelju iz Dopisa MKCK-a od 20. januara 1994., u kojem se navodi da su stražari 14. jula 1993. otvorili vatru na zatočenike i da su tokom ljeta 1993. zatočenici umirali i uslijed loših uslova.¹⁰⁰²⁰ Ono je konstatovalo da Petković, s obzirom na to da je o tim događajima bio obaviješten tek nekoliko mjeseci nakon što su se oni desili, nije mogao da predvidi ta ubistva.¹⁰⁰²¹

¹⁰⁰¹⁸ V. gore, par. 2836; Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 688, 705.

¹⁰⁰¹⁹ Član 25 Statuta; Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1096 i fusnota 3625; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, fusnota 5269; Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 928; Drugostepena presuda u predmetu *Jelisić*, par. 73.

¹⁰⁰²⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 825, gdje se upućuje na dokazni predmet P07636.

¹⁰⁰²¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 825. V. takođe Prvostepena presuda, tom 3, par. 85-91, 694, 745, 748 (činjenični i pravni zaključci u vezi s uslovima zatočenja u Zatvoru u Dretelju sredinom jula 1993., konkretno sa smrću jednog zatočenika uslijed dehidracije, dana 16. jula 1993.), 113-115, 122, 695, 746, 748 (činjenični i pravni zaključci u vezi sa smrću najmanje trojice zatočenika u Zatvoru u Dretelju sredinom jula 1993., koja je bila posljedica toga što su pripadnici Vojne policije HVO-a otvorili vatru na hangare u kojima su oni bili zatočeni). Upor. Prvostepena presuda, tom 4, par. 285. Iz Prvostepene presude je jasno da diskusija u paragrafu 825, tom 4, Prvostepene presude ne obuhvata

3057. Pretresno vijeće je fizičke izvršioce tih incidenata lišavanja života identifikovalo kao vojnike i pripadnike Vojne policije HVO-a,¹⁰⁰²² za koje je utvrdilo da su ih Petković i drugi članovi UZP-a upotrijebili za provođenje ZZP-a.¹⁰⁰²³

a. Navodna greška u primjeni prava prilikom ocjene dokaza (podosnova tužilaštva 1(B) djelimično)

i. Argumenti strana u postupku

3058. Tužilaštvo u svojoj žalbenoj podosnovi 1(B) tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što je segmentiralo svoju ocjenu dokaza u vezi s Petkovićevom mogućnošću da predvidi smrt jednog zatočenog Muslimana od dehidracije, kao i lišavanje života trojice drugih zatočenika u Zatvoru u Dretelju sredinom jula 1993.¹⁰⁰²⁴ Ono iznosi argument da je Pretresno vijeće prilikom ocjenjivanja da li je Petković mogao da predvidi te zločine pogriješilo zbog toga što je propustilo da razmotri cjelokupne dokaze u spisu i što je, umjesto toga, analiziralo dokaze izolovano i uzelo u obzir samo one dokaze koji su se odnosili na Petkovićevo znanje o atmosferi nasilja ili o zločinima na konkretnoj lokaciji na kojoj su počinjeni relevantni zločini.¹⁰⁰²⁵ Kako navodi tužilaštvo, Pretresno vijeće je, shodno tome, pogrešno primijenilo pravni standard koji nalaže da pretresno vijeće razmotri sve dokaze koji su mu predočeni i da ih ocijeni u cijelosti i u kontekstu.¹⁰⁰²⁶ Konkretno, tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće svoju analizu svelo na Dopis MKCK-a od 20. januara 1994., kojim je Petković obaviješten o tim smrtnim slučajevima, a da je zanemarilo relevantne dokaze koji su pružali kontekst za te incidente, kao i sljedeće sopstvene zaključke: (1) HVO je upravljao jedinstvenom mrežom zatočeničkih centara u kojima su činjeni zločini u cilju provođenja ZZP-a; (2) Petković je imao namjeru za lišavanja života, zlostavljanje i loše uslove zatočenja počev od sredine januara 1993.; (3) dana 18. aprila 1993., prije nego što su se desila dotična lišavanja života, Petković je naredio da mu se podnese izvještaj o ubijanju zarobljenih vojnika ABiH i civila (dalje u tekstu: Zapovijed od 18. aprila 1993.); i (4) bio je očevdac užasnih

---

smrt dvojice zatočenika do koje je došlo uslijed premlaćivanja u avgustu 1993. V. Prvostepena presuda, tom 3, par. 119-122, 696, 747-748.

¹⁰⁰²² Prvostepena presuda, tom 3, par. 85-91, 113-115, 122, 693-696, 744-746, 748.

¹⁰⁰²³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 818, 1232.

¹⁰⁰²⁴ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 33-37, 173-175, 177, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incidenti 6-7; Replika tužilaštva, par. 9, 12; žalbeni pretres, ŽT. 754-756, 845, 849 (28. mart 2017.).

¹⁰⁰²⁵ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 33-35, 37, 173, 177; Replika tužilaštva, par. 9-12. V. takođe Replika tužilaštva, par. 13.

¹⁰⁰²⁶ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 33-35, 173, gdje se upućuje, između ostalog, na Drugostepenu presudu u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 23, Drugostepenu presudu u predmetu *Martić*, par. 233, Drugostepenu presudu u predmetu *Halilović*, par. 125, Drugostepenu presudu u predmetu *Ntagerura i drugi*, par. 174. V. takođe Replika tužilaštva, par. 9-17.

uslova u školi u Sovićima u maju 1993.¹⁰⁰²⁷ Tužilaštvo iznosi argument da bi, na osnovu cjelokupnih dokaza i zaključaka Pretresnog vijeća, Žalbeno vijeće trebalo da ispravi grešku Pretresnog vijeća i izrekne Petkoviću osuđujuću presudu za te zločinačke incidente.¹⁰⁰²⁸

3059. Petković odgovara da tužilaštvo nije uspjelo da dokaže da je Pretresno vijeće zanemarilo bilo koji relevantan dokaz i da se, umjesto toga, oslonilo na zaključke i dokaze opšte prirode koji se nisu odnosili na dotične incidente.¹⁰⁰²⁹ Konkretno, Petković tvrdi da je Pretresno vijeće bilo dužno da izvede zaključke u vezi sa zločinima počinjenim na svakoj konkretnoj lokaciji zato što se za te zločine tako tereti u Optužnici i da, u svakom slučaju, standard za *mens rea* zahtijeva da se predvidljivost dokaže "za svaki slučaj pojedinačno", a ne generalno.¹⁰⁰³⁰

3060. Tužilaštvo u svojoj replici odgovara da činjenica da je teretilo za konkretne zločine na konkretnim lokacijama ne oslobađa Pretresno vijeće obaveze da dokaze ocijeni u cijelosti i u kontekstu.¹⁰⁰³¹

ii. Analiza

3061. Žalbeno vijeće podsjeća na svoju praksu u vezi s ocjenom dokaza, kako je izloženo gore.¹⁰⁰³² Kada tvrdi da je Pretresno vijeće zanemarilo svoje sopstvene zaključke i relevantne dokaze, tužilaštvo samo ukazuje na zaključke u drugim dijelovima Prvostepene presude, koje Pretresno vijeće nije izričito ponovilo u odjeljku o Petkovićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a kada je ocjenjivalo dva dotična incidenta. Postupivši tako, tužilaštvo nije ukazalo ni na jedan dokaz o kojem nije bilo riječi u Prvostepenoj presudi.¹⁰⁰³³ U vezi s dva dotična incidenta, Pretresno vijeće je izričito objasnilo šta je bilo odlučujuće za njegove zaključke da Petković nije mogao da ih predvidi: naime, dokazi da je on za smrt zatočenika uslijed loših uslova i hitaca koje su ispalili

---

¹⁰⁰²⁷ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 174-175, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 2, par. 575, tom 4, par. 66-67, 724, 780, 825, 980, 982, 1209, 1225, 1367, dokazni predmet P01959. V. takođe Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 35; Replika tužilaštva, par. 14, 17. Tužilaštvo tvrdi, u opštem smislu, da je Pretresno vijeće zanemarilo sopstvene zaključke i relevantne dokaze koji su pružali kontekst za te incidente, kao što su Petkovićevo učešće u ZZP-u, njegovo znanje o zločinima i njegov doprinos atmosferi nasilja. V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 35, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 1, par. 735, 741-742, 767, tom 4, par. 668, 686, 691-694, 696, 699, 704-708, 710-717, 721, 745-747, 750, 764-767, 814-819, 827, 830, 834, 836-837, 839-840, 844-845, 848, 1220. V. takođe Replika tužilaštva, par. 14-17.

¹⁰⁰²⁸ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 37, 177, 277.

¹⁰⁰²⁹ Petkovićev odgovor, par. 14(vi), 15, 19(i)-(iii), 22-23, 53-54. V. takođe Petkovićev odgovor, par. 13, 56.

¹⁰⁰³⁰ Petkovićev odgovor, par. 14(i)-(ii), 14(iv)-(v). V. Petkovićev odgovor, par. 18. Kako tvrdi Petković, suprotan stav tužilaštva podrazumijeva da se tokom ratnog stanja mogu predvidjeti svi ili većina zločina. Petkovićev odgovor, par. 14(iii), 55.

¹⁰⁰³¹ Replika tužilaštva, par. 10.

¹⁰⁰³² V. gore, par. 3039-3040.

¹⁰⁰³³ Žalbeno vijeće ima u vidu da tužilaštvo u svojoj žalbenoj podosnovi I(B) upućuje na dokazni predmet P01959. V. Žalbeni podnesak tužilaštva, fusnota 559. Međutim, Pretresno vijeće je, u stvari, taj dokazni predmet razmotrilo u više

stražari u Zatvoru u Dretelju saznao tek nekoliko mjeseci nakon što se to desilo.¹⁰⁰³⁴ Shodno tome, mora se pretpostaviti da je Pretresno vijeće uzelo u obzir druge zaključke o kontekstu koje je donijelo drugdje u Prvostepenoj presudi i dokaze koje je tada ocijenilo,¹⁰⁰³⁵ ali da je odlučilo da im ne prida značajnu težinu kada je utvrđivalo da li je Petković mogao da predvidi da bi moglo doći do dotičnih incidenata. U odsustvu bilo kakve daljnje argumentacije, Žalbena vijeće konstatuje da tužilaštvo nije uspjelo da pokaže da je Pretresno vijeće zanemarilo ijedan relevantan dokaz ili da nije ocijenilo dokaze u cijelosti ili u kontekstu. S tim u skladu, tužilaštvo nije pokazalo da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava tako što je pogrešno primijenilo pravni standard u vezi s ocjenom dokaza. Shodno tome, žalbena podosnova tužilaštva 1(B) se odbija. Žalbena vijeće će stoga sada razmotriti alternativnu tvrdnju tužilaštva, koju ono iznosi u okviru svoje žalbene podosnove 1(E).

---

navrata kada je ocjenjivalo Petkovićeve nadležnosti i funkcije. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 675, 680, 682, gdje se upućuje, između ostalog, na dokazni predmet P01959.

¹⁰⁰³⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 825.

¹⁰⁰³⁵ Ti zaključci obuhvataju one koji se odnose na: (1) prirodu ZZP-a; (2) način na koji je ZZP provođen; (3) Petkovićevu namjeru; i (4) njegovo znanje o atmosferi nasilja i zločinima na drugim lokacijama prije dotičnih lišavanja života. V. npr. Prvostepena presuda, tom 4, par. 44-68, 653-853.

b. Navodna činjenična greška u ocjeni dokaza (podosnova tužilaštva 1(E), djelimično)

i. Argumenti strana u postupku

3062. U okviru svoje žalbene podosnove 1(E), tužilaštvo tvrdi da zaključci Pretresnog vijeća i dokazi pokazuju da nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bio mogao da ne zaključi da je Petković odgovoran, po trećoj kategoriji UZP-a, za dva dotična incidenta ubistva i da bi, shodno tome, te oslobađajuće presude trebale biti poništene.¹⁰⁰³⁶ Tužilaštvo ukazuje na to da je Petković: (1) učestvovao u UZP-u; (2) znao za dešavanja na terenu i za zločine koji su činjeni; (3) znao za atmosferu nasilja; i (4) dijelio namjeru za činjenje zločina, uključujući lišavanje života zatočenika koji su bili korišteni za prisilni rad ili kao živi štit, kao i lišavanje života tokom napada, kao sredstva za provođenje ZZZP-a počev od sredine januara 1993.¹⁰⁰³⁷

3063. Konkretno, tužilaštvo ističe da je Petković: (1) izdao Zapovijed od 18. aprila 1993.;¹⁰⁰³⁸ (2) saznao za užasne uslove u zatočeničkim centrima HVO-a kada je posjetio školu u Sovićima u maju 1993., prije dotičnih lišavanja života;¹⁰⁰³⁹ i (3) znao da su zatočenici u Koštanoj bolnici u opštini Stolac u ranjivom položaju, s obzirom na to da je u svojoj Zapovijedi od 30. juna 1993. naložio OZ Jugoistočna Hercegovina, koja je obuhvatala opštinu Stolac, da "izoluje" pripadnike HVO-a i vojno sposobne muškarce muslimanske nacionalnosti, čime su hiljade Muslimana poslate u mrežu zatočeničkih objekata HVO-a, što je dovelo do pogoršanja uslova u tim objektima.¹⁰⁰⁴⁰ Tužilaštvo takođe tvrdi da se u Izvještaju CED-a od 14. juna 1993., koji je bio naslovljen na Petkovića, navodi da "ima indicija o ubistvima 'civila'" tokom akcija deložacije u Mostaru koje je vršio HVO.¹⁰⁰⁴¹ Na kraju, tužilaštvo tvrdi da je, time što je ostao na svojoj funkciji i nastavio da

¹⁰⁰³⁶ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 50-52, 193-194 (gdje se upućuje na Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 160-192); žalbeni pretres, ŽT. 757 (28. mart 2017.). V. takođe Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 37, 277.

¹⁰⁰³⁷ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 180 (gdje se upućuje na Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 174-175, 178-179), 182 (gdje se upućuje, između ostalog, na dokazni predmet P01351, str. 3); žalbeni pretres, ŽT. 757-760, 762, 764 (28. mart 2017.). V. takođe Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 160-166; Replika tužilaštva, par. 66. Tužilaštvo tvrdi da je Petković mogao da predvidi da bi zatočenici mogli biti ubijeni s obzirom na to da je izdao naređenja da se oni koriste za prisilni rad na liniji fronta znajući da će mnogi od njih biti ubijeni ili ranjeni. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 161, 164 (gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 672, dokazni predmet P03474); Replika tužilaštva, par. 67.

¹⁰⁰³⁸ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 175 (gdje se upućuje, između ostalog, na dokazni predmet P01959), 181. V. takođe Replika tužilaštva, par. 66.

¹⁰⁰³⁹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 175, 181 (gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 2, par. 575, tom 4, par. 724, 780). V. takođe Replika tužilaštva, par. 67. Tužilaštvo se takođe oslanja na zaključke da je HVO upravljao jedinstvenom mrežom zatočeničkih centara u kojima su činjeni zločini u cilju provođenja ZZZP-a. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 174, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 980, 982, 1209, 1367.

¹⁰⁰⁴⁰ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 183 (gdje se citira dokazni predmet P03019, str. 1); Replika tužilaštva, par. 68, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 2, par. 1521, 1806, 1862, tom 3, par. 59, tom 4, par. 57, Andrewa Pringlea, T. 24141, 24150 (6. novembar 2007.). V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 160-161, 166. U vezi s geografskim područjem koje je pokrivala OZ Jugoistočna Hercegovina, v. Prvostepena presuda, tom 1, fusnota 1835.

¹⁰⁰⁴¹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 182 (gdje se citira Prvostepena presuda, tom 4, par. 732).

doprinosi UZP-u, Petković voljno prihvatio rizik da bi zločini iz treće kategorije UZP-a mogli biti počinjeni.¹⁰⁰⁴²

3064. Petković odgovara da tužilaštvo nije uspjelo da dokaže da nijedno razumno pretresno vijeće ne bi moglo da ga oslobodi optužbi za te zločine.¹⁰⁰⁴³ On tvrdi da tužilaštvo "pogrešno primjenjuje relevantni pravni standard" kada tvrdi da je opšta svijest o oružanom sukobu koji je bio u toku i o nepovezanim nasilnim zločinima bila dovoljna da se zaključi da je on mogao da predvidi svaki pojedini zločin iz treće kategorije UZP-a.¹⁰⁰⁴⁴ Petković tvrdi, nadalje, da njegova svijest o lošim uslovima u jednom konkretnom zatočeničkom centru nije dovoljna da pokaže da su se ubistva na toj ili bilo kojoj drugoj lokaciji mogla predvidjeti.¹⁰⁰⁴⁵

3065. Konkretno, Petković iznosi argument da se tvrdnje tužilaštva u vezi s predvidljivošću lišavanja života u Zatvoru u Dretelju u potpunosti temelje na njegovoj svijesti o uslovima u školi u Sovićima u maju 1993.¹⁰⁰⁴⁶ Nadalje, Petković tvrdi da je njegova Zapovijed od 18. aprila 1993. bila opšte prirode i da, shodno tome, nije relevantna za pitanje predvidljivosti dotičnih lišavanja života.¹⁰⁰⁴⁷ On takođe tvrdi da je tužilaštvo propustilo da objasni kako bi on na osnovu svoje Zapovijedi od 30. juna 1993. mogao da bude upozoren na to da su zatočnici u Koštanoj bolnici bili u ranjivom položaju ili da je postojala mogućnost da u tom ili bilo kojem drugom zatočeničkom objektu budu počinjena ubistva.¹⁰⁰⁴⁸ Petković tvrdi, nadalje, da se ne može osloniti na Izvještaj CED-a, zato što nema nikakvih indikacija da je on sadržao informacije u vezi s relevantnim incidentima.¹⁰⁰⁴⁹ U vezi s njegovom spremnošću da prihvati rizik da bi mogla biti počinjena lišavanja života, Petković tvrdi da tužilaštvo zanemaruje činjenicu da se takva spremnost mora dokazati "pojedinačno za svaki konkretni zločin, a ne generalno".¹⁰⁰⁵⁰

---

¹⁰⁰⁴² Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 160, 179.

¹⁰⁰⁴³ Petkovićev odgovor, par. 34-37, 89-91. Žalbeno vijeće će takođe razmotriti dijelove Petkovićevog odgovora koji odgovaraju onim argumentima tužilaštva koji su upućivanjem uvršteni u žalbenu podosnovu 1(E) tužilaštva, a relevantni su za dotična lišavanja života.

¹⁰⁰⁴⁴ Petkovićev odgovor, par. 41, 44-47. Konkretno, odgovarajući na argument tužilaštva da je on mogao da predvidi dodatne zločine iz treće kategorije UZP-a, Petković tvrdi da tužilaštvo nije pokrenulo to pitanje kada ga je unakrsno ispitivalo na suđenju. Petkovićev odgovor, par. 45.

¹⁰⁰⁴⁵ Petkovićev odgovor, par. 64-66.

¹⁰⁰⁴⁶ Petkovićev odgovor, par. 71. Kako navodi Petković, čak ni u kontekstu njegove posjete školi u Sovićima, on nije bio obaviješten o ubistvima niti o tome da postoji rizik od ubistava. Petkovićev odgovor, par. 62-63.

¹⁰⁰⁴⁷ Petkovićev odgovor, par. 19(ii). V. takođe Petkovićev odgovor, par. 61-63.

¹⁰⁰⁴⁸ Petkovićev odgovor, par. 69-70. Petković iznosi sljedeće argumente: (1) u njegovoj Zapovijedi od 30. juna 1993. ne pominje se podvrgavanje zatočenika ikakvom obliku fizičkog zlostavljanja; (2) tužilaštvo ne ukazuje ni na jedan pogrešan zaključak Pretresnog vijeća u vezi s ovim pitanjem; i (3) nema nikakvih dokaza da je on u relevantno vrijeme raspolagao informacijama koje bi upućivale na to da je mogao da predvidi zločine u Koštanoj bolnici ili bilo kojem drugom zatočeničkom objektu. Petkovićev odgovor, par. 70.

¹⁰⁰⁴⁹ Petkovićev odgovor, par. 59 (gdje se upućuje na Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 182), 60. V. Petkovićev odgovor, par. 67 (gdje se upućuje na Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 182), 68.

¹⁰⁰⁵⁰ Petkovićev odgovor, par. 42. Petković takođe iznosi argument da "[č]injenica da je [on] ostao na svojoj funkciji tokom relevantnog perioda nije dokaz predvidljivosti". Petkovićev odgovor, par. 42.

3066. Tužilaštvo u svojoj replici odgovara da su činjenice da je Petković u maju 1993. saznao za loše uslove u školi u Sovićima, kao i da je od juna 1993. znao za lišavanja života zatočenika HVO-a na liniji fronta i da je i poslije toga naredio da se zatočenici koriste na toj liniji, povećale mogućnost da se predvide ubistva u zatočeničkim centrima.¹⁰⁰⁵¹

ii. Analiza

3067. Pretresno vijeće je konstatovalo da Petković nije mogao da predvidi pogibiju zatočenika u Zatvoru u Dretelju sredinom jula 1993. zato što je "o tim događajima bio obaviješten tek nekoliko mjeseci poslije počinjenja tih zločina" putem Dopisa MKCK-a.¹⁰⁰⁵² Kao što se navodi gore, Žalbeno vijeće smatra da Pretresno vijeće, postupivši tako, nije pridalo značajnu težinu svojim zaključcima, i dokazima u njihovoj osnovi, koji su se odnosili na kontekstualne faktore, kao što su: (1) priroda ZZP-a; (2) način na koji je ZZP provođen; (3) Petkovićeva namjera; i (4) Petkovićevo znanje o atmosferi nasilja i zločinima koji su bili počinjeni na drugim lokacijama prije dotičnih lišavanja života.¹⁰⁰⁵³ Međutim, u okolnostima ovog predmeta, Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, konstatuje da nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao da smatra da je mogućnost da Petković predvidi da bi ta lišavanja života mogla biti počinjena ovisila o njegovom znanju o konkretnim okolnostima u Zatvoru u Dretelju.

3068. Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, primjećuje da u Prvostepenoj presudi ne postoji ništa što upućuje na to da su okolnosti u kojima je došlo do dotičnih lišavanja života i one u kojima su počinjeni drugi zločini bile tako različite da bi razuman presuditelj o činjenicama mogao da prida samo ograničenu težinu svim tim kontekstualnim faktorima za dotična lišavanja života. Zapravo, kao što je istaklo tužilaštvo,¹⁰⁰⁵⁴ Pretresno vijeće je, prilikom ocjenjivanja obima ZZP-a, konstatovalo da su članovi UZP-a, među kojima je bio i Petković, "stavili u pogon čitav sistem deportacije muslimanskog stanovništva HR HB", koji je obuhvatao ubistva tokom napada, zlostavljanje tokom akcija deložacije, zlostavljanje i loše uslove zatočenja, te rasprostranjeno korištenje zatočenika na linijama fronta za fizički rad ili živi štit, kao i ubistva i zlostavljanje koji su

---

¹⁰⁰⁵¹ Replika tužilaštva, par. 67, gdje se upućuje, između ostalog, na dokazne predmete P02950, P05967, P05308. Pored toga, tužilaštvo tvrdi da se nije oslonilo samo na Petkovićeve funkcije kako bi pokazalo da je on "voljno prihvatio rizik", nego i na to što je on te funkcije koristio da bi doprinio ZZP-u uprkos tome što je bio upoznat sa situacijom na terenu. Replika tužilaštva, par. 64-65. Tužilaštvo takođe tvrdi da jeste unakrsno ispitalo Petkovića, generalno, u vezi s tim da li je mogao da predvidi zločine iz treće kategorije UZP-a, iako nije bilo dužno da to učini. Replika tužilaštva, par. 63 i fusnota 232, gdje se upućuje na Milivoja Petkovića, T. 50599, 50603 (8. mart 2010.), T. 50612-50614 (9. mart 2010.).

¹⁰⁰⁵² Prvostepena presuda, tom 4, par. 825, gdje se upućuje na dokazni predmet P07636. V. gore, par. 3056.

¹⁰⁰⁵³ V. gore, par. 3061.

¹⁰⁰⁵⁴ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 174-177, 180-184, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 2, par. 575, 2012, 2015-2019, tom 4, par. 66-68, 705, 710, 724, 732, 778, 780, 782, 796, 815, 980, 982, 1209, 1225, 1367.

s tim bili povezani.¹⁰⁰⁵⁵ Konstatovano je i da je Petković dijelio namjeru za ostvarenje tog ZZP-a, čije je provođenje obuhvatalo slične operacije i zatočeničke objekte HVO-a s lošim uslovima zatočenja, uključujući Zatvor u Dretelju, u raznim opštinama.¹⁰⁰⁵⁶ Nadalje, u ovom kontekstu je utvrđeno da je Petković imao namjeru za, između ostalog, zlostavljanje tokom deložacija i tokom zatočenja, loše uslove zatočenja, kao i ubistvo u određenim kontekstima, što je obuhvatalo lišavanja života zatočenika tokom prisilnog rada.¹⁰⁰⁵⁷

3069. U odnosu na taj kontekst, Žalbeno vijeće uzima u obzir, nadalje, zaključak Pretresnog vijeća da je Petković, shodno svojoj funkciji u Glavnom stožeru, bio redovno obavještavan, raznim kanalima, o vojnoj situaciji u operativnim zonama,¹⁰⁰⁵⁸ te da je te informacije lično prosljeđivao direktno vladi i Odjelu obrane.¹⁰⁰⁵⁹ U vezi s Petkovićevim znanjem o lišavanjima života¹⁰⁰⁶⁰ i, konkretno, uslovima zatočenja, Žalbeno vijeće najprije napominje da je Pretresno vijeće konstatovalo da je Petković izdao Zapovijed od 18. aprila 1993.,¹⁰⁰⁶¹ u kojoj je jedinicama HVO-a izdao instrukcije da prikupljaju informacije o "ubijanju zarobljenih vojnika i civila".¹⁰⁰⁶² Budući da ta zapovijed ukazuje na to da je Petković u tom trenutku već bio obaviješten o tome da je Muslimanima koje je zarobio HVO prijetila opasnost da će biti ubijeni, Žalbeno vijeće nije uvjerio Petkovićev argument da ta zapovijed zbog svoje opšte prirode nije relevantna za pitanje predvidljivosti lišavanja života do kojih je došlo kasnije tog mjeseca. Žalbeno vijeće ima u vidu, nadalje, zaključke Pretresnog vijeća da je Petković: (1) bio očevidac bijednih uslova u školi u

---

¹⁰⁰⁵⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 66. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 44, 58, 65, 818. Žalbeno vijeće podsjeća da je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da su ubistvo i hotimično lišavanje života bili dio ZZP-a prije juna 1993. V. gore, par. 882, 886, 2835. Međutim, to nema nikakvog uticaja na ovu analizu u vezi s lišavanjima života u Zatvoru u Dretelju, koja su se desila u julu 1993. V. gore, par. 3056 i fusnota 10021.

¹⁰⁰⁵⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 44-48, 55-58, 61-65. U vezi sa zatočeničkim objektima, v. takođe Prvostepena presuda, tom 3, par. 1074, 1082, 1088, 1096, 1098, 1120, 1130, 1137, 1147, 1150, 1172, 1182, 1189, 1199, 1202.

¹⁰⁰⁵⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 66-68. V. npr. Prvostepena presuda, tom 4, par. 691-693, 695-697 (Prozor), 710 (Gornji Vakuf), 717-719, 721 (Jablanica), 730, 735, 750, 756 (Mostar), 776-777 (Vareš), 782 (Zatvor u Gabeli), 783, 785 (Zatvor u Dretelju), (Heliodrom), 798 (Zatočenički centar Vojno), 820. V. takođe gore, par. 2311-2327. S tim u vezi, Žalbeno vijeće uzima u obzir zaključke Pretresnog vijeća o Petkovićevoj namjeri za ubistvo samo od juna 1993., s obzirom na to da je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da su ubistvo i hotimično lišavanje života činili dio ZZP-a prije juna 1993. V. gore, par. 882, 886, 2835. V. takođe gore, par. 2157-2177.

¹⁰⁰⁵⁸ V. npr. Prvostepena presuda, tom 1, par. 735-737, 740-742, 794, tom 4, par. 714, 754. V. takođe dokazni predmet P03516, str. 4-5 (na koji se upućuje u paragrafu 566 toma 4 Prvostepene presude).

¹⁰⁰⁵⁹ Prvostepena presuda, tom 1, par. 767-768, tom 4, par. 686.

¹⁰⁰⁶⁰ S tim u vezi, Žalbeno vijeće podsjeća da je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da je lišavanje života sedmoro civila tokom granatiranja u selu Duša, opština Gornji Vakuf, u januaru 1993. predstavljalo zločin ubistva i hotimičnog lišavanja života. V. gore, par. 441-443, 866. Shodno tome, Žalbeno vijeće takođe poništava zaključak Pretresnog vijeća da su ubistva počinjena u Gornjem Vakufu u januaru 1993. bila dio unaprijed smišljenog plana s kojim je Petković bio upoznat, koji je bio zasnovan samo na njegovom znanju o lišavanjima života u Duši koja se pominju u Šiljegovom izvještaju od 29. januara 1993. Prvostepena presuda, tom 4, par. 708, 710. V. takođe Petkovićev žalbeni podnesak, par. 231(v); gore, par. 2157-2177.

¹⁰⁰⁶¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 675, gdje se upućuje na dokazni predmet P01959.

¹⁰⁰⁶² Dokazni predmet P01959.

Sovićima u opštini Jablanica tokom posjete toj školi 4. maja 1993.;¹⁰⁰⁶³ (2) bio obaviješten, konkretno, po prijemu Izvještaja CED-a dana 14. juna 1993. da su postojale indikacije da su tokom akcija deložacije u Mostaru bila počinjena ubistva civila;¹⁰⁰⁶⁴ i (3) znao da su granatiranje i vatrena dejstva po istočnom Mostaru u periodu od juna 1993. do marta 1994. izazvali pogibije, povrede i uništavanje imovine.¹⁰⁰⁶⁵ Nadalje, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Petković planirao i organizovao kampanju hapšenja i masovnog zatočenja Muslimana koji nisu bili pripadnici nijednih oružanih snaga 30. juna 1993.¹⁰⁰⁶⁶

3070. Što se tiče lišavanja života zatočenika tokom prisilnog rada na linijama fronta, Pretresno vijeće je konstatovalo da Petković o pogibijama zatočenika sa Heliodroma ili iz Zatočeničkog centra Vojno koji su bili upućivani na liniju fronta nije bio obaviješten do januara 1994.¹⁰⁰⁶⁷ Međutim, kao što je istaklo tužilaštvo,¹⁰⁰⁶⁸ MKCK je počev najkasnije od 25. juna 1993. slao Petkoviću pisma kojima ga je obavještavao o povredama i pogibijama koje su bile posljedica fizičkog rada na liniji fronta, u vezi sa zatočenicima iz drugih zatočeničkih centara kojima je upravljao HVO.¹⁰⁰⁶⁹ Pored toga, Pretresno vijeće je konstatovalo da je on izdavao naređenja i brojna odobrenja da se zatočenici koriste za prisilni rad, među kojima je i jedno naređenje od 15. jula 1993. za korištenje zatočenika sa Heliodroma na liniji fronta.¹⁰⁰⁷⁰

3071. Pored toga, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Petković bio obaviješten o atmosferi nasilja i/ili da je doprinio toj atmosferi u kojoj su se odvijale operacije HVO-a u opštini Gornji Vakuf u januaru 1993.,¹⁰⁰⁷¹ a kasnije i u opštini Mostar, počev od juna 1993.¹⁰⁰⁷²

3072. Žalbeno vijeće nije uvjerio Petkovićev argument da su gore navedeni zaključci¹⁰⁰⁷³ opšte prirode i da nisu povezani s incidentima lišavanja života u Zatvoru u Dretelju sredinom jula 1993.,

---

¹⁰⁰⁶³ Prvostepena presuda, tom 2, par. 605-606, tom 4, par. 724, 780. V. takođe Prvostepena presuda, tom 2, par. 575. Konkretno, Pretresno vijeće je imalo u vidu da su Muslimani koji su bili zatočeni u školi u Sovićima trpjeli oskudicu vode. Prvostepena presuda, tom 2, par. 574.

¹⁰⁰⁶⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 732, gdje se upućuje na dokazni predmet P02770. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 868. Pretresno vijeće je konstatovalo, nadalje, da je Petković putem Izvještaja CED-a bio obaviješten o silovanjima tokom operacija HVO-a u opštini Mostar. Prvostepena presuda, tom 4, par. 828, 843. V. gore, par. 2909, 2913-2915.

¹⁰⁰⁶⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 743, 748-750.

¹⁰⁰⁶⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 737-738, 815, 1220.

¹⁰⁰⁶⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 794, 796 (Heliodrom), 797-798 (Zatočenički centar Vojno).

¹⁰⁰⁶⁸ V. gore, par. 3066.

¹⁰⁰⁶⁹ Dokazni predmet P02950 (sa datumom 25. juna 1993.).

¹⁰⁰⁷⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 672, 790-793.

¹⁰⁰⁷¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 708, 710, 835-837. V. gore, par. 2932, 2935, 2938-2939. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 125-128, 685, 702-704. Žalbeno vijeće podsjeća da je, bez obzira na poništenje zaključka u vezi sa selom Duša, konstatovalo da su preostali zaključci dovoljni da razuman presuditelj o činjenicama na osnovu njih zaključči, kao što je to učinilo Pretresno vijeće, da su se operacije HVO-a u Gornjem Vakufu odvijale u atmosferi nasilja i da je Petković planirao i omogućio te operacije. Prvostepena presuda, tom 4, par. 708, 710, 835-837. V. gore, par. 2935-2936 i fusnota 9625; gore, par. 2157-2177.

¹⁰⁰⁷² V. npr. Prvostepena presuda, tom 4, par. 734-735, 844. V. gore, par. 2940, 2948.

¹⁰⁰⁷³ V. gore, par. 3068-3071.

zato što je tužilaštvo svoje navode segmentiralo prema konkretnim lokacijama, kao i zato što traženi standard za *mens rea* zahtijeva da se predvidljivost dokaže "za svaki slučaj pojedinačno", a ne generalno.¹⁰⁰⁷⁴ Premda se Petkovićeve mogućnost da predvidi zločine mora utvrditi u vezi sa svakim incidentom koji mu se stavlja na teret, to se može učiniti izvođenjem zaključka na osnovu posrednih dokaza, uključujući kontekstualne faktore.¹⁰⁰⁷⁵ Zapravo, upoznatost sa faktorima kao što su priroda sukoba, sredstva putem kojih će UZP biti ostvaren, te način provođenja UZP-a na terenu može da dovede do toga da mogućnost da će do takvog zločina doći bude u dovoljnoj mjeri znatna da postane predvidljiva za članove UZP-a.¹⁰⁰⁷⁶ Ocijenivši brojne gore navedene zaključke Pretresnog vijeća u svjetlu prirode ZZP-a,¹⁰⁰⁷⁷ činjenice da je provođenje ZZP-a obuhvatalo zatočenje Muslimana u sličnim zatočeničkim objektima u kojima su vladali surovi uslovi, uključujući školu u Sovićima i Zatvor u Dretelju,¹⁰⁰⁷⁸ kao i Petkovićeve namjere za provođenje tog ZZP-a,¹⁰⁰⁷⁹ Žalbeno vijeće nije uvjerio Petkovićev argument da znanje koje je stekao putem Izvještaja CED-a,¹⁰⁰⁸⁰ njegova zapažanja o uslovima u školi u Sovićima¹⁰⁰⁸¹ ili Zapovijed od 30. juna 1993. nisu relevantni.¹⁰⁰⁸² Štaviše, suprotno Petkovićevoj tvrdnji, gore nabrojani faktori ukazuju na to da je on posjedovao više od samo "opšte svijesti o oružanom sukobu koji je bio u toku".¹⁰⁰⁸³

3073. S obzirom na gore navedeno,¹⁰⁰⁸⁴ a posebno na Petkovićevu namjeru za ubistvo i hotimično lišavanje života koju je već posjedovao prije jula 1993.,¹⁰⁰⁸⁵ kao i na to da je od maja 1993. znao za bijedne uslove zatočenja, a od juna 1993. za lišavanja života,¹⁰⁰⁸⁶ pored toga što je 15. jula 1993. izdao naređenje da se zatočnici koriste za prisilni rad na liniji fronta,¹⁰⁰⁸⁷ Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, smatra da nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi razumno

¹⁰⁰⁷⁴ V. gore, par. 3059. Petković je izričito iznio ovaj argument odgovarajući na žalbenu podosnovu tužilaštva 1(B), ali se takođe implicitno pozvao na njega odgovarajući na žalbenu podosnovu tužilaštva 1(E). Shodno tome, Žalbeno vijeće razmatra taj argument ovdje, budući da se on takođe odnosi na činjeničnu ocjenu dokaza koji se tiču predvidljivosti zločina. V. gore, par. 3059 i fusnote 10029-10030.

¹⁰⁰⁷⁵ V. takođe gore, par. 2836.

¹⁰⁰⁷⁶ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 627. V. gore, par. 2836.

¹⁰⁰⁷⁷ V. gore, par. 3068.

¹⁰⁰⁷⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 48, 57, 64. V. takođe Prvostepena presuda, tom 3, par. 1074, 1082, 1088, 1096, 1098, 1120, 1130, 1137, 1147, 1150, 1172, 1182, 1189, 1199, 1202.

¹⁰⁰⁷⁹ V. gore, par. 3068.

¹⁰⁰⁸⁰ Petkovićev odgovor, par. 41, 44-47, 59-60.

¹⁰⁰⁸¹ Petkovićev odgovor, par. 41, 44-47, 62-63, 71.

¹⁰⁰⁸² Petkovićev odgovor, par. 41, 44-47, 69-70.

¹⁰⁰⁸³ Petkovićev odgovor, par. 41, 44-47. Isto tako, Žalbeno vijeće nije uvjerio Petkovićev argument da stav tužilaštva podrazumijeva da se tokom ratnog stanja mogu predvidjeti svi ili najveći dio zločina.

¹⁰⁰⁸⁴ V. gore, par. 3067-3072.

¹⁰⁰⁸⁵ V. gore, par. 3068 i fusnote 10055, 10057.

¹⁰⁰⁸⁶ V. gore, par. 3069. Žalbeno vijeće podsjeća, nadalje, da je Petković izdao Zapovijed od 18. aprila 1993. kojom je naložio jedinicama HVO-a da prikupljaju informacije o ubijanju zarobljenih vojnika i civila. V. gore, par. 3069.

¹⁰⁰⁸⁷ V. gore, par. 3070. Pored toga, Žalbeno vijeće ima u vidu da je Petković primio jedan dopis od 25. juna 1993., kojim je bio obaviješten o povredama i pogibijama koje su bile posljedica prisilnog rada zatočenika na liniji fronta. V. gore, par. 3070.

mogao da sumnja u to da je Petković mogao da predvidi da bi dotična lišavanja života mogla biti počinjena u Zatvoru u Dretelju sredinom jula 1993.

3074. U vezi s pitanjem da li je Petković voljno prihvatio rizik da bi moglo doći do tih incidenata, Žalbeno vijeće prvo ima u vidu zaključak Pretresnog vijeća da on već 4. maja 1993. jeste konkretno znao da su uslovi u školi u Sovićima bili surovi, ali da ih nije prihvatio, s obzirom na to da je sljedećeg dana orkestrirao raseljavanje tih zatočenika.¹⁰⁰⁸⁸ Međutim, kao što je Žalbeno vijeće podsjetilo drugdje u ovoj Presudi, Pretresno vijeće je odbacilo Petkovićev argument sa suđenja da je on smatrao da je to raseljavanje bilo zakonita operacija i konstatovalo da je on imao namjeru za činjenje zločina prisilnog i protivpravnog premještanja i da ta operacija nije bila izvedena iz bezbjednosnih razloga.¹⁰⁰⁸⁹ Shodno tome, Žalbeno vijeće smatra da zaključak Pretresnog vijeća da on nije prihvatio te uslove ne dovodi u pitanje njegovu spremnost da prihvati rizik da bi Muslimani poslije toga mogli biti ubijeni u zatočeništvu.

3075. Žalbeno vijeće podsjeća, nadalje, na zaključak Pretresnog vijeća da je, u svrhu pokretanja istrage, Petković izdao Zapovijed od 18. aprila 1993. kojom je jedinicama HVO-a izdao instrukciju da prikupe informacije o određenom broju zločina, uključujući ubijanje zarobljenih vojnika i civila.¹⁰⁰⁹⁰ Međutim, Pretresno vijeće je konstatovalo da ne samo da nikakve mjere nisu bile preduzete protiv KB-a i njegovih antiterorističkih grupa poslije njihovog zločinačkog djelovanja u aprilu 1993., nego da je Petković i nastavio da ih angažuje i da su one poslije toga počinile brojne nasilne zločine nad Muslimanima, uključujući fizičko zlostavljanje zatočenika na Heliodromu.¹⁰⁰⁹¹ Pored toga, Pretresno vijeće je konstatovalo da je, uprkos tome što je u aprilu 1993. bio obaviješten da je pukovnija "Bruno Bušić" počinila zločine,¹⁰⁰⁹² Petković 15. jula 1993. naredio toj pukovnici da koristi zatočeničke za rad na liniji fronta.¹⁰⁰⁹³ Ta pukovnija je potom takođe počinila druge zločine, uključujući zlostavljanje zatočenika.¹⁰⁰⁹⁴ S obzirom na te zaključke Pretresnog vijeća u vezi s Petkovićevim propustom da uloži ozbiljne napore kako bi kaznio i spriječio činjenje zločina, kao i na one koji su se odnosili na to što je nastavio da učestvuje u UZP-u do aprila 1994.,¹⁰⁰⁹⁵ iako je znao da zatočenicima prijeti opasnost da će biti ubijeni, Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, konstatuje da nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi razumno mogao da sumnja u to

¹⁰⁰⁸⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 724.

¹⁰⁰⁸⁹ Prvostepena presuda, tom 3, par. 849, 907, tom 4, par. 722-723, 820; gore, par. 2205-2209.

¹⁰⁰⁹⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 675, gdje se upućuje na dokazni predmet P01959.

¹⁰⁰⁹¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 720 i fusnota 1383, par. 806-808.

¹⁰⁰⁹² Žalbeno vijeće napominje da je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da je Petković već u januaru 1993. bio obaviješten o tome da je pukovnija "Bruno Bušić" počinila zločine. V. gore, par. 2176, 2356-2357.

¹⁰⁰⁹³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 810-811.

¹⁰⁰⁹⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 812-813.

¹⁰⁰⁹⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1225, 1230, 1232. V. gore, par. 2338-2368, 2436-2441, 2456-2467, 2468, fusnota 8124.

da je Petković voljno prihvatio rizik da bi dotični incidenti lišavanja života u Zatvoru u Dretelju mogli biti počinjeni. Petkovićeva tvrdnja da se njegova spremnost da prihvati taj rizik mora dokazati "pojedinačno za svaki konkretni zločin, a ne generalno"¹⁰⁰⁹⁶ ne dovodi u pitanje ovu konstataciju, budući da se zaključak da je neki optuženi "voljno prihvatio rizik" da bi neki zločin mogao biti počinjen može izvesti iz činjenice da je on bio svjestan da je taj zločin bio moguća posljedica UZP-a, ali je ipak odlučio da se pridruži tom poduhvatu ili je nastavio da učestvuje u njemu.¹⁰⁰⁹⁷

iii. Zaključak

3076. U vezi s lišavanjima života o kojima je riječ, Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, konstatuje da je tužilaštvo pokazalo da je uklonjena svaka razumna sumnja u pogledu Petkovićeve krivice shodno odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a i da ga nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao osloboditi tih optužbi. Shodno tome, Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, zaključuje da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što nije proglasilo Petkovića odgovornim, po trećoj kategoriji UZP-a, za ubistvo kao zločin protiv čovječnosti (tačka 2) i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija (tačka 3) za smrt jednog zatočenog Muslimana uslijed dehidracije, kao i za lišavanje života trojice drugih zatočenika u Zatvoru u Dretelju sredinom jula 1993. S tim u skladu, Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, prihvata žalbenu podosnovu tužilaštva 1(E) u odnosu na te incidente.

3077. Međutim, imajući na umu interese pravičnosti prema Petkoviću i interese pravde, kao i uzimajući u obzir prirodu krivičnih djela i okolnosti ovog predmeta,¹⁰⁰⁹⁸ Žalbeno vijeće u vezi s ovim incidentima neće izreći nove osuđujuće presude u žalbenom postupku.

(e) Navodni propust Pretresnog vijeća da presudi ili da iznese obrazloženje u vezi s određenim incidentima (podosnova tužilaštva 1(C), djelimično)

3078. Nakon što je razmotrilo argumente tužilaštva o onim incidentima u vezi s kojima je Pretresno vijeće izričito raspravljalo o odgovornosti žalilaca po trećoj kategoriji UZP-a i oslobodilo

---

¹⁰⁰⁹⁶ Petkovićev odgovor, par. 42. Kada se ovaj argument razmatra u svjetlu Petkovićevog odgovora kao cjeline, Žalbeno vijeće smatra da se formulacija "svaki konkretni zločin" odnosi na svaki incident lišavanja života, a ne na konkretne tačke Optužnice.

¹⁰⁰⁹⁷ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 688, 705. V. gore, par. 2836. Nadalje, Petković je pobrkao standarde za predvidljivost i za spremnost da se prihvati rizik kada je ustvrdio da "[č]injenica da je [on] ostao na svojoj funkciji tokom relevantnog perioda nije dokaz predvidljivosti". Petkovićev odgovor, par. 42. V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1557.

¹⁰⁰⁹⁸ Član 25 Statuta; Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1096 i fusnota 3625; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, fusnota 5269; Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 928; Drugostepena presuda u predmetu *Jelisić*, par. 73.

ih optužbi,¹⁰⁰⁹⁹ Žalbeno vijeće će sada pristupiti razmatranju argumenata tužilaštva u vezi s konkretnim incidentima za koje Pretresno vijeće nije izričito raspravljalo o Prličevoj, Stojićevoj, Praljkovoj, Petkovićevoj i Čorićevoj odgovornosti u odjeljcima u vezi s trećom kategorijom UZP-a posvećenim svakom od njih ponaosob. U vezi s tim incidentima, tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava zbog toga što je propustilo da presudi o Prličevoj, Stojićevoj, Praljkovoj, Petkovićevoj i Čorićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a ili što je propustilo da iznese obrazloženje za to što ih je oslobodilo optužbi (žalbena podosnova 1(C)).¹⁰¹⁰⁰ Alternativno, tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće napravilo činjeničnu grešku zbog toga što ih je oslobodilo optužbi za relevantne zločine iz treće kategorije UZP-a (žalbena podosnova 1(E)).¹⁰¹⁰¹ Žalbeno vijeće će prvo razmotriti žalbenu podosnovu tužilaštva 1(C), nakon čega će, ukoliko to bude potrebno, uslijediti analiza žalbene podosnove tužilaštva 1(E).

(i) Argumenti strana u postupku

3079. Tužilaštvo iznosi argument da je Pretresno vijeće, uprkos tome što je došlo do zaključaka da su sljedeći zločini dokazani, propustilo da presudi o sljedećem:¹⁰¹⁰²

---

¹⁰⁰⁹⁹ Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Prlič), incidenti 8, 13; Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić), incidenti 20, 23, 27, 29-30, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Praljak), incidenti 19-21, 31-32, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incidenti 6-7, 21, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Čorić), incidenti 5, 7, 10-11, 27-29, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Pušić), incidenti 1-35.

¹⁰¹⁰⁰ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 38-41, 43, 67, 81, 102, 119, 139, 156, 178, 191, 225, 236, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Prlič), incidenti 1-7, 9-12, 14-28, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić), incidenti 1-19, 21-22, 24-26, 28, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Praljak), incidenti 1-18, 22-30, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incidenti 1-5, 8-18, 20, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Čorić), incidenti 1-4, 6, 8-9, 12-26, 30-31. Pored toga, tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće propustilo da izrekne osuđujuću presudu u vezi s Petkovićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za jedan incident, uprkos tome što je donijelo izričite zaključke da je njegova *mens rea* za odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a u odnosu na taj incident dokazana. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 190, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incident 19. V. dolje, fusnota 10117.

¹⁰¹⁰¹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 24, 50-52, 83-84, 121-122, 158-159, 193-194, 241-242, 275-276, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić), incidenti 1-19, 21-22, 24-26, 28, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Praljak), incidenti 1-18, 22-30, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incidenti 1-5, 8-18, 20, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Čorić), incidenti 1-4, 6, 8-9, 12-26, 30-31. V. također Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incident 19. U vezi sa Čorićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za dva incidenta, tužilaštvo iznosi alternativne prigovore i u okviru svojih žalbenih podosnova 1(A), 1(B) i 1(D), pored toga što ih je iznijelo u svojoj žalbenoj podosnovi 1(E). Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Čorić), incidenti 8-9. Iz razloga koji se navode drugdje u ovoj Presudi, Žalbeno vijeće će prvo razmotriti žalbenu podosnovu tužilaštva 1(C) u vezi sa Čorićevom odgovornošću za te incidente, nakon čega će, ukoliko to bude potrebno, uslijediti analiza žalbenih podosnova tužilaštva 1(A), 1(B), 1(D) ili 1(E). V. gore, fusnota 9898.

¹⁰¹⁰² Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 38-40, 43, 67, 102, 139, 178, 225, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Prlič), incidenti 1-7, 9-12, 14-28, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić), incidenti 1-19, 21-22, 24-26, 28, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Praljak), incidenti 1-18, 22-30, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incidenti 1-5, 8-18, 20, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Čorić), incidenti 1-4, 6, 8-9, 12-26, 30-31. V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 23, 82, 120, 157, 192, 237. V. također žalbeni pretres, ŽT. 747-751, 849-850 (28. mart 2017.). U vezi s incidentom koji je naveden kao incident 19 u Tabeli tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), v. dolje, fusnota 10117.

- a) Prlićevoj odgovornosti, po trećoj kategoriji UZP-a, za 26 incidenata, a to su: (1) konkretni incidenti ubistva i hotimičnog lišavanja života u opštinama Prozor, Mostar, Stolac i Čapljina, kao i u Zatvoru u Dretelju, Zatvoru u Gabeli i Zatočeničkom centru Vojno (tačke 2 i 3);¹⁰¹⁰³ (2) konkretni incidenti silovanja i/ili nečovječnog postupanja (seksualno zlostavljanje) u opštinama Prozor i Vareš (tačke 4 i/ili 5);¹⁰¹⁰⁴ (3) uništavanje dviju džamija ili hotimično nanošenje štete tim džamijama u opštinama Prozor i Mostar (tačka 21);¹⁰¹⁰⁵ i (4) konkretni incidenti oduzimanja imovine širokih razmjera i/ili pljačkanja u opštinama Prozor, Mostar, Stolac, Čapljina i Vareš (tačke 22 i/ili 23);¹⁰¹⁰⁶
- b) Stojićevoj odgovornosti, po trećoj kategoriji UZP-a, za 25 incidenata, a to su: (1) konkretni incidenti ubistva i hotimičnog lišavanja života u opštinama Prozor, Jablanica, Mostar, Stolac i Čapljina, kao i u Zatvoru u Dretelju i Zatvoru u Gabeli (tačke 2 i 3);¹⁰¹⁰⁷ (2) konkretni

¹⁰¹⁰³ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 40, 67, 71, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Prlić), incidenti 1-7, 9-12 (lišavanja života: (1) šestoro zarobljenih civila, Muslimana, u Prajinama i Tolovcu, opština Prozor, dana 19. jula 1993. (tačke 2 i 3); (2) deseterice zatočenih Muslimana, pripadnika ABiH, na Mašinskom fakultetu u opštini Mostar dana 10. i 11. maja 1993. (tačke 2 i 3); (3) jedne djevojke, civila muslimanske nacionalnosti, u Pješivac Gredi, opština Stolac, dana 13. jula 1993. (tačke 2 i 3); (4) petorice zatočenih Muslimana u Koštanoj bolnici, opština Stolac, u avgustu i septembru 1993. (tačke 2 i 3); (5) dviju mladih žena, civila muslimanske nacionalnosti, u Domanovićima, opština Čapljina, dana 13. jula 1993. ili približno tog datuma (tačke 2 i 3); (6) jednog invalida, Muslimana, starog 83 godine, u Bivoljem Brdu, opština Čapljina, dana 14. jula 1993. (tačke 2 i 3); (7) 12 muškaraca, Muslimana, tokom deložacija iz Bivoljeg Brda, opština Čapljina, dana 16. jula 1993. ili približno tog datuma (tačke 2 i 3); (8) trojice zatočenih Muslimana u Zatvoru u Dretelju, sredinom jula 1993. (tačke 2 i 3); (9) dvojice zatočenih Muslimana u Zatvoru u Dretelju uslijed zlostavljanja u avgustu 1993. (tačke 2 i 3); (10) jednog zatočenog Muslimana u Zatvoru u Gabeli dana 19. ili 29. avgusta 1993. (tačke 2 i 3); i (11) jednog zatočenog pripadnika ABiH u Zatvoru u Gabeli, u periodu od 2. oktobra do 11. decembra 1993. (tačke 2 i 3)).

¹⁰¹⁰⁴ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 40, 67, 74, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Prlić), incidenti 14-19 ((1) silovanje žena i djevojaka, Muslimanki, u Podgrađu, Lapsunju i Dugama, opština Prozor, u periodu od avgusta do decembra 1993. (tačke 4 i 5); (2) seksualno zlostavljanje žena i djevojaka, Muslimanki, u Podgrađu i Dugama, opština Prozor, u avgustu 1993. (tačka 5); (3) seksualno zlostavljanje petorice zatočenih Muslimana u Jurićima, opština Prozor, u avgustu 1993. (tačka 5); (4) silovanje dviju žena, Muslimanki, u gradu Varešu, opština Vareš, u oktobru 1993. (tačke 4 i 5); (5) silovanje jedne djevojke muslimanske nacionalnosti u Stupnom Dolu, opština Vareš, dana 23. oktobra 1993. (tačke 4 i 5); i (6) seksualno zlostavljanje jedne djevojke muslimanske nacionalnosti u Stupnom Dolu, opština Vareš, dana 23. oktobra 1993. (tačka 5)). Žalbeno vijeće takođe ima u vidu da je, u Tabeli tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a u odnosu na Prlića, incident 19 pogrešno naveden pod naslovom "Ubistvo (tačka 2) i hotimično lišavanje života (tačka 3)", iako se odnosi na incident seksualnog zlostavljanja. Žalbeno vijeće smatra da se tu radi o previdu.

¹⁰¹⁰⁵ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 40, 67, 77, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Prlić), incidenti 20-21 (uništavanje: (1) džamije u Skrobućanima u opštini Prozor, u maju ili junu 1993. (tačka 21); i (2) Baba Beširove džamije u opštini Mostar, dana 10. maja 1993. (tačka 21)).

¹⁰¹⁰⁶ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 40, 67, 80, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Prlić), incidenti 22-28 (krađe: (1) u Podgrađu, opština Prozor, u avgustu 1993. (tačke 22 i 23); (2) u zapadnom Mostaru, opština Mostar, u maju 1993. (tačke 22 i 23); (3) u Pješivac Gredi, opština Stolac, u periodu od 2. do 13. jula 1993. (tačke 22 i 23); (4) u Bivoljem Brdu, opština Čapljina, u periodu od 13. do 16. jula 1993. (tačka 23); (5) imovine koja je pripadala Muslimanima zatočenim u Silosu u opštini Čapljina, dana 23. avgusta 1993. (tačke 22 i 23); (6) u gradu Varešu, opština Vareš, u periodu od 23. oktobra do 1. novembra 1993. (tačke 22 i 23); i (7) u Stupnom Dolu, opština Vareš, dana 23. oktobra 1993. (tačke 22 i 23)). Žalbeno vijeće takođe ima u vidu da su, u Tabeli tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a u odnosu na Prlića, incidenti 27 i 28 pogrešno navedeni pod naslovom "Ubistvo (tačka 2) i hotimično lišavanje života (tačka 3)" uprkos činjenici da se odnose na krivična djela protiv imovine. Žalbeno vijeće smatra da se tu radi o previdu.

¹⁰¹⁰⁷ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 40, 102, 108, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić), incidenti 1-13 (lišavanja života: (1) šestoro civila, Muslimana, u Prajinama i Tolovcu, opština Prozor, dana 19. jula 1993. (tačke 2 i 3); (2) četvorice zatočenih Muslimana, pripadnika ABiH, u školi u Sovićima u opštini Jablanica, dana

incidenti silovanja i/ili nečovječnog postupanja (seksualno zlostavljanje) u opštinama Prozor i Vareš (tačke 4 i/ili 5);¹⁰¹⁰⁸ (3) uništavanje dviju džamija ili hotimično nanošenje štete tim džamijama u opštinama Prozor i Mostar (tačka 21);¹⁰¹⁰⁹ i (4) konkretni incidenti oduzimanja imovine širokih razmjera i/ili pljačkanja u opštinama Prozor, Mostar, Stolac i Čapljina (tačke 22 i 23);¹⁰¹¹⁰

- c) Praljkovoj odgovornosti, po trećoj kategoriji UZP-a, za 27 incidenata, a to su: (1) konkretni incidenti ubistva i hotimičnog lišavanja života u opštinama Prozor, Jablanica, Mostar, Stolac i Čapljina, kao i u Zatvoru u Dretelju i Zatvoru u Gabeli (tačke 2 i 3);¹⁰¹¹¹ (2) konkretni incidenti silovanja i/ili nečovječnog postupanja (seksualno zlostavljanje) u opštinama Prozor

20. ili 21. aprila 1993. (tačke 2 i 3); (3) deseterice zatočenih Muslimana, pripadnika ABiH, na Mašinskom fakultetu u opštini Mostar dana 10. i 11. maja 1993., i još dvojice zatočenih Muslimana u periodu od 8. do 11. jula 1993. (tačke 2 i 3); (4) jednog civila, Muslimana, u Buni, opština Mostar, dana 14. jula 1993. (tačke 2 i 3); (5) jedne djevojke, civila muslimanske nacionalnosti, u Pješivac Gredi, opština Stolac, dana 13. jula 1993. (tačke 2 i 3); (6) petorice zatočenih Muslimana u Koštanoj bolnici, opština Stolac, u avgustu i septembru 1993. (tačke 2 i 3); (7) dviju mladih žena, civila muslimanske nacionalnosti, u Domanovićima, opština Čapljina, dana 13. jula 1993. ili približno tog datuma (tačke 2 i 3); (8) jednog invalida, Muslimana, starog 83 godine, u Bivoljem Brdu, opština Čapljina, dana 14. jula 1993. (tačke 2 i 3); (9) 12 muškaraca, Muslimana, tokom deložacija iz Bivoljeg Brda, opština Čapljina, dana 16. jula 1993. ili približno tog datuma (tačke 2 i 3); (10) jednog zatočenog Muslimana uslijed dehidracije u Zatvoru u Dretelju sredinom jula 1993. (tačke 2 i 3); (11) trojice zatočenih Muslimana u Zatvoru u Dretelju, sredinom jula 1993. (tačke 2 i 3); (12) dvojice zatočenih Muslimana u Zatvoru u Dretelju uslijed zlostavljanja u avgustu 1993. (tačke 2 i 3); i (13) jednog zatočenog Muslimana u Zatvoru u Gabeli dana 19. ili 29. avgusta 1993. (tačke 2 i 3)).

¹⁰¹⁰⁸ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 40, 102, 112, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić), incidenti 14-19 ((1) silovanje žena i djevojaka, Muslimanki, u Podgrađu, Lapsunju i Dugama, opština Prozor, u periodu od avgusta do novembra 1993. (tačke 4 i 5); (2) seksualno zlostavljanje žena i djevojaka, Muslimanki, u Podgrađu i Dugama, opština Prozor, u avgustu 1993. (tačka 5); (3) seksualno zlostavljanje petorice zatočenih Muslimana u Jurićima, opština Prozor, u avgustu 1993. (tačka 5); (4) silovanje dviju žena, Muslimanki, u gradu Varešu, opština Vareš, u oktobru 1993. (tačke 4 i 5); (5) silovanje jedne djevojke muslimanske nacionalnosti u Stupnom Dolu, opština Vareš, dana 23. oktobra 1993. (tačke 4 i 5); i (6) seksualno zlostavljanje jedne djevojke muslimanske nacionalnosti u Stupnom Dolu, opština Vareš, dana 23. oktobra 1993. (tačka 5)).

¹⁰¹⁰⁹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 40, 102, 115, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić), incidenti 21-22 (uništavanje: (1) džamije u Skrobućanima u opštini Prozor, u maju ili junu 1993. (tačka 21); i (2) Baba Beširove džamije u opštini Mostar, dana 10. maja 1993. (tačka 21)).

¹⁰¹¹⁰ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 40, 102, 118, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić), incidenti 24-26, 28 (krađe: (1) u Podgrađu, opština Prozor, u avgustu 1993. (tačke 22 i 23); (2) u Raštanima, opština Mostar, dana 24. avgusta 1993. (tačke 22 i 23); (3) u Pješivac Gredi, opština Stolac, u periodu od 2. do 13. jula 1993. (tačke 22 i 23); i (4) imovine koja je pripadala Muslimanima zatočenim u Silosu u opštini Čapljina, dana 23. avgusta 1993. (tačke 22 i 23)).

¹⁰¹¹¹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 40, 139, 145, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Praljak), incidenti 1-13 (lišavanja života: (1) šestoro civila, Muslimana, u Prajinama i Tolovcu, opština Prozor, dana 19. jula 1993. (tačke 2 i 3); (2) četvorice zatočenih Muslimana, pripadnika ABiH, u školi u Sovićima u opštini Jablanica, dana 20. ili 21. aprila 1993. (tačke 2 i 3); (3) deseterice zatočenih Muslimana, pripadnika ABiH, na Mašinskom fakultetu u opštini Mostar dana 10. i 11. maja 1993., i još dvojice zatočenih Muslimana u periodu od 8. do 11. jula 1993. (tačke 2 i 3); (4) jednog civila, Muslimana, u Buni, opština Mostar, dana 14. jula 1993. (tačke 2 i 3); (5) jedne djevojke, civila muslimanske nacionalnosti, u Pješivac Gredi, opština Stolac, dana 13. jula 1993. (tačke 2 i 3); (6) petorice zatočenih Muslimana u Koštanoj bolnici, opština Stolac, u avgustu i septembru 1993. (tačke 2 i 3); (7) dviju mladih žena, civila muslimanske nacionalnosti, u Domanovićima, opština Čapljina, dana 13. jula 1993. ili približno tog datuma (tačke 2 i 3); (8) jednog invalida, Muslimana, starog 83 godine, u Bivoljem Brdu, opština Čapljina, dana 14. jula 1993. (tačke 2 i 3); (9) 12 muškaraca, Muslimana, tokom deložacija iz Bivoljeg Brda, opština Čapljina, dana 16. jula 1993. ili približno tog datuma (tačke 2 i 3); (10) jednog zatočenog Muslimana uslijed dehidracije u Zatvoru u Dretelju sredinom jula 1993. (tačke 2 i 3); (11) trojice zatočenih Muslimana u Zatvoru u Dretelju, sredinom jula 1993. (tačke 2 i 3); (12) dvojice zatočenih Muslimana u Zatvoru u Dretelju uslijed zlostavljanja u avgustu 1993. (tačke 2 i 3); i (13) jednog zatočenog Muslimana u Zatvoru u Gabeli dana 19. ili 29. avgusta 1993. (tačke 2 i 3)).

i Mostar (tačke 4 i/ili 5);¹⁰¹¹² (3) uništavanje ili hotimično nanošenje štete džamijama u opštinama Jablanica, Prozor i Mostar (tačka 21);¹⁰¹¹³ i (4) konkretni incidenti oduzimanja imovine širokih razmjera i/ili pljačkanja u opštinama Jablanica, Prozor, Mostar, Stolac i Čapljina (tačke 22 i/ili 23);¹⁰¹¹⁴

- d) Petkovićevoj odgovornosti, po trećoj kategoriji UZP-a, za 17 incidenata, a to su:
- (1) konkretni incidenti ubistva i hotimičnog lišavanja života u opštinama Prozor, Jablanica, Mostar i Stolac, kao i u Zatvoru u Dretelju, Zatvoru u Gabeli i Zatočeničkom centru Vojno (tačke 2 i 3);¹⁰¹¹⁵ (2) konkretni incidenti silovanja i/ili nečovječnog postupanja (seksualno zlostavljanje) u opštinama Prozor i Vareš (tačke 4 i/ili 5);¹⁰¹¹⁶ i (3) konkretni incidenti oduzimanja imovine širokih razmjera i pljačkanja u opštinama Prozor i Mostar (tačke 22 i 23);¹⁰¹¹⁷ i

¹⁰¹¹² Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 40, 139, 148, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Praljak), incidenti 14-18 ((1) silovanje žena i djevojaka, Muslimanki, u Podgrađu, Lapsunju i Dugama, opština Prozor, u periodu od avgusta do novembra 1993. (tačke 4 i 5); (2) seksualno zlostavljanje žena i djevojaka, Muslimanki, u Podgrađu i Dugama, opština Prozor, u avgustu 1993. (tačka 5); (3) seksualno zlostavljanje petorice zatočenih Muslimana u Jurićima, opština Prozor, u avgustu 1993. (tačka 5); (4) silovanje žena i djevojaka, Muslimanki, koje su bile protjerane iz zapadnog Mostara, opština Mostar, dana 13. juna, sredinom jula, te 4. i 29. septembra 1993. (tačke 4 i 5); i (5) seksualno zlostavljanje žena, Muslimanki, koje su bile protjerane iz zapadnog Mostara, opština Mostar, dana 29. septembra 1993. (tačka 5)).

¹⁰¹¹³ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 40, 139, 151, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Praljak), incidenti 22-24 (uništavanje: (1) džamija u Sovićima i Doljanima, opština Jablanica, u aprilu 1993. (tačka 21); (2) džamije u Skrobućanima u opštini Prozor, u maju ili junu 1993. (tačka 21); i (3) Baba Beširove džamije u opštini Mostar, dana 10. maja 1993. (tačka 21)).

¹⁰¹¹⁴ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 40, 139, 155, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Praljak), incidenti 25-30 (krađe: (1) u Sovićima i Doljanima, opština Jablanica, poslije napada od 17. aprila 1993. (tačke 22 i 23); (2) u Podgrađu, opština Prozor, u avgustu 1993. (tačke 22 i 23); (3) u zapadnom Mostaru, opština Mostar, u maju i junu 1993., i u periodu od avgusta do novembra 1993. (tačke 22 i 23); (4) u Pješivac Gredi, opština Stolac, u periodu od 2. do 13. jula 1993. (tačke 22 i 23); (5) u Bivoljem Brdu, opština Čapljina, u periodu od 13. do 16. jula 1993. (tačka 23); i (6) imovine koja je pripadala Muslimanima zatočenim u Silosu u opštini Čapljina, dana 23. avgusta 1993. (tačke 22 i 23)).

¹⁰¹¹⁵ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 40, 178, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incidenti 1-5, 8-11 (lišavanja života: (1) šestoro civila, Muslimana, u Prajinama i Tolovcu, opština Prozor, dana 19. jula 1993. (tačke 2 i 3); (2) četvorice zatočenih Muslimana, pripadnika ABiH, u školi u Sovićima u opštini Jablanica, dana 20. ili 21. aprila 1993. (tačke 2 i 3); (3) deseterice zatočenih Muslimana, pripadnika ABiH, na Mašinskom fakultetu u opštini Mostar dana 10. i 11. maja 1993., i još dvojice zatočenih Muslimana u periodu od 8. do 11. jula 1993. (tačke 2 i 3); (4) jednog civila, Muslimana, u Buni, opština Mostar, dana 14. jula 1993. (tačke 2 i 3); (5) petorice zatočenih Muslimana u Koštanoj bolnici, opština Stolac, u avgustu i septembru 1993. (tačke 2 i 3); (6) dvojice zatočenih Muslimana u Zatvoru u Dretelju uslijed zlostavljanja u avgustu 1993. (tačke 2 i 3); (7) jednog zatočenog Muslimana u Zatvoru u Gabeli dana 19. ili 29. avgusta 1993. (tačke 2 i 3); (8) jednog zatočenog pripadnika ABiH u Zatvoru u Gabeli u periodu od 2. oktobra do 11. decembra 1993. (tačke 2 i 3); i (9) jednog zatočenog Muslimana u Zatočeničkom centru Vojno, dana 5. decembra 1993.) (tačke 2 i 3)).

¹⁰¹¹⁶ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 40, 178, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incidenti 12-16 ((1) silovanje žena i djevojaka, Muslimanki, u Podgrađu, Lapsunju i Dugama, opština Prozor, u periodu od avgusta do decembra 1993. (tačke 4 i 5); (2) seksualno zlostavljanje žena i djevojaka, Muslimanki, u Podgrađu i Dugama, opština Prozor, u avgustu 1993. (tačka 5); (3) seksualno zlostavljanje petorice zatočenih Muslimana u Jurićima, opština Prozor, u avgustu 1993. (tačka 5); (4) silovanje jedne djevojke muslimanske nacionalnosti u Stupnom Dolu, opština Vareš, dana 23. oktobra 1993. (tačke 4 i 5); i (5) seksualno zlostavljanje jedne druge djevojke muslimanske nacionalnosti u Stupnom Dolu, opština Vareš, dana 23. oktobra 1993. (tačka 5)).

¹⁰¹¹⁷ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 40, 178, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incidenti 17-18, 20 (krađe: (1) u Podgrađu, opština Prozor, u avgustu 1993. (tačke 22 i 23); (2) u zapadnom Mostaru,

- e) Ćorićevoj odgovornosti, po trećoj kategoriji UZP-a, za 24 incidenta, a to su: (1) konkretni incidenti ubistva i hotimičnog lišavanja života u opštinama Prozor, Jablanica, Mostar, Stolac i Čapljina, kao i u Zatvoru u Gabeli i Zatočeničkom centru Vojno (tačke 2 i 3);¹⁰¹¹⁸ (2) konkretni incidenti silovanja i/ili nečovječnog postupanja (seksualno zlostavljanje) u opštinama Prozor i Vareš (tačke 4 i/ili 5);¹⁰¹¹⁹ (3) uništavanje ili hotimično nanošenje štete džamijama u opštinama Jablanica, Prozor i Mostar (tačka 21);¹⁰¹²⁰ i (4) konkretni incidenti oduzimanja imovine širokih razmjera i pljačkanja u opštinama Jablanica, Prozor, Mostar i Vareš (tačke 22 i 23).¹⁰¹²¹

3080. Tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće, uprkos tome što je navelo da će Prlićeva, Stojićeva, Praljkova, Petkovićeva i Ćorićeva krivična odgovornost za zločine izvan okvira ZZP-a biti analizirana shodno odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, propustilo da to učini i da je ispitalo samo jednu manju podgrupu incidenata.¹⁰¹²²

---

opština Mostar, u maju 1993. (tačke 22 i 23); i (3) u Rašanima, opština Mostar, dana 24. avgusta 1993. (tačke 22 i 23)). Pored toga, u vezi sa krađama u zapadnom Mostaru u periodu od juna 1993. do februara 1994., tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće propustilo da izrekne osuđujuću presudu, uprkos tome što je donijelo izričite zaključke da je Petković mogao da predvidi da bi ti zločini mogli biti počinjeni i da je voljno prihvatio taj rizik. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 190, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 845, 853. V. Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incident 19.

¹⁰¹¹⁸ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 40, 225, 229, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Ćorić), incidenti 1-4, 6, 8-9, 12-14 (lišavanja života: (1) šestoro zarobljenih civila, Muslimana, u Prajinama i Tolovcu, opština Prozor, dana 19. jula 1993. (tačke 2 i 3); (2) četvorice zatočenih Muslimana, pripadnika ABiH, u školi u Sovićima u opštini Jablanica, dana 20. ili 21. aprila 1993. (tačke 2 i 3); (3) deseterice zatočenih Muslimana, pripadnika ABiH, na Mašinskom fakultetu u opštini Mostar dana 10. i 11. maja 1993., i još dvojice zatočenih Muslimana u periodu od 8. do 11. jula 1993. (tačke 2 i 3); (4) jednog civila, Muslimana, u Buni, opština Mostar, dana 14. jula 1993. (tačke 2 i 3); (5) petorice zatočenih Muslimana u Koštanjoj bolnici, opština Stolac, u avgustu i septembru 1993. (tačke 2 i 3); (6) jednog invalida, civila muslimanske nacionalnosti, starog 83 godine, u Bivoljlem Brdu, opština Čapljina, dana 14. jula 1993. (tačke 2 i 3); (7) 12 muškaraca, Muslimana, tokom deložacija iz Bivoljleg Brda, opština Čapljina, dana 16. jula 1993. ili približno tog datuma (tačke 2 i 3); (8) jednog zatočenog Muslimana u Zatvoru u Gabeli, dana 19. ili 29. avgusta 1993. (tačke 2 i 3); (9) jednog zatočenog pripadnika ABiH u Zatvoru u Gabeli, u periodu od 2. oktobra do 11. decembra 1993. (tačke 2 i 3); i (10) jednog zatočenog Muslimana u Zatočeničkom centru Vojno, dana 5. decembra 1993. (tačke 2 i 3)).

¹⁰¹¹⁹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 40, 225, 229, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Ćorić), incidenti 15-20 ((1) silovanje žena i djevojaka, Muslimanki, u Podgrađu, Lapsunju i Dugama, opština Prozor, u periodu od avgusta do decembra 1993. (tačke 4 i 5); (2) seksualno zlostavljanje žena i djevojaka, Muslimanki, u Podgrađu i Dugama, opština Prozor, u avgustu 1993. (tačka 5); (3) seksualno zlostavljanje petorice zatočenih Muslimana u Jurićima, opština Prozor, u avgustu 1993. (tačka 5); (4) silovanje dviju žena, Muslimanki, u gradu Varešu, opština Vareš, u oktobru 1993. (tačke 4 i 5); (5) silovanje jedne djevojke muslimanske nacionalnosti u Stupnom Dolu, opština Vareš, dana 23. oktobra 1993. (tačke 4 i 5); i (6) seksualno zlostavljanje jedne djevojke muslimanske nacionalnosti u Stupnom Dolu, opština Vareš, dana 23. oktobra 1993. (tačka 5)).

¹⁰¹²⁰ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 40, 225, 229, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Ćorić), incidenti 21-23 (uništavanje: (1) džamija u Sovićima i Doljanima, opština Jablanica, u aprilu 1993. (tačka 21); (2) džamije u Skrobućanima u opštini Prozor, u maju ili junu 1993. (tačka 21); i (3) Baba Beširove džamije u opštini Mostar, dana 10. maja 1993. (tačka 21)).

¹⁰¹²¹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 40, 225, 229, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Ćorić), incidenti 24-26, 30-31 (krađe: (1) u Sovićima i Doljanima, opština Jablanica, poslije napada od 17. aprila 1993. (tačke 22 i 23); (2) u Podgrađu, opština Prozor, u avgustu 1993. (tačke 22 i 23); (3) u Rašanima, opština Mostar, dana 24. avgusta 1993. (tačke 22 i 23); (4) u gradu Varešu, opština Vareš, u periodu od 23. oktobra do 1. novembra 1993. (tačke 22 i 23); i (5) u Stupnom Dolu, opština Vareš, dana 23. oktobra 1993. (tačke 22 i 23)).

¹⁰¹²² Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 39-40, 67, 102, 139, 178, 225. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 749-750 (28. mart 2017.).

3081. Tužilaštvo alternativno iznosi argument da je Pretresno vijeće propustilo da iznese obrazloženje o oslobađajućim presudama koje je izreklo Prliću, Stojiću, Praljku, Petkoviću i Čoriću za dotične incidente,¹⁰¹²³ s obzirom na to da nije iznijelo "nikakvu raspravu" o tim incidentima i da je propustilo da objasni zbog čega uslovi za treću kategoriju UZP-a nisu ispunjeni.¹⁰¹²⁴ Ono ukazuje na određeni broj zaključaka Pretresnog vijeća i dokaza koji, po njegovom mišljenju, pokazuju da su Prlić,¹⁰¹²⁵ Stojić,¹⁰¹²⁶ Praljak,¹⁰¹²⁷ Petković¹⁰¹²⁸ i Čorić¹⁰¹²⁹ mogli da predvide da bi moglo doći do tih incidenata i da su voljno prihvatili taj rizik, te iznosi argument da bi preispitivanje *de novo* od strane Žalbenog vijeća trebalo da dovede do tih zaključaka.¹⁰¹³⁰

3082. Prlićev odgovor se ne odnosi direktno na tvrdnju tužilaštva da je Pretresno vijeće propustilo da presudi o dotičnim incidentima ili da iznese obrazloženje.¹⁰¹³¹ Zapravo, Prlić tvrdi da nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi zaključio da je on mogao da predvidi zločine iz treće kategorije UZP-a.¹⁰¹³²

3083. Stojić odgovara da je Pretresno vijeće ili izričito presudilo o svim tim zločinima ili se oslobađajuća presuda podrazumijevala na osnovu povezanih zaključaka, a posebno zaključka iz

---

¹⁰¹²³ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 38, 41, 43, 81, 119, 156, 191, 236, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Prlić), incidenti 1-7, 9-12, 14-28, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić), incidenti 1-19, 21-22, 24-26, 28, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Praljak), incidenti 1-18, 22-30, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incidenti 1-5, 8-18, 20, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Čorić), incidenti 1-4, 6, 8-9, 12-26, 30-31. V. takođe Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 23.

¹⁰¹²⁴ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 41.

¹⁰¹²⁵ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 8, 54-59, 69-81, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 1, par. 534, 668, 670, 767-768, tom 3, par. 1564-1566, tom 4, par. 59, 64-68, 82, 88, 90, 92, 94, 96, 106, 108-109, 119, 125-134, 136-147, 149-155, 165, 167-168, 171-176, 179-185, 215, 219-220, 232, 234-238, 245, 247, 249, 253, 255, 259-263, 265, 267-279, 282-284, 342, 433, 1216, 1220, 1315-1317.

¹⁰¹²⁶ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 9, 85-89, 104-119, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 1, par. 555-556, 606, 736-737, tom 4, par. 57, 65-68, 73, 151-155, 293, 297, 300-302, 305, 312, 318, 329, 331-338, 341-342, 348-351, 355-357, 359, 362-363, 367, 369-370, 372-375, 378, 380-381, 387-388, 391, 395-396, 401-403, 406-407, 415, 420, 422-423, 425-429, 431-432, 435, 437, 973, 984, 996, 1220.

¹⁰¹²⁷ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 10, 123-126, 141-155, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 65-68, 73, 538, 540, 558-562, 607-614, 620, 625-628, 630-631, 635, 638.

¹⁰¹²⁸ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 11, 160-166, 168-172, 180-183, 186-187, 189, 191, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 1, par. 715-717, 726-727, tom 2, par. 575, 1300-1301, 1315, 1345, 1362, 1366, 2012, 2015-2018, tom 4, par. 65-68, 651-652, 672, 691-694, 696-697, 699, 704-705, 707-708, 710, 714, 718, 720-721, 724, 750, 767, 774, 778, 780, 782, 789, 794, 796-799, 803, 806-813, 815-818, 820-821.

¹⁰¹²⁹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 12, 198-206, 227-235, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 1, par. 856, 925, tom 2, par. 872-873, 876, tom 4, par. 59, 70, 72, 861, 883, 919-923, 926, 928-934, 938, 944-945, 948, 952-953, 955-957, 962, 964-966, 970-971, 973, 977, 980-982, 987, 990, 993-994, 996-998, 1000-1002, 1006, 1008-1021, 1220, 1226 1247-1250.

¹⁰¹³⁰ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 43, 81, 119, 156, 191, 236. V. takođe Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 68, 103, 140, 179, 226; žalbeni pretres, ŽT. 757-758, 760, 851-852 (28. mart 2017.).

¹⁰¹³¹ Prlićev odgovor, par. 64-71. Žalbeno vijeće ima u vidu da se u naslovu relevantnog odjeljka Prlićevog odgovora navodi da je Pretresno vijeće ispravno presudilo o njegovoj odgovornosti za zločine iz treće kategorije UZP-a, ali da je on potom propustio da u svojoj argumentaciji iznese bilo kakav konkretan argument s tim u vezi. V. Prlićev odgovor, naslov ispred par. 64.

¹⁰¹³² Prlićev odgovor, par. 65.

paragrafa 424 u tomu 4 Prvostepene presude.¹⁰¹³³ Kako tvrdi Stojić, taj zaključak se mora "prenijeti u" analizu vezanu za treću kategoriju UZP-a koju je izvršilo Pretresno vijeće.¹⁰¹³⁴ On iznosi argument, nadalje, da o nekim od tih incidenata jeste presuđeno u odnosu na Prlića, Petkovića, Praljka i Čorića, što pokazuje da je Pretresno vijeće njega implicitno oslobodilo optužbi za te incidente.¹⁰¹³⁵ U vezi s incidentima o kojima je, kao što Stojić tvrdi, Pretresno vijeće eksplicitno presudilo, on iznosi argument da on jeste osuđen za dva incidenta lišavanja života i uništavanje Baba Beširove džamije u Mostaru, putem osuđujućih presuda koje su mu izrečene po prvoj kategoriji UZP-a za tačke 2, 3 i 21.¹⁰¹³⁶ Kad je riječ o krađama u selu Raštani dana 24. avgusta 1993., Stojić tvrdi da su one bile dio njegove osuđujuće presude po trećoj kategoriji UZP-a za krađe u opštini Mostar.¹⁰¹³⁷ Stojić nije konkretno odgovorio na argument da je Pretresno vijeće propustilo da iznese obrazloženje, ali je iznio argument da bi žalbena podosnova tužilaštva 1(C) trebala biti odbijena i da bi ta žalba "trebala biti prihvaćena jedino ako tužilaštvo može da dokaže da činjenični zaključci na kojima se temelje te oslobađajuće presude nisu razumni".¹⁰¹³⁸

3084. Praljkov odgovor se ne odnosi na tvrdnju tužilaštva da je Pretresno vijeće propustilo da presudi o relevantnim incidentima.¹⁰¹³⁹ Zapravo, on iznosi argument da Pretresno vijeće "možda jeste propustilo da iznese obrazloženje" u vezi s incidentima o kojima je ovdje riječ, ali da nije napravilo nikakvu grešku kada ga je oslobodilo optužbi za te incidente.¹⁰¹⁴⁰

3085. Petković odgovara da Pretresno vijeće nije propustilo da presudi o navodnim zločinima iz treće kategorije UZP-a i da je, zapravo, konstatovalo da on nije odgovoran za dotične incidente.¹⁰¹⁴¹

---

¹⁰¹³³ Stojićev odgovor, par. 61, 63, 67-68, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 424.

¹⁰¹³⁴ Stojićev odgovor, par. 67. Stojić takođe upućuje na zaključke Pretresnog vijeća o Pušićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, u kojima je Pušić izričito oslobođen optužbi za određene zločine. Stojić iznosi argument da je Pretresno vijeće učinilo isto u vezi s njegovom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a, mada implicitno, s obzirom na to da Prvostepena presuda slijedi istu strukturu u vezi sa svakim od žalilaca. Stojićev odgovor, par. 67, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 1213-1216.

¹⁰¹³⁵ Stojićev odgovor, par. 68 (lišavanja života u školi u Sovićima (Prlić), lišavanja života u opštini Stolac i dva incidenta lišavanja života u Čapljini (Petković), lišavanja života u Zatvoru u Dretelju (Prlić, Petković i Čorić), silovanje i seksualno zlostavljanje u Varešu (Praljak), krađe u Stocu i Čapljini (Petković) i krađe u Raštanima i Varešu (Praljak)).

¹⁰¹³⁶ Stojićev odgovor, par. 63-64, 66, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 431, Tabelu tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić), incidenti 3-4, 22. V. takođe Stojićev odgovor, par. 61.

¹⁰¹³⁷ Stojićev odgovor, par. 61, 65, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 444, 450, Tabelu tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić), incident 25.

¹⁰¹³⁸ Stojićev odgovor, par. 60-62, 68.

¹⁰¹³⁹ V. Praljkov odgovor, par. 17-123.

¹⁰¹⁴⁰ Praljkov odgovor, par. 17. Praljka generalno tvrdi da je Pretresno vijeće propustilo da iznese obrazloženje za mnoge od svojih zaključaka i da je Prvostepena presuda "u cijelosti konfuzna, protivrječna i nerazumljiva". Praljkov odgovor, par. 17, gdje se upućuje na Praljkov žalbeni podnesak, par. 99, 137-138, 539-544, 593-599 (Praljkove žalbene osnove 5, 7, 49, 55).

¹⁰¹⁴¹ Petkovićev odgovor, par. 83, 85. Što se tiče zaključka Pretresnog vijeća u vezi s njegovom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za krađe u zapadnom Mostaru počev od juna 1993., Petković se slaže s tim da je Pretresno vijeće propustilo da presudi o njegovoj odgovornosti u vezi s tim, ali sugeriše da taj propust ne predstavlja grešku. Petkovićev odgovor, par. 84, 86, gdje se upućuje na Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 190. V. takođe Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incident 19.

Petković tvrdi, nadalje, da tužilaštvo nije dokazalo da je Pretresno vijeće propustilo da iznese obrazloženje kada ga je oslobodilo optužbi za te zločine, kao i da nije pokazalo da nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao da ga oslobodi optužbi za te zločine.¹⁰¹⁴²

3086. Ćorićev odgovor se ne odnosi na argument tužilaštva u vezi s propustom Pretresnog vijeća da presudi o relevantnim incidentima.¹⁰¹⁴³ Zapravo, on je argumentaciju u svom odgovoru ograničio na alternativni argument da je Pretresno vijeće propustilo da iznese obrazloženje, te tvrdi da bi se prigovori tužilaštva s tim u vezi trebali odbaciti bez razmatranja zato što ono nije ispunilo svoju obavezu da navede konkretna pitanja, činjenične zaključke ili argumente o kojima je Pretresno vijeće propustilo da se očituje i da objasni zbog čega ti propusti obesnažuju odluku Pretresnog vijeća.¹⁰¹⁴⁴

(ii) Analiza

a. Navodni propust Pretresnog vijeća da presudi

3087. Žalbeno vijeće će prvo razmotriti da li je Pretresno vijeće propustilo da presudi o Prlićevoj, Stojićevoj, Praljkovoj, Petkovićevoj i Ćorićevoj odgovornosti u vezi s gore pomenutim incidentima.¹⁰¹⁴⁵ Žalbeno vijeće ima u vidu da Pretresno vijeće jeste donijelo činjenične i pravne zaključke o svakom od tih incidenata na koje se tužilaštvo žali u vezi s Prlićevom,¹⁰¹⁴⁶

---

¹⁰¹⁴² Petkovićev odgovor, par. 87. V. takođe Petkovićev odgovor, par. 26, 30-31, 39, 57-58, 89.

¹⁰¹⁴³ V. Ćorićev odgovor, par. 33-36. V. takođe Ćorićev odgovor, par. 55-60 (gdje se govori isključivo o pitanju predvidljivosti zločina iz treće kategorije UZP-a), 61 (gdje se navodi samo da je Pretresno vijeće primijenilo "ista načela kada je izricalo oslobađajuće presude kao i kada je izricalo osuđujuće presude"); Replika tužilaštva, par. 70 (gdje se primjećuje da Ćorić nije odgovorio na primarni argument tužilaštva iz žalbene podosnove tužilaštva 1(C), to jest na argument da je Pretresno vijeće propustilo da pruži bilo kakvo obrazloženje ili da izvede bilo kakve zaključke o Ćorićevoj odgovornosti za dokazane zločine).

¹⁰¹⁴⁴ Ćorićev odgovor, par. 35-36, 59, 61. V. žalbeni pretres, ŽT. 829 (28. mart 2017.).

¹⁰¹⁴⁵ V. gore, par. 3079. Kao što se navodi gore, u vezi s Petkovićevom odgovornošću, tužilaštvo se u okviru svoje žalbene podosnove 1(C), pored gore pomenutih incidenata, žali na još jedan incident. Naime, ono tvrdi da je Pretresno vijeće propustilo da izrekne osuđujuću presudu Petkoviću za krađe u zapadnom Mostaru u periodu od juna 1993. do februara 1994. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 190, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incident 19. V. gore, fusnota 10117. S tim u vezi, Žalbeno vijeće podsjeća da je već ranije konstatovalo, na osnovu jasnog zaključka Pretresnog vijeća o Petkovićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za krađe, da puka činjenica da su tačke 22 i 23 Optužnice izostavljene iz spiska u paragrafu 853 toma 4 Prvostepene presude koji se odnosi na opštinu Mostar ne pokazuje da je Pretresno vijeće propustilo da izrekne osuđujuću presudu za krađe počinjene u zapadnom Mostaru u periodu od juna 1993. do februara 1994., već samo ukazuje na to da se radilo o nenamjernoj omašci. V. gore, par. 2945. Shodno tome, Žalbeno vijeće odbacuje argument tužilaštva da je Pretresno vijeće propustilo da izrekne osuđujuću presudu u vezi s Petkovićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za taj incident. Alternativni prigovor koji je tužilaštvo u vezi s Petkovićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za ovaj isti incident iznijelo u svojoj žalbenoj podosnovi 1(E) se, shodno tome, takođe odbacuje kao bespredmetan.

¹⁰¹⁴⁶ Pretresno vijeće je zaključilo da se dotični incidenti lišavanja života jesu desili i da su predstavljali ubistvo i hotimično lišavanje života. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 109-112, 845-853, 1715-1716, 1934-1938, 2014-2019, 2085-2090, 2105-2106, 2116-2117, tom 3, par. 85-91, 113-115, 119-122, 250-251, 253, 658-660, 668, 680, 684-698, 707-708, 717, 730-731, 735-751. Pretresno vijeće je zaključilo da se dotični incidenti seksualnog nasilja jesu desili i da su predstavljali silovanje i nečovječno postupanje (seksualno zlostavljanje). V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 169-170, 233-237, 250, 252-253, 258-262, 268-272, 283-292, tom 3, par. 401-402, 404, 426-429, 757-760, 767-774, 779-

Stojićevom,¹⁰¹⁴⁷ Praljkovom,¹⁰¹⁴⁸ Petkovićevom¹⁰¹⁴⁹ i Čorićevom¹⁰¹⁵⁰ odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a. Žalbena vijeće ima u vidu, nadalje, da je Pretresno vijeće isključilo niz zločina iz

---

780. Pretresno vijeće je zaključilo da se uništavanje dotičnih džamija jeste desilo i da je predstavljalo uništavanje ili nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 96-97, 789, 791-792, tom 3, par. 1600-1601, 1608. Pretresno vijeće je zaključilo da se dotične krađe jesu desile i da su predstavljale oduzimanje imovine širokih razmjera i pljačkanje privatne imovine. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 233, 235, 250-251, 253, 823-824, 826-827, 924, 1944-1946, 2122-2124, 2179-2181, tom 3, par. 343, 345, 348, 401, 403-404, 465, 467, 1620-1621, 1632-1637, 1642-1643, 1647-1648, 1650-1653, 1655, 1664-1666, 1669-1671, 1674-1676, 1677-1679, 1681-1683. Žalbena vijeće takođe ima u vidu da se ti incidenti pominju u Optužnici. V. Optužnica, par. 53, 55, 57, 59, 95, 97, 99-100, 107, 159, 161, 169, 175-177, 182, 192, 200, 209, 211, 213. V. takođe Tužiočev Izmijenjeni dodatak Optužnici (povjerljivo).

¹⁰¹⁴⁷ Pretresno vijeće je zaključilo da se dotični incidenti lišavanja života jesu desili i da su predstavljali ubistvo i hotimično lišavanje života. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 109-112, 569, 580-581, 584, 845-853, 905-909, 940-944, 1934-1938, 2014-2019, 2085-2090, 2105-2106, 2116-2117, tom 3, par. 85-91, 113-115, 119-122, 250, 253, 658-660, 665-666, 668-670, 684-697, 713-715, 717-719, 735-750. Pretresno vijeće je zaključilo da se dotični incidenti seksualnog nasilja jesu desili i da su predstavljali silovanje i/ili nečovječno postupanje (seksualno zlostavljanje). V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 169-170, 233-237, 250, 252-253, 258-262, 268-272, 283-292, tom 3, par. 401-402, 404, 426-429, 757-760, 767-774, 779-780. Pretresno vijeće je zaključilo da se dotične krađe jesu desile i da su predstavljale oduzimanje imovine širokih razmjera i pljačkanje javne ili privatne imovine. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 233, 235, 250-251, 253, 965-966, 1944-1946, 2179-2181, tom 3, par. 1620-1621, 1629-1631, 1642-1643, 1647-1648, 1661-1663, 1669-1671, 1677-1679. Pretresno vijeće je zaključilo da se uništavanje dotičnih džamija jeste desilo i da je predstavljalo uništavanje ili nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 96-97, 789, 791-792, tom 3, par. 1600-1601, 1608. Žalbena vijeće takođe ima u vidu da se ti incidenti pominju u Optužnici. V. Optužnica, par. 53, 55, 57, 59, 77, 83, 85, 95, 97, 99, 106, 108, 159, 161, 169, 175-177, 182, 191-192, 199, 200, 209, 211, 213.

¹⁰¹⁴⁸ Pretresno vijeće je zaključilo da se dotični incidenti lišavanja života jesu desili i da su predstavljali ubistvo i hotimično lišavanje života. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 109-112, 569, 580-581, 584, 845-853, 905-909, 940-944, 1934-1938, 2014-2019, 2085-2090, 2105-2106, 2116-2117, tom 3, par. 85-91, 113-115, 119-122, 250, 253, 658-660, 665-666, 668-670, 684-697, 707-708, 713-715, 717-719, 735-750. Pretresno vijeće je zaključilo da se dotični incidenti seksualnog nasilja jesu desili i da su predstavljali silovanje i/ili nečovječno postupanje (seksualno zlostavljanje). V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 169-170, 233-237, 250, 252-253, 258-262, 268-272, 283-292, 868, 870-873, 876, 925, 935, 978, 981-983, 985-986, tom 3, par. 757-764, 767-776. Pretresno vijeće je zaključilo da se dotične krađe jesu desile i da su predstavljale oduzimanje imovine širokih razmjera i/ili pljačkanje privatne imovine. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 233, 235, 250-251, 253, 652-655, 823-824, 826-827, 864-867, 871-876, 924, 930-932, 937, 977, 979-987, 1944-1946, 2179-2181, 2122-2124, tom 3, par. 1620-1621, 1629-1637, 1642-1643, 1647-1648, 1655, 1661-1666, 1669-1671, 1674-1679. Pretresno vijeće je zaključilo da se uništavanje dotičnih džamija jeste desilo i da je predstavljalo uništavanje ili nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 96-97, 646-650, 789, 791-792, tom 3, par. 1600-1601, 1606-1608. Žalbena vijeće takođe ima u vidu da se ti incidenti pominju u Optužnici. V. Optužnica, par. 53, 55, 57, 59, 77, 83, 85, 95, 97, 99-100, 102, 104, 106-109, 159, 161, 169, 175-177, 182, 190-192, 200.

¹⁰¹⁴⁹ Pretresno vijeće je zaključilo da se dotični incidenti lišavanja života jesu desili i da su predstavljali ubistvo i hotimično lišavanje života. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 109-112, 569, 580-581, 584, 845-853, 905-909, 940-944, 1715-1716, 2014-2019, tom 3, par. 119-122, 250-251, 253, 665-666, 668-670, 680, 685-688, 693-698, 707-708, 713-715, 717-719, 730-731, 735-737, 744-751. Pretresno vijeće je smatralo da se dotični incidenti seksualnog nasilja jesu desili i da su predstavljali silovanje i nečovječno postupanje (seksualno zlostavljanje). V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 169-170, 233-237, 250, 252-253, 258-262, 268-272, 283-292, tom 3, par. 426-429, 757-760, 768, 770-774, 779-780. Pretresno vijeće je zaključilo da se dotične krađe jesu desile i da su predstavljale oduzimanje imovine širokih razmjera i pljačkanje javne ili privatne imovine. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 233, 235, 250-251, 253, 823-824, 826-827, 864-867, 871-876, 924, 930-932, 937, 965-966, 977, 979-987, tom 3, par. 1620-1621, 1632-1641, 1655, 1664-1668. Žalbena vijeće takođe ima u vidu da se ti incidenti pominju u Optužnici. V. Optužnica, par. 53, 55, 57, 59, 77, 95, 99-100, 104, 106-108, 138, 169, 191-192, 200, 211.

¹⁰¹⁵⁰ Pretresno vijeće je zaključilo da se dotični incidenti lišavanja života jesu desili i da su predstavljali ubistvo i hotimično lišavanje života. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 109-112, 569, 580-581, 584, 845-853, 905-909, 940-944, 1715-1716, 2014-2019, 2085-2090, 2105-2106, 2116-2117, tom 3, par. 250-251, 253, 658-660, 665-666, 668-670, 680, 685-686, 689-692, 697-698, 707-708, 713-715, 717-719, 730-731, 736-737, 740-743, 749-751. Pretresno vijeće je zaključilo da se dotični incidenti seksualnog nasilja jesu desili i da su predstavljali silovanje i/ili nečovječno postupanje (seksualno zlostavljanje). V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 169-170, 233-237, 250, 252-253, 258-262, 268-272, 283-292, tom 3, par. 401-402, 404, 426-429, 757-760, 767-774, 779-780. Pretresno vijeće je zaključilo da se dotične krađe jesu desile i da su predstavljale oduzimanje imovine širokih razmjera i pljačkanje javne ili privatne imovine. V.

ZZP-a, uključujući dotične incidente,¹⁰¹⁵¹ i da je navelo da će uslijediti analiza, po trećoj kategoriji UZP-a, učešća svakog od žalilaca za zločine izvan okvira ZZP-a.¹⁰¹⁵² S tim u skladu, u odjeljcima Prvostepene presude koji se odnose na Prlićevu,¹⁰¹⁵³ Praljkovu,¹⁰¹⁵⁴ Petkovićevu¹⁰¹⁵⁵ i Čorićevu¹⁰¹⁵⁶ odgovornost po prvoj kategoriji UZP-a, Pretresno vijeće nije donijelo zaključke ni za jedan od incidenata o kojima je ovdje riječ.

3088. Isto tako, te suprotno Stojićevoj tvrdnji, Žalbeno vijeće ima u vidu da Pretresno vijeće, u odjeljku Prvostepene presude vezanom za prvu kategoriju UZP-a u odnosu na Stojića, nije donijelo nikakve zaključke ni o jednom od relevantnih incidenata. Iako je Pretresno vijeće osudilo Stojića za ubistvo i hotimično lišavanje života u opštini Mostar na osnovu njegovog učešća u UZP-u,¹⁰¹⁵⁷ ono je takođe zaključilo da konkretne kategorije ubistava, i to ubistva počinjena tokom akcija

---

Prvostepena presuda, tom 2, par. 233, 235, 250-251, 253, 652-655, 965-966, tom 3, par. 403-404, 465, 467, 1620-1621, 1655, 1629-1631, 1661-1663, 1638-1653, 1667-1668, 1681-1683. Pretresno vijeće je takođe zaključilo da se uništavanje dotičnih džamija jeste desilo i da je predstavljalo uništavanje ili nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 96-97, 646-650, 789, 791-792, tom 3, par. 1600-1601, 1606-1608. Žalbeno vijeće ima u vidu da se ti incidenti pominju u Optužnici. V. Optužnica, par. 53, 55, 57, 59, 77, 83, 85, 95, 97, 104, 106, 108, 138, 169, 200, 209, 211, 213.

¹⁰¹⁵¹ V. gore, par. 2833 i fusnota 9243, par. 3001; Prvostepena presuda, tom 4, par. 72-73, 281, 433, 632, 822, 1008, 1213; Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Prlić), incidenti 1-7, 9-12, 14-28; Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić), incidenti 1-19, 21-22, 24-26, 28; Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Praljak), incidenti 1-18, 22-30, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incidenti 1-5, 8-18, 20; Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Čorić), incidenti 1-4, 6, 8-9, 12-26, 30-31. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 59, 70-71, 342.

¹⁰¹⁵² Prvostepena presuda, tom 4, par. 72-73. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 281, 433, 632, 822, 1008, 1213.

¹⁰¹⁵³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 122-279. Podsjećajući na svoju opservaciju – izloženu drugdje u ovoj Presudi – o zaključcima Pretresnog vijeća u vezi s obimom ZZP-a, Žalbeno vijeće ima u vidu da Pretresno vijeće jeste osudilo Prlića, shodno prvoj kategoriji UZP-a, po tačkama 2 i 3 Optužnice u odnosu na Prozor i Zatočenički centar Vojno, ali da te osuđujuće presude ne obuhvataju incidente lišavanja života o kojima je ovdje riječ. V. gore, par. 2833 i fusnota 9243, par. 3001. Pretresno vijeće ga je takođe osudilo, shodno prvoj kategoriji UZP-a, po tački 21 Optužnice u odnosu na Mostar. Međutim, ta osuđujuća presuda ne obuhvata uništavanje Baba Beširove džamije o kojem je ovdje riječ. V. takođe dolje, par. 3089 i fusnota 10165.

¹⁰¹⁵⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 512-630. Podsjećajući na svoju opservaciju – izloženu drugdje u ovoj Presudi – o zaključcima Pretresnog vijeća u vezi s obimom ZZP-a (v. gore, par. 2833 i fusnota 9243, par. 3001), Žalbeno vijeće ima u vidu da Pretresno vijeće jeste osudilo Praljka, shodno prvoj kategoriji UZP-a, po tačkama 2, 3 i 21 Optužnice u odnosu na Mostar, ali da te osuđujuće presude ne obuhvataju incidente lišavanja života o kojima je ovdje riječ, niti obuhvataju uništavanje Baba Beširove džamije. V. takođe dolje, par. 3089 i fusnota 10165.

¹⁰¹⁵⁵ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 687-821. Podsjećajući na svoju opservaciju – izloženu drugdje u ovoj Presudi – o zaključcima Pretresnog vijeća u vezi s obimom ZZP-a (v. gore, par. 2833 i fusnota 9243), Žalbeno vijeće ima u vidu da Pretresno vijeće jeste osudilo Petkovića, shodno prvoj kategoriji UZP-a, po tačkama 2 i 3 Optužnice u odnosu na Mostar i Zatočenički centar Vojno, ali da te osuđujuće presude ne obuhvataju incidente lišavanja života o kojima je ovdje riječ. V. gore, par. 2263-2265. U vezi s Petkovićevim osuđujućim presudama, shodno prvoj kategoriji UZP-a, po tački 21 Optužnice u odnosu na Mostar i Prozor, Žalbeno vijeće je utvrdilo da je Pretresno vijeće pogrešno osudilo Petkovića za uništavanje Baba Beširove džamije u Mostaru i džamije u Skrobućanima u Prozoru shodno prvoj kategoriji UZP-a. Nakon što je preinačilo te osuđujuće presude, Žalbeno vijeće ga je proglasilo odgovornim za uništavanje obiju džamija shodno trećoj kategoriji UZP-a. V. gore, par. 2447-2455. V. takođe gore, fusnota 9869.

¹⁰¹⁵⁶ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 918-1007. Podsjećajući na svoju opservaciju – izloženu drugdje u ovoj Presudi – o zaključcima Pretresnog vijeća u vezi s obimom ZZP-a (v. gore, par. 2833 i fusnota 9243, par. 3001), Žalbeno vijeće ima u vidu da Pretresno vijeće jeste osudilo Čorića, shodno prvoj kategoriji UZP-a, po tačkama 2, 3 i 21 Optužnice u odnosu na Mostar, ali da te osuđujuće presude ne obuhvataju incidente lišavanja života o kojima je ovdje riječ, kao ni uništavanje Baba Beširove džamije. V. takođe gore, par. 3089; dolje, fusnota 10165.

¹⁰¹⁵⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 431.

deložacije, ili "usko povezana s njima", kao i ubistva počinjena u zatočeničkim centrima, nisu bile dio ZZP-a.¹⁰¹⁵⁸ Pored toga, ono je izričito konstatovalo da ti isključeni zločini obuhvataju ubistva u Prozoru, Čapljini, Mostaru i Stocu, kao i pogibije brojnih zatočenika koji su umrli dok su bili u zatočeništvu, bilo uslijed loših uslova zatočenja, bilo uslijed nasilja koje su činili pripadnici HVO-a.¹⁰¹⁵⁹ Žalbena vijeće ima u vidu da su se dva incidenta lišavanja života u Mostaru o kojima je ovdje riječ desila tokom deložacija ili tokom zatočenja,¹⁰¹⁶⁰ te su stoga, očito, bila isključena iz osuđujuće presude koja je Stojiću po prvoj kategoriji UZP-a izrečena za ubistvo i hotimično lišavanje života u Mostaru.¹⁰¹⁶¹

3089. U vezi sa Stojićevom tvrdnjom da je on osuđen za uništavanje Baba Beširove džamije, Žalbena vijeće ima u vidu da je Pretresno vijeće konstatovalo da je ZZP proširen tako da je obuhvatao tačku 21 Optužnice počev od juna 1993.¹⁰¹⁶² Osim toga, shodno prvoj kategoriji UZP-a, Pretresno vijeće je smatralo da je Stojić prihvatio zločine koji su bili neposredno povezani s operacijama HVO-a usmjerenim protiv istočnog Mostara, uključujući ubistva i uništavanje džamija povezane sa granatiranjem.¹⁰¹⁶³ S tim u skladu, s obzirom na to da se Baba Beširova džamija nalazila u zapadnom Mostaru i da je uništena dinamitom približno 10. maja 1993.,¹⁰¹⁶⁴ Žalbena vijeće smatra da Stojiću nije izrečena osuđujuća presuda za uništavanje Baba Beširove džamije po prvoj kategoriji UZP-a.¹⁰¹⁶⁵

---

¹⁰¹⁵⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 70, 72.

¹⁰¹⁵⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 70.

¹⁰¹⁶⁰ Prvostepena presuda, tom 2, par. 845-853, 905-909, 940-944, tom 3, par. 668-670, 717-719. Žalbena vijeće takođe ima u vidu da je Pretresno vijeće izričito navelo da neka od tih lišavanja života – o kojima je, kako tužilaštvo sada tvrdi, propustilo da presudi – nisu bila uključena u ZZP, a to su lišavanja života u Prajinama i Tolovcu, lišavanje života jedne djevojke muslimanske nacionalnosti u Pješivac Gredi i lišavanja života dviju žena u Domanovićima. Prvostepena presuda, tom 4, par. 70, 72, fusnota 182. V. Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić), incidenti 1, 5, 7.

¹⁰¹⁶¹ Suprotno Stojićevom odgovoru, par. 64.

¹⁰¹⁶² Prvostepena presuda, tom 4, par. 59. V. gore, par. 799, 814. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 342, 433.

¹⁰¹⁶³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 363. V. Prvostepena presuda, tom 3, par. 1609. Pretresno vijeće je osudilo Stojića za uništavanje džamija u istočnom Mostaru po prvoj kategoriji UZP-a. To se odražava u paragrafu 431 toma 4 Prvostepene presude, u kojem se nabrajaju zločini za koje je proglašen odgovornim po prvoj kategoriji UZP-a, uključujući uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju (tačka 21) u opštini Mostar. Uporedi Prvostepenu presudu, tom 4, par. 363, 431, sa Prvostepenom presudom, tom 4, par. 343-358 (gdje Pretresno vijeće raspravlja o događajima u zapadnom Mostaru, ali ne pominje uništavanje tamošnjih džamija).

¹⁰¹⁶⁴ Prvostepena presuda, tom 2, par. 789, 791-792. V. Prvostepena presuda, tom 3, par. 1608.

¹⁰¹⁶⁵ Žalbena vijeće podsjeća da je konstatovalo da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što je proglasilo Petkovića odgovornim, po prvoj kategoriji UZP-a, za uništavanje Baba Beširove džamije 10. maja 1993., kao i za uništavanje džamije u Skrobućanima u "maju ili junu" 1993., s obzirom na to da su se ti zločini desili prije trenutka u kojem je, prema zaključcima Pretresnog vijeća, uništavanje ustanova namijenjenih religiji (tačka 21) postalo dio ZZP-a. V. gore, par. 2448-2449. Međutim, to ne znači nužno da je Pretresno vijeće takođe (pogrešno) proglasilo Stojića odgovornim za uništavanje Baba Beširove džamije ili džamije u Skrobućanima po prvoj kategoriji UZP-a. Odjeljak o Stojićevoj individualnoj odgovornosti ne sadrži ništa što nalikuje faktorima koji su naveli Žalbena vijeće na zaključak da je Petković osuđen za uništavanje tih džamija po prvoj kategoriji UZP-a. Zapravo, Žalbena vijeće je mišljenja da se, s obzirom na to da je Pretresno vijeće smatralo da je uništavanje Baba Beširove džamije i džamije u Skrobućanima izvan okvira ZZP-a, ne može reći da je Stojić za uništavanje tih džamija osuđen po prvoj kategoriji UZP-a ni na osnovu paragrafa 431 toma 4 Prvostepene presude (v. gore, fusnota 10163) niti na osnovu paragrafa 432 toma 4 Prvostepene

3090. Poslije toga, u odjeljku Prvostepene presude posvećenom odgovornosti Prlića, Stojića, Praljka, Petkovića i Čorića po trećoj kategoriji UZP-a, Pretresno vijeće je izričito razmotrilo određene incidente zločina izvan okvira ZZP-a, konstatovalo da su oni mogli da predvide te incidente i da su voljno prihvatili rizik da će do njih doći, te izreklo osuđujuće presude.¹⁰¹⁶⁶

3091. Kad je riječ o Prliću, nakon izričite rasprave, osuđujuće presude po trećoj kategoriji UZP-a izrečene su za: (1) ubistvo i hotimično lišavanje života u opštinama Jablanica i Mostar; (2) seksualno nasilje u opštini Mostar; (3) uništavanje ili hotimično nanošenje štete džamijama u opštini Jablanica; i (4) krađe u opštinama Gornji Vakuf, Jablanica i Mostar.¹⁰¹⁶⁷ Pretresno vijeće je, nadalje, izričito raspravljalo o lišavanju života jednog zatočenika u Zatvoru u Dretelju i jednog zatočenika u Zatočeničkom centru Vojno i zaključilo da Prlić razumno nije mogao da predvidi te incidente.¹⁰¹⁶⁸ Međutim, odjeljak Prvostepene presude koji se odnosi na Prličevu odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a ne sadrži nikakvu raspravu o 26 incidenata na koje se tužilaštvo ovdje žali, niti se oni uopšte pominju u tom odjeljku.¹⁰¹⁶⁹

3092. Kad je riječ o Stojiću, nakon izričite rasprave, osuđujuće presude po trećoj kategoriji UZP-a izrečene su za: (1) krađe u opštinama Gornji Vakuf i Mostar; i (2) seksualno nasilje u opštini Mostar.¹⁰¹⁷⁰ Pored toga, Pretresno vijeće je izreklo osuđujuće presude za ubistvo i hotimično lišavanje života na Heliodromu.¹⁰¹⁷¹ Pretresno vijeće je, nadalje, izričito raspravljalo o krađama u opštinama Jablanica, Vareš i Čapljina, kao i o uništavanju džamija tokom operacija u opštini Jablanica, i zaključilo da Stojić razumno nije mogao da predvidi te incidente.¹⁰¹⁷² Međutim, u

---

presude, u kojem se navodi da je on odgovoran po prvoj kategoriji UZP-a za "sva krivična djela koja su bila dio zajedničkog zločinačkog plana". V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 431-432. U vezi s obimom ZZP-a koji isključuje uništavanje Baba Beširove džamije ili džamije u Skrobućanima, v. gore, par. 2833 i fusnota 9243, par. 3001. V. također Prvostepena presuda, tom 4, par. 59, 70-71, 342, 433.

¹⁰¹⁶⁶ V. dolje, par. 3091-3095.

¹⁰¹⁶⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 282-284, 288.

¹⁰¹⁶⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 285-286. V. također Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Prlić), incidenti 8, 13.

¹⁰¹⁶⁹ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 280-288.

¹⁰¹⁷⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 437, 439, 445-446.

¹⁰¹⁷¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 450. U vezi s osuđujućim presudama u odnosu na Heliodrom, Žalbeno vijeće ima u vidu da, za razliku od drugih zločina za koje je osuđujuće presude izreklo po trećoj kategoriji UZP-a, Pretresno vijeće u odjeljak koji se odnosi na Stojićevu odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a nije uključilo nikakvu raspravu o lišavanjima života na Heliodromu. Žalbeno vijeće također ima u vidu da je, u odnosu na pogibije zatočenika sa Heliodroma koji su bili odvedeni na liniju fronta na rad ili da bi tamo bili korišteni kao živi štit – koje su bile jedini incidenti lišavanja života za koje se teretilo u kontekstu zatočenja na Heliodromu – Pretresno vijeće jasno osudilo Stojića za ubistvo i hotimično lišavanje života po prvoj kategoriji UZP-a. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 388-395, 431; Optužnica, par. 119-135 (konkretno, par. 127-130 o lišavanjima života). S obzirom na to, te na osnovu toga što se u odjeljku o Stojićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a ne raspravlja ni o jednom lišavanju života na Heliodromu, Žalbeno vijeće smatra, *proprio motu*, da je Pretresno vijeće nenamjerno proglasilo Stojića odgovornim za ta lišavanja života po trećoj kategoriji UZP-a. Shodno tome, Žalbeno vijeće poništava Stojićevu osuđujuću presudu s tim u vezi. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 72, 433-449. O eventualnom uticaju tog poništenja na Stojićevu kaznu biće riječi kasnije u ovoj Presudi. V. dolje, par. 3361.

¹⁰¹⁷² Prvostepena presuda, tom 4, par. 441, 443, 448-449.

odjeljku o Stojićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, ono nije raspravljalo o 25 incidenata na koje se tužilaštvo ovdje žali niti ih je pomenulo.¹⁰¹⁷³ U vezi sa Stojićevim argumentom da su krađe u Raštanima obuhvaćene njegovom osuđujućom presudom po trećoj kategoriji UZP-a za krađe u opštini Mostar, Žalbeno vijeće ima u vidu da je Pretresno vijeće, u svojim pravnim zaključcima u vezi sa krađama u Mostaru, uputilo na dvije odvojene situacije: (1) krađe u zapadnom Mostaru u maju i junu 1993., te u periodu od avgusta 1993. do februara 1994.;¹⁰¹⁷⁴ i (2) krađe u selu Raštani dana 24. avgusta 1993.¹⁰¹⁷⁵ Međutim, u odjeljku o Stojićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, Pretresno vijeće je raspravljalo samo o krađama u zapadnom Mostaru i nije uputilo na svoj činjenični prikaz događaja u Raštanima.¹⁰¹⁷⁶ Shodno tome, te uzimajući u obzir raspravu dolje u tekstu,¹⁰¹⁷⁷ Žalbeno vijeće smatra da ga Pretresno vijeće nije osudilo za krađe u Raštanima.

3093. Kad je riječ o Praljku, nakon izričite rasprave, osuđujuće presude po trećoj kategoriji UZP-a izrečene su za krađe u opštini Gornji Vakuf i selu Raštani u opštini Mostar.¹⁰¹⁷⁸ Pretresno vijeće je, nadalje, izričito raspravljalo o krađama i seksualnom nasilju u opštini Vareš i zaključilo da Praljak razumno nije mogao da predvidi te incidente.¹⁰¹⁷⁹ Međutim, u odjeljku o Praljkovoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, Pretresno vijeće nije raspravljalo ni o jednom od 27 incidenata na koje se tužilaštvo ovdje žali, niti ih je pomenulo.¹⁰¹⁸⁰

3094. Kad je riječ o Petkoviću, nakon izričite rasprave, osuđujuće presude po trećoj kategoriji UZP-a izrečene su za: (1) seksualno nasilje u opštinama Mostar i Vareš; (2) krađe u opštinama Gornji Vakuf i Jablanica i u gradu Varešu u opštini Vareš, kao i u zapadnom Mostaru u opštini Mostar počev od juna 1993.; i (3) uništavanje ili hotimično nanošenje štete džamijama u opštini Jablanica.¹⁰¹⁸¹ Pretresno vijeće je, nadalje, izričito raspravljalo o: (1) lišavanjima života počinjenim tokom akcija deložacije u opštinama Stolac i Čapljina i u Zatvoru u Dretelju; i (2) krađama počinjenim tokom akcija deložacije u Stocu i Čapljini, kao i u Stupnom Dolu u opštini Vareš, te

---

¹⁰¹⁷³ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 434-450.

¹⁰¹⁷⁴ Prvostepena presuda, tom 3, par. 1632-1637, 1664-1666.

¹⁰¹⁷⁵ Prvostepena presuda, tom 3, par. 1638-1641, 1667-1668.

¹⁰¹⁷⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 444-447 i fusnote 900-901. Za razliku od toga, Pretresno vijeće je raspravljalo o Praljkovoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a samo za krađe u Raštanima. Prvostepena presuda, tom 4, par. 636-638.

¹⁰¹⁷⁷ V. dolje, par. 3096-3097.

¹⁰¹⁷⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 633-638, 644.

¹⁰¹⁷⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 639-643.

¹⁰¹⁸⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 632-644. Iako je Pretresno vijeće proglasilo Praljka odgovornim po trećoj kategoriji UZP-a za krađe u opštini Mostar, iz rasprave Pretresnog vijeća jasno je da se to odnosilo samo na krađe u selu Raštani, a ne na krađe u zapadnom Mostaru, u vezi s kojima se tužilaštvo ovdje žali. Prvostepena presuda, tom 4, par. 636-638, 644. V. takođe gore, par. 3092; Prvostepena presuda, tom 3, par. 1632-1641, 1664-1668.

¹⁰¹⁸¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 826-840, 842-848, 850-853.

zaključilo da Petković razumno nije mogao da predvidi te incidente.¹⁰¹⁸² Međutim, u odjeljku o Petkovićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, Pretresno vijeće nije uopšte raspravljalo o 17 incidenata na koje se tužilaštvo ovdje žali, niti ih je pomenulo.¹⁰¹⁸³

3095. Kad je riječ o Ćoriću, nakon izričite rasprave, osuđujuće presude po trećoj kategoriji UZP-a izrečene su za: (1) krađe u opštinama Gornji Vakuf i Mostar; (2) seksualno nasilje u opštini Mostar; i (3) ubistvo i hotimično lišavanje života u Zatvoru u Dretelju.¹⁰¹⁸⁴ Pretresno vijeće je, nadalje, izričito raspravljalo o određenim ubistvima i krađama tokom akcija deložacije u opštinama Stolac i Čapljina, kao i o određenim ubistvima zatočenika u Zatvoru u Dretelju, i zaključilo da nije u poziciji da zaključi da je Ćorić mogao da predvidi te zločine.¹⁰¹⁸⁵ Međutim, odjeljak o Ćorićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a ne sadrži izričitu raspravu ni o jednom od 24 incidenata na koje se tužilaštvo ovdje žali, niti se oni uopšte pominju u tom odjeljku.¹⁰¹⁸⁶

3096. Ukratko, određeni broj incidenata za koje je Pretresno vijeće konstatovalo da su izvan okvira ZZP-a bio je ne samo isključen iz rasprava u odjeljcima Prvostepene presude koji su se ticali prve kategorije UZP-a u odnosu na žalioce ponaosob, nego nije ni pomenut u odjeljcima posvećenim Prlićevoj, Stojićevoj, Praljkovoj, Petkovićevoj i Ćorićevoj odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, uprkos tome što je Pretresno vijeće drugdje u Prvostepenoj presudi konstatovalo da su ti incidenti dokazani i da predstavljaju zločine za koje se tereti u Optužnici. Međutim, Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće, prije svoje rasprave koja se odnosila na svakog od žalilaca ponaosob, uključujući njihovu odgovornost i po prvoj kategoriji UZP-a i po trećoj kategoriji UZP-a, kao preliminarno pitanje navelo da će "razmatrati samo događaje za koje raspolaže dokazima koji bi mogli biti relevantni za analizu [njihove] odgovornosti".¹⁰¹⁸⁷ Štaviše, u vezi sa Stojićem, u paragrafu 424 toma 4 Prvostepene presude, nakon što je analiziralo njegovu umiješanost u događaje u raznim opštinama i njegovo znanje o tim događajima, Pretresno vijeće je navelo da "[n]a osnovu dokaza [ono] ne može donijeti nikakve zaključke o odgovornosti Brune Stojića u vezi s drugim krivičnim djelima u opštinama i zatočeničkim centrima navedenim u Optužnici".¹⁰¹⁸⁸ Iako je Pretresno vijeće ovaj zaključak donijelo u odjeljku koji se tiče Stojićeve

¹⁰¹⁸² Prvostepena presuda, tom 4, par. 823-825, 841, 849.

¹⁰¹⁸³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 822-853.

¹⁰¹⁸⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1009-1021.

¹⁰¹⁸⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1015-1016 i fusnota 1896 (Stolac i Čapljina), par. 1017-1019 (Zatvor u Dretelju).

¹⁰¹⁸⁶ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1008-1022.

¹⁰¹⁸⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 76, 290, 454, 648, 857, 1025. Premda se formulacije u engleskoj verziji odjeljaka Prvostepene presude koji se odnose na Praljka, Petkovića i Pušića malo razlikuju utoliko što je u njima upotrijebljena konstrukcija "evidence that may be relevant to its analysis" (kurziv dodat), verzije te rečenice na francuskom jeziku jednake su za sve žalioce ("*éléments de preuve qui pourraient être pertinents dans son analyse*"). Uporedi Prvostepenu presudu, tom 4, par. 454, 648, 1025, sa Prvostepenom presudom, tom 4, par. 76, 290, 857.

¹⁰¹⁸⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 424.

odgovornosti po prvoj kategoriji UZP-a, prema tumačenju Žalbenog vijeća – koje je saglasno sa Stojićevim argumentima s tim u vezi¹⁰¹⁸⁹ – ovo obrazloženje jednako vrijedi i za odjeljak koji se odnosi na njegovu odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a. Nadalje, Pretresno vijeće je u zaključnom dijelu svoje analize vezane za treću kategoriju UZP-a u paragrafu 1022 toma 4 Prvostepene presude navelo, mada samo u odnosu na Ćorića, da Pretresnom vijeću "nije predodčen nijedan dokaz koji pokazuje da je [...] Ćorić bio obaviješten o drugim krivičnim djelima van okvira zajedničkog zločinačkog cilja".¹⁰¹⁹⁰

3097. Uzimajući u obzir te navode u Prvostepenoj presudi, Žalbeno vijeće smatra da je Pretresno vijeće bilo mišljenja da ne raspolaže dokazima na osnovu kojih bi moglo da zaključi da su ispunjeni uslovi za treću kategoriju UZP-a, kao ni, shodno tome, dokazima na osnovu kojih bi moglo da proglasi Prlića, Stojića, Praljka, Petkovića i Ćorića krivim u odnosu na incidente o kojima nije konkretno govorilo u narednim odjeljcima u kojima je raspravljalo o njihovoj odgovornosti. S tim u skladu, Pretresno vijeće je Prlića, Stojića, Praljka, Petkovića i Ćorića oslobodilo optužbi za te incidente. Žalbeno vijeće, shodno tome, odbacuje argument tužilaštva da je Pretresno vijeće propustilo da presudi o Prličevoj, Stojićevoj, Praljkovoj, Petkovićevoj i Ćorićevoj odgovornosti u odnosu na te incidente.

3098. S obzirom na to da je utvrdilo da Pretresno vijeće jeste izreklo oslobađajuće presude za incidente o kojima nije izričito raspravljalo u svojoj analizi vezanoj za treću kategoriju UZP-a, Žalbeno vijeće će sada razmotriti da li je Pretresno vijeće propustilo da iznese obrazloženje kada je Prlića, Stojića, Praljka, Petkovića i Ćorića oslobodilo optužbi.

b. Navodni propust Pretresnog vijeća da iznese obrazloženje

3099. Žalbeno vijeće podsjeća da su, na osnovu člana 23(2) Statuta i pravila 98ter(C) Pravilnika, pretresna vijeća dužna da iznesu obrazloženje.¹⁰¹⁹¹ Premda ne mora da artikuliše svaki korak u

---

¹⁰¹⁸⁹ Stojićev odgovor, par. 67. V. takođe Stojićev odgovor, par. 61, 63, 68. Nadalje, kao što je istakao Stojić, o mnogim od incidenata koji se ne pominju u odjeljku Prvostepene presude koji se odnosi na Stojićevu odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a očigledno je raspravljano u odjeljcima koji se odnose na Prlića, Praljka, Petkovića, Ćorića i Pušića. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 283-284, 286, 638, 643, 823-825, 834, 840-841, 1019-1020, 1214, fusnota 1538; Stojićev odgovor, par. 68. Žalbeno vijeće, shodno tome, smatra da Pretresno vijeće nije previdjelo dotične incidente u odnosu na Stojića, nego da ih je namjerno isključilo iz analize njegove odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a i da isto vrijedi, *mutatis mutandis*, za analizu Pretresnog vijeća u odjeljcima koji se tiču Prličeve, Praljkove, Petkovićeve i Ćorićeve odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a.

¹⁰¹⁹⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1022.

¹⁰¹⁹¹ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 137; Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 78; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1123, 1367, 1771; Drugostepena presuda u predmetu *Haradinaj i drugi*, par. 128.

svom rasuđivanju,¹⁰¹⁹² "[č]injenični i pravni zaključci na osnovu kojih je pretresno vijeće odlučilo da osudi ili oslobodi optuženog treba da se iznesu jasno i artikulirano".¹⁰¹⁹³ Žalbeno vijeće takođe ima u vidu da je obrazloženje u prvostepenoj presudi od suštinskog značaja kako bi se, pored ostalog, omogućilo stranama u postupku da na jedan smislen način iskoriste svoje pravo na žalbu, a Žalbenom vijeću da shvati i ispita zaključke pretresnog vijeća i ocjenu dokaza koju je ono izvršilo.¹⁰¹⁹⁴ Žalilac koji tvrdi da je napravljena greška u primjeni prava zbog nedostatka obrazloženja mora da identifikuje konkretna pitanja, činjenične zaključke ili argumente za koje tvrdi da ih je pretresno vijeće propustilo razmotriti, kao i da objasni zbog čega taj propust obesnažuje odluku.¹⁰¹⁹⁵

3100. Žalbeno vijeće podsjeća na svoj raniji zaključak da je Pretresno vijeće oslobodilo Prlića optužbi za 26 incidenata ubistva, seksualnog nasilja, krađe i uništavanja džamija; Stojića za 25 incidenata ubistva, seksualnog nasilja, krađe i uništavanja džamija; Praljka za 27 incidenata ubistva, seksualnog nasilja, krađe i uništavanja džamija; Petkovića za 17 incidenata ubistva, seksualnog nasilja i krađe; i Ćorića za 24 incidenta ubistva, seksualnog nasilja, krađe i uništavanja džamija, što je obrazložilo time da ne raspolaze dokazima na osnovu kojih bi moglo da zaključi da su ispunjeni uslovi za treću kategoriju UZP-a u odnosu na te incidente.¹⁰¹⁹⁶ Međutim, nakon što je ocijenilo dokaze u spisu, Pretresno vijeće je donijelo razne činjenične zaključke – koje je identifikovalo i tužilaštvo – koji se odnose na faktore kao što su znanje o prirodi sukoba, atmosfera nasilja, te način na koji je ZZP provođen na terenu, kao i to da li je postojala svijest o tome da su slični zločini bili počinjeni i ranije. Kao što je utvrđeno u praksi ovog Međunarodnog suda, ovi faktori se mogu uzeti u obzir prilikom ocjenjivanja da li je neki optuženi mogao da predvidi počinjenje nekog zločina, i mogućnost da bi do takvog zločina moglo doći mogu učiniti u dovoljnoj mjeri znatnom da bi članovi UZP-a mogli da je predvide.¹⁰¹⁹⁷

3101. Konkretno, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Prlić: (1) dijelio namjeru za raseljavanje muslimanskog stanovništva iz HZ(R) HB putem djela nasilja i da je, u tu svrhu, planirao,

¹⁰¹⁹² Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 378, 1063; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 972, 1906; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 325, 378, 392, 461, 490; Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 398. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 23.

¹⁰¹⁹³ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 137. V. Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 78; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1906; Drugostepena presuda u predmetu *Hadžihasanović i Kubura*, par. 13.

¹⁰¹⁹⁴ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 137; Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 78; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1123, 1367, 1771; Drugostepena presuda u predmetu *Haradinaj i drugi*, par. 128.

¹⁰¹⁹⁵ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 137. V. gore, par. 19.

¹⁰¹⁹⁶ V. gore, par. 3096-3097. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 76, 290, 424, 454, 857, 1022.

¹⁰¹⁹⁷ V. gore, par. 2836; Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 627; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1079-1082, 1089-1090, 1537-1539, 1545, 1576-1579, 1581, 1584-1587, 1589, 1591.

omogućavao i podsticao zločine koje su pripadnici HVO-a počinili od januara 1993.;¹⁰¹⁹⁸ (2) znao za nasilne zločine koji su počinjeni tokom nekoliko operacija HVO-a i u određenim zatočeničkim centrima, uključujući uništavanje kuća Muslimana, ubistvo, prisilno raseljavanje i zatočenje civila, Muslimana, kao i za zlostavljanje zatočenih Muslimana,¹⁰¹⁹⁹ a ipak nije uložio nikakav ozbiljan napor da spriječi ili kazni te zločine;¹⁰²⁰⁰ (3) znao za atmosferu nasilja u opštinama Gornji Vakuf, Jablanica i Mostar ili doprinio toj atmosferi;¹⁰²⁰¹ i (4) imao namjeru za, pored ostalog, uništavanje imovine, zlostavljanje tokom deložacija i zatočenja, loše uslove zatočenja, kao i ubistvo u određenim kontekstima – kao što su ubistva tokom napada na sela i gradove, kao i ona koja su bila povezana sa korištenjem zatočenika na liniji fronta za rad ili kao živi štit – kao dio ZZP-a.¹⁰²⁰² Konkretno, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Prlić: (1) bio obaviješten, počev od druge polovine januara 1993., da je HVO poslije Ultimatum od 15. januara 1993. počinio zločine nad muslimanskim stanovništvom u Gornjem Vakufu, uključujući ubistvo i zatočenja Muslimana koji nisu bili pripadnici nijednih oružanih snaga, raseljavanje stanovnika, te uništavanje kuća Muslimana, kao i krađe;¹⁰²⁰³ (2) time što je Ultimatum od 4. aprila 1993. formulisao na istovjetan način kao i Ultimatum od 15. januara 1993., imao namjeru da se događaji iz Gornjeg Vakufa ponovo dese u opštinama Prozor i Jablanica;¹⁰²⁰⁴ (3) znao, najkasnije od avgusta 1993., da su zatočenici sa Heliograma, a od 20. januara 1994. i da su zatočenici iz Zatočeničkog centra Vojno, bili korišteni za rad na liniji fronta i da su neki od njih bili ranjeni ili zlostavljani;¹⁰²⁰⁵ (4) bio svjestan, poslije sastanaka od 19. i 20. jula 1993., okrutnih uslova u zatočeničkim objektima, uključujući uslove u Zatvoru u Dretelju i Zatvoru u Gabeli;¹⁰²⁰⁶ (5) time što je potpisao Uredbu od 6. jula 1993. (o korištenju napuštenih stanova), prihvatio praksu HVO-a HZ HB shodno kojoj su oduzimani stanovi Muslimana koji su bili protjerani iz zapadnog Mostara i znao za tu praksu počev od juna 1993.;¹⁰²⁰⁷ (6) bio u više navrata upozoravan na prisilne deložacije Muslimana iz zapadnog

¹⁰¹⁹⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 65-68, 127-129, 131, 134, 142-147, 151-155, 165, 169-171, 174-176, 185, 209-215, 225, 232, 249, 271, 275-276, 1220, 1316. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 44, 51, 58, 65, 111-114, 121, 233-235.

¹⁰¹⁹⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 127, 130-132, 134 (Gornji Vakuf), 145-147 (Prozor i Jablanica), 165, 167-168, 171, 174-176, 185, 272 (Mostar), 222-224, 229-230, 232, 273-274 (Heliogram), 236-239, 274 (Zatočenički centar Vojno), 219-220, 241, 245-249, 255, 273 (Zatvor u Dretelju i Zatvor u Gabeli). Pored toga, konstатовano je da je Prlić znao za krađe koje su se dešavale tokom operacije HVO-a u opštini Gornji Vakuf, kao i za oduzimanje imovine Muslimana u opštini Mostar. Prvostepena presuda, tom 4, par. 130, 134, 169-170.

¹⁰²⁰⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 231-232, 238, 259-263, 268-269, 272-274, 1316.

¹⁰²⁰¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 171, 265-267, 282-284. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 72.

¹⁰²⁰² Prvostepena presuda, tom 4, par. 66-68. V. takođe npr. Prvostepena presuda, tom 4, par. 134 (Gornji Vakuf), 147 (Prozor i Jablanica), 171, 176, 185 (Mostar), 232 (Heliogram), 238 (Zatočenički centar Vojno), 249, 255 (Zatvor u Dretelju i Zatvor u Gabeli), 278-279.

¹⁰²⁰³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 127, 130-134, 146, 282, gdje se upućuje, između ostalog, na dokazne predmete P01206, P01351, P01357.

¹⁰²⁰⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 146-147, 271.

¹⁰²⁰⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 232, 238, 274.

¹⁰²⁰⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 219-220, 224-225, 232, 241, 248-249, 253, 255, 261-262, 273, 286.

¹⁰²⁰⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 169-170, gdje se upućuje na dokazni predmet P03089.

Mostara počevši najkasnije od juna 1993., doprinio atmosferi nasilja u Mostaru, te prihvatio zlostavljanje i prisilno raseljavanje koje je bilo povezano sa kampanjama deložacije;¹⁰²⁰⁸ (7) znao za "krivična djela HVO-a povezana s kampanjom granatiranja i drugog vatrenog djelovanja" koja je od juna 1993. bila vođena protiv istočnog Mostara, kao što su ubistva i uništavanje imovine;¹⁰²⁰⁹ i (8) "svjesno [...] zatvarao oči pred sve nasilnijim HVO-ovim akcijama etničkog čišćenja muslimanskog stanovništva" u Mostaru u ljeto 1993. godine.¹⁰²¹⁰

3102. Pretresno vijeće je konstatovalo da je Stojić: (1) dijelio namjeru za raseljavanje muslimanskog stanovništva iz HZ(R) HB putem djela nasilja i da je, u tu svrhu, planirao, organizovao i omogućavao razne vojne operacije počev od januara 1993., kao i hapšenja muškaraca, Muslimana, koji nisu bili pripadnici nijednih oružanih snaga;¹⁰²¹¹ (2) znao za nasilne zločine koji su počinjeni tokom više operacija HVO-a i u određenim zatočeničkim centrima, uključujući uništavanje kuća Muslimana, ubistvo, prisilno raseljavanje i zatočenje civila, Muslimana, kao i za zlostavljanje zatočenih Muslimana,¹⁰²¹² a ipak nije uložio nikakav ozbiljan napor da spriječi ili kazni te zločine;¹⁰²¹³ (3) znao za atmosferu nasilja u opštinama Gornji Vakuf i Mostar ili doprinio toj atmosferi;¹⁰²¹⁴ i (4) imao namjeru za, pored ostalog, uništavanje imovine, zlostavljanje tokom deložacija i zatočenja, loše uslove zatočenja, kao i ubistvo u određenim kontekstima – kao što su ubistva tokom napada na sela i gradove, kao i ona koja su bila povezana sa korištenjem zatočenika na liniji fronta za rad ili kao živi štit – kao dio ZZP-a.¹⁰²¹⁵ Konkretno, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Stojić: (1) bio svjestan izvještaja iz druge polovine januara 1993. u kojima se govori o zločinima koje je HVO tokom tog mjeseca počinio u Gornjem Vakufu, uključujući uništavanje kuća Muslimana, krađe i ubistvo;¹⁰²¹⁶ (2) bio obaviješten putem Izvještaja MKCK-a od 20. aprila 1993. o tome da se redovno pale kuće civila i da se vrše pogubljenja ljudi po kratkom postupku na teritoriji pod kontrolom HVO-a, uključujući Jablanicu;¹⁰²¹⁷ (3) "nije mogao da

¹⁰²⁰⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 167-168, 171.

¹⁰²⁰⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 176. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 173-174.

¹⁰²¹⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 272.

¹⁰²¹¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 65-68, 151-155, 305, 335-337, 347-349, 357, 373-375, 381-383, 425-426, 428-429, 1220.

¹⁰²¹² Prvostepena presuda, tom 4, par. 330-336 (Gornji Vakuf), 338-342 (Jablanica), 349-355, 357, 363, 369-370, 416, 422 (Mostar), 375-378 (Čapljina), 381-383 (Vareš), 388-395 (Heliodrom), 400-402, 404-407 (Zatvor u Dretelju i Zatvor u Gabeli). Pored toga, utvrđeno je da je Stojić bio svjestan krađa koje su se desile tokom operacije HVO-a u opštini Gornji Vakuf i seksualnog zlostavljanja i krađa u opštini Mostar. Prvostepena presuda, tom 4, par. 333, 336-337, 416-417, 436-438, 446.

¹⁰²¹³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 414-415, 420, 423, 427, 1328.

¹⁰²¹⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 435, 439, 445-446. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 72.

¹⁰²¹⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 66-68. V. takođe npr. Prvostepena presuda, tom 4, par. 336-337 (Gornji Vakuf), 342 (Jablanica), 357, 363, 370 (istočni Mostar), 378 (Čapljina), 383 (Vareš), 395 (Heliodrom), 407 (Zatvor u Dretelju i Zatvor u Gabeli), 426, 428-429, 431-432.

¹⁰²¹⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 331-333, 336-337, gdje se upućuje, između ostalog, na dokazne predmete P01206, P01351, P01357.

¹⁰²¹⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 340, gdje se upućuje na dokazni predmet P01989.

ne zna" za zločine, kao što je uništavanje imovine, uključujući džamije, koje su počinile snage HVO-a tokom operacija u Jablanici u aprilu 1993.;¹⁰²¹⁸ (4) primio Izvještaj CED-a od 14. juna 1993. kojim je obaviješten o premlaćivanjima, silovanjima i mogućim ubistvima tokom deložacija u zapadnom Mostaru sredinom juna 1993.;¹⁰²¹⁹ (5) znao za krađe koje su vojnici HVO-a počinili tokom deložacija u Mostaru u maju 1993., na šta ukazuje Stojićeva zapovijed od 31. maja 1993. u kojoj se upućuje na povećan broj krađa u gradu Mostaru;¹⁰²²⁰ (6) bio obaviješten, u periodu od jula do septembra 1993., o lošim uslovima zatočenja i zlostavljanju zatočenika u zatočeničkim centrima HVO-a, uključujući Heliodrom, Zatvor u Dretelju i Zatvor u Gabeli;¹⁰²²¹ i (7) bio obaviješten, u avgustu i oktobru 1993., o odvođenju nekih zatočenika s Heliodroma na rad na liniju fronta, te o njihovom ranjavanju i pogibiji.¹⁰²²²

3103. Pretresno vijeće je konstatovalo da je Praljak: (1) dijelio namjeru za raseljavanje muslimanskog stanovništva iz HZ(R) HB putem djela nasilja;¹⁰²²³ (2) posjedovao namjeru za diskriminaciju muslimanskog stanovništva;¹⁰²²⁴ (3) planirao, rukovodio i omogućio razne vojne operacije HVO-a počev od januara 1993., koje su za posljedice imale zločine kao što su ubistva, seksualno nasilje, krađe i uništavanje domova Muslimana, uključujući operacije u Gornjem Vakufu u januaru 1993. i u Prozoru i Mostaru tokom ljeta 1993., kao i hapšenja muškaraca, Muslimana, koji nisu bili pripadnici nijednih oružanih snaga;¹⁰²²⁵ (4) bio redovno prisutan na terenu, informisao se o situaciji na terenu – počev od situacije u Gornjem Vakufu 1993. godine – i primao izvještaje od zapovjednika,¹⁰²²⁶ što je navelo Pretresno vijeće da generalno zaključi da je on "bio obaviješten o zločinima koje su počinili pripadnici oružanih snaga HZ(R) HB, uglavnom putem internih komunikacija HVO-a";¹⁰²²⁷ i (5) imao namjeru za uništavanje imovine, zlostavljanje tokom deložacija i zatočenja, loše uslove zatočenja, kao i ubistvo u određenim kontekstima – kao što su ubistva tokom napada na sela i gradove, kao i ona koja su bila povezana sa korištenjem zatočenika

¹⁰²¹⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 341-342.

¹⁰²¹⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 351, gdje se upućuje na dokazni predmet P02770. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 436-437.

¹⁰²²⁰ Prvostepena presuda, tom 2, par. 826, tom 4, par. 446, gdje se upućuje na dokazni predmet P02578, str. 1. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 422.

¹⁰²²¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 387, 390, 395, 400-404, 406. Konkretno, Pretresno vijeće se oslonilo na zapisnik sa sjednice Vlade od 20. jula 1993., na kojoj su prisutni, uključujući Stojića, raspravljali o problemu pretrpanosti u Zatvoru u Dretelju i Zatvoru u Gabeli. Prvostepena presuda, tom 4, par. 401, gdje se upućuje na dokazni predmet P03573.

¹⁰²²² Prvostepena presuda, tom 4, par. 391, gdje se upućuje na dokazne predmete P04352, P05812.

¹⁰²²³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 44, 65-68, 625-628, 1230.

¹⁰²²⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 628.

¹⁰²²⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 562 (Gornji Vakuf), 570, 572-573 (Prozor, od 24. jula 1993.), 579, 581, 586 (Mostar, od 24. jula 1993.), 594, 597 (Vareš), 625-628, 1228, 1230.

¹⁰²²⁶ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 470, 481-482, 489, 538, 554, 556, 566-567, 573.

¹⁰²²⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 625.

na liniji fronta za rad ili kao živi štit – kao dio ZZP-a.¹⁰²²⁸ Konkretno u vezi s njegovim znanjem, Pretresno vijeće je konstatovalo, nadalje, da je on: (1) znao za raseljavanje i zatočenje muslimanskog stanovništva iz Prozora u julu i avgustu 1993.,¹⁰²²⁹ za loše uslove u nekoliko zatočeničkih objekata najkasnije od septembra 1993.¹⁰²³⁰ i za korištenje zatočenih Muslimana za prisilni rad na liniji fronta u avgustu 1993.,¹⁰²³¹ i (2) znao da su pripadnici Vojne policije počinili krađe tokom operacija HVO-a u opštini Prozor u oktobru 1992.¹⁰²³²

3104. Pretresno vijeće je konstatovalo da je Petković: (1) dijelio namjeru za raseljavanje muslimanskog stanovništva iz HZ(R) HB putem djela nasilja i da je, u tu svrhu, planirao, organizovao i omogućavao razne vojne operacije počev od januara 1993., kao i naredio hapšenja muškaraca, Muslimana, koji nisu bili pripadnici nijednih oružanih snaga;¹⁰²³³ (2) znao za nasilne zločine koji su počinjeni tokom nekoliko operacija HVO-a i u određenim zatočeničkim centrima, uključujući uništavanje kuća Muslimana, ubistvo, prisilno raseljavanje i zatočenje civila, Muslimana, kao i za zlostavljanje zatočenih Muslimana,¹⁰²³⁴ a ipak nije uložio nikakav ozbiljan napor da spriječi ili kazni te zločine;¹⁰²³⁵ (3) znao za atmosferu nasilja u opštinama Gornji Vakuf, Mostar i Vareš ili doprinio toj atmosferi;¹⁰²³⁶ i (4) imao namjeru za, pored ostalog, uništavanje imovine, zlostavljanje tokom deložacija i zatočenja, loše uslove zatočenja, kao i ubistvo u određenim kontekstima – kao što su ubistva tokom napada na sela i gradove, kao i ona koja su bila povezana sa korištenjem zatočenika na liniji fronta za rad ili kao živi štit – kao dio ZZP-a.¹⁰²³⁷ Konkretno, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Petković: (1) bio svjestan izvještaja iz druge

¹⁰²²⁸ V. npr. Prvostepena presuda, tom 4, par. 66-68. V. takođe npr. Prvostepena presuda, tom 4, par. 562 (Gornji Vakuf), 572-575 (Prozor), 582, 584, 586 (Mostar), 609, 611, 614 (Zatvor u Dretelju i Zatvor u Gabeli), 625, 627, 630.

¹⁰²²⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 566-567, 573 (Prozor).

¹⁰²³⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 609-611, 614 (Zatvor u Gabeli i Zatvor u Dretelju).

¹⁰²³¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 574-575 (Prozor).

¹⁰²³² Prvostepena presuda, tom 4, par. 1239 (u odjeljku u kojem se razmatra Praljkova odgovornost nadređenog). V. takođe Prvostepena presuda, tom 2, par. 56-60.

¹⁰²³³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 65-68, 691, 693-694, 696-697, 699, 708, 710, 716-717, 721, 737-738, 747, 750, 757-758, 765-767, 814-815, 817-818, 1220.

¹⁰²³⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 691, 693, 695-697 (Prozor), 704, 707-708, 710 (Gornji Vakuf), 717-719, 723-724 (Jablanica), 729-730, 732, 734, 737-738, 748-750 (Mostar), 758 (Stolac), 759 (Čapljina), 761-763, 765-767, 776 (Vareš), 778, 780, 782 (Zatvor u Gabeli), 783-785 (Zatvor u Dretelju), 789-791, 793-794, 796 (Heliodrom), 797-798 (Zatočenički centar Vojno), 800-802 (Logor Vitina-Otok), 807-808, 813, 815. Pored toga, utvrđeno je da je Petković bio svjestan silovanja počinjenih tokom operacija HVO-a u opštini Mostar. Prvostepena presuda, tom 4, par. 828, 843. Pretresno vijeće je takođe konstatovalo da je Petković bio obaviješten o: (1) situaciji u opštini Gornji Vakuf putem jednog izvještaja u kojem se pominju, pored ostalog, krađe koje su tamo bile počinjene; i (2) krađama u opštini Vareš. Prvostepena presuda, tom 4, par. 130, 333, 705, 708, 710, 761, 765, 833, 848.

¹⁰²³⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 720, 730, 734-735, 777, 805, 808, 813, 816.

¹⁰²³⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 72, 827, 830, 834, 837, 840, 844. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 72.

¹⁰²³⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 66-68. V. takođe npr. Prvostepena presuda, tom 4, par. 695-697 (Prozor), 710 (Gornji Vakuf), 717-719, 721 (Jablanica), 730, 735, 750, 756 (Mostar), 776-777 (Vareš), 782 (Zatvor u Gabeli), 783, 785 (Zatvor u Dretelju), 796 (Heliodrom), 798 (Zatočenički centar Vojno), 800-802 (Logor Vitina-Otok), 820.

polovine januara 1993. o zločinima koje je HVO počinio u Gornjem Vakufu,¹⁰²³⁸ u kojima je bilo navedeno da je imovina Muslimana uništavana i pljačkana i da su tokom granatiranja u selu Duša poginuli "civili";¹⁰²³⁹ (2) izdao zapovijed 18. aprila 1993. kojom je naložio jedinicama HVO-a da prikupljaju informacije u vezi s ubijanjem zarobljenih vojnika i civila;¹⁰²⁴⁰ (3) bio očevidac bijednih uslova u školi u Sovićima u opštini Jablanica tokom obilaska te škole 4. maja 1993.;¹⁰²⁴¹ (4) primio Izvještaj CED-a od 14. juna 1993. kojim je obaviješten o prelaćivanjima, silovanjima i mogućim ubistvima u zapadnom Mostaru;¹⁰²⁴² (5) znao da su granatiranje i vatrena dejstva po istočnom Mostaru u periodu od juna 1993. do marta 1994. izazvali smrt, povrede i uništavanje imovine, s obzirom na to da je bio redovno upozoravan, od strane nekoliko svjedoka iz međunarodne zajednice, da se vrše napadi na civilne ciljeve;¹⁰²⁴³ (6) izdavao naređenja i brojna odobrenja za korištenje zatočenika za prisilni rad, uključujući naređenja od 15. jula i 8. avgusta 1993. za korištenje zatočenika sa Heliodroma i iz Logora Vitina-Otok na liniji fronta;¹⁰²⁴⁴ i (7) primio više pisama od MKCK-a u januaru 1994. u kojima je bio obaviješten o smrtnim slučajevima, ili o mogućnosti da do njih dođe, uslijed rada zatočenika sa Heliodroma i iz Zatočeničkog centra Vojno na liniji fronta, kao i uslijed teškog zlostavljanja zatočenika u Zatvoru u Dretelju.¹⁰²⁴⁵

3105. Pretresno vijeće je konstatovalo da je Ćorić: (1) dijelio namjeru za raseljavanje muslimanskog stanovništva iz HZ(R) HB putem djela nasilja i da je, u tu svrhu, omogućavao, učestvovao i doprinio planiranju raznih vojnih operacija počev od januara 1993., kao i hapšenja muškaraca, Muslimana, koji nisu bili pripadnici nijednih oružanih snaga;¹⁰²⁴⁶ (2) odigrao ključnu ulogu u funkcionisanju mreže zatočeničkih centara HVO-a do 10. novembra 1993. time što je doprinio hapšenju i zatočenju hiljada Muslimana, svjesno doprinio njihovom zatočenju u surovim uslovima, koristio zatočenike ili dopuštao da se oni koriste za rad na liniji fronta, te ih premještao iz jednog zatočeničkog centra u drugi;¹⁰²⁴⁷ (3) znao za nasilne zločine koji su počinjeni tokom nekoliko operacija HVO-a i u određenim zatočeničkim centrima, uključujući uništavanje kuća Muslimana, ubistvo, prisilno raseljavanje i zatočenje civila, Muslimana, kao i za zlostavljanje

¹⁰²³⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 705, 707-708, 710, gdje se upućuje, između ostalog, na dokazne predmete P01351, P01357.

¹⁰²³⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 130, 333, 707, gdje se upućuje na dokazne predmete P01351, P01357.

¹⁰²⁴⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 675, gdje se upućuje na dokazni predmet P01959.

¹⁰²⁴¹ Prvostepena presuda, tom 2, par. 605-606, tom 4, par. 724, 780. V. takođe Prvostepena presuda, tom 2, par. 575.

¹⁰²⁴² Prvostepena presuda, tom 4, par. 732, 828-829, 843, gdje se upućuje na dokazni predmet P02770.

¹⁰²⁴³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 743, 748-750. Nadalje, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Petković, nakon što je krajem oktobra 1993. primio nekoliko izvještaja kojima je bio obaviješten da su pripadnici HVO-a tokom napada na Stupni Do počinili razne nasilne zločine, uključujući ubijanje brojnih civila, zatražio da se pokrene istraga. V. Prvostepena presuda, tom 3, par. 485, tom 4, par. 676, 761, 765.

¹⁰²⁴⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 672, 790-793, 800-802.

¹⁰²⁴⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 783, 794, 796-798.

¹⁰²⁴⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 65-68, 922-923, 928, 936-938, 944-945, 953, 971, 973, 982, 984-986, 994, 996, 1000, 1004.

zatočenih Muslimana;¹⁰²⁴⁸ (4) znao za atmosferu ekstremnog nasilja u kojoj su se odvijale operacije HVO-a u opštinama Gornji Vakuf i Mostar ili doprinio toj atmosferi;¹⁰²⁴⁹ i (5) imao namjeru za, pored ostalog, uništavanje imovine, zlostavljanje tokom deložacija i zatočenja, loše uslove zatočenja, kao i ubistvo u određenim kontekstima – kao što su ubistva tokom napada na sela i gradove, kao i ona koja su bila povezana sa korištenjem zatočenika na liniji fronta za rad ili kao živi štit – kao dio ZZP-a.¹⁰²⁵⁰ Konkretno, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Ćorić: (1) znao, najkasnije 5. jula 1993., za činjenicu da su vojnici HVO-a otvarali vatru po zatočenicima na Heliodromu i, počev od jula 1993., prihvatio zlostavljanje zatočenika na Heliodromu;¹⁰²⁵¹ (2) morao znati, počev od 9. jula 1993., za pretrpanost u Zatvoru u Dretelju;¹⁰²⁵² (3) bio obaviješten, sredinom jula 1993., da su pripadnici Vojne policije otvorili vatru na nekoliko zatočenika u Zatvoru u Dretelju, pri čemu su dvojicu ranili i jednog ubili;¹⁰²⁵³ (4) bio obaviješten, putem jednog izvještaja koji je primio 29. jula 1993., o smrti petorice zatočenika u Zatvoru u Dretelju, od kojih su trojica bila ubijena hicima iz vatrenog oružja, dok su dvojica navodno umrla "prirodnom smrću";¹⁰²⁵⁴ (5) barem u julu, avgustu i septembru 1993., bio obavještavan o problemima s obezbjeđenjem zatočenika unutar Heliodroma;¹⁰²⁵⁵ (6) od jula do barem oktobra 1993., bio redovno obavještavan o tome da su zatočenici sa Heliodroma bili zlostavljani, ranjavani ili ubijani dok su radili na liniji fronta, a nije učinio ništa da spriječi tu praksu;¹⁰²⁵⁶ (7) u avgustu i oktobru 1993., primio izvještaje kojima je obaviješten o lošim uslovima zatočenja na Heliodromu;¹⁰²⁵⁷ (8) dana 9. avgusta 1993., potpisao jedan izvještaj za period od 1. do 31. jula 1993., u kojem se pominje povećanje broja zločina, uključujući silovanje, počinjenih u Mostaru tokom kampanja deložacije;¹⁰²⁵⁸ (9) bio

¹⁰²⁴⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 971, 982, 994, 996-999, 1001.

¹⁰²⁴⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 921, 923 (Gornji Vakuf), 929-930, 934, 938, 945 (istočni i zapadni Mostar), 948 (Ljubuški), 971 (Heliodrom), 977, 982 (Zatvor u Ljubuškom i Logor Vitina-Otok), 994 (Zatvor u Dretelju), 996-997 (Zatvor u Gabeli), 998 (Srednjoškolski centar u Prozoru), 1000-1002. Pored toga, utvrđeno je da je Ćorić bio svjestan krađa u opštini Gornji Vakuf, krađa i seksualnog zlostavljanja u opštini Mostar, te ubistva zatočenika u Zatvoru u Dretelju poslije sredine jula 1993. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1009-1014, 1018-1020.

¹⁰²⁴⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 933, 1009-1012.

¹⁰²⁵⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 66-68. V. takođe npr. Prvostepena presuda, tom 4, par. 923 (Gornji Vakuf), 928-929, 934 (zapadni Mostar), 938 (istočni Mostar), 955-957, 965-966 (Heliodrom), 974 (Zatvor u Ljubuškom), 977 (Logor Vitina-Otok), 987, 990, 994 (Zatvor u Dretelju), 1000-1004.

¹⁰²⁵¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 955 (gdje se upućuje na dokazni predmet P03209, Josipa Praljka, T(f). 14732-14735 (27. februar 2007.)), 956-957, 971.

¹⁰²⁵² Prvostepena presuda, tom 4, par. 985 (gdje se upućuje na dokazni predmet P03347), 987, 994.

¹⁰²⁵³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 988, gdje se upućuje na dokazne predmete P03446, P03476.

¹⁰²⁵⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 988, gdje se upućuje na dokazni predmet P03794.

¹⁰²⁵⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 955, gdje se upućuje na dokazne predmete P00285, str. 99, P03942, str. 2, P05008, str. 1.

¹⁰²⁵⁶ Prvostepena presuda, tom 2, par. 1484, tom 4, par. 955, 964-966. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 910.

¹⁰²⁵⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 962, gdje se upućuje na dokazne predmete P04186, P05563.

¹⁰²⁵⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1013, gdje se upućuje na dokazni predmet P04058, str. 3, 4, 7, 14. Pretresno vijeće je takođe konstatovalo da se u jednom izvještaju od 3. avgusta 1993., koji je bio direktno naslovljen na njega, navodi da su pripadnici ATG "Vinko Škrobo" i ATG "Benko Penavić" odgovorni za veliki dio zločina u Mostaru. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1013, gdje se upućuje na dokazni predmet P03928.

obaviješten, već od 25. oktobra 1992., o krađama koje su počinili pripadnici Vojne policije;¹⁰²⁵⁹ (10) bio obaviješten, sredinom juna 1993., da su vojnici HVO-a plijenili imovinu Muslimana tokom deložacija¹⁰²⁶⁰ i da se, nakon deložacija, saglasio s tim da se vojnici HVO-a i pripadnici Vojne policije usele u stanove ljudi koji su bili deložirani iz njih;¹⁰²⁶¹ i (11) znao da je uništavanje imovine činilo dio operacija HVO-a u Gornjem Vakufu u januaru 1993. i imao namjeru za te zločine.¹⁰²⁶²

3106. Takođe, Žalbeno vijeće uzima u obzir zaključke do kojih je Pretresno vijeće došlo u kontekstu Prlićeve, Stojićeve, Praljkove, Petkovićeve i Ćorićeve mogućnosti da predvide druge incidente osim onih o kojima je ovdje riječ. Konkretno, Pretresno vijeće je zaključilo da Prlić nije mogao da ne predvidi moguće počinjenje: (1) ubistava povezanih sa zatočenjima u opštini Jablanica u aprilu 1993. i ubistava počinjenih tokom kampanja deložacije u opštini Mostar počev najkasnije od juna 1993.;¹⁰²⁶³ (2) silovanja i seksualnog zlostavljanja u opštini Mostar najkasnije od juna 1993.;¹⁰²⁶⁴ (3) uništavanja džamija u opštini Jablanica u aprilu 1993.;¹⁰²⁶⁵ i (4) krađe imovine Muslimana u opštini Gornji Vakuf poslije napada od 18. januara 1993., u opštini Jablanica u aprilu 1993. i u opštini Mostar najkasnije od juna 1993.¹⁰²⁶⁶ Pretresno vijeće je zaključilo da je Stojić mogao da predvidi "da će" pripadnici HVO-a počiniti: (1) seksualno zlostavljanje u opštini Mostar u julu i septembru 1993.;¹⁰²⁶⁷ (2) krađe u opštini Gornji Vakuf počev od januara 1993.;¹⁰²⁶⁸ i (3) krađe u opštini Mostar u maju i junu 1993., kao i u periodu od avgusta do 15. novembra 1993.¹⁰²⁶⁹ Pretresno vijeće je zaključilo da je Praljak mogao da predvidi "da će" pripadnici HVO-a počiniti krađe u opštini Gornji Vakuf počev od januara 1993. i u selu Raštani u opštini Mostar približno 24. avgusta 1993.¹⁰²⁷⁰ Pretresno vijeće je zaključilo da je Petković mogao da predvidi "da će" pripadnici HVO-a počiniti: (1) krađe u opštini Gornji Vakuf počev od januara 1993.;¹⁰²⁷¹ (2) krađe i uništavanje džamija u opštini Jablanica u aprilu 1993.;¹⁰²⁷² (3) seksualno zlostavljanje i krađe u opštini Mostar u periodu od juna 1993. do februara 1994.;¹⁰²⁷³ i (4) seksualno zlostavljanje i

¹⁰²⁵⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1247, 1250.

¹⁰²⁶⁰ Prvostepena presuda, tom 2, par. 871, 873-874, 876 (gdje se upućuje, između ostalog, na dokazne predmete P02749, P02769, P02754), tom 4, par. 929, 1011.

¹⁰²⁶¹ Prvostepena presuda, tom 2, par. 874, 876, tom 4, par. 929, 1011 (gdje se upućuje, između ostalog, na dokazni predmet P02879).

¹⁰²⁶² Prvostepena presuda, tom 4, par. 922-923. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 921.

¹⁰²⁶³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 283-284. V. gore, par. 2838, 2844, 2847.

¹⁰²⁶⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 284. V. gore, par. 2838, 2847.

¹⁰²⁶⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 283. V. gore, par. 2838, 2844.

¹⁰²⁶⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 282-284. V. gore, par. 2838, 2843-2844, 2847.

¹⁰²⁶⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 436-437. V. gore, par. 2851.

¹⁰²⁶⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 439. V. gore, par. 2850.

¹⁰²⁶⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 444-446. V. gore, par. 2850, fusnota 9409.

¹⁰²⁷⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 635, 638. V. gore, par. 2882.

¹⁰²⁷¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 837. V. gore, par. 2900, 2932.

¹⁰²⁷² Prvostepena presuda, tom 4, par. 838, 840, 852. V. gore, par. 2900, 2932, 2961.

¹⁰²⁷³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 830, 845. V. gore, par. 2900, 2909, 2940.

krađe u opštini Vareš u oktobru i novembru 1993.¹⁰²⁷⁴ Pretresno vijeće je zaključilo da je Ćorić: (1) mogao da predvidi "da će" pripadnici HVO-a počiniti krađe u opštini Gornji Vakuf počev od januara 1993. i krađe i seksualno zlostavljanje u opštini Mostar počev od maja 1993.,¹⁰²⁷⁵ i (2) mogao da predvidi da bi mogla biti počinjena ubistva tokom zatočenja u Zatvoru u Dretelju najkasnije sredinom jula 1993.¹⁰²⁷⁶

3107. Prilikom donošenja ovih zaključaka, Pretresno vijeće je uzelo u obzir, pored ostalog, učešće svakog od žalilaca u događajima u nekoj konkretnoj opštini ili zatočeničkom objektu, izvještaje i naređenja koji pokazuju da su oni znali za zločine u nekoj konkretnoj opštini ili zatočeničkom objektu, kao i njihovo znanje o atmosferi nasilja u kojoj su se odvijale operacije u nekoj konkretnoj opštini ili njihov doprinos toj atmosferi.¹⁰²⁷⁷ Važno je primijetiti da se ti zaključci o Prlićevoj, Stojićevoj, Praljkovoj, Petkovićevoj i Ćorićevoj mogućnosti da predvide gore navedene zločine uglavnom odnose na incidente koji su se desili prije incidenata o kojima je ovdje riječ. Međutim, osim što je navelo da ne raspolaže dokazima relevantnim za utvrđivanje njihove odgovornosti, Pretresno vijeće nije objasnilo na osnovu čega je smatralo da ti isti faktori nisu relevantni za njihovu odgovornost za incidente o kojima je ovdje riječ. To u potpunosti odudara od onih slučajeva u kojima Pretresno vijeće jeste zaključilo da predvidljivost nije dokazana, ali je barem objasnilo koji je faktor bio presudan za taj zaključak.¹⁰²⁷⁸

3108. Štaviše, nakon što je analiziralo odjeljke o trećoj kategoriji UZP-a u odnosu na svakog od žalilaca i uporedilo one incidente o kojima je Pretresno vijeće izričito raspravljalo s onima o kojima nije, Žalbena vijeće nije moglo da razazna nekakav dosljedan obrazac koji bi otkrio rezonovanje na kojem je Pretresno vijeće zasnovalo svoje zaključke o tome koliko su razni faktori bili relevantni za jedan incident za razliku od drugog. Na primjer, u dva slučaja u kojima je Pretresno vijeće izričito raspravljalo i osudilo Prlića i Petkovića za određene incidente, ono je uputilo, pored ostalih faktora, na to da su oni znali za atmosferu nasilja protiv muslimanskog stanovništva i/ili za zločine koje su isti počinio ranije počinili u jednoj drugoj operaciji u jednoj drugoj opštini.¹⁰²⁷⁹ Ovo ukazuje na to

¹⁰²⁷⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 834, 848. V. gore, par. 2900, 2916, 2951.

¹⁰²⁷⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1009, 1011, 1014. V. gore, par. 2969, 2972, 2983.

¹⁰²⁷⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1020. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1021. V. takođe gore, par. 2969, 2993-2994.

¹⁰²⁷⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 282-284 (Prlić), 435, 438-439, 444-447 (Stojić), 633-638 (Praljak), 827-831, 833-834, 836-837, 839-840, 843-844, 846-848, 851-852 (Petković), 1009, 1011-1014, 1018 (Ćorić). V. gore, par. 2837-2838, 2849-2851, 2881-2882, 2899-2900, 2909, 2916, 2932, 2940, 2951, 2961, 2968-2969, 2972, 2983, 2993-2994.

¹⁰²⁷⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 285-287 (Prlić), 440-443, 448-449 (Stojić), 639-643 (Praljak), 823-825, 841, 849 (Petković), 1015-1016 (i fusnota 1896), 1017-1019 (Ćorić). V. takođe npr. gore, par. 3032-3033, 3056-3057, 3091-3095.

¹⁰²⁷⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 283 (prilikom ocjenjivanja Prlićeve mogućnosti da predvidi zločine u opštini Jablanica u aprilu 1993., Pretresno vijeće je uputilo na to da je on znao za atmosferu nasilja protiv muslimanskog stanovništva u opštini Gornji Vakuf u januaru 1993.), 826-830 (prilikom ocjenjivanja Petkovićeve mogućnosti da

da je i samo Pretresno vijeće smatralo da jedan takav posredni faktor – to jest znanje o zločinima i atmosferi nasilja, čak i u različitim opštinama – jeste relevantan. Međutim, nije jasno kako je Pretresno vijeće ocijenilo te faktore u odnosu na druge incidente o kojima nije izričito raspravljalo.

3109. Nadalje, u vezi s tri incidenta u kojima se radilo o istoj vrsti zločina počinjenih u istom zatočeničkom objektu, Pretresno vijeće je o odgovornosti Prlića i Petkovića izričito raspravljalo samo u odnosu na neke od tih incidenata, te se čini da ih je oslobodilo optužbi zbog toga što su oni bili obaviješteni o lošim uslovima u tom zatočeničkom objektu tek nakon što su se pomenuti incidenti desili.¹⁰²⁸⁰ Za razliku od toga, ono u kontekstu njihove odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a uopšte nije raspravljalo o preostalim incidentima u istom zatočeničkom objektu.¹⁰²⁸¹ Uslijed toga je, nadalje, nemoguće razaznati na osnovu čega je Pretresno vijeće izričito raspravljalo o sva tri incidenta u ovom zatočeničkom objektu kada je ocjenjivalo Ćorićevu odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a,¹⁰²⁸² dok ni o jednom od njih nije raspravljalo prilikom ocjenjivanja Stojićeve i Praljkove odgovornosti.¹⁰²⁸³

3110. Takođe vrijedi primijetiti da, u odnosu na Stojićevu i Praljkovu odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a, Pretresno vijeće uopšte nije raspravljalo o incidentima lišavanja života, čak ni u slučajevima u kojima je do lišavanja života došlo tokom operacija u vezi s kojima je konstatovalo da su Stojić i Praljak bili umiješani i/ili da su namjeravali/prihvatili djela nasilja ili zločine.¹⁰²⁸⁴ Za

---

predvidi seksualno nasilje tokom akcija deložacije u zapadnom Mostaru, opština Mostar, u junu, julu i septembru 1993., Pretresno vijeće je uputilo na to da je on znao za zločine koje su isti počinioci počinili u Sovićima i Doljanima u opštini Jablanica u aprilu 1993.).

¹⁰²⁸⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 285-286, 825.

¹⁰²⁸¹ To se vidi iz toga što Pretresno vijeće jeste raspravljalo o Prličevoj mogućnosti da predvidi smrt jednog zatočenika dana 16. jula 1993. u Zatvoru u Dretelju – u vezi s kojom je Prlića oslobodilo optužbi, naizgled na osnovu toga što je on o lošim uslovima zatočenja u Zatvoru u Dretelju bio obaviješten tek na sastancima od 19. i 20. jula 1993. – a uopšte nije raspravljalo o njegovoj odgovornosti za lišavanje života trojice zatočenika sredinom jula i smrt dvojice zatočenika u avgustu 1993. u istom objektu. Uporedi Prvostepenu presudu, tom 3, par. 85-91, 694, 745, 748, tom 4, par. 285-286 (u vezi sa smrću jednog zatočenika u Zatvoru u Dretelju dana 16. jula 1993.), sa Prvostepenom presudom, tom 3, par. 113-115, 119-122, 695-696, 746-748 (u vezi s lišavanjem života trojice zatočenika sredinom jula i smrću dvojice zatočenika u Zatvoru u Dretelju u avgustu 1993.). U vezi s Petkovićem, Pretresno vijeće je na kraju zaključilo da on nije mogao da predvidi dva incidenta lišavanja života u Zatvoru u Dretelju sredinom jula 1993. zato što je o tim događajima, kao i o lošim uslovima zatočenja, bio obaviješten tek u januaru 1994. Pretresno vijeće je izričito razmotrilo da li je on mogao da predvidi ta dva incidenta, ali uopšte nije pomenulo treći incident povezan sa smrću dvojice zatočenika u Zatvoru u Dretelju u avgustu 1993. Uporedi Prvostepenu presudu, tom 3, par. 85-91, 113-115, 694-695, 745-746, 748, tom 4, par. 825 (u vezi s lišavanjima života dana 14. jula i smrću uslijed loših uslova sredinom jula 1993.), sa Prvostepenom presudom, tom 3, par. 119-122, 696, 747-748 (u vezi sa smrću dvojice zatočenika u Zatvoru u Dretelju u avgustu 1993.).

¹⁰²⁸² Prvostepena presuda, tom 4, par. 1017-1020. Pretresno vijeće je utvrdilo da je, počev od sredine jula 1993., Ćorić bio obaviješten o tome da su pripadnici HVO-a zlostavljali zatočenike u Zatvoru u Dretelju i da se ne može utvrditi da je on mogao da predvidi ubistva zatočenika koja su se desila prije tog datuma, ali da mu je poslije toga postalo moguće da predvidi da bi tokom zatočenja moglo biti počinjeno ubistvo. Pretresno vijeće je, shodno tome, oslobodilo Ćorića optužbi za dva incidenta ubistva tokom zatočenja sredinom jula 1993., ali ga je osudilo za jedan incident ubistva tokom zatočenja koji se desio u avgustu 1993. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1018-1021.

¹⁰²⁸³ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 433-450, 632-644.

¹⁰²⁸⁴ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 434-450, 632-644. Vrijedi primijetiti da je Pretresno vijeće razmotrilo Stojićevo učešće u događajima u opštini Mostar i njegovo znanje o atmosferi ekstremnog nasilja koja je tamo postojala i

razliku od toga, Pretresno vijeće je izričito raspravljalo o određenim incidentima seksualnog nasilja i krađe u takvim okolnostima i utvrdilo kako slijedi: (1) Stojić je mogao da predvidi seksualno nasilje u Mostaru; (2) Stojić i Praljak su mogli da predvide krađe u Gornjem Vakufu i Mostaru; i (3) oni nisu mogli da predvide druge incidente krađe ili seksualnog nasilja.¹⁰²⁸⁵ Isto tako, iako se oslonilo na Petkovićevo učešće u operacijama HVO-a u opštinama Jablanica i Mostar kada je ocjenjivalo njegovu odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a za seksualno zlostavljanje i krađe na tim lokacijama, Pretresno vijeće uopšte nije pomenulo lišavanja života koja su se desila u vezi s tim istim operacijama.¹⁰²⁸⁶ Isto tako, Pretresno vijeće je propustilo da iznese bilo kakvu izričitu analizu Ćorićeve odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za incidente lišavanja života u opštini Mostar, uprkos tome što je konstatovalo da je on učestvovao u planiranju tamošnjih akcija deložacije i što je izričito raspravljalo o krađama i seksualnom nasilju koji su na toj lokaciji počinjeni tokom tih operacija i utvrdilo da je on odgovoran za njih.¹⁰²⁸⁷

---

na osnovu toga zaključilo da je on mogao da predvidi seksualno nasilje u julu i septembru 1993. i krađe u maju i junu 1993. i u periodu od avgusta 1993. pa nadalje, ali da nije raspravljalo o lišavanjima života koja su se u toj opštini desila u istom vremenskom okviru, kao što su lišavanja života desetorice zatočenih Muslimana, pripadnika ABiH, na Mašinskom fakultetu dana 10. i 11. maja 1993., još dvojice zatočenih Muslimana u periodu od 8. do 11. jula 1993., i jednog civila, Muslimana, u Buni dana 14. jula 1993. Uporedi Prvostepenu presudu, tom 4, par. 349, 355-358, 434-437, 444-446, sa Tabelom tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić), incidenti 3-4. U vezi s Praljkom, na primjer, Pretresno vijeće je konstatovalo da je on planirao i rukovodio vojnim operacijama HVO-a u opštini Prozor počev od 24. jula 1993., da je bio upoznat sa situacijom na terenu prije tog datuma, oslonivši se na, pored ostalog, jedan izvještaj Glavnog stožera HVO-a od 17. jula 1993., te da nije mogao da ne zna da su pripadnici HVO-a iseljavali i držali u zatočenju muslimansko stanovništvo iz Prozora u periodu od jula do avgusta 1993. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 566, 573. Pretresno vijeće je takođe konstatovalo da je Praljak učestvovao u planiranju i rukovođenju operacijama HVO-a u opštini Mostar u periodu od 24. jula do početka novembra 1993. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 577, 579-581, 586, 636. Uprkos tome, Pretresno vijeće nije raspravljalo o incidentima lišavanja života na tim lokacijama, uključujući lišavanje života šestoro zarobljenih civila, Muslimana, u selima Prajine i Tolovac u opštini Prozor dana 19. jula 1993. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 633-644. V. takođe Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Praljak), incidenti 1, 3-4.

¹⁰²⁸⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 434-448, 633-643. Pored toga, Žalbeno vijeće ima u vidu da, uprkos svojim zaključcima o Praljkovom učešću u događajima u opštinama Prozor i Mostar tokom određenih perioda i njegovom znanju o njima, kao što je opisano gore (v. gore, fusnota 10284), Pretresno vijeće nije raspravljalo o nekim incidentima seksualnog nasilja i krađe koji su bili počinjeni u tim opštinama tokom istih vremenskih perioda. Uporedi Prvostepenu presudu, tom 4, par. 566, 573, 577, 579-581, 586, 636, sa Tabelom tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Praljak), incidenti 14-18, 26-27.

¹⁰²⁸⁶ Uporedi Prvostepenu presudu, tom 2, par. 569, 580-581, 584 (činjenični zaključci o lišavanjima života u školi u Sovićima), 845-853, 903-909, 940-944 (činjenični zaključci o lišavanjima života u Mostaru), tom 3, par. 665-666 (pravni zaključci o lišavanjima života u školi u Sovićima), 668-670, 717-719 (pravni zaključci o lišavanjima života u Mostaru), tom 4, par. 826-830 (Petkovićeve odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a za seksualno zlostavljanje u Mostaru), 838-840 (Petkovićeve odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a za krađe u školi u Sovićima), 842-845 (Petkovićeve odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a za krađe u Mostaru), sa Prvostepenom presudom, tom 4, par. 823-825 (Petkovićeve odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a samo za ubistva u Stocu, Čapljini i Zatvoru u Dretelju). Žalbeno vijeće ima u vidu da je, u vezi s Petkovićeve odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za lišavanja života, Pretresno vijeće samo raspravljalo o incidentima lišavanja života u opštinama Stolac i Čapljina i u Zatvoru u Dretelju i konstatovalo da Petković nije mogao da predvidi te incidente lišavanja života. Prvostepena presuda, tom 4, par. 823-825.

¹⁰²⁸⁷ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 934, 938, 945, 1000 (Ćorićevo učešće u akcijama deložacije u Mostaru i njegova namjera u vezi s tim), 1010-1014 (Ćorićeva odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a za seksualno zlostavljanje i krađe u Mostaru). Žalbeno vijeće ima u vidu da je, u vezi sa Ćorićeve odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za lišavanja života, Pretresno vijeće samo raspravljalo o incidentima lišavanja života u opštinama Stolac i Čapljina i u Zatvoru u Dretelju. Od tih lišavanja života, Pretresno vijeće ga je proglasilo odgovornim za neka lišavanja života u

3111. Takođe, u vezi s uništavanjem džamija u Sovićima i Doljanima u opštini Jablanica u aprilu 1993., Žalbeno vijeće ima u vidu da je Pretresno vijeće konstatovalo da su, "budući da su se ta djela [uništavanja] dogodila tokom vojnih dejstava HVO-a usmjerenih protiv mjesta s većinskim muslimanskim stanovništvom, tokom kojih su snage HVO-a uništile mnoge objekte koji nisu bili vojnog karaktera, [...] optuženi, kao članovi UZP-a, znali da bi tokom tih vojnih dejstava mogle biti uništene i te džamije, ali su svjesno prihvatili taj rizik", te je navelo da će o tome raspravljati u odnosu na odgovornost svakog od žalilaca po trećoj kategoriji UZP-a.¹⁰²⁸⁸ Uprkos tom zaključku i drugim zaključcima koji su mu dosljedni,¹⁰²⁸⁹ Pretresno vijeće je ipak zauzelo stav da Stojić i Pušić nisu mogli da predvide uništavanje džamija u Sovićima i Doljanima¹⁰²⁹⁰ i nije raspravljalo o tom incidentu kada je ocjenjivalo Praljkovu i Ćorićevu odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a.¹⁰²⁹¹ Pored toga, uprkos tome što je konstatovalo da zločin uništavanja ustanova namijenjenih religiji ili obrazovanju nije bio dio ZZP-a prije juna 1993.¹⁰²⁹² i da su Stojić, Ćorić i Pušić bili umiješani u razne aktivnosti HVO-a usmjerene protiv Muslimana u Mostaru koje su započele 9. maja 1993.,¹⁰²⁹³ Pretresno vijeće je propustilo da raspravlja o tome da li su oni ili bilo koji drugi žalilac odgovorni, po trećoj kategoriji UZP-a, za uništavanje Baba Beširove džamije, za koje je utvrdilo da se desilo "oko 10. maja 1993.". ¹⁰²⁹⁴

3112. Sve te nedosljednosti pokreću daljnja pitanja u vezi s metodologijom koju je Pretresno vijeće primijenilo kada je utvrđivalo koji incident zavređuje da se o njemu izričito raspravlja u zasebnim odjeljcima o trećoj kategoriji UZP-a u odnosu na svakog od žalilaca.

3113. Na osnovu gore navedenog, Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, smatra da generalna izjava Pretresnog vijeća da nema dokaza u vezi s Prličevom, Stojićevom, Praljkovom,

---

Zatvoru u Dretelju, dok je za ostala lišavanja života konstatovalo da on nije mogao da ih predvidi. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1015-1020.

¹⁰²⁸⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 73. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 71, 632, 822, 1008. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 433, 1213.

¹⁰²⁸⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 283 (gdje se konstatuje da je Prlič mogao da predvidi uništavanje džamija u Sovićima i Doljanima i da je voljno prihvatio taj rizik), 852 (gdje se konstatuje da je Petković mogao da predvidi uništavanje džamija u Sovićima i Doljanima i da je voljno prihvatio taj rizik).

¹⁰²⁹⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 449 (gdje se konstatuje da Stojić nije mogao da predvidi uništavanje džamija u Sovićima i Doljanima), 1214 (gdje se konstatuje da Pušić nije mogao da predvidi uništavanje džamija u Sovićima i Doljanima).

¹⁰²⁹¹ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 633-644 (Praljak), 1008-1020 (Ćorić).

¹⁰²⁹² Prvostepena presuda, tom 4, par. 342, 433, 1213. V. gore, par. 2833 i fusnota 9243.

¹⁰²⁹³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 348-349, 426, 445, 928, 1000, 1110. Konkretno, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Stojić učestvovao u planiranju vojnih operacija HVO-a i hapšenja Muslimana, da je Ćorić doprinio planiranju kampanja hapšenja, a Pušić učestvovao u tim kampanjama. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 348-349, 426, 445, 928, 1000, 1110.

¹⁰²⁹⁴ Prvostepena presuda, tom 2, par. 791. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 792, tom 4, par. 729. Žalbeno vijeće podsjeća da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je konstatovalo da je Petković odgovoran za uništavanje Baba Beširove džamije po prvoj kategoriji UZP-a. V. gore, par. 2447-2449.

Petkovićevom i Ćorićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za dotične incidente,¹⁰²⁹⁵ kako se čini, ne odražava ocjenu spisa prvostepenog postupka od strane samog Pretresnog vijeća. Osim te izjave, Pretresno vijeće nije raspravljalo o tome koje je faktore i zaključke smatralo relevantnim ali nedovoljnim da bi se dokazala *mens rea* za treću kategoriju UZP-a.¹⁰²⁹⁶ Uslijed toga, nemoguće je da se u potpunosti shvati na osnovu čega je Pretresno vijeće smatralo da faktori na koje se oslonilo da bi zaključilo da su Prlić, Stojić, Praljak, Petković i Ćorić mogli da predvide neke zločine – što je za posljedicu imalo njihove osuđujuće presude – nisu bili dovoljni da pokažu da su oni mogli da predvide mogućnost da bi moglo doći do spornih incidenata. Štaviše, Pretresno vijeće jeste raspravljalo o nekim incidentima i oslobodilo Prlića, Stojića, Praljka, Petkovića i Ćorića optužbi za te incidente, ali je odlučilo da sporni incidenti ne iziskuju nikakvu analizu. Osim opšte izjave da nije bilo relevantnih dokaza,¹⁰²⁹⁷ u Prvostepenoj presudi nema nikakvog jasnog objašnjenja o tome na osnovu čega su ti incidenti tretirani različito. U ovim okolnostima, Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, konstatuje da je Pretresno vijeće propustilo da objasni, "jasno i artikulirano",¹⁰²⁹⁸ kako je došlo do zaključka da Prlić, Stojić, Praljak, Petković i Ćorić nisu odgovorni za dotične incidente po trećoj kategoriji UZP-a. Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, konstatuje da ova omaška predstavlja propust da se iznese obrazloženje, što predstavlja grešku u primjeni prava.¹⁰²⁹⁹

(iii) Zaključak

3114. Na osnovu gore navedenog, Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, prihvata žalbenu podosnovu tužilaštva 1(C) utoliko što konstatuje da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava zbog toga što je propustilo da iznese obrazloženje u vezi s Prlićevom, Stojićevom, Praljkovom, Petkovićevom i Ćorićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a u odnosu na dotične incidente na koje se tužilaštvo žalilo u okviru ove žalbene podosnove. Žalbeno vijeće će uticaj ovog zaključka ocijeniti dolje.¹⁰³⁰⁰ S obzirom na ovaj zaključak o žalbenoj podosnovi tužilaštva 1(C), nema potrebe da Žalbeno vijeće razmatra argumente koje je tužilaštvo u vezi s tim

---

¹⁰²⁹⁵ V. gore, par. 3096-3097, 3100.

¹⁰²⁹⁶ Samo u odjeljku koji se odnosi na Ćorićevu odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a, Pretresno vijeće je primijetilo da mu "nije predložen nijedan dokaz koji pokazuje da je [...] [...] Ćorić bio obaviješten o drugim krivičnim djelima van okvira [UZP-a] [osim o onima navedenim]" u tom odjeljku. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1022. Međutim, čak ni ova izjava ne rasvjetljava kako je Pretresno vijeće ocijenilo druge vrste dokaza. Na primjer, nije jasno zbog čega je omogućavanje operacija HVO-a bilo dovoljno da se izvede zaključak da Ćorić nije mogao da ne zna za zločine na nekim lokacijama, ali ne i na drugim. Uporedi Prvostepenu presudu, tom 4, par. 1009, s Prvostepenom presudom, tom 4, par. 1022.

¹⁰²⁹⁷ V. gore, par. 3096-3097, 3100.

¹⁰²⁹⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 137.

¹⁰²⁹⁹ V. gore, par. 19.

¹⁰³⁰⁰ V. dolje, par. 3115-3132.

incidentima¹⁰³⁰¹ iznijelo u svojim preostalim žalbenim podosnovama (to jest, u svojoj žalbenoj podosnovi 1(E),¹⁰³⁰² kao ni one u vezi sa Ćorićevom odgovornošću u odnosu na dva incidenta ubistva u Čapljini koji su, osim u žalbenoj podosnovi 1(E), izneseni u žalbenim podosnovama 1(A), 1(B) i 1(D))¹⁰³⁰³ i odbacuje ih kao bespredmetne.

(f) Implikacije zaključaka Žalbenog vijeća o žalbenim podosnovama tužilaštva 1(A) i 1(C) i zatraženi pravni lijek

3115. Žalbeno vijeće je konstatovalo da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava zbog toga što nije primijenilo ispravan pravni standard u vezi s *mens rea* kod treće kategorije UZP-a na incidente na koje se tužilaštvo žalilo u okviru svoje žalbene podosnove 1(A).¹⁰³⁰⁴ Ono je takođe konstatovalo da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava zbog toga što je propustilo da iznese obrazloženje u vezi s Prličevom, Stojićevom, Praljkom, Petkovićevom i Ćorićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za incidente na koje se tužilaštvo žalilo u okviru svoje žalbene podosnove 1(C).¹⁰³⁰⁵ Žalbeno vijeće će sada razmotriti implikacije tih konstatacija.

(i) Argumenti strana u postupku

3116. Tužilaštvo traži da Žalbeno vijeće: (1) ispravi greške Pretresnog vijeća;¹⁰³⁰⁶ (2) izvrši preispitivanje *de novo* i konstatuje da su elementi *mens rea* za treću kategoriju UZP-a ispunjeni na osnovu člana 7(1) Statuta;¹⁰³⁰⁷ i (3) poništi oslobađajuće presude koje su izrečene po tim tačkama Optužnice, izrekne žalionicima osuđujuće presude i, s tim u skladu, poveća njihove kazne.¹⁰³⁰⁸ Tužilaštvo izlaže nekoliko zaključaka Pretresnog vijeća i dokaza koji bi, po mišljenju tužilaštva,

¹⁰³⁰¹ V. gore, par. 3079, fusnote 10103-10121.

¹⁰³⁰² U vezi s Prličevom, Stojićevom, Praljkom, Petkovićevom i Ćorićevom odgovornošću, tužilaštvo se na sve dotične incidente na koje se žalilo u okviru svoje žalbene podosnove 1(C) takođe žalilo u okviru žalbene podosnove 1(E). Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Prlič), incidenti 1-7, 9-12, 14-28, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić), incidenti 1-19, 21-22, 24-26, 28, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Praljak), incidenti 1-18, 22-30, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incidenti 1-5, 8-18, 20, Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Ćorić), incidenti 1-4, 6, 8-9, 12-26, 30-31. U vezi s incidentom koji je identifikovan kao incident 19 u Tabeli tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), v. gore, fusnota 10145.

¹⁰³⁰³ Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Ćorić), incidenti 8-9. V. gore, fusnote 9898, 10101.

¹⁰³⁰⁴ V. gore, par. 3030.

¹⁰³⁰⁵ V. gore, par. 3114.

¹⁰³⁰⁶ Najava žalbe tužilaštva, par. 12; Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 25, 82, 98, 120, 134, 157, 172, 192, 219, 237, 268, 274, 277, 424; žalbeni pretres, ŽT. 763, 852 (28. mart 2017.).

¹⁰³⁰⁷ Najava žalbe tužilaštva, par. 12; Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 32, 43, 81-82, 98, 119-120, 134, 156-157, 172, 191-192, 219, 236-237, 268, 274, 277; ŽT. 754 (28. mart 2017.).

¹⁰³⁰⁸ Najava žalbe tužilaštva, par. 12; Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 20, 25, 32, 43, 82, 98, 120, 134, 157, 172, 192, 219, 237, 268, 274, 277, 424; žalbeni pretres, ŽT. 754, 763, 852 (28. mart 2017.). Tužilaštvo tvrdi da bi Žalbeno vijeće, ukoliko izrekne osuđujuće presude u odnosu na relevantne incidente po trećoj kategoriji UZP-a, trebalo da uzme u obzir

trebali da dovedu do izricanja osuđujućih presuda žalionicima za brojne dodatne zločine iz treće kategorije UZP-a.¹⁰³⁰⁹ Alternativno, tužilaštvo traži da Žalbeno vijeće primijeni svoja diskreciona ovlaštenja i ovo pitanje vrati na razmatranje sudskom vijeću ovog Međunarodnog suda kako bi ono primijenilo ispravan pravni standard na spis prvostepenog postupka.¹⁰³¹⁰

3117. Prlić i Ćorić odgovaraju da bi izricanje nove osuđujuće presude ili povećanje njihovih kazni u žalbenom postupku ugrozilo njihovo temeljno pravo da njihove osuđujuće presude preispita viši sud, kao što je propisano članom 14(5) Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (dalje u tekstu: Međunarodni pakt),¹⁰³¹¹ koji je "implicitno ugrađen u član 25 Statuta".¹⁰³¹² Oni

---

odgovornost žalilaca po članu 7(3) za te zločine kao otežavajući faktor prilikom odmjeravanja kazne. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 424.

¹⁰³⁰⁹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 25, 32, 43, 53. V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 54-276 (Odjeljak G). Alternativno, u vezi sa žalbenom podosnovom 1(C), i u slučaju da Žalbeno vijeće ne bude uvjereno da su elementi treće kategorije UZP-a ispunjeni, tužilaštvo, u svojoj najavi žalbe, traži da Žalbeno vijeće: (1) konstatuje da su elementi drugih vidova odgovornosti po kojima se teretilo u Optužnici ispunjeni; (2) izrekne žalionicima osuđujuće presude po članu 7(1) i/ili članu 7(3) Statuta; i (3) s tim u skladu, poveća njihove kazne. Najava žalbe tužilaštva, par. 12. Međutim, Žalbeno vijeće ima u vidu da tužilaštvo u svom žalbenom podnesku pominje treću kategoriju UZP-a i odgovornost nadređenog samo kao alternativne vidove odgovornosti, a da se uopšte ne očituje u odnosu na druge vidove odgovornosti. Nadalje, tužilaštvo je, u svom žalbenom podnesku, samo u vezi s ograničenim brojem incidenata u odnosu na koje je iznijelo prigovore u okviru svoje žalbene podosnove 1(C) zatražilo da Žalbeno vijeće proglasi žalioce odgovornim na osnovu odgovornosti nadređenog u slučaju da ne bude uvjereno da su elementi treće kategorije UZP-a ispunjeni. Uporedi Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 279, sa Tabelom tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Prlić), Tabelom tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić), Tabelom tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Praljak), Tabelom tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković) i Tabelom tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Ćorić). Ti incidenti su: (1) lišavanje života trojice zatočenih Muslimana sredinom jula 1993. i smrt dvojice zatočenih Muslimana uslijed zlostavljanja u avgustu 1993., pri čemu su se oba ta incidenta desila u Zatvoru u Dretelju, u odnosu na Prličevu odgovornost (v. Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Prlić), incidenti 9-10); (2) oduzimanje imovine i pljačkanje imovine koja je pripadala Muslimanima zatočenim u Silosu u opštini Čapljina dana 23. avgusta 1993., u odnosu na Stojićevu odgovornost (v. Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Stojić), incident 28); i (3) smrt dvojice zatočenih Muslimana uslijed zlostavljanja u Zatvoru u Dretelju u avgustu 1993., u odnosu na Petkovićevu odgovornost (v. Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (Petković), incident 8). Shodno tome, Žalbeno vijeće smatra da je tužilaštvo odustalo od ovog argumenta u vezi s drugim incidentima koje je prethodno pomenulo u svojoj najavi žalbe.

¹⁰³¹⁰ Najava žalbe tužilaštva, par. 12; Replika tužilaštva, par. 4. Žalbeno vijeće ima u vidu da je tužilaštvo ovaj argument po prvi put iznijelo u svojoj najavi žalbe, ali da ga nije dalje razradilo u svom žalbenom podnesku. Međutim, s obzirom na to da ga je potom ponovilo u svojoj replici, Žalbeno vijeće smatra da tužilaštvo nije odustalo od ovog alternativnog zahtjeva za pravnim lijekom.

¹⁰³¹¹ Prličev odgovor, par. 11-14, gdje se upućuje, između ostalog, na član 25 Statuta, član 14(5) Međunarodnog pakta, Drugostepenu presudu u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin*, Djelimično suprotno mišljenje sudije Pocara, par. 9, Drugostepenu presudu u predmetu *Semanza*, Suprotno mišljenje sudije Pocara, par. 1; Ćorićev odgovor, par. 9, gdje se upućuje na član 14(5) Međunarodnog pakta. U vezi sa članom 14 Međunarodnog pakta, Prlić takođe tvrdi da je u Drugostepenoj presudi u predmetu *Tadić* Žalbeno vijeće "izričito usvojilo komentare iz Izvještaja generalnog sekretara (S/25704) da Međunarodni sud 'mora da poštuje međunarodno priznate standarde u vezi s pravima optuženih, uključujući član 14 [Međunarodnog pakta]'", i riješilo da taj član "odražava imperativnu normu međunarodnog prava koje se Međunarodni sud mora pridržavati". Prličev odgovor, par. 13, gdje se upućuje, između ostalog, na *Tužilac protiv Duška Tadića*, predmet br. IT-94-1-A-AR77, Potvrđujuća presuda o navodima protiv prethodnog pravnog zastupnika, Milana Vujina, 27. februar 2001., str. 3, Savjet bezbjednosti UN-a, Rezolucija 827 (25. maj 1995.), Izvještaj generalnog sekretara u skladu s paragrafom 2 Rezolucije 808 (1993) Savjeta bezbjednosti, S/25704 (3. maj 1993.), par. 106, 116. V. takođe Prličev odgovor, par. 169.

¹⁰³¹² Prličev odgovor, par. 11.

iznose argument da bi Žalbeno vijeće, u slučaju da utvrdi da bi se trebala izreći nova osuđujuća presuda ili da bi se kazna trebala povećati, trebalo da vrati predmet Pretresnom vijeću.¹⁰³¹³

3118. Stojić odgovara da bi Žalbeno vijeće, ukoliko prihvati prvu žalbenu osnovu tužilaštva, trebalo da odbije da poveća njegovu kaznu.¹⁰³¹⁴ Stojić navodi da tužilaštvo nije uspjelo da pokaže da bi bilo kakva nova osuđujuća presuda povećala težinu njegovog kažnjivog ponašanja kad se ono posmatra u cjelini zato što je Pretresno vijeće izreklo osuđujuće presude po istim tačkama Optužnice u drugim opštinama i zatočeničkim centrima.¹⁰³¹⁵ Pored toga, on tvrdi da, suprotno tvrdnjama tužilaštva, Prvostepena presuda "ne ostavlja iza sebe neophodne elemente za izgradnju, činjenične temelje i zaključke, na kojima bi [Žalbeno vijeće] moglo da izgradi nove osuđujuće presude".¹⁰³¹⁶

3119. Petković se protivi pravnom lijeku koji je tužilaštvo zatražilo u svojim žalbenim podosnovama 1(A) i 1(C), to jest tome da Žalbeno vijeće poništi oslobađajuću presudu i osudi ga za te zločine, zato što bi mu time bilo uskraćeno pravo na žalbu.¹⁰³¹⁷

3120. Praljak i Pušić nisu ni u svojim podnescima ni u usmenoj argumentaciji iznijeli nijedan argument o pravnom lijeku.

3121. Tužilaštvo u svojoj replici odgovara da Statut daje Žalbenom vijeću ovlaštenje da izriče nove osuđujuće presude i povećava kazne u žalbenom postupku, te da je Žalbeno vijeće to već učinilo "u više navrata".¹⁰³¹⁸ Tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće "već donijelo najveći dio neophodnih osnovnih činjeničnih zaključaka i [da] Žalbeno vijeće samo treba da na osnovu njih

---

¹⁰³¹³ Prlićev odgovor, par. 14; Ćorićev odgovor, par. 9.

¹⁰³¹⁴ Stojićev odgovor, par. 96. V. takođe Stojićev odgovor, str. 83.

¹⁰³¹⁵ Stojićev odgovor, par. 96.

¹⁰³¹⁶ Žalbeni pretres, ŽT. 804 (28. mart 2017.). V. takođe Stojićev odgovor, par. 97-103. Žalbeno vijeće ima u vidu, nadalje, da Stojić iznosi argument, premda to čini u kontekstu svoje odgovornosti po članu 7(3) Statuta, da bi se alternativnim rješenjem koje je ponudilo tužilaštvo – da se ovo pitanje vrati na razmatranje sudskom vijeću Međunarodnog suda – prekršilo njegovo pravo na suđenje bez nepotrebnog odgađanja, navodeći s tim u vezi da se on dobrovoljno predao Međunarodnom sudu prije više od deset godina. Stojićev odgovor, par. 102, gdje se upućuje na član 21(4)(c) Statuta. On zaključuje da, "ukoliko se o nekom pitanju ne može donijeti pravična odluka, onda se o tom pitanju uopšte i ne treba donositi odluka". Stojićev odgovor, par. 103.

¹⁰³¹⁷ Petkovićev odgovor, par. 5-6, 25-26; žalbeni pretres, ŽT. 816-818 (28 mart 2017.). U prilog svom argumentu, Petković upućuje na "izdvojena mišljenja sudije Pocara u predmetu *Gotovina*, kao i u nizu drugih predmeta pred ovim Međunarodnim sudom, kao i pred Evropskim sudom, gdje je zauzet stav da se oslobađajuća presuda ne smije poništavati niti ukidati, bez obzira na eventualnu nadležnost vijeća da to učini, ukoliko bi se time optuženom uskratilo pravo na žalbu". Žalbeni pretres, ŽT. 816 (28. mart 2017.). U prilog ovom svom stavu, Petković takođe upućuje na krivični zakon SFRJ i zakone koji su trenutno na snazi u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, prema kojima bi mu, kako tvrdi, "bilo garantovano pravo da mu se oslobađajuća presuda ne preinačava u osuđujuću, a da se pritom ne osigura odgovarajuća zaštita, što znači [...] pravo na žalbu". Žalbeni pretres, ŽT. 817-818 (28. mart 2017.).

¹⁰³¹⁸ Replika tužilaštva, par. 3, gdje se upućuje na član 25(1) i član 25(2) Statuta, Drugostepenu presudu u predmetu *Popović i drugi*, par. 2117, Drugostepenu presudu u predmetu *Đorđević*, par. 928, 981. V. takođe Replika tužilaštva, par. 182.

izvede pravne zaključke".¹⁰³¹⁹ Ono iznosi argument, nadalje, da bi, u onoj mjeri u kojoj je potrebno donijeti bilo kakav "dodatni zaseban činjenični zaključak", donošenje takvog zaključka bilo u nadležnosti Žalbenog vijeća zato što, kada je suočeno sa greškom u primjeni prava, Žalbeno vijeće "ne samo da ispravlja grešku u primjeni prava, nego po potrebi primjenjuje ispravan pravni standard na dokaze iz spisa prvostepenog postupka".¹⁰³²⁰ Alternativno, tužilaštvo tvrdi da bi, "ukoliko Žalbeno vijeće bude smatralo da je vraćanje predmeta pretresnom vijeću radi donošenja daljnjih činjeničnih zaključaka primjereno, svako takvo vraćanje predmeta bilo ograničeno i da se može ostvariti ekspeditivno bez nepotrebnog odgađanja".¹⁰³²¹

(ii) Analiza

3122. U slučaju kada Žalbeno vijeće utvrdi da je neko pretresno vijeće napravilo grešku, izbor pravnog lijeka spada u okvir slobodnog nahođenja Žalbenog vijeća.¹⁰³²² Član 25 Statuta, koji predviđa da Žalbeno vijeće "može odluke pretresnih vijeća potvrditi, poništiti ili preinačiti", dovoljno je širok da bi dao takvu mogućnost.¹⁰³²³ Žalbeno vijeće podsjeća, nadalje, da se ovo diskreciono ovlaštenje mora primjenjivati na valjanim pravosudnim osnovama, od slučaja do slučaja, i da se pritom moraju odvagnuti faktori koji uključuju pravičnost prema optuženom, interese pravde, prirodu krivičnih djela i okolnosti datog predmeta.¹⁰³²⁴

3123. U ovom predmetu, Žalbeno vijeće je utvrdilo da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava time što je: (1) primijenilo pogrešan pravni standard u vezi s *mens rea* kod treće kategorije UZP-a na incidente na koje se tužilaštvo žalilo u okviru svoje žalbene podosnove 1(A);¹⁰³²⁵ i (2) propustilo da iznese obrazloženje u odnosu na Prlićevu, Stojićevu, Praljkovu, Petkovićevu i Čorićevu odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a za incidente na koje se tužilaštvo žalilo u okviru svoje žalbene podosnove 1(C).¹⁰³²⁶ Zajedno, te greške se odnose na Prlićevu navodnu odgovornost za 26 incidenata ubistva, seksualnog nasilja, krađe i uništavanja džamija; Stojićevu navodnu odgovornost za 30 incidenata ubistva, seksualnog nasilja, krađe i uništavanja džamija; Praljkovu navodnu odgovornost za 32 incidenta ubistva, seksualnog nasilja, krađe i uništavanja džamija; Petkovićevu navodnu odgovornost za 18 incidenata ubistva, seksualnog nasilja

¹⁰³¹⁹ Replika tužilaštva, par. 4. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 758-760 (28. mart 2017.).

¹⁰³²⁰ Replika tužilaštva, par. 4, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Perišić*, par. 9.

¹⁰³²¹ Replika tužilaštva, par. 4.

¹⁰³²² Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1096; Drugostepena presuda u predmetu *Jelisić*, par. 73, 77.

¹⁰³²³ Drugostepena presuda u predmetu *Jelisić*, par. 73.

¹⁰³²⁴ Drugostepena presuda u predmetu *Jelisić*, par. 73. V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, fusnota 5269. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Orić*, par. 185.

¹⁰³²⁵ V. gore, par. 3030.

¹⁰³²⁶ V. gore, par. 3114.

i krađe; Ćorićevu navodnu odgovornost za 31 incident ubistva, seksualnog nasilja, krađe i uništavanja džamija; i Pušićevu navodnu odgovornost za 35 incidenata ubistva, seksualnog nasilja, krađe i uništavanja džamija.¹⁰³²⁷

3124. Prema standardu preispitivanja u žalbenom postupku, u slučaju kada Žalbeno vijeće u prvostepenoj presudi utvrdi grešku u primjeni prava koja je proistekla iz primjene pogrešnog pravnog standarda, ono mora da artikuliše ispravan pravni standard i u skladu s njim preispita relevantne činjenične zaključke pretresnog vijeća.¹⁰³²⁸ Postupajući tako, Žalbeno vijeće ne samo da ispravlja pravnu grešku, nego i po potrebi primjenjuje ispravan pravni standard na dokaze sadržane u spisu prvostepenog postupka,¹⁰³²⁹ uzimajući u obzir zaključke pretresnog vijeća, kao i dokaze u spisu prvostepenog postupka na koje je uputilo pretresno vijeće ili one koje su identifikovale strane u postupku.¹⁰³³⁰ Greška u primjeni prava koja je proistekla iz propusta da se iznese obrazloženje dopušta Žalbenom vijeću da razmotri zaključke pretresnog vijeća, kao i dokaze u spisu prvostepenog postupka na koje je uputilo pretresno vijeće ili one koje su identifikovale strane u postupku, kako bi utvrdilo da li bi razuman presuditelj o činjenicama mogao da dođe do zaključaka koje žalilac osporava.¹⁰³³¹

3125. Međutim, ako bi Žalbeno vijeće izvršilo svoje sopstveno preispitivanje relevantnih dokaza i činjeničnih zaključaka Pretresnog vijeća, ono bi moralo da izvede zaključke o navodnoj odgovornosti svakog od šestorice žalilaca po trećoj kategoriji UZP-a za svaki od gore navedenih incidenata s kojima se oni ponaosob dovode u vezu,¹⁰³³² a koji obuhvataju četiri različite vrste zločina¹⁰³³³ koji su se desili u šest opština i tri zatočenička objekta tokom perioda od 11 mjeseci (od aprila 1993. do februara 1994.).¹⁰³³⁴ Osim toga, dokazi na koje se tužilaštvo oslanja da bi dokazalo *mens rea* svakog od žalilaca za odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a su posrednog karaktera i odnose se na njihovo ponašanje, znanje i namjeru tokom perioda od oktobra 1992. do početka 1994.

---

¹⁰³²⁷ V. gore, par. 3018, 3030, 3079, 3114.

¹⁰³²⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 19; Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 17; Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 10; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 18; Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par. 15.

¹⁰³²⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 19; Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 17; Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 10; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 18; Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par. 15.

¹⁰³³⁰ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 19; Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 17; Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 10; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 18; Drugostepena presuda u predmetu *Kordić i Čerkez*, par. 21, fusnota 12.

¹⁰³³¹ V. Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 142, gdje se upućuje, između ostalog, na Drugostepenu presudu u predmetu *Kordić i Čerkez*, par. 383-388, Drugostepenu presudu u predmetu *Nyiramasuhuko i drugi*, par. 977, Drugostepenu presudu u predmetu *Bizimungu*, par. 23, Drugostepenu presudu u predmetu *Ndindiliyimana i drugi*, par. 293. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Bagosora i Nsengiyumva*, par. 683, 688.

¹⁰³³² V. gore, par. 3123.

¹⁰³³³ Pored toga, Pretresno vijeće je ubistvo (jednu od četiri vrste zločina o kojima je riječ) podijelilo u dvije podvrste – to jest na ubistvo tokom zatočenja i ubistvo tokom deložacija. V. gore, par. 2833 i fusnota 9243.

na raznim lokacijama na teritoriji HZ(R) HB.¹⁰³³⁵ Tužilaštvo takođe traži da Žalbeno vijeće donese određene dodatne činjenične zaključke, upućujući s vremena na vrijeme na određene dokaze na koje Pretresno vijeće nije izričito uputilo ili na koje jeste uputilo, ali u drugačijem kontekstu.¹⁰³³⁶ S obzirom na to da se okolnosti svakog od šestorice žalilaca razlikuju, bilo bi neophodno jedno sveobuhvatnije razumijevanje cjelokupnog spisa prvostepenog postupka da bi Žalbeno vijeće moglo da, na način koji bi bio suvisao i, u isto vrijeme, prilagođen svakom od žalilaca, izvrši traženu analizu prilikom utvrđivanja da li su uslovi za *mens rea* kod odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a ispunjeni u odnosu na svakog od njih. To bi predstavljalo ponovno ocjenjivanje cjelokupnog spisa prvostepenog postupka i praktično bi zahtijevalo od Žalbenog vijeća da iznova presudi u ovom predmetu. Međutim, žalba nije suđenje *de novo*¹⁰³³⁷ i od Žalbenog vijeća se ne može očekivati da postupa kao primarni presuditelj o činjenicama.¹⁰³³⁸ Zapravo, Žalbeno vijeće nije u najboljoj poziciji da ocjenjuje pouzdanost i vjerodostojnost dokaza.¹⁰³³⁹ Žalbeno vijeće, s tim u skladu, odbija da utvrdi da li su elementi odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a ispunjeni u odnosu na dotične incidente.

3126. Pravilo 117(C) Pravilnika predviđa da "Žalbeno vijeće može pod odgovarajućim okolnostima naložiti da se optuženom ponovno sudi u skladu s pravom."¹⁰³⁴⁰ Žalbeno vijeće takođe raspolaže inherentnom nadležnošću da neka ograničena pitanja vrati na rješavanje bilo pretresnom vijeću u prvobitnom sastavu bilo pretresnom vijeću u novom sastavu.¹⁰³⁴¹

3127. Ukoliko bi se predmet vratio pretresnom vijeću kako bi se saslušala ta ograničena pitanja, Pretresno vijeće u prvobitnom sastavu bilo bi u najboljoj poziciji da donese neophodne zaključke na

---

¹⁰³³⁴ V. gore, par. 3018, 3030, 3079, 3114.

¹⁰³³⁵ V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 8-13, 54-59, 69-82, 85-98, 104-120, 123-134, 141-157, 160-166, 168-172, 180-192, 198-206, 208-219, 227-237, 243-246, 249-268.

¹⁰³³⁶ V. npr. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 93 (gdje se upućuje, između ostalog, na dokazni predmet P00648), 96, 106, 111 (gdje se upućuje, između ostalog, na dokazne predmete P04177, str. 2-3, P04161 (povjerljivo), str. 2-3), 143 (gdje se upućuje na Slobodana Praljka, T. 44247 (2. septembar 2009.), 73 (i fusnota 223), 231, 262 (gdje se upućuje, između ostalog, na svjedoka BB, T. 17213 (zatvorena sjednica) (17. april 2007.), svjedoka BA, T. 7208-7210 (zatvorena sjednica) (25. septembar 2006.), dokazne predmete P09678 (povjerljivo), par. 11, 14, P03804 (povjerljivo), par. 9), 265 (i fusnota 824) (gdje se upućuje na dokazni predmet P01393).

¹⁰³³⁷ V. npr. Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 127; Drugostepena presuda u predmetu *Orić*, par. 186.

¹⁰³³⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Krajišnik*, par. 798; Drugostepena presuda u predmetu *Orić*, par. 186.

¹⁰³³⁹ V. npr. Drugostepena presuda u predmetu *Krajišnik*, par. 798; Drugostepena presuda u predmetu *Orić*, par. 186.

¹⁰³⁴⁰ U skladu s praksom ovog Međunarodnog suda i MKSR-a, ponovno suđenje na osnovu ovog pravila inherentno uključuje mogućnost saslušavanja dokaza koji nisu bili izvedeni tokom prvobitnog postupka. *Tužilac protiv Tharcissea Muvunyia*, predmet br. ICTR-2000-55A-AR73, Odluka po žalbi tužioca u vezi s obimom dokaza koji će biti izvedeni na ponovnom suđenju, 24. mart 2009., par. 13; *Tužilac protiv Ramusha Haradinaja, Idriza Balaja i Lahija Brahimaja*, predmet br. IT-04-84bis-AR73.1, Odluka po žalbi Haradinaja na obim djelimičnog ponovnog suđenja, 31. maj 2011., par. 24.

¹⁰³⁴¹ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 125, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Čelebići*, par. 711, 713, Dispozitiv, str. 306 (stavke br. 2-4), Presudu po žalbi na kaznu u predmetu *Mucić i drugi*, par. 3, 9-10, 16-17.

osnovu spisa prvobitnog prvostepenog postupka. Međutim, Žalbeno vijeće ima u vidu da se Pretresno vijeće ne može konstituirati u prvobitnom sastavu, budući da je jedan od trojice sudija (sudija Árpád Prandler) preminuo.¹⁰³⁴²

3128. Ukoliko bi se predmet vratio nekom pretresnom vijeću u novom sastavu kako bi ono donijelo neophodne zaključke na osnovu spisa prvobitnog prvostepenog postupka, to vijeće bi naišlo na poteškoće slične onima s kojima bi se suočilo Žalbeno vijeće u svom procjenjivanju učinka grešaka Pretresnog vijeća; naime, pretresno vijeće u novom sastavu moralo bi da ocijeni dokaze sadržane u spisu, a da pritom nije imalo pogodnost da te dokaze sasluša, što je poduhvat koji bi još težim činila složenost predmeta i posredna priroda dokaza.

3129. Što se tiče bilo ponovnog suđenja bilo vraćanja predmeta na rješavanje pretresnom vijeću, Žalbeno vijeće ima u vidu to da ovaj postupak (uključujući žalbeni postupak) traje već više od 13 godina.¹⁰³⁴³ Pretresno vijeće je žalionicima izreklo kazne u rasponu od 10 do 25 godina zatvora¹⁰³⁴⁴ i svaki od žalilaca je odslužio znatan dio svoje kazne. Temeljna procesna prava žalilaca, a posebno njihovo pravo na suđenje bez nepotrebnog odgađanja, pretežu nad svakim daljnjim produžavanjem postupka, a treba primijetiti i da to što je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava nije bila njihova krivica.¹⁰³⁴⁵

3130. Pored toga, Žalbeno vijeće takođe uzima u obzir činjenicu da je osuđujuće presude za teške zločine koji čine teške povrede Ženevskih konvencija,¹⁰³⁴⁶ kršenja zakona i običaja ratovanja¹⁰³⁴⁷ i

---

¹⁰³⁴² Žalbeno vijeće takođe napominje da jedan od trojice sudija (sudija Stefan Trechsel) više nije sudija na ovom Međunarodnom sudu niti na Međunarodnom rezidualnom mehanizmu za krivične sudove.

¹⁰³⁴³ Žalbeno vijeće ima u vidu da su se žalioци dobrovoljno predali Međunarodnom sudu 5. aprila 2004. Njihovo prvo stupanje pred sud održano je 6. aprila 2004. Prvostepena presuda, tom 5, par. 33. Žalbeno vijeće takođe ima u vidu da je tokom cijelog ovog postupka žalionicima bilo odobravano privremeno puštanje na slobodu u više navrata. V. npr. Prvostepena presuda, tom 4, fusnote 2457 (Prlić), 2478 (Stojić), 2497 (Praljak), 2518 (Petković), 2534 (Ćorić), 2545 (Pušić).

¹⁰³⁴⁴ Na suđenju, Prlić je osuđen na 25 godina zatvora, Stojić na 20 godina zatvora, Praljak na 20 godina zatvora, Petković na 20 godina zatvora, Ćorić na 16 godina zatvora i Pušić na 10 godina zatvora. Prvostepena presuda, tom 4, Dispozitiv, str. 430-431.

¹⁰³⁴⁵ V. Drugostepena presuda u predmetu *Jelisić*, par. 75.

¹⁰³⁴⁶ To su: hotimično lišavanje života (tačka 3), nečovječno postupanje (seksualno zlostavljanje) (tačka 5), protivpravna deportacija civila (tačka 7), protivpravno premještanje civila (tačka 9), protivpravno zatočenje civila (tačka 11), nečovječno postupanje (uslovi zatočenja) (tačka 13), nečovječno postupanje (tačka 16), uništavanje imovine širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvedeno je protivpravno i bezobzirno (tačka 19) i oduzimanje imovine širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvedeno je protivpravno i bezobzirno (tačka 22).

¹⁰³⁴⁷ To su: protivpravni fizički rad (tačka 18), uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju (tačka 21), pljačkanje javne i privatne imovine (tačka 23), protivpravni napad na civile (tačka 24) i protivpravno terorisanje civila (tačka 25).

zločine protiv čovječnosti¹⁰³⁴⁸ Žalbeno vijeće potvrdilo,¹⁰³⁴⁹ te da težina tih zločina iziskuje strogu i proporcionalnu kaznu.¹⁰³⁵⁰

3131. Podsjećajući da je nalog za ponovno suđenje izuzetna mjera kojoj se nužno mora pribjegavati u ograničenoj mjeri,¹⁰³⁵¹ Žalbeno vijeće konstatuje da će, kad se sve uzme u obzir, interesi pravde biti bolje zadovoljeni ukoliko ono odbije da naloži ponovno suđenje ili vrati ograničeni broj pitanja na daljnje postupanje.

3132. Imajući na umu gore navedeno i svjesno zadataka koji su ugrađeni u njegove funkcije,¹⁰³⁵² Žalbeno vijeće konstatuje da nije primjereno da poništi oslobađajuće presude koje je izreklo Pretresno vijeće i na koje se tužilaštvo žalilo u svojim žalbenim podosnovama 1(A) i 1(C), ili da naloži ponovno suđenje ili vraćanje predmeta pretresnom vijeću.

IX. ODGOVORNOST NADREĐENOG

A. Uvod

3133. U Optužnici se navodi da su žalisci, pored toga ili alternativno tome što snose odgovornost po članu 7(1) Statuta, odgovorni i za zločine koje su počinili njihovi podređeni, na osnovu člana 7(3) Statuta.¹⁰³⁵³ Nakon što je konstatovalo da zločini koji su počinjeni u opštini Prozor u oktobru 1992. nisu bili dio ZZP-a, Pretresno vijeće je svoju analizu Prlićeve, Stojićeve, Praljkove, Petkovićeve i Čorićeve odgovornosti nadređenog ograničilo na te zločine.¹⁰³⁵⁴ Pretresno vijeće je smatralo da "raspolaze samo dokazima koji bi mogli biti relevantni za pokazivanje" Stojićeve, Praljkove, Petkovićeve i Čorićeve odgovornosti nadređenog za zločine počinjene u Prozoru u oktobru 1992.¹⁰³⁵⁵ Shodno tome, Pretresno vijeće nije razmatralo: (1) Stojićevu, Praljkovu, Petkovićevu i Čorićevu odgovornost nadređenog za zločine počinjene 1993. koji nisu bili dio ZZP-a; ni (2) Prlićevu i Pušićevu odgovornost po članu 7(3) Statuta. Ono je konstatovalo da je Čorić odgovoran po članu 7(3) Statuta za zločine počinjene u Prozoru u oktobru 1992., ali samo za one

---

¹⁰³⁴⁸ To su: progon (tačka 1), ubistvo (tačka 2), silovanje (tačka 4), deportacija (tačka 6), nehumana djela (prisilno premještanje) (tačka 8), zatvaranje (tačka 10), nehumana djela (uslovi zatočenja) (tačka 12) i nehumana djela (tačka 15).

¹⁰³⁴⁹ V. dolje, par. 3359-3366.

¹⁰³⁵⁰ V. dolje, par. 3359-3366.

¹⁰³⁵¹ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 127; Drugostepena presuda u predmetu *Muvunyi*, par. 148.

¹⁰³⁵² Drugostepena presuda u predmetu *Orić*, par. 186.

¹⁰³⁵³ Optužnica, par. 228-229.

¹⁰³⁵⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1234. Vrijedi primijetiti da Pušić nije bio okrivljen za zločine počinjene u Prozoru u oktobru 1992. Optužnica, par. 230; Prvostepena presuda, tom 4, fusnota 2305.

¹⁰³⁵⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1234.

koji su se desili prije 26. oktobra 1992., te ga je osudilo za nehumana djela (tačka 15), nečovječno postupanje (tačka 16), uništavanje imovine širokih razmjera (tačka 19) i pljačkanje (tačka 23).¹⁰³⁵⁶

3134. Tužilaštvo se žali na odluku Pretresnog vijeća da Prlića, Stojića, Praljka, Petkovića i Čorića oslobodi optužbi za odgovornost nadređenog za određene zločine,¹⁰³⁵⁷ iznoseći argument da su oni trebali da budu osuđeni na osnovu člana 7(3) Statuta zbog toga što nisu kaznili te zločine koje su počinile snage pod njihovom efektivnom kontrolom.¹⁰³⁵⁸ Konkretno, tužilaštvo navodi da je Pretresno vijeće napravilo grešku: (1) u primjeni prava zbog toga što nije presudilo o Prličevoj, Stojićevoj, Praljkovoj, Petkovićevoj i Čorićevoj odgovornosti nadređenog za zločine, osim onih zločina počinjenih u Prozoru u oktobru 1992.;¹⁰³⁵⁹ i alternativno, (2) grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog toga što nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao da zaključi da oni ne snose krivičnu odgovornost.¹⁰³⁶⁰ Čorić se takođe žali na zaključke Pretresnog vijeća i iznosi argument da je ono napravilo grešku u primjeni prava i grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog toga što ga je osudilo shodno odgovornosti nadređenog za zločine počinjene u Prozoru u oktobru 1992.¹⁰³⁶¹

B. Navodne greške u vezi s navodima Optužnice kojima se tereti za odgovornost nadređenog

1. Argumenti strana u postupku

3135. U odgovoru na žalbu tužilaštva na njegovu oslobađajuću presudu za odgovornost nadređenog, Petković iznosi argument da je Optužnica manjkava u pogledu navoda kojima se tereti po ovom vidu.¹⁰³⁶² On konkretno tvrdi da Optužnici nedostaju sve pravno relevantne činjenice koje su potrebne za valjano terećenje odgovornošću po članu 7(3) Statuta.¹⁰³⁶³ On tvrdi da su ti navodi previše uopšteni i da se u njima ne preciziraju navodni zločini niti se pravi individualna razlika

---

¹⁰³⁵⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1251-1252, Dispozitiv, str. 431. Na osnovu načela kumulativnih osuđujućih presuda, Pretresno vijeće nije izreklo osuđujuće presude po tačkama 17 i 20 Optužnice. Prvostepena presuda, tom 4, Dispozitiv, str. 431.

¹⁰³⁵⁷ Ta krivična djela, za koja je Pretresno vijeće utvrdilo da Prlić, Stojić, Praljak, Petković i Čorić ne snose odgovornost putem svog učešća u UZP-u, su ubistvo i hotimično lišavanje života u vezi sa Zatvorom u Dretelju (Prlić i Čorić); oduzimanje imovine i/ili pljačkanje imovine u vezi s Čapljinom i Varešom (Stojić); silovanje, nečovječno postupanje (seksualno zlostavljanje), oduzimanje imovine i pljačkanje u vezi s Varešom (Praljak); i ubistvo i hotimično lišavanje života u vezi sa Zatvorom u Dretelju, kao i oduzimanje imovine i pljačkanje u Varešu (Petković). Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 279.

¹⁰³⁵⁸ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 278-280.

¹⁰³⁵⁹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 278, 281-283.

¹⁰³⁶⁰ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 280.

¹⁰³⁶¹ Čorićev žalbeni podnesak, par. 211-226.

¹⁰³⁶² Petkovićev odgovor, par. 98-103.

¹⁰³⁶³ Petkovićev odgovor, par. 98 i fusnota 90.

između optuženih. Petković tvrdi da je Optužnica, shodno tome, nedopustivo neodređena i da krši njegova prava.¹⁰³⁶⁴ On traži da se već samo iz tog razloga žalbena osnova tužilaštva 2 odbije.¹⁰³⁶⁵

3136. Tužilaštvo replicira da je Petković prije početka suđenja bio u dovoljnoj mjeri obaviješten o optužbama protiv njega i da se u Optužnici unakrsno upućuje na paragrafe koji se odnose na odgovornost po članu 7(3) i na navode o svakoj lokaciji na kojoj su zločini počinjeni.¹⁰³⁶⁶ Ono tvrdi da se navodi da su žalioци odgovorni za zločine i po članu 7(1) i po članu 7(3) Statuta.¹⁰³⁶⁷ Tužilaštvo takođe tvrdi da su pravno relevantne činjenice u dovoljnoj mjeri navedene i upućuje na paragrafe Optužnice koji se odnose na predmetne zločine, Petkovićevu efektivnu kontrolu nad počinioциma, njegovo znanje, te na njegov propust da kazni.¹⁰³⁶⁸

2. Analiza

3137. Kao preliminarno pitanje, Žalbeno vijeće napominje da Petković svoje argumente u vezi s navodima Optužnice kojima se tereti odgovornošću nadređenog iznosi u odgovoru na žalbu tužilaštva na oslobađajuću presudu koja mu je izrečena po ovom vidu odgovornosti. Žalbeno vijeće podsjeća da, u skladu s paragrafom 5 Uputstva o formalnim uslovima, ako se žalilac poziva na neku određenu osnovu u svrhu poništavanja neke oslobađajuće presude, respondent može u podnesku respondenta iznijeti dodatne osnove u prilog oslobađajućoj presudi.¹⁰³⁶⁹ Shodno tome, Žalbeno vijeće će razmotriti Petkovićeve argumente.

3138. Žalbeno vijeće podsjeća da:

optužnica, ako se u njoj navodi krivična odgovornost nadređenog prema članu 7(3) Statuta, mora sadržavati sljedeće pravno relevantne činjenice:

(a) (i) da je optuženi bio nadređen (ii) podređenima o kojima je dato dovoljno podataka, (iii) nad kojima je imao efektivnu kontrolu – u smislu materijalne mogućnosti da spriječi ili kazni kriminalno ponašanje – i (iv) za čija djela je, prema navodima, odgovoran;

(b) ponašanje optuženog na osnovu kojeg bi se moglo zaključiti da je (i) optuženi znao ili je bilo razloga da zna da se njegovi podređeni spremaju počinuti

¹⁰³⁶⁴ Petkovićev odgovor, par. 98. Petković, nadalje, iznosi argument da tužilaštvo u svom pretpretresnom podnesku i uvodnoj riječi nije pružilo nikakva razjašnjenja, te da se on u svom pretpretresnom i završnom podnesku žalio na neadekvatne navode sadržane u Optužnici. Petkovićev odgovor, par. 99-102.

¹⁰³⁶⁵ Petkovićev odgovor, par. 103.

¹⁰³⁶⁶ Replika tužilaštva, par. 123.

¹⁰³⁶⁷ Replika tužilaštva, par. 123.

¹⁰³⁶⁸ Replika tužilaštva, par. 124, gdje se upućuje na Optužnicu, par. 9-10, 17.4(a)-(b), 17.4(d), 17.4(h)-(i), 17.4(m)-(o), 25, 39(b)-(d), 40, 190-193, 208, 211, 214-216, 228. Tužilaštvo tvrdi, nadalje, da je svaka eventualna manjkavost ispravljena putem komunikacija tokom perioda poslije podizanja Optužnice i da način na koji je Petković vodio svoju odbranu pokazuje da njegova sposobnost da pripremi odbranu nije bila suštinski umanjena. Replika tužilaštva, par. 125.

¹⁰³⁶⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 542.

takva krivična djela ili da su ih već počinili, i (ii) relevantno ponašanje drugih, za koje se tvrdi da je on odgovoran. Premda tužilac ima obavezu da navede sve pojedinosti koje može navesti, činjenice koje se odnose na djela drugih za koja se tvrdi da optuženi snosi odgovornost nadređenog se obično navode s manje preciznosti, jer se često ne znaju pojedinosti u vezi s tim djelima, a sama djela često nisu toliko sporna; te

(c) ponašanje optuženog na osnovu kojeg bi se moglo zaključiti da nije preduzeo potrebne i razumne mjere da spriječi takva djela ili kazni njihove počinitelje.¹⁰³⁷⁰

3139. Pretresno vijeće se u jednoj odluci u pretpresnoj fazi postupka bavilo pitanjima koja su žalioци iznijeli u vezi s navodima o odgovornosti nadređenog i konstatovalo da "taj paragraf [paragraf 228 Optužnice], kada se čita zajedno s kontekstom optužnice (naročito paragrafima u kojima su navedeni komandni položaji ili položaji vlasti optuženih) u dovoljnoj mjeri obavještavaju optužene o njihovoj navodnoj krivičnoj odgovornosti na osnovu člana 7(3) Statuta".¹⁰³⁷¹ U Optužnici se jasno navodi da svaki od žalilaca snosi krivičnu odgovornost po članu 7(3) Statuta, "[p]ored toga ili alternativno" što snosi i odgovornost po članu 7(1) Statuta.¹⁰³⁷² U Optužnici se generalno navodi da je svaki od žalilaca učestvovao u raznim aspektima struktura vlasti, političkih i vojnih struktura i politike Herceg-Bosne/HVO-a, koji su svi potom korišteni u cilju ostvarivanja i provođenja udruženog zločinačkog poduhvata.¹⁰³⁷³ Konkretnije rečeno, Žalbeno vijeće napominje da se u Optužnici eksplicitno navode zvanične funkcije na kojima se Petković nalazio tokom perioda na koji se odnosi Optužnica, kao i to da je on "*de jure* i/ili *de facto* rukovodio i komandovao oružanim snagama Herceg-Bosne/HVO-a" i da je "vršio efektivnu kontrolu i bitan uticaj" na te snage.¹⁰³⁷⁴ Takođe se navodi da je Petković "imao komandna ovlaštenja i nad civilnom policijom Herceg-Bosne/HVO-a".¹⁰³⁷⁵ U Optužnici se takođe izlaže navodna umiješanost HVO-a i Vojne policije u zločine koji su bili počinjeni u raznim opštinama.¹⁰³⁷⁶ Shodno tome, po mišljenju Žalbenog vijeća, navodi o tome da je Petković s počiniocima zločina imao odnos nadređenog prema podređenima, kao i o identitetu njegovih podređenih, pružaju dovoljno obavještenja.

3140. U vezi s navodima o traženom znanju, Žalbeno vijeće napominje da se u paragrafu 228 Optužnice konkretno navodi da je "svaki od optuženih [...] znao ili je bilo razloga da zna da se te

¹⁰³⁷⁰ Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par. 218 (oznake za fusnote unutar citata izostavljene). V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par. 219; Drugostepena presuda u predmetu *Ndindiliyimana i drugi*, par. 201; Drugostepena presuda u predmetu *Nahimana i drugi*, par. 323.

¹⁰³⁷¹ *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-PT, Odluka po preliminarnim podnescima odbrane zbog navodnih nedostataka u formi optužnice, 22. juli 2005., par. 59.

¹⁰³⁷² Optužnica, par. 228.

¹⁰³⁷³ Optužnica, par. 17.

¹⁰³⁷⁴ Optužnica, par. 9-10, 17.4(a). V. Optužnica, par. 228.

¹⁰³⁷⁵ Optužnica, par. 10. V. Optužnica, par. 228.

¹⁰³⁷⁶ V. generalno Optužnica, par. 25-217.

osobe spremaju počiniti ili su počinile takva djela ili propuste". Treba primijetiti da se u cijeloj Optužnici detaljno navodi ponašanje HVO-a koje je prema navodima dovelo do zločina.¹⁰³⁷⁷ Nadalje, u Optužnici se izlažu navodi protiv Petkovića koji se tiču, između ostalog, njegovog učešća na sastancima visokog rukovodstva HVO-a i Herceg-Bosne, njegovog odobravanja, naređivanja i rukovođenja operacijama i akcijama snaga HVO-a, kao i njegovog omogućavanja raznih zločina i učešća u njima.¹⁰³⁷⁸ Podsjećajući da se optužnice moraju razmatrati u cjelini,¹⁰³⁷⁹ Žalbeno vijeće smatra da paragrafi 10, 17.4, 39, 40, 208, 215 i 228 Optužnice, kad se čitaju zajedno, pružaju dovoljno navoda o Petkovićevom ponašanju, shodno kojem je on posjedovao traženo znanje o zločinima koje su činili njegovi podređeni. Isto tako, Petkovićev navodni propust da preduzme neophodne i razumne mjere kako bi spriječio ili kaznio zločine adekvatno je izložen u Optužnici, i zapravo se u njoj izričito navodi.¹⁰³⁸⁰ S tim u vezi, Žalbeno vijeće podsjeća da "je u mnogim slučajevima dovoljno da se navede da optuženi nije preduzeo neophodne i razumne mjere kako bi spriječio ili kaznio počinjenje krivičnih djela".¹⁰³⁸¹ Shodno tome, bez obzira na činjenicu da se odgovornošću nadređenog terete *svi* žaliooci,¹⁰³⁸² u Optužnici se jasno navodi da se *svaki* od optuženih tereti individualno po ovom vidu odgovornosti, a navodi o Petkovićevom kažnjivom ponašanju i njegovoj bliskoj povezanosti sa zločinima kojima se tereti u dovoljnoj su mjeri konkretni.

3141. Žalbeno vijeće, shodno tome, konstatuje da Petković nije pokazao da je Optužnica manjkava u pogledu navoda o njegovoj odgovornosti nadređenog, i njegovi argumenti se odbacuju.¹⁰³⁸³

C. Navodni propust da se presudi o Prličevoj, Stojićevoj, Praljkovoj, Petkovićevoj i Ćorićevoj odgovornosti nadređenog (osnova tužilaštva 2)

1. Argumenti strana u postupku

3142. Tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava kada je Prliču, Stojiću, Praljku, Petkoviću i Ćoriću izreklo oslobađajuće presude za određene zločine,¹⁰³⁸⁴ prije

¹⁰³⁷⁷ V. npr. Optužnica, par. 188-193, 208, 211, 215 (u vezi s lišavanjima života u Zatvoru u Dretelju i krađom imovine u Stupnom Dolu, opština Vareš).

¹⁰³⁷⁸ Optužnica, par. 10, 17.4, 39. V. Optužnica, par. 40, 193, 208, 214-216 (u vezi s lišavanjima života u Zatvoru u Dretelju i Petkovićevom znanju o "zvjerstvima" HVO-a u Stupnom Dolu, opština Vareš).

¹⁰³⁷⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 68.

¹⁰³⁸⁰ Optužnica, par. 228. V. Optužnica, par. 10, 17.4, 39, 193, 215 (gdje se navodi da nijedan od zapovjednika HVO-a koji su učestvovali u napadu na Stupni Do nije bio suspendovan niti podvrgnut disciplinskim mjerama).

¹⁰³⁸¹ Drugostepena presuda u predmetu *Nahimana i drugi*, par. 323.

¹⁰³⁸² V. Optužnica, par. 39, 228. V. takođe gore, par. 3135.

¹⁰³⁸³ Žalbeno vijeće smatra da nije neophodno da razmatra preostale argumente Petkovića i tužilaštva u vezi s tim da li je ispravljena svaka eventualna manjkavost u Optužnici u vezi s odgovornošću nadređenog.

nego što je razmotrilo sve vidove odgovornosti po kojima su se oni teretili.¹⁰³⁸⁵ Tužilaštvo iznosi argument da je Pretresno vijeće moralo da razmotri odgovornost nadređenog i da to nije pitanje izbora niti slobodnog nahođenja.¹⁰³⁸⁶ Ono tvrdi da je Pretresno vijeće pogrešno zaključilo da ne mora da donosi zaključke u vezi sa svakim vidom odgovornosti po kojem se tereti u Optužnici, zato što se "[o]vo rezonovanje ne može primijeniti na oslobađajuće presude ili na paralelne optužbe zasnovane na članu 7(3)".¹⁰³⁸⁷ Tužilaštvo iznosi argument da, isto kao što Žalbena vijeće razmatra odgovornost žalioca po članu 7(3) Statuta ukoliko je osuđujuća presuda koja je tom žalioцу izrečena po članu 7(1) poništena, onda "nužno slijedi da pretresna vijeća moraju da učine isto".¹⁰³⁸⁸ Ono takođe iznosi argument da se, čak i ako je osuđujuća presuda izrečena po članu 7(1) Statuta, odgovornost nadređenog ipak mora razmotriti u svrhu odmjeravanja kazne.¹⁰³⁸⁹ Tužilaštvo traži da se greške Pretresnog vijeća isprave, da se Prliču, Stojiću, Praljku, Petkoviću i Ćoriću izreknu osuđujuće presude po članu 7(3) Statuta, te da se povećaju njihove kazne.¹⁰³⁹⁰ Alternativno, tužilaštvo traži da se pitanje njihove odgovornosti nadređenog ustupi sudskom vijeću ovog Međunarodnog suda na rješavanje.¹⁰³⁹¹

3143. Prlič odgovara da propust Pretresnog vijeća da analizira njegovu odgovornost nadređenog "može biti potencijalna pravna greška", ali da, bez obzira na to, Pretresno vijeće nije donijelo neophodne zaključke za izricanje novih osuđujućih presuda u žalbenom postupku na osnovu alternativnih vidova odgovornosti.¹⁰³⁹² Prlič takođe iznosi argument da bi njegovo pravo na pravično suđenje bilo narušeno ukoliko bi bile izrečene nove osuđujuće presude, zato što ne bi imao priliku da ospori dokaze na koje se oslonilo Žalbena vijeće.¹⁰³⁹³ Isto tako, Stojić iznosi argument da Žalbena vijeće ne može da mu izrekne osuđujuće presude na pravičan način, s obzirom da su činjenični zaključci Pretresnog vijeća ograničeni i da ono nije razmotrilo izvođenje neophodnih zaključaka za odgovornost nadređenog.¹⁰³⁹⁴ On tvrdi da bi izricanje osuđujućih presuda navelo Žalbena vijeće da donese potpuno nove činjenične zaključke; zaključke na koje on ne bi imao

---

¹⁰³⁸⁴ V. gore, fusnota 10357.

¹⁰³⁸⁵ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 278, 281-282.

¹⁰³⁸⁶ Žalbeni pretres, ŽT. 764-766 (28. mart 2017.). V. žalbeni pretres, ŽT. 852 (28. mart 2017.).

¹⁰³⁸⁷ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 281, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, fusnota 3.

¹⁰³⁸⁸ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 282.

¹⁰³⁸⁹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 283. Tužilaštvo replicira da Ćorić pogrešno tumači njegove argumente, a Praljak pravni lijek koji ono traži. Replika tužilaštva, par. 87-88.

¹⁰³⁹⁰ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 323; Replika tužilaštva, par. 3. Ukoliko su osuđujuće presude izrečene za zločine po trećoj kategoriji UZP-a, tužilaštvo traži da se za žalioce donesu zaključci o odgovornosti nadređenog i da se ta odgovornost potom uzme kao otežavajući faktor. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 322.

¹⁰³⁹¹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 324.

¹⁰³⁹² Prličev odgovor, par. 169.

¹⁰³⁹³ Prličev odgovor, par. 11-14, 169.

¹⁰³⁹⁴ Stojićev odgovor, par. 98-103.

mogućnost da se žali.¹⁰³⁹⁵ Stojić takođe odgovara da bi se ustupanjem ovog pitanja sudskom vijeću ovog Međunarodnog suda, što je alternativna mjera koju traži tužilaštvo, takođe prekršilo njegovo pravo na pravično suđenje i njegovo pravo na suđenje bez nepotrebnog odlaganja.¹⁰³⁹⁶

3144. Praljak odgovara da Pretresno vijeće možda jeste pogriješilo zbog toga što nije pružilo obrazloženje o tome zbog čega mu nije izreklo osuđujuće presude na osnovu odgovornosti nadređenog, ali da nije pogriješilo time što ga je oslobodilo optužbi.¹⁰³⁹⁷ Petković tvrdi da tužilaštvo nije uspjelo da dokaže da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što nije donijelo zaključak o njegovoj odgovornosti nadređenog.¹⁰³⁹⁸ Petković takođe iznosi argument da njegove oslobađajuće presude ne trebaju biti poništene jer bi mu se time uskratilo pravo na žalbu.¹⁰³⁹⁹ Ćorić odgovara da tužilaštvo pogrešno tumači Prvostepenu presudu i prevladavajuću sudsku praksu.¹⁰⁴⁰⁰ On iznosi argument da sudska praksa ne ide u prilog tvrdnjama da pretresna vijeća: (1) moraju da ispituju odgovornost nadređenog ukoliko je odgovornost po članu 7(1) Statuta već utvrđena; ili da su (2) dužna da donesu eksplicitne zaključke o odgovornosti nadređenog u svrhu odmjeravanja kazne.¹⁰⁴⁰¹ Ćorić takođe odgovara da bi eventualno odgovarajuće pravno sredstvo, bilo to da se ovo pitanje vrati Pretresnom vijeću radi ponovnog odmjeravanja kazne, budući da bi mu se izricanjem teže kazne u žalbenom postupku uskratilo pravo na ulaganje žalbe na tu novu kaznu.¹⁰⁴⁰²

3145. Tužilaštvo replicira da bi u ovom predmetu bilo primjereno da Žalbeno vijeće izrekne nove osuđujuće presude i poveća kazne, budući da je Pretresno vijeće "već donijelo najveći dio neophodnih činjeničnih zaključaka u osnovi, te da Žalbeno vijeće samo treba da na osnovu njih izvede pravne zaključke".¹⁰⁴⁰³ Tužilaštvo takođe replicira da bi, ukoliko bude ocijenjeno da je vraćanje ovog pitanja primjereno, svako takvo vraćanje bilo ograničeno i ostvareno na ekspeditivan način, bez nepotrebnog odlaganja.¹⁰⁴⁰⁴

2. Analiza

3146. Pretresno vijeće je, nakon što je navelo da se žalioци terete po svim vidovima odgovornosti po članu 7(1) Statuta, kao i po odgovornosti nadređenog,¹⁰⁴⁰⁵ smatralo "da je primjeren pravni

---

¹⁰³⁹⁵ Stojićev odgovor, par. 101.

¹⁰³⁹⁶ Stojićev odgovor, par. 102.

¹⁰³⁹⁷ Praljkov odgovor, par. 125.

¹⁰³⁹⁸ Petkovićev odgovor, par. 106. V. žalbeni pretres, ŽT. 818 (28. mart 2017.).

¹⁰³⁹⁹ Žalbeni pretres, ŽT. 815-818 (28. mart 2017.).

¹⁰⁴⁰⁰ Ćorićev odgovor, par. 70-72. V. Ćorićev odgovor, par. 88.

¹⁰⁴⁰¹ Ćorićev odgovor, par. 71.

¹⁰⁴⁰² Ćorićev odgovor, par. 9.

¹⁰⁴⁰³ Replika tužilaštva, par. 4.

¹⁰⁴⁰⁴ Replika tužilaštva, par. 4.

¹⁰⁴⁰⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1.

pristup da se [...] odgovornost [žalilaca] razmatra kroz učestvovanje u UZP-u" i da će se, "[s]hodno tome, drugi vidovi učestvovanja koji se navode u Optužnici razmatra[ti] samo za krivična djela nevezana za UZP".¹⁰⁴⁰⁶ Nakon što je analiziralo dokaze, Pretresno vijeće je konstatovalo da neka krivična djela koja su počinjena 1993. godine u raznim opštinama nisu činila dio ZZP-a, a to su ubistva, krađe i seksualno zlostavljanje koji su bili počinjeni tokom deložacija i zatočenja, kao i uništavanje džamija počinjeno prije juna 1993.¹⁰⁴⁰⁷ Pretresno vijeće je ta krivična djela razmotrilo u okviru odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a i osudilo Prlića, Stojića, Praljka, Petkovića i Čorića za neke incidente, ali ih je oslobodilo optužbi za druge incidente, uključujući one za koje tužilaštvo sada traži poništavanje oslobađajućih presuda u okviru svoje žalbene osnove 2.¹⁰⁴⁰⁸ Konkretno, to su određeni incidenti ubistva i hotimičnog lišavanja života počinjeni u Zatvoru u Dretelju u avgustu 1993., incidenti silovanja i nečovječnog postupanja (seksualno zlostavljanje) počinjeni u opštini Vareš u oktobru 1993., pljačkanje počinjeno u opštini Čapljina u periodu od 13. do 16. jula 1993., te incidenti pljačkanja i oduzimanja imovine počinjeni u Stupnom Dolu i gradu Varešu u oktobru 1993.

3147. Međutim, na početku svoje diskusije o drugim oblicima odgovornosti, Pretresno vijeće je zaključilo kako slijedi: "Budući da jedino zločini počinjeni u opštini Prozor u oktobru 1992. ne ulaze u okvir zajedničkog zločinačkog cilja, [Pretresno] Vijeće će analizirati odgovornost optuženih na osnovu drugih oblika učestvovanja predviđenih Statutom samo za ta djela."¹⁰⁴⁰⁹ Kao što se navodi gore, Pretresno vijeće je zatim razmatralo odgovornosi nadređenog samo za zločine koji su bili počinjeni u Prozoru u oktobru 1992.¹⁰⁴¹⁰ Žalbeno vijeće će sada razmotriti da li je, u odnosu na zločine koji ne spadaju u okvir ZZP-a za koje su Prlić, Stojić, Praljak, Petković i Čorić oslobođeni optužbi, Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava time što nije presudilo o drugim vidovima odgovornosti po kojima se tereti u Optužnici, osim o odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a.¹⁰⁴¹¹

---

¹⁰⁴⁰⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 2. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1234; gore, par. 3133. Pretresno vijeće se oslonilo na jednu jedinu odluku iz prvostepenog postupka u predmetu *Stanišić i Župljanin* u kojoj se navodi da u sudskoj praksi ovog Međunarodnog suda nije "utvr[đeno] pravilo da pretresno vijeće mora izvoditi zaključke o svim vidovima odgovornosti za koje se tereti u optužnici" i da "nepotrebno izvođenje zaključaka o vidovima odgovornosti" ne bi bilo u interesu sudske ekonomičnosti. *Tužilac protiv Miće Stanišića i Stojana Župljanina*, predmet br. IT-08-91-T, Odluka kojom se odbacuje zahtjev tužilaštva da se izvedu zaključci o svim vidovima odgovornosti za koje se tereti u optužnici, 16. januar 2013. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Stanišić i Župljanin* od 16. januara 2013.), par. 2-3.

¹⁰⁴⁰⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 70-73, 281, 433, 632, 822, 1008, 1213.

¹⁰⁴⁰⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 281-288, 433-450, 632-644, 822-853, 1008-1021. V. gore, par. 2833-2834, 3001-3002, 3004. Žalbeno vijeće isključuje Pušića iz analize o ovom odjeljku, s obzirom na to da on nije terećen odgovornošću nadređenog i da tužilaštvo u žalbenom postupku nije ustvrdilo da je bilo koji drugi vid odgovornosti primjenjiv na Pušića.

¹⁰⁴⁰⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1234.

¹⁰⁴¹⁰ V. gore, par. 3133.

¹⁰⁴¹¹ V. dolje, par. 3149.

3148. Žalbeno vijeće podsjeća da su krivična djela za koja tužilaštvo navodi da povlače odgovornost nadređenog ona djela koja je Pretresno vijeće isključilo iz ZZP-a i za koja je Prlića, Stojića, Praljka, Petkovića i Ćorića oslobodilo optužbi shodno odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a.¹⁰⁴¹² Žalbeno vijeće je mišljenja da je Pretresno vijeće, time što je Prličevu, Stojićevu, Praljkovu, Petkovićevu i Ćorićevu odgovornost nadređenog razmotrilo samo za zločine počinjene u Prozoru u oktobru 1992. na osnovu toga što su to bila jedina krivična djela koja nisu bila dio ZZP-a,¹⁰⁴¹³ zanemarilo da ih je drugdje u Prvostepenoj presudi oslobodilo optužbi shodno odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a za te incidente o kojima je ovdje riječ.¹⁰⁴¹⁴

3149. Pored toga, Žalbeno vijeće podsjeća da je, u slučaju kada se neki optuženi u optužnici tereti kumulativno po članovima 7(1) i 7(3) Statuta, Pretresno vijeće dužno da donese zaključke o tome da li taj optuženi snosi odgovornost nadređenog, te da propust Pretresnog vijeća da to učini predstavlja grešku u primjeni prava.¹⁰⁴¹⁵ Upravo zbog toga, Žalbeno vijeće konstatuje da je Pretresno vijeće – nakon što je konstatovalo da jedan element koji je neophodan za donošenje zaključka o činjenju shodno odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a nije dokazan – pogriješilo zbog toga što nije donijelo zaključke o tome da li Prlić, Stojić, Praljak, Petković i Ćorić snose odgovornost za propust da kazne zločine po članu 7(3) Statuta, kao alternativni vid odgovornosti.¹⁰⁴¹⁶

3150. S obzirom na gore navedeno, Žalbeno vijeće prihvata žalbenu osnovu 2 tužilaštva djelimično i konstatuje da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što je propustilo da presudi o Prličevoj, Stojićevoj, Praljkovoj, Petkovićevoj i Ćorićevoj odgovornosti nadređenog za sva krivična djela za koja je inače utvrdilo da neki element koji je neophodan za donošenje zaključka o počinjenju po odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a nije dokazan. Međutim, Žalbeno vijeće će svoje razmatranje njihove odgovornosti nadređenog ograničiti na one kriminalne incidente na koje

---

¹⁰⁴¹² Prvostepena presuda, tom 4, par. 70, 72.

¹⁰⁴¹³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1234.

¹⁰⁴¹⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 2. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1234; gore, par. 3133, 3146.

¹⁰⁴¹⁵ Drugostepena presuda u predmetu *Setako*, par. 268. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Nyiramasuhuko i drugi*, fusnota 2845. Shodno tome, Žalbeno vijeće konstatuje da je, u svrhu odmjeravanja kazne, Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava zbog toga što je propustilo da donese zaključke o tome da li Prlić, Stojić, Praljak, Petković i Ćorić snose odgovornost kao nadređeni za krivična djela koja spadaju u okvir ZZP-a i za ona koja su razmotrena shodno odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a. Međutim, s obzirom da se tužilaštvo nije žalilo na to pitanje, Žalbeno vijeće odbija da donese zaključke o posljedicama te greške u primjeni prava.

¹⁰⁴¹⁶ Upor. Drugostepena presuda u predmetu *Gacumbitsi*, par. 112, 116, 120-124; Drugostepena presuda u predmetu *Ntakirutimana i Ntakirutimanmasuhuko i drugi*, par. 528-537. U Optužnici se tereti odgovornošću nadređenog i tužilaštvo je tokom cijelog suđenja ostalo pri svojoj tezi da žaloci snose odgovornost u svojstvu nadređenih. V. Optužnica, par. 228; Pretpretresni podnesak tužilaštva, par. 228; Završni podnesak tužilaštva, par. 161-162, 517, 519, 637, 645, 851, 854, 859, 971, 973, 979, 1180, 1182. Žalbeno vijeće smatra da Odluka u predmetu *Stanišić i Župljanin* od 16. januara 2013., koju je donijelo jedno pretresno vijeće, ne pruža dovoljnu osnovu za pristup koji je primijenilo Pretresno vijeće, s obzirom na sudsku praksu koju je utvrdilo Žalbeno vijeće.

se tužilaštvo žalilo.¹⁰⁴¹⁷ Žalbno vijeće će sada razmotriti da li treba da se bavi utvrđivanjem njihove odgovornosti u svojstvu nadređenih za dotična krivična djela.

3151. Kao što se navodi gore,¹⁰⁴¹⁸ u slučaju kada se utvrdi da je Pretresno vijeće napravilo grešku, izbor pravnog sredstva spada u okvir slobodnog nahođenja Žalbenog vijeća u skladu s članom 25 Statuta.¹⁰⁴¹⁹ U ovom predmetu, Pretresno vijeće je propustilo da presudi o odgovornosti nadređenog: (1) Prlića, Petkovića i Ćorića za određene incidente ubistva i hotimičnog lišavanja života u Zatvoru u Dretelju u opštini Čapljina u periodu od sredine jula 1993. do avgusta 1993.;¹⁰⁴²⁰ (2) Praljka za incidente silovanja i nečovječnog postupanja (seksualno zlostavljanje) u opštini Vareš u oktobru 1993.;¹⁰⁴²¹ i (3) Stojića za pljačkanje počinjeno u opštini Čapljina u periodu od 13. do 16. jula 1993.¹⁰⁴²² U vezi s krađama u opštini Vareš u oktobru 1993., Pretresno vijeće je takođe propustilo da presudi o odgovornosti nadređenog: (1) Stojića, Praljka i Petkovića za pljačkanje i oduzimanje imovine počinjeno u Stupnom Dolu;¹⁰⁴²³ i (2) Stojića i Praljka za pljačkanje i oduzimanje imovine počinjeno u gradu Varešu.¹⁰⁴²⁴

3152. Ukoliko bi Žalbno vijeće provelo sopstveno preispitivanje relevantnih dokaza i činjeničnih zaključaka Pretresnog vijeća, moralo bi da utvrdi da li su Prlić, Stojić, Praljak, Petković i Ćorić: (1) imali stvarnu sposobnost da spriječe zločine ili kazne počiniocima svakog od relevantnih incidenata; (2) znali ili je bilo razloga da znaju da su počinioci počinili te kriminalne incidente; i (3) propustili da preduzmu neophodne i razumne mjere da kazne počiniocima. S tim u vezi, Žalbno vijeće napominje da su svi zaključci Pretresnog vijeća o odgovornosti žalilaca za te zločine i njihovom znanju o njima, izuzev Ćorića, izvedeni u kontekstu odgovornosti na osnovu UZP-a. Žalbno vijeće takođe smatra kako slijedi: (1) nisu svi žalioци imali isti stepen nadležnosti nad počiniocima konkretnih incidenata ni isti nivo stvarne sposobnosti da kazne počiniocima; i (2) ocjenjivanje *mens rea* bi iziskivalo da se izvode zaključci iz posrednih dokaza. Uzimajući u obzir ove faktore, prava optuženih i okolnosti ovog predmeta, Žalbno vijeće je mišljenja da ocjenjivanje odgovornosti nadređenog ove petorice žalilaca za razne zločine u žalbenom postupku ne bi bilo u interesu pravde.

---

¹⁰⁴¹⁷ V. gore, par. 3134, 3146.

¹⁰⁴¹⁸ V. gore, par. 3122.

¹⁰⁴¹⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1096; Drugostepena presuda u predmetu *Jelisić*, par. 73, 77. V. gore, par. 3122.

¹⁰⁴²⁰ V. Prvostepena presuda, tom 3, par. 693-696, 745-748, tom 4, par. 281, 285-286, 288, 822, 825, 853, 1008, 1017-1021, 1233-1251. V. takođe Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 279.

¹⁰⁴²¹ V. Prvostepena presuda, tom 3, par. 767-768, 779-780, tom 4, par. 632, 640, 643-644, 1233-1251. V. takođe Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 279.

¹⁰⁴²² V. Prvostepena presuda, tom 3, par. 1674-1676, tom 4, par. 433, 448, 450, 1233-1251. V. takođe Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 279.

¹⁰⁴²³ V. Prvostepena presuda, tom 3, par. 1650-1653, 1681-1683, tom 4, par. 433, 442-443, 450, 632, 639, 643-644, 822, 847, 849, 853, 1233-1251. V. takođe Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 279.

Žalbeno vijeće podsjeća da žalbeni postupak nije suđenje *de novo*¹⁰⁴²⁵ i da se od njega ne može očekivati da postupa kao primarni presuditelj o činjenicama.¹⁰⁴²⁶ Žalbeno vijeće, shodno tome, odbija da utvrdi da li su postojali elementi odgovornosti nadređenog u vezi s tim incidentima.

3153. Pored toga, iz istih razloga o kojima se govori gore – a to su, konkretno, vrijeme koje su Prlić, Stojić, Praljak, Petković i Čorić već proveli u pritvoru, te produženo trajanje ovog postupka¹⁰⁴²⁷ – ponovno suđenje ili ustupanje tog pitanja nisu primjereno pravno sredstvo, kad se odvagnu njihova prava, interesi pravde i okolnosti ovog predmeta.

3154. S obzirom na gore navedeno, te imajući na umu zadatke koji su ugrađeni u njegove funkcije,¹⁰⁴²⁸ Žalbeno vijeće konstatuje da je primjereno da postupi tako što će odbiti da poništi oslobađajuće presude koje je izreklo Pretresno vijeće i na koje se tužilaštvo žalilo u okviru svoje žalbene osnove 2 ili da naloži ponovno suđenje ili ustupanje dotičnog pitanja. Prihvativši žalbenu osnovu 2 tužilaštva u mjeri u kojoj se ona tiče pravne greške od strane Pretresnog vijeća, Žalbeno vijeće odbija ostatak te žalbene osnove koji se tiče traženog pravnog sredstva.

D. Navodne greške u izricanju osuđujuće presude Čoriću zbog propusta da kazni podređene (Čorićeva osnova 9)

3155. Pretresno vijeće je konstatovalo da je Čorić odgovoran po članu 7(3) Statuta za neke zločine počinjene u opštini Prozor u oktobru 1992.¹⁰⁴²⁹ Konkretno, Pretresno vijeće je konstatovalo da su, u periodu od 24. oktobra 1992. do barem 30. oktobra 1992., nakon što su zauzeli grad Prozor, vojnici i pripadnici Vojne policije HVO-a uništili približno 75 kuća i drugih objekata čiji su vlasnici bili Muslimani.¹⁰⁴³⁰ Na osnovu tih događaja, Pretresno vijeće je osudilo Čorića za nehumana djela kao zločin protiv čovječnosti (tačka 15), i za nečovječno postupanje (tačka 16) i uništavanje imovine širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvedeno je protivpravno i bezobzirno (tačka 19), kao teške povrede Ženevskih konvencija.¹⁰⁴³¹ Pretresno vijeće je takođe osudilo Čorića

¹⁰⁴²⁴ V. Prvostepena presuda, tom 3, par. 1650-1653, 1681-1683, tom 4, par. 433, 442-443, 450, 639, 643-644, 1233-1251. V. takođe Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 279.

¹⁰⁴²⁵ V. npr. Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 127; Drugostepena presuda u predmetu *Orić*, par. 186. V. takođe gore, par. 3125.

¹⁰⁴²⁶ Drugostepena presuda u predmetu *Krajišnik*, par. 798; Drugostepena presuda u predmetu *Orić*, par. 186. V. takođe gore, par. 3125.

¹⁰⁴²⁷ V. gore, par. 3126-3132. Tužilaštvo nije pokazalo da bi ustupanje pitanja odgovornosti nadređenog na rješavanje sudskom vijeću ovog Međunarodnog suda "moglo biti ostvareno bez nepotrebnog odlaganja". V. gore, par. 3145.

¹⁰⁴²⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Orić*, par. 186.

¹⁰⁴²⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1251. Pretresno vijeće je, čini se, iz Čorićeve odgovornosti isključilo one zločine koji su bili počinjeni počev od 26. oktobra 1992. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1252.

¹⁰⁴³⁰ Prvostepena presuda, tom 2, par. 50, 53-55, tom 4, par. 1249.

¹⁰⁴³¹ Prvostepena presuda, tom 3, par. 1207, 1297, 1523-1524, tom 4, par. 1251, Dispozitiv, str. 431. Na osnovu načela o kumulativnim osuđujućim presudama, Pretresno vijeće nije izreklo osuđujuće presude po tačkama 17 (okrutno postupanje kao kršenje zakona i običaja ratovanja) i 20 (bezobzirno razaranje gradova, naselja ili sela, ili pustošenje

za pljačkanje privatne imovine kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 23) zbog krađe najmanje 30 vozila od strane pripadnika Vojne policije dana 23. i 24. oktobra 1992. u gradu Prozoru.¹⁰⁴³²

3156. U vezi s tim krađama, Pretresno vijeće je razmotrilo dokaze koje je iznio svjedok Zdenko Andabak, ali im je pridalo malu težinu zbog njegovog učešća u dešavanjima u Prozoru u svojstvu zapovjednika 2. bojne Vojne policije.¹⁰⁴³³ Pretresno vijeće je veću težinu pridalo dokaznom predmetu P00648, izvještaju pukovnika Željka Šiljega od 25. oktobra 1992. (dalje u tekstu: Šiljegov izvještaj) u vezi s bespravnom oduzimanjem približno 30 motornih vozila koja su bila u posjedu jednog dijela jedinice Vojne policije koja je bila pod Andabakovom komandom.¹⁰⁴³⁴ Pretresno vijeće je takođe uzelo u obzir Zapovijed od 14. novembra 1992. za vraćanje ukradenih vozila njihovim vlasnicima, koju su Ćorić i Praljak izdali, pored ostalih, Andabaku.¹⁰⁴³⁵ Ono je, nadalje, razmotrilo dokazni predmet P00536, nedatirani Andabakov izvještaj u kojem se navode njegove aktivnosti u periodu od 21. do 29. oktobra 1992. (dalje u tekstu: Andabakov izvještaj), prilikom donošenja svojih zaključaka o tom uništavanju imovine i krađama.¹⁰⁴³⁶

1. Argumenti strana u postupku

3157. Ćorić iznosi argument da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava i grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja kada ga je osudilo kao nadređenog za zločine počinjene u Prozoru.¹⁰⁴³⁷ Ćorić prvo osporava ocjenu dokaza od strane Pretresnog vijeća,¹⁰⁴³⁸ te tvrdi da je Pretresno vijeće "zanemarilo dokaze kada je pridalo malu težinu Andabakovim izjavama".¹⁰⁴³⁹ Ćorić tvrdi da je Pretresno vijeće pogrešno diskreditovalo pogriješilo kada je Andabaka, u čijem se izvještaju navodi da su pripadnici HOS-a bili jedini počinioci tih krađa, diskreditovalo na osnovu svog zaključka da je HOS tada već bio raspušten. Ćorić tvrdi da su jedinice HOS-a postojale do

---

koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja) Optužnice. Prvostepena presuda, tom 4, Dispozitiv, str. 431. V. Prvostepena presuda, tom 3, par. 1399, 1557.

¹⁰⁴³² Prvostepena presuda, tom 3, par. 1654, tom 4, par. 1251, Dispozitiv, str. 431. Žalbeno vijeće primjećuje da se čini da je Pretresno vijeće, u nekim prilikama, navelo da su se ta oduzimanja imovine desila 25. oktobra 1992. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 59, tom 4, par. 1246-1247.

¹⁰⁴³³ Prvostepena presuda, tom 2, par. 59.

¹⁰⁴³⁴ Prvostepena presuda, tom 2, par. 59, tom 4, par. 1246-1248. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 57-58, tom 3, par. 1654. Pukovnik Željko Šiljeg je bio zapovjednik OZ Sjeverozapadna Hercegovina HVO-a, koja je, pored ostalih, obuhvatala Brigadu "Rama" HVO-a u Prozoru. Prvostepena presuda, tom 1, par. 783, tom 2, par. 13.

¹⁰⁴³⁵ Prvostepena presuda, tom 2, par. 59, tom 4, par. 1247-1248.

¹⁰⁴³⁶ Prvostepena presuda, tom 2, par. 59, tom 4, par. 1249.

¹⁰⁴³⁷ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 211, 226. V. takođe Ćorićev žalbeni podnesak, par. 290.

¹⁰⁴³⁸ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 213-215, 225-226.

¹⁰⁴³⁹ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 213. V. Ćorićev žalbeni podnesak, par. 299. Ćorić tvrdi da je Andabak bio cijenjen oficir u Oružanim snagama BiH u periodu poslije Daytonskog sporazuma. Ćorićev žalbeni podnesak, par. 214. Ćorić takođe tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je izvelo negativan zaključak iz činjenice da je on unaprijedio Andabaka, zato što je Andabak poslije 2001. unaprijeđen u čin pukovnika, što pokazuje "njegov visok nivo pouzdanosti i karakter vrijedan poštovanja". Ćorićev žalbeni podnesak, par. 301. V. žalbeni pretres, ŽT. 668-669 (24. mart 2017.).

1993. godine i da se sve jedinice HOS-a nisu pridružile HVO-u.¹⁰⁴⁴⁰ On iznosi argument da je to što je Pretresno vijeće bilo rezervisano u odnosu na Andabakove dokaze zato što je on, kao zapovjednik jedinice Vojne policije, bio umiješan u događaje u Prozoru pogrešno i da nije dosljedno načinu na koji je ono postupilo prema Šiljegovim "riječima".¹⁰⁴⁴¹ Ćorić ukazuje na to da je Šiljeg bio zapovjednik u HVO-u i Andabakov nadređeni, te tvrdi da su, ukoliko je uključenost u borbe bila razumno upotrijebljena kako bi se diskreditovali Andabakovi dokazi, onda i Šiljegove "optužbe" trebale da budu isto tako diskreditovane.¹⁰⁴⁴² On takođe iznosi argument da je Andabak unakrsno ispitan, a da Šiljeg nije bio svjedok, te da je Pretresno vijeće propustilo da ocijeni Andabakovo vladanje.¹⁰⁴⁴³ Ćorić tvrdi, nadalje, da Pretresno vijeće nije ponudilo nikakvo objašnjenje o tome zašto je Šiljeg "pouzdan svjedok", te da je propustilo da uzme u obzir da je on možda imao lični interes.¹⁰⁴⁴⁴ On zaključuje da je "Šiljegova vjerodostojnost/pouzdanost takva da se nijedno sudsko vijeće koje postupa razumno ne bi moglo prije osloniti na njegove [izjave] o kojima nije bio unakrsno ispitan nego na druge dokaze".¹⁰⁴⁴⁵

3158. U vezi sa Šiljegovim izvještajem, Ćorić iznosi argument da taj dokaz govori samo o krađi vozila i da ne može služiti kao osnova za njegovo navodno znanje ili propust da preduzme mjere.¹⁰⁴⁴⁶ Ćorić tvrdi, nadalje, da je Pretresno vijeće pogrešno protumačilo Šiljegov izvještaj zato: (1) što je on bio naslovljen na Upravu Vojne policije, kao jednog od primalaca, a ne na njega lično; (2) što se u njemu navodi da je samo dio Andabakove jedinice Vojne policije bio umiješan; (3) što se u njemu navodi da ima indikacija da je pljačkana imovina Hrvata; (4) što je u njemu naznačeno da je Šiljeg uvjeren da načelnik Uprave Vojne policije nije bio upoznat s onim što se dešavalo na terenu; (5) što on pokazuje da Šiljeg nije smatrao da su počinioci bili pod kontrolom načelnika

---

¹⁰⁴⁴⁰ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 213, 225, gdje se upućuje na dokazne predmete P01901, 2D03080, 5D00130, P00687, P10984, svjedoka 4D-AA, T. 49263-49265 (9. februar 2010.), Milivoja Gagru, T. 2733 (29. maj 2006.), Milivoja Petkovića, T. 50071-50073 (25. februar 2010.), Dragana Pinjuha, T. 37726-37727 (4. mart 2009.), Zrinka Tokića, T. 45351-45352 (29. septembar 2009.). V. Ćorićev žalbeni podnesak, par. 299.

¹⁰⁴⁴¹ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 214.

¹⁰⁴⁴² Ćorićev žalbeni podnesak, par. 214. Ćorić replicira da se, ukoliko Andabakovi dokazi budu odbačeni zbog toga što je on navodno bio učesnik UZP-a, onda moraju odbaciti i Šiljegovi dokazi, s obzirom na to da je on u Prvostepenoj presudi tretiran kao učesnik UZP-a. Ćorićeva replika, par. 49-50, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 333, 692.

¹⁰⁴⁴³ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 214.

¹⁰⁴⁴⁴ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 214-215. Ćorić iznosi sljedeće argumente: (1) Pretresno vijeće se nije bavilo činjenicom da se Šiljeg žalio na to što je Vojna policija protivpravno zaplijenila UNPROFOR-ove kamione s gorivom, ali da su zatim ti kamioni pronađeni u njegovom posjedu i da je on odbio da ih vrati; i (2) Šiljeg je negirao da su u Prozoru postojali zatočenički objekti uprkos činjenici da su oni bili pod njegovom komandom. Ćorićev žalbeni podnesak, par. 215.

¹⁰⁴⁴⁵ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 215.

¹⁰⁴⁴⁶ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 216, 219, gdje se upućuje na dokazne predmete P00648, P00640 (povjerljivo). Ćorić takođe iznosi argument da je Pretresno vijeće propustilo da uzme u obzir da je ta vozila Vojna policija zaplijenila na kontrolnim punktovima od kriminalaca i da su ona bila čuvana kako bi bila vraćena vlasnicima. Ćorićev žalbeni podnesak, par. 221.

Uprave Vojne policije; i zato (6) što je on tim izvještajem mogao biti obaviješten samo o zločinima koje su počinili nepoznati počinioci.¹⁰⁴⁴⁷

3159. Ćorić iznosi argument da nema dokaza koji Andabakovu jedinicu Vojne policije dovode u vezu s nekim drugim zločinima osim s krađama,¹⁰⁴⁴⁸ te da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je konstatovalo da su ti drugi zločini povezani s jedinicama Vojne policije pod Ćorićevom efektivnom kontrolom.¹⁰⁴⁴⁹ On tvrdi da Pretresno vijeće nije identifikovalo počinioce uništavanja imovine ni objasnio kako su mu oni bili podređeni. Ćorić tvrdi da dokazi pokazuju da on nije imao komandne nadležnosti nad jedinicama Vojne policije nakon što su one bile prepotčinjene.¹⁰⁴⁵⁰ On tvrdi da zaključku Pretresnog vijeća o tome da je on imao nadređenu ulogu protivvrječe njegovi prethodni zaključci da je Vojna policija bila prepotčinjena zapovjednicima HVO-a i da je on zadržao samo ograničene nadležnosti nad njenim pripadnicima.¹⁰⁴⁵¹ Ćorić iznosi argument da nije pokazano kako su njegove ograničene nadležnosti dovele do toga da je imao efektivnu kontrolu ili ovlaštenja da kažnjava.¹⁰⁴⁵²

3160. U vezi s njegovim znanjem o zločinima, Ćorić tvrdi da se Pretresno vijeće oslonilo samo na dokaze da je on "možda imao [saznanja] o šteti do koje je dolazilo tokom borbi", što je kolateralna šteta i što nije dovoljno da mu pruži adekvatno obavještenje o tim zločinima.¹⁰⁴⁵³ Ćorić takođe tvrdi da nijedno sudsko vijeće koje postupa razumno ne bi došlo do zaključka da je on bio dobro obaviješten o zločinima koje su snage HVO-a počinile u Prozoru. On se oslanja na dokaze koje je iznio Andabak "da ni Franji[ć] niti SIS brigade nisu izvijestili" Andabaka ni o kakvim zločinima počinjenim u Prozoru i tvrdi da on "isto tako zasigurno [...] nije mogao primiti nijedan takav izvještaj".¹⁰⁴⁵⁴ Ćorić takođe iznosi sljedeće argumente: (1) Pretresno vijeće se pogrešno oslonilo na Zapovijed od 14. novembra 1992., budući da ona ne potvrđuje da je on znao ko je počinio zločine; i

---

¹⁰⁴⁴⁷ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 223, 226.

¹⁰⁴⁴⁸ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 216.

¹⁰⁴⁴⁹ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 219.

¹⁰⁴⁵⁰ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 218.

¹⁰⁴⁵¹ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 218. V. gore, par. 2479-2490. V. takođe Ćorićev žalbeni podnesak, par. 101-102. Ćorić tvrdi da je Pretresno vijeće konstatovalo da su njegove nadležnosti bile ograničene na popunu i imenovanja na dužnost. Ćorićev žalbeni podnesak, par. 218, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 873-876.

¹⁰⁴⁵² Ćorićev žalbeni podnesak, par. 218.

¹⁰⁴⁵³ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 219, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 1249 (gdje se upućuje na dokazni predmet P00536).

¹⁰⁴⁵⁴ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 220, gdje se upućuje na Zdenka Andabaka, T. 50954-50956, 50960-50961 (15. mart 2010.). Ćorić tvrdi da je Ilija Franjić prvo bio zapovjednik Brigade "Rama", a zatim zapovjednik 2. bojne Vojne policije, sve dok nije podnio ostavku na tu funkciju i ponovo postao zapovjednik Brigade "Rama". Ćorićev žalbeni podnesak, par. 220.

(2) u to vrijeme nije bilo razloga za kažnjavanje Andabaka zato što on nije bio identifikovan kao počinitelj.¹⁰⁴⁵⁵

3161. Čorić tvrdi, nadalje, da neke mjere jesu bile preduzete u vezi sa zločinima i konkretno navodi sljedeće: (1) Uprava Vojne policije poslala je odjeljenje kriminalističke policije u Prozor, evidentirala sve neriješene zločine i počela da ih obrađuje, dovela Vojnu policiju iz druge zone, uhapsila neke osobe zbog zločina, te ispitala Franjića;¹⁰⁴⁵⁶ (2) u Upravi Vojne policije formirana je komisija koja je u saradnji s Andabakovom jedinicom Vojne policije sačinila popis ukradenih vozila koja su vraćena vlasnicima;¹⁰⁴⁵⁷ i (3) Zapovijed od 14. novembra 1992. potvrdila je da je Šiljegu bilo naređeno da vrati vozila.¹⁰⁴⁵⁸ Čorić tvrdi da bi, ukoliko su on i Uprava Vojne policije "odlučili da ne kazne Andabaka ili druge, to takođe moglo biti zbog toga što su vraćanjem imovine vlasnicima ispunjeni uslovi propisani zakonom [BiH], te što zakon nije zahtijevao nikakve daljnje radnje od strane njega ili bilo koga drugog".¹⁰⁴⁵⁹

3162. Tužilaštvo odgovara da Čorić nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoja diskreciona ovlaštenja u svojoj ocjeni dokaza koje je iznio Andabak i Šiljegovog izvještaja.¹⁰⁴⁶⁰ Konkretno, ono iznosi argument da je Pretresno vijeće pridalo malu težinu dokazima koje je iznio Andabak zbog toga što je on uvjerljivo doveden u neposrednu vezu sa zločinima počinjenim u Prozoru,¹⁰⁴⁶¹ dok Šiljeg nikad nije bio upleten u zločine u Prozoru i nije dijelio Andabakovu motivaciju da laže.¹⁰⁴⁶² Tužilaštvo tvrdi da Čorić ponavlja argumente o Šiljegovoj vjerodostojnosti koje je iznio na suđenju, a da pritom ne pokazuje nikakvu grešku.¹⁰⁴⁶³ Ono takođe odgovara da je Pretresno vijeće ispravno konstatovalo da je Čorić imao efektivnu kontrolu nad

---

¹⁰⁴⁵⁵ Čorićev žalbeni podnesak, par. 224.

¹⁰⁴⁵⁶ Čorićev žalbeni podnesak, par. 220, gdje se upućuje na Zdenka Andabaka, T. 50960-50961 (15. mart 2010.), dokazni predmet 3D00422.

¹⁰⁴⁵⁷ Čorićev žalbeni podnesak, par. 221, gdje se upućuje na Zdenka Andabaka, T. 51070 (17. mart 2010.).

¹⁰⁴⁵⁸ Čorićev žalbeni podnesak, par. 222. V. Čorićeva replika, par. 50.

¹⁰⁴⁵⁹ Čorićev žalbeni podnesak, par. 222. Čorić tvrdi da član 147 Krivičnog zakona BiH predviđa da, "ako je učinilac ukradenu stvar vratio oštećenom prije nego što je saznao za pokretanje krivičnog postupka, sud ga može osloboditi od kazne". Čorićev žalbeni podnesak, par. 222. V. Čorićev žalbeni podnesak, par. 299.

¹⁰⁴⁶⁰ Odgovor tužilaštva na Čorićevu žalbu, par. 222-223, 226-227, 230, gdje se upućuje na dokazni predmet P00648.

¹⁰⁴⁶¹ Odgovor tužilaštva na Čorićevu žalbu, par. 225, gdje se upućuje na dokazni predmet P00648. V. žalbeni pretres, ŽT. 653 (24. mart 2017.). Tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće saslušalo argument da je Andabak bio cijenjen oficir u Oružanim snagama BiH u periodu poslije potpisivanja Daytonskog sporazuma i da je očito smatralo da on nije relevantan. Odgovor tužilaštva na Čorićevu žalbu, par. 226.

¹⁰⁴⁶² Odgovor tužilaštva na Čorićevu žalbu, par. 226. V. Odgovor tužilaštva na Čorićevu žalbu, par. 229.

¹⁰⁴⁶³ Odgovor tužilaštva na Čorićevu žalbu, par. 228. Tužilaštvo takođe iznosi argument da Čorić nije objasnio kako Šiljegova navodna umiješanost u protivpravno oduzimanje kamiona s gorivom osam mjeseci nakon događaja u Prozoru i njegovo negiranje postojanja zatočeničkih objekata bacaju sumnju na Šiljegov izvještaj. Odgovor tužilaštva na Čorićevu žalbu, par. 228.

Vojnom policijom u Prozoru 1992. godine, te da Zapovijed od 14. novembra 1992., koja je provedena u djelo, pokazuje njegovu efektivnu kontrolu.¹⁰⁴⁶⁴

3163. U vezi s Ćorićevim znanjem o zločinima koje su počinili njegovi podređeni u Prozoru, tužilaštvo iznosi argument da je on raspolagao informacijama koje su bile u dovoljnoj mjeri alarmantne da bi ga obavijestile o tim zločinima,¹⁰⁴⁶⁵ te da on samo iznosi svoje neslaganje sa zaključcima Pretresnog vijeća, a da pritom ne pokazuje da su oni bili nerazumni.¹⁰⁴⁶⁶ Tužilaštvo tvrdi sljedeće: (1) Pretresno vijeće se ispravno oslonilo na Šiljegov izvještaj kada je konstatovalo da je Ćorić bio obaviješten o tim zločinima;¹⁰⁴⁶⁷ (2) Ćorić pogrešno tumači način na koji je Pretresno vijeće upotrijebilo Šiljegov izvještaj;¹⁰⁴⁶⁸ i (3) Pretresno vijeće se oslonilo na Šiljegov izvještaj u kombinaciji s Andabakovim izvještajem.¹⁰⁴⁶⁹ Tužilaštvo takođe tvrdi da bi Ćorićev ponovljeni argument, koji je već iznio na suđenju, u vezi s tim da li je Andabak bio obaviješten o zločinima, trebao biti odbačen zbog toga što se on oslanja na Andabakovo diskreditovano svjedočenje.¹⁰⁴⁷⁰

3164. Tužilaštvo odgovara, nadalje, da su Ćorićevi prigovori na zaključke Pretresnog vijeća o njegovom propustu da kazni protivrječni,¹⁰⁴⁷¹ te da su zasnovani na Andabakovom diskreditovanom svjedočenju.¹⁰⁴⁷² Ono takođe tvrdi da Ćorićev argument da se on "mogao uzdržati od kažnjavanja Andabaka na osnovu člana 147 Krivičnog zakona BiH"¹⁰⁴⁷³ treba biti odbačen zato što ga je on prvi put iznio tek u žalbenom postupku i što se odrekao svog prava da sada iznosi argumente o ovom pitanju. Bez obzira na to, tvrdi tužilaštvo, Ćorić je pogrešno okarakterisao jasno značenje te odredbe, koja se odnosi na nadležnost suda da u određenim okolnostima oslobodi počinoaca.¹⁰⁴⁷⁴ Ono zaključuje da zapovjednik, u najmanju ruku, mora da pokrene istragu o zločinima i da ne može svoju dužnost izvršiti tako što neće učiniti ništa.¹⁰⁴⁷⁵

¹⁰⁴⁶⁴ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 235. V. Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 218.

¹⁰⁴⁶⁵ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 218, 220-221, 234.

¹⁰⁴⁶⁶ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 231.

¹⁰⁴⁶⁷ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 232. Tužilaštvo iznosi argument, nadalje, da Ćorić nije objasnio zbog čega je Pretresno vijeće navode iz Šiljegovog izvještaja o "motorni[m] vozil[ima] bespravno oduzeti[m] " i "drugi[m] opljačkani[m] sredst[vima]" trebalo protumačiti kao imovinu koja je zaplijenjena na kontrolnim punktovima. Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 232.

¹⁰⁴⁶⁸ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 234.

¹⁰⁴⁶⁹ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 234.

¹⁰⁴⁷⁰ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 233.

¹⁰⁴⁷¹ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 237, 239. Tužilaštvo tvrdi da se to što se Ćorić oslanja na Zapovijed od 14. novembra 1992. da bi pokazao da jeste preduzeo mjere kosi s njegovim argumentom da nije bio obaviješten o Andabakovim zločinima. Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 239.

¹⁰⁴⁷² Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 237-238 (argumenti u vezi s formiranjem komisije u Upravi Vojne policije).

¹⁰⁴⁷³ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 240.

¹⁰⁴⁷⁴ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 240, gdje se upućuje na dokazni predmet 2D00907, član 147(2), str. 75.

V. Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 237, 241.

¹⁰⁴⁷⁵ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 241.

2. Analiza

(a) Navodne greške u ocjenjivanju dokaza

3165. Pridavši malu težinu Andabakovim dokazima u vezi s događajima u Prozoru u oktobru 1992., Pretresno vijeće je konkretno smatralo da je "[Andabak], prema vlastitim riječima, učestvovao kao pripadnik Vojne policije u napadu i uspostavljanju kontrole nad Prozorom i da je tek dva ili tri dana kasnije, dakle oko 25. oktobra 1992., napustio grad sa 'svojom postrojbom a [...] ostala [je] samo satnija'".¹⁰⁴⁷⁶ Ono je zaključilo da samo to njegovo učešće u događajima "svakako [negativno utiče] na pouzdanost [Andabakovog] svjedočenja s tim u vezi".¹⁰⁴⁷⁷ Iz istog razloga, Pretresno vijeće je pridalo malu težinu Andabakovom izvještaju.¹⁰⁴⁷⁸ S tim u vezi, Žalbena vijeće podsjeća da pretresna vijeća raspolažu širokim diskrecionim ovlaštenjima prilikom ocjenjivanja primjerene težine i vjerodostojnosti koju će pridati svjedočenju nekog svjedoka.¹⁰⁴⁷⁹

3166. Kao prvo, Žalbena vijeće će razmotriti prigovore na dokaze koji potiču od Šiljega. Budući da Šiljeg nije svjedočio na suđenju i da je Šiljegov izvještaj ocijenjen kao vjerodostojan i relevantan dokument koji ima dokaznu vrijednost da bi mogao biti uvršten u spis, Ćorić u suštini osporava težinu koja je pridana Šiljegovom izvještaju. Žalbena vijeće primjećuje da se Pretresno vijeće, uprkos tome što je bilo svjesno Šiljegovog učešća u događajima tokom perioda na koji se odnosi Optužnica, u svojoj ocjeni dokaza u cijeloj Prvostepenoj presudi dosljedno oslanjalo na izvještaje i naređenja koji su poticali od Šiljega i pridavalo im težinu, što pokazuje da je smatralo da su ti dokazi vjerodostojni.¹⁰⁴⁸⁰ Žalbena vijeće podsjeća da pretresna vijeća nisu dužna da posebno obrazlože zbog čega su prihvatila ili odbacila neko konkretno svjedočenje, i da pravo optuženog na obrazloženje po pravilu ne podrazumijeva detaljnu analizu vjerodostojnosti nekog konkretnog svjedoka.¹⁰⁴⁸¹ Po toj osnovi, Žalbena vijeće konstatuje da Pretresno vijeće nije bilo dužno da detaljno objasni zbog čega je Šiljegov izvještaj smatralo vjerodostojnim. Nadalje, Žalbena vijeće smatra da Ćorić ponavlja argumente koje je već iznio na suđenju u vezi sa Šiljegovim ličnim interesima i pouzdanošću, a da pritom ne pokazuje primjetnu grešku u tome što je Pretresno vijeće pridalo težinu Šiljegovom izvještaju.¹⁰⁴⁸² Žalbena vijeće takođe napominje da, iako Šiljegov izvještaj "nije podvrgnut unakrsnom ispitivanju",¹⁰⁴⁸³ on jeste potkrijepljen drugim dokazima,

¹⁰⁴⁷⁶ Prvostepena presuda, tom 2, par. 59.

¹⁰⁴⁷⁷ Prvostepena presuda, tom 2, par. 59.

¹⁰⁴⁷⁸ Prvostepena presuda, tom 2, par. 59.

¹⁰⁴⁷⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 131.

¹⁰⁴⁸⁰ V. npr. Prvostepena presuda, tom 1, par. 842, 967, tom 2, par. 32, 87, 135, 147-148, 379, 389, 398, 543.

¹⁰⁴⁸¹ Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 133.

¹⁰⁴⁸² Upor. Ćorićev žalbeni podnesak, par. 215; Ćorićev završni podnesak, par. 617, 748.

¹⁰⁴⁸³ V. Ćorićev žalbeni podnesak, par. 215.

uključujući Zapovijed od 14. novembra 1992.¹⁰⁴⁸⁴ Shodno tome, Ćorić nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoja diskreciona ovlaštenja time što je pridalo težinu Šiljegovom izvještaju.

3167. Što se, pak, tiče ocjene dokaza koje je iznio Andabak, Ćorićevi argumenti su usredsređeni na poređenje između Andabaka i Šiljega, utoliko što on tvrdi da bi njihovi iskazi o događajima trebali biti tretirani na isti način. Međutim, Ćorić ne uviđa da je Pretresno vijeće Andabakovim dokazima pridalo malu težinu zbog njegovog direktnog učešća u zauzimanju grada Prozora, dok Šiljeg nije bio neposredno umiješan u zločine. Vrijedi primijetiti da su dokazi koje je iznio Andabak uzeti s rezervom samo u vezi s događajima u Prozoru i da Pretresno vijeće jeste pridalo određenu težinu njegovim dokazima o drugim događajima.¹⁰⁴⁸⁵ Podsjećajući da pretresna vijeća mogu razumno prihvatiti određene dijelove svjedočenja nekog svjedoka, a odbaciti druge,¹⁰⁴⁸⁶ Žalbeno vijeće je mišljenja da je Pretresno vijeće smatralo da je Andabak generalno vjerodostojan, ali ne kad su u pitanju događaji u kojima je neposredno učestvovao. Nadalje, Žalbeno vijeće smatra da Ćorić nije uspio da pokaže da Pretresno vijeće nije ocijenilo Andabakovo vladanje u sudnici, pogotovo kad se ima u vidu da je Pretresno vijeće potvrdilo da je prilikom ocjenjivanja svjedoka koji su svjedočili u sudnici "posebno uzelo u obzir nastup, ponašanje i ličnost svjedoka".¹⁰⁴⁸⁷ S obzirom na gore navedeno, Žalbeno vijeće konstatuje da Ćorić nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoja diskreciona ovlaštenja time što je s rezervom uzelo Andabakove dokaze o događajima u Prozoru, a prihvatilo Šiljegov izvještaj.¹⁰⁴⁸⁸

3168. Pored toga, u Andabakovom izvještaju, Andabak je ukazao na to da su pripadnici HOS-a bili jedini počinioci krađa počinjenih u Prozoru, ali Pretresno vijeće je tom izvještaju pridalo malu težinu zbog toga što je HOS raspušten još 23. avgusta 1992. i što se većina njegovih pripadnika pridružila HVO-u.¹⁰⁴⁸⁹ Pretresno vijeće je razmotrilo razne dokaze prilikom donošenja ovog

---

¹⁰⁴⁸⁴ V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 57, 59, gdje se upućuje na Edwarda Vulliamya, T(f). 1527 (8. maj 2006.), dokazni predmet P00721 (dokazi da su pripadnici Vojne policije "otimali" ili "konfiskovali" oružje i vozila).

¹⁰⁴⁸⁵ V. npr. Prvostepena presuda, tom 1, par. 849, 853, 866-867, 871, 926, 966, tom 2, fusnote 62-64, 67, 111, 152-153, 158, 487, 775, 837, 1184, 1594, 2074, 3531, 4465, 4481, tom 4, par. 878.

¹⁰⁴⁸⁶ Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 132.

¹⁰⁴⁸⁷ Prvostepena presuda, tom 1, par. 284.

¹⁰⁴⁸⁸ Žalbeno vijeće takođe odbacuje Ćorićeve tvrdnje o Andabakovom "karakteru vrijednom poštovanja", budući da on nije uspio da pokaže kako bi te tvrdnje mogle da utiču na ocjenu Andabakovih dokaza o događajima u Prozoru 1992. od strane Pretresnog vijeća, pogotovo stoga što je Andabakovo unapređenje četiri mjeseca poslije tih događaja Pretresno vijeće razmatralo u vezi s pitanjem da li su bile preduzete ikakve mjere kako bi se kaznili počinioci krađa. Prvostepena presuda, tom 2, par. 60. V. gore, fusnota 10439.

¹⁰⁴⁸⁹ Prvostepena presuda, tom 2, par. 59. V. Prvostepena presuda, tom 1, par. 777-778. Pretresno vijeće je takođe pojasnilo da su bivši pripadnici HOS-a koji su se pridružili HVO-u još uvijek nosili crne uniforme i oznake HOS-a, te da su svjedoci, kada bi pomenuli pripadnike HOS-a, mislili na bivše pripadnike HOS-a koji su se pridružili HVO-u. Prvostepena presuda, tom 2, fusnota 156.

zaključka da je HOS već bio raspušten.¹⁰⁴⁹⁰ Dokazni predmeti na koje se Čorić poziva u prilog svom argumentu da je HOS postojao do 1993. godine ne dovode u pitanje odluku Pretresnog vijeća da Andabakovom izvještaju prida malu težinu.¹⁰⁴⁹¹ Isto tako, u svjedočenju na koje se Čorić oslanja samo je ukazano na to da su jedna ili dvije jedinice HOS-a djelovale 1993., naizgled suprotno naređenjima, ali to nije dovoljno da se pokaže da je Pretresno vijeće pogriješilo u ocjeni dokaza,¹⁰⁴⁹² posebno zato što je i samo Pretresno vijeće primijetilo da su pripadnici HOS-a bili prisutni u decembru 1992. i početkom 1993. godine.¹⁰⁴⁹³ Shodno tome, Čorićev argument u vezi s HOS-om se odbacuje.

3169. U vezi s Čorićevim argumentima da je Pretresno vijeće pogrešno protumačilo Šiljegov izvještaj,¹⁰⁴⁹⁴ Žalbeno vijeće napominje da je Pretresno vijeće smatralo da je Šiljegov izvještaj: (1) bio naslovljen na Glavni stožer i Upravu Vojne policije; i (2) sadržao navod da je dio Andabakove jedinice bespravno oduzimao motorna vozila.¹⁰⁴⁹⁵ Čorić nije uspio da objasni zbog čega je navod u Šiljegovom izvještaju o pljačkanju kuća i imovine Hrvata relevantan za razmatranje ovog izvještaja od strane Pretresnog vijeća. Žalbeno vijeće takođe smatra da su Čorićevi argumenti o tome šta je Šiljeg mislio – o Čorićevom znanju i kontroli, u svojstvu načelnika Uprave Vojne policije – na osnovu Šiljegovog izvještaja, spekulativni i nepotkrijepljeni.¹⁰⁴⁹⁶ Shodno tome, Žalbeno vijeće odbacuje Čorićeve argumente o tumačenju Šiljegovog izvještaja od strane Pretresnog vijeća o kojima se raspravlja gore.

---

¹⁰⁴⁹⁰ V. Prvostepena presuda, tom 1, par. 777-778, fusnote 1820-1825 i dokazi koji se tamo navode.

¹⁰⁴⁹¹ V. dokazni predmeti P01901 (naređenje od 16. aprila 1993. u kojem se navodi da su jedinice HOS-a bile prisutne na području Livna i izdaje instrukcija da jedna jedinica bude rasformirana), 5D00130 (naređenje od 15. avgusta 1992. u kojem se jedinicama HOS-a izdaje instrukcija da se prepotčine Komandi TG-1 Konjic), P00687, str. 3 (izvještaj od 1. novembra 1992. u kojem se navodi da je "stanje na samom terenu između postrojbi HVO-a i jedinice HOS-a bilo [...] izuzetno dobro"), P10984 (saopštenje potpisano 10. avgusta 1992. u kojem se osuđuje ubistvo zapovjednika HOS-a Blaža Kraljevića i njegovih saradnika i ukazuje na sukob između HOS-a i HVO-a).

¹⁰⁴⁹² V. svjedok 4D-AA, T. 49263-49265 (zatvorena sjednica) (9. februar 2010.), Milivoj Gagro, T. 2733 (29. maj 2006.) (dokaz da su se nakon što je Kraljević ubijen neki pripadnici HOS-a pridružili HVO-u i ušli u sastav odbrambenih snaga), Milivoj Petković, T. 50071-50073 (25. februar 2010.) (svjedočenje da je jedna jedinica HOS-a preživjela u Livnu i da "su nas prevarili rekavši nam da se pridružuju brigadi"), Dragan Pinjuh, T. 37726-37727 (4. mart 2009.) (svjedočenje da je HOS nastavio da djeluje u sastavu ABiH, ali taj svjedok je kasnije za većinu pripadnika HOS-a koji su evidentirani kao poginuli rekao da su oni poginuli 1992. i 1993. kao pripadnici HVO-a, v. Dragan Pinjuh, T. 37728 (4. mart 2009.)), Zrinko Tokić, T. 45351-45352 (29. septembar 2009.) (svjedočenje da su pripadnici HOS-a u januaru 1993. podigli zastavu HOS-a).

¹⁰⁴⁹³ V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 314 (gdje se upućuje na Zrinka Tokića, T. 45351-45352 (29. septembar 2009.)), 324, 334.

¹⁰⁴⁹⁴ V. gore, par. 3158.

¹⁰⁴⁹⁵ Prvostepena presuda, tom 2, par. 59, tom 4, par. 1246-1247. Žalbeno vijeće takođe napominje da je Pretresno vijeće razmotrilo, i odbacilo, Čorićev argument da su motorna vozila bila konfiskovana i čuvana pod obezbjeđenjem, a on nije uspio da iznese nikakav argument koji pokazuje da je Pretresno vijeće pogriješilo. Prvostepena presuda, tom 2, par. 48, 59, tom 4, par. 1246-1247.

¹⁰⁴⁹⁶ V. gore, par. 3158.

3170. Na osnovu gore navedenog, Žalbeno vijeće konstatuje da Ćorić nije uspio da pokaže primjetnu grešku u ocjeni dokaza koju je izvršilo Pretresno vijeće u vezi s uništavanjem imovine i krađama motornih vozila u Prozoru u oktobru 1992..

(b) Navodne greške u zaključku da je Ćorić vršio efektivnu kontrolu nad počiniocima

3171. Žalbeno vijeće napominje da je Pretresno vijeće konstatovalo kako slijedi: (1) iako su jedinice Vojne policije, od najkasnije aprila 1992. do jula 1993., bile potčinjene zapovjedniku jedinice HVO-a kojoj su bile pridodate, Ćorić je "ipak imao izvjesnu mogućnost rukovođenja i komandovanja [tim] jedinicama";¹⁰⁴⁹⁷ i (2) Ćorićevo komandovanje nad jedinicama Vojne policije oslabilo je od jula 1993., ali nije potpuno prestalo i bilo je ograničeno.¹⁰⁴⁹⁸ Konkretnije rečeno, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Ćorić imao efektivnu kontrolu nad pripadnicima Vojne policije koji su se nalazili u Prozoru u oktobru 1992.¹⁰⁴⁹⁹

3172. U vezi s Ćorićevim argumentom da počinioci uništavanja imovine u Prozoru nisu identifikovani i da Pretresno vijeće nije ukazalo na to kako su oni bili podređeni njemu,¹⁰⁵⁰⁰ Žalbeno vijeće ima u vidu zaključak Pretresnog vijeća da su vojnici i pripadnici Vojne policije HVO-a u Prozoru uništili približno 75 kuća i imovinu koji su pripadali Muslimanima.¹⁰⁵⁰¹ Nadalje, Pretresno vijeće jeste govorilo o jedinicama HVO-a koje su bile prisutne u opštini Prozor¹⁰⁵⁰² i konkretno je jedinicu Vojne policije koja se tamo nalazila u oktobru 1992. identifikovalo kao 4. satniju 2. bojne Vojne policije,¹⁰⁵⁰³ koja je krajem oktobra 1992. pojačana ljudstvom iz 1. i 2. satnije iste bojne.¹⁰⁵⁰⁴ Žalbeno vijeće podsjeća da se, bez obzira na stepen preciznosti koji se traži za identifikovanje podređenih krivih za zločine, u svakom slučaju mora utvrditi njihovo postojanje,

¹⁰⁴⁹⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 867. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 871.

¹⁰⁴⁹⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 868. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 876, 915. Pored toga, Pretresno vijeće je zaključilo da su se komandne nadležnosti Uprave Vojne policije nad jedinicama Vojne policije smanjivale kako se sukob razvijao, ali da "to ne znači da je u potpunosti odustala od svojih prerogativa u oblasti komandovanja jedinicama Vojne policije". Prvostepena presuda, tom 1, par. 964. V. Prvostepena presuda, tom 1, par. 963. Pretresno vijeće je takođe zaključilo da je Ćorić imao: (1) mogućnost da učestvuje u suzbijanju kriminaliteta u HVO-u "ali da se to ovlaštenje ograničavalo na istrage u vezi s počiniocima krivičnih djela" (Prvostepena presuda, tom 4, par. 915. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 880-882); i (2) ovlaštenje da prepotčinjava jedinice Vojne policije barem u periodu od jula 1993. do oktobra 1993. i da su, u slučaju protivrječnih naređenja, jedinice Vojne policije morale lično da izvijeste Ćorića (Prvostepena presuda, tom 4, par. 869-871. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 915).

¹⁰⁴⁹⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1245, 1248, 1250. Žalbeno vijeće napominje da Ćorić iznosi argument da dokazi pokazuju da on nije imao efektivnu kontrolu, ali da se on poziva samo na odjeljak III Ćorićevog završnog podneska, koji je Pretresno vijeće razmotrilo na suđenju, te, shodno tome, ovaj argument neće biti dalje razmatran. V. Ćorićev žalbeni podnesak, par. 215, fusnota 552.

¹⁰⁵⁰⁰ V. gore, par. 3159.

¹⁰⁵⁰¹ Prvostepena presuda, tom 2, par. 50, 53-55, tom 3, par. 1207, tom 4, par. 1249; gore, par. 3155.

¹⁰⁵⁰² Prvostepena presuda, tom 2, par. 13-29.

¹⁰⁵⁰³ Prvostepena presuda, tom 2, par. 22. V. takođe Prvostepena presuda, tom 2, par. 23.

¹⁰⁵⁰⁴ Prvostepena presuda, tom 2, par. 24, 33. Pretresno vijeće je takođe zaključilo da su jedinice Vojne policije koje su se tamo nalazile učestvovala u zauzimanju grada Prozora. Prvostepena presuda, tom 2, par. 42.

kao takvo.¹⁰⁵⁰⁵ Žalbeno vijeće takođe podsjeća da nadređeni ne mora nužno da zna tačan identitet svojih podređenih koji su počinili zločine da bi snosio odgovornost po članu 7(3) Statuta,¹⁰⁵⁰⁶ te da "fizički počinioci zločina mogu biti identifikovani po kategoriji u odnosu na neko konkretno mjesto zločina".¹⁰⁵⁰⁷ S obzirom na zaključak Pretresnog vijeća da je Ćorić imao efektivnu kontrolu nad pripadnicima Vojne policije koji su se nalazili u Prozoru u oktobru 1992., u ovim okolnostima nije neophodna daljnja identifikacija neposrednih počinilaca uništavanja imovine u Prozoru.¹⁰⁵⁰⁸ Ćorićevi argumenti se, shodno tome, odbacuju.

3173. Na osnovu gore navedenog, Žalbeno vijeće konstatuje da Ćorić nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće pogriješilo u vezi s njegovom efektivnom kontrolom nad pripadnicima Vojne policije koji su počinili djela krađe i uništavanja imovine u Prozoru u oktobru 1992.

(c) Navodne greške u zaključku da je Ćorić znao ili da je bilo razloga da zna za zločine

3174. Žalbeno vijeće podsjeća da je standard "bilo [je] razloga da zna" iz člana 7(3) Statuta ispunjen ako je nadređeni raspolagao informacijama koje su dovoljno alarmantne da bi bile razlog za dalju istragu.¹⁰⁵⁰⁹ Te informacije ne moraju sadržavati konkretne podatke o protivpravnim djelima koja su već počinjena ili će tek biti počinjena, nego se mogu sastojati od informacija opšteg karaktera koje bi nadređenog upozorile na eventualna protivpravna djela njegovih podređenih.¹⁰⁵¹⁰

3175. Pretresno vijeće je zaključilo da je Ćorić imao "načina da zna da su gorepomenute zločine počinili pripadnici Vojne policije",¹⁰⁵¹¹ upućujući na protivpravno oduzimanje vozila i uništavanje imovine.¹⁰⁵¹² Ono je konstatovalo da je Ćorić znao da su motorna vozila oduzeta protivpravno¹⁰⁵¹³ na osnovu Šiljegovog izvještaja i Zapovijedi od 14. novembra 1992.¹⁰⁵¹⁴ Čini se da Ćorić tvrdi da on Šiljegov izvještaj nije primio zato što je bio naslovljen na Upravu Vojne policije, a ne na njega lično.¹⁰⁵¹⁵ Vrijedi primijetiti da je Šiljegov izvještaj bio upućen Upravi Vojne policije i da se u njemu zahtijevalo da načelnik Uprave hitno obiđe jedinice Vojne policije na tom području, sagleda

¹⁰⁵⁰⁵ Drugostepena presuda u predmetu *Orić*, par. 35.

¹⁰⁵⁰⁶ Drugostepena presuda u predmetu *Blagojević i Jokić*, par. 287. V. Drugostepena presuda u predmetu *Bizimungu*, par. 79.

¹⁰⁵⁰⁷ Drugostepena presuda u predmetu *Bizimungu*, par. 79. V. Drugostepena presuda u predmetu *Karemera i Ngirumpatse*, par. 370 ("U određenim okolnostima, upućivanje na navodnog podređenog putem njegove kategorije može da predstavlja dovoljno obavještenje o identitetu tog podređenog").

¹⁰⁵⁰⁸ V. npr. Drugostepena presuda u predmetu *Bizimungu*, par. 79, 117.

¹⁰⁵⁰⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1910; Drugostepena presuda u predmetu *Strugar*, par. 298.

¹⁰⁵¹⁰ Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1910; Drugostepena presuda u predmetu *Krnjelac*, par. 154; Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 238.

¹⁰⁵¹¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1250.

¹⁰⁵¹² Prvostepena presuda, tom 4, par. 1247-1250.

¹⁰⁵¹³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1248.

¹⁰⁵¹⁴ Prvostepena presuda, tom 2, par. 59, tom 4, par. 1247-1248. V. gore, par. 3155.

¹⁰⁵¹⁵ V. gore, par. 3158.

stanje i preduzme odgovarajuće mjere protiv pojedinaca.¹⁰⁵¹⁶ Poslije toga je uslijedila Zapovijed od 14. novembra 1992. koju su Ćorić i Praljak izdali Šiljegu, Andabaku i Anti Aliloviću,¹⁰⁵¹⁷ naloživši im da motorna vozila vrate vlasnicima, te konkretno navevši da su za izvršenje te zapovijedi odgovorni Andabak i Alilović.¹⁰⁵¹⁸ Žalbeno vijeće smatra da bi razuman presuditelj o činjenicama mogao da zaključi da je Ćorićev naredni postupak – izdavanje Zapovijedi od 14. novembra 1992. – dokaz da je on primio Šiljegov izvještaj ili da je bio upoznat s njegovim sadržajem. Shodno tome, Žalbeno vijeće je mišljenja da je Pretresno vijeće postupilo razumno kada je razmotrilo Šiljegov izvještaj u okviru svoje diskusije o Ćorićevom znanju o relevantnim događajima. Jedini drugi Ćorićev argument je taj da Zapovijed od 14. novembra 1992. ne dokazuje da je on znao ko je počinio te zločine.¹⁰⁵¹⁹ Međutim, kao što se navodi ranije u ovom paragrafu, razuman presuditelj o činjenicama mogao bi da zaključi da je Ćorić primio Šiljegov izvještaj ili je bio upoznat s njegovim sadržajem, a Andabak je bio zapovjednik 2. bojne Vojne policije. Shodno tome, Ćorić nije uspio da pokaže da nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao da zaključi da je Ćorić znao da su njegovi podređeni, to jest pripadnici 2. bojne Vojne policije, protivpravno oduzeli vozila. Ćorićev argument se, prema tome, odbacuje, budući da on nije uspio da pokaže nikakvu grešku u zaključku Pretresnog vijeća da je on znao da je Vojna policija protivpravno oduzela motorna vozila.

3176. U vezi s Ćorićevim znanjem o uništavanju imovine, Pretresno vijeće je zaključilo da su "informacije sadržane u [Andabakovom izvještaju i Šiljegovom izvještaju] – u kojima se govori o problemu discipline među vojnim policajcima koji su učestvovali u protivpravnom oduzimanju vozila u Prozoru – bile [...] dovoljno alarmantne da bi bile opravdanje za dodatnu istragu"¹⁰⁵²⁰ i da je "Ćorić imao načina da zna koje su od gore pomenut[ih] [krađa i uništavanja imovine] počinili pripadnici Vojne policije".¹⁰⁵²¹ Žalbeno vijeće smatra da Ćorić pogrešno tumači to što se Pretresno vijeće oslonilo na Šiljegov izvještaj kada je zaključilo da je bilo razloga da on zna za zločine.¹⁰⁵²² Žalbeno vijeće je mišljenja da se upućivanje Pretresnog vijeća na Šiljegov izvještaj prevashodno odnosilo na Ćorićevo znanje o krađama vozila, kao i generalnije, na njegovo znanje o disciplinskim problemima s kojima se u to vrijeme suočavala Vojna policija u Prozoru. Ćorićevi argumenti o Šiljegovom izvještaju u vezi s njegovim znanjem o uništavanju imovine se odbacuju.

---

¹⁰⁵¹⁶ Dokazni predmet P00648, str. 2.

¹⁰⁵¹⁷ Žalbeno vijeće napominje da je, prema dokazima, Ante Alilović bio zamjenik načelnika Opće i prometne Vojne policije. V. dokazni predmet 3D00424; Ćorićev žalbeni podnesak, par. 224.

¹⁰⁵¹⁸ Dokazni predmet 3D00424.

¹⁰⁵¹⁹ V. gore, par. 3160.

¹⁰⁵²⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1250. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1249.

¹⁰⁵²¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1250.

¹⁰⁵²² V. gore, par. 3158.

3177. Pored toga, Pretresno vijeće je smatralo da se u Andabakovom izvještaju, koji je bio naslovljen na Ćorića, pominje da su brojne kuće bile oštećene uslijed borbi u Prozoru dana 25. oktobra 1992.¹⁰⁵²³ Shodno tome, premda je Pretresno vijeće pridalo malu težinu Andabakovom izvještaju,¹⁰⁵²⁴ Žalbeno vijeće je mišljenja da je ono smatralo da je to što se u tom izvještaju pominju oštećene kuće moralo upozoriti Ćorića na činjenicu da je moguće da su počinjeni zločini vezani za uništavanje imovine. Suprotno tome, Ćorić iznosi argument da je u Andabakovom izvještaju naznačeno samo to da je tokom borbi možda došlo do kolateralne štete na kućama.¹⁰⁵²⁵ Žalbeno vijeće napominje da se u relevantnom dijelu Andabakovog izvještaja navodi da je grad Prozor očišćen 25. oktobra 1992. i da je "[p]rilikom uličnih borbi u gradu [...] nastala veća materijalna šteta kojom prilikom su oštećeni mnogi stambeni objekti".¹⁰⁵²⁶ Žalbeno vijeće smatra da Andabakov izvještaj sam po sebi možda nije bio dovoljan da upozori Ćorića na mogućnost da su njegovi podređeni palili i uništavali imovinu, ali da je Pretresno vijeće takođe uzelo u obzir to da je Ćorić sigurno znao za druge zločine koje je Vojna policija počinila tokom preuzimanja vlasti u gradu Prozoru i za disciplinske probleme s kojima se Vojna policija suočavala.¹⁰⁵²⁷ U vezi s ovim pitanjem, Žalbeno vijeće podsjeća da je standard "bilo [je] razloga da zna" ispunjen ukoliko je nadređeni raspolagao informacijama koje su dovoljno alarmantne da bi bile razlog za dalju istragu i da te informacije ne moraju sadržavati konkretne podatke o protivpravnim djelima koja su počinjena, nego se mogu sastojati od informacija opšteg karaktera koje bi nadređenog upozorile na eventualna protivpravna djela njegovih podređenih.¹⁰⁵²⁸ Žalbeno vijeće, shodno tome, konstatuje da Ćorić nije uspio da pokaže da nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao da zaključi da je Ćorić, na osnovu toga što je znao da su pripadnici Vojne policije činili zločine u isto vrijeme dok je bila nanošena šteta na kućama, raspolagao informacijama koje su bile dovoljno alarmantne da bi opravdale daljnju istragu. Shodno tome, Ćorićev argument se odbacuje.

3178. U vezi s Ćorićevim opštim argumentom da nijedno razumno pretresno vijeće ne bi zaključilo da je on bio dobro obaviješten o zločinima koje je HVO počinio u Prozoru, Žalbeno vijeće napominje da se on oslanja na Andabakovo svjedočenje, kojem je Pretresno vijeće pridalo malu težinu.¹⁰⁵²⁹ Žalbeno vijeće smatra da je Ćorić proglašen odgovornim za zločine svojih podređenih, to jest one koje je počinila Vojna policija,¹⁰⁵³⁰ te da, prema tome, njegovo znanje o

---

¹⁰⁵²³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1249.

¹⁰⁵²⁴ Prvostepena presuda, tom 2, par. 59.

¹⁰⁵²⁵ V. gore, par. 3160.

¹⁰⁵²⁶ Dokazni predmet P00536, str. 3. Žalbeno vijeće napominje da je Pretresno vijeće razmotrilo dokaze da su neke kuće bile oštećene tokom borbi, ali da ih je većina spaljena kasnije. Prvostepena presuda, tom 2, par. 50-53.

¹⁰⁵²⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1250.

¹⁰⁵²⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1910.

¹⁰⁵²⁹ V. gore, par. 3160, 3165, 3167.

¹⁰⁵³⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1245-1251.

zločinima koje je počinio HVO nije relevantno. Nadalje, Ćorićeva spekulacija da, s obzirom na to da Andabak navodno nije primio nikakav izvještaj o zločinima, onda on (Ćorić) "zasigurno" nije mogao primiti nijedan takav izvještaj, nije uvjerljiva. On samo ponavlja svoje argumente sa suđenja, a da pritom ne pokazuje kako je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je on raspolagao informacijama koje su bile dovoljno alarmantne.¹⁰⁵³¹ Njegov argument se odbacuje.

3179. S obzirom na gore navedeno, Žalbeno vijeće konstatuje da Ćorić nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće pogriješilo u vezi s njegovim znanjem o djelima krađe i uništavanja imovine koja su počinili pripadnici Vojne policije u Prozoru u oktobru 1992.

(d) Navodne greške u zaključku da je Ćorić propustio da kazni svoje podređene za zločine

3180. Žalbeno vijeće podsjeća da je dužnost da se počinio kazne ispunjena onda kada su preduzete nužne i razumne mjere u cilju njihovog kažnjavanja.¹⁰⁵³² "Nužne" mjere su one za koje je primjereno da ih nadređeni preduzme kako bi ispunio svoju obavezu (pokazujući da je stvarno nastojao da spriječi ili kazni), a "razumne" mjere su one koje su objektivno u granicama stvarne moći nadređene osobe.¹⁰⁵³³

3181. Pretresno vijeće je zaključilo da Ćorić "nije preduzeo potrebne i razumne mjere kako bi ispunio svoju obavezu da kazni" za djela krađe i uništavanja imovine koja su počinili pripadnici Vojne policije u Prozoru u oktobru 1992.¹⁰⁵³⁴ U vezi s tim krađama, Pretresno vijeće je utvrdilo sljedeće: (1) da mu nije poznato da su protiv počinilaca bile preduzete ikakve kaznene mjere;¹⁰⁵³⁵ (2) da je Andabak unaprijeđen četiri mjeseca kasnije, po Ćorićevoj preporuci;¹⁰⁵³⁶ i (3) da vraćanje imovine vlasnicima nije predstavljalo razumnu mjeru kojom bi Ćorić ispunio svoju obavezu da kazni počinioce.¹⁰⁵³⁷ Pretresno vijeće je iz Andabakovog unapređenja eksplicitno izvelo zaključak da je "Ćorić propustio da provede ili da pokrene provođenje istrage u vezi s tim krivičnim djelima, da utvrdi činjenice i da o tome obavijesti nadležne vlasti".¹⁰⁵³⁸

3182. Osporavajući zaključke Pretresnog vijeća o svom propustu da kazni, Ćorić iznosi argument da Uprava Vojne policije jeste preduzela neke mjere, oslanjajući se na Andabakovo

¹⁰⁵³¹ V. Ćorićev završni podnesak, par. 420, 613.

¹⁰⁵³² Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1927; Drugostepena presuda u predmetu *Boškoski i Tarčulovski*, par. 230; Drugostepena presuda u predmetu *Halilović*, par. 175; Drugostepena presuda u predmetu *Bagosora i Nsengiyumva*, par. 683.

¹⁰⁵³³ Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1927; Drugostepena presuda u predmetu *Orić*, par. 177; Drugostepena presuda u predmetu *Halilović*, par. 63; Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par. 417.

¹⁰⁵³⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1250.

¹⁰⁵³⁵ Prvostepena presuda, tom 2, par. 60, tom 4, par. 1247.

¹⁰⁵³⁶ Prvostepena presuda, tom 2, par. 60, tom 4, par. 1247.

¹⁰⁵³⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1248.

svjedočenje.¹⁰⁵³⁹ Podsjećajući da je Pretresno vijeće pridalo malu težinu dokazima koje je Andabak iznio u vezi sa zločinima u Prozoru u oktobru 1992., Žalbeno vijeće takođe napominje da njegovi dokazi, na koje se Ćorić poziva, ne pokazuju da su mjere bile preduzete u cilju kažnjavanja pripadnika Vojne policije koji su počinili djela krađe i uništavanja imovine u oktobru 1992. Andabakovo svjedočenje (1) da su evidentirani svi neriješeni zločini; (2) da je sastav Vojne policije bio pojačan; i (3) da su Franjić i "njegovi ljudi" bili uhapšeni, odnosi se na navodne Franjićeve zločine i pokazuje da su te radnje bile preduzete u novembru 1993.¹⁰⁵⁴⁰ Nadalje, u dokaznom predmetu 3D00422 od 20. januara 1994., na koji se Ćorić takođe poziva, pominje se "priv[ode]nje" Franjića, kao i trojice pripadnika Vojne policije u Prozoru zbog činjenja zločina, uključujući krađu, ali se ne navodi konkretno vremenski period u kojem su ti zločini bili počinjeni.¹⁰⁵⁴¹ Shodno tome, Žalbeno vijeće smatra da su dokazi na koje se Ćorić poziva neuvjerljivi i da ne dovode u pitanje zaključke Pretresnog vijeća. Njegov argument se odbacuje.

3183. Ćorić takođe tvrdi da je formirana komisija koja je saradivala s Andabakovom jedinicom kako bi sastavila popis ukradenih vozila, oslonivši se pritom ponovo na Andabakovo svjedočenje.¹⁰⁵⁴² Žalbeno vijeće prvo primjećuje da Ćorić ponavlja svoje argumente sa suđenja,¹⁰⁵⁴³ a da pritom ne pokazuje da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da ne raspolaže informacijama da je ta komisija – koja je trebala "ispitati događaje koji su se dogodili u Prozoru u oktobru 1992." – zaista bila osnovana ili da je zaista provela istragu o tim događajima.¹⁰⁵⁴⁴ U svakom slučaju, Andabakovo svjedočenje ne ide u prilog tvrdnji da su bile preduzete mjere radi kažnjavanja počinitelaca krađa.¹⁰⁵⁴⁵ Shodno tome, Ćorićev argument nije uvjerljiv. Isto tako, Žalbeno vijeće takođe konstatuje da Ćorićev argument da Zapovijed od 14. novembra 1992. predstavlja "određenu mjeru" koja je preduzeta u vezi sa zločinima nije utemeljen niti relevantan, budući da ta zapovijed ne potkrepljuje zaključak da su bile preduzete mjere radi *kažnjavanja* počinitelaca.

3184. U vezi s Ćorićevim argumentom da shodno nacionalnom zakonu nije bio dužan da kazni počinioca krađa zato što su vozila bila vraćena vlasnicima, Žalbeno vijeće smatra da relevantna odredba ne oslobađa nadređenog njegove dužnosti da kazni svoje podređene za počinjene

---

¹⁰⁵³⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1248. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1250.

¹⁰⁵³⁹ V. gore, par. 3161.

¹⁰⁵⁴⁰ Zdenko Andabak, T. 50954-50961 (15. mart 2010.). Žalbeno vijeće napominje da je Andabak porekao da je znao da su pripadnici Vojne policije počinili zločine. Zdenko Andabak, T. 50955-50956 (15. mart 2010.).

¹⁰⁵⁴¹ Dokazni predmet 3D00422, par. 1, 4-5.

¹⁰⁵⁴² V. gore, par. 3161.

¹⁰⁵⁴³ Ćorićev završni podnesak, par. 617.

¹⁰⁵⁴⁴ Prvostepena presuda, tom 2, par. 76.

¹⁰⁵⁴⁵ Zdenko Andabak, T. 51070-51072 (17. mart 2010.). Žalbeno vijeće napominje da je Andabak u svom svjedočenju izjavio da je bila formirana "neka komisija" i da su automobili vraćeni vlasnicima, ali da je porekao da su vozila bila protivpravno oduzeta i da je konkretno izjavio da "niko nije ukrao vozilo i [da] ne može biti ni kažnjen". Zdenko Andabak, T. 51070, 51072 (17. mart 2010.).

zločine.¹⁰⁵⁴⁶ U stvari, odredba iz nacionalnog zakona na koju upućuje Ćorić ne uklanja potrebu za krivičnim postupkom, nego, zapravo, daje sudu ovlaštenja da počinioca oslobodi kazne. Žalbeno vijeće podsjeća, nadalje, da je Pretresno vijeće izričito smatralo da vraćanje vozila vlasnicima nije predstavljalo razumnu mjeru kojom je Ćorić ispunio svoju dužnost da kazni počinioca.¹⁰⁵⁴⁷ Nadalje, Ćorić je ovaj argument po prvi put iznio u žalbenom postupku.¹⁰⁵⁴⁸ Shodno tome, Žalbeno vijeće odbacuje Ćorićev argument.

3185. Na osnovu gore navedenog, te s obzirom na to da Ćorić nije izložio nijedan dodatni argument kojim bi osporio zaključke Pretresnog vijeća o njegovom propustu da kazni za zločine koje su počinili pripadnici Vojne policije u Prozoru 1992. Žalbeno vijeće konstatuje da Ćorić nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće pogriješilo s tim u vezi.

3. Zaključak

3186. S obzirom na gore navedeno, Žalbeno vijeće konstatuje da Ćorić nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće pogriješilo kada ga je osudilo, kao nadređenog, za djela krađe i uništavanja imovine koja su pripadnici Vojne policije počinili u Prozoru u oktobru 1992. Ćorićeva žalbena osnova 9 se, shodno tome, odbija.

E. Zaključak

3187. Žalbeno vijeće odbacuje sve Ćorićeve prigovore na osuđujuće presude koje su mu izrečene po članu 7(3) Statuta za zločine počinjene u opštini Prozor u oktobru 1992.¹⁰⁵⁴⁹

3188. Žalbeno vijeće prihvata žalbenu osnovu 2 tužilaštva djelimično, u mjeri u kojoj se ona odnosi na propust Pretresnog vijeća da presudi o Prlićevoj, Stojićevoj, Praljkovoj, Petkovićevoj i Ćorićevoj odgovornosti nadređenog u vezi s određenim incidentima ubistva, hotimičnog lišavanja života, silovanja, nečovječnog postupanja (seksualno zlostavljanje), oduzimanja imovine i pljačkanja, koji su 1993. počinjeni u raznim opštinama, ali odbija preostali dio te žalbene osnove koji se odnosi na traženo pravno sredstvo.

---

¹⁰⁵⁴⁶ V. gore, par. 3161. V. generalno Ćorićev završni podnesak; Ćorićeva završna riječ, T. 52681-52689 (23. februar 2011.). Član 147 Krivičnog zakona BiH glasi: "Ako je učinilac ukradenu stvar vratio oštećenom prije nego što je saznao za pokretanje krivičnog postupka sud ga može osloboditi od kazne". Dokazni predmet 2D00907, str. 57.

¹⁰⁵⁴⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1248.

¹⁰⁵⁴⁸ V. Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 170 (gdje se podsjeća da su "strane u postupku dužne da pred pretresnim vijećem, [...], formalno pokrenu sva pitanja koja je potrebno riješiti i da propust neke strane da to učini predstavlja njeno odricanje od prava da to pitanje iznese kao valjanu žalbenu osnovu, osim u slučaju kada postoje posebne okolnosti"), 183; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 125, 223 (gdje se podsjeća da strane u postupku "ne mo[gu] o [takvom pitanju] šutjeti, da bi se onda vratio[e] u žalbenom postupku i tražio[e] *de novo* suđenje").

¹⁰⁵⁴⁹ V. gore, par. 3186.

X. KUMULATIVNE OSUĐUJUĆE PRESUDE

A. Navodne greške u vezi s kumulativnim osuđujućim presudama (Ćorićeva osnova 15)

1. Uvod

3189. Pretresno vijeće je konstatovalo da je Ćorić, kao učesnik UZP-a, odgovoran za, između ostalog, teške povrede Ženevskih konvencija po članu 2 Statuta, kršenja zakona i običaja ratovanja po članu 3 Statuta, te za zločine protiv čovječnosti po članu 5 Statuta.¹⁰⁵⁵⁰

3190. U odjeljku koji je posvetilo diskusiji o kumulativnim osuđujućim presudama, Pretresno vijeće je uputilo na test koji je ustanovilo Žalbeno vijeće u predmetu *Čelebići*, shodno kojem su kumulativne osuđujuće presude dopustive jedino ako svaki zločin ima "materijalno različit element" (dalje u tekstu: test iz predmeta *Čelebići*).¹⁰⁵⁵¹ Primijenivši taj test, Pretresno vijeće je zaključilo da su kumulativne osuđujuće presude za krivična djela po članovima 2 i 5 Statuta i članovima 3 i 5 Statuta moguće, "budući da svaka od tih odredbi Statuta uključuje neki materijalno različit uslov za primjenu koji druga ne uključuje".¹⁰⁵⁵² U vezi s uništavanjem imovine širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvedeno je protivpravno i bezobzirno, kažnjivom po članu 2(d) Statuta (tačka 19) i uništavanjem ili hotimičnim nanošenjem štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju, kažnjivom po članu 3(d) Statuta (tačka 20), Pretresno vijeće je konstatovalo: (1) da ono prvo djelo zahtjeva element koji je materijalno različit, a to je da mora biti širokih razmjera; i (2) da su kumulativne osuđujuće presude koje su izrečene za te zločine, shodno tome, dopustive.¹⁰⁵⁵³

2. Argumenti strana u postupku

3191. Ćorić tvrdi da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava i grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja kada je konstatovalo da su kumulativne osuđujuće presude za krivična djela po članovima 2 i 5, članovima 3 i 5, te članovima 2(d) i 3(d) Statuta dopustive.¹⁰⁵⁵⁴ Konkretnije, Ćorić iznosi argument da su njegove osuđujuće presude za zločine protiv čovječnosti po članu 5 i teške povrede Ženevskih konvencija po članu 2, to jest za ubistvo (tačka 2) i hotimično lišavanje života (tačka 3), deportaciju (tačka 6) i protivpravnu deportaciju (tačka 7), nehumana djela (prisilno premještanje) (tačka 8) i protivpravno premještanje (tačka 9), zatvaranje (tačka 10) i protivpravno

---

¹⁰⁵⁵⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1006. V. takođe gore, par. 2472.

¹⁰⁵⁵¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1254.

¹⁰⁵⁵² Prvostepena presuda, tom 4, par. 1256-1257, 1259.

¹⁰⁵⁵³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1267-1268. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1258.

¹⁰⁵⁵⁴ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 311, 316, 319.

zatočenje (tačka 11), te nečovječno postupanje i nehumana djela (tačka 15) i nečovječno postupanje (tačka 16), nedopustivo kumulativne i nepravilne.¹⁰⁵⁵⁵ Ćorić u suštini tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo: (1) u primjeni prava o kumulativnim osuđujućim presudama – konkretno, u primjeni testa iz predmeta *Čelebići* i testa utvrđenog u predmetu *Blockburger v. United States* (dalje u tekstu: test iz predmeta *Blockburger*) – iz čega je proistekao zaključak da član 5 Statuta sadrži elemente koji su materijalno različiti od onih sadržanih u članu 2 Statuta;¹⁰⁵⁵⁶ i (2) zbog toga što ga je osudilo i po članu 2 i po članu 5 Statuta na osnovu istog ponašanja.¹⁰⁵⁵⁷

3192. Ćorić tvrdi, nadalje, da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što je izreklo nedopustivo kumulativne osuđujuće presude za zločine uništavanja imovine širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvedeno je protivpravno i bezobzirno, po članu 2(d) Statuta (tačka 19), i uništavanja ili hotimičnog nanošenja štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju, po članu 3(d) Statuta (tačka 21).¹⁰⁵⁵⁸ Ćorić iznosi argument da prvopomenuta kategorija obuhvata svu imovinu, uključujući kulturne ili vjerske objekte.¹⁰⁵⁵⁹ On tvrdi, nadalje, da zaključak Pretresnog vijeća da uništavanje imovine koje nije opravdano vojnom nuždom mora biti širokih razmjera podrazumijeva da uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju ne može biti širokih razmjera, iako ono, zapravo, može biti širokih razmjera.¹⁰⁵⁶⁰ Ćorić traži da Žalbeno vijeće poništi osuđujuće presude koje su nedopustivo kumulativne i da mu, s tim u skladu, umanjí kaznu.¹⁰⁵⁶¹

3193. Tužilaštvo odgovara da je Pretresno vijeće ispravno osudilo Ćorića za zločine po članovima 2 i 5, članovima 3 i 5, te članovima 2(d) i 3(d) Statuta, iznoseći argument da on nije uspio da pokaže nikakvu grešku u zaključcima Pretresnog vijeća o kumulativnim osuđujućim presudama niti da pruži ijedan uvjerljiv razlog za odstupanje od ustaljene sudske prakse u vezi s kumulativnim osuđujućim presudama.¹⁰⁵⁶² Tužilaštvo tvrdi da Ćorić uviđa da je Pretresno vijeće primijenilo ustaljenu sudsku praksu, ali da on potpuno pogrešno shvata test iz predmeta *Čelebići*, koji se odnosi

---

¹⁰⁵⁵⁵ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 311. V. takođe Ćorićev žalbeni podnesak, par. 316, 318.

¹⁰⁵⁵⁶ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 311, 316-318, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu u predmetu *Kupreškić i drugi*, par. 682, Prvostepenu presudu u predmetu *Akayesu*. Žalbeno vijeće napominje da se u paragrafu 317 Ćorićevog žalbenog podneska upućuje, doslovno, na određene paragrafe Prvostepene presuda u predmetu *Kupreškić i drugi*. Upor. Ćorićev žalbeni podnesak, par. 317 s Prvostepenom presudom u predmetu *Kupreškić i drugi*, par. 681-683 (djelimično). V. takođe Ćorićev žalbeni podnesak, par. 312-315; Ćorićeva replika, par. 73-74.

¹⁰⁵⁵⁷ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 318.

¹⁰⁵⁵⁸ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 319.

¹⁰⁵⁵⁹ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 319.

¹⁰⁵⁶⁰ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 319.

¹⁰⁵⁶¹ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 320.

¹⁰⁵⁶² Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 346-352.

na elemente zločina, a ne – kao što Ćorić misli – na ponašanje u osnovi zločina.¹⁰⁵⁶³ Ono tvrdi sljedeće: (1) Pretresno vijeće je identifikovalo jedinstvene materijalne elemente koji se traže za svaki zločin;¹⁰⁵⁶⁴ i (2) premda Ćorić traži od Žalbenog vijeća da odstupi od čvrsto ustaljenog testa iz predmeta *Čelebići*, on ne objašnjava zbog čega se rezonovanje Pretresnog vijeća kosi s testom iz predmeta *Blockburger* niti rasvjetljava ikakvu razliku između ta dva testa.¹⁰⁵⁶⁵

3194. Ćorić replicira da ne osporava sudsku praksu u vezi s kumulativnim osuđujućim presudama, nego propust Pretresnog vijeća da identifikuje materijalno različit element po članovima 2 i 5 Statuta, što je suprotno testu iz predmeta *Čelebići*.¹⁰⁵⁶⁶

3. Analiza

3195. Prije svega, Žalbeno vijeće napominje da Ćorić namjerava da ospori zaključke Pretresnog vijeća u vezi s kumulativnim osuđujućim presudama za zločine po članovima 3 i 5 Statuta, ali da ne navodi konkretno koje su osuđujuće presude, izrečene po tim odredbama, nedopustivo kumulativne.¹⁰⁵⁶⁷ Shodno tome, Žalbeno vijeće odbacuje ovaj argument kao nerazrađenu tvrdnju.¹⁰⁵⁶⁸

3196. Nadalje, što se tiče Ćorićevog argumenta u vezi s kumulativnim osuđujućim presudama po tačkama 19 i 21 (član 2(d), odnosno član 3(d) Statuta), Žalbeno vijeće primjećuje da Ćorić po tim dvjema tačkama nije osuđen na osnovu istog ponašanja. Njegova osuđujuća presuda za uništavanje širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom (član 2(d)) odnosi se na zločine počinjene u opštinama Prozor i Gornji Vakuf, dok se njegova osuđujuća presuda za uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji (član 3(d)) tiče zločina počinjenih u opštini

¹⁰⁵⁶³ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 348-349, gdje se upućuje na Ćorićev žalbeni podnesak, par. 318. V. također Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 350-351.

¹⁰⁵⁶⁴ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 349, 352-353. Tužilaštvo također navodi da Ćorić nije ponudio ništa u prilog svom argumentu da član 5 "sadrži sve elemente koje sadrži i [član 3]" i da, stoga, osuđujuće presude po članovima 2 i 5 "nisu moguće bez kršenja pravila *ne bis in idem*". Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 349.

¹⁰⁵⁶⁵ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 350. Tužilaštvo također tvrdi da Ćorić upućuje na jedan zaključak iz Prvostepene presude u predmetu *Kupreškić i drugi*, a da pritom ne navodi da je taj zaključak bio poništen u žalbenom postupku, kao i da on također upućuje na zastarjeli test iz Prvostepene presude u predmetu *Akayesu*, a da pritom ne objašnjava kako bi primjena tog testa dovela do drugačijeg zaključka ili bila u interesu pravde. Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 351, gdje se upućuje na Ćorićev žalbeni podnesak, par. 317-318.

¹⁰⁵⁶⁶ Ćorićeva replika, par. 73-74. U svojoj replici, Ćorić tvrdi da ono što on osporava u žalbi nije "sama sudska nadležnost, kao što to pogrešno tvrdi tužilaštvo". Ćorićeva replika, par. 74, gdje se upućuje na Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 350. Žalbeno vijeće smatra da je izraz "sudska nadležnost" tipografska greška i da je namjera bila da se upotrijebi izraz "sudska praksa".

¹⁰⁵⁶⁷ V. Ćorićev žalbeni podnesak, par. 311, 316.

¹⁰⁵⁶⁸ Žalbeno vijeće napominje da je, u svakom slučaju, u sudskoj praksi Međunarodnog suda čvrsto ustaljeno da su osuđujuće presude za isto ponašanje po članovima 3 i 5 dopustive. V. Drugostepena presuda u predmetu *Kordić i Čerkez*, par. 1036. V. također Prvostepena presuda, tom 4, par. 1257.

Mostar 1993. godine.¹⁰⁵⁶⁹ Shodno tome, u mjeri u kojoj Ćorić traži da se kumulativne osuđujuće presude zasnovane na istim djelima po tačkama 19 i 21 ponište, Žalbeno vijeće odbija taj aspekt njegove žalbe.

3197. Što se, pak, tiče preostalih Ćorićevih argumenata u vezi s osuđujućim presudama po članovima 2 i 5 Statuta, Žalbeno vijeće prvo napominje da Ćorić ne tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo time što se oslonilo na test iz predmeta *Čelebići per se*.¹⁰⁵⁷⁰ Žalbeno vijeće podsjeća da su, shodno testu iz predmeta *Čelebići*, višestruke krivične osude po različitim odredbama za isto ponašanje dopustive samo ako "svaka od dotičnih odredbi sadrži materijalno različit element koji druga ne sadrži", te da je "[e]lement materijalno različit od nekog drugog elementa ako zahtijeva dokaz činjenice koji drugi element ne zahtijeva".¹⁰⁵⁷¹

3198. Ćorić iznosi argument da je, prilikom primjene testa iz predmeta *Čelebići*, Pretresno vijeće propustilo da identifikuje elemente po kojima se članovi 2 i 5 Statuta razlikuju.¹⁰⁵⁷² Žalbeno vijeće primjećuje da je, zapravo, Pretresno vijeće eksplicitno provelo tu analizu:

uslovi za primjenu člana 5 Statuta, na osnovu kojeg su kažnjivi zločini protiv čovječnosti, i člana 2 Statuta, na osnovu kojeg su kažnjive teške povrede Ženevskih konvencija, u oba slučaja sadrže materijalno različit element koji drugo djelo ne uključuje. Naime, za zločine protiv čovječnosti traži se dokaz da je djelo izvršeno u okviru rasprostranjenog i sistematskog napada na civilno stanovništvo, što se za teške povrede Ženevskih konvencija ne traži. Što se tiče teških povreda, za njih se traži dokaz uzročne veze između djela za koje se tereti i postojanja međunarodnog oružanog sukoba, kao i dokaz da su žrtve i imovina osobe i imovina zaštićene Ženevskim konvencijama, što se ne traži za zločine protiv čovječnosti.¹⁰⁵⁷³

Pretresno vijeće je potom zaključilo da su kumulativne osuđujuće presude za zločine po članovima 2 i 5 Statuta "moguće [...] budući da svaka od tih odredbi Statuta uključuje neki materijalno različit uslov za primjenu koji druga ne uključuje".¹⁰⁵⁷⁴ Ćorić nije pokazao nikakvu grešku u ovom pristupu.

3199. Što se tiče Ćorićevog argumenta da je Pretresno vijeće pogriješilo kada ga je osudilo i po članu 2 i po članu 5 Statuta za isto ponašanje, Žalbeno vijeće smatra da on pogrešno tumači pravni

¹⁰⁵⁶⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 923, 945, 1006, 1251.

¹⁰⁵⁷⁰ V. gore, par. 3194.

¹⁰⁵⁷¹ Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 412. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1254. V. takođe npr. Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1088; Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 601; Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 839; Drugostepena presuda u predmetu *Krajišnik*, par. 386.

¹⁰⁵⁷² V. gore, par. 3194. V. takođe gore, par. 3191.

¹⁰⁵⁷³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1256, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Kordić i Čerkez*, par. 1037.

¹⁰⁵⁷⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1259.

standard.¹⁰⁵⁷⁵ Primijenivši test iz predmeta *Čelebići*, Pretresno vijeće je ispravno osudilo Ćorića po tačkama 2 i 3, 6 i 7, 8 i 9, 10 i 11, te 15 i 16 na osnovu istih djela, od kojih svako sadrži materijalno različite elemente koje druga djela ne sadrže.¹⁰⁵⁷⁶ S tim u skladu, Žalbena vijeće konstatuje da Pretresno vijeće nije napravilo nikakvu grešku u primjeni prava time što je izreklo kumulativne osuđujuće presude za zločine kažnjive po članovima 2 i 5 Statuta.

4. Zaključak

3200. S obzirom na gore navedeno, Žalbena vijeće konstatuje da Ćorić nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava kada je zaključilo da su kumulativne osuđujuće presude za zločine po članovima 2 i 5, članovima 3 i 5, i članovima 2(d) i 3(d) Statuta dopustive. S obzirom da Ćorić nije pokazao nikakvu grešku u primjeni prava, njegova tvrdnja u vezi s činjeničnim greškama takođe je neosnovana. Žalbena vijeće, shodno tome, odbija Ćorićevu žalbenu osnovu 15 u cijelosti.

---

¹⁰⁵⁷⁵ V. Drugostepena presuda u predmetu *Kordić i Čerkez*, par. 1033 ("Prilikom primjene testa iz predmeta *Čelebići* treba razmotriti pravne elemente svakog krivičnog djela, a ne radnje ili propuste kojima je to djelo ostvareno. Treba ispitati šta se za svako pojedino krivično djelo zahtijeva u pravnom smislu.").

¹⁰⁵⁷⁶ Prvostepena presuda, tom 4, Dispozitiv, str. 431. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 1259.

XI. ODMJERAVANJE KAZNE

3201. Pretresno vijeće je Prliću izreklo jedinstvenu kaznu od 25 godina zatvora,¹⁰⁵⁷⁷ a Stojiću, Praljku i Petkoviću jedinstvene kazne od po 20 godina zatvora.¹⁰⁵⁷⁸ Ćoriću je izrečena jedinstvena kazna od 16 godina zatvora,¹⁰⁵⁷⁹ dok je Pušiću izrečena jedinstvena kazna od deset godina zatvora.¹⁰⁵⁸⁰

3202. Prlić,¹⁰⁵⁸¹ Stojić,¹⁰⁵⁸² Petković,¹⁰⁵⁸³ Ćorić,¹⁰⁵⁸⁴ Pušić¹⁰⁵⁸⁵ i tužilaštvo¹⁰⁵⁸⁶ uložili su žalbe na izrečene kazne.

A. Mjerodavno pravo i standard preispitivanja kazni u žalbenom postupku

3203. Shodno članu 24 Statuta i pravilu 101 Pravilnika, pretresna vijeća prilikom odmjeravanja primjerene kazne moraju uzeti u obzir sljedeće faktore: (1) težinu krivičnog djela ili ukupnost kaŕnjivog ponašanja; (2) lične prilike osuđene osobe; (3) opštu praksu u vezi s izricanjem zatvorskih kazni na sudovima bivše Jugoslavije; i (4) oteŕavajuće i olakšavajuće okolnosti.¹⁰⁵⁸⁷

3204. Postupci po žalbi na kaznu su, kao i postupci po žalbi na prvostepenu presudu, žalbeni postupci *stricto sensu*; oni su korektivne prirode i nisu suđenja *de novo*.¹⁰⁵⁸⁸ Pretresnim vijećima su povjerena široka diskreciona ovlaštenja u odmjeravanju primjerene kazne, zbog toga što ona imaju obavezu da individualiziraju kazne kako bi one odgovarale prilikama optuženog i težini krivičnih djela.¹⁰⁵⁸⁹ U pravilu, ŕalbeno vijeće neće preinačiti izrečenu kaznu, izuzev u slučaju da je pretresno vijeće napravilo "primjetnu grešku" u primjeni svog diskrecionog ovlaštenja ili da nije postupilo u

¹⁰⁵⁷⁷ Prvostepena presuda, tom 4, Dispozitiv, str. 430.

¹⁰⁵⁷⁸ Prvostepena presuda, tom 4, Dispozitiv, str. 430-431.

¹⁰⁵⁷⁹ Prvostepena presuda, tom 4, Dispozitiv, str. 431.

¹⁰⁵⁸⁰ Prvostepena presuda, tom 4, Dispozitiv, str. 431.

¹⁰⁵⁸¹ Prlićev žalbeni podnesak, par. 677-682.

¹⁰⁵⁸² Stojićev žalbeni podnesak, par. 426-439.

¹⁰⁵⁸³ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 445-469.

¹⁰⁵⁸⁴ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 321-339.

¹⁰⁵⁸⁵ Pušićev žalbeni podnesak, par. 236-255.

¹⁰⁵⁸⁶ ŕalbeni podnesak tuŕilaštva, par. 331-419, 424(d). Tuŕilaštvo se ŕalilo na sve izrečene kazne i traŕilo da kazne budu povećane na 40 godina zatvora za Prlića, Stojića, Praljku i Petkovića, na 35 godina zatvora za Ćorića, te na 25 godina zatvora za Pušića. ŕalbeni podnesak tuŕilaštva, par. 338, 419.

¹⁰⁵⁸⁷ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i ŕupljanin*, par. 1099; Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 626; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1960; Drugostepena presuda u predmetu *Ćelebići*, par. 429, 716.

¹⁰⁵⁸⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i ŕupljanin*, par. 1100; Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 627; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1961; Drugostepena presuda u predmetu *Kupreškić i drugi*, par. 408.

¹⁰⁵⁸⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i ŕupljanin*, par. 1100; Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 626; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1961; Drugostepena presuda u predmetu *Ćelebići*, par. 717.

skladu s mjerodavnim pravom.¹⁰⁵⁹⁰ Strana u postupku koja osporava izrečenu kaznu dužna je da pokaže na koji je način pretresno vijeće prilikom odmjeravanja kazne izašlo van okvira svojih diskrecionih ovlaštenja.¹⁰⁵⁹¹

3205. Da bi pokazao da je pretresno vijeće napravilo primjetnu grešku u primjeni svog diskrecionog prava, žalilac mora da pokaže da je pretresno vijeće pridalo težinu nebitnim ili irelevantnim faktorima, da je propustilo da prida težinu ili dovoljnu težinu relevantnim faktorima, da je napravilo očiglednu grešku u vezi s činjenicama na koje je primijenilo svoje diskreciono ovlaštenje ili da je odluka pretresnog vijeća bila toliko nerazumna ili očigledno nepravedna da iz toga Žalbeno vijeće može zaključiti da pretresno vijeće nije valjano primijenilo svoje diskreciono pravo.¹⁰⁵⁹²

B. Navodne greške u vezi s težinom zločina

1. Uvod

3206. Prilikom izricanja kazni, Pretresno vijeće je potvrdilo da težinu krivičnih djela treba uzeti u obzir kao najvažniji faktor.¹⁰⁵⁹³ Ono je takođe potvrdilo da kazna treba da bude odraz inherentne težine kažnjivog ponašanja optuženog u cjelini, pri čemu je potrebno dužnu pažnju posvetiti konkretnim okolnostima predmeta, kao i obliku i stepenu učešća optuženog.¹⁰⁵⁹⁴

3207. Tužilaštvo osporava ocjenu težine zločina od strane Pretresnog vijeća.¹⁰⁵⁹⁵ Ono iznosi argument da su izrečene kazne očito neadekvatne i da ne odražavaju: (1) prirodu zločina;¹⁰⁵⁹⁶ ni (2) oblik i stepen učešća svakog od žalilaca.¹⁰⁵⁹⁷ Tužilaštvo traži da se greške Pretresnog vijeća isprave

¹⁰⁵⁹⁰ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1100; Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 627; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1961; Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 725.

¹⁰⁵⁹¹ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1100; Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 627; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1961; Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 725.

¹⁰⁵⁹² Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1100; Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 627; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1962; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Babić*, par. 44.

¹⁰⁵⁹³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1281.

¹⁰⁵⁹⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1281. Pretresno vijeće je, nadalje, primijetilo sljedeće: "Kriterijumi za ocjenjivanje težine koje Vijeće mora uzeti u obzir su pravna priroda počinjenog djela, diskriminatorni karakter zločina, u slučajevima kada se ne smatra elementom krivičnog djela, razmjeri i surovost zločina, položaj vlasti optuženog, ranjivost žrtava, broj žrtava i posljedice krivičnog djela po žrtve i njihovu rodbinu". Prvostepena presuda, tom 4, par. 1282 (fusnote izostavljene).

¹⁰⁵⁹⁵ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 331-336, 419; žalbeni pretres, ŽT. 772 (28. mart 2017.).

¹⁰⁵⁹⁶ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 339-375; žalbeni pretres, ŽT. 772-773, 777 (28. mart 2017.).

¹⁰⁵⁹⁷ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 376-415, 419, 423; žalbeni pretres, ŽT. 772-774 (28. mart 2017.).

i da sve izrečene kazne budu povećane.¹⁰⁵⁹⁸ Stojić, Petković i Pušić tvrde, između ostalog, da je Pretresno vijeće pogriješilo prilikom razmatranja oblika i stepena učešća svakog od njih u zločinima, te traže da im se kazne umanje.¹⁰⁵⁹⁹ Žalbeno vijeće će svaki konkretni argument razmotriti redom.

2. Žalba tužilaštva (osnova 4 djelimično)

(a) Priroda zločina

3208. Prilikom ocjenjivanja težine zločina, Pretresno vijeće je smatralo, između ostalog: (1) da su svi zločini za koje je osudilo žaliocce činili napad širokih razmjera; i (2) da su ti zločini počinjeni na teritoriji osam opština u BiH tokom perioda koji je trajao približno godinu i po, i da su za posljedicu imali hiljade žrtava.¹⁰⁶⁰⁰ Ono je konstatovalo da "razmjere i brutalnost zločina" i "sama priroda povreda" pokazuju da su zločini koje su žalioeci počinili izuzetno teški.¹⁰⁶⁰¹ Pretresno vijeće je zaključilo, nadalje, da je znatan broj žrtava bio posebno ranjiv, te podvrgnut tjelesnim i duševnim patnjama zbog tih zločina, pri čemu su mnogi od njih izgubili život, članove porodice i imovinu.¹⁰⁶⁰²

(i) Argumenti strana u postupku

3209. Tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće izreklo kazne koje nisu adekvatan odraz izuzetne težine počinjenih zločina,¹⁰⁶⁰³ te da nije pridalo dovoljnu težinu faktorima koje je uzelo u obzir.¹⁰⁶⁰⁴ Kao prvo, tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće u svojoj analizi u vezi s odmjerkavanjem kazne "minimiziralo težinu i posljedice" zločina.¹⁰⁶⁰⁵ Konkretno, ono tvrdi da Pretresno vijeće nije posvetilo punu pažnju: (1) masovnim razmjerama zločina;¹⁰⁶⁰⁶ (2) sistematskom, orkestriranom i organizovanom načinu na koji su bile izvođene operacije HVO-a, koje su sve slijedile sličan

---

¹⁰⁵⁹⁸ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 338, 419, 424(d); Replika tužilaštva, par. 181-182. V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 331, 336, 376.

¹⁰⁵⁹⁹ Stojićev žalbeni podnesak, par. 429; Petkovićev žalbeni podnesak, par. 445-449; Pušićev žalbeni podnesak, par. 237, 242.

¹⁰⁶⁰⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1297. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 1298-1299.

¹⁰⁶⁰¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1302. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 1306.

¹⁰⁶⁰² Prvostepena presuda, tom 4, par. 1303-1305.

¹⁰⁶⁰³ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 336, 339, 419. V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 331, 334. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 772, 777, 783 (28. mart 2017.).

¹⁰⁶⁰⁴ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 340, 356, 369, 374; Replika tužilaštva, par. 154-157; žalbeni pretres, ŽT. 772, 776-777, 779, 783 (28. mart 2017.).

¹⁰⁶⁰⁵ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 341. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 783 (28. mart 2017.).

¹⁰⁶⁰⁶ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 341-342, 346-347, 352-353, 355; žalbeni pretres, ŽT. 777, 783 (28. mart 2017.). Tužilaštvo iznosi argument da je UZP obuhvatao počinjenje 21 vrste zločina širom teritorije osam opština, te da je Pretresno vijeće u svojoj analizi zanemarilo mnoge od zločina iz treće kategorije UZP-a. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 342, 353.

obrazac i postajale sve više rasprostranjene i nasilne;¹⁰⁶⁰⁷ (3) uslovima u zatočeničkim objektima HVO-a, koji su bili u rasponu od "veoma teških do užasnih";¹⁰⁶⁰⁸ (4) ranjivosti žrtava;¹⁰⁶⁰⁹ i (5) fundamentalnoj promjeni nacionalnog sastava stanovništva koja je bila posljedica kampanje etničkog čišćenja.¹⁰⁶¹⁰

3210. Kao drugo, tužilaštvo tvrdi da sama opsada istočnog Mostara iziskuje znatno teže kazne.¹⁰⁶¹¹ Ono ističe: (1) intenzivno, svakodnevno i neprekidno granatiranje i snajpersko djelovanje protiv stanovništva tokom perioda od deset mjeseci, koje je dovelo do brojnih smrtnih slučajeva i povreda;¹⁰⁶¹² (2) hotimično blokiranje humanitarne pomoći, koje je dovelo do nestašice hrane, vode, električne energije i zdravstvene njege;¹⁰⁶¹³ i (3) to da su ciljane žrtve bile civili, uključujući žene, djecu, starije osobe i radnike na poslovima humanitarne pomoći.¹⁰⁶¹⁴ Kao treće, tužilaštvo tvrdi da je sistem deportacije ono što ovaj predmet čini drugačijim od drugih predmeta pred ovim Međunarodnim sudom i što iziskuje teže kazne.¹⁰⁶¹⁵ Konkretno, tužilaštvo ukazuje na: (1) činjenicu da su Muslimani bili prisiljeni da napuste HZ(R) HB zbog "teških uslova" i brutalnog zlostavljanja u zatočeničkim centrima, dok su njihove supruge, djeca i starije osobe bili ostavljeni da se staraju sami za sebe naspram oružanih snaga HVO-a, te zbog toga što su bili odvođeni na rad na liniji fronta;¹⁰⁶¹⁶ (2) veoma organizovanu prirodu tog sistema, te konkretno, umiješanost vlasti Hrvatske;¹⁰⁶¹⁷ i (3) broj deportovanih žrtava i njihovu posebnu ranjivost.¹⁰⁶¹⁸ Na kraju, tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće propustilo da prida dovoljnu težinu tom "krajnje okrutnom obilježju

---

¹⁰⁶⁰⁷ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 343-345, 347-348, 353. Tužilaštvo, konkretno, tvrdi sljedeće: (1) u Stocu, "kampanja deložacija je bila tako zastrašujuće efikasna da do oktobra/novembra 1993. u tom gradu više nije ostao nijedan od 8.000 stanovnika muslimanske nacionalnosti"; i (2) protjerivanje Muslimana u istočnom Mostaru karakterisala je ponavljana primjena nasilja. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 344-345.

¹⁰⁶⁰⁸ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 349-351. Tužilaštvo tvrdi da su mnogi zatočeniци bili držani u pretrpanim objektima i da su trpjeli, između ostalog, glad, žeđ, nemogućnost održavanja higijene, premlaćivanja i druge oblike zlostavljanja. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 349.

¹⁰⁶⁰⁹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 348.

¹⁰⁶¹⁰ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 354-355. V. takođe Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 418.

¹⁰⁶¹¹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 356; Replika tužilaštva, par. 159-160. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 777-780, 783 (28. mart 2017.).

¹⁰⁶¹² Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 357-360; žalbeni pretres, ŽT. 777-780 (28. mart 2017.). Tužilaštvo tvrdi da je opsada dovela do nanošenja znatne štete imovini i da je civilnom stanovništvu bilo onemogućeno da obavlja aktivnosti koje su bile neophodne za njegovo preživljavanje. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 357.

¹⁰⁶¹³ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 361; žalbeni pretres, ŽT. 778 (28. mart 2017.).

¹⁰⁶¹⁴ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 360, 362-364; žalbeni pretres, ŽT. 778-780 (28. mart 2017.).

¹⁰⁶¹⁵ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 334, 339, 369; Replika tužilaštva, par. 167-168; žalbeni pretres, ŽT. 781-783 (28. mart 2017.).

¹⁰⁶¹⁶ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 370; žalbeni pretres, ŽT. 782 (28. mart 2017.).

¹⁰⁶¹⁷ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 369, 371; Replika tužilaštva, par. 167.

¹⁰⁶¹⁸ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 372-373; Replika tužilaštva, par. 168. Tužilaštvo iznosi argument da je krivično djelo deportacije teže od krivičnog djela prisilnog premještanja, s obzirom na to da deportacija zahtijeva raseljavanje žrtava preko *de jure* ili *de facto* granice, što čini žrtve deportacije ranjivijim od onih koje su bile prisilno raseljene unutar svoje sopstvene države. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 373.

UZP-a" u njegovom "skoro sistematskom" korištenju zatočenika za protivpravni fizički rad na linijama fronta ili za živi štit.¹⁰⁶¹⁹

3211. Stojić, Praljak, Petković i Ćorić u svojim odgovorima svi navode da tužilaštvo: (1) nije uspjelo da pokaže da je Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoja diskreciona ovlaštenja prilikom odmjeravanja kazne;¹⁰⁶²⁰ i da se (2) usredsredilo na faktore koje je Pretresno vijeće već razmotrilo u svojoj analizi u okviru odmjeravanja kazne.¹⁰⁶²¹ Stojić, Petković i Ćorić iznose argument, nadalje, da tužilaštvo pokušava da ponovo iznese argumente koje je već iznijelo na suđenju, a da pritom ne pokazuje nikakvu primjetnu grešku.¹⁰⁶²² Stojić takođe odgovara da njegova kazna nije "tako niska da predstavlja očiglednu sablazan za savjest";¹⁰⁶²³ dok Petković tvrdi da mnogi od pomenutih faktora jesu bili uzeti u obzir u sklopu ocjenjivanja krivične odgovornosti i da se ne mogu "dvostruko ili trostruko uračunavati kao faktori koji su relevantni za odmjeravanje kazne".¹⁰⁶²⁴ Pored svojih opštih argumenata, Ćorić odgovara: (1) da nije doprinio zločinima u istočnom Mostaru tako što je ometao humanitarnu pomoć niti na bilo koji drugi način;¹⁰⁶²⁵ i (2) da tužilaštvo zanemaruje činjenicu da on nije osuđen za sve zločine.¹⁰⁶²⁶ Isto tako, Praljak odgovara da tužilaštvo zanemaruje načelo da kazne moraju biti individualizirane.¹⁰⁶²⁷ Praljak takođe tvrdi sljedeće: (1) Pretresno vijeće je konstatovalo da on nije imao nikakvu ulogu u zatočeničkim centrima i u sistemu

---

¹⁰⁶¹⁹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 374-375; žalbeni pretres, ŽT. 782-783 (28. mart 2017.).

¹⁰⁶²⁰ Stojićev odgovor, par. 180, 184; Praljkov odgovor, par. 160, 165-167; Petkovićev odgovor, par. 111-114, 119; Ćorićev odgovor, par. 97, 105-106. V. takođe Stojićev odgovor, par. 195, 201; Praljkov odgovor, par. 163-164; žalbeni pretres, ŽT. 810-811, 814-815, 824-827 (28. mart 2017.).

¹⁰⁶²¹ Stojićev odgovor, par. 196-197; Praljkov odgovor, par. 167-170, 173, 175; Petkovićev odgovor, par. 113-114, 117; Ćorićev odgovor, par. 106. V. Praljkov odgovor, par. 165-166.

¹⁰⁶²² Stojićev odgovor, par. 180-183, gdje se upućuje, između ostalog, na Završni podnesak tužilaštva, par. 1289-1292, 1294-1296, 1306; Petkovićev odgovor, par. 113, 117; Ćorićev odgovor, par. 97, 105; žalbeni pretres, ŽT. 807 (28. mart 2017.). V. takođe Stojićev odgovor, par. 179, 219. Stojić takođe iznosi argument da tužilaštvo traži istu kaznu koju je tražilo i na suđenju, ali da ono pritom zanemaruje da je on oslobođen odgovornosti po nekim optužbama. Stojićev odgovor, par. 183.

¹⁰⁶²³ Stojićev odgovor, par. 202-207, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Galić*, Izdvojeno i djelimično protivno mišljenje sudije Merona, par. 6. Stojić iznosi argument da je njegova kazna proporcionalna drugim kaznama koje je izrekao ovaj Međunarodni sud (v. Stojićev odgovor, par. 205, 207, 210-218; v. takođe žalbeni pretres, ŽT. 808-812 (28. mart 2017.)), te da 40 godina zatvora ili doživotni zatvor predstavljaju izuzetnu kaznu "koja je zacijelo izvučena iz pogrešne ladice". Stojićev odgovor, naslov ispred par. 214, par. 214-215, gdje se upućuje, između ostalog, na Drugostepenu presudu u predmetu *Popović i drugi*, str. 713-714; Drugostepenu presudu u predmetu *Lukić i Lukić*, str. 220-222; Drugostepenu presudu u predmetu *Galić*, str. 185.

¹⁰⁶²⁴ Petkovićev odgovor, par. 115. Petković iznosi argument da je element "razmjera" dio definicije zločina protiv čovječnosti, a da element "planiranja" predstavlja ključni dio zaključaka Pretresnog vijeća u vezi s postojanjem i prirodom UZP-a. V. takođe Petkovićev odgovor, par. 116.

¹⁰⁶²⁵ Ćorićev odgovor, par. 127-128.

¹⁰⁶²⁶ Ćorićev odgovor, par. 147-149. V. takođe Ćorićev odgovor, par. 106, 150.

¹⁰⁶²⁷ Praljkov odgovor, par. 172. V. takođe Praljkov odgovor, par. 197. Praljak ukazuje na to da je njegovo učešće u UZP-u okončano 9. novembra 1993. i da je Pretresno vijeće zaključilo da ne raspolaže dokazima o njegovoj ulozi u kriminalnim događajima u Mostaru u periodu od 9. maja 1993. do 24. jula 1993. Praljkov odgovor, par. 172.

deportacija;¹⁰⁶²⁸ i da (2) umiješanost vlasti Hrvatske u organizovanje deportacija – koje on osporava – i organizovana priroda zločina ne iziskuju teže kazne.¹⁰⁶²⁹

3212. Ponavljajući argumente koje je iznio u svom žalbenom podnesku, Prlić, nadalje, poriče postojanje i svoju umiješanost u: (1) UZP;¹⁰⁶³⁰ (2) opsadu istočnog Mostara;¹⁰⁶³¹ (3) organizovani sistem deportacija;¹⁰⁶³² i (4) institucionalizovano korištenje zatočenika na linijama fronta.¹⁰⁶³³ Shodno tome, Prlić odgovara da je njegova kazna očito pretjerana.¹⁰⁶³⁴ Pušić odgovara da tužilaštvo nije pružilo nikakvu osnovu za povećanje njegove kazne, te da Pretresno vijeće jeste posvetilo dužnu pažnju težini zločina.¹⁰⁶³⁵

3213. Tužilaštvo replicira kako slijedi: (1) činjenica da su Stojić i Ćorić oslobođeni optužbi za jedan mali broj incidenata ne treba da ima nikakvog uticaja na ocjenu težine, budući da su oni ipak osuđeni za zločine ogromnih razmjera;¹⁰⁶³⁶ i (2) s obzirom na to da su zločini nad zatočenicima i

¹⁰⁶²⁸ Praljkov odgovor, par. 196-197, gdje se upućuje na Praljkov žalbeni podnesak, žalbena osnova 46. Praljak takođe tvrdi da je Pretresno vijeće: (1) konstatovalo da je on nastojao da okonča korištenje zatočenika za obavljanje fizičkog rada (v. Praljkov odgovor, par. 200); (2) pogrešno zaključilo da je on znao za protivpravni fizički rad (v. Praljkov odgovor, par. 200, gdje se upućuje na Praljkov žalbeni podnesak, žalbena osnova 43); i (3) konstatovalo da on nije bio umiješan u korištenje zatočenika s Heliostrova za rad na liniji fronta (v. Praljkov odgovor, par. 201).

¹⁰⁶²⁹ Praljkov odgovor, par. 198, gdje se upućuje na Praljkov žalbeni podnesak, žalbena osnova 5. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 825 (28. mart 2017.). Praljak iznosi argument da tvrdnja da je deportacija teže krivično djelo od prisilnog premještanja nije potkrijepljena. Praljkov odgovor, par. 199. V. Praljkov odgovor, par. 206. Praljak takođe iznosi argument da tužilaštvo pogrešno predstavlja broj deložiranih osoba. Praljkov odgovor, par. 171. V. Praljkov odgovor, par. 167-170.

¹⁰⁶³⁰ Prlićev odgovor, par. 186-215, naslov ispred par. 231, par. 231(a)(i)-(iv), 231(b)-(j), 231(l)-(q), gdje se upućuje na Prlićev žalbeni podnesak, žalbene osnove 1-7, 9-16, 18. Prlić ponavlja da: (1) on nije kriv za više zločina koji su okarakterisani kao zločini "ogromnih razmjera" (Prlićev odgovor, par. 231(a)(i)-(iv), gdje se upućuje na Prlićev žalbeni podnesak, žalbene osnove 10-16, 18); i (2) on nije učestvovao u zlostavljanju ni u stvaranju i održavanju uslova u zatočeničkim centrima, niti je odgovoran za to (Prlićev žalbeni podnesak, par. 231(m)-(n), gdje se upućuje na Prlićev žalbeni podnesak, žalbene osnove 10-13, 16). V. Prlićev odgovor, par. 233, 238(b)-(h). V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 795 (28. mart 2017.).

¹⁰⁶³¹ Prlićev odgovor, par. 216-223, 231(a)(v), 231(k), 232, gdje se upućuje na Prlićev žalbeni podnesak, žalbene osnove 2, 6, 10, 16, 18. V. takođe Prlićev odgovor, par. 238(i)-(l).

¹⁰⁶³² Prlićev odgovor, par. 224-230, 231(p), 234, gdje se upućuje na Prlićev žalbeni podnesak, žalbene osnove 6, 10-11, 13, 16.

¹⁰⁶³³ Prlićev odgovor, par. 235-237, gdje se upućuje na Prlićev žalbeni podnesak, žalbene osnove 1-4, 10-11, 16. V. takođe Prlićev odgovor, par. 247(f).

¹⁰⁶³⁴ Prlićev odgovor, par. 238-239. Prlić takođe odgovara da njegove osuđujuće presude trebaju biti poništene i da on treba biti u potpunosti oslobođen optužbi. Prlićev odgovor, par. 243.

¹⁰⁶³⁵ Pušićev odgovor, par. 29. Pušić takođe upućuje na argumente koje je u svom žalbenom podnesku iznio u prilog smanjenju kazne. Pušićev odgovor, par. 29, gdje se upućuje na Pušićev žalbeni podnesak, par. 236-254. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 843 (28. mart 2017.).

¹⁰⁶³⁶ Replika tužilaštva, par. 157, gdje se upućuje na Stojićev odgovor, par. 183, Ćorićev odgovor, par. 147-149. V. takođe Replika tužilaštva, par. 172, gdje se upućuje na Ćorićev odgovor, par. 99. Tužilaštvo takođe replicira da sudska praksa na koju upućuje Stojić ili ide u prilog stavu da u ovom predmetu treba izreći teže kazne ili nije od pomoći. Replika tužilaštva, par. 179-180.

deportacije počinjeni u sklopu UZP-a, te da je Praljka osuđen za te zločine kao učesnik UZP-a, ispravno je to što je težina tih zločina ocijenjena u vezi s njim.¹⁰⁶³⁷

(ii) Analiza

3214. Što se, kao prvo, tiče argumenata tužilaštva o težini i posljedicama zločina, Žalbeno vijeće napominje da je Pretresno vijeće izričito razmotrilo faktore koje je identifikovalo tužilaštvo. Konkretno, Pretresno vijeće je primijetilo: (1) da su zločini činili napad širokih razmjera koji je počinjen u osam opština tokom perioda od približno 18 mjeseci i koji je za posljedicu imao hiljade žrtava;¹⁰⁶³⁸ (2) da su zločini bili izuzetno teški zbog, između ostalog, njihovih "razmjer[a] i brutalnost[i]" i same prirode krivičnih djela;¹⁰⁶³⁹ (3) da su zločini slijedili jasan obrazac djelovanja i da većina njih nije bila počinjena "slučajno i nasumično";¹⁰⁶⁴⁰ (4) da se sistem koji je bio primijenjen u cilju protjerivanja muslimanskog stanovništva sastojao od, između ostalog, prisilnog raseljavanja i zatočenja, kao i zlostavljanja tokom zatočeništva i loših uslova zatočenja;¹⁰⁶⁴¹ i (5) da je odvođenje zatočenika na liniju fronta, gdje su bili korišteni za rad i ponekad kao živi štit, bilo "rasprostranjen[o] i praktično sistematsk[o]", te da je za posljedicu imalo ubistvo i zlostavljanje.¹⁰⁶⁴² Pretresno vijeće je takođe smatralo da su zločini doveli do demografskih promjena širom opština Ljubuški, Čapljina, Stolac, Mostar i Prozor,¹⁰⁶⁴³ da su žrtve trpjele i tjelesne i duševne patnje,¹⁰⁶⁴⁴ te da je znatan broj tih žrtava bio smatran "posebno ranjiv[im]".¹⁰⁶⁴⁵ Prvostepena presuda takođe jasno pokazuje da je Pretresno vijeće razmotrilo težinu zločina koji su počinjeni u okviru ostvarivanja UZP-a.¹⁰⁶⁴⁶ Žalbeno vijeće, shodno tome, konstatuje da se tužilaštvo samo oslanja na faktore koje je Pretresno vijeće razmotrilo u svojoj analizi i nije uvjereno da je ono pokazalo da je Pretresno vijeće napravilo primjetnu grešku zato što tim faktorima nije pridalo dovoljnu težinu.¹⁰⁶⁴⁷ Žalbeno vijeće, shodno tome, odbacuje te argumente.

---

¹⁰⁶³⁷ Replika tužilaštva, par. 174, gdje se upućuje na Praljkov odgovor, par. 196, 201. Tužilaštvo takođe replicira da je Praljka tvrdnja da se radilo samo o "hiljadama", a ne o "desetinama hiljada" žrtava nije tačna. Replika tužilaštva, par. 158, gdje se upućuje na Praljkov odgovor, par. 171.

¹⁰⁶³⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1297.

¹⁰⁶³⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1302, 1306.

¹⁰⁶⁴⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1298.

¹⁰⁶⁴¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1298. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1305 (gdje se navodi da je "[t]okom zatočenja, civilno stanovništvo [...] bilo izloženo napadima, krađi, verbalnom i fizičkom nasilju, kao i seksualnim nasrtajima").

¹⁰⁶⁴² Prvostepena presuda, tom 4, par. 1298.

¹⁰⁶⁴³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1299.

¹⁰⁶⁴⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1304. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1303.

¹⁰⁶⁴⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1305. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1303.

¹⁰⁶⁴⁶ V. npr. Prvostepena presuda, tom 4, par. 44, 50, 56-57, 64-68, 70-73. Žalbeno vijeće podsjeća da je razmotrilo, i odbacilo, prigovore na te zaključke drugdje u ovoj Presudi. V. gore, par. 844-983.

¹⁰⁶⁴⁷ V. gore, par. 3209.

3215. Isto tako, Žalbena vijeće se nije uvjerilo u argumente tužilaštva u vezi s događajima u istočnom Mostaru. S tim u vezi, Žalbena vijeće ima u vidu da je Pretresno vijeće smatralo da je stanovništvo istočnog Mostara "tokom više mjeseci" bilo izloženo "fizičkim i psihičkim patnjama" uslijed svakodnevnog granatiranja i pucnjave, kao i "ekstremno teških životnih uslova", što je dovelo do brojnih smrtnih slučajeva i povreda.¹⁰⁶⁴⁸ Pored toga, Pretresno vijeće je smatralo da je HVO ometao dostavljanje humanitarne pomoći i međunarodnim organizacijama ograničavao pristup istočnom Mostaru.¹⁰⁶⁴⁹ Žalbena vijeće je mišljenja da tužilaštvo nije uspjelo da pokaže da Pretresno vijeće nije pridalo dovoljnu težinu opsadi istočnog Mostara kada je ocjenjivalo težinu počinjenih zločina. Žalbena vijeće odbacuje argumente tužilaštva u vezi s ocjenom težine zločina u istočnom Mostaru koju je izvršilo Pretresno vijeće.

3216. U vezi s argumentima tužilaštva o sistemu deportacije,¹⁰⁶⁵⁰ Žalbena vijeće napominje da je Pretresno vijeće uzelo u obzir činjenicu da je postojao cijeli "sistem protjerivanja muslimanskog stanovništva Herceg-Bosne",¹⁰⁶⁵¹ da je raspravljalo o posljedicama tog prisilnog raseljavanja po civilno stanovništvo, te da je primilo na znanje posebnu ranjivost žrtava.¹⁰⁶⁵² U istoj analizi, Pretresno vijeće je takođe uputilo na dijelove Prvostepene presude u kojima je detaljnije razmotrilo sistem protjerivanja, uključujući umiješanost vlasti Hrvatske.¹⁰⁶⁵³ Žalbena vijeće podsjeća da se prvostepena presuda mora čitati kao cjelina,¹⁰⁶⁵⁴ te, stoga, smatra da je Pretresno vijeće bilo itekako svjesno "prisile" kojoj su Muslimani bili podvrgavani kako bi napustili te opštine, veoma organizovane prirode sistema deportacije, te umiješanosti vlasti Hrvatske. Nadalje, Žalbena vijeće se nije uvjerilo u tvrdnju tužilaštva da taj posebni sistem deportacije u ovom predmetu, sam po sebi, iziskuje teže kazne. Žalbena vijeće, shodno tome, konstatuje da tužilaštvo samo nastoji da ocjenu težine zločina koju je izvršilo Pretresno vijeće zamijeni svojom sopstvenom ocjenom.¹⁰⁶⁵⁵

3217. Na kraju, u vezi s korištenjem zatočenika za protivpravni fizički rad i živi štit,¹⁰⁶⁵⁶ Žalbena vijeće napominje da je Pretresno vijeće izričito razmotrilo "rasprostranjen[o] i praktično

---

¹⁰⁶⁴⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1304.

¹⁰⁶⁴⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1304.

¹⁰⁶⁵⁰ Žalbena vijeće napominje da je drugdje u ovoj Presudi razmotrilo, i odbilo, više prigovora u vezi sa sistemom deportacije. V. gore, par. 952-955, 958-960, 980, 994-997.

¹⁰⁶⁵¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1298.

¹⁰⁶⁵² V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1298-1299, 1303-1305.

¹⁰⁶⁵³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1298, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 41-73 (odjeljak pod naslovom "Postojanje zajedničkog plana"). V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 64, 66.

¹⁰⁶⁵⁴ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1107, 1115, 1148, 1162, 1181; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 2006; Drugostepena presuda u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin*, par. 379.

¹⁰⁶⁵⁵ Žalbena vijeće napominje da se tužilaštvo ne poziva na sudsku praksu u prilog svojoj tvrdnji da se deportacija treba smatrati težim zločinom od prisilnog premještanja. Ovaj argument se, shodno tome, odbacuje.

¹⁰⁶⁵⁶ Žalbena vijeće napominje da je drugdje u ovoj Presudi razmotrilo, i odbacilo, više prigovora na zaključke u vezi s korištenjem zatočenika na liniji fronta. V. gore, par. 1348, 1963-1967, 2316-2322, 2331-2334, 2347-2349, 2365-2366, 2387-2389, 2512-2514, 2688-2697, 2791-2796.

sistematsk[o] korištenj[e] zatočenika za radove na liniji fronta, a ponekad čak i za živi štit, [i] ubi[vanje] i zlostavljanj[e] povezan[o] s tim radovima".¹⁰⁶⁵⁷ Argument tužilaštva da je to "krajnje okrutno obilježje UZP-a" trebalo da dovede do težih kazni nije dovoljan da pokaže da je Pretresno vijeće napravilo primjetnu grešku, posebno kad se ima u vidu da je ono izričito konstatovalo da su dotični zločini bili "ekstremno teški".¹⁰⁶⁵⁸ S obzirom na to da tužilaštvo nije uspjelo da pokaže nikakvu primjetnu grešku od strane Pretresnog vijeća, Žalbeno vijeće odbacuje ove argumente.

3218. Ukratko, Žalbeno vijeće konstatuje da tužilaštvo nije uspjelo da pokaže da je Pretresno vijeće napravilo primjetnu grešku prilikom ocjenjivanja prirode zločina ili da su zaključci do kojih je došlo toliko nerazumni da predstavljaju zloupotrebu diskrecionih ovlaštenja. Shodno tome, ono odbija žalbenu osnovu 4 tužilaštva u relevantnom dijelu.

(b) Oblik i stepen učešća žalilaca u počinjenju zločina

3219. Prilikom ocjenjivanja stepena učešća svakog od žalilaca u činjenju zločina, Pretresno vijeće je konstatovalo: (1) da su Prlić, Stojić, Praljak, Petković i Ćorić ponaosob "ima[li] jednu od glavnih uloga u ostvarivanju sveukupnih krivičnih djela";¹⁰⁶⁵⁹ i (2) da su Ćorić i Pušić značajno doprinijeli ostvarivanju UZP-a.¹⁰⁶⁶⁰

(i) Argumenti strana u postupku

3220. Tužilaštvo tvrdi da je svaki od žalilaca imao ključnu ulogu u ostvarivanju UZP-a, opisujući ih kao "tvorce i vodeće realizatore" UZP-a.¹⁰⁶⁶¹ Tužilaštvo tvrdi da su kazne koje su izrečene žaliocima očigledno neadekvatne, zato što je Pretresno vijeće propustilo da valjano razmotri njihove uloge, čime je zloupotrijebilo svoja diskreciona ovlaštenja.¹⁰⁶⁶² Konkretno, tužilaštvo iznosi

¹⁰⁶⁵⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1298.

¹⁰⁶⁵⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1302, 1306.

¹⁰⁶⁵⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1317, 1329, 1341, 1354, 1369. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 1315-1316, 1328, 1340, 1353, 1367-1368.

¹⁰⁶⁶⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1367, 1379. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 1380.

¹⁰⁶⁶¹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 335, 376, 378-383 (Prličeva uloga tokom cijelog UZP-a), 384-387 (Stojić kao tvorac UZP-a u ranim fazama), 388-392 (Praljak kao jedan od najvažnijih učesnika UZP-a), 394-400 (Petković je bio jedan od ključnih učesnika UZP-a tokom cijelog njegovog postojanja), 401-408 (Ćorićeva velika uloga u ostvarivanju UZP-a), 409-415 (Pušić je igrao "veliku i sve značajniju" ulogu u ostvarivanju UZP-a tokom cijelog njegovog postojanja). Tužilaštvo takođe iznosi argument da je UZP jedan od najtežih oblika odgovornosti. V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 377.

¹⁰⁶⁶² Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 331, 336, 376; Replika tužilaštva, par. 181-182. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 772-776, 783 (28. mart 2017.). Tužilaštvo tvrdi da Prličeva, Stojićeva, Praljkova i Petkovićeva kazna trebaju biti povećane na 40 godina zatvora, Ćorićeva kazna na 35 godina zatvora, a Pušićeva na 25 godina zatvora. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 338, 419, 424(d).

argument da su Prlić, Stojić, Petković, Ćorić i Pušić svi doprinijeli opsadi istočnog Mostara time što su ometali dostavljanje humanitarne pomoći ili što su naredili kampanju granatiranja.¹⁰⁶⁶³

3221. Konkretno u vezi s Prlićem, tužilaštvo tvrdi da je on koristio svoja široka ovlaštenja da bi ostvarivao zločinački plan, između ostalog i u "ključnim trenucima" tog UZP-a,¹⁰⁶⁶⁴ te ukazuje na ulogu koju je on imao u: (1) sastavljanju Ultimatumu od 15. januara 1993. i Ultimatumu od 4. aprila 1993.;¹⁰⁶⁶⁵ (2) učešću u Zajedničkom proglasu od 30. juna 1993., koji je doprinio masovnim hapšenjima i zatočenjima;¹⁰⁶⁶⁶ i (3) planiranju i omogućavanju deportacije 2.500 zatočenika s Heliograma.¹⁰⁶⁶⁷ Tužilaštvo takođe tvrdi da je Prlić nastojao da umanjili ili prikrije zločine HVO-a i da raspiruje strah, nepovjerenje i mržnju prema bosanskim Muslimanima.¹⁰⁶⁶⁸

3222. U vezi sa Stojićem, tužilaštvo tvrdi da je on bio važna veza između civilne vlasti HVO-a i njegove vojne komponente nad kojom je imao efektivnu kontrolu,¹⁰⁶⁶⁹ i ističe njegovu ulogu u: (1) osnivanju i strukturiranju oružanih snaga HVO-a;¹⁰⁶⁷⁰ (2) provođenju Ultimatumu od 15. januara 1993.;¹⁰⁶⁷¹ (3) planiranju, omogućavanju i organizovanju dejstava HVO-a koja su obuhvatala nasilje;¹⁰⁶⁷² i (4) učešću u Zajedničkom proglasu od 30. juna 1993.¹⁰⁶⁷³ Tužilaštvo takođe tvrdi da Stojić nije uložio ozbiljan napor da zaustavi zločine HVO-a i da je podsticao na počinjenje daljnjih zločina.¹⁰⁶⁷⁴

3223. Što se tiče Praljka, tužilaštvo tvrdi da je on imao važnu ulogu u zločinima putem svojih funkcija i ovlaštenja, te da je ta ovlaštenja kontinuirano zloupotrebljavao u cilju ostvarenja ZZP-a u periodu od sredine januara do početka novembra 1993.¹⁰⁶⁷⁵ Ono takođe tvrdi da je Praljak: (1) bio predan zagovarač ZZP-a u ranim fazama;¹⁰⁶⁷⁶ (2) učestvovao u UZP-u od samog početka, sastavio

¹⁰⁶⁶³ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 381 (Prlićevo podsticanje na opsadu i ometanje dostavljanja humanitarne pomoći), 387 (Stojićeva uloga u blokiranju humanitarne pomoći), 397 (Petković je naredio granatiranje i vojnu kampanju koja je dovela do uništavanja Starog mosta), 402 (Ćorić je hotimično ometao dostavljanje humanitarne pomoći), 411 (Pušić je koristio svoju vlast da bi ometao humanitarne napore).

¹⁰⁶⁶⁴ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 380. V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 335, 376-377.

¹⁰⁶⁶⁵ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 380. Tužilaštvo iznosi argument da je, time što je bio autor tih ultimatumu, Prlić planirao, omogućio i podsticao zločine u Gornjem Vakufu, Prozoru i Jablanici. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 380.

¹⁰⁶⁶⁶ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 380.

¹⁰⁶⁶⁷ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 382. Tužilaštvo tvrdi da je Prlić planirao i omogućio tu deportaciju uprkos tome što je bio svjestan da ju je jedna međunarodna organizacija okvalifikovala kao "etničko čišćenje". Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 382.

¹⁰⁶⁶⁸ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 383.

¹⁰⁶⁶⁹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 385. V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 335, 377.

¹⁰⁶⁷⁰ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 385.

¹⁰⁶⁷¹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 386.

¹⁰⁶⁷² Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 386.

¹⁰⁶⁷³ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 386.

¹⁰⁶⁷⁴ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 387.

¹⁰⁶⁷⁵ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 388. V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 335, 377.

¹⁰⁶⁷⁶ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 389; Replika tužilaštva, par. 170-171. Tužilaštvo iznosi argument da je, u periodu od aprila 1992. do novembra 1993., Praljak bio učesnik na sastancima s najvišim rukovodstvom Hrvatske, uključujući

Ultimatum od 15. januara 1993. i rukovodio kasnijim vojnim operacijama;¹⁰⁶⁷⁷ (3) bio ključna ličnost u donošenju odluka u vezi s vojnim operacijama HVO-a;¹⁰⁶⁷⁸ i (4) od 24. jula 1993., planirao i rukovodio nasilnim operacijama deložacija u opštinama Prozor, Mostar i Vareš.¹⁰⁶⁷⁹ Tužilaštvo iznosi argument, nadalje, da Praljak nije pokušao da zaustavi ili spriječi zločine, nego da je, zapravo, podsticao na činjenje još više zločina,¹⁰⁶⁸⁰ te da je služio kao stalni posrednik između najvišeg rukovodstva Hrvatske i HZ(R) HB u ostvarivanju ZZZP-a.¹⁰⁶⁸¹

3224. U vezi s Petkovićem, tužilaštvo ističe činjenicu da je on: (1) planirao, rukovodio ili omogućio vojne kampanje na više područja;¹⁰⁶⁸² (2) naredio hapšenje svih vojno sposobnih muškaraca, Muslimana, u OZ Jugoistočna Hercegovina poslije Zajedničkog proglasa od 30. juna 1993.;¹⁰⁶⁸³ i (3) "cinično zloupotrebjavao" svoja ovlaštenja, učestvujući u lažnoj istrazi koja je bila smišljena u cilju prikrivanja odgovornosti za lišavanja života u Stupnom Dolu, kao i u zamjenjivanju Ivice Rajića izmišljenom osobom s imenom Viktor Andrić u cilju "obmanjivanja međunarodne zajednice".¹⁰⁶⁸⁴ Tužilaštvo takođe iznosi argument da je Petković lično naredio i odobrio široko rasprostranjeno korištenje zatočenika za prisilni rad na liniji fronta.¹⁰⁶⁸⁵

3225. U vezi s Ćorićem, tužilaštvo tvrdi da je on doprinio UZP-u tako što je uputio jedinice Vojne policije da pomažu u akcijama preuzimanja vlasti vojnim putem, posebno u Mostaru.¹⁰⁶⁸⁶ Tužilaštvo takođe tvrdi da je Ćorić bio jedan od tvoraca zatočeničkih objekata HVO-a i da je odobrio korištenje zatočenika za prisilni rad, a posebno na liniji fronta,¹⁰⁶⁸⁷ kao i prisilnu deportaciju Muslimana putem zatočeničkih centara.¹⁰⁶⁸⁸

3226. U vezi s Pušićevom ulogom, tužilaštvo tvrdi da je on imao sve značajniju ulogu kao učesnik UZP-a,¹⁰⁶⁸⁹ te da je: (1) imao ključnu ulogu u zatočenju i puštanju na slobodu zatočenih

---

Tuđmana, kao i Mladića, na kojima se raspravljalo o provođenju kampanje etničkog čišćenja. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 389.

¹⁰⁶⁷⁷ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 390.

¹⁰⁶⁷⁸ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 390. Tužilaštvo takođe tvrdi da je Praljak, iako prije 24. jula 1993. nije imao *de jure* ovlaštenja, imao važnu ulogu u operacijama u opštinama Gornji Vakuf, Ljubuški, Prozor, Jablanica i Mostar. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 390.

¹⁰⁶⁷⁹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 391.

¹⁰⁶⁸⁰ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 392. Tužilaštvo tvrdi da je Praljak, između ostalog, prikrivao zločine koji su počinjeni u Stupnom Dolu i zatvarao oči pred užasnim uslovima u zatočeničkim centrima HVO-a. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 392.

¹⁰⁶⁸¹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 393. V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 335.

¹⁰⁶⁸² Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 335, 396, 398.

¹⁰⁶⁸³ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 396.

¹⁰⁶⁸⁴ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 398-399.

¹⁰⁶⁸⁵ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 335, 400.

¹⁰⁶⁸⁶ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 402.

¹⁰⁶⁸⁷ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 335, 404.

¹⁰⁶⁸⁸ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 406.

¹⁰⁶⁸⁹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 409.

Muslimana;¹⁰⁶⁹⁰ (2) bio veza između mreže zatočeničkih objekata HVO-a i najvažnijih učesnika UZP-a; (3) organizovao prisilnu deportaciju zatočenih Muslimana nakon njihovog puštanja iz zatočeništva;¹⁰⁶⁹¹ (4) naredio i/ili odobrio korištenje zatočenika na linijama fronta;¹⁰⁶⁹² i (5) učestvovao u prisilnom raseljavanju najmanje 300 žena, djece i starijih osoba muslimanske nacionalnosti iz zapadnog Mostara u istočni Mostar.¹⁰⁶⁹³ Tužilaštvo iznosi argument da je Pušić pokušao da prikrije odgovornost HVO-a za zločine tako što je predložio da se uništi arhiva Heliograma.¹⁰⁶⁹⁴

3227. Prlić odgovara da se tužilaštvo oslanja na pogrešne zaključke Pretresnog vijeća¹⁰⁶⁹⁵ i ponavlja argumente koje je iznio u svom žalbenom podnesku kojima poriče da je bio umiješan u UZP ili u bilo koji od događaja koje je konkretno navelo tužilaštvo,¹⁰⁶⁹⁶ kao i u planiranje podjele BiH.¹⁰⁶⁹⁷ Stojić, Ćorić i Pušić odgovaraju da tužilaštvo pokušava da ponovo izloži argumente koje je već iznijelo na suđenju.¹⁰⁶⁹⁸ Nadalje, Stojić, Praljak, Petković i Ćorić iznose argument da tužilaštvo nije uspjelo da pokaže bilo kakvu zloupotrebu širokih diskrecionih ovlaštenja Pretresnog vijeća ili primjetnu grešku.¹⁰⁶⁹⁹ Konkretno, Stojić odgovara da Pretresno vijeće u svojoj analizi u okviru odmjerenja kazne jeste razmotrilo faktore koje je iznijelo tužilaštvo, i da je to učinilo ili izričito ili upućivanjem na njih.¹⁰⁷⁰⁰

¹⁰⁶⁹⁰ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 410, 412. V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 411.

¹⁰⁶⁹¹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 409, 413.

¹⁰⁶⁹² Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 412.

¹⁰⁶⁹³ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 414.

¹⁰⁶⁹⁴ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 415.

¹⁰⁶⁹⁵ Prlić takođe tvrdi da je njegova kazna "očigledno pretjerana" i da ne treba biti povećana. Prlićev odgovor, par. 239, 243.

¹⁰⁶⁹⁶ Prlićev odgovor, par. 238(g)-(n), gdje se upućuje na Prlićev žalbeni podnesak, žalbene osnove 6, 14, 16. V. takođe Prlićev odgovor, par. 189-207, 216-223, 231(a)(v), 231(k)-(l), 234(a)-(g), 238(m). Prlić konkretno odgovara da on nije: (1) sastavio Ultimatum od 15. januara 1993. i Ultimatum od 4. aprila 1993. (Prlićev odgovor, par. 238(g)); (2) učestvovao u Zajedničkom proglasu od 30. juna 1993. (Prlićev odgovor, par. 238(h)); (3) podsticao zločine u istočnom Mostaru ili ometao humanitarnu pomoć (Prlićev odgovor, par. 238(i), (k)-(l)); (4) planirao ili omogućio deportaciju zatočenika s Heliograma (Prlićev odgovor, par. 238(m)); ili (5) širio mržnju prema muslimanskom stanovništvu (Prlićev odgovor, par. 238(n)).

¹⁰⁶⁹⁷ Prlićev odgovor, par. 238(b)-(g), gdje se upućuje na Prlićev žalbeni podnesak, žalbene osnove 1, 5, 9-11, 15-16. Prlić takođe iznosi argument da nije imao "široka ovlaštenja", a ako jeste, onda ih nije koristio u cilju ostvarenja navodnog zločinačkog cilja. Prlićev odgovor, par. 238(f).

¹⁰⁶⁹⁸ Stojićev odgovor, par. 179-183, 219, gdje se, između ostalog, upućuje na Završni podnesak tužilaštva, par. 1291, 1306; Ćorićev odgovor, par. 97, 106; Pušićev odgovor, par. 30. Konkretno, Stojić tvrdi da je tužilaštvo na suđenju iznijelo: (1) navode o glavnim ulogama i visokim položajima žalilaca; i (2) zahtjev da se njemu izrekne kazna od 40 godina zatvora. Stojićev odgovor, par. 182. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 808 (28. mart 2017.).

¹⁰⁶⁹⁹ Stojićev odgovor, par. 180, 184, 219; Praljkov odgovor, par. 160; Petkovićev odgovor, par. 112-114, 119; Ćorićev odgovor, par. 105-106. V. Stojićev žalbeni podnesak, par. 185-186; Praljkov odgovor, par. 164.

¹⁰⁷⁰⁰ Stojićev odgovor, par. 198. Stojić tvrdi da je Pretresno vijeće "otišlo predaleko u svojoj ocjeni", zato što je njegovu zvaničnu funkciju dvostruko uračunalo, i to jednom prilikom razmatranja stepena njegovog učešća, a drugi put kao otežavajuću okolnost. Stojićev odgovor, par. 198. V. takođe dolje, par. 3268.

3228. Praljak takođe ponavlja svoje prigovore na zaključke u vezi sa: (1) svojim učešćem u UZP-u i postojanjem zajedničkog zločinačkog plana;¹⁰⁷⁰¹ i (2) svojom ulogom u zločinima koji su bili počinjeni u opštinama.¹⁰⁷⁰² On, pored toga, osporava da je bio umiješan u rane faze razvoja ZZP-a.¹⁰⁷⁰³ Praljak tvrdi da Pretresno vijeće nije konstatovalo da je on *kontinuirano* zloupotrebjavao svoja ovlaštenja,¹⁰⁷⁰⁴ te iznosi argument da je on pozivao na to da se pripadnici HVO-a koji su postupali protivno pravilima međunarodnog humanitarnog prava kazne i pomagao muslimanskom stanovništvu.¹⁰⁷⁰⁵ Petković odgovara da: (1) nema nikakvih indikacija da je Pretresno vijeće propustilo da uzme u obzir bilo koji od faktora koje je tužilaštvo iznijelo;¹⁰⁷⁰⁶ i (2) tužilaštvo pokušava da uvede nove faktore kao "otežavajuće faktore" u žalbenom postupku, što je nedopustivo.¹⁰⁷⁰⁷

3229. Ćorić konkretno odgovara da tužilaštvo ne uzima u obzir činjenicu da on: (1) nije osuđen za direktno počinjenje zločina, nego za počinjenje putem UZP-a;¹⁰⁷⁰⁸ i (2) nije osuđen za sve zločine.¹⁰⁷⁰⁹ Ćorić takođe odgovara da se Pretresno vijeće nedopustivo oslonilo na njegovu ulogu ministra unutrašnjih poslova, što je uloga koju je on imao izvan perioda na koji se odnosi Optužnica.¹⁰⁷¹⁰ Pored toga, on tvrdi da Pretresno vijeće nije individualiziralo njegovu kaznu, te da je zaključak o njegovoj krivici zasnovao na njegovom rukovodećem položaju.¹⁰⁷¹¹ Nadalje, Ćorić tvrdi da on nije: (1) imao kontrolu nad zatočeničkim objektima niti nad organizacijom

---

¹⁰⁷⁰¹ Praljkov odgovor, par. 161, 203-204, 206, gdje se upućuje na Praljkov žalbeni podnesak, žalbene osnove 39-40, 50.

¹⁰⁷⁰² Praljkov odgovor, par. 207, gdje se upućuje na Praljkov žalbeni podnesak, žalbene osnove 42-46. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 814-815 (28. mart 2017.). Praljak tvrdi da je konstatovano da on nije imao nikakvu ulogu u provođenju UZP-a u opštinama Ljubuški, Jablanica i Mostar prije 24. jula 1993. Praljkov odgovor, par. 207. Praljak takođe tvrdi da je Pretresno vijeće njegovu ulogu dvostruko uračunalo, i to jednom prilikom razmatranja težine krivičnih djela, a drugi put kao otežavajući faktor. Praljkov odgovor, par. 210. V. takođe Praljkov odgovor, par. 208.

¹⁰⁷⁰³ Praljkov odgovor, par. 205. Praljak iznosi argument da je "nelogično" da je on zagovarao ZZP prije nego što je takav plan postojao, te da nije konstatovano da je on učestvovao u raspravama čiji je cilj bio provođenje kampanje etničkog čišćenja. Praljkov odgovor, par. 205, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 43-44, 522.

¹⁰⁷⁰⁴ Praljkov odgovor, par. 205 (kurziv dodat), gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 1342.

¹⁰⁷⁰⁵ Praljkov odgovor, par. 209.

¹⁰⁷⁰⁶ Petkovićev odgovor, par. 118(i).

¹⁰⁷⁰⁷ Petkovićev odgovor, par. 116, 118(ii). Petković takođe tvrdi da je najveći dio faktora koje je iznijelo tužilaštvo bio uzet u obzir prilikom ocjenjivanja krivične odgovornosti, tako da oni nisu mogli biti "dvostruko ili trostruko uračunati kao faktori koji su relevantni za odmjeravanje kazne". Petkovićev odgovor, par. 115, 118(iii). Žalbeno vijeće napominje da Petković takođe iznosi argument da, u mjeri u kojoj tužilaštvo iznosi nove "otežavajuće faktore", on o njima nije bio obaviješten, budući da ti faktori nisu bili navedeni u Optužnici. Petkovićev odgovor, par. 118(ii).

¹⁰⁷⁰⁸ Ćorićev odgovor, par. 100. Kako navodi Ćorić, "u okviru doktrine o UZP-u moguće su razlike u stepenu krivice, a to može da se odrazi na izrečene kazne." Ćorićev odgovor, par. 100.

¹⁰⁷⁰⁹ Ćorićev odgovor, par. 147-149.

¹⁰⁷¹⁰ Ćorićev odgovor, par. 101, gdje se upućuje na Ćorićev žalbeni podnesak, žalbena osnova 11. Ćorić takođe odgovara da je tužilaštvo prvobitno tvrdilo da njegova kazna treba biti povećana zato što je on imao ključnu ulogu u UZP-u, ali da je zatim pokušalo da njegove postupke prikaže kao daljnje "otežavajuće faktore". Ćorićev odgovor, par. 101.

¹⁰⁷¹¹ Ćorićev odgovor, par. 106. Ćorić takođe tvrdi da se tužilaštvo usredsredilo na odmazdu, a ne na njegovu individualnu odgovornost. Ćorićev odgovor, par. 150.

deportacije;¹⁰⁷¹² (2) stvarao klimu nekažnjivosti koja je tolerisala zločine;¹⁰⁷¹³ (3) koristio jedinice Vojne policije kako bi doprinio zločinima u Mostaru i Gornjem Vakufu;¹⁰⁷¹⁴ ili (4) ometao humanitarnu pomoć za istočni Mostar.¹⁰⁷¹⁵ Pušić odgovara da tužilaštvo pokušava da stavove koji su izraženi u Prvostepenoj presudi zamijeni svojim stavovima.¹⁰⁷¹⁶ Pušić takođe obuhvata argumente koje je iznio u svom žalbenom podnesku tako što upućuje na njih.¹⁰⁷¹⁷

3230. U svojoj replici Petkoviću, tužilaštvo poriče da je iznijelo bilo koji novi faktor u žalbenom postupku.¹⁰⁷¹⁸

(ii) Analiza

3231. Žalbeno vijeće podsjeća da je Pretresno vijeće, prilikom ocjenjivanja stepena učešća svakog od žalilaca u počinjenju zločina, konstatovalo sljedeće: (1) Prlić, Stojić, Praljak i Petković su bili "jedni od najvažnijih učesnika UZP-a"; i (2) Prlić, Stojić, Praljak, Petković i Ćorić su imali "jednu od glavnih uloga u njegovom provođenju."¹⁰⁷¹⁹ Ono je takođe konstatovalo da je Pušić pružio značajan doprinos UZP-u.¹⁰⁷²⁰ Pretresno vijeće je u svojoj analizi u sklopu odmjeravanja kazne raspravljalo o raznim aspektima umiješanosti svakog od žalilaca u zločine i UZP, te je uputilo na svoje prethodne zaključke o doprinosu svakog od žalilaca ponaosob.¹⁰⁷²¹ Kao preliminarno pitanje, Žalbeno vijeće napominje da je drugdje u ovoj Presudi razmotrilo i odbacilo sve prigovore koje su Prlić,¹⁰⁷²² Stojić,¹⁰⁷²³ Praljak¹⁰⁷²⁴ i Ćorić¹⁰⁷²⁵ iznijeli na zaključke Pretresnog vijeća na koje se upućuje u odjeljcima o odmjeravanju kazne koji se odnose na svakog od njih ponaosob. U vezi s

¹⁰⁷¹² Ćorićev odgovor, par. 108-115, gdje se upućuje na Ćorićev žalbeni podnesak, žalbene osnove 6 (par. 135, 138-142), 7 (generalno, a posebno, par. 168-171), 13. Ćorić iznosi argument da tužilaštvo zanemaruje zaključke koji ukazuju na to da je on imao ograničena ovlaštenja i da se, pored toga, oslanja i na druge zaključke koji su pogrešni. Ćorićev odgovor, par. 111-115.

¹⁰⁷¹³ Ćorićev odgovor, par. 116-122.

¹⁰⁷¹⁴ Ćorićev odgovor, par. 123-126, gdje se upućuje na Ćorićev žalbeni podnesak, fusnote 40, 42-43, 58.

¹⁰⁷¹⁵ Ćorićev odgovor, par. 127-128.

¹⁰⁷¹⁶ Pušićev odgovor, par. 30. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 843 (28. mart 2017.).

¹⁰⁷¹⁷ Pušićev odgovor, par. 30, gdje se upućuje na Pušićev žalbeni podnesak, par. 236-254 (osnova 8).

¹⁰⁷¹⁸ Replika tužilaštva, par. 157, gdje se upućuje na Završni podnesak tužilaštva, par. 1291-1292, 1308.

¹⁰⁷¹⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1315, 1317 (Prlić), 1328-1329 (Stojić), 1340-1341 (Praljak), 1353-1354 (Petković), 1369 (Ćorić).

¹⁰⁷²⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1379.

¹⁰⁷²¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1315-1317 (Prlić), 1328-1329 (Stojić), 1340-1341 (Praljak), 1353-1354 (Petković), 1367-1368 (Ćorić), 1379-1380 (Pušić).

¹⁰⁷²² Žalbeno vijeće podsjeća da je drugdje u ovoj Presudi razmotrilo i odbacilo Prličeve prigovore na te zaključke. V. gore, par. 1400.

¹⁰⁷²³ Žalbeno vijeće podsjeća da je drugdje u ovoj Presudi razmotrilo i odbacilo Stojićeve prigovore na te zaključke. V. gore, par. 1806.

¹⁰⁷²⁴ Žalbeno vijeće podsjeća da je drugdje u ovoj Presudi razmotrilo i odbacilo Praljkove prigovore na zaključke o njegovoj odgovornosti na osnovu UZP-a. V. gore, par. 2083.

¹⁰⁷²⁵ Žalbeno vijeće podsjeća da je drugdje u ovoj Presudi razmotrilo i odbacilo Ćorićeve prigovore na zaključke o njegovoj odgovornosti na osnovu UZP-a. V. gore, par. 2595.

Petkovićem i Pušićem, Žalbeno vijeće napominje da je poništilo određene zaključke na koje je Pretresno vijeće uputilo u odjeljcima o odmjeravanju kazne koji se odnose na jednog i drugog.¹⁰⁷²⁶

3232. Žalbeno vijeće, kao prvo, napominje da Pretresno vijeće u svojoj analizi u okviru odmjeravanja kazne jeste izričito razmotrilo većinu faktora koje je tužilaštvo identifikovalo kao faktore koji ukazuju na to da su žalisci bili "tvorci i vodeći realizatori" UZP-a, te da im je pridalo težinu.¹⁰⁷²⁷ U mjeri u kojoj tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće propustilo da valjano razmotri umiješanost žalilaca u zločine, Žalbeno vijeće smatra da ono samo ponovo iznosi iste faktore i zaključke, i da pokušava ocjenu od strane Pretresnog vijeća zamijeniti svojom ocjenom, a da pritom ne pokazuje nikakvu primjetnu grešku. Nadalje, tužilaštvo nije pokazalo da je ocjena tih faktora od strane Pretresnog vijeća u tolikoj mjeri nerazumna da bi se mogao izvesti zaključak da Pretresno vijeće nije valjano primijenilo svoja široka diskreciona ovlaštenja za odmjeravanje kazne.

3233. Uprkos tome, Žalbeno vijeće primjećuje da Pretresno vijeće u svojoj analizi u okviru odmjeravanja kazne nije izričito razmotrilo neke od faktora koje je izložilo tužilaštvo. Ti faktori su: (1) Prlićeva uloga u stvaranju UZP-a i deportaciji 2.500 zatočenika s Heliodroma u julu 1993.; (2) Stojićeva uloga u provođenju Ultimatumu od 15. januara 1993., kao i njegovo učešće u Zajedničkom proglasu od 30. juna 1993. i u blokiranju humanitarne pomoći prilikom opsade istočnog Mostara; (3) Praljkova umiješanost u rano planiranje UZP-a, kao i u sastavljanje Ultimatumu od 15. januara 1993.; (4) Petkovićevo obmanjivanje organa međunarodne zajednice; i (5) Pušićevi postupci kojima je ometao humanitarne napore u istočnom Mostaru i raseljavao muslimanske civile iz zapadnog Mostara u istočni Mostar. Međutim, Žalbeno vijeće napominje da je Pretresno vijeće te faktore razmotrilo drugdje u Prvostepenoj presudi i da je pritom konkretno

---

¹⁰⁷²⁶ U vezi s Petkovićem, Žalbeno vijeće napominje da je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da je on neposredno doprinio zločinima koji su počinjeni u gradu Varešu i u Stupnom Dolu. V. gore, par. 2468. U vezi s Pušićem, Žalbeno vijeće napominje da je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da je Pušić doprinio UZP-u time što je propustio da preduzme mjere kako bi riješio probleme vezane za uslove zatočenja i zlostavljanje zatočenika. V. gore, par. 2772.

¹⁰⁷²⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1315-1317 (Prlićevo sastavljanje Ultimatumu od 15. januara 1993. i Ultimatumu od 4. aprila 1993., njegov doprinos Zajedničkom proglasu od 30. juna 1993. i opsadi istočnog Mostara, te njegova diskriminatorna namjera), 1328-1329 (Stojićeva značajna *de jure* i *de facto* ovlaštenja nad oružanim snagama i Vojnom policijom HVO-a, njegovo povezivanje vlade HZ(R) HB s vojnom komponentom HVO-a, njegovo planiranje operacija u Mostaru i istočnom Mostaru, te njegov propust da spriječi ili kazni zločine), 1340-1341 (Praljkova značajna *de jure* i *de facto* ovlaštenja nad oružanim snagama i Vojnom policijom HVO-a, njegova ključna uloga posrednika između vlade Hrvatske i vlade HVO-a, njegovo učešće u vojnim operacijama u Prozoru, Mostaru i Varešu, te njegov propust da spriječi ili kazni zločine), 1353-1354 (Petkovićevo učešće u planiranju vojnih operacija i kampanji hapšenja, kao i u zločinima počinjenim tokom opsade istočnog Mostara, njegovo naređivanje i odobravanje korištenja zatočenika s Heliodroma i iz Logora Vitina-Otok za prisilni rad, kao i to da je on omogućavao, podsticao i prikrivao zločine HVO-a), 1367-1368 (Čorićevo korištenje Vojne policije u operacijama deložacija, njegovo hotimično ometanje dostavljanja humanitarne pomoći u istočni Mostar, njegova ključna uloga u funkcionisanju mreže zatočeničkih objekata, kao i njegova umiješanost u korištenje zatočenika za fizički rad na linijama fronta), 1379-1380 (Pušićeva značajna ovlaštenja u vezi sa zatočenjem i puštanjem na slobodu zatočenih Muslimana, njegovo djelovanje u svojstvu veze između rukovodstava Hrvatske i BiH u vezi s razmjenama i kretanjem ljudi, njegovo omogućavanje deportacije zatočenika i njihovog korištenja na linijama fronta, te njegovi pokušaji da negira ili minimizira zločine HVO-a).

uputilo na Prlića,¹⁰⁷²⁸ Stojića,¹⁰⁷²⁹ Praljka,¹⁰⁷³⁰ Petkovića¹⁰⁷³¹ i Pušića.¹⁰⁷³² Pored toga, upućujući generalno na svoje zaključke u vezi s postojanjem UZP-a, Pretresno vijeće je uzelo u obzir činjenicu da su "[p]olitički i vojni rukovodioci HZ(R) HB, među njima i optuženi, te neki članovi rukovodstva Republike Hrvatske, uspostavili [...] sistem protjerivanja muslimanskog stanovništva [...]"¹⁰⁷³³ Shodno tome, Žalbeno vijeće je mišljenja da se diskusija Pretresnog vijeća o umiješanosti svakog od žalilaca u zločine mora čitati zajedno s njegovim ranijim zaključcima, te smatra da činjenica da ti zaključci nisu ponovljeni u analizi u okviru odmjerenja kazne, sama po sebi, ne ukazuje na grešku. S tim u skladu, tužilaštvo nije uspjelo da pokaže da je Pretresno vijeće napravilo primjetnu grešku u vezi s faktorima na koje nije izričito uputilo u svojoj analizi u okviru odmjerenja kazne. Tužilaštvo isto tako nije uspjelo da pokaže da Pretresno vijeće nije valjano razmotrilo uloge koje su imali Prlić, Stojić, Praljak, Petković i Pušić i da su kazne koje su im izrečene očigledno neadekvatne.

3234. Shodno tome, Žalbeno vijeće odbija žalbenu osnovu 4 tužilaštva u relevantnom dijelu.

(c) Ćorićeva odgovornost nadređenog

3235. Tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada nije uzelo u obzir Ćorićevu odgovornost nadređenog po članu 7(3) Statuta za zločine koje su počinili njegovi podređeni u Prozoru u oktobru 1992.¹⁰⁷³⁴ Ono tvrdi da, shodno tome, Ćorićeva kazna treba biti povećana.¹⁰⁷³⁵

3236. Ćorić odgovara da se odgovornost nadređenog ne treba uzimati u obzir prilikom ocjenjivanja težine zločina, zato što bi u suprotnom došlo do nedopustivog dvostrukog uračunavanja elemenata krivičnog djela i "otežavajućih okolnosti".¹⁰⁷³⁶

3237. Tužilaštvo replicira da je Ćorićev argument o dvostrukom uračunavanju neumjesan zato što on za zločine u Prozoru u oktobru 1992. nije osuđen shodno odgovornosti na osnovu UZP-a, nego kao nadređeni.¹⁰⁷³⁷

¹⁰⁷²⁸ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 18, 43, 1219-1220 (u vezi s ranim planiranjem UZP-a i Prlićevim umiješanošću), 235 (Prlićeva umiješanost u deportaciju 2.500 zatočenika s Heliostrova).

¹⁰⁷²⁹ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 44-45, 125-126, 304, 330, 334, 438-439, 1219-1220 (u vezi sa Stojićevim provođenjem Ultimatumu od 15. januara 1993.), 151-155, 305, 373-375, 973, 984, 996, 1219-1220 (u vezi sa Zajedničkim proglasom od 30. juna 1993.), 372 (u vezi s blokadom humanitarne pomoći za istočni Mostar).

¹⁰⁷³⁰ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 43, 475, 522-523 (Praljkova umiješanost u rano planiranje UZP-a i u sastavljanje Ultimatumu od 15. januara 1993.). V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 553.

¹⁰⁷³¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 772, 774-777 (Petkovićevo uloga u obmanjivanju nadležnih organa).

¹⁰⁷³² Prvostepena presuda, tom 4, par. 1111-1122 (Pušićeva uloga u ometanju humanitarnih napora i raseljavanju muslimanskih civila u Mostaru).

¹⁰⁷³³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1298 (kurziv dodat).

¹⁰⁷³⁴ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 408; Replika tužilaštva, par. 173.

¹⁰⁷³⁵ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 336, 338, 376.

¹⁰⁷³⁶ Ćorićev odgovor, par. 107.

3238. Žalbeno vijeće podsjeća da prilikom ocjenjivanja težine krivičnih djela u kontekstu osuđujuće presude po članu 7(3) Statuta, pretresna vijeća moraju uzeti u obzir: (1) težinu krivičnog djela u osnovi koje je počinio podređeni osuđene osobe; i (2) težinu ponašanja same osuđene osobe koja nije spriječila ni kaznila krivična djela u osnovi.¹⁰⁷³⁸ Shodno tome, u kontekstu osuđujuće presude po članu 7(3) Statuta, težina krivičnog djela podređene osobe i dalje predstavlja "suštinski faktor" prilikom ocjenjivanja težine ponašanja samog nadređenog prilikom odmjeravanja kazne.¹⁰⁷³⁹ Žalbeno vijeće podsjeća da je Ćorić osuđen, po članu 7(3) Statuta, za zločine koje su pripadnici Vojne policije u Prozoru u oktobru 1992. počinili putem krađa i uništavanja imovine kao krivičnih djela u osnovi.¹⁰⁷⁴⁰ Ono takođe podsjeća da je odbacilo Ćorićeve prigovore na tu osuđujuću presudu.¹⁰⁷⁴¹

3239. Žalbeno vijeće primjećuje da se, prilikom ocjenjivanja Ćorićevih ličnih prilika u kontekstu odmjeravanja kazne, Pretresno vijeće oslonilo isključivo na njegov doprinos provođenju UZP-a, ograničivši svoju analizu na njegovu odgovornost za zločine koji su se desili u periodu od januara 1993. do 10. novembra 1993.¹⁰⁷⁴² Naime, Pretresno vijeće je uzelo u obzir samo Ćorićeva ovlaštenja za rukovođenje i komandovanje Vojnom policijom i njegov propust da provede istragu protiv pripadnika KB-a u vezi s tim zločinima. Treba primijetiti da se u ocjeni od strane Pretresnog vijeća ni izričito ni implicitno ne pominje Ćorićev propust da spriječi i kazni zločine počinjene u Prozoru u oktobru 1992.¹⁰⁷⁴³ Žalbeno vijeće konstatuje da ovo potpuno odsustvo bilo kakvog pomena njegove krivične odgovornosti u svojstvu nadređenog predstavlja dovoljnu indikaciju da je Pretresno vijeće propustilo da uzme u obzir ovaj aspekt njegovog ponašanja prilikom odmjeravanja njegove kazne. S tim u skladu, Žalbeno vijeće konstatuje da je Pretresno vijeće napravilo primjetnu grešku.

3240. Žalbeno vijeće, shodno tome, prihvata žalbenu osnovu 4 tužilaštva u relevantnom dijelu, u mjeri u kojoj se ona odnosi na Ćorićevu odgovornost po članu 7(3) Statuta. Žalbeno vijeće će dolje razmotriti eventualne posljedice ove greške.¹⁰⁷⁴⁴

---

¹⁰⁷³⁷ Replika tužilaštva, par. 173.

¹⁰⁷³⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1991, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Hadžihasanović i Kubura*, par. 313; Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 732, 741.

¹⁰⁷³⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1991, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Hadžihasanović i Kubura*, par. 313; Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 741.

¹⁰⁷⁴⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1251, Dispozitiv, str. 431. V. gore, par. 3155.

¹⁰⁷⁴¹ V. gore, par. 3187.

¹⁰⁷⁴² Prvostepena presuda, tom 4, par. 1367.

¹⁰⁷⁴³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1367.

¹⁰⁷⁴⁴ V. dolje, par. 3364.

3. Stojićeva žalba (podosnove 56.2 djelimično i 56.3)

3241. Stojić, kao prvo, iznosi argument da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je on imao "jednu od glavnih uloga" u počinjenju svih zločina za koje je proglašen krivim shodno odgovornosti po prvoj kategoriji UZP-a, budući da je njegovo učešće u UZP-u bilo ograničeno.¹⁰⁷⁴⁵ Konkretno, on tvrdi da postoje samo ograničeni dokazi o tome da je on doprinio konkretnim zločinima u konkretnim opštinama.¹⁰⁷⁴⁶ Stojić takođe ponavlja svoje prigovore na zaključke Pretresnog vijeća da je on: (1) bio učesnik UZP-a; (2) imao značajna ovlaštenja nad oružanim snagama i Vojnom policijom HVO-a; (3) planirao operacije u Mostaru; (4) namjeravao da vrši diskriminaciju nad Muslimanima; i (5) propustio da spriječi ili kazni zločine.¹⁰⁷⁴⁷

3242. Kao drugo, Stojić tvrdi da je njegova kazna pretjerana u poređenju s kaznama koje su izrečene Praljku i Petkoviću, koji su takođe osuđeni na po 20 godina zatvora, uprkos njihovom različitom stepenu doprinosa zločinima.¹⁰⁷⁴⁸ Konkretno, on tvrdi da su, kao što se vidi iz zaključaka Pretresnog vijeća, Praljak i Petković imali "direktne komandne ovlasti nad vojskom i neposrednim počinocima", dok Stojić nije, te da je njegov doprinos zločinu bio, "prema tome, manje neposredan".¹⁰⁷⁴⁹ S tim u skladu, Stojić traži da se njegova kazna umanjí.¹⁰⁷⁵⁰

3243. Tužilaštvo odgovara da Stojić nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće napravilo primjetnu grešku.¹⁰⁷⁵¹ Ono tvrdi da je Stojić formulisao odluke vlade i prevodio ih u djelovanje na terenu, te da njegov doprinos nije bio ograničen na konkretne zločine u konkretnim opštinama.¹⁰⁷⁵² Pored toga, tužilaštvo odgovara da Stojićev doprinos nije bio "manje neposredan" od Praljkovog i Petkovićevog doprinosa i da je njegova krivica jednaka krivici Prlića, Praljka i Petkovića.¹⁰⁷⁵³ Ono

---

¹⁰⁷⁴⁵ Stojićev žalbeni podnesak, par. 429. Stojić tvrdi da njegova kazna treba biti umanjena. Stojićev žalbeni podnesak, par. 429.

¹⁰⁷⁴⁶ Stojićev žalbeni podnesak, par. 429, gdje se upućuje na Stojićev žalbeni podnesak, žalbene osnove 28-37; žalbeni pretres, ŽT. 810-811 (28. mart 2017.).

¹⁰⁷⁴⁷ Stojićev žalbeni podnesak, par. 429, gdje se upućuje na Stojićev žalbeni podnesak, žalbene osnove 20-21, 24-25, 31-34. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 810-811 (28. mart 2017.).

¹⁰⁷⁴⁸ Stojićev žalbeni podnesak, par. 432-433. V. takođe Stojićev žalbeni podnesak, par. 430-431.

¹⁰⁷⁴⁹ Stojićev žalbeni podnesak, par. 433, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 1, par. 708, 791-796. S tim u vezi, Stojić iznosi argument da je sudija Antonetti u svom suprotnom mišljenju primijetio da Stojić snosi manju odgovornost od Praljka i Petkovića na osnovu toga što su potonja dvojica izdavala vojna naređenja, dok je Stojić samo pružao pozadinsku podršku oružanim snagama. Stojićev žalbeni podnesak, par. 433, gdje se upućuje na Suprotno mišljenje sudije Antonettija, str. 408-409.

¹⁰⁷⁵⁰ Stojićev žalbeni podnesak, par. 433.

¹⁰⁷⁵¹ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 396. Tužilaštvo takođe iznosi argument da je Stojićeva kazna očigledno neadekvatna i da treba biti povećana. Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 396, 399.

¹⁰⁷⁵² Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 399.

¹⁰⁷⁵³ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 399. Konkretno, tužilaštvo odgovara da je Stojić bio jedan od najvažnijih učesnika UZP-a i da njegov doprinos nije bio ograničen na pozadinsku podršku niti na zločine počinjene u konkretnim opštinama, nego da je on formulisao politiku odbrane i "prevodio odluke vlade u djelovanje na terenu putem kontrole nad oružanim snagama i Petkovićem". Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 399 (oznake za fusnote izostavljene).

tvrdi da je, u svjetlu njegovog doprinosa, Pretresno vijeće razumno konstatovalo da je Stojić "imao jednu od glavnih uloga u ostvarivanju sveukupnih krivičnih djela".¹⁰⁷⁵⁴

3244. U vezi sa Stojićevim prvim argumentom, Žalbeno vijeće podsjeća da je drugdje u ovoj Presudi razmotrilo i odbacilo Stojićeve prigovore na zaključke Pretresnog vijeća u vezi s oblikom i stepenom njegovog učešća u UZP-u,¹⁰⁷⁵⁵ kao i njegove prigovore na zaključke u vezi s njegovom odgovornošću na konkretnim područjima.¹⁰⁷⁵⁶ Shodno tome, Žalbeno vijeće smatra da Stojić nije uspio da pokaže primjetnu grešku u ocjeni njegovog učešća u zločinima koju je izvršilo Pretresno vijeće.

3245. U vezi sa Stojićevim drugim argumentom, Žalbeno vijeće podsjeća da su pretresna vijeća dužna da individualiziraju kazne kako bi one odražavale lične prilike optuženog i težinu zločina, te da su im, u tu svrhu, dodijeljena široka diskreciona ovlaštenja za odmjeravanje primjerene kazne.¹⁰⁷⁵⁷ Žalbeno vijeće napominje da je Pretresno vijeće eksplicitno razmotrilo stepen Stojićevog, Praljkovog i Petkovićevog doprinosa zločinima, te da je konstatovalo da je svaki od njih imao ključnu ulogu u počinjenju zločina.¹⁰⁷⁵⁸ U vezi sa Stojićem, Žalbeno vijeće posebno napominje da je Pretresno vijeće smatralo, između ostalog, da je on bio "jedan od najvažnijih učesnika UZP-a" i da je "imao velika *de facto* i *de jure* ovlaštenja nad većinom komponenata oružanih snaga HZ(R) HB i Vojnom policijom i bio [...] veza između civilnih vlasti HZ(R) HB i vojne komponente HVO-a".¹⁰⁷⁵⁹ Pored toga, Žalbeno vijeće konstatuje da to što Stojić upućuje na zaključke Pretresnog vijeća ne ide u prilog njegovoj tvrdnji da postoji bilo kakva razlika između stepena njegove krivice i stepena krivice Praljka i Petkovića.¹⁰⁷⁶⁰ Žalbeno vijeće, shodno tome, konstatuje da Stojić nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće pogriješilo time što stepen njegovog doprinosa nije ocijenilo u odnosu na stepen doprinosa Praljka i Petkovića kada je odmjeravalo kazne koje će izreći svakom od njih.

---

¹⁰⁷⁵⁴ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 399, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 1329.

¹⁰⁷⁵⁵ V. gore, par. 1806.

¹⁰⁷⁵⁶ V. gore, par. 1551-1748.

¹⁰⁷⁵⁷ V. gore, par. 3204. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1993.

¹⁰⁷⁵⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1328-1329, 1340-1341, 1353-1354.

¹⁰⁷⁵⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1328.

¹⁰⁷⁶⁰ V. Prvostepena presuda, tom 1, par. 708, 791-796. Suprotno Stojićevim argumentima, Pretresno vijeće je konstatovalo da je "uobičajeni lanac komandovanja oružanim snagama počinjao u Glavnom stožeru", ali da je Stojić, kao predstojnik Odjela obrane, takođe direktno izdavao naređenja zapovjednicima operativnih zona i zapovjednicima brigada, te da pritom nije išao preko Glavnog stožera. V. Prvostepena presuda, tom 1, par. 791, 795. Pored toga, Žalbeno vijeće konstatuje da je to što se Stojić oslanja na Suprotno mišljenje sudije Antonettija neumjesno. Sudija Antonetti osporava legalnost koncepta UZP-a kao oblika počinjenja, te smatra da svaki od optuženih treba da bude osuđen po drugom vidu odgovornosti predviđenom u članu 7(1) Statuta. V. Suprotno mišljenje sudije Antonettija, str. 100-182, 409. Na osnovu ovih faktora, Žalbeno vijeće odbacuje Stojićev argument s tim u vezi. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Galić*, par. 226-227.

3246. S tim u skladu, Žalbeno vijeće odbija Stojićeve žalbene podosnove 56.2, u relevantnom dijelu, i 56.3.

4. Petkovićeva žalba (podosnova 8.1 djelimično)

3247. Petković iznosi argument da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je njegovu "efektivnu kontrolu" nad oružanim snagama HVO-a uzelo kao faktor prilikom odmjeravanja kazne, budući da takva kontrola "nije dokazana u vezi s bilo kojim od počinjenih zločina".¹⁰⁷⁶¹ On tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo zato što je: (1) dvostruko uračunalo njegovu "efektivnu kontrolu" nad oružanim snagama iako je njegov *de jure* ili *de facto* položaj već bio uzet u obzir kao dokaz o njegovom učešću u UZP-u;¹⁰⁷⁶² i (2) dvostruko ili trostruko uračunalo zaključak o njegovoj namjeri da protjera muslimansko stanovništvo iz HZ(R) HB, gdje je taj zaključak poslužio kao sastavni dio njegove "namjere za UZP" i kao konstitutivni element progona, zločina za koji mu je izrečena osuđujuća presuda.¹⁰⁷⁶³

3248. Petković takođe tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što se "učešće nekog vojnog zapovjednika u vojnim operacijama ne uvažava kao faktor koji je relevantan za odmjeravanje kazne".¹⁰⁷⁶⁴ Isto tako, on tvrdi da se njegova "efektivna kontrola" ne uvažava kao otežavajući faktor prema međunarodnom običajnom pravu.¹⁰⁷⁶⁵ Petković tvrdi da je Pretresno vijeće, shodno tome, u oba slučaja prekršilo načelo legaliteta.¹⁰⁷⁶⁶ On traži da se njegova kazna "znatno umanji" kako bi se te greške uzele u obzir.¹⁰⁷⁶⁷

3249. Tužilaštvo odgovara da Petković nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće napravilo primjetnu grešku.¹⁰⁷⁶⁸ Konkretno, ono iznosi argument da je Pretresno vijeće izričito konstatovalo da je on imao efektivnu kontrolu nad fizičkim počiniocima,¹⁰⁷⁶⁹ te da Petković pogrešno shvata

---

¹⁰⁷⁶¹ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 447(iii), gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 1353. Petković iznosi argument da ta greška, pored ostalih, iziskuje znatno smanjenje njegove kazne. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 449. V. takođe Petkovićeva replika, par. 95.

¹⁰⁷⁶² Petkovićev žalbeni podnesak, par. 445, 447(ii), 447(iv). Žalbeno vijeće napominje da Petković navodi da su relevantni zaključci uzeti kao otežavajuće okolnosti, međutim, s obzirom na to da on te argumente iznosi u okviru osporavanja ocjene težine zločina koju je izvršilo Pretresno vijeće, a ne u sklopu svoje argumentacije o otežavajućim okolnostima, Žalbeno vijeće će te argumente razmotriti u kontekstu težine zločina. V. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 445, 449.

¹⁰⁷⁶³ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 445, 448. Petković je zaključak o svojoj efektivnoj kontroli okarakterisao kao "otežavajući faktor", međutim, s obzirom na to da se na "efektivnu kontrolu" upućuje u okviru ocjene težine zločina od strane Pretresnog vijeća, te da se Petković poziva na te paragrafe, Žalbeno vijeće te argumente tumači u skladu s tim. V. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 447(i), gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 1353.

¹⁰⁷⁶⁴ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 445-446.

¹⁰⁷⁶⁵ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 447(i).

¹⁰⁷⁶⁶ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 446, 447(i).

¹⁰⁷⁶⁷ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 449. V. takođe Petkovićeva replika, par. 95.

¹⁰⁷⁶⁸ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 305.

¹⁰⁷⁶⁹ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 305, 307.

koncept "dvostrukog uračunavanja".¹⁰⁷⁷⁰ Tužilaštvo takođe odgovara da Pretresno vijeće, time što je uzelo u obzir Petkovićevo "efektivno rukovođenje i komandovanje", nije prekršilo načelo legaliteta, te da je postupilo u skladu s praksom Međunarodnog suda.¹⁰⁷⁷¹

3250. Pretresno vijeće je zaključilo da je Petković "imao ovlaštenja za rukovođenje i komandovanje, kao i efektivnu kontrolu nad oružanim snagama [...]".¹⁰⁷⁷² Žalbeno vijeće napominje da je drugdje u ovoj Presudi razmotrilo i odbacilo Petkovićeve prigovore na zaključke Pretresnog vijeća o njegovoj efektivnoj kontroli.¹⁰⁷⁷³ Petković ne nudi nijedan drugi primjer navodne zloupotrebe diskrecionih ovlaštenja od strane Pretresnog vijeća. Shodno tome, Žalbeno vijeće odbacuje njegov argument s tim u vezi.

3251. Žalbeno vijeće podsjeća da se faktor koji neko pretresno vijeće smatra elementom krivičnog djela ne može smatrati i otežavajućom okolnošću zato što bi to predstavljalo nedopustivo dvostruko uračunavanje.¹⁰⁷⁷⁴ Isto tako, faktori koje neko pretresno veće uzme u obzir prilikom ocjene "težine zločina ne mogu se uzeti u obzir i kao posebne otežavajuće okolnosti, i obrnuto".¹⁰⁷⁷⁵ Međutim, ova zabrana ne sprečava da se faktori koji čine osnovu za krivičnu odgovornost razmotre prilikom ocjenjivanja težine krivičnog djela. Žalbeno vijeće podsjeća da su pretresna vijeća u sklopu svoje ocjene težine zločina dužna da razmotre, kao što je to učinilo Pretresno vijeće u ovom predmetu, oblik i stepen učešća optuženog.¹⁰⁷⁷⁶ Stoga su Petkovićeви argumenti o dvostrukom uračunavanju neumjesni i shodno tome se odbacuju.

3252. U vezi s Petkovićevim argumentima o načelu legaliteta, Žalbeno vijeće podsjeća da su pretresna vijeća dužna da individualiziraju kazne tako da one odgovaraju ličnim prilikama optuženog i težini zločina.¹⁰⁷⁷⁷ U tu svrhu, pretresnim vijećima su dodijeljena široka diskreciona ovlaštenja za odmjeravanje primjerene kazne.¹⁰⁷⁷⁸ Shodno tome, bilo bi neumjesno sastavljati konačan popis smjernica za odmjeravanje kazne¹⁰⁷⁷⁹ i pretresna vijeća mogu, u okviru svojih

---

¹⁰⁷⁷⁰ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 305-306, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Naletilić i Martinović*, par. 610; Drugostepena presuda u predmetu *Hadžihasanović i Kubura*, par. 320.

¹⁰⁷⁷¹ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 307, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 814, 816; Drugostepena presuda u predmetu *Ntabakuze*, par. 272.

¹⁰⁷⁷² Prvostepena presuda, tom 4, par. 679. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 803, 814-815.

¹⁰⁷⁷³ V. gore, par. 2089-2135.

¹⁰⁷⁷⁴ Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 936. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Nzabonimana*, par. 464.

¹⁰⁷⁷⁵ Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 936. V. Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 2019, 2026.

¹⁰⁷⁷⁶ Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 633. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 1281.

¹⁰⁷⁷⁷ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1106; Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 626; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1993.

¹⁰⁷⁷⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1106; Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 626; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1993.

¹⁰⁷⁷⁹ V. Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par. 680.

diskrecionih ovlaštenja, u svakom predmetu zasebno odlučivati o tome koje će faktore izabrati, a koje zanemariti.¹⁰⁷⁸⁰ Petkovićeva tvrdnja da načelo legaliteta onemogućava da se u obzir uzmu njegovo učešće u vojsci ili njegova efektivna kontrola stoga je neumjesna, budući da su faktori koji se uzimaju u obzir prilikom odmjerenja kazne zasnovani na činjenicama i da su karakteristični za dati predmet. Nadalje, s obzirom da Petković u prilog svojim tvrdnjama nije uputio ni na kakvu sudsku praksu ili pravni izvor, njegovi argumenti su nepotkrijepljeni.

3253. Žalbeno vijeće, shodno tome, odbija Petkovićevu žalbenu podosnovu 8.1 u relevantnom dijelu.

5. Pušićeva žalba (osnova 8 djelimično)

3254. Pušić prvo iznosi argument da je Pretresno vijeće zloropotrijebilo svoja diskreciona ovlaštenja zato što on nije direktno počinio zločine za koje je osuđen,¹⁰⁷⁸¹ te da mu stoga treba biti izrečena blaža kazna kako bi se ispravila ta zloropotreba diskrecionih ovlaštenja.¹⁰⁷⁸² Kao drugo, Pušić tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada mu je izreklo pretjeranu i nesrazmjernu kaznu.¹⁰⁷⁸³ Konkretnije, on tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada nije odmjerilo primjerenu kaznu koja bi bila odraz njegove krivice, uloge i stepena krivične odgovornosti u odnosu na druge učesnike UZP-a u ovom predmetu.¹⁰⁷⁸⁴ On ističe sljedeće prigovore u vezi sa zaključcima Pretresnog vijeća: (1) da se pridružio UZP-u u kasnijoj fazi; (2) da nije imao ulogu u formulisanju i planiranju krivičnih djela u osnovi; i (3) da je njegovo učešće u UZP-u i krivičnim djelima u njegovoj osnovi bilo ograničeno.¹⁰⁷⁸⁵ Uzimajući sve te faktore u obzir, Pušić tvrdi da mu je Pretresno vijeće trebalo izreći blažu kaznu.¹⁰⁷⁸⁶

3255. Tužilaštvo odgovara da UZP, kao oblik direktnog izvršilaštva, zavrđuje težu kaznu nego sekundarni oblici učešća.¹⁰⁷⁸⁷ Ono takođe odgovara da Pušić nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće pogriješilo u primjeni svojih diskrecionih ovlaštenja kada mu je izreklo kaznu.¹⁰⁷⁸⁸ Tužilaštvo tvrdi da Pušić zanemaruje zaključke Pretresnog vijeća u vezi s njegovim učešćem u zločinima.¹⁰⁷⁸⁹ Pored toga, tužilaštvo iznosi argument da je Pušić bio učesnik UZP-a od aprila 1993.

¹⁰⁷⁸⁰ V. npr. Drugostepena presuda u predmetu *Jelisić*, par. 100.

¹⁰⁷⁸¹ Pušićev žalbeni podnesak, par. 242. V. takođe Pušićev žalbeni podnesak, par. 238-239.

¹⁰⁷⁸² Pušićev žalbeni podnesak, par. 255.

¹⁰⁷⁸³ Pušićev žalbeni podnesak, par. 241.

¹⁰⁷⁸⁴ Pušićev žalbeni podnesak, par. 243-244.

¹⁰⁷⁸⁵ Pušićev žalbeni podnesak, par. 243-244.

¹⁰⁷⁸⁶ Pušićev žalbeni podnesak, par. 244.

¹⁰⁷⁸⁷ Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 220. Tužilaštvo odgovara da kazna koja je izrečena Pušiću ni u kom slučaju nije pretjerana, nego preblaga. Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 217.

¹⁰⁷⁸⁸ Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 219-222.

¹⁰⁷⁸⁹ Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 221.

do aprila 1994. i da je u UZP-u učestvovao tokom dužeg perioda nego Stojić ili Praljak.¹⁰⁷⁹⁰ Na kraju, kako navodi tužilaštvo, činjenica da Pušić nije učestvovao u planiranju ZZP-a ne dovodi u pitanje značaj njegovog doprinosa zločinima.¹⁰⁷⁹¹

3256. Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće konstatovalo da je, kao učesnik UZP-a, Pušić: (1) značajno doprinio UZP-u, time što je učestvovao u sistemu zatočenja Muslimana i omogućavao taj sistem, te što je organizovao i omogućavao sistem shodno kojem su zatočenici koje je držao HVO bili puštani na slobodu ili razmjenjivani kako bi bili upućeni na teritoriju pod kontrolom ABiH ili u treće zemlje; i (2) imao namjeru za počinjenje zločina iz okvira ZZP-a.¹⁰⁷⁹² Pušić je stoga osuđen za svoju ulogu u UZP-u, što je oblik počinjenja po članu 7(1) Statuta.¹⁰⁷⁹³ S tim u vezi, Žalbeno vijeće podsjeća da, pod uslovom da optuženi dijeli namjeru za ostvarenje zajedničkog cilja zločinačkim sredstvima, "[u]češće [u UZP-u] samo za sebe ne mora da bude kriminalno, sve dok optuženi vrši djela koja na neki način doprinose realizaciji zajedničkog cilja UZP-a".¹⁰⁷⁹⁴ Žalbeno vijeće smatra da je Pušić pogrešno protumačio zaključke Pretresnog vijeća o njegovom učešću u UZP-u. Pušić, shodno tome, nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoja diskreciona ovlaštenja kada je, prilikom odmjeravanja njegove kazne, ocjenjivalo njegovo učešće u zločinima. Pušićeva žalbena osnova 8 se, stoga, odbija u relevantnom dijelu.

3257. Što se tiče Pušićevog argumenta da je Pretresno vijeće pogriješilo kada mu je izreklo pretjeranu i nesrazmjernu kaznu, Žalbeno vijeće smatra da je Pretresno vijeće ocijenilo lične prilike svakog od žalilaca u odnosu na njihov lični stepen krivice i doprinos zločinima, te da je s tim u skladu individualiziralo njihove kazne.¹⁰⁷⁹⁵ U svjetlu tih faktora, Pušiću je izrečena kazna od deset godina zatvora, dok je Prlić osuđen na 25 godina zatvora, Stojić, Praljak i Petković na po 20 godina zatvora, a Ćorić na 16 godina zatvora.¹⁰⁷⁹⁶ Razlika u izrečenim kaznama odražava to da, suprotno Pušićevom argumentu, Pretresno vijeće jeste individualiziralo kazne koje je izreklo žaliocima, uzimajući u obzir značaj individualnog doprinosa zločinima svakog od njih. Žalbeno vijeće

---

¹⁰⁷⁹⁰ Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 222, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 1227-1229, 1379.

¹⁰⁷⁹¹ Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 222.

¹⁰⁷⁹² Prvostepena presuda, tom 4, par. 1202-1209, 1379.

¹⁰⁷⁹³ V. npr. Drugostepena presuda u predmetu *Tadić*, par. 188. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, Dispozitiv, str. 431.

¹⁰⁷⁹⁴ Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1653. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 985; Drugostepena presuda u predmetu *Krajišnik*, par. 215, 695-696.

¹⁰⁷⁹⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1315-1317 (Prlić), 1328-1329 (Stojić), 1340-1341 (Praljak), 1353-1354 (Petković), 1367-1369 (Ćorić), 1379-1380 (Pušić), Dispozitiv, str. 430-431.

¹⁰⁷⁹⁶ Prvostepena presuda, tom 4, Dispozitiv, str. 430-431.

konstatuje da Pušić samo iznosi svoje neslaganje sa zaključkom Pretresnog vijeća u vezi s njegovom kaznom, ali da nije uspio da pokaže primjetnu grešku od strane Pretresnog vijeća.¹⁰⁷⁹⁷

3258. S tim u skladu, Pušićeva žalbena osnova 8 se odbija u relevantnom dijelu.

6. Zaključak

3259. Iz gore navedenih razloga, Žalbeno vijeće prihvata žalbenu osnovu tužilaštva 4 u relevantnom dijelu u mjeri u kojoj se odnosi na Čorićevu odgovornost po članu 7(3) Statuta. Žalbeno vijeće, pored toga, konstatuje da tužilaštvo, Stojić, Petković i Pušić nisu uspjeli da u drugim dijelovima pokažu bilo kakvu primjetnu grešku u ocjeni težine zločina od strane Pretresnog vijeća i, shodno tome, odbija žalbenu osnovu tužilaštva 4 u relevantnom dijelu, Stojićeve žalbene podosnove 56.2 i 56.3 u relevantnom dijelu, Petkovićevu žalbenu podosnovu 8.1 djelimično, te Pušićevu žalbenu osnovu 8 u relevantnom dijelu.

C. Navodne greške u vezi s otežavajućim okolnostima

1. Uvod

3260. Pretresno vijeće je navelo kako slijedi: (1) da je, na osnovu pravila 101(B) Pravilnika, dužno da uzme u obzir postojanje otežavajućih okolnosti; i (2) da, s obzirom da ni Statut ni Pravilnik ne daju iscrpan spisak otežavajućih okolnosti, može uzeti u obzir one otežavajuće okolnosti koje su utvrđene u praksi ovog Međunarodnog suda.¹⁰⁷⁹⁸ Ono je takođe primijetilo da se otežavajuće okolnosti koje su proizašle iz sudske prakse ovog Međunarodnog suda moraju dokazati van razumne sumnje, da moraju biti predočene Pretresnom vijeću u optužnici ili tokom suđenja, te da moraju biti direktno povezane s počinjenjem krivičnog djela i sa samim počiniocem u trenutku počinjenja djela.¹⁰⁷⁹⁹ Pretresno vijeće je potom konstatovalo da otežavajuće okolnosti postoje u odnosu na svakog od žalilaca.¹⁰⁸⁰⁰

---

¹⁰⁷⁹⁷ Žalbeno vijeće takođe, bez razmatranja, odbacuje kao nepotkrijepljen Pušićev navod o grešci uzrokovanoj time što se njegova kazna ne može opravdati jer on nije direktno počinio nijedan od zločina za koje je osuđen, budući da on nije pružio ništa u prilog tom navodu, niti je naveo reference.

¹⁰⁷⁹⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1284. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 1285-1287, 1290.

¹⁰⁷⁹⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1285.

¹⁰⁸⁰⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1318 (Prlić), 1330 (Stojić), 1342 (Praljak), 1355 (Petković), 1370 (Čorić), 1381 (Pušić).

2. Prličeva žalba (podosnova 21.2 djelimično)

3261. Pretresno vijeće je konstatovalo da je Prlić imao ključnu ulogu u počinjenju zločina putem svojih funkcija i ovlaštenja u vladi HZ(R) HB.¹⁰⁸⁰¹ Vijeće je zaključilo da je "[o]n [...] kao predsjednik HVO-a HZ HB i kasnije predsjednik Vlade HR HB zloupotrijebio svoju vlast kako bi omogućio zločine, koristeći resurse kojima je raspolagao za ostvarivanje sveukupnih krivičnih djela".¹⁰⁸⁰²

3262. Prlić, osporavajući način na koji je Pretresno vijeće razmotrilo otežavajuće faktore,¹⁰⁸⁰³ tvrdi da je Pretresno vijeće: (1) pogriješilo kada je njegov položaj vlasti uzelo kao otežavajuću okolnost, budući da položaj vlasti ne treba da automatski iziskuje težu kaznu;¹⁰⁸⁰⁴ i (2) dvostruko uračunalo njegov položaj i njegov doprinos UZP-u.¹⁰⁸⁰⁵ On traži da mu Žalbeno vijeće umanjí kaznu.¹⁰⁸⁰⁶

3263. Tužilaštvo odgovara da je Pretresno vijeće uzelo zloupotrebu položaja vlasti, a ne položaj vlasti, kao otežavajući faktor za Prlića.¹⁰⁸⁰⁷ Ono također odgovara da Pretresno vijeće nije primijenilo dvostruko uračunavanje za Prlića, budući da faktori koji su smatrani otežavajućim okolnostima nisu bili elementi neophodni za osuđujuće presude koje su mu izrečene u vezi s UZP-om.¹⁰⁸⁰⁸

3264. U vezi s Prličevim prvim argumentom, Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće ispravno navelo da se u praksi ovog Međunarodnog suda smatra da zloupotreba položaja vlasti od strane nadređene osobe može biti otežavajuća okolnost.¹⁰⁸⁰⁹ Ono je također ispravno navelo, u kontekstu odgovornosti po članu 7(1), da nadređeni položaj optuženog sam po sebi ne predstavlja otežavajući faktor.¹⁰⁸¹⁰ Pretresno vijeće je potom razmotrilo otežavajuće okolnosti u vezi s Prličem na način koji odražava tu razliku. Ono je smatralo da je Prlić imao jednu od glavnih uloga u

---

¹⁰⁸⁰¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1318.

¹⁰⁸⁰² Prvostepena presuda, tom 4, par. 1318.

¹⁰⁸⁰³ Prličev žalbeni podnesak, par. 679-681.

¹⁰⁸⁰⁴ Prličev žalbeni podnesak, par. 680.

¹⁰⁸⁰⁵ Prličev žalbeni podnesak, par. 681.

¹⁰⁸⁰⁶ Prličev žalbeni podnesak, par. 682.

¹⁰⁸⁰⁷ Odgovor tužilaštva na Prličevu žalbu, par. 427-428. V. također Odgovor tužilaštva na Prličevu žalbu, par. 422.

¹⁰⁸⁰⁸ Odgovor tužilaštva na Prličevu žalbu, par. 427-428. Tužilaštvo također odgovara da Prličeva kazna nije adekvatna. Odgovor tužilaštva na Prličevu žalbu, par. 422.

¹⁰⁸⁰⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1287, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *D. Milošević*, par. 302-303, Drugostepenu presudu u predmetu *Galić*, par. 412, Drugostepenu presudu u predmetu *Martić*, par. 350. V. Drugostepena presuda u predmetu *Hadžihasanović i Kubura*, par. 320; Drugostepena presuda u predmetu *Blagojević i Jokić*, par. 324; Drugostepena presuda u predmetu *Stakić*, par. 411; Presuda po žalbi u predmetu *M. Nikolić*, par. 61.

¹⁰⁸¹⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1287, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *D. Milošević*, par. 302. V. Drugostepena presuda u predmetu *Hadžihasanović i Kubura*, par. 320; Drugostepena presuda u predmetu *Blagojević i Jokić*, par. 324; Drugostepena presuda u predmetu *Stakić*, par. 411; Presuda po žalbi u predmetu *M. Nikolić*, par. 61.

počinjenju zločina putem svojih funkcija i ovlaštenja i konstatovalo da je on zloupotrijebio svoju vlast kako bi omogućio zločine, koristeći resurse kojima je raspolagao za ostvarivanje tih zločina.¹⁰⁸¹¹ Iz rezonovanja Pretresnog vijeća očito je da ono nije smatralo da otežavajuću okolnost predstavlja Prlićev položaj, kao takav, nego njegova zloupotreba tog položaja. Pretresno vijeće nije ulazilo u detalje o tome kako je Prlić zloupotrijebio svoj položaj niti je u prilog tome uputilo na druge odjeljke Prvostepene presude, ali Žalbena vijeće podsjeća da se svaka prvostepena presuda mora čitati kao cjelina.¹⁰⁸¹² Žalbena vijeće napominje da je Pretresno vijeće drugdje u Prvostepenoj presudi detaljno razmotrilo način na koji je Prlić vršio svoja ovlaštenja.¹⁰⁸¹³ Ono, shodno tome, konstatuje da Prlić nije uspio da pokaže primjetnu grešku.

3265. U vezi s Prlićevim drugim argumentom, Žalbena vijeće podsjeća da se faktor koji pretresno vijeće smatra elementom krivičnog djela ne može istovremeno smatrati i otežavajućom okolnošću.¹⁰⁸¹⁴ Žalbena vijeće primjećuje da je Prlić osuđen po članu 7(1) Statuta za počinjenje zločina putem UZP-a.¹⁰⁸¹⁵ U svojoj analizi otežavajućih faktora, Pretresno vijeće je smatralo da činjenica da je Prlić na svom položaju vlasti počinio zločine predstavlja zloupotrebu vlasti.¹⁰⁸¹⁶ Žalbena vijeće podsjeća, nadalje, da položaj vlasti nije element odgovornosti na osnovu UZP-a po članu 7(1) Statuta.¹⁰⁸¹⁷ Shodno tome, premda ocjenjivanje odgovornosti na osnovu UZP-a može da obuhvati razmatranje zvanične uloge neke osobe i počinjenje zločina u tom svojstvu, kao što je slučaj u ovom predmetu,¹⁰⁸¹⁸ osuđujuća presuda za UZP ne počiva na tim faktorima.¹⁰⁸¹⁹ Žalbena vijeće ne nalazi nikakvu primjetnu grešku u načinu na koji je Pretresno vijeće primijenilo svoja diskreciona ovlaštenja kada je Prlićevu zloupotrebu vlasti uzelo kao otežavajući faktor.

3266. U zaključku, Žalbena vijeće odbija Prlićevu žalbenu podosnovu 21.2 u relevantnom dijelu.

---

¹⁰⁸¹¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1318.

¹⁰⁸¹² Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1107, 1115, 1148, 1162, 1181; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 2006; Drugostepena presuda u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin*, par. 379.

¹⁰⁸¹³ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 125-269.

¹⁰⁸¹⁴ Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 936. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Nzabonimana*, par. 464. Žalbena vijeće primjećuje da Pretresno vijeće nije izričito podsjetilo na ovaj aspekt zabrane dvostrukog uračunavanja. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1290 (gdje se primjećuje da je zabranjeno dvostruko uračunavanje težine zločina i otežavajućih faktora).

¹⁰⁸¹⁵ Prvostepena presuda, tom 4, Dispozitiv, str. 430.

¹⁰⁸¹⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1318.

¹⁰⁸¹⁷ V. npr. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1823.

¹⁰⁸¹⁸ V. npr. Prvostepena presuda, tom 4, par. 78-121.

¹⁰⁸¹⁹ V. npr. Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 2020; Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 937; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1823.

3. Stojićeva žalba (podosnova 56.2 djelimično)

3267. Pretresno vijeće je konstatovalo da je Stojić, u skladu sa svojim funkcijama i ovlaštenjima u Odjelu obrane i Vladi HZ(R) HB, imao jednu od glavnih uloga u počinjenju zločina.¹⁰⁸²⁰ Ono je zaključilo da je on, shodno tome, zloupotrijebio svoju vlast kao predstojnik Odjela obrane i pripadnik HVO-a kako bi omogućio zločine, koristeći resurse kojima je raspolagao za ostvarivanje svih tih zločina.¹⁰⁸²¹

3268. Stojić, osporavajući način na koji je Pretresno vijeće razmotrilo otežavajuće faktore,¹⁰⁸²² tvrdi da je Pretresno vijeće pogrešno uzelo njegov položaj vlasti kao otežavajuću okolnost.¹⁰⁸²³ On tvrdi da pretresna vijeća kao otežavajuću okolnost mogu uzeti samo zloupotrebu vlasti, a ne položaj vlasti sam za sebe, te da Pretresno vijeće u ovom predmetu nije postupilo tako.¹⁰⁸²⁴ Pored toga, Stojić tvrdi da je Pretresno vijeće primijenilo dvostruko uračunavanje time što je iste faktore koje je razmotrilo u svojoj analizi težine zločina uzelo i kao otežavajuće okolnosti, te iznosi argument da je Pretresno vijeće dvaput uračunalo njegov službeni položaj.¹⁰⁸²⁵ On traži da mu Žalbeno vijeće umanju kaznu.¹⁰⁸²⁶

3269. Tužilaštvo odgovara da je Pretresno vijeće uzelo zloupotrebu položaja vlasti, a ne položaj vlasti, kao otežavajući faktor za Stojića.¹⁰⁸²⁷ Ono tvrdi da je Pretresno vijeće ispravno primijetilo da se jedan te isti faktor ne može uzeti u obzir i u svrhu ocjenjivanja težine zločina i u svrhu utvrđivanja otežavajućih okolnosti, te da je ispravno primijenilo ovaj standard kada je razmatralo otežavajuće faktore.¹⁰⁸²⁸

3270. Kao što se navodi gore, Pretresno vijeće je ispravno primijetilo da se mora napraviti razlika između zloupotrebe položaja nadređenog kao otežavajuće okolnosti i nadređenog položaja koji, sam po sebi, ne predstavlja otežavajući faktor.¹⁰⁸²⁹ Ono je potom razmotrilo otežavajuće okolnosti u vezi

---

¹⁰⁸²⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1330.

¹⁰⁸²¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1330.

¹⁰⁸²² Stojićev žalbeni podnesak, par. 426-429; Stojićeva replika, par. 79-82.

¹⁰⁸²³ Stojićev žalbeni podnesak, par. 427-428.

¹⁰⁸²⁴ Stojićev žalbeni podnesak, par. 427-428.

¹⁰⁸²⁵ Stojićev žalbeni podnesak, par. 428; Stojićeva replika, par. 79-82. U svojoj replici, Stojić iznosi argument da je tužilaštvo pogrešno razumjelo Drugostepenu presudu u predmetu *Popović i drugi*, u kojoj je utvrđeno da, u slučajevima kada se vršenje redovnih funkcija nekog službenog položaja uzima u obzir i u odnosu na težinu zločina i u svrhu dokazivanja zloupotrebe položaja vlasti, dolazi do dvostrukog uračunavanja. Stojićeva replika, par. 79.

¹⁰⁸²⁶ Stojićev žalbeni podnesak, par. 428.

¹⁰⁸²⁷ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 398.

¹⁰⁸²⁸ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 397. Tužilaštvo odgovara da je Pretresno vijeće Stojićev službeni položaj uzelo u obzir u svojoj ocjeni težine zločina, a njegov doprinos ZZP-u kao zloupotrebu položaja vlasti u svojoj analizi otežavajućih faktora. Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 397-398. Tužilaštvo takođe odgovara da Stojićeva kazna nije adekvatna. Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 396.

¹⁰⁸²⁹ V. gore, par. 3264.

sa Stojićem na način koji odražava tu razliku. Vijeće je smatralo da je Stojić imao jednu od glavnih uloga u počinjenju zločina putem svojih funkcija i ovlaštenja u Odjelu obrane i vladi HZ(R) HB i konstatovalo da je on zloupotrijebio svoj položaj vlasti kako bi omogućio zločine, koristeći resurse kojima je raspolagao za ostvarivanje tih zločina.¹⁰⁸³⁰ Iz rezonovanja Pretresnog vijeća očito je da ono nije smatralo da otežavajuću okolnost predstavlja Stojićev položaj, kao takav, nego njegova zloupotreba tog položaja. Pretresno vijeće nije ulazilo u detalje o tome kako je Stojić zloupotrijebio svoj položaj niti je u prilog tome uputilo na druge odjeljke Prvostepene presude, ali Žalbeno vijeće podsjeća da se svaka prvostepena presuda mora čitati kao cjelina.¹⁰⁸³¹ Pretresno vijeće je drugdje u Prvostepenoj presudi detaljno razmotrilo način na koji je Stojić primjenjivao svoja ovlaštenja.¹⁰⁸³² Žalbeno vijeće, shodno tome, konstatuje da Stojić nije uspio da pokaže nikakvu primjetnu grešku.

3271. U vezi sa Stojićevim argumentom da je Pretresno vijeće koristilo dvostruko uračunavanje time što je iste faktore koje je razmotrilo u svojoj analizi težine zločina uzelo i kao otežavajuće okolnosti, Žalbeno vijeće podsjeća da pretresna vijeća imaju "određena diskreciona ovlaštenja u pogledu toga u koju kategoriju će svrstati određene faktore" u svrhu odmjeravanja kazne.¹⁰⁸³³ Međutim, faktor koji neko pretresno vijeće uzme u obzir prilikom utvrđivanja težine krivičnog djela ne može dodatno biti uzet u obzir kao otežavajuća okolnost, i obrnuto.¹⁰⁸³⁴ Zloupotreba položaja vlasti – kada se tumači kao počinjenje zločina na nekom konkretnom položaju vlasti – može se, shodno tome, smatrati ili dijelom analize težine zločina ili otežavajućim faktorom,¹⁰⁸³⁵ pod uslovom da se iste činjenice ne uzimaju dvaput u obzir.¹⁰⁸³⁶ Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće ispravno izložilo relevantno pravo.¹⁰⁸³⁷

3272. Prilikom razmatranja oblika i stepena Stojićevog učešća u počinjenju zločina u sklopu ocjenjivanja težine zločina, Pretresno vijeće je uzelo u obzir njegov položaj vlasti i način na koji je

¹⁰⁸³⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1330.

¹⁰⁸³¹ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1107, 1115, 1148, 1162, 1181; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 2006; Drugostepena presuda u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin*, par. 379.

¹⁰⁸³² V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 329-424.

¹⁰⁸³³ Drugostepena presuda u predmetu *Hadžihasanović i Kubura*, par. 317.

¹⁰⁸³⁴ V. npr. Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1138; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 2019, 2026; Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 936; Drugostepena presuda u predmetu *D. Milošević*, par. 306, 309; Drugostepena presuda u predmetu *Limaj i drugi*, par. 143.

¹⁰⁸³⁵ Žalbeno vijeće napominje da se počinjenje zločina na nekom položaju vlasti često razmatra u okviru analize težine zločina, budući da su pretresna vijeća dužna da u toj fazi s dužnom pažnjom razmotre oblik i stepen učešća optuženog. V. npr. Prvostepena presuda, par. 1281. Međutim, Žalbeno vijeće takođe napominje da ti faktori, ukoliko nisu bili razmotreni u okviru ocjenjivanja težine zločina, mogu biti ocijenjeni kao otežavajući faktori. V. Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 633. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Hadžihasanović i Kubura*, par. 317. Iz tog razloga, Žalbeno vijeće odbacuje Stojićev argument da, ukoliko se redovno vršenje ovlaštenja smatra dijelom otežavajućih faktora, to automatski predstavlja dvostruko uračunavanje.

¹⁰⁸³⁶ Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 2019, 2026; Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 936; Drugostepena presuda u predmetu *D. Milošević*, par. 306, 309; Drugostepena presuda u predmetu *Limaj i drugi*, par. 143.

¹⁰⁸³⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1290.

on vršio pripadajuća ovlaštenja,¹⁰⁸³⁸ kao i njegovu umiješanost u počinjenje zločina.¹⁰⁸³⁹ Ono je potom zaključilo da je Stojić imao "jednu od glavnih uloga" u zločinima o kojima je riječ.¹⁰⁸⁴⁰ Žalbena vijeće smatra da ništa u tekstu Prvostepene presude ne ukazuje na to da je Pretresno vijeće smatralo da je Stojić zloupotrijebio svoj položaj u vrijeme kad su ti zločini bili počinjeni niti da su ti zločini bili teži jednostavno zbog toga što je on zloupotrijebio svoj položaj.¹⁰⁸⁴¹ Suprotno tome, u svojoj analizi otežavajućih okolnosti, Pretresno vijeće je smatralo da je Stojić imao "jednu od glavnih uloga" u počinjenju zločina putem svojih funkcija i ovlaštenja, te je konstatovalo da je to predstavljalo zloupotrebu njegove vlasti.¹⁰⁸⁴² Žalbena vijeće smatra da je Pretresno vijeće samo ocijenilo Stojićevu zloupotrebu položaja u kontekstu otežavajućih okolnosti. Ono, shodno tome, ne nalazi nikakvu grešku u načinu na koji je Pretresno vijeće primijenilo svoja diskreciona ovlaštenja s tim u vezi.

3273. Shodno tome, Žalbena vijeće odbija Stojićevu žalbenu podosnovu 56.2 u relevantnom dijelu.

4. Petkovićeve žalbe (podosnova 8.2 djelimično)

3274. Pretresno vijeće je konstatovalo da je Petković imao jednu od glavnih uloga u počinjenju zločina putem svojih funkcija i ovlaštenja u svojstvu načelnika, a kasnije zamjenika zapovjednika i, najzad, zamjenika načelnika Glavnog stožera.¹⁰⁸⁴³ Ono je, shodno tome, zaključilo da je on zloupotrijebio svoj položaj vlasti kako bi omogućio zločine, koristeći resurse kojima je raspolagao za ostvarivanje svih tih zločina.¹⁰⁸⁴⁴

3275. Petković iznosi tri argumenta kojima osporava zaključke Pretresnog vijeća o otežavajućim faktorima u njegovom slučaju.¹⁰⁸⁴⁵ Kao prvo, Petković tvrdi da je Pretresno vijeće pogrešno uzelo njegov položaj vlasti kao otežavajuću okolnost.¹⁰⁸⁴⁶ Kao drugo, on tvrdi da je Pretresno vijeće

¹⁰⁸³⁸ Konkretno, Pretresno vijeće je, između ostalog, konstatovalo da je Stojić: (1) imao značajna ovlaštenja nad većinom komponenata oružanih snaga HZ(R) HB i Vojnom policijom i bio veza između civilnih vlasti HZ(R) HB i vojne komponente HVO-a; (2) učestvovao u planiranju vojnih operacija HVO-a u Mostaru u raznim periodima; i (3) nastavio rukovoditi oružanim snagama iako je znao da njihovi pripadnici čine zločine u drugim opštinama u BiH. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1328.

¹⁰⁸³⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1328.

¹⁰⁸⁴⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1329.

¹⁰⁸⁴¹ V. npr. Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1139.

¹⁰⁸⁴² Prvostepena presuda, tom 4, par. 1330.

¹⁰⁸⁴³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1355.

¹⁰⁸⁴⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1355.

¹⁰⁸⁴⁵ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 450-452; Petkovićeve replika, par. 90-91(ii).

¹⁰⁸⁴⁶ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 450; Petkovićeve replika, par. 91(ii). Žalbena vijeće napominje da Petković ne iznosi argument da je nevezano za to napravljena greška zbog toga što je kao otežavajuća okolnost uzet njegov položaj vlasti, a ne zloupotreba položaja vlasti. Međutim, s obzirom na to da bi njegovi argumenti o dvostrukom računanju postali bespredmetni ukoliko Pretresno vijeće jeste pogriješilo kao što gore navode Prlić i Stojić, Žalbena vijeće će njegove argumente u vezi s prirodom otežavajućih faktora razmotriti u istoj fazi.

primijenilo dvostruko računanje kada se oslonilo na faktore koje je već bilo uzelo u obzir kao otežavajuće okolnosti prilikom utvrđivanja njegove odgovornosti na osnovu UZP-a.¹⁰⁸⁴⁷ Petković dodaje da je Pretresno vijeće dvostruko računalo njegova "navodna ovlaštenja i položaj" i da su ona činila dio zaključaka da je on značajno doprinio UZP-u, kao i zaključaka o njegovoj *mens rea* za UZP.¹⁰⁸⁴⁸ Kao treće, on tvrdi da je Pretresno vijeće primijenilo dvostruko računanje time što je iste faktore koje je razmotrilo u svojoj analizi težine zločina uzelo i kao otežavajuće okolnosti.¹⁰⁸⁴⁹ Petković traži da mu Žalbena vijeće umanjí kaznu.¹⁰⁸⁵⁰

3276. Tužilaštvo odgovara da je Pretresno vijeće uzelo zloupotrebu vlasti, a ne položaj vlasti, kao otežavajući faktor za Petkovića.¹⁰⁸⁵¹ Ono iznosi argument da je Pretresno vijeće postupilo u okviru svojih diskrecionih ovlaštenja kada je usvojilo taj pristup.¹⁰⁸⁵² Ono takođe odgovara da Pretresno vijeće: (1) nije dvostruko računalo Petkovićeve ovlaštenja i položaj;¹⁰⁸⁵³ i da (2) jeste ispravno primijetilo da se jedan te isti faktor ne može uzeti u obzir u svrhu ocjenjivanja i težine zločina i otežavajućih okolnosti, te je ispravno primijenilo taj standard prilikom razmatranja otežavajućih faktora.¹⁰⁸⁵⁴

3277. U vezi s Petkovićevim prvim argumentom, Žalbena vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće razmotrilo otežavajuće okolnosti u vezi s Petkovićem na način koji odražava gore pomenutu razliku između zloupotrebe položaja vlasti od strane nadređene osobe i položaja nadređenog, kao takvog.¹⁰⁸⁵⁵ Pretresno vijeće je smatralo da je Petković imao jednu od glavnih uloga u počinjenju zločina putem svojih funkcija i ovlaštenja u svojstvu načelnika, a kasnije zamjenika zapovjednika i najzad zamjenika načelnika Glavnog stožera, te je konstatovalo da je on zloupotrijebio svoj položaj vlasti kako bi omogućio zločine, koristeći resurse kojima je raspolagao za ostvarivanje tih zločina.¹⁰⁸⁵⁶ Iz rezonovanja Pretresnog vijeća očito je da ono nije smatralo da otežavajuću okolnost predstavljaju Petkovićeve položaji, kao takvi, nego njegova zloupotreba tih položaja. Pretresno vijeće nije ulazilo u detalje o tome kako je Petković zloupotrijebio svoj položaj niti je u prilog tome uputilo na druge odjeljke Prvostepene presude, ali je drugdje u Prvostepenoj presudi detaljno

---

¹⁰⁸⁴⁷ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 450-451.

¹⁰⁸⁴⁸ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 450-451.

¹⁰⁸⁴⁹ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 450-452; Petkovićeve replika, par. 91(i).

¹⁰⁸⁵⁰ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 452.

¹⁰⁸⁵¹ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 309-310.

¹⁰⁸⁵² Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 308.

¹⁰⁸⁵³ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 309.

¹⁰⁸⁵⁴ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 309. Tužilaštvo odgovara da je Pretresno vijeće uzelo u obzir doprinos koji je on dao zločinima, a ne samu njegovu ulogu, dok se kod ocjenjivanja otežavajućih faktora Pretresno vijeće usredsredilo na korištenje resursa kojima je raspolagao za ostvarivanje ZZP-a. Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 309-310. Tužilaštvo takođe odgovara da Petkovićeve kazna nije adekvatna. Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 304-305.

¹⁰⁸⁵⁵ V. gore, par. 3264.

razmotrilo način na koji je Petković primjenjivao svoja ovlaštenja.¹⁰⁸⁵⁷ Žalbeno vijeće, shodno tome, konstatuje da Petković nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće napravilo bilo kakvu primjetnu grešku s tim u vezi.

3278. U vezi s Petkovićevim drugim argumentom, Žalbeno vijeće primjećuje da je Petković osuđen po članu 7(1) Statuta za počinjenje zločina putem UZP-a.¹⁰⁸⁵⁸ U svojoj analizi otežavajućih faktora, Pretresno vijeće je smatralo da činjenica da je Petković počinio zločine na svom položaju vlasti predstavlja zloupotrebu položaja vlasti.¹⁰⁸⁵⁹ Žalbeno vijeće podsjeća da položaj vlasti nije element odgovornosti na osnovu UZP-a po članu 7(1) Statuta.¹⁰⁸⁶⁰ Shodno tome, premda ocjenjivanje odgovornosti na osnovu UZP-a može da obuhvati razmatranje zvanične uloge neke osobe i počinjenje zločina u tom svojstvu, kao što je slučaj u ovom predmetu,¹⁰⁸⁶¹ osuđujuća presuda za UZP ne počiva na tim faktorima.¹⁰⁸⁶² Žalbeno vijeće ne nalazi nikakvu primjetnu grešku u načinu na koji je Pretresno vijeće primijenilo svoja diskreciona ovlaštenja kada je Petkovićevu zloupotrebu položaja vlasti uzelo kao otežavajući faktor.

3279. U vezi s Petkovićevim trećim argumentom, Žalbeno vijeće primjećuje da je, prilikom razmatranja oblika i stepena Petkovićevog učešća u počinjenju zločina u sklopu svog ocjenjivanja težine zločina, Pretresno vijeće uzelo u obzir njegov položaj vlasti i način na koji je on vršio pripadajuća ovlaštenja,¹⁰⁸⁶³ kao i njegovu umiješanost u počinjenje zločina.¹⁰⁸⁶⁴ Pretresno vijeće je potom zaključilo da je Petković imao "jednu od glavnih uloga" u zločinima o kojima je riječ.¹⁰⁸⁶⁵ Žalbeno vijeće smatra da ništa u tekstu Prvostepene presude ne ukazuje na to da je Pretresno vijeće smatralo da je on zloupotrijebio svoj položaj u vrijeme kad su zločini bili počinjeni niti da su zločini bili teži jednostavno zbog toga što je on zloupotrijebio svoj položaj.¹⁰⁸⁶⁶ Suprotno tome, u svojoj analizi otežavajućih okolnosti, Pretresno vijeće je smatralo da je Petković imao "jednu od glavnih uloga" u počinjenju zločina putem svojih funkcija i ovlaštenja, te je konstatovalo da je to predstavljalo zloupotrebu njegovog položaja vlasti.¹⁰⁸⁶⁷ Žalbeno vijeće smatra da je Pretresno vijeće

---

¹⁰⁸⁵⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1355.

¹⁰⁸⁵⁷ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 691-813.

¹⁰⁸⁵⁸ Prvostepena presuda, tom 4, Dispozitiv, str. 431.

¹⁰⁸⁵⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1355.

¹⁰⁸⁶⁰ V. npr. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1823.

¹⁰⁸⁶¹ V. npr. Prvostepena presuda, tom 4, par. 650-686, 691-813.

¹⁰⁸⁶² V. npr. Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 2020; Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 937; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1823.

¹⁰⁸⁶³ Konkretno, Pretresno vijeće je, između ostalog, konstatovalo da je Petković naredio, planirao, omogućio, podsticao i prikrivao zločine koje su počinili pripadnici oružanih snaga HZ(R) HB nad kojima je imao efektivnu kontrolu. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1353.

¹⁰⁸⁶⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1353.

¹⁰⁸⁶⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1354.

¹⁰⁸⁶⁶ V. npr. Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1139.

¹⁰⁸⁶⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1355.

ocijenilo Petkovićevu zloupotrebu položaja samo u kontekstu otežavajućih okolnosti. Ono, shodno tome, ne nalazi nikakvu grešku u načinu na koji je Pretresno vijeće primijenilo svoja diskreciona ovlaštenja s tim u vezi.

3280. Shodno tome, Žalbeno vijeće odbija Petkovićevu žalbenu podosnovu 8.2 u relevantnom dijelu.

5. Ćorićeva žalba (osnova 16 djelimično)

3281. Pretresno vijeće je konstatovalo da je Ćorić imao jednu od glavnih uloga u počinjenju zločina putem svojih funkcija i ovlaštenja u Vojnoj policiji.¹⁰⁸⁶⁸ Stoga je zaključilo da je on zloupotrijebio svoj položaj vlasti, kao načelnik Uprave Vojne policije HVO-a, kako bi omogućio zločine, koristeći resurse kojima je raspolagao za ostvarivanje svih tih zločina.¹⁰⁸⁶⁹

3282. Ćorić iznosi argumente da je Pretresno vijeće: (1) pogrešno uzelo njegov položaj vlasti kao otežavajuću okolnost;¹⁰⁸⁷⁰ i (2) dvostruko uračunalo faktore time što je iste faktore uzelo u obzir i u svojoj analizi težine zločina i kao otežavajuće okolnosti, tako da je dvaput uzelo u obzir njegov položaj vlasti.¹⁰⁸⁷¹ Pored toga, Ćorić tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo u svojoj analizi otežavajućih faktora¹⁰⁸⁷² zbog toga što je nije uzelo u obzir u svoje prethodne zaključke: (1) da je on imao ograničena ovlaštenja nad Vojnom policijom zbog toga što su njene jedinice bile prepotčinjene zapovjednicima HVO-a,¹⁰⁸⁷³ (2) da on nije imao saznanja o zlostavljanju u zatočeničkim objektima i da nije imao nadležnost nad tim objektima;¹⁰⁸⁷⁴ i (3) da on nije imao nikakvu ulogu u logistici za zatočeničke objekte.¹⁰⁸⁷⁵ On iznosi argument da je Pretresno vijeće

---

¹⁰⁸⁶⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1370.

¹⁰⁸⁶⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1370.

¹⁰⁸⁷⁰ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 324. V. takođe Ćorićev žalbeni podnesak, par. 322. Žalbeno vijeće napominje da Ćorić ne iznosi argument da je nevezano za to napravljena greška zbog toga što je kao otežavajuća okolnost uzet njegov položaj vlasti, a ne zloupotreba položaja vlasti. Međutim, s obzirom na to da bi njegovi argumenti o dvostrukom uračunavanju postali bespredmetni ukoliko Pretresno vijeće jeste pogriješilo kao što gore navode Prlić i Stojić, Žalbeno vijeće će njegove argumente u vezi s prirodom otežavajućih faktora razmotriti u istoj fazi.

¹⁰⁸⁷¹ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 324.

¹⁰⁸⁷² Ćorićev žalbeni podnesak, par. 323, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 1370.

¹⁰⁸⁷³ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 323, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 867-871. Ćorić takođe iznosi argument da nema dokaza da je on imao efektivnu kontrolu nad Vojnom policijom koja je bila angažovana u borbenim dejstvima na liniji fronta, ili da su mu te jedinice slale izvještaje. Ćorićev žalbeni podnesak, par. 323, gdje se upućuje na žalbenu osnovu 2.

¹⁰⁸⁷⁴ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 323, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 955, 974, žalbena osnovu 7.

¹⁰⁸⁷⁵ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 323, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 904.

precijenilo stepen njegovog učešća na osnovu položaja na kojem se u to vrijeme nalazio.¹⁰⁸⁷⁶ On traži da mu Pretresno vijeće umanjí kaznu.¹⁰⁸⁷⁷

3283. Tužilaštvo odgovara da se Pretresno vijeće oslonilo na zloupotrebu položaja vlasti, a ne na položaj vlasti, kao otežavajući faktor za Ćorića.¹⁰⁸⁷⁸ Ono iznosi argument da je Pretresno vijeće postupilo u okviru svojih diskrecionih ovlaštenja kada je usvojilo taj pristup.¹⁰⁸⁷⁹ Ono takođe odgovara da je Pretresno vijeće ispravno primijetilo da se jedan te isti faktor ne može uzeti u obzir u svrhu ocjenjivanja i težine zločina i otežavajućih okolnosti.¹⁰⁸⁸⁰ Nadalje, tužilaštvo iznosi argument da Pretresno vijeće jeste uzelo u obzir zaključke na koje upućuje Ćorić,¹⁰⁸⁸¹ te da ponavljanjem prigovora izloženih u svom žalbenom podnesku, Ćorić iznosi svoje neslaganje, ali pritom ne pokazuje grešku.¹⁰⁸⁸² Ono takođe tvrdi da je Ćorić imao ključnu ulogu u UZP-u.¹⁰⁸⁸³

3284. U vezi s Ćorićevim prvim argumentom, Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće razmotrilo otežavajuće okolnosti za Ćorića na način koji odražava razliku između zloupotrebe položaja vlasti od strane nadređene osobe kao otežavajuće okolnosti i položaja nadređenog, kao takvog.¹⁰⁸⁸⁴ Pretresno vijeće je smatralo da je Ćorić imao jednu od glavnih uloga u počinjenju zločina putem svojih funkcija i ovlaštenja u Vojnoj policiji, te je konstatovalo da je on zloupotrijebio svoj položaj vlasti kako bi omogućio zločine, koristeći resurse kojima je raspolagao za ostvarivanje tih zločina.¹⁰⁸⁸⁵ Iz rezonovanja Pretresnog vijeća očito je da ono nije smatralo da otežavajuću okolnost predstavlja Ćorićev položaj, kao takav, nego njegova zloupotreba tog položaja. Pretresno vijeće nije ulazilo u detalje o tome kako je Ćorić zloupotrijebio svoj položaj niti je u prilog tome uputilo na druge odjeljke Prvostepene presude, ali je drugdje u Prvostepenoj

---

¹⁰⁸⁷⁶ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 323. V. Ćorićev žalbeni podnesak, par. 321; Ćorićeva replika, par. 80.

¹⁰⁸⁷⁷ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 321, 332, 340.

¹⁰⁸⁷⁸ V. Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 359-361. Tužilaštvo tvrdi da je zaključak da je Ćorić zloupotrijebio vlast zasnovan na njegovoj "posebnoj odgovornosti da postupa u skladu sa standardima [međunarodnog humanitarnog prava]", kao i na njegovom propustu da djeluje u vezi s uslovima zatočenja. Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 360-361.

¹⁰⁸⁷⁹ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 356, 359.

¹⁰⁸⁸⁰ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 359-361. Tužilaštvo odgovara da Ćorić ne navodi "gdje u Presudi smatra da je Pretresno vijeće 'već upotrijebilo [njegov položaj vlasti u svom] zaključku o težini zločina'" (Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 359) i da se, u svakom slučaju analiza otežavajućih okolnosti od strane Pretresnog vijeća ne zasniva samo na Ćorićevom položaju, nego i na načinu na koji je on primjenjivao svoja ovlaštenja. Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 360-361.

¹⁰⁸⁸¹ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 357, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 2, par. 1480-1485, 1529, tom 4, par. 867, 869, 871, 896, 904, 955, 962, 971, 979-980.

¹⁰⁸⁸² Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 358.

¹⁰⁸⁸³ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 354-355.

¹⁰⁸⁸⁴ V. gore, par. 3264.

¹⁰⁸⁸⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1370.

presudi detaljno razmotrilo način na koji je Ćorić primjenjivao svoja ovlaštenja.¹⁰⁸⁸⁶ Shodno tome, Žalbena vijeće konstatuje da Ćorić nije uspio da pokaže nikakvu primjetnu grešku s tim u vezi.

3285. U vezi s Ćorićevim drugim argumentom, Žalbena vijeće primjećuje da je, prilikom razmatranja oblika i stepena njegovog učešća u počinjenju zločina u sklopu ocjenjivanja težine zločina, Pretresno vijeće uzelo u obzir njegov položaj vlasti i način na koji je on vršio pripadajuća ovlaštenja,¹⁰⁸⁸⁷ kao i njegovu umiješanost u počinjenje zločina.¹⁰⁸⁸⁸ Ono je potom zaključilo da je Ćorić imao "jednu od glavnih uloga" u dotičnim zločinima.¹⁰⁸⁸⁹ Žalbena vijeće smatra da ništa u tekstu Prvostepene presude ne ukazuje na to da je Pretresno vijeće smatralo da je on zloupotrijebio svoj položaj u vrijeme kad su zločini bili počinjeni niti da su zločini bili teži jednostavno zbog toga što je on zloupotrijebio svoj položaj.¹⁰⁸⁹⁰ Suprotno tome, u svojoj analizi otežavajućih okolnosti, Pretresno vijeće je smatralo da je Ćorić imao "jednu od glavnih uloga" u počinjenju zločina putem svojih funkcija i ovlaštenja, te je konstatovalo da je to predstavljalo zloupotrebu njegovog položaja vlasti.¹⁰⁸⁹¹ Žalbena vijeće smatra da je Pretresno vijeće ocijenilo Ćorićevu zloupotrebu položaja samo u kontekstu otežavajućih okolnosti. Ono, shodno tome, ne nalazi nikakvu grešku u načinu na koji je Pretresno vijeće primijenilo svoja diskreciona ovlaštenja s tim u vezi.

3286. U vezi s Ćorićevim trećim argumentom, Žalbena vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće zaključilo da je on: (1) rukovodio i komandovao jedinicama Vojne policije u periodu od januara 1993. do 10. novembra 1993.;¹⁰⁸⁹² i (2) imao ključnu ulogu u funkcionisanju zatočeničkih objekata HVO-a do 10. novembra 1993.¹⁰⁸⁹³ Premda Pretresno vijeće nije izričito uputilo na te zaključke u svojoj analizi u okviru odmjeravanja kazne,¹⁰⁸⁹⁴ ono je konstatovalo da je, "[u] skladu sa svojim funkcijama i ovlaštenjima u Vojnoj policiji HVO-a, [...] Ćorić [...] imao jednu od glavnih uloga u

¹⁰⁸⁸⁶ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 919-999.

¹⁰⁸⁸⁷ Konkretno, Pretresno vijeće je, između ostalog, konstatovalo da je Ćorić: (1) imao ovlaštenja za rukovođenje i komandovanje jedinicama Vojne policije; angažovao jedinice Vojne policije u operacijama deložacija koje su izvođene u nekoliko opština 1993.; (2) imao ključnu ulogu u funkcionisanju mreže zatočeničkih centara HVO-a do 10. novembra 1993.; i (3) proveo u djelo dio ZZP-a time što je pod blokadom držao muslimansko stanovništvo istočnog Mostara i što je blokirao dostavu humanitarne pomoći, iako je bio u potpunosti svjestan posljedica koje zbog toga trpjelo stanovništvo istočnog Mostara. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1367-1368.

¹⁰⁸⁸⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1367-1368.

¹⁰⁸⁸⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1369.

¹⁰⁸⁹⁰ V. npr. Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1139.

¹⁰⁸⁹¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1370.

¹⁰⁸⁹² Prvostepena presuda, tom 4, par. 1000. Žalbena vijeće napominje da su prigovori u vezi s Ćorićevim odnosom s Vojnom policijom razmotreni i odbačeni drugdje u ovoj Presudi. V. gore, par. 2478-2494.

¹⁰⁸⁹³ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1001. Ćorić ne objašnjava zašto Pretresno vijeće nije imalo pravo da donese ovaj zaključak, uprkos tome što je konstatovalo da on nije imao nikakvu ulogu u logističkom aspektu zatočenja u zatočeničkim centrima HVO-a (v. Prvostepena presuda, tom 4, par. 904), ili uprkos dokazima u vezi s njegovom ulogom u zdravstvenoj zaštiti u zatočeničkim objektima. Žalbena vijeće napominje da su prigovori na Ćorićevu ulogu u vezi sa zatočeničkim centrima već razmotreni i odbačeni drugdje u ovoj Presudi. V. gore, par. 2502-2562.

¹⁰⁸⁹⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1370.

počinjenju zločina".¹⁰⁸⁹⁵ Ono je potom zaključilo da je Ćorić, "kao načelnik Uprave Vojne policije HVO-a, [...] zloupotrijebio svoj položaj vlasti kako bi omogućio zločine, koristeći resurse kojima je raspolagao za ostvarivanje sveukupnih krivičnih djela".¹⁰⁸⁹⁶ Žalbena vijeće smatra da se to što je Pretresno vijeće uputilo na Ćorićeva ovlaštenja i funkcije mora čitati zajedno sa zaključcima koje je donijelo drugdje u Prvostepenoj presudi, a posebno s njegovim zaključcima o svim eventualnim ograničenjima u odnosu na njegova ovlaštenja i njegovo znanje. Ćorić nije uspio da pokaže da je Pretresno vijeće pogriješilo u svojoj analizi otežavajućih faktora tako što je precijenilo stepen njegovog učešća na osnovu položaja na kojima je on bio.

3287. S tim u skladu, Žalbena vijeće odbija Ćorićevu žalbenu osnovu 16 u relevantnom dijelu.

6. Pušićeva žalba (osnova 8 djelimično)

3288. Pušić tvrdi da je Pretresno vijeće primijenilo dvostruko uračunavanje time što se oslonilo na faktore koje je prilikom utvrđivanja odgovornosti na osnovu UZP-a već bilo uzelo u obzir kao otežavajuće okolnosti.¹⁰⁸⁹⁷ Pušić tvrdi da se Pretresno vijeće dvaput oslonilo na njegov doprinos UZP-u.¹⁰⁸⁹⁸ On traži da mu Pretresno vijeće umanju kaznu.¹⁰⁸⁹⁹

3289. Tužilaštvo iznosi argument da Pretresno vijeće nije primijenilo dvostruko uračunavanje u odnosu na Pušića zato što faktori koji su uzeti u obzir kao otežavajuće okolnosti nisu elementi koji su neophodni za njegovu osuđujuću presudu na osnovu UZP-a.¹⁰⁹⁰⁰

3290. Žalbena vijeće primjećuje da je Pušić osuđen po članu 7(1) Statuta za počinjenje zločina putem UZP-a.¹⁰⁹⁰¹ U svojoj analizi otežavajućih faktora, Pretresno vijeće je smatralo da činjenica da je Pušić na svom položaju vlasti počinio zločine predstavlja zloupotrebu njegovog položaja vlasti.¹⁰⁹⁰² Podsjećajući da položaj vlasti nije element odgovornosti na osnovu UZP-a po članu 7(1) Statuta,¹⁰⁹⁰³ Žalbena vijeće smatra da, premda ocjenjivanje odgovornosti na osnovu UZP-a može da obuhvati razmatranje zvanične uloge neke osobe i počinjenje zločina u tom svojstvu, kao što je slučaj u ovom predmetu,¹⁰⁹⁰⁴ osuđujuća presuda za UZP ne počiva na tim faktorima.¹⁰⁹⁰⁵ Ono ne

¹⁰⁸⁹⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1370.

¹⁰⁸⁹⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1370.

¹⁰⁸⁹⁷ Pušićev žalbeni podnesak, par. 245.

¹⁰⁸⁹⁸ Pušićev žalbeni podnesak, par. 245.

¹⁰⁸⁹⁹ Pušićev žalbeni podnesak, par. 236-237, 255.

¹⁰⁹⁰⁰ Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 223. V. takođe Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 218. Tužilaštvo takođe odgovara da Pušićeva kazna nije adekvatna. Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 217.

¹⁰⁹⁰¹ Prvostepena presuda, tom 4, Dispozitiv, str. 431.

¹⁰⁹⁰² Prvostepena presuda, tom 4, par. 1381.

¹⁰⁹⁰³ V. npr. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1823.

¹⁰⁹⁰⁴ V. npr. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1027-1093, 1097-1201.

nalazi nikakvu primjetnu grešku u načinu na koji je Pretresno vijeće primijenilo svoja diskreciona ovlaštenja kada je Pušićevu zloupotrebu položaja vlasti uzelo kao otežavajući faktor. Shodno tome, Žalbeno vijeće odbija Pušićevu žalbenu osnovu 8 u relevantnom dijelu.

7. Zaključak

3291. Iz gore navedenih razloga, Žalbeno vijeće konstatuje da Prlić, Stojić, Petković, Ćorić i Pušić nisu uspjeli da pokažu primjetnu grešku u ocjeni otežavajućih okolnosti od strane Pretresnog vijeća. Ono, shodno tome, odbija Prlićevu žalbenu podosnovu 21.2, Stojićevu žalbenu podosnovu 56.2, Petkovićevu žalbenu podosnovu 8.2, Ćorićevu žalbenu osnovu 16 i Pušićevu žalbenu osnovu 8, u njihovim relevantnim dijelovima.

D. Navodne greške u vezi s olakšavajućim okolnostima

1. Uvod

3292. Pretresno vijeće je navelo kako slijedi: (1) da je ono, shodno pravilu 101(B) Pravilnika, dužno da uzme u obzir postojanje olakšavajućih okolnosti; i (2) da, s obzirom na to da ni Statut ni Pravilnik ne daju iscrpan spisak olakšavajućih okolnosti, ono može uzeti u obzir one olakšavajuće okolnosti koje su utvrđene u praksi ovog Međunarodnog suda.¹⁰⁹⁰⁶ Ono je takođe primijetilo da je standard dokazivanja za olakšavajuće okolnosti standard najveće vjerovatnoće i da se ne mora nužno odnositi na krivično djelo.¹⁰⁹⁰⁷ S tim u skladu, Pretresno vijeće je konstatovalo da određene olakšavajuće okolnosti postoje za svakog od žalilaca.¹⁰⁹⁰⁸

2. Prlićeva žalba (podosnova 21.1 djelimično)

3293. Pretresno vijeće je navelo da Prlić nije iznio olakšavajuće faktore koje bi trebalo uzeti u obzir prilikom odmjeravanja njegove kazne, te da je samo generalno ustvrdio da se treba pridati težina činjenici da se on dobrovoljno predao Međunarodnom sudu i da je sarađivao s tužilaštvom.¹⁰⁹⁰⁹ Pretresno vijeće je potom smatralo da Prlićeva dobrovoljna predaja, njegovo dobro vladanje u pritvoru i tokom privremenih boravaka na slobodi, kao i njegovo vladanje u periodu poslije sukoba, predstavljaju olakšavajuće okolnosti.¹⁰⁹¹⁰ U vezi sa stepenom njegove saradnje,

---

¹⁰⁹⁰⁵ V. npr. Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 2020; Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 937; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1823.

¹⁰⁹⁰⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1284. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 1288-1290.

¹⁰⁹⁰⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1285.

¹⁰⁹⁰⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1319-1322 (Prlić), 1331-1334 (Stojić), 1344-1347 (Praljak), 1356-1361 (Petković), 1371-1373 (Ćorić), 1382-1384 (Pušić).

¹⁰⁹⁰⁹ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1312.

¹⁰⁹¹⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1319-1320, 1322. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 1312-1313.

Pretno vijeće je zaključilo da njegov jedini razgovor sa tužilaštvom nije dovoljan da bi se uzeo u obzir kao olakšavajuća okolnost.¹⁰⁹¹¹

3294. Prlić tvrdi da je Pretno vijeće pogriješilo kada je propustilo da kao olakšavajuće faktore u obzir uzme sljedeće okolnosti: (1) njegova nastojanja da omogući dostavljanje i raspodjelu humanitarne pomoći;¹⁰⁹¹² (2) činjenicu da on nije mogao da kontroliše nasilje u zatočeničkim centrima;¹⁰⁹¹³ (3) napore koje su HVO/Vlada HZ(R) HB uložili kako bi riješili problem uslova u zatočeničkim objektima;¹⁰⁹¹⁴ i (4) njegovo vladanje u periodu nakon sukoba, uključujući njegove napore da "uspostavi osjećaj normalnosti" poslije rata i njegov kontinuitet u državnoj službi u BiH.¹⁰⁹¹⁵ Prlić traži da mu Žalbeno vijeće umanjí kaznu.¹⁰⁹¹⁶

3295. Tužilaštvo odgovara da je Prlić propustio da iznese te elemente kao olakšavajuće okolnosti na suđenju, te da se oni ionako ne mogu identifikovati kao olakšavajuće okolnosti.¹⁰⁹¹⁷

3296. Žalbeno vijeće podsjeća da žalbeni postupak nije primjeren forum za iznošenje olakšavajućih okolnosti po prvi put.¹⁰⁹¹⁸ U ovom predmetu, Žalbeno vijeće primjećuje da Prlić tvrdi da Pretno vijeće nije uzelo u obzir određene olakšavajuće okolnosti, ali da on nije iznio relevantne faktore ni u svom završnom podnesku ni u svojoj završnoj riječi.¹⁰⁹¹⁹ U svakom slučaju, Žalbeno vijeće primjećuje da Prlić, upućujući na te faktore, zanemaruje nekoliko relevantnih zaključaka Pretnog vijeća. Konkretno, prilikom ocjenjivanja njegove odgovornosti po prvoj kategoriji UZP-a, Pretno vijeće je razmotrilo i odbacilo Prličevu tvrdnju da je on omogućio dostavljanje i raspodjelu humanitarne pomoći i da nije mogao da kontroliše nasilje u zatočeničkim centrima.¹⁰⁹²⁰ Pored toga, iako je Pretno vijeće napomenulo da je Prlić možda nastojao da poboljša uslove zatočenja i postupanje prema zatočenicima, ono je smatralo da su mjere koje je

¹⁰⁹¹¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1321. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 1312.

¹⁰⁹¹² Prličev žalbeni podnesak, par. 678. Prlić takođe iznosi argument da Pretno vijeće nije uzelo u obzir da je svaki humanitarni konvoj koji se kretao kroz HZ(R) HB stigao na odredište. Prličev žalbeni podnesak, par. 678.

¹⁰⁹¹³ Prličev žalbeni podnesak, par. 678.

¹⁰⁹¹⁴ Prličev žalbeni podnesak, par. 678.

¹⁰⁹¹⁵ Prličev žalbeni podnesak, par. 678. U vezi sa svojim ponašanjem u periodu poslije sukoba, Prlić takođe tvrdi da Pretno vijeće nije uzelo u obzir: (1) njegov doprinos stopama rasta na područjima u BiH s hrvatskom većinom; i (2) činjenicu da je "legislativa Herceg-Bosne prihvaćena u Federaciji, a kasnije i na nivou BiH". Prličev žalbeni podnesak, par. 678.

¹⁰⁹¹⁶ Prličev žalbeni podnesak, par. 682.

¹⁰⁹¹⁷ Odgovor tužilaštva na Prličevu žalbu, par. 423-426. Tužilaštvo takođe tvrdi da je Pretno vijeće već konstatovalo da Prličevo ponašanje u periodu nakon sukoba predstavlja olakšavajući faktor. Odgovor tužilaštva na Prličevu žalbu, par. 425.

¹⁰⁹¹⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1133, Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 644, Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 2060; Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 945.

¹⁰⁹¹⁹ Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretno vijeće istaklo da Prlić nije iznio nijedan konkretan olakšavajući faktor i da Prlić ne osporava taj zaključak. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1312.

¹⁰⁹²⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 178-185, 217-218.

preuzeo bile "nedovoljne ili neadekvatne" i konstatovalo da je on "prihvatio krajnje bijedne uslove u kojima su boravili zatočeni Muslimani".¹⁰⁹²¹ Pored toga, Pretresno vijeće je uzelo u obzir Prlićevo ponašanje u periodu poslije sukoba kao olakšavajući faktor, te je imalo u vidu: (1) njegovu preliminarnu izjavu tokom suđenja; i (2) njegovu ulogu tokom postizanja Daytonskih sporazuma i ulogu u promovisanju pomirenja u bivšoj Jugoslaviji.¹⁰⁹²² S tim u skladu, Žalbeno vijeće konstatuje da Prlić nije uspio da pokaže da Pretresno vijeće nije uzelo u obzir njegove napore da "uspostavi osjećaj normalnosti" poslije rata i njegovo kontinuirano obavljanje državne službe u BiH kao olakšavajući faktor. Žalbeno vijeće se nije uvjerilo da je Pretresno vijeće napravilo bilo kakvu primjetnu grešku u primjeni svojih diskrecionih ovlaštenja i odbija Prlićevo žalbeno podosnovu 21.1 u relevantnom dijelu.

3. Petkovićeva žalba (podosnova 8.3)

3297. Prilikom ocjenjivanja Petkovićevih olakšavajućih okolnosti, Pretresno vijeće je razmotrilo, između ostalog, njegove napore da poboljša situaciju u kojoj su se nalazile ranjive osobe i da saraduje s ABiH u cilju okončanja sukoba.¹⁰⁹²³ Međutim, ono je zaključilo da Petkovićeva "sklonost pregovaranju" ima ograničenu težinu u svjetlu njegovog učešća u zločinima i njegovih pokušaja da prikrije odgovornost vlasti HVO-a pred predstavnicima međunarodne zajednice.¹⁰⁹²⁴

3298. Petković tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da su njegovi "humanitarni naponi bili ograničeni na 'sklonost pregovaranju'" i da nije uzelo u obzir "sve njegove druge napore da olakša tegobe koje je rat nametnuo civilima i da ih pokuša zaštititi od stradanja", kao što su njegova nastojanja da pronade mirno rješenje, pored ostalog i putem sporazuma o prekidu vatre.¹⁰⁹²⁵ Konkretno, Petković ukazuje na svoje napore i naređenja u cilju: (1) obezbjeđenja i omogućavanja sigurnog prolaza konvoja humanitarne pomoći;¹⁰⁹²⁶ (2) zaštite civila i podsjećanja HVO-a da poštuje svoje obaveze shodno međunarodnom humanitarnom pravu;¹⁰⁹²⁷ (3) zaštite objekata u vlasništvu Muslimana i poštovanja njihovih vjerskih praznika;¹⁰⁹²⁸ (4) obezbjeđivanja puštanja na slobodu civila koji su bili uhapšeni;¹⁰⁹²⁹ i (5) osiguranja bezbjednog

¹⁰⁹²¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 220. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 273.

¹⁰⁹²² Prvostepena presuda, tom 4, par. 1322.

¹⁰⁹²³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1361, gdje se upućuje na Petkovićev završni podnesak, par. 672(ix) i (xii). V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 1351, gdje se upućuje na Petkovićev završni podnesak, par. 672(ix) i (xii).

¹⁰⁹²⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1361.

¹⁰⁹²⁵ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 454. V. takođe Petkovićev žalbeni podnesak, par. 453, 455-458.

¹⁰⁹²⁶ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 454(ii), gdje se upućuje na Petkovićev žalbeni podnesak, Dodatak 3.

¹⁰⁹²⁷ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 454(iii), gdje se upućuje na Petkovićev žalbeni podnesak, Dodatak 3.

¹⁰⁹²⁸ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 454(iv), gdje se upućuje na dokazni predmet 4D00016/P02577.

¹⁰⁹²⁹ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 454(v), gdje se upućuje na dokazne predmete P01467, P01709, P01959, P02344, P02726, P05138, Milivoj Petković, T. 49526-49527 (16. februar 2010.).

prolaza UNPROFOR-a.¹⁰⁹³⁰ Kako navodi Petković, Žalbena vijeće, s obzirom na te elemente, treba da mu preinači kaznu i da je značajno umanji.¹⁰⁹³¹

3299. Tužilaštvo odgovara da Petković nije uspio da pokaže nikakvu grešku u ocjeni njegovih olakšavajućih okolnosti od strane Pretresnog vijeća budući da to nije dovelo do pretjerane kazne.¹⁰⁹³² U vezi s njegovim argumentima da Pretresno vijeće nije uzelo u obzir olakšavajuće okolnosti, tužilaštvo tvrdi da Petković nije iznio te elemente na suđenju.¹⁰⁹³³

3300. Petković replicira da on, suprotno tvrdnjama tužilaštva, jeste iznio olakšavajuće faktore na suđenju.¹⁰⁹³⁴

3301. Žalbena vijeće napominje da je Petković u svom završnom pretresnom podnesku iznio opšte argumente da je pokušao da poboljša situaciju ranjivih osoba i da je sarađivao sa zapovjednicima ABiH u cilju pronalaženja mirnog rješenja sukoba i okončanja patnji stanovništva, ali da pritom nije uputio ni na jedan dio spisa prvostepenog postupka.¹⁰⁹³⁵ Nakon što je ispitalo dokaze iz spisa, Pretresno vijeće je zaključilo da dokazi pokazuju Petkovićevu "sklonost pregovaranju", ali da to ima ograničenu težinu u svjetlu stepena njegovog učešća u zločinima i njegovih napora na prikrivanju odgovornosti vlasti HVO-a pred predstavnicima međunarodne zajednice.¹⁰⁹³⁶ Na osnovu tih faktora, Žalbena vijeće konstatuje da Petkovićeva tvrdnja da njegovi humanitarni napori nisu bili ograničeni na sklonost pregovaranju nije potkrijepljena i da ne pokazuje da je Pretresno vijeće u primjeni svojih diskrecionih ovlaštenja napravilo bilo kakvu primjetnu grešku.

3302. Nadalje, suprotno Petkovićevim tvrdnjama da Pretresno vijeće nije razmotrilo i pridalo adekvatnu težinu nekolicini okolnosti koje odražavaju njegove napore da zaštiti civile i pronade

---

¹⁰⁹³⁰ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 454(vi), gdje se upućuje na Petkovićev žalbeni podnesak, Dodatak 3.

¹⁰⁹³¹ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 457-458.

¹⁰⁹³² Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 311-312.

¹⁰⁹³³ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 312. Tužilaštvo iznosi argument da je Pretresno vijeće, u svakom slučaju, razmotrilo te faktore i da oni ne ispunjavaju uslove da se smatraju olakšavajućim iz sljedećih razloga: (1) Pretresno vijeće je konkretno uputilo na Petkovićeva ovlaštenja u vezi s prekidom vatre, koja su takođe bila korištena za ostvarenje ciljeva UZP-a; (2) Pretresno vijeće je konstatovalo da je, u nekim slučajevima, Petković ometao pristup humanitarnih konvoja ugroženim područjima; (3) iako Petković jeste izdavao naređenja da se zaštite civili, on je takođe direktno doprinio vojnim napadima u cilju ostvarivanja UZP-a; (4) Petkovićevim koracima u cilju zaštite objekata u vlasništvu Muslimana i poštovanja muslimanskih vjerskih praznika protivrječe zaključci u vezi s njegovom namjerom i odgovornošću za uništavanje takvih objekata, uključujući džamije; i (5) Petkovićeva naređenja za puštanje civila na slobodu ne "pretežu" nad njegovim zločinačkim ponašanjem i ta su naređenja, u svakom slučaju, bila izdavana tek kad je to bilo u interesu HVO-a, to jest iz političkih razloga ili pod pritiskom međunarodne zajednice. V. Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 312.

¹⁰⁹³⁴ Petkovićeva replika, par. 92, gdje se upućuje na Petkovićev završni podnesak, par. 672(ix)-(xii).

¹⁰⁹³⁵ Petkovićev završni podnesak, par. 672(ix) ("Tokom sukoba, Petković je preduzeo mnogo koraka kako bi pokušao da poboljša situaciju/okolnosti za ranjive osobe. U velikoj je mjeri sarađivao s pripadnicima [ABiH] u cilju pronalaženja mirnog rješenja sukoba i okončanja patnji civilnog stanovništva.") i (xii) ("Petković je pomogao da se sukob okonča tako što je obnovio svoje napore koji se odnose na pregovore sa zapovjednicima [ABiH].").

¹⁰⁹³⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1361.

mirno rješenje za okončanje sukoba, on na suđenju nije identifikovao nijednu od tih konkretnih okolnosti kao potencijalne olakšavajuće faktore.¹⁰⁹³⁷ Žalbeno vijeće podsjeća da žalbeni postupak nije primjeren forum za iznošenje olakšavajućih okolnosti po prvi put.¹⁰⁹³⁸ U svakom slučaju, Žalbeno vijeće primjećuje da Petković, upućujući na te okolnosti, zanemaruje nekoliko relevantnih zaključaka Pretresnog vijeća. Konkretno, iako je Pretresno vijeće napomenulo da je Petković povremeno omogućavao pristup humanitarnim konvojima, ono je takođe smatralo da je on u drugim prilikama omogućio *ometanje* humanitarnih konvoja, čime je doprinio teškim uslovima života.¹⁰⁹³⁹ Pretresno vijeće je takođe smatralo da Petković, uprkos svojim ovlaštenjima nad oružanim snagama i Vojnom policijom, nije uložio ozbiljne napore kako bi okončao počinjenje zločina od strane pripadnika tih oružanih snaga, nego je, zapravo, pokušao da prikrije odgovornost vlasti HVO-a pred predstavnicima međunarodne zajednice.¹⁰⁹⁴⁰ Na kraju, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Petković rukovodio vojnim operacijama ili da ih je na drugi način omogućio, te da je imao namjeru da imovina Muslimana bude uništena i da muškarci koji nisu bili pripadnici nijednih oružanih snaga budu uhapšeni i zatočeni.¹⁰⁹⁴¹ Žalbeno vijeće se, shodno tome, nije uvjerilo u to da je Pretresno vijeće napravilo bilo kakvu primjetnu grešku u primjeni svojih diskrecionih ovlaštenja i odbija Petkovićevu žalbenu podosnovu 8.3.

4. Ćorićeva žalba (osnova 16 djelimično)

3303. Pretresno vijeće je konstatovalo da Ćorićeva dobrovoljna predaja i dobro vladanje u pritvoru predstavljaju olakšavajuće okolnosti.¹⁰⁹⁴² Ono je takođe zaključilo da se zdravstveno stanje njegove porodice ne može smatrati olakšavajućom okolnošću.¹⁰⁹⁴³

3304. Ćorić tvrdi da je Pretresno vijeće prilikom odmjeravanja njegove kazne propustilo da u adekvatnoj mjeri uzme u obzir njegovu dobrovoljnu predaju i dobro vladanje u pritvoru ili da im pridoda dovoljnu težinu.¹⁰⁹⁴⁴ On takođe iznosi argument da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da njegove porodične prilike ne predstavljaju olakšavajući faktor, premda je taj element smatran uvjerljivom okolnošću koja opravdava njegovo privremeno puštanje na slobodu.¹⁰⁹⁴⁵

¹⁰⁹³⁷ Upor. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 454(i)-(iv) sa Petkovićev završni podnesak, par. 672(ix) i (xii).

¹⁰⁹³⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1133; Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 644; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 2060; Drugostepena presuda u predmetu *Đorđević*, par. 945.

¹⁰⁹³⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 755.

¹⁰⁹⁴⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 808, 813, 816.

¹⁰⁹⁴¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 699, 710, 717, 738, 750, 758-759, 787-798, 802.

¹⁰⁹⁴² Prvostepena presuda, tom 4, par. 1371-1372.

¹⁰⁹⁴³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1373. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 1365.

¹⁰⁹⁴⁴ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 326. V. takođe Ćorićeva replika, par. 77.

¹⁰⁹⁴⁵ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 325, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, fusnota 2536.

3305. Ćorić tvrdi, nadalje, da je Pretresno vijeće propustilo da uzme sljedeće zaključke u obzir kao olakšavajuće faktore: (1) njegovo učešće u suzbijanju kriminaliteta u HVO-u;¹⁰⁹⁴⁶ (2) njegovu ulogu u obučavanju i instruiranju Vojne policije da se pridržava pravila međunarodnog humanitarnog prava;¹⁰⁹⁴⁷ (3) činjenicu da zločini koje su počinile snage HVO-a nisu mogli biti "efikasno suzbijani" zato što je Vojna policija bila "prisiljena da posveti veliki dio svojih resursa borbenim dejstvima";¹⁰⁹⁴⁸ (4) njegove zahtjeve da se Vojna policija povuče s linija fronta kako bi mogla da suzbija kriminalitet;¹⁰⁹⁴⁹ i (5) njegov poslijeratni doprinos održavanju reda i mira u svojstvu ministra za civilne poslove i komunikacije u BiH.¹⁰⁹⁵⁰ Ćorić tvrdi da bi, u svjetlu tih grešaka, njegova kazna trebala biti znatno umanjena.¹⁰⁹⁵¹

3306. Tužilaštvo odgovara da Pretresno vijeće nije napravilo nikakvu grešku prilikom ocjenjivanja Ćorićevog dobrog vladanja i konkretnih okolnosti vezanih za situaciju u kojoj se nalazi Ćorićeva porodica.¹⁰⁹⁵² Ono takođe tvrdi da je Ćorić na suđenju kao olakšavajuću okolnost naveo samo zdravstveno stanje svoje porodice i da Pretresno vijeće, shodno tome, nije bilo dužno da se očituje ni o jednom drugom elementu.¹⁰⁹⁵³

3307. Ćorić replicira da tužilaštvo pogrešno predstavlja njegov argument kada tvrdi da je on olakšavajuće faktore po prvi put iznio u žalbenom postupku, dok se, zapravo, njegovi prigovori odnose na propust Pretresnog vijeća da uzme u obzir određene činjenične zaključke koje je donijelo, a koji "zavređuju da se smatraju olakšavajućim".¹⁰⁹⁵⁴

3308. U vezi s Ćorićevim tvrdnjama da Pretresno vijeće nije pridalo dovoljnu težinu njegovoj dobrovoljnoj predaji i dobrom vladanju, Žalbena vijeće podsjeća da pretresna vijeća raspolažu znatnim diskrecionim ovlaštenjima prilikom odlučivanja da li će i koliko težine pridati olakšavajućim okolnostima koje su utvrđene.¹⁰⁹⁵⁵ Pred toga, postojanje olakšavajućih okolnosti ne

---

¹⁰⁹⁴⁶ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 327, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 881, 932, 934. V. takođe Ćorićeva replika, par. 77.

¹⁰⁹⁴⁷ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 328, gdje se upućuje, između ostalog, na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 861, 893. V. takođe Ćorićeva replika, par. 77.

¹⁰⁹⁴⁸ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 329, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 1, par. 972. V. takođe Ćorićeva replika, par. 77.

¹⁰⁹⁴⁹ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 330.

¹⁰⁹⁵⁰ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 331.

¹⁰⁹⁵¹ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 332.

¹⁰⁹⁵² Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 364, 366.

¹⁰⁹⁵³ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 363, 365. Pored toga, tužilaštvo tvrdi da Pretresno vijeće nije bilo dužno da se očituje o okolnostima koje je Ćorić iznio kao olakšavajuće, budući da je postupilo u okviru svojih diskrecionih ovlaštenja kada je smatralo da takvi faktori imaju samo ograničenu težinu prilikom odmjeravanja kazne, s obzirom na Ćorićevu ulogu kao jednog od vodećih učesnika UZP-a. Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 365.

¹⁰⁹⁵⁴ Ćorićeva replika, par. 75-76. V. takođe Ćorićeva replika, par. 77-79.

¹⁰⁹⁵⁵ Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 2053; Drugostepena presuda u predmetu *Bagosora i Nsengiyumva*, par. 424; Drugostepena presuda u predmetu *D. Milošević*, par. 316.

dovodi automatski do ublažavanja kazne.¹⁰⁹⁵⁶ U ovom predmetu, osim što iznosi argument da Pretresno vijeće nije adekvatno odvagalo njegovu dobrovoljnu predaju i dobro vladanje prilikom odmjeravanja njegove kazne, Ćorić ne identifikuje nikakvu grešku. S tim u skladu, ovaj dio Ćorićevih argumenata se odbacuje.

3309. Što se tiče druge Ćorićeve tvrdnje, Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće: (1) uključilo njegove porodične prilike kao faktor prilikom razmatranja njegovog zahtjeva za privremeno puštanje na slobodu, te da je smatralo da one predstavljaju dovoljno uvjerljive humanitarne razloge koji opravdavaju privremeno puštanje na slobodu; i (2) zaključilo, pored toga, da njegova porodična situacija ne predstavlja olakšavajuću okolnost.¹⁰⁹⁵⁷ Podsjećajući da se, generalno, porodičnoj situaciji optuženog pridaje samo mala težina ukoliko ne postoje izuzetne porodične prilike,¹⁰⁹⁵⁸ Žalbeno vijeće ne vidi primjetnu grešku u tome što je Pretresno vijeće svoja diskreciona ovlaštenja primijenilo tako što je odlučilo da tom faktoru ne prida nikakvu olakšavajuću vrijednost. U ovom predmetu, osim što iznosi argument da je Pretresno vijeće smatralo da njegova porodična situacija jeste uvjerljiva okolnost kada mu je odobrilo privremeno puštanje na slobodu, Ćorić nije uspio da pokaže da postoje izuzetne porodične prilike koje opravdavaju ublažavanje njegove kazne. S tim u skladu, Žalbeno vijeće odbacuje ovaj dio Ćorićevih argumenata.

3310. Žalbeno vijeće primjećuje da Ćorić na suđenju nije iznio druge faktore za koje sada tvrdi da ih je Pretresno vijeće zanemarilo.¹⁰⁹⁵⁹ Žalbeno vijeće podsjeća da žalbeni postupak nije primjeren forum za iznošenje olakšavajućih okolnosti po prvi put.¹⁰⁹⁶⁰ Ćorić je konkretne okolnosti na koje upućuje zasnovao na činjeničnim zaključcima Pretresnog vijeća,¹⁰⁹⁶¹ ali nije uvažio to da je njegova povlastica da na suđenju identifikuje sve olakšavajuće okolnosti.¹⁰⁹⁶² S obzirom na to, ne može se tvrditi da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što kao olakšavajuće okolnosti nije uzelo elemente koje Ćorić nije valjano identifikovao. U svakom slučaju, Žalbeno vijeće primjećuje da Ćorić, kada upućuje na svoje učešće u suzbijanju kriminaliteta i obučavanju Vojne policije da se pridržava pravila međunarodnog humanitarnog prava, kao i na svoje zahtjeve za povlačenje Vojne

---

¹⁰⁹⁵⁶ Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 2053; Drugostepena presuda u predmetu *Nizeyimana*, par. 445; Drugostepena presuda u predmetu *Ntabakuze*, par. 267, 280.

¹⁰⁹⁵⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1373, fusnota 2536.

¹⁰⁹⁵⁸ Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Jokić*, par. 62; Drugostepena presuda u predmetu *Ntabakuze*, par. 284; Drugostepena presuda u predmetu *Nahimana i drugi*, par. 1108.

¹⁰⁹⁵⁹ Ćorićev završni podnesak, par. 774. V. također Prvostepena presuda, tom 4, par. 1365 ("Ćorićeva odbrana tvrdi da bi [Pretresno] Vijeće kao olakšavajuću okolnost prilikom odmjeravanja kazne moralo da uzme u obzir zdravstveno stanje članova porodice optuženog Ćorića.").

¹⁰⁹⁶⁰ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1133; Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 644; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 2060; Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 945.

¹⁰⁹⁶¹ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 327-331.

¹⁰⁹⁶² V. npr. Drugostepena presuda u predmetu *Nzabonimana*, par. 459.

policije s linija fronta, zanemaruje više relevantnih zaključaka Pretresnog vijeća,¹⁰⁹⁶³ uključujući i taj da je on propustio da preduzme mjere protiv zločina koje je počinio HVO i da je koristio pripadnike Vojne policije za počinjenje zločina.¹⁰⁹⁶⁴

3311. U zaključku, Žalbeno vijeće se nije uvjerilo u to da je Pretresno vijeće napravilo primjetnu grešku u primjeni svojih diskrecionih ovlaštenja i odbija Ćorićevu žalbenu osnovu 16 u relevantnom dijelu.

5. Pušićeva žalba (osnova 8 djelimično)

3312. Pretresno vijeće je smatralo da Pušićeva dobrovoljna predaja i dobro vladanje u pritvoru predstavljaju olakšavajuće okolnosti prilikom odmjeravanja njegove kazne.¹⁰⁹⁶⁵ Takođe je zaključilo da njegove lične i porodične prilike nemaju nikakav olakšavajući uticaj na njegovu kaznu.¹⁰⁹⁶⁶

3313. Pušić tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da njegovo loše zdravstveno stanje ne predstavlja olakšavajući faktor.¹⁰⁹⁶⁷ Konkretno, on iznosi argument da je njegova bolest posebno relevantna zato što će mu zbog nje "biti teže da izdrži vrijeme koje mora da provede u zatvoru".¹⁰⁹⁶⁸ On takođe iznosi argument da je Pretresno vijeće, osim što je njegovo dobro vladanje u pritvoru uzelo kao olakšavajuću okolnost, propustilo da prida odgovarajuću težinu njegovom dobrom karakteru zato što kao olakšavajuću okolnost nije uzelo to da on ranije nije bio kažnjavan u krivičnim postupcima ili to da se ranije nije ponašao na način koji predstavlja diskriminaciju.¹⁰⁹⁶⁹ Isto tako, Pušić tvrdi da je Pretresno vijeće propustilo da kao olakšavajuće faktore uzme u obzir:¹⁰⁹⁷⁰ (1) njegov doprinos puštanju zatočenih Muslimana na slobodu;¹⁰⁹⁷¹ (2) njegovu saradnju s međunarodnim agencijama;¹⁰⁹⁷² i (3) njegovo kajanje koje je na suđenju izrazio "osobno i posredstvom svog branioca".¹⁰⁹⁷³ Pušić traži da mu Žalbeno vijeće umanjí kaznu.¹⁰⁹⁷⁴

---

¹⁰⁹⁶³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 938, 944-945, 953, 957, 966, 973, 977, 990, 996, 1000.

¹⁰⁹⁶⁴ Prvostepena presuda, tom 4, par. 921, 923, 925, 934, 945, 953, 957, 973, 984, 987, 990, 994, 996, 1000.

¹⁰⁹⁶⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1382-1384. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 1377.

¹⁰⁹⁶⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1384. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 1377.

¹⁰⁹⁶⁷ Pušićev žalbeni podnesak, par. 252.

¹⁰⁹⁶⁸ Pušićev žalbeni podnesak, par. 252.

¹⁰⁹⁶⁹ Pušićev žalbeni podnesak, par. 246.

¹⁰⁹⁷⁰ Pušićev žalbeni podnesak, par. 248-251.

¹⁰⁹⁷¹ Pušićev žalbeni podnesak, par. 249, gdje se upućuje na Pušićev završni podnesak, par. 448-449.

¹⁰⁹⁷² Pušićev žalbeni podnesak, par. 250, gdje se upućuje na Pušićev završni podnesak, par. 122, 146, 154.

¹⁰⁹⁷³ Pušićev žalbeni podnesak, par. 248, gdje se upućuje na T. 7950-7951 (zatvorena sjednica) (5. oktobar 2006.), Pušićevu završnu riječ, T. 52793-52794 (24. februar 2011.).

¹⁰⁹⁷⁴ Pušićev žalbeni podnesak, par. 255.

3314. Tužilaštvo odgovara da je Pretresno vijeće ispravno identifikovalo i odvagnulo olakšavajuće faktore prilikom odmjeravanja Pušićeve kazne.¹⁰⁹⁷⁵ Ono tvrdi da je Pušić na suđenju propustio da kao olakšavajuće faktore iznese to da se ranije nije ponašao na način koji predstavlja diskriminaciju ili to da ranije nije bio kažnjavan u krivičnim postupcima.¹⁰⁹⁷⁶ Tužilaštvo takođe tvrdi da Pušićev argument u vezi s njegovim zdravstvenim stanjem ne pokazuje da je Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoja diskreciona ovlaštenja.¹⁰⁹⁷⁷ Pored toga, tužilaštvo iznosi argument da se Pušićevi navodi u vezi s propustom Pretresnog vijeća da uzme u obzir njegovo ponašanje prema žrtvama, njegovu saradnju s međunarodnim agencijama i njegovo kajanje trebaju odbaciti bez razmatranja zato što oni nisu bili dio Pušićeve najave žalbe i što su, u svakom slučaju, neosnovani.¹⁰⁹⁷⁸

3315. U vezi s Pušićevim zdravstvenim stanjem, Žalbena vijeće podsjeća da se slabo zdravstveno stanje uzima u obzir kao olakšavajući faktor samo u izuzetnim slučajevima,¹⁰⁹⁷⁹ te da se ponekad može uzeti u obzir prilikom izvršenja kazne.¹⁰⁹⁸⁰ Pregled Prvostepene presude pokazuje da je Pretresno vijeće valjano razmotrilo da li Pušićevo fizičko stanje može da opravda ublažavanje kazne, te da je konkretno navelo da je u periodu prije i tokom suđenja "priznavalo" njegovo ozbiljno i slabo zdravstveno stanje, uključujući i tokom perioda njegovog privremenog boravka na slobodi, ali da ono ne opravdava ublažavanje kazne.¹⁰⁹⁸¹ Žalbena vijeće se nije uvjerilo da je Pušić pokazao da u vezi s njegovim zdravstvenim stanjem postoje takve izuzetne okolnosti koje opravdavaju ublažavanje njegove kazne. Shodno tome, Žalbena vijeće konstatuje da Pretresno vijeće nije izašlo izvan okvira svojih diskrecionih ovlaštenja kada je zaključilo da Pušićevo zdravstveno stanje ne opravdava ublažavanje njegove kazne i odbacuje Pušićev argument.

3316. U vezi s Pušićevom tvrdnjom da Pretresno vijeće nije uzelo u obzir njegovo dobro ponašanje prije počinjenja zločina, spis prvostepenog postupka pokazuje da je on samo neodređeno ukazao na svoj karakter i "poštovanje prema Međunarodnom sudu" koje je pokazao tokom svojih

---

¹⁰⁹⁷⁵ Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 224-231.

¹⁰⁹⁷⁶ Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 228. Što se tiče Pušićevog argumenta u vezi s tim da se nije ponašao na način koji predstavlja diskriminaciju, tužilaštvo takođe iznosi argument da je on osuđen za progon kao zločin protiv čovječnosti. Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 227.

¹⁰⁹⁷⁷ Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 229, gdje se upućuje na Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, povjerljivi i *ex parte* Dodatak.

¹⁰⁹⁷⁸ Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 230. Konkretno, tužilaštvo tvrdi da zaključci Pretresnog vijeća u vezi s Pušićevom nesaradnjom s međunarodnim agencijama i njegovim doprinosom sistemu zatočeničkih centara protivrječe Pušićevom navodu o greškama. V. Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 230, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 1121, 1379. Isto tako, tužilaštvo odgovara da Pretresno vijeće nije pogriješilo time što nije u obzir uzelo Pušićevo navodno kajanje, s obzirom da ono nije bilo iskreno i istinsko. Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 231.

¹⁰⁹⁷⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1827; Drugostepena presuda u predmetu *Galić*, par. 436; Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par. 696.

¹⁰⁹⁸⁰ V. npr. Presuda o kazni u predmetu *M. Simić*, par. 98; Odluka od 28. juna 2010. o prijevremenom puštanju Gvere na slobodu, par. 10 i fusnota 25.

¹⁰⁹⁸¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1384.

privremenih boravaka na slobodi¹⁰⁹⁸² i da ni u jednom trenutku nije pomenuo svoje prethodno nekažnjavanje ni ponašanje koje nije predstavljalo diskriminaciju kao olakšavajuće okolnosti. Isto tako, Žalbno vijeće primjećuje da Pušić nije kao olakšavajuće okolnosti naveo svoje učešće u puštanju zatočenika na slobodu, saradnju s međunarodnim agencijama ni kajanje.¹⁰⁹⁸³ S tim u vezi, Žalbno vijeće podsjeća da žalbeni postupak nije primjeren forum za iznošenje olakšavajućih okolnosti po prvi put.¹⁰⁹⁸⁴ U svakom slučaju, Žalbno vijeće konstatuje da Pušić, upućujući na te faktore, zanemaruje više relevantnih zaključaka Pretresnog vijeća,¹⁰⁹⁸⁵ uključujući, između ostalog, (1) to da je on direktno doprinio zločinima nad zatočenicima;¹⁰⁹⁸⁶ i (2) njegovu nesaradnju s međunarodnim agencijama u vezi sa zločinima HVO-a.¹⁰⁹⁸⁷ Shodno tome, Žalbno vijeće se nije uvjerilo u to da je Pretresno vijeće napravilo primjetnu grešku u primjeni svojih diskrecionih ovlaštenja i odbacuje ovaj dio Pušićevog argumenta.

3317. U vezi s Pušićevim izražavanjem kajanja, Žalbno vijeće napominje da je Pušićev branilac tokom iznošenja završne riječi izjavio da je Pušiću "bilo neizdrživo da sluša svjedočenja žrtava u ovom predmetu".¹⁰⁹⁸⁸ Iako se u Prvostepenoj presudi ne raspravlja eksplicitno o ovom dijelu Pušićeve završne riječi, Žalbno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće uputilo na relevantni dio transkripta kada je rezimiralo Pušićeve argumente u vezi s olakšavajućim okolnostima.¹⁰⁹⁸⁹ To sugeriše da Pretresno vijeće jeste razmotrilo tu izjavu, ali da je konstatovalo da ona ne opravdava ublažavanje kazne. Uzimajući u obzir značajna diskreciona ovlaštenja kojima pretresna vijeća raspolažu prilikom ocjenjivanja olakšavajućih faktora, kao i neodređeni karakter dotične izjave, Žalbno vijeće ne vidi nikakvu primjetnu grešku od strane Pretresnog vijeća u tom pogledu. S tim u skladu, ovaj dio Pušićevog argumenta se odbacuje. Shodno tome, Žalbno vijeće odbija Pušićevu žalbenu osnovu 8 u relevantnom dijelu.

---

¹⁰⁹⁸² Pušićeva završna riječ, T. 52793 (24. februar 2011.), koja dijelom glasi: "Gospodin Pušić je zahvalan Pretresnom vijeću na saosjećanju i razumijevanju koje ste mu pokazali, a mi smatramo da je g. Pušić takođe pokazao poštovanje prema Međunarodnom sudu tokom onih perioda kada mu je bio odobren privremeni boravak na slobodi."

¹⁰⁹⁸³ V. T. 52793-52794 (24. februar 2011.). V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 1377. Žalbno vijeće takođe tvrdi da, kao što je istaklo tužilaštvo, ti navodi o greškama nisu bili izloženi u Pušićevoj najavi žalbe i da Žalbno vijeće nije dužno da ih razmotri. V. npr. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 84; Drugostepena presuda u predmetu *Galić*, par. 78.

¹⁰⁹⁸⁴ Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1133; Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 644; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 2060; Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 945.

¹⁰⁹⁸⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1097-1104, 1110, 1116, 1122-1123, 1133-1187, 1191-1203, 1209.

¹⁰⁹⁸⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1133-1187.

¹⁰⁹⁸⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1191-1203.

¹⁰⁹⁸⁸ Pušićeva završna riječ, T. 52793 (24. februar 2011.), gdje se upućuje na T. 7950-7951 (zatvorena sjednica) (5. oktobar 2006.).

¹⁰⁹⁸⁹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1377, gdje se upućuje na Pušićevu završnu riječ, T. 52793-52794 (24. februar 2011.).

6. Zaključak

3318. Iz gore navedenih razloga, Žalbeno vijeće konstatuje da Prlić, Petković, Ćorić i Pušić nisu uspjeli da pokažu primjetnu grešku u ocjeni olakšavajućih okolnosti od strane Pretresnog vijeća. Shodno tome, Žalbeno vijeće odbija Prličevu žalbenu podosnovu 21.1 u relevantnom dijelu, Petkovićevu žalbenu podosnovu 8.3, Ćorićevu žalbenu osnovu 16 u relevantnom dijelu i Pušićevu žalbenu osnovu 8 u relevantnom dijelu.

E. Navodne greške u vezi s uračunavanjem vremena provedenog u pritvoru u izdržavanje kazne

1. Uvod

3319. Pretresno vijeće je, podsjećajući na pravilo 101(C) Pravilnika,¹⁰⁹⁹⁰ navelo da se vrijeme koje je svaki od optuženih proveo u pritvoru čekajući na suđenje i tokom suđenja mora uzeti u obzir "no da od tog vremena treba odbiti sve privremene boravke na slobodi koji su [im] bili odobreni".¹⁰⁹⁹¹ S obzirom na to, Pretresno vijeće je jednoglasno svakom od optuženih izreklo kaznu "umanjenu za vrijeme koje je [svaki od optuženih] već proveo u pritvoru čekajući na suđenje i tokom suđenja, u skladu s pravilom 101(C) Pravilnika".¹⁰⁹⁹²

2. Argumenti strana u postupku (Stojićeva osnova 57, Petkovićeva podosnova 8.4, Ćorićeva osnova 17 i Pušićeva osnova 8 djelimično)

3320. Stojić, Petković, Ćorić i Pušić osporavaju zaključke Pretresnog vijeća u vezi s uračunavanjem vremena koje su proveli u pritvoru u skladu s pravilom 101(C) Pravilnika. Oni iznose argument da je Pretresno vijeće pogriješilo time što od njihovih kazni nije oduzelo vrijeme koje su proveli tokom privremenih boravaka na slobodi, uključujući periode u kojima su bili u kućnom pritvoru ili na liječenju.¹⁰⁹⁹³ Oni traže da se ta greška ispravi i da im se kazne umanje.¹⁰⁹⁹⁴

---

¹⁰⁹⁹⁰ Pravilo 101(C) Pravilnika predviđa kako slijedi: "Osuđenom će se u izdržavanje kazne uračunati eventualno vrijeme koje je *proveo u pritvoru* čekajući na predaju Međunarodnom sudu ili čekajući na suđenje ili žalbeni postupak" (kurziv dodat).

¹⁰⁹⁹¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1280, 1323-1324 (u vezi s Prličem), 1335-1336 (u vezi sa Stojićem), 1348-1349 (u odnosu na Praljka), 1362-1363 (u vezi s Petkovićem), 1374-1375 (u vezi s Ćorićem), 1385-1386 (u vezi s Pušićem).

¹⁰⁹⁹² Prvostepena presuda, tom 4, Dispozitiv, str. 430-431.

¹⁰⁹⁹³ Stojićev žalbeni podnesak, par. 434-435, 439; Stojićeva replika, par. 83, 86; Petkovićev žalbeni podnesak, par. 459-461, 464, 469; Ćorićev žalbeni podnesak, par. 333, 339; Pušićev žalbeni podnesak, par. 237, 253-255; žalbeni pretres, ŽT. 624 (24. mart 2017.), ŽT. 812 (28. mart 2017.). Stojić iznosi argument da mu se time što to vrijeme nije uračunato u njegovo izdržavanje kazne nameće dodatna kazna, zato što bi mu, da je ostao u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija (dalje u tekstu: PJUN), ti periodi bili uračunati u izdržavanje kazne. Stojićev žalbeni podnesak, par. 438. Petković replicira da mu se u izdržavanje kazne trebaju uračunati samo oni periodi u kojima su mu bila nametnuta "stroga ograničenja" slobode. Petkovićeva replika, par. 93. V. takođe Petkovićeva replika, par. 94.

3321. Konkretnije rečeno, Stojić tvrdi da su obimna ograničenja koja su mu bila nametnuta tokom privremenog boravka na slobodi predstavljala lišavanje slobode, kako je definisano od strane Evropskog suda za ljudska prava (dalje u tekstu: ECtHR),¹⁰⁹⁹⁵ te da se uslovi kućnog pritvora koji su bili nametnuti u predmetu *Blaškić* na osnovu pravila 64 Pravilnika (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Blaškić* u vezi s pravilom 64) ne razlikuju od uslova koji su bili nametnuti Stojiću.¹⁰⁹⁹⁶ On iznosi argument da Žalbeno vijeće, ukoliko ne utvrdi da su "obimna ograničenja" Stojićeve slobode koja su mu bila nametnuta tokom svih perioda njegovog privremenog boravka na slobodi predstavljala "potpuno lišavanje slobode", treba da mu u izdržavanje kazne uračuna periode privremenog boravka na slobodi u kojima je bio u kućnom pritvoru, zato što kućni pritvor jeste jedan oblik pritvora.¹⁰⁹⁹⁷

3322. Petković iznosi argument da bi se, shodno praksi vezanoj za ljudska prava, "vrijeme provedeno u sudski naloženim uslovima koji imaju uticaja na slobodu optuženog trebalo u načelu smatrati oblikom lišavanja slobode i, shodno tome, uračunati prilikom odmjeravanja kazne".¹⁰⁹⁹⁸ U prilog tome, Petković se oslanja na domaću praksu i Odluku u predmetu *Blaškić* u vezi s pravilom 64.¹⁰⁹⁹⁹ On tvrdi: (1) da su mu uslovi privremenog boravka na slobodi koji su mu bili nametnuti,¹¹⁰⁰⁰ uključujući kućni pritvor,¹¹⁰⁰¹ značajno ograničili ili omeli puno uživanje njegovih

---

¹⁰⁹⁹⁴ Stojićev žalbeni podnesak, par. 439; Petkovićev žalbeni podnesak, par. 468-469; Ćorićev žalbeni podnesak, par. 340; Pušićev žalbeni podnesak, par. 255.

¹⁰⁹⁹⁵ Stojićev žalbeni podnesak, par. 438, gdje se, kao primjer, navode Nalog u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 30. jula 2004.; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 17. decembra 2010.; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 6. decembra 2007.; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 7. decembra 2011.

¹⁰⁹⁹⁶ Stojićev žalbeni podnesak, par. 434, 436, gdje se upućuje na Odluku u predmetu *Guzzardi*, par. 92-93. V. Stojićev žalbeni podnesak, par. 438; Stojićeva replika, par. 84. U svojoj replici, Stojić tvrdi da sudska praksa ECtHR-a, uprkos tome što nije obavezujuća za ovaj Međunarodni sud, jeste uvjerljiva u predmetima u kojima ne postoji čvrsto ustaljena sudska praksa. Stojićeva replika, par. 84.

¹⁰⁹⁹⁷ Stojićev žalbeni podnesak, par. 436-438, gdje se upućuje na Odluku u predmetu *Blaškić* u vezi s pravilom 64, par. 13, 24, Prvostepenu presudu u predmetu *Blaškić*, par. 794, str. 270, Odluku u predmetu *Lavents*, par. 63, Odluku u predmetu *Ciobanu*, par. 63-65. Stojić replicira da "zadržavanje u pritvoru" treba da obuhvati "vrijeme tokom kojeg je njegovo kretanje bilo u tolikoj mjeri ograničeno da je bio lišen slobode, a ne da bude ograničeno na pritvor u zatvoru tradicionalnog tipa". Stojićeva replika, par. 83. On takođe tvrdi da je nebitno to što je kućni pritvor u predmetu *Blaškić* bio naložen na osnovu pravila 64 Pravilnika. Stojićeva replika, par. 85.

¹⁰⁹⁹⁸ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 462.

¹⁰⁹⁹⁹ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 462-463. Petković takođe upućuje na Odluku u predmetu *Ciobanu*, par. 63 i Odluku u predmetu *Lavents*, par. 63.

¹¹⁰⁰⁰ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 460-461, 466, gdje se, kao primjer, navode Nalog u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 30. jula 2004., Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 10. oktobra 2005., Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 9. jula 2007. V. takođe Petkovićev žalbeni podnesak, par. 467-468.

¹¹⁰⁰¹ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 460-461, gdje se upućuje na Odluku u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 6. februara 2009., Odluku u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 24. juna 2009., Odluku u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 15. decembra 2009., Odluku u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 20. jula 2010., Odluku u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 21. decembra 2010., Odluku u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 6. jula 2011.

prava i sloboda;¹¹⁰⁰² i (2) da bi ti uslovi, po zakonu njegove države, doveli do toga da mu kazna bude umanjena.¹¹⁰⁰³

3323. Čorić tvrdi da su uslovi koji mu bili nametnuti tokom perioda njegovih privremenih boravaka na slobodi, uključujući onda kada je bio u kućnom pritvoru i pušten na liječenje,¹¹⁰⁰⁴ bili slični pritvoru,¹¹⁰⁰⁵ pozivajući se tome u prilog na domaću praksu u Hrvatskoj¹¹⁰⁰⁶ i na sudsku praksu ovog Međunarodnog suda i SCSL-a.¹¹⁰⁰⁷ On takođe iznosi argument da Pretresno vijeće nije dalo obrazloženu analizu na osnovu koje je periode privremenog boravka na slobodi oduzelo od vremena provedenog u pritvoru i da se nije osvrnulo na relevantno pravo ili sudsku praksu.¹¹⁰⁰⁸

3324. Upućujući na sudsku praksu ECtHR-a i MKSJ-a, kao i na nacionalnu sudsku praksu, Pušić iznosi sljedeće argumente: (1) dok je bio na privremenom boravku na slobodi, uključujući onda kada je njegovo privremeno puštanje na slobodu bilo odobreno iz povjerljivih razloga, morao je da se pridržava strogih ograničenja koja su mu zabranjivala putovanje i druženje, uključujući stalno praćenje i nadzor;¹¹⁰⁰⁹ (2) u sudskoj praksi ECtHR-a "prihvata se da kućni pritvor u situaciji ovakve vrste može da predstavlja lišavanje slobode";¹¹⁰¹⁰ i (3) u Odluci u predmetu *Blaškić* u vezi s pravilom 64, vrijeme koje je Blaškić proveo u kućnom pritvoru uzeto je u obzir prilikom odmjeravanja njegove kazne.¹¹⁰¹¹ Kao na dodatni izuzetni faktor koji iziskuje intervenciju od strane Žalbenog vijeća, Pušić ukazuje na činjenicu da mu je bilo odobreno privremeno puštanje na slobodu tokom žalbene faze postupka u ovom predmetu zato što mu, između ostalog, u PJUN-u nije bilo

---

¹¹⁰⁰² Petkovićev žalbeni podnesak, par. 466-467, gdje se upućuje, između ostalog, na Odluku u predmetu *Guzzardi*.

¹¹⁰⁰³ Petkovićev žalbeni podnesak, par. 465. Petković iznosi argument da je pravilo 101(B) Pravilnika mjerodavno za sve faktore koji su relevantni za odmjeravanje kazne. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 465.

¹¹⁰⁰⁴ Čorićev žalbeni podnesak, par. 334, gdje se upućuje na period od 1. maja 2009. do 18. oktobra 2009.

¹¹⁰⁰⁵ Čorićev žalbeni podnesak, par. 334, gdje se, kao primjer, navodi Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Čorića od 4. jula 2011.

¹¹⁰⁰⁶ Čorićev žalbeni podnesak, par. 335-336.

¹¹⁰⁰⁷ Čorićev žalbeni podnesak, par. 335-338, gdje se upućuje, između ostalog, na Odluku u predmetu *Blaškić* u vezi s pravilom 64, par. 15, Prvostepenu presudu u predmetu *Milutinović i drugi*, tom 2, par. 1208-1212, Odluku u predmetu *Norman*, par. 4, 12. Žalbeno vijeće napominje da Čorić upućuje na tom 2 Prvostepene presude u predmetu *Milutinović i drugi*. Nakon što je pregledalo te paragrafe, Žalbeno vijeće smatra da se radi o tipografskoj grešci i da je namjera bila da se, umjesto toga, uputi na tom 3. Čorić tvrdi da periodi privremenog boravka na slobodi veoma liče na kućni pritvor u hrvatskom zakonodavstvu i da se to, kao i puštanje na slobodu radi liječenja ili posjete oboljelim članovima porodice, uračunava kao vrijeme provedeno u zatvoru. Čorićev žalbeni podnesak, par. 335-336.

¹¹⁰⁰⁸ Čorićev žalbeni podnesak, par. 333.

¹¹⁰⁰⁹ Pušićev žalbeni podnesak, par. 253, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 5, par. 56 i dalje.

¹¹⁰¹⁰ Pušićev žalbeni podnesak, par. 253, gdje se upućuje na Odluku u predmetu *Lavents*, par. 63, Odluku u predmetu *Ciobanu*, par. 63-65, Odluku u predmetu *Guzzardi*, par. 92-93.

¹¹⁰¹¹ Pušićev žalbeni podnesak, par. 254, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu u predmetu *Blaškić*, par. 794, str. 270. Pušić iznosi argument da "odluke nacionalnih sudova mogu da posluže kao pomagalo za sticanje uvida u pravne odredbe". Pušićev žalbeni podnesak, par. 254 i fusnota 396, gdje se upućuje na United Kingdom, *R v. Glover, Cox and Issit* [2008] EWCA Crim 1782.

moguće pružiti odgovarajuće liječenje, što je "faktor koji nema nikakve veze s njegovim vladanjem ili krivicom".¹¹⁰¹²

3325. Tužilaštvo iznosi argument da periodi privremenog boravka na slobodi, čak i pod restriktivnim uslovima, ne predstavljaju lišavanje slobode niti pritvor.¹¹⁰¹³ Ono tvrdi da pomenuti predmeti koji su vođeni pred ECtHR-om ne pokazuju zloupotrebu diskrecionih ovlaštenja od strane Pretresnog vijeća zato što ta sudska praksa nije obavezujuća za ovaj Međunarodni sud i što ona ne nameće pravilo da se periodi privremenog boravka na slobodi trebaju uračunati u izdržavanje kazne.¹¹⁰¹⁴ U vezi s praksom ovog Međunarodnog suda, tužilaštvo tvrdi da predmet *Blaškić* ovdje konkretno nije mjerodavan zato što Tihomir Blaškić nikad nije bio privremeno pušten na slobodu, nego je bio pritvoren na drugom mjestu, a ne u PJUN-u, u skladu s pravilom 64 Pravilnika.¹¹⁰¹⁵

3326. Tužilaštvo, nadalje, odgovara da su Stojić, Petković, Ćorić i Pušić tokom svojih privremenih boravaka na slobodi uživali znatnu slobodu i da, stoga, nisu bili držani u pritvoru.¹¹⁰¹⁶ U odgovoru na Petkovićeve argumente, tužilaštvo tvrdi da je uzimanje u obzir zakona i opšte prakse izricanja kazni u bivšoj Jugoslaviji primjenjivo prilikom utvrđivanja otežavajućih i olakšavajućih okolnosti, a ne prilikom uračunavanja vremena provedenog u pritvoru u izdržavanje kazne na osnovu pravila 101(C) Pravilnika.¹¹⁰¹⁷ Ono iznosi argument da Stojićeve, Petkovićeve, Ćorićeve i Pušićeve žalbene osnove koje se odnose na uračunavanje vremena provedenog na privremenoj slobodi u izdržavanje kazne, shodno tome, trebaju biti odbijene.¹¹⁰¹⁸

---

¹¹⁰¹² Pušićev žalbeni podnesak, par. 254, gdje se upućuje na Odluku u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 24. jula 2014.

¹¹⁰¹³ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 403; Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 367, 369, 371; Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 316; Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 233-234, 236, gdje se upućuje na Presudu o kazni u predmetu *M. Simić*, par. 118, Odluku u predmetu *M. Tadić* iz 2004. u vezi s pomilovanjem ili ublažavanjem kazne, fusnota 8.

¹¹⁰¹⁴ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 407; Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 318; Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 237. Tužilaštvo iznosi sličan argument u odgovoru na to što se Petković oslanja na domaće zakonodavstvo i sudsku praksu. Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 318.

¹¹⁰¹⁵ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 408; Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 320; Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 372; Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 238.

¹¹⁰¹⁶ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 404-406; Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 314, 316-317; Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 370; Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 234-235.

¹¹⁰¹⁷ Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 319. V. takođe Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 313; Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 402; Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 368; Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 233. Tužilaštvo takođe ukazuje na razliku između zadržavanja u pritvoru predviđenog pravilom 64 Pravilnika i privremenog puštanja na slobodu na osnovu pravila 65 Pravilnika. Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 319. Praveći razliku između pritvora i privremenog puštanja na slobodu, ono tvrdi, nadalje, da je svrha uslova koji su bili nametnuti Petkoviću – koje je on dobrovoljno prihvatio – bila da se osigura njegov povratak na Međunarodni sud i da se spriječi uplitanje u postupak. Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 314-315.

¹¹⁰¹⁸ Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 409; Odgovor tužilaštva na Petkovićevu žalbu, par. 321-322; Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, par. 367, 373; Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 239-240. Tužilaštvo tvrdi da u praksi ovog Međunarodnog suda ni u Pravilniku ne postoji ništa što ide u prilog prijedlogu da se period privremenog boravka na slobodi uračuna u izdržavanje kazne. Odgovor tužilaštva na Stojićevu žalbu, par. 401.

3. Analiza

3327. Prije svega, Žalbeno vijeće se nije uvjerilo u Ćorićevu tvrdnju da je Pretresno vijeće propustilo da pruži obrazloženje i da se očituje o relevantnom pravu i sudskoj praksi.¹¹⁰¹⁹ U odsustvu konkretnih argumenata strana u postupku na suđenju, uključujući one koji bi se odnosili na pravo i sudsku praksu, Pretresno vijeće nije bilo dužno da izloži obrazloženu analizu o ovom pitanju, niti da se očituje o pravu i sudskoj praksi. Ćorićev argument se, shodno tome, odbacuje.

3328. Žalbeno vijeće smatra da Stojić, Petković, Ćorić i Pušić iznose argument da je Pretresno vijeće pogrešno protumačilo pravilo 101(C) Pravilnika, utoliko što tvrde da periodi privremenih boravaka na slobodi – pod, navodno, restriktivnim uslovima koji predstavljaju lišavanje slobode, među kojima je i kućni pritvor – trebaju biti uračunati u vrijeme provedeno u pritvoru. Shodno tome, pitanje pred Žalbenim vijećem je da li su oni pokazali da je Pretresno vijeće u svom tumačenju pravila 101(C) Pravilnika napravilo grešku u primjeni prava.

3329. Kao preliminarno pitanje, Žalbeno vijeće napominje da je pitanje da li se period privremenog boravka na slobodi može smatrati vremenom provedenim na izdržavanju kazne pitanje koje se pred sudom pojavljuje po prvi put. U prilog svojim tvrdnjama u vezi s ovim pitanjem, strane u postupku se oslanjaju na sudsku praksu ECtHR-a, SCSL-a, i na domaću sudsku praksu, kao i praksu MKSJ-a – odluke pretresnih vijeća i predsjednika.¹¹⁰²⁰ S tim u vezi, Žalbeno vijeće podsjeća da odluke koje donese jedno pretresno vijeće nisu obavezujuće za druga pretresna vijeća niti za Žalbeno vijeće.¹¹⁰²¹ Ono takođe podsjeća da Žalbeno vijeće nije vezano zaključcima drugih sudova – domaćih, međunarodnih ili hibridnih – i da će ono takvu jurisprudenciju uzeti u obzir, ali da u vezi s nekim pitanjem ipak može doći do drugačijeg zaključka od onog do kojeg je došao neki drugi sud.¹¹⁰²²

3330. U vezi sa sudskom praksom ECtHR-a na koju se pozivaju Stojić, Petković i Pušić, Žalbeno vijeće napominje da se predmeti na koje oni upućuju odnose na pitanje da li druge vrste restrikcija, osim tipičnog pritvora u ćeliji, mogu da predstavljaju "lišavanje slobode" u smislu člana 5(1) Evropske konvencije o ljudskim pravima (dalje u tekstu: ECHR),¹¹⁰²³ te smatra, uz suprotno

---

¹¹⁰¹⁹ V. Ćorićev žalbeni podnesak, par. 333.

¹¹⁰²⁰ V. gore, par. 3320-3326.

¹¹⁰²¹ V. Drugostepena presuda u predmetu *Aleksovski*, par. 113-114.

¹¹⁰²² Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 598, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Dorđević*, par. 83, Drugostepenu presudu predmetu *Čelebići*, par. 24. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 226; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 1674.

¹¹⁰²³ V. Odluka u predmetu *Guzzardi*, par. 92 (gdje se navodi da se, kada se u stavu 1 člana 5 proglašava "pravo na slobodu", misli na fizičku slobodu neke osobe; cilj te odredbe je da se osigura da niko ne bude lišen te slobode na

mišljenje sudije Liua, da sudska praksa ECtHR-a u vezi s lišavanjem slobode u smislu člana 5(1) ECHR-a¹¹⁰²⁴ nije presudna za ovo pitanje. Žalbena vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, stoga konstatuje da Stojić, Petković, Ćorić i Pušić nisu pokazali da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava u svom tumačenju pravila 101(C) Pravilnika. Shodno tome, ti argumenti se odbacuju.

3331. Pored toga, što se tiče Ćorićevog argumenta u vezi s Odlukom u predmetu *Norman*, Žalbena vijeće primjećuje da pristup koji je primijenio predsjednik SCSL-a prilikom utvrđivanja da li kućni pritvor predstavlja oblik držanja u pritvoru, što zavisi od stepena kontrole koju vrši organ koji nalaže pritvaranje, jeste u skladu s praksom ovog Međunarodnog suda vezanom za ocjenjivanje da li uslovi privremenog puštanja na slobodu predstavljaju isto što i držanje u pritvoru.¹¹⁰²⁵ Što se, pak, tiče odredaba hrvatskog zakona na koje upućuju Petković i Ćorić,¹¹⁰²⁶ Žalbena vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, smatra da one ne pokazuju da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava u svom tumačenju pravila 101(C) Pravilnika.¹¹⁰²⁷ Pored toga, u mjeri u kojoj Petković i Pušić tvrde da predmeti u domaćem pravosuđu idu u prilog tvrdnji da strogi uslovi privremenog puštanja na slobodu iziskuju da se to vrijeme oduzme od kazne koja treba da bude izdržana, Žalbena vijeće smatra da su ti predmeti od male pomoći zato što oni prije svega bacaju svjetlo na diskreciona

---

proizvoljan način. [...] taj stav se ne bavi pukim ograničenjima slobode kretanja [...]); Odluka u predmetu *Ciobanu*, par. 62; Odluka u predmetu *Lavents*, par. 62-63.

¹¹⁰²⁴ Žalbena vijeće primjećuje da je, u tu svrhu, ECtHR ocjenjivao, između ostalog, da li su žalioци bili lišeni slobode, a ne da li su bili zadržani u pritvoru. V. Odluka u predmetu *Ciobanu*, par. 52, 56, 62; Odluka u predmetu *Lavents*, par. 62-63; Odluka u predmetu *Guzzardi*, par. 92. Pored toga, ono primjećuje da je ECtHR u više navrata zauzimao stav da njegova odluka po tom pitanju zavisi od "konkretnih prilika [žalioца] i [da se] u obzir mora uzeti čitav niz kriterija kao što su vrsta, trajanje, posljedice i način provođenja dotične mjere". Odluka u predmetu *Lavents*, par. 62; Odluka u predmetu *Guzzardi*, par. 92.

¹¹⁰²⁵ V. Odluka u predmetu *Norman*, par. 4, 12.

¹¹⁰²⁶ V. Petkovićev žalbeni podnesak, par. 465 i fusnota 615, gdje se upućuje na Petkovićev žalbeni podnesak, Dodatak 5, koji sadrži: (1) hrvatski Kazneni zakon, član 54 ("Uračunavanje pritvora, istražnog zatvora i ranije kazne"); (2) hrvatski Zakon o kaznenom postupku, članovi 119-120 ("Istražni zatvor u domu"); i (3) hrvatski Zakon o izvršavanju kazne zatvora, članovi 106 ("Smještaj radi liječenja"), 128 ("Izvanredni izlasci"), 130 ("Vrste pogodnosti"); Ćorićev žalbeni podnesak, par. 335-336, gdje se upućuje na hrvatski Zakon o kaznenom postupku, članovi 119-120, 325, hrvatski Zakon o izvršavanju kazne zatvora, članovi 106, 128, 130.

¹¹⁰²⁷ Žalbena vijeće primjećuje da član 54 hrvatskog Kaznenog zakona na koji Petković upućuje predviđa da se "[v]rijeme provedeno u pritvoru i istražnom zatvoru [...] uračunava [...] u izrečenu kaznu zatvora". Ono smatra da je direktiva koju ovaj član u tom smislu pruža istovjetna direktivi koju pruža pravilo 101(C). U vezi s članovima 119-120 hrvatskog Zakona o kaznenom postupku na koje upućuje Petković, Žalbena vijeće primjećuje da ti članovi ne regulišu pitanje da li se "kućni pritvor" treba uračunati u izdržavanje kazne. U vezi s članovima 106, 128 i 130 hrvatskog Zakona o izvršavanju kazne zatvora, Žalbena vijeće konstatuje da Ćorić nije jasno artikulirao kako ti članovi idu u prilog njegovom argumentu. Žalbena vijeće, s tim u vezi, napominje da Ćorić nije priložio relevantne pravne odredbe na koje upućuje. S tim u skladu, njegovi argumenti u vezi s ovim pitanjem neće biti razmatrani. Žalbena vijeće takođe podsjeća da su pretresna vijeća dužna da u obzir uzmu opštu praksu u vezi s kaznama zatvora na sudovima bivše Jugoslavije, ali da nisu dužna da je i slijede. V. npr. Drugostepena presuda u predmetu *Tolimir*, par. 647.

ovlaštenja nacionalnih sudova za eventualno uračunavanje vremena provedenog na privremenoj slobodi u izdržavanje kazne.¹¹⁰²⁸ S tim u skladu, Žalbeno vijeće odbacuje te argumente.

3332. U vezi sa sudskom praksom MKSJ-a, Žalbeno vijeće napominje da se Stojić, Petković, Ćorić i Pušić oslanjaju, između ostalog, na Odluku u predmetu *Blaškić* u vezi s pravilom 64.¹¹⁰²⁹ Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, primjećuje da se predmet *Blaškić* razlikuje od situacije u kojoj su bili Stojić, Petković, Ćorić i Pušić, utoliko što Blaškić nije bio privremeno pušten na slobodu na osnovu pravila 65 Pravilnika, nego pritvoren u drugom objektu, a ne u PJUN-u, na osnovu pravila 64 Pravilnika.¹¹⁰³⁰ U tom kontekstu, predsjednik Međunarodnog suda je naveo da je kućni pritvor – u smislu pravila 64 Pravilnika – oblik pritvora "u sve svrhe, uključujući [...] pravo da se vrijeme provedeno u kućnom pritvoru uzima u obzir pri utvrđivanju kazne".¹¹⁰³¹ Žalbeno vijeće smatra da je jasno da takva vrsta pritvora predstavlja "držanje u pritvoru", tako da je to vrijeme uračunato u izdržavanje kazne na osnovu pravila 101(C) Pravilnika.¹¹⁰³²

3333. Žalbeno vijeće primjećuje da je, u predmetu *Miroslav Tadić*, predsjednik naveo da "[u]slovi za privremeno puštanje na slobodu, koliko god bili restriktivni, [...] [n]a osnovu njih se ne može očekivati da se vrijeme provedeno na privremenom boravku na slobodi kasnije uračunava u

¹¹⁰²⁸ Žalbeno vijeće primjećuje na koje se predmete ovdje upućuje i napominje kako slijedi: (1) sudija raspolaze širokim diskrecionim ovlaštenjima u pogledu eventualnog uračunavanja vremena provedenog u pritvoru u izdržavanje kazne; (2) svako takvo eventualno uračunato vrijeme smatra se ublažavanjem kazne, a ne vremenom koje je u potpunosti provedeno na izdržavanju kazne; i (3) uslovi puštanja na slobodu uz jamčevinu morali su da budu restriktivni tokom dužeg perioda, u poređenju s konačnom kaznom. V. United Kingdom, *R v. Glover, Cox and Issitt* [2008] EWCA Crim 1782, par. 12-15 (koji se odnosi na 123 dana koja je žalilac proveo u kućnom pritvoru zbog svog zdravstvenog stanja i u kojem je zaključeno da je pretresni sudija nadležan da odlučuje o teškim uslovima za privremeno puštanje žalioaca na slobodu uz jamčevinu, koji ga nisu doveli u položaj koji je ravan boravku u zatvoru); Canada, *R v. Downes* [2006] O.J. No. 555, 2006 CanLII 3957, par. 42-44, 46 (18 mjeseci provedenih na slobodi uz jamčevinu smatrano je olakšavajućim faktorom; u izdržavanje kazne uračunato je pet mjeseci); New Zealand, *R v. Potoru*, HC AK CRI 2006-092-003877, 14. septembar 2007., par. 15, 19 (približno deset mjeseci na slobodi uz jamčevinu i uzorno vladanje doveli su do toga da je u svrhu ublažavanja kazne u izdržavanje kazne uračunato šest mjeseci); United Kingdom, *R v. Taylor* [2013] EWCA Crim 1704, par. 3, 5, 7, 11 (99 dana provedenih na slobodi uz jamčevinu, u izdržavanje kazne uračunato 50 dana). V. takođe United Kingdom, *R v. Morgan* [2014] EWCA Crim 1812, par. 20 (gdje se slijede zakonski propisi o uračunavanju vremena provedenog u pritvoru u izdržavanje kazne). Žalbeno vijeće takođe primjećuje da se u Preporuci Savjeta Evrope na koju upućuje Petković samo navodi da se nacionalnim zakonima reguliše način na koji sudovi mogu vrijeme provedeno pod elektronskim nadzorom u pretpretresnoj fazi oduzeti prilikom određivanja ukupnog trajanja svake konačne kazne (Preporuka Savjeta Evrope CM/Rec (2014)4, "Osnovna načela", par. 17). S tim u skladu, ovaj argument se odbacuje.

¹¹⁰²⁹ V. Stojićev žalbeni podnesak, par. 437; Petkovićev žalbeni podnesak, par. 463; Ćorićev žalbeni podnesak, par. 337; Pušićev žalbeni podnesak, par. 254.

¹¹⁰³⁰ Odluka u predmetu *Blaškić* u vezi s pravilom 64, par. 12, 24. Rješavajući po Blaškićevom zahtjevu za izmjenu njegovih uslova pritvora i za "neku vrstu ograničene slobode" na osnovu pravila 64 Pravilnika, predsjednik Međunarodnog suda je naveo da: "[s]vaki oblik 'slobode', tj. privremenog puštanja na slobodu, bez obzira na to je li popraćen strogim uvjetima, mora biti odmah isključen, budući da je na odgovarajućem raspravnom vijeću da naloži takvo puštanje na slobodu sukladno pravilu 65." Odluka u predmetu *Blaškić* u vezi s pravilom 64, par. 1-4, 12. Žalbeno vijeće napominje da pravilo 64 Pravilnika, dijelom, predviđa da će: "[o]ptuženi [...] biti zadržan u pritvoru u objektima koje će obezbijediti zemlja-domaćin ili neka druga zemlja. U izuzetnim okolnostima, optuženi može biti zadržan u objektima i izvan zemlje-domaćina."

¹¹⁰³¹ Odluka u predmetu *Blaškić* u vezi s pravilom 64, par. 18.

odsluženu kaznu".¹¹⁰³³ U predmetu *Milan Simić*, pretresno vijeće je takođe konstatovalo da se vrijeme provedeno na privremenom boravku na slobodi ne može uračunati u izdržavanje kazne s obzirom na činjenicu da Simićev privremeni boravak na slobodi nije predstavljao "svojevrsni pritvor", zato što je on, premda uz određena ograničenja, mogao da izlazi iz svoje kuće.¹¹⁰³⁴

3334. Žalbeno vijeće primjećuje, nadalje, da je pretresno vijeće u predmetu *Popović i drugi* navelo da, na osnovu pravila 101(C) Pravilnika, Drago Nikolić, Ljubomir Borovčanin i Vinko Pandurević imaju pravo na to da im se u izdržavanje kazne uračuna taj period, uključujući dane kad im je data "sloboda pod nadzorom"¹¹⁰³⁵ i kad su bili podvrgnuti strogim uslovima – to jest kad su optuženi bili pod stalnim nadzorom od strane imenovanog državnog organa i kad su, između ostalog, morali noći da provode u mjesnom pritvorskom objektu.¹¹⁰³⁶ Pristup tog pretresnog vijeća ukazuje na to da je takvo puštanje na slobodu predstavljalo "svojevrsan pritvor", na osnovu pravila 101(C) Pravilnika.¹¹⁰³⁷ Nasuprot tome, ali u istom predmetu, kada se radilo o Radivoju Miletiću i Milanu Gveri, kojima je nekoliko puta bilo odobreno privremeno puštanje na slobodu pod uslovima kao što su zadržavanje na naznačenom geografskom području, predaja pasoša i redovno prijavljivanje u naznačenim stanicama policije, te zabrana kontakata s pojedincima ili medijima,¹¹⁰³⁸ pretresno vijeće im nije uračunalo periode privremenog boravka na slobodi u izdržavanje kazne.¹¹⁰³⁹

¹¹⁰³² V. Odluka u predmetu *Blaškić* u vezi s pravilom 64, par. 18. Žalbeno vijeće napominje da odluke predsjednika Međunarodnog suda donosi sam predsjednik, a ne Žalbeno vijeće.

¹¹⁰³³ Odluka u predmetu *M. Tadić* iz 2004. u vezi s pomilovanjem ili ublažavanjem kazne, fusnota 8.

¹¹⁰³⁴ Presuda o kazni u predmetu *M. Simić*, par. 119. U tom predmetu, Pretresno vijeće je smatralo da uslovi koji su bili nametnuti Simiću nisu bili takve prirode da bi predstavljali "kućni pritvor", već su mu, zapravo, omogućili da se vrati svojoj porodici i zajednici. Presuda o kazni u predmetu *M. Simić*, par. 119.

¹¹⁰³⁵ Prvostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, tom 2, Dispozitiv, str. 828-830, 832.

¹¹⁰³⁶ V. npr. Odluka od 24. jula 2007. po Borovčaninovoj molbi za posjetu pod nadzorom, str. 5-6, (2)(e)(i) ("Optuženi [...] će biti *pod punim nadzorom sve vrijeme*, čuva[će] ga naoružani pripadnici Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske 24 sata na dan [...]"), (iv) ("po noći će biti u mjesnom zatvoru [...]") (kurziv dodat); Odluka od 11. decembra 2007. po Pandurevićevom zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu, par. 18(1)(e)(i) ("Pandurević će biti *pod nadzorom sve vrijeme*, tj. naoružani pripadnici MUP-a RS čuvaće ga dvadeset i četiri sata dnevno"), (iv) ("Pandurević će svaku noć provoditi u mjesnom pritvorskom objektu"); Odluka od 21. jula 2008. po Nikolićevom zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu, par. 22(b)(vi)(1) ("Nikolić će biti pod nadzorom sve vrijeme, tj. biće pod dvadesetčetveročasovnom stražom naoružanih pripadnika MUP-a RS"), 22(b)(vi)(4) ("Nikolić će svaku noć provesti u mjesnom pritvorskom objektu"). V. takođe Prvostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, tom 2, Dodatak 2, par. 58-59, 62.

¹¹⁰³⁷ Prvostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, tom 2, Dispozitiv, str. 828-830, 832 (u vezi s Nikolićem, Borovčaninom i Pandurevićem).

¹¹⁰³⁸ V. Prvostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, Dodatak 2, par. 12, 60-61, gdje se upućuje, na primjer, na Odluku u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Miletića i Gvere od 7. decembra 2006., Odluku u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Miletića i Gvere od 7. decembra 2007., Odluku u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Miletića i Gvere od 13. jula 2007.

¹¹⁰³⁹ V. Prvostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, Dispozitiv, str. 830-831. Prvostepena presuda u predmetu *Milutinović i drugi* na koju upućuje Čorić je od male pomoći, budući da je Pretresno vijeće samo navelo da optuženi u tom predmetu "ima pravo da mu se u izdržavanje kazne uračuna vreme koje je do sada proveo u pritvoru". Prvostepena presuda u predmetu *Milutinović i drugi*, tom 3, Dispozitiv, par. 1208-1212.

3335. Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, stoga smatra da praksa ovog Međunarodnog suda pokazuje da se optuženima koji su bili privremeno pušteni na slobodu ne uračunava u izdržavanje kazne vrijeme koje su privremeno proveli na slobodi i da je puštanje na slobodu pod nadzorom koje je bilo naloženo u predmetu *Popović i drugi* drugačije od privremenog puštanja na slobodu. Uzimajući u obzir praksu ovog Međunarodnog suda, Žalbeno vijeće će sada razmotriti Stojićeve, Petkovićeve, Ćorićeve i Pušićeve argumenate o ograničenjima, uključujući kućni pritvor, koja su im bila nametnuta tokom njihovih privremenih boravaka na slobodi.

3336. Žalbeno vijeće primjećuje da su uslovi koji su bili nametnuti Stojiću, Petkoviću, Ćoriću i Pušiću obuhvatali stalni ili djelimični nadzor od strane hrvatskih vlasti, na naznačenom geografskom području, predaju pasoša, redovno prijavljivanje u naznačenim stanicama policije, zabranu kontakata s pojedincima ili medijima, te izvještavanje o stanju.¹¹⁰⁴⁰ Ono primjećuje, nadalje, da je u nekim slučajevima, s obzirom na okolnosti predmeta i podmaklu fazu postupka, Pretresno vijeće: (1) naložilo kućni pritvor za Stojića i Petkovića;¹¹⁰⁴¹ i (2) naložilo, za Ćorića i

---

¹¹⁰⁴⁰ U vezi sa Stojićem, v. Nalog u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 30. jula 2004., par. 34, str. 11-12; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 17. avgusta 2006., str. 5-6; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 8. decembra 2006., povjerljivi dodatak, str. 6-7; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 9. jula 2007., povjerljivi dodatak, str. 6-7; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 6. decembra 2007., povjerljivi dodatak, str. 6-7; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 21. februara 2008., povjerljivi dodatak, str. 7-8; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 29. aprila 2008., povjerljivi dodatak, str. 1-2; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 24. jula 2008., povjerljivi dodatak, str. 4-5; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 9. decembra 2008., povjerljivi dodatak, str. 4-5; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 24. juna 2009., povjerljivi dodatak, str. 5-6; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 18. decembra 2009., povjerljivi dodatak, str. 22-23; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 20. jula 2010., povjerljivi dodatak, str. 15-16; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 17. decembra 2010., povjerljivi dodatak, str. 18-19; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 24. juna 2011., povjerljivi dodatak, str. 17-18; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 7. decembra 2011., povjerljivi i *ex parte* dodatak 2, str. 15-16. U vezi s Petkovićem, v. Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 17. avgusta 2006., str. 4-5; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 9. jula 2007., povjerljivi dodatak, str. 6-7; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 6. decembra 2007., povjerljivi dodatak, str. 7-8; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 18. decembra 2008., par. 36 i povjerljivi dodatak, str. 4-5; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 6. decembra 2011., par. 44 i povjerljivi dodatak 2, str. 1-2; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 20. marta 2012., str. 7-8; Nalog u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 14. januara 2013., str. 5; Nalog u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 15. marta 2013., str. 5. U vezi s Ćorićem, v. Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 8. decembra 2006., povjerljivi dodatak, str. 7-8; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 17. avgusta 2006., str. 5-6; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 12. juna 2007., povjerljivi dodatak, str. 7-8; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 6. decembra 2007., povjerljivi dodatak, str. 7-8; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 21. februara 2008., povjerljivi dodatak, str. 7-8; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 2. decembra 2011., povjerljivi i *ex parte* dodatak 2, str. 15-16; Nalog u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 15. marta 2012., str. 6; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 7. juna 2012., str. 5; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 6. septembra 2012., str. 5; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 14. decembra 2012., str. 4; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 15. marta 2013., str. 5. U vezi s Pušićem, v. Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 17. avgusta 2006., str. 4-5; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 9. jula 2007., povjerljivi dodatak, str. 6-7; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 6. decembra 2007., povjerljivi dodatak, str. 6-7.

¹¹⁰⁴¹ U vezi sa Stojićem, v. Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 24. juna 2009., par. 28; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 18. decembra 2009., par. 31; Odluka u vezi s

Pušića, uslove kao što su kućni pritvor ili pritvor na naznačenim mjestima kad su bili privremeno pušteni na slobodu radi liječenja ili iz povjerljivih razloga koji su opravdavali Pušićevo privremeno puštanje na slobodu.¹¹⁰⁴² Ono primjećuje da je Pretresno vijeće smatralo da su svi ti uslovi neophodni kako bi se osiguralo da se oni pridržavaju zahtjeva iz pravila 65 Pravilnika, uključujući i to da se pojave na suđenju.¹¹⁰⁴³ Uzimajući u obzir te konkretne okolnosti, te imajući u vidu praksu Međunarodnog suda o kojoj je bilo govora gore, Žalbena vijeće, uz djelimično suprotno mišljenje sudije Liua, smatra da uslovi koji su bili nametnuti Stojiću, Petkoviću, Čoriću i Pušiću nisu bili tako restriktivni da bi bili ravni zadržavanju u pritvoru. Iz istih razloga, Žalbena vijeće, uz suprotno

---

privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 20. jula 2010., par. 33. U drugim slučajevima, Pretresno vijeće je odlučilo da prilagodi uslove tako što je olakšalo uslove kućnog pritvora. Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 17. decembra 2010., par. 38, 40; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 24. juna 2011., par. 35, 39. U vezi s Petkovićem, v. Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 6. februara 2009., par. 46; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 23. juna 2009., par. 29; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 15. decembra 2009., par. 30; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 20. jula 2010., par. 35. U drugim slučajevima, Pretresno vijeće je odlučilo da prilagodi uslove tako što je olakšalo uslove kućnog pritvora. V. Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 21. decembra 2010., par. 30, 32; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 6. jula 2011., par. 36. Pretresno vijeće mu je takođe dopustilo da svakodnevno izlazi iz kuće na određene periode, pod policijskom pratnjom. Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 21. decembra 2010., par. 30; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 6. jula 2011., par. 34. U nekim slučajevima, i Petković je bio privremeno puštan na slobodu u određenim okolnostima. V. Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 6. februara 2009., par. 34-42; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 15. decembra 2009., par. 24, 26; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 20. jula 2010., par. 29; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 21. decembra 2010., par. 27; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 6. jula 2011., par. 29.

¹¹⁰⁴² U vezi s Čorićem, v. Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Čorića od 25. maja 2009., par. 42 i povjerljivi i *ex parte* dodatak, str. 15-16; Druga odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Čorića od 22. juna 2009., str. 5-6; Treća odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Čorića od 14. jula 2009., str. 6-7; Četvrta odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Čorića od 4. septembra 2009., str. 9. V. takođe Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Čorića od 25. jula 2008., par. 30 i povjerljivi dodatak, str. 3-4; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Čorića od 16. decembra 2008., povjerljivi dodatak, str. 5-6; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Čorića od 20. jula 2010., par. 37 i povjerljivi dodatak, str. 15-16; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Čorića od 16. decembra 2010., povjerljivi dodatak, str. 18-19; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Čorića od 4. jula 2011., par. 39, 41 i povjerljivi i *ex parte* dodatak, str. 21-22. U vezi s Pušićem, v. Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 8. decembra 2006., povjerljivi dodatak, str. 6-7; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 25. marta 2008., povjerljivi dodatak, str. 12-13; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 17. decembra 2008., povjerljivi dodatak, str. 15-16; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 25. juna 2009., povjerljivi dodatak, str. 15-16; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 14. decembra 2009., povjerljivi dodatak, str. 19; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 20. jula 2010., povjerljivi dodatak, str. 15-16; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 9. decembra 2010., povjerljivi dodatak, str. 17-18; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 19. aprila 2011., povjerljivi i *ex parte* dodatak, str. 18-19; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 9. decembra 2011., povjerljivi i *ex parte* dodatak, str. 16-17; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 10. decembra 2012., str. 5.

¹¹⁰⁴³ V. npr. Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 17. avgusta 2006., str. 4; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 6. decembra 2007., str. 3, 5; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 21. februara 2008., str. 4-5; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 9. jula 2007., str. 3-4; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 6. decembra 2007., str. 5; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Čorića od 17. avgusta 2006., str. 4-5; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Čorića od 8. decembra 2006., str. 4-5; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Čorića od 12. juna 2007., str. 4; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Čorića od 6. decembra 2007., str. 4-5; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Čorića od 21. februara 2008., str. 4-5; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 17. avgusta 2006., str. 4; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 9. jula 2007., str. 4; Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 6. decembra 2007., str. 4-5.

mišljenje sudije Liua, odbacuje Pušićev argument u vezi s dodatnim izuzetnim faktorom koji iziskuje intervenciju od strane Žalbenog vijeća, u mjeri u kojoj on tvrdi da se period njegovog privremenog boravka na slobodi, koji mu je bio odobren tokom žalbene faze postupka u ovom predmetu zbog toga što mu, između ostalog, odgovarajuće liječenje nije bilo dostupno u PJUN-u, treba uračunati u vrijeme provedeno u pritvoru. Shodno tome, Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, konstatuje da Stojić, Petković, Ćorić i Pušić nisu uspjeli da pokažu da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava u svom tumačenju pravila 101(C) Pravilnika kada periode njihovog privremenog boravka na slobodi, pod propisanim uslovima ili iz povjerljivih razloga, nije uračunalo u vrijeme koje su oni proveli u pritvoru.

4. Zaključak

3337. Iz gore navedenih razloga, Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, zaključuje da Stojić, Petković, Ćorić i Pušić nisu uspjeli da pokažu da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava prilikom tumačenja pravila 101(C) Pravilnika kada periode njihovog privremenog boravka na slobodi nije uračunalo u vrijeme koje su oni proveli u pritvoru. Shodno tome, Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, odbija Stojićevu žalbenu osnovu 57, Petkovićevu žalbenu podosnovu 8.4, Ćorićevu žalbenu osnovu 17 i Pušićevu žalbenu osnovu 8 u relevantnom dijelu.

F. Navodne greške u vezi s poređenjem kazni

1. Žalba tužilaštva (osnova 4 djelimično)

(a) Poređenje s praksom odmjerenja kazni pred ovim Međunarodnim sudom

3338. Tužilaštvo tvrdi da su kazne koje su izrečene u ovom predmetu nerazumne kada se uporede s kaznama izrečenim Stanislavu Galiću i Dragomiru Miloševiću za odgovornost koju snose za opsadu Sarajeva.¹¹⁰⁴⁴ Ono iznosi argument da je humanitarna situacija u istočnom Mostaru u ovom predmetu bila gora od opsade Sarajeva iako je trajala kraće od nje, zato što su zločini koje su žalioци počinili obuhvatali "mnogo širu kampanju etničkog čišćenja" nego zločini koji su počinjeni tokom opsade Sarajeva.¹¹⁰⁴⁵

3339. Stojić, Praljak i Ćorić odgovaraju da se njihove kazne ne mogu porediti s kaznama izrečenim Galiću i Dragomiru Miloševiću.¹¹⁰⁴⁶ Konkretnije, Stojić i Ćorić ukazuju na "izuzetnu" prirodu zločina u predmetu *Galić*.¹¹⁰⁴⁷ Ćorić odgovara da se Žalbeno vijeće u predmetu *Dragomir Milošević* usredsredilo na aktivnu i centralnu ulogu optuženog u zločinima.¹¹⁰⁴⁸ Prlić odgovara da je poređenje koje je napravilo tužilaštvo neutemeljeno.¹¹⁰⁴⁹ Petković tvrdi da tužilaštvo samo ponovo iznosi argumente u vezi s opsadom istočnog Mostara koje je već iznijelo na suđenju.¹¹⁰⁵⁰

3340. Žalbeno vijeće podsjeća da pretresna vijeća nisu dužna da izričito porede predmet protiv jednog optuženog s predmetom protiv drugog optuženog.¹¹⁰⁵¹ Međutim, "razlika između kazni izrečenih u sličnim predmetima može da se smatra 'hirovitom ili preteranom' i da, shodno tome, opravdava intervenciju Žalbenog veća, samo 'ukoliko prevazilazi *razumne* omjere kazni izrečenih u sličnim okolnostima za ista krivična djela".¹¹⁰⁵² Žalbeno vijeće napominje da Pretresno vijeće nije

¹¹⁰⁴⁴ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 367-368, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Galić*, str. 185, Drugostepenu presudu u predmetu *D. Milošević*, str. 144; Repliku tužilaštva, par. 160-166; žalbeni pretres, ŽT. 780 (28. mart 2017.). Tužilaštvo tvrdi da su Galiću i Dragomiru Miloševiću, kao komandantima Sarajevsko-romanijskog korpusa VRS-a, izrečene kazne doživotnog zatvora, odnosno 29 godina zatvora. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 368.

¹¹⁰⁴⁵ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 365-366, 368; Replika tužilaštva, par. 160-166; žalbeni pretres, ŽT. 780 (28. mart 2017.).

¹¹⁰⁴⁶ Stojićev odgovor, par. 205; Praljkov odgovor, par. 195; Ćorićev odgovor, par. 129, 131-132. V. takođe Stojićev odgovor, par. 202-204, 206; žalbeni pretres, ŽT. 810-811, 837 (28. mart 2017.). Stojić takođe iznosi argument da u ovom predmetu postoje značajnije olakšavajuće okolnosti. Stojićev odgovor, par. 205. Praljak i Ćorić tvrde da kazna mora da zavisi od okolnosti predmeta. Praljkov odgovor, par. 195; Ćorićev odgovor, par. 133. Pušić ne odgovara konkretno na argument tužilaštva s tim u vezi. V. Pušićev odgovor, par. 29.

¹¹⁰⁴⁷ Stojićev odgovor, par. 205; Ćorićev odgovor, par. 131.

¹¹⁰⁴⁸ Ćorićev odgovor, par. 132.

¹¹⁰⁴⁹ Prlićev odgovor, par. 233.

¹¹⁰⁵⁰ Petkovićev odgovor, par. 117.

¹¹⁰⁵¹ Drugostepena presuda u predmetu *Kupreškić i drugi*, par. 443.

¹¹⁰⁵² Drugostepena presuda u predmetu *Dorđević*, par. 949, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Limaj i drugi*, par. 135, Presudu po žalbi na kaznu u predmetu *D. Nikolić*, par. 19, Drugostepenu presudu u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 681, Drugostepenu presudu u predmetu *Jelisić*, par. 96.

izričito razmotrilo kazne koje su bile izrečene Galiću i Dragomiru Miloševiću u vezi s opsadom Sarajeva, to jest Galićevu kaznu doživotnog zatvora, odnosno Miloševićevu kaznu od 29 godina zatvora. Žalbeno vijeće primjećuje da opsada istočnog Mostara i opsada Sarajeva možda imaju neka zajednička obilježja,¹¹⁰⁵³ ali da se tužilaštvo – u svom pokušaju da iznese argument da su ti predmeti uporedivi – oslanja samo na taj njihov zajednički aspekt stanja opsade. Konkretno, tužilaštvo ne tvrdi da su zločini i priroda krivičnih djela u dotičnim predmetima bili isti.

3341. Žalbeno vijeće podsjeća da je Pretresno vijeće dužno da izrekne kaznu primjerenu ličnim prilikama optuženog i težini zločina vodeći računa o predmetu u cjelini, što može opravdati odmjeravanje različitih kazni u sličnim predmetima.¹¹⁰⁵⁴ Konkretno, postojanje različitih olakšavajućih i otežavajućih okolnosti može da diktira različite rezultate.¹¹⁰⁵⁵ Pored toga, Žalbeno vijeće smatra da tužilaštvo, time što se oslonilo samo na taj zajednički aspekt stanja opsade, nije pokazalo da kazne koje su izrečene u ovom predmetu nisu u razumnoj mjeri proporcionalne kaznama u drugim predmetima. Shodno tome, tužilaštvo nije uspjelo da pokaže nikakvu primjetnu grešku Pretresnog vijeća u odmjeravanju kazni, u poređenju s drugim predmetima.

3342. S tim u skladu, Žalbeno vijeće odbija žalbenu osnovu tužilaštva 4 u relevantnom dijelu.

(b) Poređenje s nacionalnom praksom odmjeravanja kazni

3343. Tužilaštvo tvrdi da su kazne koje su izrečene Prliću, Stojiću, Praljku, Petkoviću, Čoriću i Pušiću očigledno neadekvatne i da se kose s novijom domaćom praksom u odmjeravanju kazni za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava.¹¹⁰⁵⁶ Ono iznosi argument da su predmeti pred domaćim sudovima koji su se odnosili na odgovornost rukovodilaca koji su proglašeni krivim za "slične, ali manje zločine" rezultirali kaznama u rasponu od 25 godina do doživotnog zatvora.¹¹⁰⁵⁷ Tužilaštvo tvrdi da blage kazne koje je izreklo Pretresno vijeće u značajnoj mjeri podrivaju težinu zločina koji su počinjeni.¹¹⁰⁵⁸ Ono takođe iznosi argument da te kazne, s obzirom na to da nisu u skladu s domaćom praksom na koju se ovdje upućuje, mogu "dovesti u pitanje reputaciju ovog

---

¹¹⁰⁵³ V. Drugostepena presuda u predmetu *Galić*, par. 454, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu u predmetu *Galić*, par. 764; Drugostepenu presudu u predmetu *D. Milošević*, par. 323, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu u predmetu *D. Milošević*, par. 991-994. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 1304.

¹¹⁰⁵⁴ Drugostepena presuda u predmetu *D. Milošević*, par. 327.

¹¹⁰⁵⁵ V. Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 1185; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 2099, 2106; Drugostepena presuda u predmetu *D. Milošević*, par. 327-328. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Galić*, par. 455.

¹¹⁰⁵⁶ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 416-418.

¹¹⁰⁵⁷ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 416-418, fusnote 1307-1316. Konkretno, tužilaštvo ukazuje na predmete iz Perua, Argentine, Kanade, Sjedinjenih Američkih Država, Finske, Švicarske, Ujedinjenog Kraljevstva, Francuske, Španije i Njemačke. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 417, fusnote 1307-1316.

¹¹⁰⁵⁸ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 418.

Međunarodnog suda kao najistaknutijeg međunarodnog sudskog tijela i tribunala".¹¹⁰⁵⁹ Shodno tome, tužilaštvo traži da Žalbeno vijeće konstatuje da je Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoja diskreciona ovlaštenja prilikom odmjeravanja kazni i da te kazne s tim u skladu poveća.¹¹⁰⁶⁰

3344. Stojić, Praljak i Ćorić odgovaraju da je selektivna domaća praksa u vezi s odmjeravanjem kazni na koju upućuje tužilaštvo irelevantna i neumjesna.¹¹⁰⁶¹ Konkretno, Stojić iznosi argument da se praksa odmjeravanja kazni pred nacionalnim sudovima treba ocjenjivati s najvećim oprezom na međunarodnom nivou, budući da je ona ugrađena u svoj specifični pravni okvir i njegova osnovna načela.¹¹⁰⁶² Stojić, Praljak i Ćorić tvrde da je poređenje s drugim predmetima od ograničene pomoći, budući da odmjeravanje kazne iziskuje zasebnu ocjenu konkretnih okolnosti svakog predmeta.¹¹⁰⁶³ Oni takođe iznose argument da relevantne odredbe Statuta i Pravilnika zahtijevaju samo da Pretresno vijeće uzme u obzir praksu odmjeravanja kazne pred sudovima bivše Jugoslavije, koja nije obavezujuća za Međunarodni sud.¹¹⁰⁶⁴ Stojić, Ćorić i Pušić tvrde da, čak i u poređenju s praksom odmjeravanja kazni u bivšoj Jugoslaviji, kazne koje su njima izrečene nisu ni nerazumne ni neprimjereno blage.¹¹⁰⁶⁵ Na kraju, u vezi s argumentom tužilaštva da blage kazne mogu da naruše status Međunarodnog suda, Stojić tvrdi da se takva razmatranja trebaju odbaciti zato što se kazne trebaju odmjeravati samo na osnovu konkretnih okolnosti predmeta.¹¹⁰⁶⁶

3345. Tužilaštvo u svojoj replici odgovara da, suprotno argumentima koje su iznijeli Stojić, Praljak, Ćorić i Pušić, ono ne tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo time što nije uzelo u obzir praksu odmjeravanja kazni pred nacionalnim sudovima.¹¹⁰⁶⁷ Kako navodi tužilaštvo, upućivanje na praksu odmjeravanja kazni pred nacionalnim sudovima u uporedivim predmetima služi da istakne neadekvatnost izrečenih kazni i pokazuje zloupotrebu diskrecionih ovlaštenja.¹¹⁰⁶⁸

---

¹¹⁰⁵⁹ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 418.

¹¹⁰⁶⁰ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 338, 418, 424(d).

¹¹⁰⁶¹ Stojićev odgovor, par. 187-194; Praljkov odgovor, par. 211-214; Ćorićev odgovor, par. 134-136.

¹¹⁰⁶² Stojićev odgovor, par. 189-190. Stojić i Ćorić tvrde da argumenti tužilaštva trebaju biti odbačeni zato što je sudska praksa na koju ono upućuje izvađena iz konteksta svog specifičnog pravnog sistema, koji se razlikuje od prakse Međunarodnog suda. Stojićev odgovor, par. 190; Ćorićev odgovor, par. 135. Stojić, nadalje, ukazuje na činjenicu da pravna regulativa Finske i Švicarske kod kazni doživotnog zatvora predviđa mogućnost uslovnog puštanja na slobodu poslije 12 ili 15 godina. Stojićev odgovor, par. 190.

¹¹⁰⁶³ Stojićev odgovor, par. 191; Praljkov odgovor, par. 212; Ćorićev odgovor, par. 136. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 835-837 (28. mart 2017.).

¹¹⁰⁶⁴ Stojićev odgovor, par. 187-188, 193; Praljkov odgovor, par. 213; Ćorićev odgovor, par. 137-138. V. takođe Pušićev odgovor, par. 31.

¹¹⁰⁶⁵ Stojićev odgovor, par. 193; Ćorićev odgovor, par. 138-140; Pušićev odgovor, par. 31. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 835-837 (28. mart 2017.).

¹¹⁰⁶⁶ Stojićev odgovor, par. 194.

¹¹⁰⁶⁷ Replika tužilaštva, par. 175, gdje se upućuje na Stojićev odgovor, par. 187-194, Praljkov odgovor, par. 211-214, Ćorićev odgovor, par. 134-136, Pušićev odgovor, par. 31. Upor. žalbeni pretres, ŽT. 835-837 (28. mart 2017.).

¹¹⁰⁶⁸ Replika tužilaštva, par. 175-176, 178. V. takođe žalbeni pretres, ŽT. 848-849 (28. mart 2017.). Tužilaštvo takođe iznosi argument da je Stojić u svojim argumentima o uslovnom puštanju na slobodu u Finskoj i Švicarskoj poistovjetio praksu odmjeravanja kazni i izvršenje kazni. Replika tužilaštva, par. 177.

3346. Žalbeno vijeće podsjeća da, iako se u pravosudnim sistemima van bivše Jugoslavije donekle mogu naći smjernice za izricanje odgovarajuće kazne, njima ne smije da se pridaje pretjerana težina.¹¹⁰⁶⁹ Žalbeno vijeće podsjeća, nadalje, da pretresna vijeća raspolažu širokim diskrecionim ovlaštenjima prilikom odmjeravanja odgovarajuće kazne, zbog toga što imaju obavezu da individualiziraju kazne kako bi one odgovarale prilikama optuženog i težini zločina.¹¹⁰⁷⁰ U ovom slučaju, tužilaštvo u suštini iznosi argument da, kada se posmatraju naspram domaće prakse u vezi s odmjeravanjem kazni, kazne koje je izreklo Pretresno vijeće nisu adekvatne.¹¹⁰⁷¹ Međutim, osim što upućuje na nekoliko "sličnih, ali manjih" predmeta pred nacionalnim sudovima u kojima su izrečene teže kazne, tužilaštvo ne potkrepljuje postojanje bilo kakve primjetne greške Pretresnog vijeća u primjeni njegovih diskrecionih ovlaštenja prilikom odmjeravanja kazni. Shodno tome, Žalbeno vijeće konstatuje da tužilaštvo, svojim upućivanjem na sudsku praksu nacionalnih sudova, nije uspjelo da pokaže da su kazne koje su izrečene u ovom predmetu u tolikoj mjeri nerazumne ili očigledno nepravedne da bi Žalbeno vijeće moglo da zaključi da je Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoja diskreciona ovlaštenja. S tim u skladu, Žalbeno vijeće konstatuje da nije potrebno da razmatra spekulativni argument tužilaštva da blage kazne dovode do rizika od narušavanja statusa ovog Međunarodnog suda.

3347. Shodno tome, Žalbeno vijeće odbija žalbenu osnovu tužilaštva 4 u relevantnom dijelu.

2. Ćorićeva žalba (osnova 16 djelimično)

3348. Ćorić tvrdi da je Pretresno vijeće prekršilo relevantnu odredbu Zakona o krivičnom postupku SFRJ kada je dvostruko uračunalo njegov položaj vlasti.¹¹⁰⁷² On tvrdi da je takvo dvostruko uračunavanje nedopustivo prema "postojećem Zakonu o krivičnom postupku SFRJ", pozivajući se na "KZ SFRJ čl. 41 dio 1".¹¹⁰⁷³ Ćorić iznosi argument da, shodno tome, njegova kazna treba biti znatno umanjena.¹¹⁰⁷⁴

3349. Tužilaštvo odgovara da Ćorićeve argumente treba odbaciti zato što se on ne poziva ni na jedan dokaz iz spisa prvostepenog postupka u kojem se identifikuje izvor iz kojeg je preuzet "KZ

---

¹¹⁰⁶⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Galić*, par. 443. Nadalje, kao što je Pretresno vijeće ispravno navelo, iako se i u Statutu i u Pravilniku predviđa da pretresna vijeća treba da uzimaju u obzir opštu praksu u vezi s kaznama zatvora pred sudovima u bivšoj Jugoslaviji, takva praksa nema obavezujuće dejstvo za ovaj Međunarodni sud. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1293. V. takođe član 24(1) Statuta; pravilo 101(B)(iii) Pravilnika; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 2087; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1830; Drugostepena presuda u predmetu *Krstić*, par. 260, 262.

¹¹⁰⁷⁰ V. gore, par. 3204. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 1293.

¹¹⁰⁷¹ V. gore, par. 3343.

¹¹⁰⁷² Ćorićev žalbeni podnesak, par. 324.

¹¹⁰⁷³ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 324 i fusnota 856.

¹¹⁰⁷⁴ Ćorićev žalbeni podnesak, par. 332.

SFRJ čl. 41 dio 1".¹¹⁰⁷⁵ Ono iznosi argument da se, u mjeri u kojoj se Ćorić oslanja na Zakon o krivičnom postupku SFRJ kako se on navodi u dokaznom predmetu 2D00906, čini da ništa u toj odredbi ne ide u prilog njegovoj tvrdnji.¹¹⁰⁷⁶

3350. Žalbena vijeće napominje da Ćorić u svojim argumentima nije jasno identifikovao pravni izvor na koji se oslonio. U mjeri u kojoj on upućuje na Zakon o krivičnom postupku SFRJ, Žalbena vijeće primjećuje da se iz Prvostepene presude vidi da Pretresno vijeće jeste uzelo u obzir odredbe relevantne za odmjeravanje kazne koje su sadržane u tom Zakonu, uključujući član 41.¹¹⁰⁷⁷ S tim u vezi, Žalbena vijeće napominje da član 41(1) predviđa, dijelom, da se kazna za neko krivično djelo odmjerava uzimajući u obzir "sve okolnosti što utječu da kazna bude manja ili veća [...] a osobito: stupanj krivične odgovornosti, pobude iz kojih je djelo počinjeno, jakost ugrožavanja ili povrede zaštićenoga dobra, [i] okolnosti uz koje je djelo počinjeno".¹¹⁰⁷⁸ Žalbena vijeće ne vidi kako bi ova odredba mogla biti od bilo kakvog značaja za Ćorićeve argumente ili pokazati bilo kakvu primjetnu grešku u načinu na koji je Pretresno vijeće razmotrilo njegov položaj vlasti prilikom odmjeravanja njegove kazne.

3351. S tim u skladu, Žalbena vijeće odbija Ćorićevu žalbenu osnovu 16 u relevantnom dijelu.

3. Pušićeva žalba (osnova 8 djelimično)

3352. Pušić tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što nije objasnilo kako je uzelo u obzir praksu odmjeravanja kazni pred sudovima u bivšoj Jugoslaviji kad mu je izreklo kaznu od deset godina zatvora.¹¹⁰⁷⁹ Pušić takođe tvrdi da Pretresno vijeće nije objasnilo zbog čega je njegovo ponašanje zavrijedilo 50 posto maksimalne kazne koja se može izreći shodno Krivičnom zakonu SFRJ.¹¹⁰⁸⁰

3353. Tužilaštvo odgovara da Pušić nije uspio da pokaže kako je Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoja diskreciona ovlaštenja time što je: (1) uzelo u obzir praksu odmjeravanja sudskih kazni u

---

¹¹⁰⁷⁵ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, fusnota 1321.

¹¹⁰⁷⁶ Odgovor tužilaštva na Ćorićevu žalbu, fusnota 1321. U odgovor na to, tužilaštvo upućuje na dokazni predmet 2D00907 (Krivični zakon BiH). Međutim, Žalbena vijeće smatra da je kod navođenja broja dokaznog predmeta napravljena tipografska greška i da je namjera bila da se uputi na dokazni predmet 2D00906 (Krivični zakon SFRJ).

¹¹⁰⁷⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1292. V. član 24 Statuta; pravilo 101 Pravilnika.

¹¹⁰⁷⁸ Dokazni predmet 2D00906, str. 13.

¹¹⁰⁷⁹ Pušićev žalbeni podnesak, par. 247. Žalbena vijeće napominje da se čini da Prlić u svom odgovoru na Žalbeni podnesak tužilaštva izlaže slične argumente. Konkretno, Prlić tvrdi da je njegova kazna očigledno pretjerana zato što je Pretresno vijeće pogriješilo time što je propustilo da uzme u obzir praksu odmjeravanja kazni u bivšoj Jugoslaviji. V. Prlićev odgovor, par. 241-242. Na osnovu Uputstva o formalnim uslovima, podnesak respondenta je ograničen na argumente koji se iznose kao odgovor na žalbeni podnesak, a respondent može da iznese dodatne žalbene osnove u prilog oslobađajućoj presudi. Uputstvo o formalnim uslovima, par. 5. Budući da se Prlićevi argumenti ne odnose na oslobađajuću presudu i, shodno tome, nisu u skladu s Uputstvom, Žalbena vijeće te argumente neće razmatrati.

¹¹⁰⁸⁰ Pušićev žalbeni podnesak, par. 247, gdje se upućuje, između ostalog, na član 38 Krivičnog zakona SFRJ.

bivšoj Jugoslaviji; i (2) što mu je izreklo kaznu koja odražava obim i težinu zločina za koje je osuđen.¹¹⁰⁸¹ Tužilaštvo iznosi argument da Pretresno vijeće nije vezano praksom odmjeravanja sudskih kazni u bivšoj Jugoslaviji, ali da, zapravo, jeste izreklo kaznu koja je unutar raspona kazni koje su u bivšoj Jugoslaviji bile predviđene za slične predmete.¹¹⁰⁸²

3354. Žalbeno vijeće podsjeća da su pretresna vijeća dužna da uzmu u obzir opštu praksu u vezi s kaznama zatvora na sudovima bivše Jugoslavije, ali da nisu dužna da je i slijede.¹¹⁰⁸³ Pored toga, Žalbeno vijeće podsjeća da ništa ne sprečava Međunarodni sud da izriče teže ili blaže kazne od onih koje bi bile izrečene u pravosudnom režimu bivše Jugoslavije.¹¹⁰⁸⁴ Žalbeno vijeće primjećuje da je, prilikom odmjeravanja kazne, Pretresno vijeće eksplicitno uputilo na relevantne odredbe Krivičnog zakona SFRJ,¹¹⁰⁸⁵ uključujući član 38, koji je kao maksimalnu zatvorsku kaznu koja se može izreći predviđao kaznu od 20 godina zatvora.¹¹⁰⁸⁶ Pretresno vijeće je, nakon što je razmotrilo nekoliko faktora bitnih za odmjeravanje kazne, izreklo Pušiću jedinstvenu kaznu od deset godina zatvora.¹¹⁰⁸⁷ U tom svjetlu, te uzimajući u obzir da Pretresno vijeće raspolaže širokim diskrecionim ovlaštenjima za odmjeravanje primjerene kazne,¹¹⁰⁸⁸ Žalbeno vijeće konstatuje da Pušićev navod da je Pretresno vijeće pogriješilo kada nije objasnilo kako je uzelo u obzir praksu odmjeravanja sudskih kazni u bivšoj Jugoslaviji ne pokazuje nikakvu primjetnu grešku u zaključku Pretresnog vijeća kojim mu je izreklo kaznu od deset godina zatvora.

3355. S tim u skladu, Žalbeno vijeće odbija Pušićevu žalbenu osnovu 8 u relevantnom dijelu.

4. Zaključak

3356. Iz gore navedenih razloga, Žalbeno vijeće konstatuje da tužilaštvo, Ćorić i Pušić nisu uspjeli da pokažu da je Pretresno vijeće napravilo bilo kakvu primjetnu grešku u primjeni svojih diskrecionih ovlaštenja. Shodno tome, Žalbeno vijeće odbija žalbenu osnovu tužilaštva 4, Ćorićevu žalbenu osnovu 16 i Pušićevu žalbenu osnovu 8, sve u relevantnim dijelovima.

---

¹¹⁰⁸¹ Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 232.

¹¹⁰⁸² Odgovor tužilaštva na Pušićevu žalbu, par. 232.

¹¹⁰⁸³ V. član 24(1) Statuta; pravilo 101(B)(iii) Pravilnika; Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 2087; Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1830; Drugostepena presuda u predmetu *Krstić*, par. 260, 262.

¹¹⁰⁸⁴ Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 2087; Drugostepena presuda u predmetu *Krstić*, par. 262.

¹¹⁰⁸⁵ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1291-1292.

¹¹⁰⁸⁶ V. dokazni predmet 2D00906, str. 12. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 1291.

¹¹⁰⁸⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1376-1386, Dispozitiv, str. 431.

¹¹⁰⁸⁸ V. gore, par. 3204. V. takođe Prvostepena presuda, tom 4, par. 1293.

G. Zaključak

3357. S obzirom na gore navedeno, Žalbeno vijeće prihvata žalbenu osnovu tužilaštva 4 u relevantnom dijelu, u mjeri u kojoj se ona odnosi na Čorićevu odgovornost po članu 7(3) Statuta. Eventualni uticaj ovog zaključka na Čorićevu kaznu biće razmotren u odjeljku dolje.

3358. Žalbeno vijeće odbija, uz suprotno mišljenje sudije Liua, Stojićevu žalbenu osnovu 57, Petkovićevu žalbenu podosnovu 8.4, Čorićevu žalbenu osnovu 17 i Pušićevu žalbenu osnovu 8, u relevantnom dijelu, u vezi s uračunavanjem vremena provedenog u pritvoru u izdržavanje kazne. Ono, nadalje, odbacuje sve preostale prigovore vezane za odmjeravanje kazne.

H. Uticaj zaključaka Žalbenog vijeća na kazne

3359. Žalbeno vijeće podsjeća da je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da su ubistvo i hotimično lišavanje života bili dio ZZP-a od januara 1993. i da je konstatovalo da preostali zaključci pokazuju da su ubistvo i hotimično lišavanje života bili dio ZZP-a od juna 1993.¹¹⁰⁸⁹

3360. U vezi s Prlićem, Žalbeno vijeće podsjeća da je poništilo njegove osuđujuće presude za: (1) progon, ubistvo i nehumana djela kao zločine protiv čovječnosti i za hotimično lišavanje života i nečovječno postupanje kao teške povrede Ženevskih konvencija u vezi s ubijanjem sedam civila u selu Duša, opština Gornji Vakuf;¹¹⁰⁹⁰ (2) progon kao zločin protiv čovječnosti u vezi s uništavanjem kuća u opštini Gornji Vakuf tokom napada 18. januara 1993.;¹¹⁰⁹¹ (3) ubistvo kao zločin protiv čovječnosti i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija, za lišavanje života dva nenaoružana muškarca u selu Tošćanica, opština Prozor,¹¹⁰⁹² kao i za ubistva povezana sa zatočenjima, počinjena u opštini Jablanica u aprilu 1993.;¹¹⁰⁹³ (4) progon kao zločin protiv čovječnosti i protivpravno terorisanje civila kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s rušenjem Starog mosta u Mostaru;¹¹⁰⁹⁴ i (5) uništavanje imovine širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvedeno je protivpravno i bezobzirno, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s uništavanjem kuća i zgrada u opštini Vareš.¹¹⁰⁹⁵ Žalbeno vijeće je takođe poništilo zaključak Pretresnog vijeća da je Prlić doprinio UZP-u tako što je minimizirao ili pokušao da poredne odgovornost snaga HVO-a za rušenje Starog mosta.¹¹⁰⁹⁶ Međutim, Prlić je i dalje

---

¹¹⁰⁸⁹ V. gore, par. 882, 886, 1014.

¹¹⁰⁹⁰ V. gore, par. 441-443, 578.

¹¹⁰⁹¹ V. gore, par. 453, 578.

¹¹⁰⁹² V. gore, par. 886, 1014.

¹¹⁰⁹³ V. gore, par. 2846, 2848.

¹¹⁰⁹⁴ V. gore, par. 426, 578.

¹¹⁰⁹⁵ V. gore, par. 343, 345, 381. Upor. gore, par. 3079 a) i fusnota 10106, par. 3097.

¹¹⁰⁹⁶ V. gore, par. 1246, 1400.

osuđen za veoma teške zločine. U ovim okolnostima, uzimajući u obzir ograničenu prirodu ovih poništenja, Žalbeno vijeće konstatuje da nije opravdano nikakvo umanjeње kazne. S tim u skladu, Žalbeno vijeće potvrđuje Prličevu kaznu od 25 godina zatvora.

3361. U vezi sa Stojićem, Žalbeno vijeće podsjeća da je poništilo njegove osuđujuće presude¹¹⁰⁹⁷ za: (1) progon, ubistvo i nehumana djela kao zločine protiv čovječnosti, kao i za hotimično lišavanje života i nečovječno postupanje kao teške povrede Ženevskih konvencija u vezi s ubijanjem sedam civila u selu Duša, opština Gornji Vakuf;¹¹⁰⁹⁸ (2) progon kao zločin protiv čovječnosti u vezi s uništavanjem kuća u opštini Gornji Vakuf tokom napada 18. januara 1993.;¹¹⁰⁹⁹ (3) ubistvo kao zločin protiv čovječnosti i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija, za lišavanje života dva nenaoružana muškarca u selu Toščanica, opština Prozor;¹¹¹⁰⁰ (4) progon kao zločin protiv čovječnosti i protivpravno terorisanje civila kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s rušenjem Starog mosta u Mostaru;¹¹¹⁰¹ i (5) uništavanje imovine širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvedeno je protivpravno i bezobzirno, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s uništavanjem kuća i zgrada u opštini Vareš.¹¹¹⁰² Žalbeno vijeće podsjeća, nadalje, da se Stojić ne može proglasiti odgovornim za zločine koji su se desili poslije 15. novembra 1993.¹¹¹⁰³ Međutim, Stojić je i dalje osuđen za veoma teške zločine. U ovim okolnostima, uzimajući u obzir ograničenu prirodu ovih poništenja, Žalbeno vijeće konstatuje da nije opravdano nikakvo umanjeње kazne. S tim u skladu, Žalbeno vijeće potvrđuje Stojićevu kaznu od 20 godina zatvora.

3362. U vezi s Praljkom, Žalbeno vijeće podsjeća da je poništilo njegove osuđujuće presude za: (1) progon, ubistvo i nehumana djela kao zločine protiv čovječnosti, i za hotimično lišavanje života i nečovječno postupanje kao teške povrede Ženevskih konvencija u vezi s ubijanjem sedam civila u selu Duša, opština Gornji Vakuf;¹¹¹⁰⁴ (2) progon kao zločin protiv čovječnosti u vezi s uništavanjem kuća u opštini Gornji Vakuf tokom napada 18. januara 1993.;¹¹¹⁰⁵ (3) ubistvo kao zločin protiv čovječnosti i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija, za lišavanje

---

¹¹⁰⁹⁷ Žalbeno vijeće je takođe poništilo Stojićevu osuđujuću presudu, shodno odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, za ubistvo kao zločin protiv čovječnosti i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija u vezi s ubijanjem zatočenika s Heliograma tokom prisilnog rada ili dok su bili korišteni kao živi štit. Međutim, Stojić je u vezi s tim ubijanjima i dalje osuđen za ista krivična djela shodno odgovornosti po prvoj kategoriji UZP-a. V. gore, fusnota 10171.

¹¹⁰⁹⁸ V. gore, par. 441-443, 578.

¹¹⁰⁹⁹ V. gore, par. 453, 578.

¹¹¹⁰⁰ V. gore, par. 886, 1014.

¹¹¹⁰¹ V. gore, par. 426, 578.

¹¹¹⁰² V. gore, par. 343, 345, 381. Upor. gore, par. 3002 i fusnota 9850, par. 3092 i fusnota 10172.

¹¹¹⁰³ V. gore, par. 1807, fusnota 5395.

¹¹¹⁰⁴ V. gore, par. 441-443, 578.

¹¹¹⁰⁵ V. gore, par. 453, 578.

života dva nenaoružana muškarca u selu Tošćanica, opština Prozor;¹¹¹⁰⁶ i (4) progon kao zločin protiv čovječnosti i protivpravno terorisanje civila kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s rušenjem Starog mosta u Mostaru;¹¹¹⁰⁷ i (5) uništavanje imovine širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvedeno je protivpravno i bezobzirno, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s uništavanjem kuća i zgrada u opštini Vareš.¹¹¹⁰⁸ Žalbeno vijeće je takođe konstatovalo da se Praljak ne može proglasiti odgovornim za zločine koji su se desili poslije 9. novembra 1993.¹¹¹⁰⁹ Žalbeno vijeće je konstatovalo, nadalje, da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je Praljak omogućio zločine koji su počinjeni 23. oktobra 1993. u Stupnom Dolu, opština Vareš, tako što je doprinio njihovom prikrivanju.¹¹¹¹⁰ Međutim, Praljak je i dalje osuđen za veoma teške zločine. U ovim okolnostima, uzimajući u obzir ograničenu prirodu ovih poništenja, Žalbeno vijeće konstatuje da nije opravdano nikakvo umanjenje kazne. S tim u skladu, Žalbeno vijeće potvrđuje Praljkovu kaznu od 20 godina zatvora.

3363. U vezi s Petkovićem, Žalbeno vijeće podsjeća da je poništilo njegove osuđujuće presude¹¹¹¹¹ za: (1) progon, ubistvo i nehumana djela kao zločine protiv čovječnosti, i za hotimično lišavanje života i nečovječno postupanje kao teške povrede Ženevskih konvencija u vezi s ubijanjem sedam civila u selu Duša, opština Gornji Vakuf;¹¹¹¹² (2) progon kao zločin protiv čovječnosti u vezi s uništavanjem kuća u opštini Gornji Vakuf tokom napada 18. januara 1993.;¹¹¹¹³ (3) ubistvo kao zločin protiv čovječnosti i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija, za lišavanje života dva nenaoružana muškarca u selu Tošćanica, opština Prozor;¹¹¹¹⁴ (4) progon kao zločin protiv čovječnosti i protivpravno terorisanje civila kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s rušenjem Starog mosta u Mostaru;¹¹¹¹⁵ i (5) uništavanje imovine širokih razmjera i oduzimanje imovine koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvedeno je protivpravno i bezobzirno, kao teške povrede Ženevskih konvencija, u vezi s uništavanjem kuća i zgrada, kao i krađe počinjene u opštini Vareš.¹¹¹¹⁶ Nadalje, Žalbeno vijeće je zaključilo da je

---

¹¹¹⁰⁶ V. gore, par. 886, 1014.

¹¹¹⁰⁷ V. gore, par. 426, 578.

¹¹¹⁰⁸ V. gore, par. 343, 345, 381. Upor. gore, par. 3002 i fusnota 9850, par. 3093 i fusnota 10179

¹¹¹⁰⁹ V. gore, par. 1984-1985, 2000-2003, 2026, 2084.

¹¹¹¹⁰ V. gore, par. 2053-2054, 2059-2062, 2084.

¹¹¹¹¹ Žalbeno vijeće je takođe poništilo zaključke Pretresnog vijeća da je Petković odgovoran, po prvoj kategoriji UZP-a, za uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s uništavanjem Baba Beširove džamije u opštini Mostar i džamije u Skrobućanima u opštini Prozor. Međutim, Žalbeno vijeće ga je u vezi s uništavanjem tih džamija proglasilo odgovornim za ovo krivično djelo po trećoj kategoriji UZP-a. V. gore, par. 2454-2455, 2468.

¹¹¹¹² V. gore, par. 441-443, 578.

¹¹¹¹³ V. gore, par. 453, 578.

¹¹¹¹⁴ V. gore, par. 886, 1014.

¹¹¹¹⁵ V. gore, par. 426, 578.

¹¹¹¹⁶ V. gore, par. 343, 345, 381. Upor. gore, par. 2899-2900 i fusnota 9522, par. 3002 i fusnota 9850, par. 3094 i fusnota 10182.

Pretno vijeće pogriješilo kada je konstatovalo da je Petković: (1) nastavio da angažuje Ppukovnju "Bruno Bušić" u opštini Jablanica u aprilu 1993., uprkos tome što je znao za ranije zločinačko ponašanje njenih pripadnika u opštini Gornji Vakuf;¹¹¹¹⁷ i (2) direktno doprinio zločinima počinjenim u gradu Varešu i Stupnom Dolu, opština Vareš.¹¹¹¹⁸ Petković je i dalje osuđen za veoma teške zločine. U ovim okolnostima, uzimajući u obzir ograničenu prirodu ovih poništenja, Žalbeno vijeće konstatuje da nije opravdano nikakvo umanjeње kazne. S tim u skladu, Žalbeno vijeće potvrđuje Petkovićevu kaznu od 20 godina zatvora.

3364. U vezi s Ćorićem, Žalbeno vijeće podsjeća da je poništilo njegove osuđujuće presude za: (1) progon, ubistvo i nehumana djela kao zločine protiv čovječnosti, i za hotimično lišavanje života i nečovječno postupanje kao teške povrede Ženevskih konvencija u vezi s ubijanjem sedam civila u selu Duša, opština Gornji Vakuf;¹¹¹¹⁹ (2) progon kao zločin protiv čovječnosti u vezi s uništavanjem kuća u opštini Gornji Vakuf tokom napada 18. januara 1993.;¹¹¹²⁰ (3) ubistvo kao zločin protiv čovječnosti i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija, za lišavanje života dva nenaoružana muškarca u selu Toščanica, opština Prozor;¹¹¹²¹ (4) progon kao zločin protiv čovječnosti i protivpravno terorisanje civila kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s rušenjem Starog mosta u Mostaru;¹¹¹²² i (5) uništavanje imovine širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvedeno je protivpravno i bezobzirno, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s uništavanjem kuća i zgrada u opštini Vareš.¹¹¹²³ Žalbeno vijeće podsjeća, nadalje, da je poništilo zaključke Pretresnog vijeća o Ćorićevoj ulozi u UZP-u u svojstvu ministra unutrašnjih poslova počev od 10. novembra 1993. i ukinulo njegove osuđujuće presude u vezi s njegovom odgovornošću na osnovu UZP-a u svojstvu ministra unutrašnjih poslova.¹¹¹²⁴ Na kraju, Žalbeno vijeće je zaključilo da je Pretresno vijeće pogriješilo zbog toga što, u svrhu odmjeravanja kazne, nije uzelo u obzir Ćorićevu odgovornost nadređenog za zločine koje su pripadnici Vojne policije počinili u opštini Prozor u oktobru 1992. putem djela krađe i uništavanja imovine.¹¹¹²⁵ Međutim, Ćorić je i dalje osuđen za veoma teške zločine. U ovim okolnostima, uzimajući u obzir ograničenu prirodu ovih poništenja, Žalbeno vijeće konstatuje da nije opravdano nikakvo umanjeње kazne. S tim u skladu, Žalbeno vijeće potvrđuje Ćorićevu kaznu od 16 godina zatvora.

¹¹¹¹⁷ V. gore, par. 2361, 2367-2368, 2468. V. takođe gore, par. 2176, 2356-2357.

¹¹¹¹⁸ V. gore, par. 2280, 2294, 2468.

¹¹¹¹⁹ V. gore, par. 441-443, 578.

¹¹¹²⁰ V. gore, par. 453, 578.

¹¹¹²¹ V. gore, par. 886, 1014.

¹¹¹²² V. gore, par. 426, 578.

¹¹¹²³ V. gore, par. 343, 345, 381. Upor. gore, par. 3079 e) i fusnota 10121, par. 3097.

¹¹¹²⁴ V. gore, par. 105, 2473.

¹¹¹²⁵ V. gore, par. 3238-3240, 3259.

3365. U vezi s Pušićem, Žalbeno vijeće podsjeća da je poništilo njegove osuđujuće presude za: (1) ubistvo kao zločin protiv čovječnosti i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija, za lišavanje života dva nenaoružana muškarca u selu Tošćanica, opština Prozor;¹¹¹²⁶ (2) progon kao zločin protiv čovječnosti i protivpravno terorisanje civila kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s rušenjem Starog mosta u Mostaru;¹¹¹²⁷ i (3) uništavanje imovine širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvedeno je protivpravno i bezobzirno, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s uništavanjem kuća i zgrada u opštini Vareš.¹¹¹²⁸ Žalbeno vijeće podsjeća, nadalje, da je poništilo zaključak Pretresnog vijeća da je Pušić doprinio UZP-u tako što je omogućio raseljenje stanovništva iz Sovića i Doljana 5. maja 1993., poricao protjerivanje žena, djece i starijih osoba iz opštine Čapljina, te propustio da preduzme mjere u cilju rješavanja problema vezanih za uslove zatočenja i zlostavljanje zatočenika.¹¹¹²⁹ Međutim, Pušić je i dalje osuđen za veoma teške zločine. U ovim okolnostima, uzimajući u obzir ograničenu prirodu ovih poništenja, Žalbeno vijeće konstatuje da nije opravdano nikakvo umanjenje kazne. S tim u skladu, Žalbeno vijeće potvrđuje Pušićevu kaznu od 10 godina zatvora.

---

¹¹¹²⁶ V. gore, par. 886, 1014.

¹¹¹²⁷ V. gore, par. 426, 578.

¹¹¹²⁸ V. gore, par. 343, 345, 381. Upor. gore, par. 3003.

¹¹¹²⁹ V. gore, par. 2712, 2722, 2733, 2772, 2832.

XII. DISPOZITIV

3366. Iz gore navedenih razloga, **ŽALBENO VIJEĆE,**

NA OSNOVU člana 25 Statuta i pravila 117 i 118 Pravilnika;

IMAJUĆI U VIDU pismene podneske svake od strana u postupku i argumentaciju izloženu na žalbenom pretresu održanom 20.-24. i 27.-28. marta 2017.;

ZASJEDAJUĆI na otvorenoj sjednici;

U VEZI S JADRANKOM PRLIĆEM,

ODBIJA Prlićevu žalbu u cijelosti;

PONIŠTAVA, shodno tome što je prihvatilo Stojićevu žalbenu podosnovu 45.1 i Praljkovu žalbenu osnovu 12, osuđujuće presude koje su Prliću, kao učesniku UZP-a, izrečene za: (1) progon, ubistvo i nehumana djela kao zločine protiv čovječnosti, i za hotimično lišavanje života i nečovječno postupanje kao teške povrede Ženevskih konvencija, u vezi s ubijanjem sedam civila u selu Duša, opština Gornji Vakuf (tačke 1, 2, 3, 15 i 16, sve djelimično); (2) ubistvo kao zločin protiv čovječnosti i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija, za lišavanje života dva nenaoružana muškarca u selu Tošćanica, opština Prozor (tačke 2 i 3, obje djelimično); i (3) ubistvo kao zločin protiv čovječnosti i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija, za ubistva koja se dovode u vezu sa zatočenjima, počinjena u opštini Jablanica u aprilu 1993. (tačke 2 i 3, obje djelimično);

PONIŠTAVA, shodno tome što je prihvatilo dodatne žalbene osnove koje su Prlić, Stojić, Praljak, odnosno Ćorić iznijeli kao odgovor na žalbenu osnovu tužilaštva 3, osuđujuće presude koje su Prliću, kao učesniku UZP-a, izrečene za: (1) progon kao zločin protiv čovječnosti u vezi s uništavanjem kuća u opštini Gornji Vakuf tokom napada 18. januara 1993. (tačka 1, djelimično); i (2) uz suprotno mišljenje sudije Pocara, progon kao zločin protiv čovječnosti i protivpravno terorisanje civila kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s rušenjem Starog mosta u Mostaru (tačke 1 i 25, obje djelimično);

PONIŠTAVA, *proprio motu*, osuđujuću presudu koja je Prliću, kao učesniku UZP-a, izrečena za uništavanje imovine širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvedeno je protivpravno i bezobzirno, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s uništavanjem kuća i zgrada u opštini Vareš (tačka 19, djelimično);

POTVRĐUJE, uz suprotno mišljenje sudije Liua u vezi s tačkom 25 i djelimično suprotno mišljenje sudije Pocara u vezi s tačkama 2, 3 i 21, preostale osuđujuće presude koje su Prliću izrečene po tačkama 1-13, 15-16, 18-19, 21-25;

PRIHVATA, uz suprotno mišljenje sudije Liua, žalbenu osnovu tužilaštva 1(C) u vezi s Prličevom odgovornošću u svojstvu učesnika UZP-a, za incidente koji su izloženi u paragrafima 3079 i 3114 ove Presude, ali **ODBIJA** da poništi oslobađajuće presude koje su s tim u vezi bile izrečene, ili da naloži ponovno suđenje ili ustupanje;

PRIHVATA, uz suprotno mišljenje sudije Liua, žalbenu osnovu tužilaštva 1(E), djelimično, i **KONSTATUJE**, uz suprotno mišljenje sudije Liua, da je Pretresno vijeće pogrešno zaključilo da Prlić nije kriv za počinjenje, putem svog učešća u UZP-u, ubistva kao zločina protiv čovječnosti i hotimičnog lišavanja života kao teške povrede Ženevskih konvencija u vezi s lišavanjem života: (1) jednog zatočenog Muslimana u Zatvoru u Dretelju dana 16. jula 1993.; i (2) jednog zatočenika u Zatočeničkom centru Vojno dana 5. decembra 1993. (tačke 2 i 3, obje djelimično), ali **ODBIJA** da mu s tim u vezi izrekne nove osuđujuće presude;

PRIHVATA žalbenu osnovu tužilaštva 2 u vezi s Prličevom odgovornošću nadređenog za incidente koji su izloženi u paragrafima 3134 i 3151 Presude, ali **ODBIJA** da poništi oslobađajuće presude koje su s tim u vezi izrečene, ili da naloži ponovno suđenje ili ustupanje;

PRIHVATA žalbenu osnovu tužilaštva 3, djelimično, i **KONSTATUJE** da je Pretresno vijeće pogriješilo time što nije izreklo osuđujuće presude za bezobzirno razaranje gradova, naselja ili sela, ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s uništavanjem, tokom napada: (1) imovine Muslimana u opštini Prozor u periodu od maja ili juna do početka jula 1993.; i (2) džamija u istočnom Mostaru, opština Mostar, u periodu od juna do decembra 1993. (tačka 20, djelimično), ali **ODBIJA** da Prliću s tim u vezi izrekne nove osuđujuće presude;

ODBIJA žalbu tužilaštva u vezi s Prličem u svim drugim aspektima;

POTVRĐUJE kaznu od 25 godina zatvora, s tim da mu se, u skladu s pravilom 101(C) Pravilnika, u izdržavanje kazne uračuna period koji je već proveo u pritvoru;

U VEZI S BRUNOM STOJICEM,

USVAJA Stojićevu žalbenu podosnovu 45.1 i **PONIŠTAVA** osuđujuće presude koje su mu, kao učesniku UZP-a, izrečene za progon, ubistvo i nehumana djela kao zločine protiv čovječnosti i za

hotimično lišavanje života i nečovječno postupanje kao teške povrede Ženevskih konvencija u vezi s ubijanjem sedam civila u selu Duša, opština Gornji Vakuf (tačke 1, 2, 3, 15 i 16, sve djelimično);

ODBIJA, uz djelimično suprotno mišljenje sudije Liua i djelimično suprotno mišljenje sudije Pocara, Stojićevu žalbu u svim drugim aspektima;

PONIŠTAVA, shodno tome što je prihvatilo Stojićevu žalbenu podosnovu 45.1 i Praljkovu žalbenu osnovu 12, osuđujuće presude koje su Stojiću, kao učesniku UZP-a, izrečene za ubistvo kao zločin protiv čovječnosti i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija za lišavanje života dva nenaoružana muškarca u selu Tošćanica, opština Prozor (tačke 2 i 3, obje djelimično);

PONIŠTAVA, shodno tome što je prihvatilo dodatne žalbene osnove koje su Prlić, Stojić, Praljak, odnosno Ćorić iznijeli kao odgovor na žalbenu osnovu tužilaštva 3, osuđujuće presude koje su Stojiću, kao učesniku UZP-a, izrečene za: (1) progon kao zločin protiv čovječnosti, u vezi s uništavanjem kuća u opštini Gornji Vakuf tokom napada 18. januara 1993. (tačka 1, djelimično); i (2) uz suprotno mišljenje sudije Pocara, progon kao zločin protiv čovječnosti i protivpravno terorisanje civila kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s rušenjem Starog mosta u Mostaru (tačke 1 i 25, obje djelimično);

PONIŠTAVA, *proprio motu*, osuđujuću presudu koja je Stojiću, kao učesniku UZP-a, izrečena za uništavanje imovine širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvedeno je protivpravno i bezobzirno, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s uništavanjem kuća i zgrada u opštini Vareš (tačka 19, djelimično);

PONIŠTAVA, *proprio motu*, osuđujuću presudu koja je Stojiću, kao učesniku UZP-a, shodno odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, izrečena za ubistvo kao zločin protiv čovječnosti i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s ubijanjem zatočenika s Heliograma tokom prisilnog rada ili dok su bili korišteni kao živi štit, ali **POTVRĐUJE** osuđujuće presude za ista krivična djela koje su mu u vezi s tim ubijanjima izrečene shodno odgovornosti po prvoj kategoriji UZP-a (tačke 2 i 3, obje djelimično);

POTVRĐUJE, uz suprotno mišljenje sudije Liua u vezi s tačkom 25 i suprotno mišljenje sudije Pocara u vezi s tačkama 2, 3 i 21, preostale osuđujuće presude koje su Stojiću izrečene po tačkama 1-13, 15-16, 18-19, 21-25;

PRIHVATA, uz suprotno mišljenje sudije Liua, žalbenu osnovu tužilaštva 1(A) i 1(C) u vezi sa Stojićevom odgovornošću kao učesnika UZP-a za incidente koji su izloženi u paragrafima 3018,

3030, 3079 i 3114 ove Presude, ali **ODBIJA** da poništi oslobađajuće presude koje su s tim u vezi izrečene, ili da naloži ponovno suđenje ili ustupanje;

PRIHVATA žalbenu osnovu tužilaštva 2 u vezi sa Stojićevom odgovornošću nadređenog za incidente koji su izloženi u paragrafima 3134 i 3151 ove Presude, ali **ODBIJA** da poništi oslobađajuće presude koje su s tim u vezi izrečene, ili da naloži ponovno suđenje ili ustupanje;

PRIHVATA žalbenu osnovu tužilaštva 3, djelimično, i **KONSTATUJE** da je Pretresno vijeće pogriješilo time što nije izreklo osuđujuće presude za bezobzirno razaranje gradova, naselja ili sela, ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s uništavanjem, tokom napada: (1) imovine Muslimana u opštini Prozor u periodu od maja ili juna do početka jula 1993.; i (2) džamija u istočnom Mostaru, opština Mostar, u periodu od juna do 15. novembra 1993. (tačka 20, djelimično), ali **ODBIJA** da Stojiću s tim u vezi izrekne nove osuđujuće presude;

ODBIJA žalbu tužilaštva u vezi sa Stojićem u svim drugim aspektima;

POTVRĐUJE kaznu od 20 godina zatvora, s tim da mu se, u skladu s pravilom 101(C) Pravilnika, u izdržavanje kazne uračuna period koji je već proveo u pritvoru;

U VEZI SA SLOBODANOM PRALJKOM.

USVAJA Praljkovu žalbenu osnovu 12 i **PONIŠTAVA** osuđujuće presude koje su mu, kao učesniku UZP-a, izrečene za progon, ubistvo i nehumana djela kao zločine protiv čovječnosti, i za hotimično lišavanje života i nečovječno postupanje kao teške povrede Ženevskih konvencija, u vezi s ubijanjem sedam civila u selu Duša, opština Gornji Vakuf (tačke 1, 2, 3, 15 i 16, sve djelimično);

USVAJA, djelimično, Praljkovu žalbenu podosnovu 44.1 u mjeri u kojoj se ona odnosi na Praljkovu odgovornost kao učesnika UZP-a za incidente koji su izloženi u paragrafu **Error! Reference source not found.** ove Presude;

ODBIJA Praljkovu žalbu u svim drugim aspektima;

PONIŠTAVA, shodno tome što je prihvatilo Stojićevu žalbenu podosnovu 45.1 i Praljkovu žalbenu osnovu 12, osuđujuće presude koje su Praljku, kao učesniku UZP-a, izrečene za ubistvo kao zločin protiv čovječnosti i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija, za lišavanje života dva nenaoružana muškarca u selu Tošćanica, opština Prozor (tačke 2 i 3, obje djelimično);

PONIŠTAVA, shodno tome što je prihvatilo dodatne žalbene osnove koje su Prlić, Stojić, Praljak, odnosno Ćorić iznijeli kao odgovor na žalbenu osnovu tužilaštva 3, osuđujuće presude koje su Praljku, kao učesniku UZP-a, izrečene za: (1) progon kao zločin protiv čovječnosti u vezi s uništavanje kuća u opštini Gornji Vakuf tokom napada 18. januara 1993. (tačka 1, djelimično); i (2) uz suprotno mišljenje sudije Pocara, progon kao zločin protiv čovječnosti i protivpravno terorisanje civila kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s rušenjem Starog mosta u Mostaru (tačke 1 i 25, obje djelimično);

PONIŠTAVA, *proprio motu*, osuđujuću presudu koja je Praljku, kao učesniku UZP-a, izrečena za uništavanje imovine širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvedeno je protivpravno i bezobzirno, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s uništavanjem kuća i zgrada u opštini Vareš (tačka 19, djelimično);

POTVRĐUJE, uz suprotno mišljenje sudije Liua u vezi s tačkom 25 i suprotno mišljenje sudije Pocara u vezi s tačkama 2, 3 i 21, preostale osuđujuće presude koje su Praljku izrečene po tačkama 1-3, 6-13, 15-16, 18-19, 21-25;

PRIHVATA, uz suprotno mišljenje sudije Liua, žalbenu osnovu tužilaštva 1(A) i 1(C) u vezi s Praljkovom odgovornošću, u svojstvu učesnika UZP-a, za incidente koji su izloženi u paragrafima 3018, 3030, 3079 i 3114 Presude, ali **ODBIJA** da poništi oslobađajuće presude koje su s tim u vezi izrečene, ili da naloži ponovno suđenje ili ustupanje;

PRIHVATA žalbenu osnovu tužilaštva 2 u vezi s Praljkovom odgovornošću nadređenog za incidente koji su izloženi u paragrafima 3134 i 3151 ove Presude, ali **ODBIJA** da poništi oslobađajuće presude koje su s tim u vezi izrečene, ili da naloži ponovno suđenje ili ustupanje;

PRIHVATA žalbenu osnovu tužilaštva 3, djelimično, i **KONSTATUJE** da je Pretresno vijeće pogriješilo time što nije izreklo osuđujuće presude za bezobzirno razaranje gradova, naselja ili sela, ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s uništavanjem, tokom napada: (1) imovine Muslimana u opštini Prozor u periodu od maja ili juna do početka jula 1993.; i (2) džamija u istočnom Mostaru, opština Mostar, u periodu od juna do 9. novembra 1993. (tačka 20, djelimično), ali **ODBIJA** da Praljku s tim u vezi izrekne nove osuđujuće presude;

ODBIJA žalbu tužilaštva u vezi s Praljkom u svim drugim aspektima;

POTVRĐUJE kaznu od 20 godina zatvora, s tim da mu se, u skladu s pravilom 101(C) Pravilnika, u izdržavanje kazne uračuna period koji je već proveo u pritvoru;

U VEZI S MILIVOJEM PETKOVIĆEM,

USVAJA, djelimično, Petkovićevu žalbenu podosnovu 5.2.2.4 i, djelimično, žalbenu osnovu 1 tužilaštva i **PONIŠTAVA** zaključke Pretresnog vijeća da je Petković, kao učesnik UZP-a, odgovoran po prvoj kategoriji UZP-a za uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s uništavanjem Baba Beširove džamije u opštini Mostar i džamije u Skrobućanima u opštini Prozor (tačka 21, djelimično), ali **KONSTATUJE** da je on s tim u vezi, kao učesnik UZP-a, odgovoran po trećoj kategoriji UZP-a;

ODBIJA, uz djelimično suprotno mišljenje sudije Liua i djelimično suprotno mišljenje sudije Pocara, Petkovićevu žalbu u svim drugim aspektima;

PONIŠTAVA, shodno tome što je prihvatilo Stojićevu žalbenu podosnovu 45.1 i Praljkovu žalbenu osnovu 12, osuđujuće presude koje su Petkoviću, kao učesniku UZP-a, izrečene za: (1) progon, ubistvo i nehumana djela kao zločine protiv čovječnosti, i za hotimično lišavanje života i nečovječno postupanje kao teške povrede Ženevskih konvencija u vezi s ubijanjem sedam civila u selu Duša, opština Gornji Vakuf (tačke 1, 2, 3, 15 i 16, sve djelimično); i (2) ubistvo kao zločin protiv čovječnosti i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija, za lišavanje života dva nenaoružana muškarca u selu Toščanica, opština Prozor (tačke 2 i 3, obje djelimično);

PONIŠTAVA, shodno tome što je prihvatilo dodatne žalbene osnove koje su Prlić, Stojić, Praljak, odnosno Ćorić iznijeli kao odgovor na žalbenu osnovu tužilaštva 3, osuđujuće presude koje su Petkoviću, kao učesniku UZP-a, izrečene za: (1) progon kao zločin protiv čovječnosti u vezi s uništavanjem kuća u opštini Gornji Vakuf tokom napada 18. januara 1993. (tačka 1, djelimično); i (2) uz suprotno mišljenje sudije Pocara, progon kao zločin protiv čovječnosti i protivpravno terorisanje civila kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s rušenjem Starog mosta u Mostaru (tačke 1 i 25, obje djelimično);

PONIŠTAVA, *proprio motu*, osuđujuću presudu koja je Petkoviću, kao učesniku UZP-a, izrečena za uništavanje imovine širokih razmjera i oduzimanje imovine koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvedeno je protivpravno i bezobzirno, kao teške povrede Ženevskih konvencija, u vezi s uništavanjem kuća i zgrada, kao i oduzimanjem imovine počinjenim u opštini Vareš (tačke 19 i 22, obje djelimično);

POTVRĐUJE, uz suprotno mišljenje sudije Liua u vezi s tačkom 25 i suprotno mišljenje sudije Pocara u vezi s tačkama 2, 3 i, djelimično, 21, preostale osuđujuće presude koje su Petkoviću izrečene po tačkama 1-13, 15-16, 18-19, 21-25;

PRIHVATA, uz suprotno mišljenje sudije Liua, žalbenu osnovu tužilaštva 1(A) i 1(C) u vezi s Petkovićevom odgovornošću, u svojstvu učesnika UZP-a, za incidente koji su izloženi u paragrafima 3018, 3030, 3079 i 3114 ove Presude, ali **ODBIJA** da poništi oslobađajuće presude koje su s tim u vezi izrečene, ili da naloži ponovno suđenje ili ustupanje;

PRIHVATA, uz suprotno mišljenje sudije Liua, žalbenu osnovu tužilaštva 1(E), djelimično, i **KONSTATUJE**, uz suprotno mišljenje sudije Liua, da je Pretresno vijeće pogrešno zaključilo da Petković nije kriv za počinjenje, putem svog učešća u UZP-u, ubistva kao zločina protiv čovječnosti i hotimičnog lišavanja života kao teške povrede Ženevskih konvencija u vezi s ubijanjem, u Zatvoru u Dretelju, jednog zatočenog Muslimana dana 16. jula 1993. i još tri zatočenika sredinom jula 1993. (tačke 2 i 3, obje djelimično), ali **ODBIJA** da mu s tim u vezi izrekne nove osuđujuće presude;

PRIHVATA žalbenu osnovu tužilaštva 2 u vezi s Petkovićevom odgovornošću nadređenog za incidente koji su izloženi u paragrafima 3134 i 3151 ove Presude, ali **ODBIJA** da poništi oslobađajuće presude koje su s tim u vezi izrečene, ili da naloži ponovno suđenje ili ustupanje;

PRIHVATA žalbenu osnovu tužilaštva 3, djelimično, i **KONSTATUJE** da je Pretresno vijeće pogriješilo time što nije izreklo osuđujuće presude za bezobzirno razaranje gradova, naselja ili sela, ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s uništavanjem, tokom napada: (1) imovine Muslimana u opštini Prozor u periodu od maja ili juna do početka jula 1993.; i (2) džamija u istočnom Mostaru, opština Mostar, u periodu od juna do decembra 1993. (tačka 20, djelimično), ali **ODBIJA** da Petkoviću s tim u vezi izrekne nove osuđujuće presude;

ODBIJA žalbu tužilaštva u vezi s Petkovićem u svim drugim aspektima;

POTVRĐUJE kaznu od 20 godina zatvora, s tim da mu se, u skladu s pravilom 101(C) Pravilnika, u izdržavanje kazne uračuna period koji je već proveo u pritvoru;

U VEZI S VALENTINOM ĆORIĆEM,

USVAJA Ćorićevu žalbenu osnovu 11, djelimično, i **PONIŠTAVA** osuđujuće presude koje su mu, kao učesniku UZP-a, izrečene za zločine počinjene počev od 10. novembra 1993.;

ODBIJA, uz djelimično suprotno mišljenje sudije Liua, Ćorićevu žalbu u svim drugim aspektima;

PONIŠTAVA, shodno tome što je prihvatilo Stojićevu žalbenu podosnovu 45.1 i Praljkovu žalbenu osnovu 12, osuđujuće presude koje su Ćoriću, kao učesniku UZP-a, izrečene za: (1) progon, ubistvo i nehumana djela kao zločine protiv čovječnosti, i za hotimično lišavanje života i nečovječno postupanje kao teške povrede Ženevskih konvencija, u vezi s ubijanjem sedam civila u selu Duša, opština Gornji Vakuf (tačke 1, 2, 3, 15 i 16, sve djelimično); i (2) ubistvo kao zločin protiv čovječnosti i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija, za lišavanje života dva nenaoružana muškaraca u selu Toščanica, opština Prozor (tačke 2 i 3, obje djelimično);

PONIŠTAVA, shodno tome što je prihvatilo dodatne žalbene osnove koje su Prlić, Stojić, Praljak, odnosno Ćorić iznijeli u odgovor na žalbenu osnovu tužilaštva 3, osuđujuće presude koje su Ćoriću, kao učesniku UZP-a, bile izrečene za: (1) progon kao zločin protiv čovječnosti u vezi s uništavanjem kuća u opštini Gornji Vakuf tokom napada 18. januara 1993. (tačka 1, djelimično); i (2) uz suprotno mišljenje sudije Pocara, progon kao zločin protiv čovječnosti i protivpravno terorisanje civila kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s rušenjem Starog mosta u Mostaru (tačke 1 i 25, obje djelimično);

PONIŠTAVA, *proprio motu*, osuđujuću presudu koja je Ćoriću, kao učesniku UZP-a, izrečena za uništavanje imovine širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvedeno je protivpravno i bezobzirno, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s uništavanjem kuća i zgrada u opštini Vareš (tačka 19, djelimično);

POTVRĐUJE, uz suprotno mišljenje sudije Liua u vezi s tačkom 25 i suprotno mišljenje sudije Pocara u vezi s tačkama 2, 3, djelimično, i tačkom 21, preostale osuđujuće presude koje su Ćoriću izrečene po tačkama 1-13, 15-16, 18-19, 21-25;

PRIHVATA, uz suprotno mišljenje sudije Liua, žalbenu osnovu tužilaštva 1(A) i 1(C) u vezi s Ćorićevom odgovornošću, u svojstvu učesnika UZP-a, za incidente koji su izloženi u paragrafima 3018, 3030, 3079 i 3114 ove Presude, ali **ODBIJA** da poništi oslobađajuće presude koje su s tim u vezi izrečene, ili da naloži ponovno suđenje ili ustupanje;

PRIHVATA žalbenu osnovu tužilaštva 2 u vezi s Ćorićevom odgovornošću nadređenog za incidente koji su izloženi u paragrafima 3134 i 3151 ove Presude, ali **ODBIJA** da poništi oslobađajuće presude koje su s tim u vezi izrečene, ili da naloži ponovno suđenje ili ustupanje;

PRIHVATA žalbenu osnovu tužilaštva 3, djelimično, i **KONSTATUJE** da je Pretresno vijeće pogriješilo time što nije izreklo osuđujuće presude za bezobzirno razaranje gradova, naselja ili sela, ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s uništavanjem, tokom napada: (1) imovine Muslimana u opštini Prozor u periodu od maja ili juna do

početka jula 1993.; i (2) džamija u istočnom Mostaru, opština Mostar, u periodu od juna do 10. novembra 1993. (tačka 20, djelimično), ali **ODBIJA** da Ćoriću s tim u vezi izrekne nove osuđujuće presude;

USVAJA žalbenu osnovu tužilaštva 4 u vezi s odmjeravanjem kazne u mjeri u kojoj se ona odnosi na Ćorićevu odgovornost nadređenog;

ODBIJA žalbu tužilaštva u vezi s Ćorićem u svim drugim aspektima;

POTVRĐUJE kaznu od 16 godina zatvora, s tim da mu se, u skladu s pravilom 101(C) Pravilnika, u izdržavanje kazne uračuna period koji je već proveo u pritvoru;

U VEZI S BERISLAVOM PUŠIĆEM,

ODBIJA, uz djelimično suprotno mišljenje sudije Liua, Pušićevu žalbu u cijelosti;

PONIŠTAVA, shodno tome što je prihvatilo Stojićevu žalbenu podosnovu 45.1 i Praljkovu žalbenu osnovu 12, osuđujuće presude koje su Pušiću, kao učesniku UZP-a, izrečene za ubistvo kao zločin protiv čovječnosti i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija, za lišavanje života dva nenaoružana muškarca u selu Tošćanica, opština Prozor (tačke 2 i 3, obje djelimično);

PONIŠTAVA, shodno tome što je prihvatilo dodatne žalbene osnove koje su Prlić, Stojić, Praljak, odnosno Ćorić iznijeli u odgovor na žalbenu osnovu tužilaštva 3, i uz suprotno mišljenje sudije Pocara, osuđujuće presude koje su Pušiću, kao učesniku UZP-a, izrečene za progon kao zločin protiv čovječnosti i protivpravno terorisanje civila kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s rušenjem Starog mosta u Mostaru (tačke 1 i 25, obje djelimično);

PONIŠTAVA, *proprio motu*, osuđujuću presudu koja je Pušiću, kao učesniku UZP-a, izrečena za uništavanje imovine širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvedeno je protivpravno i bezobzirno, kao tešku povredu Ženevskih konvencija, u vezi s uništavanjem kuća i zgrada u opštini Vareš (tačka 19, djelimično);

POTVRĐUJE, uz suprotno mišljenje sudije Liua u odnosu na tačku 25 i suprotno mišljenje sudije Pocara u vezi s tačkama 2, 3 i 21, preostale osuđujuće presude koje su Pušiću izrečene po tačkama 1-3, 6-13, 15-16, 18-19, 21, 24-25;

PRIHVATA, uz suprotno mišljenje sudije Liua, žalbenu podosnovu tužilaštva 1(A) u vezi s Pušićevom odgovornošću, u svojstvu učesnika UZP-a, za incidente koji su izloženi u paragrafima

3018 i 3030 ove Presude, ali **ODBIJA** da poništi oslobađajuće presude koje su s tim u vezi izrečene, ili da naloži ponovno suđenje ili ustupanje;

PRIHVATA žalbenu osnovu tužilaštva 3, djelimično, i **KONSTATUJE** da je Pretresno vijeće pogriješilo time što nije izreklo osuđujuće presude za bezobzirno razaranja gradova, naselja ili sela, ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, u vezi s uništavanjem, tokom napada: (1) imovine Muslimana u opštini Prozor u periodu od maja ili juna do početka jula 1993.; i (2) džamija u istočnom Mostaru, opština Mostar, u periodu od juna do decembra 1993. (tačka 20, djelimično), ali **ODBIJA** da Pušiću s tim u vezi izrekne nove osuđujuće presude;

ODBIJA žalbu tužilaštva u vezi s Pušićem u svim drugim aspektima;

POTVRĐUJE kaznu od 10 godina zatvora, s tim da mu se, u skladu s pravilom 101(C) Pravilnika, u izdržavanje kazne uračuna period koji je već proveo u pritvoru;

RJEŠAVA da se ova Presuda izvrši odmah, na osnovu pravila 118(A) Pravilnika;

NALAŽE, u skladu s pravilom 118(B) Pravilnika, hapšenje ili predaju Berislava Pušića PJUN-u u Haagu, čim to praktično bude moguće; i

NALAŽE, u skladu s pravilima 103(C) i 107 Pravilnika, da žalioци ostanu u pritvoru Međunarodnog suda dok se ne dovrši organizovanje njihovog prebacivanja u države u kojima će izdržavati kazne.

Sudija Liu Daqun prilaže suprotna mišljenja, djelimično suprotno mišljenje i deklaraciju.

Sudija Fausto Pocar prilaže suprotna mišljenja.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavna verzija na engleskom.

/potpis na originalu/

/potpis na originalu/

_____
sudija Carmel Agius, predsjedavajući

_____
sudija Liu Daqun

/potpis na originalu/

/potpis na originalu/

/potpis na originalu/

---

sudija Fausto Pocar

---

sudija Theodor Meron

---

sudija Bakone Justice Moloto

Dana 29. novembra 2017.,
u Haagu,
Nizozemska.

[pečat Međunarodnog suda]

XIII. DJELIMIČNO SUPROTNA MIŠLJENJA, SUPROTNA MIŠLJENJA I DEKLARACIJA SUDIJE LIUA DAQUNA

1. Iz razloga koji se podrobno navode dolje, s dužnim se poštovanjem ne slažem s odlukama Većine (1) da potvrdi osuđujuće presude žalionicima za krivično djelo protivpravnog terorisanja kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 25); i (2) da prihvati žalbene podosnove tužilaštva 1(A), 1(C) i 1(E), djelimično, u vezi s nekoliko oslobađajućih presuda koje je Pretresno vijeće izreklo po optužbama shodno obliku odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a. Takođe ću podrobnije izložiti svoje djelimično neslaganje sa zaključkom Većine da Stojić, Petković, Ćorić i Pušić nisu uspjeli da pokažu da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava kada periode njihovog privremenog boravka na slobodi nije uračunalo kao vrijeme provedeno u pritvoru. Pored toga, prilažem deklaraciju u vezi sa Stojićevim i Petkovićevim argumentima o navodnim greškama u vezi s teorijom tužilaštva o UZP-u kako bih pojasnio svoj stav o tome da li se Završni podnesak tužilaštva treba tumačiti kao odustajanje od optužbi i, ako da, do kakvih bi to posljedica dovelo.

A. Deklaracija: navodne greške u vezi s teorijom o UZP-u

2. Žalbeno vijeće je odbacilo Stojićeve i Petkovićeve argumente da oni nisu bili obaviješteni o navodima o odgovornosti na osnovu UZP-a, da su im narušena prava na pravično suđenje, te da je Pretresno vijeće nedopušteno izmijenilo tezu tužilaštva.¹ Premda podržavam odluku da se u okolnostima ovog predmeta odbace Stojićevi i Petkovićevi argumenti, prilažem ovu deklaraciju kako bih pojasnio svoj stav o tome da li se Završni podnesak tužilaštva treba tumačiti kao odustajanje od optužbi i, ako da, do kakvih bi to posljedica dovelo.

3. Slažem se s tim da Stojić i Petković nisu pokazali da je u ovom predmetu postojao problem nedovoljnog obavještavanja o optužbama.² Međutim, srž ovog pitanja nije obavještavanje o optužbama, nego to da li je Pretresno vijeće nedopušteno izmijenilo tezu tužilaštva kao što se navodi u Završnom podnesku tužilaštva. Tužilaštvo je u svom Završnom podnesku navelo da su žalioци odgovorni, shodno vidu odgovornosti na osnovu prve kategorije UZP-a, za zločine koji se navode u Optužnici, ali je tačke 2, 3 i 21 i tačke 10-18 (za zločine počinjene prije 1. jula 1993.) okvalifikovalo samo kao zločine iz treće kategorije UZP-a. S druge strane, Pretresno vijeće je u Prvostepenoj presudi konstatovalo da su žalioци odgovorni shodno prvoj kategoriji UZP-a za određene zločine za koje se tereti po tim tačkama.³ U ovom kontekstu, pitanja za Žalbeno vijeće su

---

¹ Drugostepena presuda, par. 63.

² V. Drugostepena presuda, par. 55-56.

³ Tužilaštvo je u svom Završnom podnesku okvalifikovalo: (1) tačku 2 (ubistvo kao zločin protiv čovječnosti); (2) tačku 3 (hotimično lišavanje života kao teška povreda Ženevskih konvencija); i (3) tačku 21 (uništavanje ili hotimično

da li Završni podnesak tužilaštva odražava namjeru tužilaštva da ne tereti za te zločine shodno vidu odgovornosti na osnovu prve kategorije UZP-a i, ako je to slučaj, da li je Pretresnom vijeću bilo dopušteno da zanemari to odustajanje od optužbi i da osudi žalioce za te zločine shodno vidu odgovornosti na osnovu prve kategorije UZP-a.

4. Što se tiče prvog pitanja, smatram da praksa ovog Međunarodnog suda i MKSR-a pokazuje da tužilaštvo može da odustane od neke optužbe u svom završnom podnesku i da, shodno tome, pravilo 50 Pravilnika nije jedini način da tužilaštvo odustane od neke optužbe iz optužnice koji je prihvaćen u praksi.⁴ Isto tako, napominjem da sudska praksa MKSR-a pokazuje da povlačenje optužbi od strane tužilaštva u njegovom završnom podnesku ne mora da bude izričito, nego se može izvesti iz činjenice da se u završnom podnesku nigdje ne upućuje na te konkretne optužbe.⁵ U odsustvu izričitog povlačenja neke konkretne optužbe od strane tužilaštva, izvođenje zaključka o tome da završni podnesak pokazuje da je takva optužba povučena je pitanje tumačenja i zavisi od okolnosti datog predmeta.

5. Zbunjuju me razlike između teorija o UZP-u koje je tužilaštvo navelo u Optužnici i u svom Završnom podnesku. Uprkos tome, primjećujem da je, prilikom izlaganja stava tužilaštva o ZZP-u, Pretresno vijeće prvo podsjetilo na tezu tužilaštva o UZP-u koju je ono navelo u Optužnici.⁶ Pretresno vijeće je zatim rezimiralo relevantne dijelove Završnog podneska tužilaštva.⁷ To, po mom mišljenju, pokazuje da je Pretresno vijeće protumačilo Završni podnesak tužilaštva kao izraz stava tužilaštva o primjerenijem vidu odgovornosti na završetku suđenja.

---

nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju kao kršenje zakona i običaja ratovanja) kao zločine iz treće kategorije UZP-a, dok je Pretresno vijeće za više zločina koji su uvršteni pod tačke 2, 3 i 21 konstatovalo da se radilo o zločinima iz prve kategorije UZP-a. *Upor.* Završni podnesak tužilaštva, par. 57-62, 516, 636, 850, 970, 1179, 1276 s Prvostepenom presudom, tom 4, par. 66, 68, 342, 433, 1213 (gdje je Pretresno vijeće konstatovalo da zločini koji su uvršteni pod tačke 2 i 3, počinjeni tokom napada ili putem prisilnog rada, kao i oni koji su uvršteni pod tačku 21, a počinjeni su počev od juna 1993., jesu zločini iz prve kategorije UZP-a). Pored toga, za zločine koji su uvršteni pod tačke 10 do 18, Pretresno vijeće je konstatovalo da su oni činili dio UZP-a počev od sredine januara 1993., dok su oni u Završnom podnesku tužilaštva okvalifikovani kao zločini iz prve kategorije UZP-a počev od 1. jula 1993. pa nadalje, a u periodu prije toga kao zločini iz treće kategorije UZP-a. *Upor.* Završni podnesak tužilaštva, par. 19-46 (tužilaštvo je takođe navelo da se zločini iz tačaka 10-18, počinjeni prije 1. jula 1993., mogu pripisati žaliocima kao zločini iz treće kategorije UZP-a, a da je za zločine počinjene počev od 1. jula 1993. treću kategoriju UZP-a navelo alternativno) s Prvostepenom presudom, tom 4, par. 44-63, 68 (gdje je Pretresno vijeće konstatovalo da su tačke 10-18 bile dio UZP-a počev od sredine januara 1993.).

⁴ V. Drugostepena presuda, fusnota 214. V. Drugostepena presuda u predmetu *Setako*, par. 256. V. takođe Prvostepena presuda u predmetu *Setako*, par. 68-72.

⁵ V. Drugostepena presuda u predmetu *Ntagerura i drugi*, par. 148-150 ("[č]injenice koje mogu da čine osnovu za osuđujuću presudu po članu 6(3) su sistematski izostavljene iz Završnog podneska tužilaštva. [...] S obzirom na gore navedeno, Žalbeno vijeće smatra da je tužilaštvo propustilo da goni po optužbama [...] po članu 6(3) Statuta. [...] Žalbeno vijeće smatra da, iz gore navedenih razloga, Pretresno vijeće nije moglo da donese zaključak o krivici po članu 6(3) Statuta"), 164; Drugostepena presuda u predmetu *Setako*, par. 256. V. takođe Prvostepena presuda u predmetu *Setako*, par. 68-72.

⁶ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 26-28.

⁷ V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 28-38.

6. Vidim kako je način na koji je ovo pitanje izloženo u Završnom podnesku tužilaštva mogao da dovede do nejasnoća.⁸ Uprkos tome, napominjem da tužilaštvo u podnesku nije izričito navelo svoju namjeru da povuče prvu kategoriju UZP-a kao oblik odgovornosti za dotične zločine. Nadalje, tužilaštvo nije ni u jednom trenutku tokom suđenja zatražilo dozvolu da izmijeni Optužnicu kako bi povuklo optužbe, u skladu s pravilom 50 Pravilnika. Pored toga, smatram da Stojić i Petković nisu ukazali ni na jedan element – na primjer, stvarnu tezu koju je tužilaštvo iznijelo na suđenju – koji bi išao u prilog tumačenju da Završni podnesak tužilaštva pokazuje namjeru tužilaštva da odustane od gonjenja po tim optužbama. S obzirom na gore navedeno, priklanjam se Pretresnom vijeću, koje je teoriju tužilaštva o UZP-u saslušalo na suđenju, u njegovom tumačenju da Završni podnesak tužilaštva odražava stav tužilaštva o najprimjerenijem vidu odgovornosti na kraju suđenja, a ne tvrdnju da je tužilaštvo odustalo od tih optužbi.

7. Slijedeći malo drugačiju logiku, Žalbena vijeće je došlo do istog zaključka, tako da je drugo pitanje ostalo bez odgovora. Međutim, u svrhu cjelovitosti, htio bih da naznačim da, u slučaju da jeste postojala jasna indikacija da je tužilaštvo odlučilo da povuče optužbe koje se odnose na tačke 2, 3 i 21 kao zločine iz prve kategorije UZP-a i tačke 10-18 kao zločine iz prve kategorije UZP-a prije 1. jula 1993. u ovom predmetu, ne bi bilo dopustivo da pretresno vijeće (bez, u najmanju ruku, davanja neke vrste najave stranama u postupku o svojoj namjeri i omogućavanja da one iznesu svoju argumentaciju o tome)⁹ izrekne osuđujuće presude po optužbama od kojih je tužilaštvo prethodno, u bilo kojoj fazi postupka, odlučilo da odustane. U sistemu MKSJ-a, tužilaštvo je ona instanca koja odlučuje koje će optužbe iznijeti pred sudije, a sudije ne mogu da izlaze iz okvira teze tužilaštva.¹⁰ To posebno važi u situaciji kao što je ova, u kojoj je Pretresno vijeće osudilo žalioce za zločine shodno vidu odgovornosti na osnovu prve kategorije UZP-a, za koji se zahtijeva viši stepen *mens rea* od stepena *mens rea* koji se zahtijeva za vid odgovornosti na osnovu treće kategorije UZP-a koji je navelo tužilaštvo. Tužilaštvo je vjerovatno navelo vid odgovornosti koji zahtijeva niži

---

⁸ Napominjem da za zločine koji su uvršteni u tačke 2, 3 i 21 i zločine koji su uvršteni u tačke 10-18, počinjene prije 1. jula 1993., tužilaštvo pominje samo vid odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, a da ne pominje prvu kategoriju UZP-a i treću kategoriju UZP-a kao alternativne vidove odgovornosti (Završni podnesak tužilaštva, par. 25-26, 32-33, 44-45, 60, 62), suprotno onome kako je inače postupilo za vid odgovornosti po prvoj kategoriji UZP-a i druge vidove odgovornosti (Završni podnesak tužilaštva, fusnota 2, par. 27, 34, 46, 517-526, 637-646, 851-860, 971-980, 1180-1189, 1277-1284.) V. takođe Završni podnesak tužilaštva, par. 513-516, 633-636, 847-850, 967-970, 1176-1179, 1273-1276. Napominjem da je Žalbena vijeće citiralo Završni podnesak tužilaštva, fusnota 2, navevši da su u relevantnom odjeljku tog podneska "opisana krivična djela koja su činila dio udruženih zločinačkih poduhvata" i da su "optuženi za ta krivična djela odgovorni i na osnovu drugih vidova odgovornosti iz člana 7(1) i 7(3)". Međutim, po mom mišljenju, ovi citati nisu od pomoći, budući da se iz teksta Završnog podneska tužilaštva jasno vidi da se oni nisu odnosili na vid odgovornosti na osnovu UZP-a, nego na druge vidove odgovornosti iz člana 7(1) Statuta. V. Drugostepena presuda, par. 61 i fusnota 217, gdje se upućuje na Završni podnesak tužilaštva, fusnota 2.

⁹ Napominjem da pravilo 50 Pravilnika konkretno predviđa da, nakon što se neki predmet dodijeli pretresnom vijeću, izmjene optužnice mogu da odobre pretresno vijeće ili sudija tog vijeća tek *nakon što se saslušaju strane*.

¹⁰ Takođe smatram da je to jedan od razloga iz kojih su kumulativne optužbe dopuštene i što to predstavlja uobičajenu praksu na ovom Međunarodnom sudu. V. Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 400.

stepen *mens rea* zato što na suđenju nije izvelo nijedan dokaz u vezi s dotičnom optužbom ili što je smatralo da nema dovoljno dokaza za zaključak van razumne sumnje shodno odgovornosti po prvoj kategoriji UZP-a. Po mom mišljenju, izricanje osuđujuće presude od strane pretresnog vijeća u takvom slučaju, bez prethodnog razmatranja da li su poštovana prava optuženih na pravično suđenje, nužno bi išlo na štetu prava optuženih.

B. Suprotno mišljenje: protivpravno terorisanje civila (opština Mostar)

8. S dužnim poštovanjem, ne slažem se s odlukom Većine da potvrdi osuđujuće presude koje su žalionicima bile izrečene za krivično djelo protivpravnog terorisanja civila u opštini Mostar u periodu od juna 1993. do aprila 1994., kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 25).¹¹

9. Prihvatam da je u praksi ovog Međunarodnog suda sankcionisano krivično djelo protivpravnog terorisanja civila kao kršenje zakona i običaja ratovanja na osnovu člana 3 Statuta.¹² Međutim, iz razloga koje sam prethodno izložio u Drugostepenoj presudi u predmetu *D. Milošević*,¹³ moje je mišljenje da je u periodu od juna 1993. do aprila 1994. u međunarodnom običajnom pravu postojala jasna zabrana djela nasilja ili prijetnji nasiljem čiji je prevashodni cilj širenje terora među civilnim stanovništvom, ali da ta zabrana nije povlačila za sobom individualnu krivičnu odgovornost. Shodno tome, ovaj Međunarodni sud nema nadležnost nad krivičnim djelom protivpravnog terorisanja civila u odnosu na događaje u Mostaru za koje se tereti u Optužnici. Pored toga, mada nisam uvjeren da je u relevantno vrijeme krivično djelo terorisanja postojalo u međunarodnom običajnom pravu, isto sam tako mišljenja, iz razloga koje sam takođe prethodno objasnio u Drugostepenoj presudi u predmetu *D. Milošević*,¹⁴ da elementi ovog krivičnog djela koje je izložila Većina u ovoj Presudi ne definišu adekvatno nikakvu optužbu za krivično djelo.¹⁵ Nadalje, primjećujem da su sva djela u osnovi, koja je Pretresno vijeće uzelo kao djela nasilja ili prijetnje nasiljem u odnosu na civilno stanovništvo, inače već pokrivena krivičnim djelima koja jesu

---

¹¹ V. Drugostepena presuda, par. 424, 562-564, 1774-1789, 2017-2026, 2400-2402, 2406, 2800-2802. V. takođe Prvostepena presuda, tom 3, par. 1689-1692. Napominjem da je Žalbeno vijeće inače poništilo osuđujuće presude koje su žalionicima izrečene za protivpravno terorisanje civila u vezi sa Starim mostom u Mostaru. V. Drugostepena presuda, par. 425-426.

¹² Drugostepena presuda, par. 424. V. Drugostepena presuda u predmetu *D. Milošević*, par. 30; Drugostepena presuda u predmetu *Galić*, par. 87-98.

¹³ Drugostepena presuda u predmetu *D. Milošević*, Djelimično suprotno mišljenje sudije Liua Daquna, par. 1-13. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Galić*, Izdvojeno i djelimično suprotno mišljenje sudije Schomburga, par. 4-24.

¹⁴ Drugostepena presuda u predmetu *D. Milošević*, Djelimično suprotno mišljenje sudije Liua Daquna, par. 14-22.

¹⁵ Drugostepena presuda, par. 424, 1774, 2017, 2400.

u nadležnosti ovog Međunarodnog suda i koja, po mom mišljenju, u dovoljnoj mjeri odražavaju zločinačko ponašanje žalilaca u ovom predmetu.¹⁶

10. S tim u skladu, osuđujuće presude koje su žalionicima izrečene po tački 25 za protivpravno terorisanje civila kao kršenje zakona i običaja ratovanja trebaju biti poništene. Shodno tome, te uzimajući u obzir druge osuđujuće presude koje je poništilo Žalbeno vijeće,¹⁷ kazne koje su izrečene žalionicima trebale bi biti umanjene.

C. Suprotna mišljenja: prigovori tužilaštva na oslobađajuće presude u vezi s trećom kategorijom UZP-a (osnova tužilaštva 1)

1. Navodna greška u vezi s mjerodavnim standardom *mens rea* za odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a (podosnova tužilaštva 1(A) djelimično)

11. S dužnim poštovanjem, ne slažem se s odlukom Većine da prihvati žalbenu podosnovu tužilaštva 1(A) u mjeri u kojoj je Pretresno vijeće primijenilo pogrešan pravni standard *mens rea* za treću kategoriju UZP-a na incidente na koje se tužilaštvo žalilo u okviru ove žalbene podosnove.¹⁸ Slažem se s Većinom da je čvrsto ustaljeno da standard *mens rea* za treću kategoriju UZP-a ne zahtijeva da optuženi uvidi da će zločin koji ne spada u prvobitni okvir UZP-a *vjerovatno* biti počinjen. Taj standard, zapravo, zahtijeva da mogućnost "počinjenja zločina bude dovoljno znatna da je optuženi može predvidjeti".¹⁹ Međutim, ozbiljno sumnjam u to da je tužilaštvo pokazalo da je Pretresno vijeće za treću kategoriju UZP-a primijenilo viši standard *mens rea* koji podrazumijeva "vjerovatnoću", a ne traženi standard "mogućnosti".

12. Prvo što treba pogledati kada se ocjenjuje da li je primijenjen ispravan pravni standard je odjeljak Prvostepene presude u kojem se izlaže mjerodavno pravo, zato što bi u njemu trebalo da bude opisan pravni standard koji je Pretresno vijeće imalo na umu. Vrijedi primijetiti da je, po mom mišljenju, Pretresno vijeće u tom odjeljku, izuzev u dva slučaja koja bi se mogla pogrešno

---

¹⁶ Ta krivična djela su progon na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi kao zločin protiv čovječnosti (tačka 1), ubistvo kao zločin protiv čovječnosti (tačka 2), hotimično lišavanje života kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949. (tačka 3), nehumana djela kao zločin protiv čovječnosti (tačka 15), nečovječno postupanje kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949. (tačka 16), okrutno postupanje kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 17), bezobzirno razaranje gradova, naselja ili sela, ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 20), uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 21) i protivpravni napad na civile kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 24). *Upor.* Prvostepena presuda, tom 3, par. 1689-1691 s Prvostepenom presudom, tom 3, par. 672-673, 721-722, 1253-1256, 1347-1350, 1450-1453, 1579-1580, 1609-1610, 1684-1688, 1711.

¹⁷ V. Drugostepena presuda, par. 3359-3365.

¹⁸ Drugostepena presuda, par. 3030. Za precizan spisak incidenata na koje se tužilaštvo žalilo u okviru svoje žalbene podosnove 1(A) v. Drugostepena presuda, par. 3018 i fusnote 9894-9899.

¹⁹ Odluka u predmetu *Karadžić* u vezi s trećom kategorijom UZP-a, par. 18. V. takođe Drugostepena presuda, par. 2836, 3022 s referencama koje se tamo navode.

protumačiti,²⁰ ispravno navelo mjerodavni standard *mens rea* za treću kategoriju UZP-a, uputivši pritom na neke od važnijih predmeta.²¹ Rezime odjeljka s mjerodavnim pravom koji je dala Većina takođe pokazuje da Pretresno vijeće jeste uputilo na ispravno mjerodavno pravo, osim u dva pomenuta izuzetka.²² Shodno tome, po mom mišljenju, ispravan zaključak koji se može izvesti iz odjeljka o mjerodavnom pravu je da nema razloga da se sumnja u to da je Pretresno vijeće dobro znalo ispravan mjerodavni pravni standard *mens rea* za treću kategoriju UZP-a.²³

13. Što se tiče analize, od strane Većine, terminologije u vezi s predvidljivošću koju je Pretresno vijeće koristilo u odjeljcima u kojima raspravlja o individualnoj odgovornosti žalilaca po trećoj kategoriji UZP-a,²⁴ Većina je konstatovala da korištene formulacije u većini slučajeva jasno ukazuje na prag predvidljivosti koji je viši od onoga koji se traži i da je "Pretresno vijeće [...] najčešće koristilo francusku terminologiju koja prenosi onaj stepen vjerovatnoće koji je sličan izrazu "would" na engleskom".²⁵ Moja analiza formulacija koje je s tim u vezi koristilo Pretresno vijeće mnogo je više iznijansirana. Uprkos pokušaju Većine da analizira sve šta je navedeno na francuskom,²⁶ čini mi se da u načinu na koji je Većina pristupila tom pitanju postoji metodološka greška. Nisam mišljenja da razni glagolski načini koji se koriste u francuskom dopuštaju da se zaključi da li neka fraza na francuskom znači "može" ili "će".²⁷ Pristup koji je primijenila Većina ne uzima u obzir način na koji su te rečenice konstruisane na francuskom, kao ni to da se čini da na francuskom naglasak u tim rečenicama nije na stepenu vjerovatnoće.²⁸ Pored toga, pojam

---

²⁰ V. Drugostepena presuda, par. 3024 gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 1, par. 216 ("ako je optuženi svjesno prihvatio rizik da takvo krivično djelo može biti počinjeno ("*soit commis*") jer je znao da je takvo krivično djelo vjerovatna posljedica ("*était la conséquence probable*") ostvarenja zajedničkog cilja i prihvatio ostvarenje krivičnog djela tako što je bez obzira na to odlučio da učestvuje u UZP-u"), 220 ("optuženi je znao da je novi zločin vjerovatna posljedica ("*était la conséquence probable*") ostvarenja zajedničkog cilja, a ipak je odlučio da učestvuje u UZP-u"). Napominjem da prvi navod nije iznesen u kontekstu izlaganja standarda predvidljivosti, već se odnosi na drugi krak tog pravnog standarda koji se tiče spremnosti na prihvatanje rizika. Što se, pak, tiče navoda o "vjerovnoj posljedici", napominjem da je Pretresno vijeće, uprkos nepreciznoj upotrebi jezika, potkrijepilo prvi navod ispravnom sudskom praksom. Shodno tome, pitam se koliko se toga može zaključiti na osnovu te neprecizne upotrebe jezika. V. Prvostepena presuda, tom 1, par. 216, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Vasiljević*, par. 101; Drugostepenu presudu u predmetu *Tadić*, par. 220.

²¹ V. Prvostepena presuda, tom 1, par. 205, 216, 218 gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Tadić*; Drugostepenu presudu u predmetu *Vasiljević*, Drugostepenu presudu u predmetu *Brđanin*.

²² Drugostepena presuda, par. 3024.

²³ Suprotno tome, odjeljak koji sadrži analizu mjerodavnog prava koju je izvršila Većina naveo ju je na zaključak da je Pretresno vijeće "često" koristilo formulacije koje ukazuju na primjenu pogrešnog pravnog standarda *mens rea* za UZP prilikom ponovnog navođenja mjerodavnih pravnih načela. V. Drugostepena presuda, par. 3029.

²⁴ Drugostepena presuda, par. 3025-3028.

²⁵ Drugostepena presuda, par. 3027. V. takođe Drugostepena presuda, par. 3025-3026, 3028.

²⁶ Drugostepena presuda, par. 3023.

²⁷ Kako navodi Većina, glagolski načini koji se koriste u francuskom "prenose jedan stepen vjerovatnoće koji je viši od onog koji se izražava modalnim glagol[om] [...] "could" [...] i sličiji [je] onom stepenu vjerovatnoće koji se izražava upotrebom izraza "would". Drugostepena presuda, par. 3026. V. takođe Drugostepena presuda, par. 3025.

²⁸ U brojnim slučajevima na koje je uputila Većina, glagolski način je, po mom mišljenju, korišten da bi se prenijela polazna tačka s koje je Pretresno vijeće došlo do tih zaključaka. Drugim riječima, taj glagolski način, po mom mišljenju, samo ukazuje na to da su zločini stvarno bili počinjeni. Ovo tumačenje izlazi na vidjelo tamo gdje je Pretresno vijeće upotrijebilo izraze kao što su "*commis*" (bili počinjeni) (Drugostepena presuda, par. 3025 i fusnota

predvidljivosti već uključuje jedan stepen vjerovatnoće. Shodno tome, ono što je u konačnici bitno je ispravna upotreba riječi "predvidljivo", koja već i sama podrazumijeva da je mogućnost da će zločin biti počinjen u dovoljnoj mjeri znatna. Time što je pridalo toliki značaj izrazima "da će" ("would") i "da bi mogli" ("could"), Većina je posmatrala indikatore koji, čini se, ne pokazuju koji je stepen predvidljivosti Pretresno vijeće imalo na umu. Shodno tome, premda bih se složio s tim da je u nekim slučajevima Pretresno vijeće koristilo formulacije koje ukazuju na primjenu pogrešnog pravnog standarda,²⁹ ne slažem se s tim da u formulacijama koje je koristilo postoje uvjerljivi dokazi da je Pretresno vijeće primijenilo standard predvidljivosti koji je viši od onog koji se traži.

14. Na osnovu gore navedenog, ne slažem se s tim da je tužilaštvo pokazalo da je Pretresno vijeće primijenilo pogrešan pravni standard *mens rea* za treću kategoriju UZP-a. Što još više zabrinjava, i samo tužilaštvo priznaje da je Pretresno vijeće u nekim slučajevima primijenilo ispravan pravni standard.³⁰ U najboljem slučaju, tužilaštvo je pokazalo da su formulacije koje je Pretresno vijeće koristilo u nekim slučajevima bile nedosljedne. Kao što je podsjetila Većina, kada neko pretresno vijeće koristi formulacije koje nužno ne odražavaju ispravan pravni standard, potrebno je ispitati da li je pretresno vijeće primijenilo ispravna pravna načela na činjenice dotičnog predmeta.³¹ Međutim, ni tužilaštvo u svojim argumentima, ni Većina u svojoj analizi, nisu ispitali da li je Pretresno vijeće primijenilo ispravna pravna načela na činjenice ovog predmeta, već su se usredsredili na formulacije koji je ono koristilo.

15. Na kraju, smatram da, i bez obzira na gore izložena pitanja, Većina nije izvela ispravan zaključak iz svojih sopstvenih konstatacija. Kako je navela Većina, Pretresno vijeće je u cijeloj Prvostepenoj presudi nedosljedno koristilo formulacije.³² Ona je takođe navela da je Pretresno vijeće "često" koristilo formulacije koje ukazuju na primjenu pogrešnog pravnog standarda i da se "[č]ini [...]da je ono povremeno takođe koristilo izraze 'moguće' i 'vjerovatno' kao međusobno

---

9934 gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 849, 1016), ali i "*commettraient*", "*allaient commettre*" ili "*commettent*" (počiniti) "*détruisent*" (uništavati) i "*volent et s'approprient*" (da će krasti i oduzimati) (Drugostepena presuda, par. 3025, fusnote 9926-9930 s referencama koje se tamo navode). Drugi primjer je Prvostepena presuda, tom 4, par. 448, gdje je rečenica uobličena malo drugačije, tako da se jasno naznači da je činjenica da su pripadnici HVO-a počinili djela krađe tokom operacija ("Shodno tome, Vijeće nema osnova za zaključak da je Bruno Stojić mogao da predvidi činjenicu da bi pripadnici HVO-a tokom tih operacija mogli da počine djela krađe." ("De ce fait, la Chambre ne peut pas conclure que le fait que les membres du HVO commettent des vols pendant ces opérations était prévisible pour Bruno Stojić"))).

²⁹ Konkretno, smatram da je problematična upotreba izraza kao što je "vjerovatna posljedica" od strane Pretresnog vijeća. V. Drugostepena presuda, par. 3025 i fusnota 9924, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 281.

³⁰ V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 29 i fusnota 75. Na primjer, tužilaštvo ne navodi da je Pretresno vijeće primijenilo pogrešan standard *mens rea* za treću kategoriju UZP-a u odnosu na Prlića. V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 31.

³¹ V. Drugostepena presuda, par. 3023 s referencama koje se tamo navode.

³² Drugostepena presuda, par. 3027.

zamjenjive".³³ Ovakva terminologija pokazuje da preispitivanje koje je provela Većina nije polučilo definitivan rezultat u pogledu standarda koji je primijenjen. Ispravna primjena standarda u žalbenom postupku trebala je da navede Većinu da zaključi da tužilaštvo nije pokazalo da je Pretresno vijeće primijenilo pogrešan pravni standard. Suprotno tome, Većina je poništila pretpostavku da je Pretresno vijeće primijenilo ispravan pravni standard.³⁴ Podsjećajući da je teret dokazivanja na tužilaštvu i da su Stojić, Praljak, Petković, Ćorić i Pušić oslobođeni optužbi za incidente na koje se tužilaštvo žalilo u okviru ove žalbene podosnove, nemam nikakvih sumnji u pogledu toga da je preispitivanje bez definitivnih rezultata trebalo da bude riješeno u korist žalilaca.³⁵

16. Budući da tužilaštvo nije uspjelo da pokaže da je Pretresno vijeće primijenilo pogrešan pravni standard *mens rea* za treću kategoriju UZP-a, ja ne bih prihvatio žalbenu podosnovu tužilaštva 1(A), nego bih je odbio. Pored toga, uprkos tome što se ne slažem s tim da je tužilaštvo pokazalo da je Pretresno vijeće primijenilo pogrešan pravni standard, slažem se s tim da je, u slučaju da takva greška zaista postoji, primjereno da se u ovom predmetu odbiju poništiti oslobađajuće presude koje je izreklo Pretresno vijeće i na koje se tužilaštvo žalilo u ovoj žalbenoj podosnovi, ili naložiti ponovno suđenje ili ustupanje.³⁶

2. Navodne greške u vezi s ocjenjivanjem dokaza (podosnova tužilaštva 1(E) djelimično)

17. Većina je konstatovala da je tužilaštvo pokazalo da je svaka razumna sumnja u Prlićevu i Petkovićevu krivicu uklonjena i da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je propustilo da, na osnovu odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, konstatuje: (1) da je Prlić odgovoran za ubistvo kao zločin protiv čovječnosti (tačka 2) i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija (tačka 3) za lišavanje života jednog zatočenog Muslimana u Zatvoru u Dretelju dana 16. jula 1993. i jednog zatočenika u Zatočeničkom centru Vojno dana 5. decembra 1993.;³⁷ i (2) da je Petković odgovoran za ubistvo kao zločin protiv čovječnosti (tačka 2) i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija (tačka 3) za smrt jednog zatočenog Muslimana uslijed dehidracije,

³³ Drugostepena presuda, par. 3029.

³⁴ Konkretno, Većina navodi "[d]a u Prvostepenoj presudi, kad se ona čita kao cjelina, ne postoji ništa što ukazuje na to da pogrešna pravna terminologija koju je upotrijebilo Pretresno vijeće nije tačno opisala pristup koji je usvojilo Pretresno vijeće ili da je Pretresno vijeće ipak primijenilo ispravan pravni standard na činjenice ovog predmeta". V. Drugostepena presuda, par. 3029.

³⁵ V. *Tužilac protiv Duška Tadića*, predmet br. IT-94-1-A, Odluka po zahtevu žalioca za produženje roka i izvođenje dodatnih dokaza, 16. oktobar 1998., par. 73 ("eventualne sumnje treba razrešiti u korist žalioca, u skladu sa principom *in dubio pro reo*").

³⁶ Drugostepena presuda, par. 3132. V. takođe Drugostepena presuda, par. 3122-3131.

³⁷ Drugostepena presuda, par. 3054. V. takođe Drugostepena presuda, par. 3046-3053.

kao i za lišavanje života druge trojice zatočenika u Zatvoru u Dretelju sredinom jula 1993.³⁸ Iz razloga koji su objašnjeni dolje, ne mogu da se složim s ovom odlukom Većine.

18. Kada je Prlića i Petkovića oslobodilo optužbi za incidente lišavanja života koji su povezani sa zatočenjem, na koje se tužilaštvo žalilo u relevantnom dijelu ove žalbene podosnove (dalje u tekstu: ubijanje vezano za zatočenje),³⁹ Pretresno vijeće se prvenstveno oslonilo na činjenicu da Prlić i Petković nisu mogli da predvide smrtne slučajeve u Zatvoru u Dretelju i Zatočeničkom centru Vojno zato što su o teškim uslovima i/ili zlostavljanju u tim zatočeničkim objektima bili obaviješteni tek nakon što su se ti incidenti desili.⁴⁰ Većina je, bez definisanja ikakve konkretne greške u obrazloženju Pretresnog vijeća, konstatovala da, "u okolnostima ovog predmeta", nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao da smatra da je mogućnost da Prlić i Petković predvide da bi ta lišavanja života mogla biti počinjena zavisila od toga da li su oni znali za konkretne okolnosti u Zatvoru u Dretelju i Zatočeničkom centru Vojno.⁴¹ Podsjećam da se Žalbeno vijeće prema činjeničnom zaključku do kojeg dođe neko pretresno vijeće mora odnositi s određenom dozom uvažavanja. Žalbeno vijeće može zaključak pretresnog vijeća zamijeniti svojim zaključkom samo ako dokaze na koje se pozvalo pretresno vijeće ne bi prihvatio nijedan razuman presuditelj o činjenicama.⁴² Većina je propustila da objasni zbog čega bi bilo nerazumno da presuditelj o činjenicama smatra da je mogućnost da Prlić i Petković predvide da bi ta lišavanja života mogla biti počinjena zavisila od toga da li su oni bili upoznati s okolnostima Zatvoru u Dretelju i Zatočeničkom centru Vojno. Ovaj zaključak je, po mom mišljenju, bez osnove i izlazi iz djelokruga Žalbenog vijeća.

19. Obrazloženje koje je dala Većina ne pruža objašnjenje o tome šta su to "okolnosti ovog predmeta".⁴³ Međutim, ispostavilo se da se ovo neslaganje zasniva na činjenici da, prema ocjeni dokaza od strane Većine, Pretresno vijeće nije pridalo dovoljnu težinu svojim zaključcima i osnovnim dokazima o kontekstualnim faktorima, kao što su: (1) priroda ZZP-a; (2) način na koji je ZZP proveden u djelo; (3) Prlićeva namjera; i (4) Prlićevo znanje o atmosferi nasilja i zločinima na

---

³⁸ Drugostepena presuda, par. 3076. V. takođe Drugostepena presuda, par. 3067-3075.

³⁹ Incidenti lišavanja života na koje se tužilaštvo žalilo u okviru relevantnog dijela ove žalbene podosnove su, u vezi s Prlićem, lišavanje života jednog zatočenog Muslimana u Zatvoru u Dretelju dana 16. jula 1993. i jednog zatočenika u Zatočeničkom centru Vojno dana 5. decembra 1993., a u vezi s Petkovićem, smrt jednog zatočenog Muslimana uslijed dehidracije, kao i lišavanje života druge trojice zatočenika u Zatvoru u Dretelju sredinom jula 1993. V. Drugostepena presuda, par. 3032-3033, 3035, 3054 (Prlić), 3056, 3058, 3076 (Petković).

⁴⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 285-287 (Prlić), 825 (Petković). V. Drugostepena presuda, par. 3048 (Prlić), 3067 (Petković).

⁴¹ Drugostepena presuda, par. 3048 (Prlić), 3067 (Petković).

⁴² Drugostepena presuda, par. 22 gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Kupreškić i drugi*, par. 30. V. Drugostepena presuda, par. 22 s referencama koje se tamo navode.

⁴³ Drugostepena presuda, par. 3048 (Prlić), 3067 (Petković).

drugim lokacijama prije lišavanja života o kojima je ovdje riječ.⁴⁴ Slažem se s tim da su ti zaključci, kao i osnovni dokazi o kontekstualnim faktorima,⁴⁵ relevantni. Međutim, ne vidim zbog čega bi oni prevagnuli nad odlukom koju je donijelo Pretresno vijeće.

20. Smatram da bi razuman presuditelj o činjenicama mogao da zaključi da je mogućnost da Prlić i Petković predvide da bi ubijanje vezano za zatočenje moglo biti počinjeno zavisila od toga da li su oni bili upoznati s okolnostima Zatvoru u Dretelju i Zatočeničkom centru Vojno. Pretresno vijeće se moralo uvjeriti van razumne sumnje da je mogućnost da bi dotično ubijanje vezano za zatočenje moglo biti počinjeno bila *u dovoljnoj mjeri znatna* da bi, konkretno, Prlić i Petković mogli da ga predvide.⁴⁶ Ukoliko je Pretresno vijeće smatralo da kontekstualni faktori koje je navela Većina u krajnjoj instanci nisu presudni i da Prlićeva i Petkovićeve mogućnost da predvide te zločine nije dokazana zato što oni nisu bili upoznati s okolnostima u relevantnim zatočeničkim objektima, onda ne vidim gdje se tu nalazi greška.

21. Pored toga, Većina je takođe konstatovala da "u Prvostepenoj presudi ne postoji ništa što sugerise da je razlika između okolnosti u kojima je došlo do dotičnih lišavanja života i okolnosti u kojima je došlo do drugih zločina bila takva da bi razuman presuditelj o činjenicama mogao da pripiše samo ograničenu težinu svim tim kontekstualnim faktorima u odnosu na dotična lišavanja života".⁴⁷ Međutim, na osnovu samog čitanja Prvostepene presude, jasno je da je Pretresno vijeće smatralo da između okolnosti raznih incidenata lišavanja života postoje dovoljne razlike da bi se smatralo da lišavanja života počinjena tokom napada i prisilnog rada predstavljaju zločine koji su činili dio ZZP-a, a da lišavanja života počinjena tokom deložacija ili koja su bila u tijesnoj vezi s deložacijama, kao i ona koja su bila posljedica zlostavljanja i loših uslova zatočenja, nisu činila dio

---

⁴⁴ Drugostepena presuda, par. 3048, 3053 (Prlić), 3067, 3075 (Petković).

⁴⁵ V. Drugostepena presuda, par. 3048-3053 (gdje se, konkretno, oslanja na Prlićevu namjeru za ubistvo i hotimično lišavanje života i za zlostavljanje zatočenika, kao i na njegovo znanje o lišavanjima života, o neopravdanom masovnom hapšenju Muslimana, kao i o tome da je atmosfera nasilja postojala i prije jula 1993., koji su ocijenjeni u svjetlu prirode ZZP-a i načina na koji je on provoden). V. Drugostepena presuda, par. 3067-3073, 3075 (gdje se, konkretno, oslanja na Petkovićeve namjeru za ubistvo i hotimično lišavanje života koju je on već posjedovao prije jula 1993., kao i na to da je on počev od maja 1993. znao za bijedne uslove zatočenja, a od juna 1993. za lišavanja života, te na njegovo naređenje od 15. jula 1993. da se zatočenici koriste za prisilni rad na liniji fronta). Za namjeru za ubistvo i hotimično lišavanje života, v. par. 21 dolje.

⁴⁶ U sudskoj praksi je čvrsto ustaljeno da se predvidljivost mora ocjenjivati u odnosu na znanje koje je posjedovala konkretna optužena osoba, budući da ono što je prirodno i predvidljivo za jednu osobu ne mora da bude prirodno i predvidljivo za drugu, ovisno o informacijama koje su im bile dostupne. V. Drugostepena presuda, par. 2836 s referencama koje se tamo navode. Slažem se s ocjenom Većine da se Petkovićeve mogućnost da predvidi zločine mora utvrditi u odnosu na svaki incident koji mu se stavlja na teret i da se to može učiniti izvođenjem zaključka iz posrednih dokaza, uključujući kontekstualne faktore. Međutim, logična posljedica navoda da se mogućnost da predvidi zločine mora utvrditi u odnosu na svaki incident koji mu se stavlja na teret jeste to da bi presuditelj o činjenicama zaista mogao razumno da zaključi da Petković nije mogao da predvidi pogibije zatočenika u Zatvoru u Dretelju sredinom jula 1993. zato što je on "o tim događajima bio obaviješten tek nekoliko mjeseci nakon što su se oni desili" putem Dopisa MKCK-a, a ne to da su ti kontekstualni faktori trebali da nadomjeste ocjenu od strane Pretresnog vijeća. V. Drugostepena presuda, par. 3072-3073.

⁴⁷ Drugostepena presuda, par. 3049 (Prlić), 3068 (Petković).

tog plana.⁴⁸ Većina nije ni na koji način poništila te zaključke, tako da je izašla izvan okvira svog djelokruga kada je zanemarila tu razliku koju je utvrdilo Pretresno vijeće. To pokazuje da je zanemarena doza uvažavanja s kojom Žalbena vijeća mora uzeti ocjenu dokaza od strane Pretresnog vijeća i da je Većina samo tu ocjenu dokaza zamijenila ocjenom kojoj je ona dala prednost.

22. Gore izloženi faktori koji pokazuju da Pretresno vijeće u svom obrazloženju nije napravilo činjeničnu grešku još su važniji u predmetu kao što je ovaj, u kojem se žalba tužilaštva odnosi na oslobađajuću presudu.⁴⁹ Po mom mišljenju, tužilaštvo u svojim argumentima zanemaruje obrazloženje Pretresnog vijeća, jednostavno predlaže da se iznova izvrši analiza dokaza, te ne uspijeva da pokaže da je uklonjena svaka razumna sumnja u pogledu Prlićeve i Petkovićeve krivice za ubijanje vezano za zatočenje o kojem je ovdje riječ.⁵⁰

23. Iz gore navedenih razloga, ne slažem se sa zaključkom Većine da je tužilaštvo pokazalo da je uklonjena svaka razumna sumnja u pogledu Prlićeve i Petkovićeve krivice i da je Pretresno vijeće pogriješilo time što nije konstatovalo, na osnovu odgovornosti po trećoj kategoriji UZP-a, da su Prlić i Petković odgovorni za ubistvo kao zločin protiv čovječnosti i hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija za ubijanje vezano za zatočenje. Umjesto da prihvatim žalbenu podosnovu tužilaštva 1(E) i potom odbijem da izrekнем osuđujuće presude u žalbenom postupku,⁵¹ ja bih odbio žalbenu podosnovu tužilaštva 1(E) u vezi s ubijanjem vezanim za zatočenje.

---

⁴⁸ Pretresno vijeće je konstatovalo da su ubistva kao zločini protiv čovječnosti i hotimična lišavanja života kao teške povrede Ženevskih konvencija, koji su počinjeni tokom napada i posredstvom prisilnog rada, bili dio UZP-a (V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 66, 68, 342, 433, 1213), a da druga lišavanja života, koja su bila počinjena tokom deložacija ili su s njima bila tijesno povezana, kao i ona koja su bila posljedica zlostavljanja i loših uslova zatočenja, nisu bila dio tog UZP-a (Prvostepena presuda, tom 4, par. 68, 70-73, 342, 433, 1213).

⁴⁹ Podsjećam da tužilaštvo, kada se žali na oslobađajuću presudu, mora pokazati da je, kada se uzmu u obzir greške u utvrđivanju činjeničnog stanja od strane pretresnog vijeća, uklonjena svaka razumna sumnja u krivicu optuženog. V. Drugostepena presuda, par. 23.

⁵⁰ Drugostepena presuda, par. 3041-3043 (Prlić), 3062-3063 (Petković). S obzirom na to da se nisam uvjerio da je tužilaštvo pokazalo da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je Prlić mogao da predvidi lišavanja života jednog zatočenog Muslimana u Zatvoru u Dretelju dana 16. jula 1993. i jednog zatočenika u Zatočeničkom centru Vojno dana 5. decembra 1993. i da je Petković mogao da predvidi smrt jednog zatočenog Muslimana uslijed dehidracije, kao i lišavanja života druge trojice zatočenika u Zatvoru u Dretelju sredinom jula 1993., konstatujem da nije neophodno da se očitujem o tome da li su oni hotimično prihvatili rizik da bi ta lišavanja života mogla biti počinjena i, isto tako, ne slažem se sa zaključkom Većine s tim u vezi. V. Drugostepena presuda, par. 3053 (Prlić) 3074-3075 (Petković).

⁵¹ Drugostepena presuda, par. 3054-3055 (Prlić), 3076-3077 (Petković). Iako se ne slažem s tim da je tužilaštvo pokazalo bilo kakvu činjeničnu grešku, naglašavam da se u potpunosti slažem s tim da je u ovom slučaju, ukoliko takva greška bude utvrđena, primjereno da se u žalbenom postupku odbije izricanje novih osuđujućih presuda za ubijanje vezano za zatočenje. V. Drugostepena presuda, par. 3055 (Prlić), 3077 (Petković).

3. Navodni propust da se iznese obrazloženje u vezi s određenim incidentima (podosnova tužilaštva 1(C) djelimično)

24. S dužnim poštovanjem, ne slažem se s tim što je Većina prihvatila, djelimično, žalbenu podosnovu tužilaštva 1(C). Nisam se uvjerio da je tužilaštvo iznijelo svoj teret dokazivanja da bi pokazalo da je Pretresno vijeće propustilo da iznese obrazloženje u vezi s Prličevom, Stojićevom, Praljkovom, Petkovićevom i Čorićevom odgovornošću po trećoj kategoriji UZP-a za incidente o kojima se nije izričito raspravljalo u odjeljku koji se odnosi na odgovornost svakog od žalilaca ponaosob (dalje u tekstu: incidenti u vezi s kojima je uložena žalba).⁵²

25. Pridružujem se zaključku Većine kojim se odbacuje argument tužilaštva da je Pretresno vijeće propustilo da presudi o Prličevoj, Stojićevoj, Praljkovoj, Petkovićevoj i Čorićevoj odgovornosti za incidente u vezi s kojima je uložena žalba.⁵³ Da bi došlo do tog zaključka, Žalbeno vijeće se oslonilo na izjavu iz Prvostepene presude – koja je ponovljena prije rasprave koja se odnosila na odgovornost svakog od žalilaca ponaosob na osnovu UZP-a – da "[Pretresno] vijeće [...] kao preliminarno pitanje napominje da će razmatrati samo događaje za koje raspolaže dokazima koji bi mogli biti relevantni za analizu [njihove] odgovornosti".⁵⁴ S obzirom na tu izjavu, Žalbeno vijeće smatra da je Pretresno vijeće bilo mišljenja da ne raspolaže dokazima na osnovu kojih bi moglo da zaključi da su uslovi za treću kategoriju UZP-a ispunjeni, a, shodno tome, ni dokazima na osnovu kojih bi moglo da proglasi Prlića, Stojića, Praljka, Petkovića i Čorića krivim za incidente u vezi s kojima je uložena žalba.⁵⁵ Međutim, Većina nije isto tako smatrala da ta izjava predstavlja obrazloženje u ovom predmetu.⁵⁶

26. Primjećujem da tužilaštvo u svom jedinom stvarnom argumentu upućuje na nekoliko zaključaka Pretresnog vijeća i dokaze koji, po njegovom mišljenju, pokazuju da su žalinci mogli da predvide da bi moglo doći do tih incidenata i da su svjesno prihvatili taj rizik, te tvrdi da bi preispitivanje *de novo* trebalo da dovede do tih zaključaka.⁵⁷ Međutim, taj argument ne pokazuje odsustvo obrazloženja na kojem su zasnovane oslobađajuće presude, nego se, zapravo, čini da se njime osporava ispravnost tih oslobađajućih presuda. Shodno tome, on je trebao biti odbačen.

⁵² Drugostepena presuda, par. 3114. Za detaljan popis incidenata na koje se tužilaštvo žalilo u okviru žalbene podosnove 1 (C) v. Drugostepena presuda, fusnote 10102-10121.

⁵³ Drugostepena presuda, par. 3096-3097.

⁵⁴ Drugostepena presuda, par. 3096 gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, tom 4, par. 76, 290, 454, 648, 857, 1025. Žalbeno vijeće se takođe oslonilo na druge zaključke Pretresnog vijeća koje je donijelo konkretno u vezi sa Stojićem i Čorićem. V. Drugostepena presuda, par. 3096.

⁵⁵ Drugostepena presuda, par. 3097.

⁵⁶ Napominjem da tužilaštvo u svojoj argumentaciji ne pominje tu izjavu. V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 41-42, 81, 119, 156, 191, 236, 273-274.

⁵⁷ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 8, 54-59, 69-81 (Prličić), 9, 85-89, 104-119 (Stojić), 10, 123-126, 141-155 (Praljak), 11, 160-166, 168-172, 180-183, 186-187, 189, 191 (Petković), 12, 198-206, 227-236 (Čorić).

Suprotno tome, Većina se složila s tim argumentom. Ona je konstatovala da, zbog toga što je Pretresno vijeće upotrijebilo faktore slične – onima na koje je ukazalo tužilaštvo i koji su potencijalno relevantni⁵⁸ - prilikom svog ocjenjivanja drugih nepovezanih incidenata, Pretresno vijeće nije objasnilo na osnovu čega je smatralo da ti faktori nisu relevantni za incidente u vezi s kojima je uložena žalba.⁵⁹ Po mom mišljenju, to samo pokazuje da se Većina ne slaže s mišljenjem Pretresnog vijeća da nije bilo relevantnih dokaza na osnovu kojih je moglo da konstataje da su ispunjeni uslovi za treću kategoriju UZP-a u odnosu na incidente u vezi s kojima je uložena žalba, ali ona time ne pokazuje da je Pretresno vijeće propustilo da iznese obrazloženje. Neslaganje s nekim izloženim mišljenjem ne pokazuje da takvo mišljenje nije postojalo, nego sasvim suprotno tome.

27. Pored toga, slažem se s tim da namjera Pretresnog vijeća prilikom utvrđivanja koji incident zavređuje da se o njemu izričito raspravlja u odjeljcima o trećoj kategoriji UZP-a u vezi sa svakim od žalilaca ponaosob nije u svim slučajevima sasvim očigledna iz samog teksta Prvostepene presude.⁶⁰ Međutim, analiza od strane Većine ide daleko izvan okvira argumenata tužilaštva. Tužilaštvo nije ukazalo na moguće nedosljednosti između incidenata o kojima se raspravljalo i onih o kojima nije. Ono nije navelo ništa u prilog svojoj tvrdnji niti je pokušalo da objasni zbog čega bi, s obzirom na okolnosti incidenata u vezi s kojima je uložena žalba, gore pomenuta izjava Pretresnog vijeća bila nedovoljna da objasni oslobađajuće presude.⁶¹ Bez argumentacije strana u postupku, nije iznenađujuće što Većina *prima facie* nije u stanju da objasni nekoliko pitanja u vezi s pristupom koji je primijenilo Pretresno vijeće. Po mom mišljenju, Većina je bila blaga u svojoj primjeni standarda za preispitivanje u žalbenom postupku. Podsjećam, kao što je to učinila i Većina, da žalilac koji tvrdi da je napravljena greška u primjeni prava zbog nedostatka obrazloženja ima obavezu da navede konkretna pitanja, činjenične zaključke ili argumente o kojima je pretresno vijeće propustilo da se očituje, te da objasni kako taj propust obesnažuje odluku tog vijeća.⁶² Po mom mišljenju, argumenti tužilaštva u tom pogledu ne ispunjavaju obavezu s tim u vezi.

28. Zapravo, pravo na obrazloženje primjenjuje se i na optužene i na tužilaštvo, a "[pretresno vijeće] bi trebalo da na jedan jasan i razgovijetan način izloži činjenične i pravne zaključke na koje se oslonilo da bi neku optuženu osobu osudilo ili oslobodilo optužbi".⁶³ S druge strane, primjećujem

---

⁵⁸ Drugostepena presuda, par. 3100. V. takođe Drugostepena presuda, par. 3101-3106.

⁵⁹ Drugostepena presuda, par. 3107.

⁶⁰ Drugostepena presuda, par. 3108-3112.

⁶¹ V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 41-42, 81, 119, 156, 191, 236, 273-274.

⁶² Drugostepena presuda, par. 3099 s referencama koje se tamo navode.

⁶³ Drugostepena presuda, par. 3099 s referencama koje se tamo navode. Pored toga, obrazloženje u prvostepenoj presudi je od suštinskog značaja kako bi se, pored ostalog, omogućilo stranama u postupku da na smislen način iskoriste svoje

da pretresna vijeća nisu obavezna da opravdaju svoje zaključke u vezi sa svakim argumentom izloženim na suđenju, te da je stvar diskrecione ocjene pretresnih vijeća koje će pravne argumente razmotriti.⁶⁴ Ovo posebno vrijedi u slučaju kada je argumentacija koja je izložena na suđenju manjkava. S tim u vezi, primjećujem da tužilaštvo u svom Završnom podnesku nije iznijelo konkretne argumente o incidentima u vezi s kojima je uložena žalba.⁶⁵ Umjesto toga – te unatoč činjenici da ono što je za neku osobu koja učestvuje u udruženom zločinačkom poduhvatu prirodno i predvidivo zavisi od informacija kojima ta osoba raspolaže⁶⁶ - tužilaštvo je samo iznijelo široke i slične argumente da su dokazi pokazali da su svi zločini iz treće kategorije UZP-a bili "prirodna i predvidiva posljedica" provođenja UZP-a i da su svi žalioци bili svjesni toga da bi moglo doći do tih zločina.⁶⁷ Ovo je posebno upadljivo kad se uporedi s nivoom detalja koje je tužilaštvo sada u stanju da izloži u svom žalbenom podnesku.⁶⁸

29. Uzimajući u obzir široku prirodu argumenata koje je tužilaštvo iznijelo na suđenju, a posebno kad se radi o predmetu ovog obima, konstatujem da neargumentovana tvrdnja tužilaštva da je napravljena greška ne pokazuje da je Pretresno vijeće prekoračilo svoja diskreciona ovlaštenja time što se očitovalo samo o onim događajima u vezi s kojima se uvjerilo da raspolaže dokazima koji bi mogli biti relevantni za Prlićevu, Stojićevu, Praljkovu, Petkovićevu i Čorićevu odgovornost po trećoj kategoriji UZP-a. Iako bi Pretresno vijeće u idealnoj situaciji detaljnije raspravljalo o incidentima u vezi s kojima je uložena žalba, smatram da je teret iznošenja obrazloženja koji je Većina nametnula Pretresnom vijeću nerazuman s obzirom na obim ovog predmeta i manjkavost argumenata tužilaštva. Ja bih u potpunosti odbio žalbenu podosnovu tužilaštva 1(C). Pored toga, naglašavam da se ne slažem s tim da je tužilaštvo pokazalo da je Pretresno vijeće propustilo da iznese obrazloženje, ali da se u potpunosti slažem s tim da je, u slučaju da takva greška zaista postoji, primjereno da se u ovom predmetu odbiju poništiti oslobađajuće presude koje je izreklo

---

pravo na žalbu, a Žalbenom vijeću da shvati i ispita zaključke pretresnog vijeća i ocjenu dokaza koju je ono izvršilo. Drugostepena presuda, par. 3099 s referencama koje se tamo navode.

⁶⁴ V. Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 23.

⁶⁵ Tužilaštvo se nije bavilo time da li su Prlić, Stojić, Praljak, Petković ili Čorić mogli da predvide incidente u vezi s kojima je uložena žalba, niti je tvrdilo da su oni hotimično prihvatili rizik da bi moglo doći do takvih zločina. V. Završni podnesak tužilaštva, 516, 636, 850, 970, 1179.

⁶⁶ V. Drugostepena presuda u predmetu *Šainović i drugi*, par. 1575; Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 86.

⁶⁷ Završni podnesak tužilaštva, par. 516, 636, 850, 970, 1179 ("Dokazi dokazuju van razumne sumnje da su zločini ubistva/hotimičnog lišavanja života, silovanja/nečovječnog postupanja i uništavanja ustanova namijenjenih religiji ili obrazovanju, za koje se tereti u tačkama 2-5 i 21 Optužnice, bili prirodna i predvidiva posljedica provođenja UZP-a u Herceg-Bosni. [Prlić, Stojić, Praljak, Petković ili Čorić] je bio svjestan mogućnosti da će doći do tih zločina. [Prlić, Stojić, Praljak, Petković ili Čorić] snosi odgovornost za zločine kojima se tereti u tačkama 2-5 i 21 po trećoj kategoriji UZP-a").

⁶⁸ V. Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 8-12, 54-59, 69-81, 85-89, 104-119, 123-126, 141-155, 160-166, 168-172, 180-183, 186-187, 189, 191, 198-206, 227-235.

Pretresno vijeće i na koje se tužilaštvo žalilo u ovoj žalbenoj podosnovi, ili naložiti ponovno suđenje ili ustupanje.⁶⁹

D. Djelimično suprotno mišljenje: navodne greške u vezi s uračunavanjem vremena u izdržavanje kazne

30. Većina je konstatovala da Stojić, Petković, Ćorić i Pušić nisu uspjeli da pokažu da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava u svom tumačenju pravila 101(C) Pravilnika kada periode njihovog privremenog boravka na slobodi nije uračunalo u vrijeme koje su proveli u pritvoru.⁷⁰ S dužnim poštovanjem, ne slažem se s opštim zaključkom Većine da uslovi koji su bili nametnuti Stojiću, Petkoviću, Ćoriću i Pušiću nisu bili tako restriktivni da bi bili ravni zadržavanju u pritvoru.⁷¹ Iz dolje izloženih razloga, smatram da se, u najmanju ruku, vrijeme provedeno na privremenom boravku na slobodi pod uslovima koji, zapravo, predstavljaju lišavanje slobode, kao što su 24-satni kućni ili bolnički pritvor, treba uzeti u obzir prilikom uračunavanja vremena provedenog u pritvoru u izdržavanje kazne u skladu s pravilom 101(C) Pravilnika.

31. Pravilo 101(C) Pravilnika predviđa da će se "[o]suđenom [...] u izdržavanje kazne uračunati eventualno vrijeme koje je proveo u pritvoru čekajući na predaju Međunarodnom sudu ili čekajući na suđenje ili žalbeni postupak".⁷² Prilikom primjene ovog pravila, Pretresno vijeće je navelo da "optuženi [Stojić, Petković, Ćorić i Pušić] imaju pravo da im se vrijeme provedeno u pritvoru čekajući na suđenje i tokom suđenja" uračuna u kaznu i da "od tog vremena treba odbiti sve privremene boravke na slobodi koji su im bili odobreni".⁷³ Pitanje koje je pred Žalbenim vijećem jeste da li je Pretresno vijeće pogrešno protumačilo pravilo 101(C) Pravilnika, to jest da li su određeni periodi privremenog boravka na slobodi morali biti uračunati u vrijeme koje je provedeno u "pritvor[u]".⁷⁴ Vrijedi primijetiti da je ovo prvi put da je Žalbeno vijeće pozvano da se očituje o ovom pravnom pitanju.⁷⁵

32. Čini se da Većina smatra da je praksa Međunarodnog suda od prvenstvenog značaja za rješavanje ovog pitanja.⁷⁶ Slažem se s opisom prakse Međunarodnog suda koja je izložena u ovoj Drugostepenoj presudi. Međutim, nisam uvjeren da ta praksa ide u prilog stavu, kao što to smatra

⁶⁹ V. Drugostepena presuda, par. 3132. V. takođe Drugostepena presuda, par. 3122-3131.

⁷⁰ Drugostepena presuda, par. 3336-3337.

⁷¹ V. Drugostepena presuda, par. 3336.

⁷² Kurziv dodat.

⁷³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1280, 1335-1336 (Stojić), 1362-1363 (Petković), 1374-1375 (Ćorić), 1385-1386 (Pušić).

⁷⁴ Drugostepena presuda, par. 3328.

⁷⁵ Drugostepena presuda, par. 3329.

⁷⁶ Drugostepena presuda, par. 3332-3335.

Većina, da se optuženom kojem je bio odobren privremeni boravak na slobodi u izdržavanje kazne ne uračunava period koji je proveo na privremenom boravku na slobodi.⁷⁷ Po mom mišljenju, pomenuta praksa, zapravo, ide u prilog stavu da je potrebno izvršiti individualnu procjenu kako bi se utvrdilo da li će se vrijeme provedeno na privremenom boravku na slobodi uračunati u izdržavanje kazne.⁷⁸ Čak i da je karakterizacija prakse ovog Međunarodnog suda od strane Većine tačna, praksa ne odražava automatski mjerodavno pravo.⁷⁹ Umjesto da je dala definiciju držanja u "pritvoru" u svrhu primjene pravila 101(C), Većina je svoju ocjenu svela na ovaj neuvjerljivi opis prakse Međunarodnog suda.

33. Pored toga, Većina odbacuje mogućnost da bi sudska praksa ECtHR-a mogla biti od pomoći u rješavanju ovog pitanja.⁸⁰ Relevantna sudska praksa ECtHR-a odnosi se na to da li druga ograničenja kretanja, osim tipičnog zatvaranja u ćeliji, mogu da predstavljaju lišavanje slobode u smislu člana 5(1) ECHR-a.⁸¹ To se mora utvrđivati za svaki slučaj zasebno i zavisi od "konkretne situacije [žalioca], pri čemu se mora uzeti u obzir cijeli niz kriterija kao što su vrsta, trajanje, učinci i način provođenja dotične mjere".⁸² Čak i ako metodologija kojom ECtHR utvrđuje šta predstavlja

---

⁷⁷ Drugostepena presuda, par. 3335.

⁷⁸ Drugostepena presuda, par. 3332-3334. Upućivanje na odluku predsjednika Međunarodnog suda u predmetu *Tadić* je, po mom mišljenju, uzeto izvan konteksta. Kada je odbio Tadićevu molbu da se vrijeme koje je proveo na privremenom boravku na slobodi uzme u obzir prilikom utvrđivanja da li ima pravo na pomilovanje ili ublažavanje kazne, predsjednik Međunarodnog suda je smatrao da bi se time "prekršila [...] odluka Pretresnog vijeća o tome šta obuhvata vrijeme koje je podnosilac molbe izdržao koje mu se uračunava u kaznu". Drugim riječima, predsjednik Međunarodnog suda nije smatrao da je u njegovoj nadležnosti da – prilikom razmatranja molbe za prijevremeno puštanje na slobodu – vrši ponovnu ocjenu konačne odluke pretresnog vijeća da se vrijeme provedeno na privremenom boravku na slobodi u tom predmetu ne uračuna u izdržavanje kazne. V. Odluka u predmetu *M. Tadić* iz 2004. u vezi s pomilovanjem ili ublažavanjem kazne, par. 4 i fusnota 8. Odluka pretresnog vijeća u predmetu *Simić* ne ide u prilog stavu da se vrijeme provedeno na privremenom boravku na slobodi ne uračunava u izdržavanje kazne. Ona, zapravo, pokazuje da je pretresno vijeće uzelo u obzir konkretne okolnosti tog predmeta i da je došlo do zaključka da uslovi koji su bili nametnuti Simiću, to jest da mu je bilo dopušteno da izlazi iz svoje kuće, premda pod određenim ograničenjima, nisu bili takve prirode da su bili ravni "kućnom pritvoru" ili držanju u "pritvoru" u svrhu primjene pravila 101(C) Pravilnika. V. Presuda o kazni u predmetu *M. Simić*, par. 119. Što se tiče upućivanja na Prvostepenu presudu u predmetu *Popović i drugi*, ako ništa drugo, ona pokazuje da je u nekim prilikama, kada su uslovi privremenog boravka na slobodi bili veoma strogi, pretresno vijeće uračunalo takve periode u izdržavanje kazne. V. Prvostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, tom 2, Dispozitiv, str. 828-830, 832. Ostali primjeri iz predmeta *Popović i drugi* su ovdje od male pomoći zato što ni u jednom periodu privremenih boravaka na slobodi u ovom predmetu nije bilo naloženo da neki od optuženih noću bude u pritvorskom objektu. Isto se tako ne slažem s tim da se na osnovu predmeta *Popović i drugi* može izvesti zaključak da je puštanje na slobodu pod nadzorom koje je bilo naloženo u tom predmetu drugačije od privremenog puštanja na slobodu samo zato što u drugim slučajevima u tom istom predmetu, pretresno vijeće nije u izdržavanje kazne uračunalo period privremenog boravka na slobodi. Zapravo, iako pretresno vijeće u predmetu *Popović i drugi* nije raspravljalo o tom pitanju, sasvim je moguće da je pretresno vijeće u tom predmetu smatralo da u konkretnim okolnostima tog predmeta, uslovi koji su nametnuti optuženom tokom njegovog privremenog boravka na slobodi nisu bili ravni držanju u pritvoru u svrhu primjene pravila 101(C) Pravilnika. V. Drugostepena presuda, par. 3334, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu u predmetu *Popović i drugi*, Dispozitiv, str. 830-831; Prvostepenu presudu u predmetu *Popović i drugi*, Dodatak 2, par. 60-61.

⁷⁹ Podsjećam, nadalje, da odluke pretresnih vijeća nemaju obavezujuće dejstvo jedna na drugu niti na Žalbena vijeće. V. Drugostepena presuda u predmetu *Aleksovski*, par. 114.

⁸⁰ Drugostepena presuda, par. 3330.

⁸¹ V. Odluka u predmetu *Guzzardi*, par. 92; Odluka u predmetu *Ciobanu*, par. 62; Odluka u predmetu *Lavents*, par. 62-63.

⁸² Odluka u predmetu *Guzzardi*, par. 92. V. takođe Odluka u predmetu *Lavents*, par. 62.

"lišavanje slobode" u svrhu primjene člana 5(1) ECHR-a nije obavezujuća za ovaj Međunarodni sud u pogledu utvrđivanja šta predstavlja držanje u "pritvoru" u svrhu primjene pravila 101(C) Pravidnika,⁸³ mišljenja sam da, u nedostatku utvrđene prakse ovog Međunarodnog suda, praksa ECtHR-a ima uvjerljivu težinu u ovom predmetu. Konkretno, u potpunosti se slažem s konstatacijom ECtHR-a da je razlika između lišavanja slobode i ograničavanja slobode puko pitanje stepena ili intenziteta, a ne pitanje prirode ili suštine.⁸⁴ Pored toga, oslanjanje na metodologiju ECtHR-a u svrhu utvrđivanja značenja držanja u "pritvoru" u ovom predmetu bilo bi dosljedno pristupu koji je usvojen drugdje u Presudi u cilju definisanja krivičnih djela zatvaranja i protivpravnog zatočenja civila.⁸⁵

34. Po mom mišljenju, praksa ovog Međunarodnog suda i ECtHR-a⁸⁶ idu u prilog zaključku da je ocjenjivanje vremena koje su Stojić, Petković, Ćorić i Pušić proveli na privremenom boravku na slobodi potrebno izvršiti na individualnoj osnovi kako bi se utvrdilo da li je ijedna od mjera kojima je ograničeno njihovo kretanje bila takva da je predstavljala lišavanje slobode, a time i držanje u "pritvoru" u svrhu izračunavanja vremena provedenog na izdržavanju kazne.

35. Smatram da najveći dio vremena koje su na privremenom boravku na slobodi proveli Stojić, Petković, Ćorić i Pušić ne bi *ipso facto* predstavljao lišavanje slobode pa, prema tome, ni držanje u pritvoru, u svrhu izračunavanja vremena provedenog na izdržavanju kazne.⁸⁷ Međutim, u nekoliko navrata, Pretresno vijeće je Stojiću, Petkoviću, Ćoriću i Pušiću nametnulo izuzetno restriktivne uslove za privremeno puštanje na slobodu – na primjer, 24-satni kućni pritvor ili pritvor u određenim objektima kad su oni bili privremeno pušteni na slobodu radi liječenja ili iz drugih

---

⁸³ Podsjećam da Žalbena vijeće nije vezano zaključcima drugih sudova – domaćih, međunarodnih ili hibridnih – i da će takvu praksu uzeti u obzir, ali da u vezi s nekim pitanjem ipak može doći do drugačijeg zaključka od onog do kojeg je došao neki drugi sud. V. Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Župljanin*, par. 598, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Dorđević*, par. 83, Drugostepenu presudu u predmetu *Čelebići*, par. 24. V. Drugostepena presuda, par. 3329.

⁸⁴ Odluka u predmetu *Guzzardi*, par. 93. V. takođe Odluka u predmetu *Lavents*, par. 62. Shodno tome, ne razumijem razliku koju je Većina napravila između pravila 64 i 65 Pravidnika u odnosu na Odluku u predmetu *Blaškić* u vezi s pravilom 64. Većina je izjavila da se predmet *Blaškić* razlikuje od situacije u kojoj su bili Stojić, Petković, Ćorić i Pušić, utoliko što *Blaškić* nije bio privremeno pušten na slobodu na osnovu pravila 65 Pravidnika, nego pritvoren u drugom objektu, a ne u PJUN-u, na osnovu pravila 64 Pravidnika. Teško mi je da shvatim kako se neka ograničenja slobode koja su bila nametnuta u ovom predmetu, kao što je 24-satni kućni/bolnički pritvor, razlikuju od kućnog pritvora koji je opisan u predmetu *Blaškić*, a koji je predsjednik smatrao oblikom pritvora i uračunao ga kao vrijeme provedeno na izdržavanju kazne. V. Drugostepena presuda, par. 3332; Odluka u predmetu *Blaškić* u vezi s pravilom 64, par. 12, 18.

⁸⁵ U odjeljku koji se odnosi na hapšenje i zatočenje civila, Žalbena vijeće je smatralo da zatočenje u kućama pod stražom HVO-a, čak i uz, u nekim slučajevima, određenu ograničenu slobodu kretanja, može da predstavlja lišavanje slobode. V. Drugostepena presuda, par. 471-479 (Hapšenje i zatočenje civila iz sela Duša, Hrasnica, Uzričje i Ždrimci), 508-515 (Hapšenje i zatočenje civila iz Prozora).

⁸⁶ Smatram, nadalje, da je pristup koji je primijenio predsjednik SCSL-a kako bi utvrdio da li kućni pritvor predstavlja oblik držanja u pritvoru, prema kojem to zavisi od stepena kontrole koju vrši organ koji je naložio taj pritvor, takođe dosljedan pristupu opisanom u ovom paragrafu. V. Odluka u predmetu *Norman*, par. 4, 12.

⁸⁷ V. Drugostepena presuda, par. 3336 i fusnota 11040 s referencama koje se tamo navode.

povjerljivih razloga koji su opravdavali takvo puštanje.⁸⁸ U tim se slučajevima ne mogu složiti s Većinom da uslovi koji su nametnuti Stojiću, Petkoviću, Ćoriću i Pušiću nisu bili tako restriktivni da bi bili ravni držanju u pritvoru.⁸⁹ Jasno je da odsustvo svake slobode kretanja u ovim slučajevima navodi na zaključak da su optuženi bili lišeni slobode, uprkos tome što su bili privremeno pušteni na slobodu. Vrijeme koje su pod takvim uslovima proveli na privremenom boravku na slobodi trebalo bi se uzeti u obzir prilikom izračunavanja vremena provedenog na izdržavanju kazne. Ovom tumačenju ide u prilog sudska praksa ECtHR-a, koja upućuje na to da 24-satni kućni/bolnički pritvor predstavlja lišavanje slobode,⁹⁰ što je, po mom mišljenju, ravno držanju u pritvoru u svrhu izračunavanja vremena provedenog na izdržavanju kazne. Pored toga, i sudska praksa ECtHR-a i praksa nekoliko država – kao što su Italija,⁹¹ Bugarska,⁹² Portugal,⁹³ Azerbejdžan,⁹⁴ Makedonija,⁹⁵ Mađarska,⁹⁶ Njemačka,⁹⁷ Kina,⁹⁸ Rusija⁹⁹ i Japan,¹⁰⁰ na primjer¹⁰¹ - idu u prilog stavu da je u

⁸⁸ V. Drugostepena presuda, par. 3336 i fusnote 11041-11042 s referencama koje se tamo navode.

⁸⁹ V. Drugostepena presuda, par. 3336. Većina je, nadalje, izjavila da "su svi ti uslovi neophodni kako bi se osiguralo da se oni pridržavaju zahtjeva iz pravila 65 Pravilnika", uključujući to da se pojave na suđenju. V. Drugostepena presuda, par. 3336. Po mom mišljenju, ovaj razlog, koji se odnosi na opravdavanje nametanja uslova za privremeno puštanje na slobodu, nije relevantan za pitanje da li stepen ograničenja nametnutih optuženima tokom perioda njihovih privremenih boravaka na slobodi može da predstavlja "držanje u pritvoru".

⁹⁰ U predmetu *Mancini v. Italy*, ECtHR je primijetio da kućni pritvor jeste "vid pritvora koji je blaži od tradicionalnog zatvorskog režima", ali je smatrao da, "s obzirom na njihov učinak i način provođenja, i zatvaranje i kućni pritvor predstavljaju lišavanje slobode žalilaca" u svrhu primjene člana 5 § 1 (c) ECHR-a. *Mancini v. Italy*, Application No. 44955/98, Presuda od 12. decembra 2001., par. 17. Slično tome, ECtHR je u predmetu *Lavents v. Latvia* zaključio da 24-satni kućni pritvor i bolnički pritvor predstavljaju "lišavanje slobode". V. Odluka u predmetu *Lavents*, par. 62. V. takođe Odluka u predmetu *Guzzardi*, par. 95; Odluka u predmetu *Ciobanu*, par. 62-63.

⁹¹ V. članovi 284(1)&(5) 657(1), Zakon o krivičnom postupku (Italija), na snazi od 22. septembra 1988. (<http://www.altalex.com/documents/codici-altalex/2014/10/30/codice-di-procedura-penale>).

⁹² Član 59(1), Krivični zakon Republike Bugarske, objavljen u Državnom glasniku br. 26/02.04.1968, na snazi od 1. maja 1968., posljednja izmjena i dopuna SG No. 32/27.04.2010, na snazi od 28. maja 2010. (<http://www.legislationline.org/documents/action/popup/id/8881/preview>).

⁹³ Član 80(1), Krivični zakon Portugala (Opšti dio) (<http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes>) (neslužbeni prevod).

⁹⁴ Član 158(2)&(6), Zakon o krivičnom postupku Republike Azerbejdžan, usvojen 14. jula 2000. (<http://www.legislationline.org/download/action/download/id/1659/file/dddecee81440fa5295fc11e6b2b1.htm/preview>).

⁹⁵ V. članove 163(1)&(6), 248(7) i 404(1), Zakon o krivičnom postupku Makedonije, Službeni glasnik br. 150 od 18. novembra 2010. (https://www.unodc.org/res/cld/document/mkd/1996/criminal-procedure-code-of-the-republic-of-macedonia-as-of-2010_html/FYROM_Criminal_procedure_code_as_of_2010_English.pdf) (neslužbeni prevod).

⁹⁶ Član 92(1)&(3), stav C, Krivični zakon Mađarske (2012) (<http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes>).

⁹⁷ Član 116(1), Zakon o krivičnom postupku, verzija objavljena 7. aprila 1987. (Savezni službeni list [Bundesgesetzblatt] Dio I str. 1074, 1319), s najnovijom izmjenom i dopunom člana 3 putem Akta od 23. aprila 2014. (Savezni službeni list, Dio I, str. 410); član 51(1), Krivični zakon, verzija objavljena 13. novembra 1998., Savezni službeni list [Bundesgesetzblatt] I, str. 3322, s posljednjim izmjenom i dopunom člana 1 putem Zakona od 24. septembra 2013., Savezni službeni list I, str. 3671, i s tekstom člana 6(18) Zakona od 10. oktobra 2013., Savezni službeni list I, str. 3799. (https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stpo/englisch_stpo.html)

⁹⁸ Član 73, Zakon o krivičnom postupku Narodne Republike Kine, Ukaz br. 55 predsjednika Narodne Republike Kine, na snazi od 1. januara 2013. (<https://www.cecc.gov/resources/legal-provisions/criminal-procedure-law-of-the-peoples-republic-of-china>).

⁹⁹ Članovi 107, 109(10) i 308(9), Zakon o krivičnom postupku Ruske Federacije, Savezni zakon br. 420-FZ od 7. decembra 2011., na snazi od 1. januara 2012. (<http://legislationline.org/documents/section/criminal-codes>).

¹⁰⁰ Članovi 95 i 167(1)&(5), Zakon o krivičnom postupku Japana, Ukaz br. 74 iz 2011. godine (<http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail/?id=2283&vm=04&re=02>) (neslužbeni prevod).

međunarodnom običajnom pravu u nastanku pravilo da se privremeno puštanje na slobodu pod restriktivnim uslovima kao što su 24-satni kućni pritvor ili bolnički pritvor uzima u obzir prilikom izračunavanja vremena provedenog na izdržavanju kazne. Po mom mišljenju, pravilo 101(C) Pravilnika treba tumačiti u skladu s tim pristupom. Na kraju, iako to nije presudno, smatram da, suprotno mišljenju Većine, neke odredbe hrvatskog zakona idu u prilog stavu da strogi uslovi boravka na slobodi uz jamčevinu iziskuju da se to vrijeme oduzme od kazne koju će dotična osoba morati da odsluži.¹⁰²

36. Iz istih razloga, smatram da uslovi koji su bili nametnuti Pušiću tokom perioda privremenog boravka na slobodi koji mu je bio odobren tokom žalbene faze zbog toga što, između ostalog, odgovarajuće liječenje nije bilo dostupno u PJUN-u, predstavljaju 24-satni kućni pritvor i da se trebaju smatrati "držanjem u pritvoru"¹⁰³ i uračunati u Pušićevo izdržavanje kazne.¹⁰⁴

37. Po mom mišljenju, Pretresno vijeće je pogriješilo zbog toga što nije izvršilo individualnu ocjenu i što nijedan period privremenog boravka na slobodi nije uračunalo u izdržavanje kazne. Pored toga, ova individualna ocjena me navodi na zaključak da se, u najmanju ruku, periodi koji su ravni 24-satnom kućnom/bolničkom pritvoru, a koji su bili naloženi tokom suđenja ili žalbene faze postupka, trebaju uzeti u obzir kod izračunavanja vremena provedenog na izdržavanju kazne. S obzirom na gore navedeno, ne mogu da se složim sa zaključkom Većine da Stojić, Petković, Ćorić i Pušić nisu uspjeli da pokažu da je Pretresno vijeće napravilo grešku u primjeni prava u svom tumačenju pravila 101(C) Pravilnika kada je periode njihovog privremenog boravka na slobodi

---

¹⁰¹ Ovaj spisak nije konačan. Njegova svrha je samo da pokaže da u nacionalnim zakonodavstvima postoji značajna podrška stavu da se privremeno puštanje na slobodu pod restriktivnim uslovima kao što su 24-satni kućni pritvor ili bolnički pritvor uzima u obzir prilikom izračunavanja vremena provedenog na izdržavanju kazne.

¹⁰² Primjećujem da član 54 Kaznenog zakona Hrvatske na koji Petković upućuje predviđa da se "[v]rijeme provedeno u pritvoru kao i svako oduzimanje slobode u svezi s kaznenim djelom uračunava [...] u izrečenu kaznu zatvora". Taj član se treba čitati zajedno s članovima 119 i 120 Zakona o kaznenom postupku Hrvatske na koje Petković upućuje, a koji predviđaju da se osobi koja je u "kućnom pritvoru" zabranjuje svako udaljavanje iz njenog doma i da se kućni pritvor tretira jednako kao "istražni zatvor", koji, koliko shvatam, znači pritvor u pretpretresnoj fazi postupka. V. Petkovićev žalbeni podnesak, Dodatak V.

¹⁰³ Uslovi koje je Žalbeno vijeće odredilo za Pušićevo privremeno puštanje na slobodu obuhvatali su obavezu da sve vrijeme boravi na adresi naznačenoj u njegovoj molbi, osim vremena koje za potrebe liječenja provede na naznačenoj lokaciji, pod 24-satnim nadzorom. V. Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 24. jula 2014., par. 19. Njegov privremeni boravak na slobodi je iz medicinskih razloga produžavan nizom odluka koje je Žalbeno vijeće izdalo pod istim uslovima. V. Odluka po zahtjevu Berislava Pušića za produženje privremenog boravka na slobodi, 27. januar 2015. (povjerljivo i *ex parte*); Odluka po zahtjevu Berislava Pušića za daljnje produženje privremenog boravka na slobodi, 22. juli 2015. (povjerljivo i *ex parte*); Nalog kojim se Berislavu Pušiću odobrava produženje privremenog boravka na slobodi, 27. januar 2016. (povjerljivo i *ex parte*); Odluka po zahtjevu Berislava Pušića za daljnje produženje privremenog boravka na slobodi iz zdravstvenih razloga, 22. juli 2016. (povjerljivo i *ex parte*), par. 23; Odluka po zahtjevu Berislava Pušića za daljnje produženje privremenog boravka na slobodi iz zdravstvenih razloga, 19. januar 2017. (povjerljivo i *ex parte*), str. 5; Odluka po molbi Berislava Pušića za dodatno produženje privremenog boravka na slobodi iz zdravstvenih razloga, 13. juli 2017. (povjerljivo i *ex parte*), str. 4.

¹⁰⁴ V., nasuprot tome, Drugostepena presuda, par. 3336.

isključilo iz izračunavanja vremena provedenog na izdržavanju kazne.¹⁰⁵ Ja bih djelimično prihvatio Stojićevu, Petkovićevu, Ćorićevu i Pušićevu relevantnu žalbenu osnovu.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavna verzija na engleskom.

/potpis na originalu/

---

sudija Liu Daqun

Dana 29. novembra 2017.,
u Haagu,
Nizozemska.

[pečat Međunarodnog suda]

---

¹⁰⁵ Drugostepena presuda, par. 3336-3337.

XIV. SUPROTNA MIŠLJENJA SUDIJE FAUSTA POCARA

A. Navodne greške u vezi s teorijom o UZP-u (Stojićeva osnova 13, Petkovićeva podosnova 3.1)

1. U ovoj Drugostepenoj presudi, Većina Žalbenog vijeća je smatrala da se "Završni podnesak tužilaštva ne može razumno tumačiti kao da je tužilaštvo za neka krivična djela napustilo prvu kategoriju UZP-a kao mogući vid odgovornosti kada je ta krivična djela u svom završnom pretresnom podnesku okvalifikovalo samo kao krivična djela na osnovu treće kategorije UZP-a" i konstatovalo da "tužilaštvo nije izričito i zvanično povuklo prvu kategoriju UZP-a kao oblik odgovornosti koji bi mogao biti primjenjiv na sve tačke Optužnice".¹ S tim u skladu, Većina Žalbenog vijeća je konstatovala da Stojić i Petković nisu uspjeli da pokažu "da je njihovo pravo na pravično suđenje prekršeno ili da je Pretresno vijeće nedopušteno izmijenilo tezu tužilaštva".² S dužnim poštovanjem, ne slažem se s obrazloženjem i zaključcima većine.

2. Konkretno, nikako se ne slažem s Većinom u vezi s njenim zaključcima: (i) da tužilaštvo nije povuklo prvu kategoriju UZP-a kao vid odgovornosti za ubistvo kao zločin protiv čovječnosti (tačka 2), hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija (tačka 3) i uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 21); (ii) da Pretresno vijeće nije nedopustivo preoblikovalo tezu tužilaštva tako da ona uključi ubistvo kao zločin protiv čovječnosti (tačka 2), hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija (tačka 3) i uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 21), te tako proširilo okvire zločina iz prve kategorije UZP-a za koje se teretilo na suđenju; i (iii) da žalioци nisu pokazali da su njihova prava na pravično suđenje bila narušena.

3. Većina je pogriješila kada je konstatovala da tužilaštvo u svom Završnom podnesku nije povuklo optužbe na osnovu prve kategorije UZP-a za ubistvo kao zločin protiv čovječnosti (tačka 2), hotimično lišavanje života kao tešku povredu Ženevskih konvencija (tačka 3) i uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 21).³ Premda je ispravno naglasila da je tužilaštvo "ta krivična djela [...] okvalifikovalo *samo* kao krivična djela na osnovu treće kategorije UZP-a", Većina nije smatrala da je ovo ograničenje tako značajno da predstavlja povlačenje optužbi po tačkama 2, 3 i 21 na osnovu

---

¹ Drugostepena presuda, par. 60.

² Drugostepena presuda, par. 63.

prve kategorije UZP-a.⁴ Za te zločine, tužilaštvo je žaliocima pripisalo odgovornost samo na osnovu treće kategorije UZP-a; tužilaštvo nigdje u svom Završnom podnesku nije navelo da isto tako, ili alternativno, tereti žalioce i na osnovu prve kategorije UZP-a za te zločine.⁵ Ova jedina, nedvosmislena karakterizacija oblika UZP-a na osnovu kojeg se u Završnom podnesku tužilaštva navodi da su žalioци odgovorni za tačke 2, 3 i 21 – a to je treća kategorija UZP-a – predstavlja očigledno, izričito odustajanje od optužbi za te zločine na osnovu prve kategorije UZP-a. Povlačenje optužbi u završnom podnesku tužilaštva, bilo ono izričito ili implicitno, je praksa koja je prihvaćena na ovom Međunarodnom sudu i MKSR-u.⁶ S tim u vezi, Većina je pogrešno okarakterisala argument tužilaštva kada je uputila na fusnotu 2 Završnog podneska tužilaštva, u kojoj se nedvosmisleno navodi da su u tom "odjeljku opisani zločini koji su činili dio udruženih zločinačkih poduhvata. Optuženi su za te zločine odgovorni i na osnovu drugih vidova odgovornosti iz članova 7(1) i 7(3)."⁷ Tužilaštvo u ovoj fusnoti upućuje na druge vidove odgovornosti, koji nisu počinjenje putem UZP-a na osnovu člana 7(1) Statuta, kao što su planiranje, i pomaganje i podržavanje, kao i na odgovornost nadređenog na osnovu člana 7(3) Statuta.⁸ U vezi sa "zločinima koji su bili obuhvaćeni UZP-ovima", Većina je zanemarila da je tužilaštvo konkretno nabrojalo zločine koji potpadaju pod svaki oblik UZP-a i da je time ograničilo tačke 2, 3 i 21 tako da one potpadaju *samo* pod treću kategoriju UZP-a, a ne pod prvu kategoriju UZP-a ili drugu kategoriju UZP-a.⁹ S obzirom na ovo nedvosmisleno odustajanje od optužbi na osnovu prve kategorije UZP-a po tačkama 2, 3 i 21, grešku nedopustivog proširenja teze tužilaštva i preoblikovanja svoje sopstvene teze koju je napravilo Pretresno vijeće Većina je dodatno pogoršala time što je konstatovala da su ti zločini bili zločini iz prve kategorije UZP-a.¹⁰ Shodno tome, Većina

---

³ Drugostepena presuda, par. 60.

⁴ Drugostepena presuda, par. 60 (kurziv dodat).

⁵ Završni podnesak tužilaštva, par. 60, 62, 516, 636, 850, 970, 1179, 1276, gdje se nabrajaju tačke 2, 3 i 21 i navodi odgovornost na osnovu treće kategorije UZP-a u *poređenju sa* Završnim podneskom tužilaštva, par. 513, 633, 847, 967, 1176, 1273, gdje se ne nabrajaju tačke 2, 3 i 21, ali se navodi odgovornost za druge tačke na osnovu prve kategorije UZP-a.

⁶ V. Drugostepena presuda u predmetu *Ntagerura i drugi*, par. 148-150 (gdje se navodi da, zbog toga što su "činjenice koje bi mogle da čine osnovu za osuđujuću presudu po članu 6(3) sistematski izostavljene" iz završnog pretresnog podneska tužilaštva, "Žalbeno vijeće smatra da je tužilaštvo propustilo da goni po optužbama [...] na osnovu člana 6(3) Statuta" i da, "iz gore navedenih razloga, Pretresno vijeće nije moglo da donese zaključak da je žalilac kriv na osnovu člana 6(3) Statuta"), 164 (gdje se zaključuje da je žalilac "imao pravo da na osnovu podnesaka koji su podneseni poslije podizanja optužnice izvede zaključak da je tužilaštvo odlučilo da ne goni po optužbama u vezi sa Gashirabwobom na osnovu člana 6(3) Statuta"); Drugostepena presuda u predmetu *Setako*, par. 256. V. takođe Prvostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, fusnote 1614, 2866 gdje se upućuje na navode od kojih je tužilaštvo odustalo u *corrigendumu* svog završnog podneska.

⁷ Drugostepena presuda, par. 61 i fusnota 217; Završni podnesak tužilaštva, fusnota 2.

⁸ V. takođe Završni podnesak tužilaštva, par. 517-526, 637-646, 851-860, 971-980, 1180-1189, 1277-1284.

⁹ Završni podnesak tužilaštva, par. 516, 636, 850, 970, 1179, 1276, koji su svi paragrafi u kojima se objašnjava navodna krivica žalilaca na osnovu treće kategorije UZP-a. Ti paragrafi se navode pod naslovima vezanim za svakog od žalilaca ponaosob, u kojima je naznačeno da je svaki žalilac "kriv za zločine koji su bili prirodna i predvidiva posljedica UZP-a u Herceg-Bosni (treća kategorija UZP-a)".

¹⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 66, 68.

je pogriješila zbog toga što nije uvidjela da je Pretresno vijeće narušilo prava žalilaca na pravično suđenje.

4. Većina je dodatno pogoršala grešku nedopustivog proširenja i redefinisanja teze tužilaštva koju je napravilo Pretresno vijeće i koja je dovela do toga da žalioци budu osuđeni za višestruke incidente ubistva kao zločina protiv čovječnosti (tačka 2), hotimičnog lišavanja života kao teške povrede Ženevskih konvencija (tačka 3) i uništavanja ili hotimičnog nanošenja štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju kao kršenja zakona i običaja ratovanja (tačka 21) na osnovu prve kategorije UZP-a, što je žalioциma nanijelo štetu i, u najmanju ruku, dovelo do kršenja načela *in dubio pro reo*.¹¹ Većina je u žalbenom postupku trebala da ispravi tu grešku Pretresnog vijeća u korist žalilaca. S tim u skladu, strogo se pridržavajući standarda za preispitivanje u žalbenom postupku – s obzirom na to da žalbeni postupak nije suđenje *de novo* – Žalbeno vijeće je trebalo da ustupi ovaj predmet ili da naloži ponovno suđenje ograničenog obima kako bi ponovno ocijenilo obim ZZP-a za prvu kategoriju UZP-a u ovom predmetu u svjetlu odustajanja od tačaka 2, 3 i 21 i utvrdilo odgovornost žalilaca za te tačke na osnovu treće kategorije UZP-a ili bilo kojeg drugog vida odgovornosti kojim su oni terećeni po članu 7(1) i 7(3) Statuta.¹²

B. Navodne greške u vezi sa bezobzirnim razaranjem gradova, naselja ili sela, ili pustošenjem koje nije opravdano vojnom nuždom

1. Stari most u Mostaru (Praljkova osnova 23 djelimično, Petkovićeve osnova 5.2.2.4 djelimično i Praljкови odgovori na žalbenu osnovu tužilaštva 3)

5. U Drugostepenoj presudi, Većina Žalbenog vijeća je konstatovala da je "Pretresno vijeće pogriješilo time što je zaključilo da je rušenje Starog mosta u Mostaru predstavljalo krivično djelo bezobzirnog razaranja koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja" pod tačkom 20 Optužnice.¹³ S tim u skladu, Većina Žalbenog vijeća je odbila relevantni dio žalbene osnove tužilaštva 3 i, shodno tome, nije proglasila žalioce odgovornim za bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 20), zbog rušenja

¹¹ Prvostepena presuda, tom 4, Dispozitiv. V. takođe *Tužilac protiv Duška Tadića*, predmet br. IT-94-1-A, Odluka po zahtevu žalioца za produženje roka i izvođenje dodatnih dokaza, 16. oktobar 1998., par. 73, gdje se navodi da: "eventualne sumnje treba razrešiti u korist žalioца, u skladu sa principom *in dubio pro reo*."

¹² V. Drugostepena presuda u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 125-127; Drugostepena presuda u predmetu *Orić*, par. 186-187; Drugostepena presuda u predmetu *Krajišnik*, par. 798.

¹³ Drugostepena presuda, par. 411. V. takođe Drugostepena presuda, par. 393, gdje se objašnjava da Pretresno vijeće jeste konstatovalo da je zločin bezobzirnog razaranja koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja iz tačke 20, bio počinjen, ali nije izreklo osuđujuće presude za taj zločin zbog jednog pogrešnog zaključka do kojeg je došlo u svojoj analizi kumulativnih osuđujućih presuda.

Starog mosta (dalje u tekstu: Stari most u Mostaru).¹⁴ S dužnim poštovanjem, ne slažem se s obrazloženjem, kao ni s jednim od osnovnih zaključaka Većine.

6. U Optužnici se žalioци po tačkama 1, 20 i 25 terete za to što su "snage Herceg-Bosne/HVO-a uništile [...] Stari most" dana 9. novembra 1993.¹⁵ Pretresno vijeće je svoj zaključak da je rušenje Starog mosta u Mostaru predstavljalo bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 20), uzelo kao osnovu za zaključke da je HVO počinio i progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi, kao zločin protiv čovječnosti (tačka 1), i protivpravno terorisanje civila, kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 25),¹⁶ te je osudilo žalioce za te zločine u vezi sa Starim mostom u Mostaru.¹⁷ Elementi krivičnog djela bezobzirnog razaranja koje nije opravdano vojnom nuždom su sljedeći: (i) radi se o uništavanju imovine velikih razmjera; (ii) to uništavanje nije opravdano vojnom nuždom; i (iii) počinitelj je djelovao s namjerom da uništi imovinu o kojoj je riječ ili uz bezobzirno zanemarivanje vjerovatnoće da će ona biti uništena.¹⁸

7. U ovom kontekstu, ne slažem se s Većinom u vezi s: (i) tim što je greškom poistovjetila pojam vojnog cilja s pojmom vojne nužde; (ii) njenim propustom da razmotri činjenicu da je napad na Stari most u Mostaru bio neproporcionalan, kao i njegovim posljedicama; (iii) njenim propustom da uzme u obzir činjenicu da Stari most u Mostaru predstavlja kulturno dobro koje je zaštićeno shodno opštim načelima međunarodnog humanitarnog prava; i (iv) posljedicama gore navedenih grešaka u odnosu na progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi, kao zločin protiv čovječnosti (tačka 1), i protivpravno terorisanje civila, kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 25).

---

¹⁴ Drugostepena presuda, par. 414. U vezi s relevantnim dijelom žalbene osnove tužilaštva 3, čvrsto ostajem pri svom ranije izloženom stavu da Žalbeno vijeće nema nadležnost da neku grešku Pretresnog vijeća ispravi putem izricanja nove osuđujuće presude u žalbenom postupku. Kao što nalažu temeljna načela međunarodnog prava o ljudskim pravima, koja je Žalbeno vijeće dužno da primjenjuje shodno članu 24(2) Statuta Međunarodnog suda, optuženi pred ovim Međunarodnim sudom treba da u svim situacijama imaju pravo da ulože žalbu na osuđujuću presudu. S tim u skladu, premda bih potvrdio zaključke Pretresnog vijeća da rušenje Starog mosta u Mostaru predstavlja bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 20), i zaključio da su žalioци odgovorni za taj zločin, ja bih, kao pravno sredstvo, odbio da izreknem žalioциma nove osuđujuće presude za taj zločin. Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, Djelimično suprotno mišljenje sudije Pocara, par. 1-4; Drugostepena presuda u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin*, Djelimično suprotno mišljenje sudije Pocara, str. 171-177, par. 1-13; Drugostepena presuda u predmetu *Galić*, Djelimično suprotno mišljenje sudije Pocara, str. 187, par. 2; Drugostepena presuda u predmetu *Semanza*, Suprotno mišljenje sudije Pocara, str. 131-133, par. 1-4; Drugostepena presuda u predmetu *Rutaganda*, Suprotno mišljenje sudije Pocara, str. 1-4; Drugostepena presuda u predmetu *Setako*, Djelimično suprotno mišljenje sudije Pocara, par. 1-6; Drugostepena presuda u predmetu *Gatete*, Djelimično suprotno mišljenje sudije Pocara, str. 90-91, par. 1-5.

¹⁵ Optužnica, par. 116. V. takođe Optužnica, par. 229.

¹⁶ Prvostepena presuda, tom 3, par. 1690-1692, 1711-1713.

¹⁷ V. Prvostepena presuda, tom 3, par. 1690-1692, 1711-1713, tom 4, par. 59, Dispozitiv.

¹⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Kordić i Čerkez*, par. 74-76.

(a) Vojna nužda¹⁹

8. Većina je smatrala da se, s obzirom na to da je "Pretno vijeće utvrdilo da je Stari most u vrijeme napada bio vojni cilj, i da je, stoga, njegovo uništenje pružilo očitu vojnu prednost, [...] to ne može smatrati, samo po sebi, bezobzirnim razaranjem koje nije opravdano vojnom nuždom".²⁰ Uslijed toga, Većina je pogriješila zbog toga što je poistovjetila pojam vojnog cilja, koji je čvrsto ustaljen u međunarodnom humanitarnom pravu, i načelo vojne nužde. Većina je pogriješila kada je smatrala da je rušenje Starog mosta u Mostaru bilo opravdano vojnom nuždom zato što je to bio vojni cilj. U skladu s članom 52(1) Dopunskog protokola I Ženevskih konvencija (dalje u tekstu: Dopunski protokol I), vojni ciljevi ili vojni objekti su "ograničeni na one koji po svojoj prirodi, lokaciji, namjeni ili korištenju efikasno doprinose vojnoj akciji, i čije potpuno ili djelimično uništenje, zauzimanje ili neutralizacija u uslovima koji vladaju u to vrijeme pružaju određenu vojnu prednost".²¹ Premda se slažem s Većinom da bi se Stari most u Mostaru mogao svrstati u vojne ciljeve,²² nikako se ne slažem s mišljenjem Većine da je to što je Stari most u Mostaru bio vojni cilj samo za sebe presudno za pitanje da li je njegovo rušenje bilo opravdano vojnom nuždom.²³ Pojam opravdanosti zbog vojne nužde je drugačiji i restriktivniji od pojma vojnog cilja. Shodno praksi Žalbenog vijeća, vojna nužda je definisana kao "nužnost preduzimanja onih mjera koje su prijeko potrebne za ostvarenje vojnih ciljeva, a koje su prema savremenim zakonima i običajima ratovanja *legitimne*".²⁴

9. Prema međunarodnom humanitarnom pravu, sredstva i metode koje se mogu primjenjivati prilikom napada u nekom oružanom sukobu nisu neograničeni.²⁵ Ženevske konvencije, njihovi

¹⁹ V. Prvostepena presuda, tom 3, par. 1582-1584. V. takođe Prvostepena presuda, tom 2, par. 1284-1290, 1354, 1357.

²⁰ Drugostepena presuda, par. 411 (oznake za fusnote unutar citata izostavljene).

²¹ Drugostepena presuda u predmetu *Kordić i Čerkez*, par. 53, gdje se citira član 52(1) Dopunskog protokola I. Ovo je takođe definicija koja je primjenjiva na članove 51 i 52 Dopunskog protokola I. Dopunski protokol I predstavlja međunarodno običajno pravo, a predstavljao ga je i u vrijeme relevantnog sukoba. V. Drugostepena presuda u predmetu *Kordić i Čerkez*, par. 59. Isto vrijedi i za Dopunski protokol II Ženevskih konvencija, međutim, kako se ovaj predmet odnosi na međunarodni oružani sukob, u ovom suprotnom mišljenju govori se samo o relevantnim odredbama Dopunskog protokola I.

²² Premda sam mišljenja da je karakter Starog mosta u Mostaru kao kulturnog dobra od odlučujućeg značaja u ovom predmetu, u vezi sa zaključcima Pretnog vijeća da je Stari most u Mostaru bio nepokretna imovina koju su normalno koristili civili, ali i da je on bio od ključne važnosti za ABiH u vojne svrhe, napominjem da bi neki stručnjaci iz oblasti međunarodnog humanitarnog prava mogli klasifikovati Stari most u Mostaru kao objekat "dvostruke namjene". V. npr. Shue, Henry and Wippman, David (2002) "Limiting Attacks on Dual-Use facilities Performing Indispensable Civilian Functions," *Cornell International Law Journal*, Vol. 35, Iss. 3, Article 7. V. takođe Prvostepena presuda, tom 3, par. 1582; Prvostepena presuda, tom 2, par. 1284-1293.

²³ V. Drugostepena presuda, par. 411.

²⁴ Drugostepena presuda u predmetu *Kordić i Čerkez*, par. 686 (kurziv dodat) gdje se citira član 14 Lieberovog kodeksa. V. takođe predmet *Hostage*, str. 1255-1256 ("Vojna nužda ili potreba ne opravdavaju kršenje mjerodavnih pravila").

²⁵ V. Dopunski protokol I, čl. 35(1), koji glasi da "[u] svakom oružanom sukobu, pravo strana u sukobu da bira[ju] metode i sredstva ratovanja nije neograničeno". V. takođe Declaration Renouncing the Use, in Time of War, of Explosive Projectiles Under 200 Grammes Weight, Sankt Peterburg, 29. novembar 1868., koja je prvi multilateralni sporazum o ograničavanju metoda i sredstava ratovanja.

dopunski protokoli, razni međunarodni sporazumi i međunarodno običajno pravo regulišu legitimnost napada shodno međunarodnom humanitarnom pravu. Premda u međunarodnom humanitarnom pravu postoje razne odredbe, tri najgeneralnije mjere zaštite kojima se regulišu legitimnost nekog napada shodno međunarodnom humanitarnom pravu jesu razlikovanje vojnih i civilnih ciljeva, proporcionalnost i predostrožnost.²⁶ Prema međunarodnom humanitarnom pravu, napad je protivpravan ukoliko se njime krši, između ostalog, bilo koje od ovih načela. U tom kontekstu, oskudna rasprava Većine o legitimnosti napada na Stari most u Mostaru je upadljiva. Ono što je možda najupadljivije je štura rasprava Većine o neproporcionalnom karakteru tog napada,²⁷ što je pravno relevantan zaključak koji je Većina, kako se čini, potvrdila.²⁸ Većina je, čini se, čak bila svjesna svog sopstvenog pogrešnog rezonovanja, budući da primjećuje da Pretresno vijeće, "nakon što je razmotrilo pitanje proporcionalnosti, nije donijelo zaseban zaključak o tome da razaranje nije bilo opravdano vojnom nuždom".²⁹ Međutim, umjesto da razmotri ovo pitanje, Većina je tu opasku zakopala u fusnotu i ponovila istu tu grešku.³⁰ U tom pogledu, šutnja Većine u vezi s neproporcionalnim karakterom napada na Stari most u Mostaru je i obmanjujuća i pogrešna s pravnog stanovišta; neproporcionalan napad je sam po sebi protivpravan i stoga ne može biti opravdan vojnom nuždom.³¹

(b) Pojam proporcionalnosti

10. Pretresno vijeće je konstatovalo da je rušenje Starog mosta u Mostaru dovelo stanovnike Donje Mahale u "gotovo potpunu izolaciju", što je za posljedicu imalo ozbiljno pogoršanje humanitarne situacije za stanovništvo koje je živjelo tamo i imalo "veoma jak psihološki uticaj na muslimansko stanovništvo" Mostara.³² Pretresno vijeće je, nadalje, navelo da je rušenjem mosta Kamenica od strane HVO-a nekoliko dana kasnije definitivno presječen *svaki* prelaz preko rijeke Neretve u Mostaru i podsjetilo na dokaze da se stanovništvo mjesne zajednice Donja Mahala nije

---

²⁶ V. Dopunski protokol I, čl. 48, 51(2), 51(5)(b), 52(2), 57-58.

²⁷ Drugostepena presuda, par. 411.

²⁸ Drugostepena presuda, par. 411, koji glasi: "Naprotiv, prilikom donošenja zaključka da je napad na Stari most bio nesrazmjernan, Pretresno vijeće je konstatovalo da je taj napad izolovao muslimansko stanovništvo u Mostaru i prouzrokovao duboke psihološke posljedice".

²⁹ Drugostepena presuda, fusnota 1258.

³⁰ Drugostepena presuda, fusnota 1258.

³¹ V. Drugostepena presuda u predmetu *Kordić i Čerkez*, par. 686 gdje se citira član 14 Lieberovog kodeksa. V. takođe predmet *Hostage*, str. 1255-1256 ("Vojna nužda ili potreba ne opravdavaju kršenje mjerodavnih pravila."). V. takođe Dopunski protokol I, čl. 51(5)(b) u kojem se jasno izlaže da su neselektivni napadi zabranjeni i neselektivni napadi se definišu kao, pored ostalih, napadi koji su neproporcionalni ili, drugim riječima, napadi "od koj[ih] se može očekivati da će izazvati usputne gubitke civilnih života, povrede civila, štete na civilnim objektima ili kombinaciju ovih dejstava, koja bi bila nesrazmjerno velika u odnosu na konkretnu i neposrednu vojnu prednost koja se predviđa".

³² Prvostepena presuda, tom 3, par. 1583. V. Prvostepena presuda, tom 2, par. 1354, 1356-1357; Prvostepena presuda, tom 3, par. 1586.

moglo "snabdijevati hranom i lijekovima".³³ Ono je takođe konstatovalo da je rušenje Starog mosta u Mostaru "ozbiljno pogoršalo humanitarnu situaciju" za ljude koji su živjeli na desnoj obali rijeke Neretve.³⁴ Pretresno vijeće je, shodno tome, konstatovalo da su posljedice rušenja Starog mosta u Mostaru po civilno muslimansko stanovništvo Mostara bile *nesrazmjerne u odnosu na očekivanu konkretnu i direktnu vojnu prednost*.³⁵ Većina nije uspjela da pokaže da je Pretresno vijeće pogriješilo s tim u vezi.

11. Pored toga, Pretresno vijeće je takođe konstatovalo da je "razaranje Starog Mosta [...] bilo širokih razmjera" i da je zapovjedništvo HVO-a imalo namjeru da ga razori, kako bi time podrilo moral muslimanskog stanovništva.³⁶ Pretresno vijeće je, shodno tome, zaključilo da je rušenjem Starog mosta u Mostaru, HVO počinio krivično djelo bezobzirnog razaranja koje nije opravdano vojnom nuždom, kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 20) – što je krivično djelo iz člana 3 Statuta.³⁷ Vrijedi primijetiti da je Većina ostavila sve gore navedene zaključke Pretresnog vijeća netaknute, uključujući i ukupni zaključak da je taj napad bio neproporcionalnog karaktera. Shodno tome, ne slažem se sa zaključcima Većine i konstatujem da su svi elementi koji se traže za krivično djelo bezobzirnog razaranja koje nije opravdano vojnom nuždom kao kršenja zakona i običaja ratovanja (tačka 20) dokazani.³⁸

(c) Implikacije statusa Starog mosta u Mostaru kao kulturnog dobra

12. Premda sam mišljenja da rušenje Starog mosta u Mostaru u ovom predmetu predstavlja krivično djelo bezobzirnog razaranja koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, s obzirom na izuzetan kulturni značaj Starog mosta u Mostaru, bilo bi neodgovorno s moje strane kad se ne bih očitovao o dodatnoj zaštiti koja se tom mostu pruža – shodno međunarodnom humanitarnom pravu – kao znamenitosti koja predstavlja kulturno dobro.³⁹ Uzgred, primjećujem da je tužilac propustio priliku time što nije konkretno teretio za rušenje Starog mosta u Mostaru kao za "uništavanje ili hotimično oštećivanje vjerskih, dobrotvornih i obrazovnih ustanova, ustanova namijenjenih umjetnosti i nauci, historijskih spomenika i umjetničkih i naučnih djela" po članu 3(d) Statuta, kojim se konkretno štite kulturna dobra.

---

³³ Prvostepena presuda, tom 2, par. 1292. V. takođe Prvostepena presuda, tom 3, par. 1583; Prvostepena presuda, tom 2, par. 1355.

³⁴ Prvostepena presuda, tom 2, par. 1293.

³⁵ Prvostepena presuda, tom 3, par. 1584.

³⁶ Prvostepena presuda, tom 3, par. 1585-1586.

³⁷ Prvostepena presuda, tom 3, par. 1587.

³⁸ V. Prvostepena presuda, tom 3, par. 1583-1587.

³⁹ Kulturna dobra su u članu 1 Konvencije iz 1954. definisana kao "pokretna ili nepokretna dobra od velike važnosti za kulturnu baštinu naroda, kao što su spomenici".

13. U ovom kontekstu, podsjećam da zaključci Pretresnog vijeća nesumnjivo utvrđuju da je Stari most u Mostaru znamenito kulturno dobro. Konkretno, Pretresno vijeće je priznalo "nespornu kulturnu, istorijsku i simboličku vrijednost" Starog mosta u Mostaru.⁴⁰ Pretresno vijeće je takođe priznalo "da se radi o izuzetnom spomeniku – djelu arhitekta Hajrudina od prije gotovo 500 godina – kao što priznaje njegovu istorijsku i simboličku vrijednost".⁴¹ Ono je, nadalje, navelo da *sveukupni* "dokazi potvrđuju značaj tog mosta kako za stanovnike Mostara [...] tako i za BiH, pa i Balkan u cjelini" i naglasilo da Stari most u Mostaru nije bio samo jedan od glavnih simbola Balkana u cjelini, nego i "da je u očima muslimanske zajednice imao posebnu vrijednost".⁴² Čak je i jedan od žalilaca u svom svjedočenju govorio o "istorijsko[m] značaj[u]" Starog mosta u Mostaru i nazvao ga spomenikom.⁴³

14. Prema međunarodnom humanitarnom pravu, kulturnim dobrima se daje specijalna zaštita. Konkretno, članom 53(a) Dopunskog protokola I zabranjuje se svaki "neprijateljski akt uperen protiv istorijskih spomenika, umjetničkih djela ili hramova koji sačinjavaju kulturno ili duhovno naslijeđe naroda". Međutim, ovom odredbom Dopunskog protokola I se ne prejudiciraju one mjere zaštite koje su već bile utvrđene Konvencijom o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba iz 1954. godine (dalje u tekstu: Konvencija iz 1954.), a koje imaju za cilj da zaštite kulturna dobra koja pripadaju bilo kojem narodu kako bi se očuvalo kulturno naslijeđe tokom oružanog sukoba.⁴⁴

15. U Konvenciji iz 1954. – na koju je Većina propustila da se pozove, a kamoli da raspravlja o njoj, i kojoj je Hrvatska država potpisnica – konkretno se navodi da države od svoje obaveze da pruže zaštitu kulturnim dobrima suzdržavanjem od neprijateljskih akata uperenih protiv takvih dobara mogu odstupiti samo "u slučajevima kada *vojna nužda imperativno* nalaže takvo odstupanje".⁴⁵ Imperativni karakter vojne nužde koji se zahtijeva shodno Konvenciji iz 1954. nameće državama obavezu da izvrše još strožu procjenu vojne nužde prije nego što neprijateljske akte usmjere protiv kulturnih dobara. Naglašavam, nadalje, da se zaštita koju kulturnim dobrima

---

⁴⁰ Prvostepena presuda, tom 3, par. 1711.

⁴¹ Prvostepena presuda, tom 2, par. 1282 (oznake za fusnote unutar citata izostavljene); Prvostepena presuda, tom 2, par. 1364.

⁴² Prvostepena presuda, tom 2, par. 1282.

⁴³ Prvostepena presuda, tom 2, par. 1297, 1354. V. takođe Prvostepena presuda, tom 2, par. 1292, gdje se podsjeća na svjedočenje da je Stari most u Mostaru bio "spomenik nulte kategorije".

⁴⁴ Pored toga što Konvencija iz 1954. predstavlja međunarodno običajno pravo, takođe primjećujem da: (i) u načelu, mnoge obaveze iz međunarodnih ugovora koje je potpisala država prethodnica automatski prelaze na države nasljednice; i (ii) u svakom slučaju, Hrvatska je notifikaciju o sukcesiji kao država potpisnica (kao teritorija bivše Jugoslavije) Konvencije iz 1954. potpisala u julu 1992. i, shodno tome, Konvencija iz 1954. je predstavljala mjerodavno pravo međunarodnih ugovora u periodu na koji se odnosi Optužnica u ovom predmetu. V. takođe *The Law of Treaties beyond the Vienna Convention*, Ed. Enzo Cannizzaro, Oxford University Press, str. 279-293 (2011.), u kojem se uglavnom raspravlja o automatskoj sukcesiji međunarodnih ugovora o ljudskim pravima i humanitarnom pravu; Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 107-115.

⁴⁵ Konvencija iz 1954., čl. 4(2) (kurziv dodat).

pruža član 53 Dopunskog protokola I Ženevskih konvencija ne može ukinuti. Shodno tome, prema mjerodavnom pravu u periodu na koji se odnosi Optužnica, osim u izuzetno ograničenim situacijama, gađanje i, time, uništavanje kulturnih dobara bilo je zabranjeno. S tim u skladu, mišljenja sam da je Većina pogriješila time što je propustila da ovo uzme u obzir prilikom ocjenjivanja legitimnosti rušenja Starog mosta u Mostaru, bez obzira na to što se za to djelo teretilo po članu 3(b) Statuta.

16. Pored toga, htio bih da iskoristim ovu priliku da naglasim da je zaštita kulturnih dobara shodno međunarodnom humanitarnom pravu od perioda na koji se odnosi Optužnica dosljedno ojačavana. Kao što se vidi iz primjera mnogih skorašnjih oružanih sukoba, kao što su sukobi u Maliju, Siriji, Libiji, Jemenu i Iraku, zaštita kulturnih dobara je od najvećeg značaja. Prema UNESCO-vom Vojnom priručniku za zaštitu kulturnih dobara (dalje u tekstu: Vojni priručnik UNESCO-a) – za koji UNESCO navodi da odražava mjere zaštite kulturnih dobara koje su sadržane u međunarodnom običajnom pravu⁴⁶ – "zabranjeno je napadati kulturna dobra osim ukoliko ona postanu vojni cilj *i ukoliko ne postoji izvodljiva alternativa za postizanje slične vojne prednosti*".⁴⁷ Shodno tome, Vojni priručnik UNESCO-a u suštini nalaže da se, u skladu s postojećim međunarodnim običajnim pravom, analiza vojnih ciljeva, kad se radi o kulturnim dobrima, izvrši u skladu s rigoroznijim kriterijima koji zahtijevaju da ne postoji izvodljiva alternativa za postizanje slične vojne prednosti. U tom kontekstu, iako to u ovom predmetu nije nužno bilo odlučujuće, primjećujem da je HVO možda imao više izvodljivih alternativa za postizanje vojne prednosti slične onoj koju je postigao rušenjem Starog mosta u Mostaru, među kojima su, da pomenem samo neke od njih (bez nagađanja o tome da li su te alternative u drugom pogledu legitimne prema međunarodnom humanitarnom pravu), zaprečavanje ili uništavanje pristupa Starom mostu u Mostaru koji je koristila ABiH ili izvođenje direktnih borbenih dejstava protiv ABiH u istočnom Mostaru. Pored toga, u skladu sa zaštitom koju pruža Konvencija iz 1954., u Vojnom priručniku UNESCO-a se dodatno potvrđuje opšta odredba da je "zabranjeno uništavati ili nanositi štetu kulturnim dobrima pod sopstvenom kontrolom osim ukoliko to *imperativno ne nalaže vojna nužda*".⁴⁸

17. S obzirom na gore navedeno, jasno je da su kulturna dobra predmet pojačane zaštite shodno međunarodnom humanitarnom pravu. S tim u skladu, čvrsto sam uvjeren da je Većina postupila

---

⁴⁶ Vojni priručnik UNESCO-a, str. 4. UNESCO i Međunarodni institut za humanitarno pravo zajedno su izdali Vojni priručnik UNESCO-a 2016.

⁴⁷ Vojni priručnik UNESCO-a, str. 29 (kurziv dodat). V. takođe Vojni priručnik UNESCO-a, str. 55.

⁴⁸ Vojni priručnik UNESCO-a, str. 40 (kurziv dodat). V. takođe gore, par. 15.

suprotno pravu kada nije uzela u obzir pojačanu zaštitu koju je uživao Stari most u Mostaru kao znamenito kulturno dobro i kulturno naslijeđe.

(d) Rušenje Starog mosta u Mostaru po tačkama 1 i 25

18. Pretresno vijeće se oslonilo na svoj zaključak da rušenje Starog mosta u Mostaru predstavlja bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, da bi na osnovu njega konstatovalo da je HVO počinio i progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi kao zločin protiv čovječnosti (tačka 1) i protivpravno terorisanje civila kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 25),⁴⁹ te je, shodno tome, osudilo žaliocce za ta krivična djela u vezi sa Starim mostom u Mostaru.⁵⁰

19. U ovom kontekstu, u vezi s progonima kao zločinom protiv čovječnosti, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Stari most u Mostaru "u očima muslimanske zajednice imao posebnu vrijednost".⁵¹ Ono je takođe konstatovalo da je Stari most u Mostaru imao "ogromnu kulturnu, istorijsku i simboličku vrijednost, prije svega za Muslimane",⁵² te je naglasilo da je imao "izuzetnu simboličku vrijednost, prije svega za Muslimane".⁵³ Pretresno vijeće je takođe primijetilo da je njegovo rušenje prouzrokovalo "gotovo potpunu izolaciju stanovnika muslimanske enklave" u Mostaru⁵⁴ i da je "uništenje Starog mosta imalo značajne posljedice po moral stanovnika Mostara i naročito Muslimana koji su živjeli u istočnom Mostaru, čega je HVO bio savršeno svjestan".⁵⁵ Ono je, nadalje, konstatovalo da su "oružane snage HVO-a [...] svjesno preuzele rizik da izoluju stanovništvo muslimanske enklave" u Mostaru.⁵⁶ Najzad, Pretresno vijeće je razmotrilo nekoliko "zločin[a] nad Muslimanima iz opštine Mostar"⁵⁷ i konstatovalo da je HVO, time što je počinio sve te zločine, uključujući rušenje Starog mosta u Mostaru, konkretno ciljao i diskriminisao Muslimane i povrijedio njihova osnovna prava na život, slobodu i dostojanstvo.⁵⁸ S tim u skladu, Pretresno vijeće je zaključilo da je HVO imao namjeru da diskriminiše Muslimane i da je povrijedio njihova osnovna prava, te da je time počinio progone kao zločin protiv čovječnosti.⁵⁹

---

⁴⁹ Prvostepena presuda, tom 3, par. 1690-1692, 1711-1713.

⁵⁰ V. Prvostepena presuda, tom 3, par. 1690-1692, 1711-1713, tom 4, par. 59, Dispozitiv.

⁵¹ Prvostepena presuda, tom 2, par. 1282; Prvostepena presuda, tom 2, par. 1356 gdje se govori o "simboličkom značaju" Starog mosta u Mostaru, "naročito za zajednicu bosanskih Muslimana".

⁵² Prvostepena presuda, tom 3, par. 1585.

⁵³ Prvostepena presuda, tom 2, par. 1364

⁵⁴ Prvostepena presuda, tom 2, par. 1292.

⁵⁵ Prvostepena presuda, tom 2, par. 1357.

⁵⁶ Prvostepena presuda, tom 2, par. 1355.

⁵⁷ Prvostepena presuda, tom 3, par. 1712. V. Prvostepena presuda, tom 3, par. 1707-1711, 1713.

⁵⁸ Prvostepena presuda, tom 3, par. 1712.

⁵⁹ Prvostepena presuda, tom 3, par. 1712-1713.

20. U vezi s protivpravim terorisanjem civila kao kršenjem zakona i običaja ratovanja, Pretresno vijeće je konstatovalo da je rušenje Starog mosta u Mostaru "imalo znatne psihološke posljedice po moral stanovništva; da HVO nije mogao da ne bude svjestan tih posljedica [...] posebno s obzirom na veliku simboličku, kulturnu i istorijsku vrijednost tih objekata".⁶⁰ Pretresno vijeće je takođe podsjetilo na opsadu istočnog Mostara generalno, uključujući rušenje Starog mosta u Mostaru, te konstatovalo da su neselektivno granatiranje i vatrena dejstva "imali za posledicu terorisanje stanovništva istočnog Mostara; ljudi su živjeli pod stalnim granatiranjem i otvaranjem vatre iz drugog naoružanja, u zaglušujućoj buci i pod stalnom prijetnjom".⁶¹ Pretresno vijeće je zatim podsjetilo na "hotimično držanje [...] u izolaciji" stanovništva istočnog Mostara, "čime su se nevolje stanovništva povećale i pogoršali životni uslovi", da bi zaključilo da je HVO imao konkretnu namjeru da teroriše civilno stanovništvo istočnog Mostara.⁶² S tim u skladu, Pretresno vijeće je zaključilo da je HVO počinio djela nasilja "čiji je glavni cilj bio terorisanje stanovništva", čime je počinio protivpravno terorisanje civila.⁶³

21. Kao prvo i najvažnije, s obzirom na to da se nikako ne slažem s Većinom i da smatram da rušenje Starog mosta u Mostaru predstavlja bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 20), isto se tako, s tim u skladu, ne slažem ni s obrazloženjem i zaključcima Većine u vezi s rušenjem Starog mosta u Mostaru, kao djela u osnovi progona na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi, kao zločina protiv čovječnosti (tačka 1) i protivpravnog terorisanja civila, kao kršenja zakona i običaja ratovanja (tačka 25).

22. S obzirom na to da se slažem sa zaključcima Pretresnog vijeća u vezi s rušenjem Starog mosta u Mostaru, konkretnije, s tim da je taj napad bio neproporcionalan, a time i protivpravan prema međunarodnom humanitarnom pravu, ja bih, shodno tome, takođe potvrdio zaključke Pretresnog vijeća u vezi s osuđujućim presudama koje je žalionicima izreklo za progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi, kao zločin protiv čovječnosti (tačka 1), i za protivpravno terorisanje civila, kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 25). U tom kontekstu, naglašavam da Većina nije poništila nijedan od zaključaka na koje se Pretresno vijeće oslonilo kada je utvrdilo da to rušenje predstavlja progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi, kao zločin protiv čovječnosti (tačka 1), i

---

⁶⁰ Prvostepena presuda, tom 3, par. 1690 (oznake za fusnote unutar citata izostavljene).

⁶¹ Prvostepena presuda, tom 3, par. 1689 (oznake za fusnote unutar citata izostavljene). V. takođe Prvostepena presuda, tom 3, par. 1690.

⁶² Prvostepena presuda, tom 3, par. 1691.

⁶³ Prvostepena presuda, tom 3, par. 1692.

protivpravno terorisanje civila, kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 25).⁶⁴ Shodno tome, ne slažem se s tim što je Većina oslobodila žalioce optužbi za te zločine.

23. Pored toga, u vezi s krivičnim djelom progona na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi, kao zločinom protiv čovječnosti (tačka 1), primjećujem da se Većina nije direktno očitovala o načelu da progon, kao zločin protiv čovječnosti "ne zahtijeva da djela u [njegovoj] osnovi [...] budu krivična djela po pravilima međunarodnog prava".⁶⁵ Shodno tome, bez obzira na njen pogrešan zaključak da rušenje Starog mosta u Mostaru ne predstavlja krivično djelo bezobzirnog razaranja koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, Većina nije, na osnovu preostalih činjeničnih zaključaka Pretresnog vijeća, na primjeren način analizirala pitanje da li bi rušenje Starog mosta u Mostaru ipak moglo da bude djelo u osnovi progona, kao zločina protiv čovječnosti. S obzirom na brojne potvrđene zaključke Pretresnog vijeća, koji pokazuju da je Stari most u Mostaru imao simbolički karakter za Muslimane i da je HVO imao namjeru da diskriminiše Muslimane putem, između ostalog, njegovog rušenja, ne slažem se s Većinom da nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao da zaključi da je "HVO imao posebnu namjeru da provodi diskriminaciju".⁶⁶

C. Zaključak

24. S obzirom na gore navedeno, izražavam svoje suštinsko neslaganje s Većinom u vezi s tim što: (i) nije konstatovala da je Pretresno vijeće pogriješilo time što je tezu tužilaštva nedopustivo preoblikovalo tako da ona obuhvati ubistvo, kao zločin protiv čovječnosti (tačka 2), hotimično lišavanje života, kao tešku povredu Ženevskih konvencija (tačka 3), i uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju, kao kršenje zakona i običaja ratovanja (tačka 21), kao zločine iz prve kategorije UZP-a, čime je narušila prava žalilaca na pravično suđenje; i (ii) što je poništila zaključke Pretresnog vijeća da je rušenje Starog mosta u Mostaru predstavljalo bezobzirno razaranja koje nije opravdano vojnom nuždom, kao kršenje

---

⁶⁴ V. gore, par. 10-11, 13, 415-19.

⁶⁵ Drugostepena presuda u predmetu *Popović i drugi*, par. 738, gdje se poziva na Drugostepenu presudu u predmetu *Nahimana i drugi*, par. 985; Drugostepenu presudu u predmetu *Brđanin*, par. 296; Drugostepenu presudu u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 323.

⁶⁶ Drugostepena presuda, par. 423. V. gore, par. 10-11, 13, 415-19. S tim u vezi, ponavljam da striktna primjena standarda za preispitivanje u žalbenom postupku zahtijeva da, prilikom preispitivanja navodnih činjeničnih grešaka pretresnog vijeća, "standard koji primjenjuje Žalbeno vijeće jeste standard razumnosti, odnosno da li je zaključak o krivici van svake razumne sumnje takav da do njega ne bi došao nijedan razuman presuditelj o činjenicama" i da, s obzirom na to da je pretresno vijeće u najboljoj poziciji da ocijeni dokaze, "prilikom utvrđivanja da li je neka ocjena pretresnog vijeća razumna, [Žalbeno vijeće] 'neće olako zadirati u činjenične nalaze nekog pretresnog vijeća'". Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par. 16-17. Nije u nadležnosti Žalbenog vijeća da iznova preispituje spis prvostepenog postupka ili da na neki drugi način zadire u odluke nekog pretresnog vijeća do kojih je mogao doći razuman presuditelj o činjenicama.

zakona i običaja ratovanja (tačka 20), zbog toga što je taj napad bio neproporcionalan i što je Stari most u Mostaru kulturno dobro.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavna verzija na engleskom.

/potpis na originalu/

---

sudija Fausto Pocar

Dana 29. novembra 2017.,

u Haagu,

Nizozemska.

[pečat Međunarodnog suda]

XV. DODATAK A: ISTORIJAT POSTUPKA

A. Sastav Žalbenog vijeća

1. Dana 19. juna 2013., sudija Theodor Meron, tadašnji predsjednik ovog Međunarodnog suda, imenovao je sudiju Carmela Agiusa, sudiju Patricka Robinsona, sudiju Fausta Pocara, sudiju Liua Daquna i sebe u sastav Žalbenog vijeća kojem je dodijeljen ovaj predmet.¹ Istog dana, sudija Theodor Meron, kao tadašnji predsjedavajući sudija u ovom predmetu, imenovao je sebe za predžalbenog sudiju.² Dana 18. novembra 2014., sudija Bakone Justice Moloto je zamijenio sudiju Patricka Robinsona u sastavu Žalbenog vijeća.³

2. Dana 18. novembra 2015., sudija Carmel Agius, koji je prethodnog dana bio izabran za predsjednika ovog Međunarodnog suda, na osnovu člana 14(2) Statuta ovog Međunarodnog suda, imenovao je sebe za predžalbenog sudiju u ovom predmetu.⁴

B. Najave žalbe

3. Dana 21. juna 2013., predžalbeni sudija je Prliću, Stojiću, Petkoviću i Ćoriću produžio rok za podnošenje najava žalbe i naložio im da svoje najave žalbe podnesu u roku od 60 dana nakon izdavanja prijevoda Prvostepene presude na engleski jezik.⁵ Predžalbeni sudija je, pored toga, naložio da se najave žalbe preostalih strana u postupku podnesu u roku od 90 dana od donošenja Prvostepene presude.⁶ S tim u skladu, tužilaštvo je svoju najavu žalbe podnijelo 27. avgusta 2013.,⁷ a Praljka i Pušić su svoje najave žalbe podnijeli 28. juna 2013.⁸ Stojić i Ćorić su svoje najave žalbe podnijeli 4. avgusta 2014.⁹ Prlić i Petković su svoje najave žalbe podnijeli 5. avgusta 2014.¹⁰

---

¹ Nalog o imenovanju sudija u predmetu pred Žalbenom vijećem, 19. juni 2013.

² Nalog kojim se imenuje predžalbeni sudija u vijeće, 19. juni 2013.

³ Nalog za zamjenu sudije u predmetu pred žalbenim vijećem, 18. novembar 2014.

⁴ Nalog kojim se imenuje predžalbeni sudija, 18. novembar 2015.

⁵ Odluka po zahtjevima za produženje roka za podnošenje najava žalbi i druga pravna sredstva, 21 juni 2013, str. 4.

⁶ Odluka po zahtjevima za produženje roka za podnošenje najava žalbi i druga pravna sredstva, 21 juni 2013, str. 5.

⁷ Najava žalbe tužilaštva, 27. avgust 2013.

⁸ Najava žalbe Slobodana Praljka, 28. juni 2013; Najava žalbe u ime Berislava Pušića, 28. juni 2013. Dana 29. jula 2013., Praljka je podnio *corrigendum* svoje najave žalbe. V. *Corrigendum* Najave žalbe Slobodana Praljka sa Dodatkom, 29. juli 2013. U skladu s odlukom Žalbenog vijeća od 6. marta 2014., Pušić je ponovo podnio svoju najavu žalbe 13. marta 2014. V. Odluka po zahtjevu tužilaštva za nalog kojim se brišu žalbene osnove iz najave žalbe Berislava Pušića i po zahtjevu Berislava Pušića za odobrenje da podnese *corrigendum* svoje najave žalbe, 6. mart 2014.; Ponovno podnošenje Najave žalbe u ime Berislava Pušića, 13. mart 2014.

⁹ Najava žalbe Brune Stojića, 4. avgust 2014. Najava žalbe podnesena u ime g. Valentina Ćorića, 4. avgust, 2014. U skladu s odlukom Žalbenog vijeća od 11. decembra 2014., Ćorić je ponovo podnio svoju najavu žalbe 23. decembra 2014. V. Odluka po zahtjevu tužilaštva za nalog da se žalbene osnove 12 i 14 brišu iz najave žalbe Valentina Ćorića, 11. decembar 2014.; Ponovno podnošenje Najave žalbe podnesene u ime g. Valentina Ćorića, 23. decembar 2014.

¹⁰ Najava žalbe Jadranka Prlića, 5. avgust 2014; Najava žalbe Milivoja Petkovića, 5. avgust 2014. Prlić je podnio *corrigendum* svoje najave žalbe 13. januara 2015. *Corrigendum* Najave žalbe Jadranka Prlića, 13. januar 2015.

C. Žalbeni podnesci

1. Produženja rokova i odobrenja prekoračenja dozvoljenog broja riječi u žalbenim podnescima

4. Dana 22. avgusta 2013., predžalbeni sudija je odobrio, djelimično, Praljkov i Pušićev zahtjev za produženje roka za podnošenje žalbenih podnesaka i naložio Praljku, Pušiću i tužilaštvu da podnesu svoje žalbene podneske najkasnije 135 dana nakon izdavanja prijevoda Prvostepene presude na engleski jezik.¹¹ Predžalbeni sudija je takođe odobrio, djelimično, Praljkov zahtjev za dozvolu da prekorači dozvoljeni broj riječi za svoj žalbeni podnesak, te je odobrio: (1) Praljku da podnese žalbeni podnesak koji neće biti duži od 45.000 riječi; i (2) tužilaštvu da na Praljkov žalbeni podnesak podnese svoj odgovor koji neće biti duži od 45.000 riječi.¹²

5. Dana 22. avgusta 2014., predžalbeni sudija je odobrio, djelimično: (1) Prlićev, Stojićev, Praljkov, Petkovićev, Ćorićev i Pušićev zahtjev za produženje roka za podnošenje žalbenih podnesaka i za dozvolu da prekorače dozvoljeni broj riječi u svojim žalbenim podnescima, naloživši da se svi žalbeni podnesci moraju podnijeti najkasnije 4. novembra 2014. i da ne smiju biti duži od 45.000 riječi; i (2) zahtjev tužilaštva za produženje roka i prekoračenje dozvoljenog broja riječi za odgovore, naloživši mu da svoje odgovore podnese najkasnije 55 dana nakon prijema žalbenih podnesaka i da ti odgovori ne smiju biti duži od ukupno 270.000 riječi.¹³ Dana 5. septembra 2014., predžalbeni sudija je odbio zahtjeve odbrane za ponovno razmatranje Odluke od 22. avgusta 2014., ali je odobrio, djelimično, zahtjev tužilaštva za ponovno razmatranje i naložio da odbrana i tužilaštvo moraju podnijeti svoje odgovore najkasnije 13. februara 2015., a replike najkasnije 9. marta 2015.¹⁴

6. Dana 18. septembra 2014., predžalbeni sudija je odobrio zahtjeve Prlića, Stojića, Praljka, Petkovića i Ćorića da se njihovi zahtjevi za produženje roka i dozvolu za prekoračenje dozvoljenog broja riječi prosljede Žalbenom vijeću koje rješava u ovom predmetu.¹⁵ Dana 9. oktobra 2014., Žalbeno vijeće je odobrilo zahtjeve Prlića, Stojića, Praljka, Petkovića i Ćorića i naložilo da: (1) svi žalbeni podnesci, uključujući Pušićev, moraju biti podneseni najkasnije 12. januara 2015. i da ne smiju biti duži od 50.000 riječi; (2) odgovori žalilaca i tužilaštva moraju biti podneseni najkasnije 7. maja 2015.; (3) replike žalilaca i tužilaštva moraju biti podnesene najkasnije 29. maja 2015.; i (4)

¹¹ Odluka po zahtjevima za produženje roka za dostavljanje žalbenih podnesaka i za odobrenje da se prekorači dozvoljeni broj riječi, 22. avgust 2013., par. 1, 18.

¹² Odluka po zahtjevima za produženje roka za dostavljanje žalbenih podnesaka i za odobrenje da se prekorači dozvoljeni broj riječi, 22. avgust 2013., par. 1, 10, 18.

¹³ Odluka po zahtjevima odbrane za produženje roka i/ili prekoračenje ograničenja broja riječi za žalbene podneske i po zahtjevu tužilaštva za produženje roka za podnošenje podnesaka respondenta, 22. avgust 2014., str. 1-3, 5.

¹⁴ Odluka po zahtjevima za preispitivanje, 5. septembar 2014., str. 4-5.

¹⁵ Odluka po zahtjevima za prosljeđivanje zahtjeva vijeću u punom sastavu, 18. septembar 2014., str. 1-2.

odgovori tužilaštva ne smiju biti duži od ukupno 300.000 riječi.¹⁶ Dana 9. aprila 2015., Žalbeno vijeće je odbilo zahtjeve Prlića, Stojića, Praljka, Petkovića, Ćorića i Pušića za dozvolu da prekorače dozvoljeni broj riječi u svojim odgovorima i replikama, i za produženje roka za podnošenje njihovih replika.¹⁷

2. Žalba tužilaštva

7. Tužilaštvo je podnijelo svoj žalbeni podnesak 12. januara 2015.¹⁸ Prlić,¹⁹ Stojić,²⁰ Praljak,²¹ Petković,²² Ćorić²³ i Pušić²⁴ su svoje zasebne odgovore podnijeli 7. maja 2015. Tužilaštvo je svoju objedinjenu repliku podnijelo 29. maja 2015.²⁵ Tužilaštvo je podnijelo *corrigendum* svog odgovora i replike 28. septembra 2015.²⁶

3. Žalbe odbrane

(a) Prličeva žalba

8. Dana 12. januara 2015., Prlić je podnio svoj žalbeni podnesak.²⁷ Tužilaštvo je svoj odgovor podnijelo 7. maja 2015.²⁸ Prlić je svoju repliku podnio 29. maja 2015.²⁹

---

¹⁶ Odluka po zahtjevima žalilaca za produženje roka i povećanje dozvoljenog broja riječi, 9. oktobar 2014., str. 2, 4.

¹⁷ Odluka po zahtjevima za prekoračenje ograničenja broja riječi za podneske respondenta i replika, i za produženje roka za replike, 9. april 2015., str. 6.

¹⁸ Žalbeni podnesak tužilaštva, 12. januar 2015. (povjerljivo). Tužilaštvo je podnijelo revidiranu javnu redigovanu verziju 29. jula 2015. Obavijest o podnošenju revidirane javne redigovane verzije žalbenog podneska tužilaštva, 29. juli 2015. V. takođe Spisak pravnih izvora za žalbeni podnesak tužilaštva, Dio 1 i 2, 12. januar 2015.

¹⁹ Podnesak respondenta Jadranka Prlića, 7. maj 2015. (povjerljivo). V. takođe Obavijest o ponovnom podnošenju javne redigovane verzije podneska respondenta Jadranka Prlića, 20. avgust 2015.; Spisak pravnih izvora za podnesak respondenta Jadranka Prlića, 7. maj 2015.

²⁰ Podnesak respondenta Brune Stojića, 7. maj 2015. (povjerljivo). V. takođe Obavijest o podnošenju *corrigenduma* javne redigovane verzije Podneska respondenta Brune Stojića, 18. avgust 2015.; Podnesak respondenta Brune Stojića – Dodatak C Spisak pravnih izvora, dijelovi 1 i 2, 7. maj 2015.

²¹ Odgovor Slobodana Praljka na žalbeni podnesak tužilaštva, 7. maj 2015. (povjerljivo). V. takođe Obavijest o podnošenju revidirane javne redigovane i ispravljene verzije Odgovora Slobodana Praljka na žalbeni podnesak tužilaštva sa dodacima, 20. avgust 2015.

²² Podnesak respondenta Milivoja Petkovića, 7. maj 2015.; Spisak pravnih izvora za Podnesak respondenta Milivoja Petkovića, 7. maj 2015. (povjerljivo). V. Odluka po Petkovićevom i Pušićevom zahtjevu da se izmjeni status povjerljivih podnesaka, 21. oktobar 2015.

²³ Podnesak respondenta Valentina Ćorića, 7. maj 2015. (povjerljivo). V. takođe Podnesak respondenta Valentina Ćorića, 18. avgust 2015.

²⁴ Odgovor Berislava Pušića na žalbeni podnesak tužilaštva, 7. maj 2015. (povjerljivo). V. Odluka po Petkovićevom i Pušićevom zahtjevu da se izmjeni status povjerljivih podnesaka, 21. oktobar 2015.

²⁵ Objedinjena replika tužilaštva na podneske respondenata, 29. maj 2015. (povjerljivo s povjerljivim prilogom). V. takođe Obavijest o podnošenju javne redigovane verzije Objedinjene replike tužilaštva na podneske respondenata, 7. septembar 2015.

²⁶ *Corrigendum* odgovora i replike tužilaštva, 28. septembar 2015.

²⁷ Žalbeni podnesak Jadranka Prlića, 12. januar 2015. (povjerljivo). Prlić je podnio *corrigendum* svog žalbenog podneska 6. marta 2015. *Corrigendum* žalbenog podneska Jadranka Prlića, 6. mart 2015. (povjerljivo). V. takođe Obavijest Jadranka Prlića o ponovnom podnošenju javne redigovane verzije Žalbenog podneska Jadranka Prlića, 29. juli 2015.; Spisak pravnih izvora za žalbeni podnesak Jadranka Prlića, 12. januar 2015.

(b) Stojićeva žalba

9. Dana 12. januara 2015., Stojić je podnio svoj žalbeni podnesak.³⁰ Tužilaštvo je svoj odgovor podnijelo 7. maja 2015.³¹ Stojić je svoju repliku podnio 29. maja 2015.³²

(c) Praljkova žalba

10. Praljak je svoj žalbeni podnesak podnio 12. januara 2015.³³ Tužilaštvo je svoj odgovor podnijelo 7. maja 2015.³⁴ Praljak je svoju repliku podnio 29. maja 2015.³⁵

(d) Petkovićeva žalba

11. Dana 12. januara 2015., Petković je podnio svoj žalbeni podnesak.³⁶ Tužilaštvo je svoj odgovor podnijelo 7. maja 2015.³⁷ Petković je svoju repliku podnio 29. maja 2015.³⁸

---

²⁸ Odgovor tužilaštva na žalbeni podnesak Jadranka Prlića, 7. maj 2015. (povjerljivo sa povjerljivim prilogom). V. Obavijest o podnošenju javnog redigovanog Odgovora tužilaštva na žalbeni podnesak Jadranka Prlića, 19. avgust 2015.; *Corrigendum* odgovora i replike tužilaštva, 28. septembar 2015., Dodatak A. V. takođe Objedinjeni spisak pravnih izvora za odgovore tužilaštva, 7. maj 2015.

²⁹ Replika Jadranka Prlića na podnesak respondenta, 29. maj 2015. (povjerljivo). V. takođe Obavijest Jadranka Prlića o ponovnom podnošenju javne redigovane verzije replike Jadranka Prlića, 1. septembar 2015.; Spisak pravnih izvora za repliku Jadranka Prlića, 29. maj 2015.

³⁰ Žalbeni podnesak Brune Stojića, 12. januar 2015. (povjerljivo). V. takođe Obavijest o podnošenju *Corrigenduma* javne redigovane verzije Žalbenog podneska Brune Stojića, 28. juli 2015.; Žalbeni podnesak Brune Stojića - Dodatak C Spisak pravnih izvora, 12. januar 2015.

³¹ Odgovor tužilaštva na žalbeni podnesak Brune Stojića, 7. maj 2015. (povjerljivo). V. takođe Obavijest o podnošenju javne redigovane verzije Odgovora tužilaštva na žalbeni podnesak Brune Stojića, 19. avgust 2015.; *Corrigendum* odgovora i replike tužilaštva, 28. septembar 2015., Dodatak B; Objedinjeni spisak pravnih izvora za odgovore tužilaštva, 7. maj 2015.

³² Replika Brune Stojića na podnesak respondenta, 29. maj 2015. (povjerljivo). V. takođe Obavijest o podnošenju *Corrigenduma* javne redigovane verzije Replike Brune Stojića na podnesak respondenta, 2. septembar 2015.

³³ Žalbeni podnesak Slobodana Praljka sa dodacima, 12. januar 2015. (povjerljivo). V. takođe Obavijest o podnošenju revidirane javne redigovane Žalbenog podneska Slobodana Praljka sa dodacima, 29. juli 2015.; *Corrigendum* Žalbenog podneska Slobodana Praljka, 5. februar 2015. (povjerljivo); Spisak pravnih izvora za Žalbeni podnesak Slobodana Praljka, 16. januar 2015.

³⁴ Odgovor tužilaštva na žalbeni podnesak Slobodana Praljka, 7. maj 2015. (povjerljivo). V. takođe Obavijest o podnošenju javne redigovane verzije Odgovora tužilaštva na žalbeni podnesak Slobodana Praljka, 19. avgust 2015.; *Corrigendum* Odgovora i Replike tužilaštva, 28. septembar 2015., Dodatak C; Objedinjeni spisak pravnih izvora za odgovore tužilaštva, 7. maj 2015.

³⁵ Replika Slobodana Praljka na podnesak respondenta sa dodacima, 29. maj 2015. (povjerljivo). V. takođe Obavijest o podnošenju revidirane javne redigovane i ispravljene verzije Replike Slobodana Praljka na podnesak respondenta sa dodacima, 31. avgust 2015.

³⁶ Žalbeni podnesak Milivoja Petkovića, 12. januar 2015. (povjerljivo s povjerljivim dodacima). V. takođe Obavijest o ponovnom podnošenju redigovanih verzija Žalbenog podneska i Spiska pravnih izvora Milivoja Petkovića, 29. juli 2015.; *Corrigendum* Žalbenog podneska Milivoja Petkovića, 30. januar 2015. (povjerljivo); Spisak pravnih izvora za Žalbeni podnesak Milivoja Petkovića, 23. januar 2015. (status promijenjen u povjerljiv dana 30. januara 2015.).

³⁷ Odgovor tužilaštva na žalbeni podnesak Milivoja Petkovića, 7. maj 2015. (povjerljivo s povjerljivim i *ex parte* prilogom). V. takođe Obavijest o podnošenju javne redigovane verzije Odgovora tužilaštva na žalbeni podnesak Milivoja Petkovića, 19. avgust 2015.; *Corrigendum* Odgovora i Replike tužilaštva, 28. septembar 2015., Dodatak D; Objedinjeni spisak pravnih izvora za odgovore tužilaštva, 7. maj 2015.

³⁸ Replika Milivoja Petkovića na podnesak respondenta, 29. maj 2015. (povjerljivo). V. takođe Obavijest Milivoja Petkovića o promjeni statusa Replike odbrane, 3. juni 2015.; Obavijest o ponovnom podnošenju redigovane verzije Replike Milivoja Petkovića na podnesak respondenta, 2. septembar 2015.

(e) Ćorićeva žalba

12. Dana 12. januara 2015., Ćorić je podnio svoj žalbeni podnesak.³⁹ Tužilaštvo je svoj odgovor podnijelo 7. maja 2015.⁴⁰ Ćorić je svoju repliku podnio 29. maja 2015.⁴¹

(f) Pušićeva žalba

13. Pušić je svoj žalbeni podnesak podnio 12. januara 2015.⁴² Tužilaštvo je svoj odgovor podnijelo 7. maja 2015.⁴³ Pušić je svoju repliku podnio 29. maja 2015.⁴⁴

D. Zahtjevi za privremeno puštanje na slobodu i prijevremeno puštanje na slobodu1. Prlić

14. Dana 15. septembra 2015., Žalbeno vijeće je odobrilo Prlićev zahtjev za privremeno puštanje na slobodu iz humanitarnih razloga kako bi prisustvovao sahrani svog brata i obredima poslije njegove sahrane.⁴⁵ Dana 6. aprila 2016., Žalbeno vijeće je odbilo Prlićev zahtjev kojim je tražio privremeno puštanje na slobodu iz razloga saosjećajnosti kako bi mogao da posjeti jednog člana svoje porodice koji je trebao da bude podvrgnut operativnom zahvatu.⁴⁶ Prlić je ponovno podnio taj zahtjev 28. aprila 2016., a Žalbeno vijeće je taj zahtjev odbilo 10. maja 2016.⁴⁷

---

³⁹ Žalbeni podnesak Valentina Ćorića, 12. januar 2015. (povjerljivo). V. takođe *Corrigendum* Žalbenog podneska Valentina Ćorića, 23. mart 2016.; Spisak pravnih izvora Valentina Ćorića, 12. januar 2015.; *Corrigendum* Žalbenog podneska Valentina Ćorića, 12. januar 2015. (povjerljivo). V. takođe Nalog za daljnje redigovanje Žalbenog podneska Valentina Ćorića, 21. mart 2016. (povjerljivo).

⁴⁰ Odgovor tužilaštva na žalbeni podnesak Valentina Ćorića, 7. maj 2015. (povjerljivo s povjerljivim i *ex parte* prilogom). V. takođe Obavijest o podnošenju javne redigovane verzije Odgovora tužilaštva na žalbeni podnesak Valentina Ćorića, 19. avgust 2015.; *Corrigendum* Odgovora i Replike tužilaštva, 28. septembar 2015., Dodatak E; Objedinjeni spisak pravnih izvora za odgovore tužilaštva, 7. maj 2015.

⁴¹ Replika Valentina Ćorića na podnesak respondenta, u prilog žalbenom podnesku, 29. maj 2015. (povjerljivo s povjerljivim i *ex parte* dodacima A i B). V. takođe Replika Valentina Ćorića na podnesak respondenta, u prilog žalbenom podnesku, 31. avgust 2015.

⁴² Žalbeni podnesak Berislava Pušića, 12. januar 2015. (povjerljivo). V. takođe Obavijest o ponovnom podnošenju javne redigovane verzije Žalbenog podneska Berislava Pušića, 28. juli 2015.; Spisak pravnih izvora za Žalbeni podnesak Berislava Pušića, 12. januar 2015.

⁴³ Odgovor tužilaštva na žalbeni podnesak Berislava Pušića, 7. maj 2015. (povjerljivo s povjerljivim i *ex parte* prilogom). V. takođe Obavijest o podnošenju javne redigovane verzije Odgovora tužilaštva na žalbeni podnesak Berislava Pušića, 19. avgust 2015.; *Corrigendum* Odgovora i Replike tužilaštva, 28. septembar 2015., Dodatak F; Objedinjeni spisak pravnih izvora za odgovore tužilaštva, 7. maj 2015.

⁴⁴ Replika Berislava Pušića na podnesak respondenta, 29. maj 2015. (status promijenjen u javni dana 21. oktobra 2015.). V. takođe Odluka po Petkovićevom i Pušićevom zahtjevu da se izmjeni status povjerljivih podnesaka, 21. oktobar 2015.

⁴⁵ Odluka po hitnom zahtjevu Jadranka Prlića za privremeno puštanje na slobodu, 15. septembar 2015. (povjerljivo), str. 3.

⁴⁶ Odluka po zahtjevu Jadranka Prlića za privremeno puštanje na slobodu iz razloga saosjećajnosti, 6. april 2016. (povjerljivo), str. 3.

⁴⁷ Odluka po obnovljenom zahtjevu Jadranka Prlića za privremeno puštanje na slobodu iz razloga saosjećajnosti, 10. maj 2016. (povjerljivo), str. 3.

2. Stojić

15. Žalbeno vijeće je Stojićev zahtjev za privremeno puštanje na slobodu odbilo 19. decembra 2013.⁴⁸ Dana 22. decembra 2015., dežurni sudija je odobrio Stojićev zahtjev za privremeno puštanje na slobodu iz razloga saosjećajnosti.⁴⁹ Dana 14. decembra 2016., Žalbeno vijeće je odobrio Stojićev drugi zahtjev za privremeno puštanje na slobodu iz razloga saosjećajnosti.⁵⁰

3. Petković

16. Žalbeno vijeće je Petkovićev zahtjev za privremeno puštanje na slobodu odbilo 19. decembra 2013.⁵¹ Dana 15. septembra 2015., Žalbeno vijeće je, uz suprotno mišljenje sudije Pocara, odobrio Petkovićev zahtjev za privremeno puštanje na slobodu iz humanitarnih razloga.⁵²

4. Ćorić

17. Žalbeno vijeće je Ćorićeve zahtjeve za privremeno puštanje na slobodu odbilo 19. decembra 2013.,⁵³ 12. marta 2015.⁵⁴ i 15. avgusta 2016.⁵⁵ Dana 11. novembra 2014., predsjednik Međunarodnog suda je odbio Ćorićev zahtjev za prijevremeno puštanje na slobodu.⁵⁶

5. Pušić

18. Žalbeno vijeće je Pušićev zahtjev za privremeno puštanje na slobodu iz zdravstvenih razloga odbilo 14. marta 2014.⁵⁷ Dana 24. jula 2014., Žalbeno vijeće je odobrio Pušićev ponovljeni

---

⁴⁸ Odluka po zahtjevu Brune Stojića za privremeno puštanje na slobodu na osnovu pravila 65(i) Pravilnika, 19. decembar 2013. (povjerljivo i *ex parte*), str. 4.

⁴⁹ Odluka po hitnom zahtjevu Brune Stojića za privremeno puštanje na slobodu, 22. decembar 2015. (povjerljivo i *ex parte*), str. 4.

⁵⁰ Odluka po hitnom zahtjevu Brune Stojića za privremeno puštanje na slobodu, 14. decembar 2016. (povjerljivo i *ex parte*), str. 4.

⁵¹ Odluka po zahtjevu Milivoja Petkovića za privremeno puštanje na slobodu, 19. decembar 2013. (povjerljivo), str. 4.

⁵² Odluka po hitnom zahtjevu Milivoja Petkovića za privremeno puštanje na slobodu iz humanitarnih razloga, 15. septembar 2015. (povjerljivo i *ex parte*), str. 4. V. takođe Odluka po hitnom zahtjevu tužilaštva za ponovno razmatranje i odgađanje izvršenja odluke po Petkovićevom zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu, 21. septembar 2015. (povjerljivo i *ex parte*); *Corrigendum* odluke po hitnom zahtjevu tužilaštva za ponovno razmatranje i odgađanje izvršenja odluke po Petkovićevom zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu, 23. septembar 2015. (povjerljivo i *ex parte*).

⁵³ Odluka po zahtjevu Valentina Ćorića za privremeno puštanje na slobodu dok se ne prevede presuda, 19. decembar 2013., str. 4.

⁵⁴ Odluka po zahtjevu Valentina Ćorića za privremeno puštanje na slobodu, 12. mart 2015. (povjerljivo i *ex parte*); Javna redigovana verzija "Odluke po zahtjevu Valentina Ćorića za privremeno puštanje na slobodu" donesene 12. marta 2015., 14. maj 2015. V. takođe Odluka po zahtjevu za ukidanje povjerljivog i *ex parte* statusa Odluke Žalbenog vijeća po Ćorićevom zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu, 14. maj 2015.

⁵⁵ Javna redigovana verzija "Odluke po zahtjevu Valentina Ćorića za privremeno puštanje na slobodu" donesene 15. avgusta 2016., 1. decembar 2016.

⁵⁶ Odluka po zahtjevu Valentina Ćorića za prijevremeno puštanje na slobodu i po zahtjevu tužilaštva za brisanje zahtjeva, 11. novembar 2014. (povjerljivo i *ex parte*).

hitni zahtjev za privremeno puštanje na slobodu iz zdravstvenih razloga i naložilo njegovu privremeno puštanje na slobodu.⁵⁸ Njegov privremeni boravak na slobodi je produžavan iz zdravstvenih razloga nizom odluka koje je donijelo Žalbeno vijeće.⁵⁹ Posljednja takva odluka donesena je 13. jula 2017., a njome je Pušićev privremeni boravak na slobodi iz zdravstvenih razloga produžen do daljnjeg naloga Žalbenog vijeća i, najkasnije, do izricanja Drugostepene presude.⁶⁰ Dana 21. novembra 2017., Žalbeno vijeće je obavijestilo Pušića i tužilaštvo da takav nalog neće biti izdat i, nadalje, uputilo Pušića da, ukoliko odluči da iskoristi svoje pravo da bude prisutan u sudnici tokom izricanja Drugostepene presude koje je zakazano za 29. novembar 2017.,⁶¹ treba da o tome obavijesti sekretara Međunarodnog suda.⁶² Dana 22. novembra 2017., Pušić je podnio obavijest u kojoj se odrekao svog prava da prisustvuje izricanju Drugostepene presude.⁶³

E. Odluka na osnovu pravila 115

19. Dana 20. aprila 2016., Žalbeno vijeće je odbilo Ćorićev zahtjev za prihvatanje dodatnog dokaza u žalbenom postupku na osnovu pravila 115 Pravilnika.⁶⁴

F. Pravno zastupanje

20. Dana 3. oktobra 2013., Sekretarijat je, u skladu s Praljkovim izborom, braniocce koje je on privatno angažovao na osnovu pravila 44(A) Pravilnika imenovao da ga zastupaju pred Međunarodnim sudom.⁶⁵ Dana 27. juna 2014., Žalbeno vijeće je odbilo Praljkov ponovljeni zahtjev

---

⁵⁷ Odluka po zahtjevu Berislava Pušića za privremeno puštanje na slobodu iz zdravstvenih razloga, 14. mart 2014. (povjerljivo i *ex parte*).

⁵⁸ Odluka po ponovljenom hitnom zahtjevu Berislava Pušića za privremeno puštanje na slobodu iz zdravstvenih razloga, 24. juli 2014. (povjerljivo i *ex parte*), par. 18-19 (kojom je odobreno privremeno puštanje na slobodu na početni period od šest mjeseci).

⁵⁹ V. Odluka po zahtjevu Berislava Pušića za produženje privremenog boravka na slobodi, 27. januar 2015. (povjerljivo i *ex parte*); Odluka po zahtjevu Berislava Pušića za daljnje produženje privremenog boravka na slobodi, 22. juli 2015. (povjerljivo i *ex parte*); Nalog kojim se Berislavu Pušiću odobrava produženje privremenog boravka na slobodi, 27. januar 2016. (povjerljivo i *ex parte*); Odluka po zahtjevu Berislava Pušića za daljnje produženje privremenog boravka na slobodi iz zdravstvenih razloga, 22. juli 2016. (povjerljivo i *ex parte*), par. 23; Odluka po zahtjevu Berislava Pušića za daljnje produženje privremenog boravka na slobodi iz zdravstvenih razloga, 19. januar 2017. (povjerljivo i *ex parte*), str. 5.

⁶⁰ Odluka po molbi Berislava Pušića za dodatno produženje privremenog boravka na slobodi iz zdravstvenih razloga, 13. juli 2017. (povjerljivo i *ex parte*), str. 4.

⁶¹ Nalog o rasporedu za izricanje presude, 5. oktobar 2017.

⁶² Nalog u vezi s prisustvom Berislava Pušića izricanju Drugostepene presude, 21. novembar 2017. (povjerljivo i *ex parte*).

⁶³ Odricanje Berislava Pušića od prava da prisustvuje izricanju Drugostepene presude, 22. novembar 2017. (povjerljivo i *ex parte*).

⁶⁴ Odluka po zahtjevu Valentina Ćorića za prihvatanje dodatnog dokaza u žalbenom postupku na osnovu pravila 115, 20. april 2016., par. 25.

⁶⁵ Odluka zamjenika sekretara Suda, 3. oktobar 2013., str. 4.

za odgađanje postupka,⁶⁶ ali je *proprio motu* uputilo sekretara da Praljku dodijeli branioca u interesu pravde.⁶⁷ Dana 6. avgusta 2014., Praljku su dodijeljeni branilac i kobranilac da ga zastupaju u žalbenom postupku.⁶⁸

21. Dana 19. juna 2015., g. Davor Lazić je zamijenio g. Guénaëla Mettrauxa kao Petkovićev kobranilac.⁶⁹

G. Druge odluke i nalozi iz predžalbene faze

22. Pored gore navedenih, Žalbeno vijeće je izdalo 20 odluka i naloga koji su se odnosili na pitanja vezana za dokaze i druga pitanja. Pored toga, Žalbeno vijeće je izdalo 12 naloga i odluka koji su se odnosili na primjenu pravila 75 Pravilnika.

H. Statusne konferencije

23. U skladu s pravilom 65 *bis*(B) Pravilnika, statusne konferencije su održane 8. oktobra 2013.,⁷⁰ 3. februara 2014.,⁷¹ 27. maja 2014.,⁷² 23. septembra 2014.,⁷³ 21. januara 2015.,⁷⁴ 12. maja 2015.,⁷⁵ 2. septembra 2015.,⁷⁶ 23. novembra 2015.,⁷⁷ 10. februara 2016.,⁷⁸ 25. maja 2016.,⁷⁹ 19. septembra 2016.,⁸⁰ 17. januara 2017.,⁸¹ 3. maja 2017.⁸² i 23. avgusta 2017.⁸³

---

⁶⁶ Odluka po Praljkovom zahtjevu za odgodu postupka, 27. juni 2014., par. 6, 9, 13, 16, 18.

⁶⁷ Odluka po Praljkovom zahtjevu za odgodu postupka, 27. juni 2014., par. 13, 16, 18. V. takođe Odluka sekretara Suda, 6. avgust 2014., str. 1, 5 (kojom su Praljku dodijeljeni branioci). U dva odvojena navrata, Žalbeno vijeće je naložilo Praljku da Međunarodnom sudu nadoknadi sredstva koja su za njega utrošena na pružanje pravne pomoći u vezi sa žalbenim postupkom i upozorilo ga da će, ukoliko ne postupi u skladu s nalogima, preduzeti daljnje mjere. V. Odluka po Praljkovom zahtjevu za odgodu postupka, 27. juni 2014., par. 18. V. takođe Nalog u vezi s neprimanjem sredstava, 26. oktobar 2016. Žalbeno vijeće je takođe odbilo njegov prvi zahtjev za dodjelu branioca. V. Odluka po Praljkovim zahtjevima za odgodu postupka i dodjelu branioca u interesu pravde, 4. april 2014., par. 1, 5, 20, 22.

⁶⁸ Odluka sekretara Suda, 6. avgust 2014., str. 5.

⁶⁹ Odluka zamjenika sekretara Suda, 19. juni 2015., str. 3.

⁷⁰ Statusna konferencija, ŽT. 1-12 (8. oktobar 2013.); Nalog o rasporedu, 13. septembar 2013.

⁷¹ Statusna konferencija, ŽT. 13-23 (3. februar 2014.); Nalog o rasporedu, 16. januar 2014.

⁷² Statusna konferencija, ŽT. 24-33 (27. maj 2014.); Nalog o rasporedu, 14. maj 2014.

⁷³ Statusna konferencija, ŽT. 34-42 (23. septembar 2014.); Nalog o rasporedu, 2. septembar 2014.

⁷⁴ Statusna konferencija, ŽT. 43-48 (21. januar 2015.); Nalog o rasporedu, 16. decembar 2014.

⁷⁵ Statusna konferencija, ŽT. 49-55 (12. maj 2015.); Nalog o rasporedu, 4. maj 2015.

⁷⁶ Statusna konferencija, ŽT. 56-63 (2. septembar 2015.); Nalog o rasporedu, 23. juli 2015.

⁷⁷ Statusna konferencija, ŽT. 64-71 (23. novembar 2015.); Nalog o rasporedu, 22. oktobar 2015.

⁷⁸ Statusna konferencija, ŽT. 72-80 (10. februar 2016.); Nalog o rasporedu, 11. januar 2016.

⁷⁹ Statusna konferencija, ŽT. 81-92 (25. maj 2016.); Nalog o rasporedu, 21. april 2016.

⁸⁰ Statusna konferencija, ŽT. 93-102 (19. septembar 2016.); Nalog o rasporedu, 5. avgust 2016.

⁸¹ Statusna konferencija, ŽT. 103-114 (17. januar 2017.); Nalog o rasporedu, 17. novembar 2016.

⁸² Statusna konferencija, ŽT. 871-877 (3. maj 2017.); Nalog o rasporedu, 3. april 2017.

⁸³ Statusna konferencija, ŽT. 878-883 (23. avgust 2017.); Nalog o rasporedu, 12. juni 2017.; Izmijenjeni Nalog o rasporedu, 2. avgust 2017.

I. Žalbeni pretres

24. Žalbeni pretres u ovom predmetu održan je od 20. do 24., te 27. i 28. marta 2017.⁸⁴

---

⁸⁴ Žalbeni pretres, ŽT. 115-870 (20.-24. i 27.-28. mart 2017.); Nalog o rasporedu za žalbeni pretres, 15. decembar 2016.; Nalog za pripremu žalbenog pretresa, 1. mart 2017.

XVI. DODATAK B: GLOSAR**A. Podnesci u ovom predmetu**

Dodatak A Dopuni Praljkovog zahtjeva	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića, predmet br. IT-04-74-T, Dodatak A Dopuni zahtjeva Slobodana Praljka u skladu s Odlukom po zahtjevu tužilaštva za ponovno otvaranje dokaznog postupka od 6. oktobara 2010., 2. novembar 2010. (povjerljivo)</i>
Ćorićev žalbeni podnesak	Žalbeni podnesak Valentina Ćorića, 12. januar 2015. (povjerljivo) (<i>corrigendum</i> , 12. januar 2015.), 23. mart 2016. (javno)
Ćorićev završni podnesak	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića, predmet br. IT-04-74-T, Završni pretresni podnesak Valentina Ćorića, 7. januar 2011. (povjerljivo), 28. mart 2011. (javno)</i>
Ćorićeva najava žalbe	Najava žalbe podnesena u ime g. Valentina Ćorića, 4. avgust 2014. (podneseno 23. decembra 2014.) (javno)
Ćorićeva replika	Replika Valentina Ćorića na podnesak respondenta, u prilog žalbenom podnesku, 29. maj 2015. (povjerljivo), 31. avgust 2015. (javno)
Ćorićev odgovor	Podnesak respondenta Valentina Ćorića, 7. maj 2015. (povjerljivo), 18. avgust 2015. (javno)
Optužnica	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića, predmet br. IT-04-74-T, Druga izmijenjena optužnica, 11. juni 2008.</i>
Zajednički odgovor odbrane od 12. jula 2007.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića, predmet br. IT-04-74-T, Zajednički odgovor odbrane na zahtjev tužilaštva za prihvatanje dokumentarnih dokaza (opštine Čapljina/Stolac), 12. juli 2007.</i>

Zajednički odgovor	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih</i> , predmet br. IT-04-74-T, Zajednički odgovor odbrane na zahtjev tužilaštva za prihvatanje dokumentarnih dokaza, 8. oktobar 2007. (povjerljivo)
Nalog za pripremu žalbenog pretresa	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-A, Nalog za pripremu žalbenog pretresa, 1. mart 2017. (javno)
Petkovićev žalbeni podnesak	Žalbeni podnesak Milivoja Petkovića, 12. januar 2015. (povjerljivo) (<i>corrigendum</i> , 30. januar 2015.), 29. juli 2015. (javno)
Petkovićev završni podnesak	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Završni podnesak Petkovićeve odbrane, 7. januar 2011. (povjerljivo), 1. april 2011. (javno)
Petkovićeva replika	Replika Milivoja Petkovića na podnesak respondenta, 29. maj 2015. (povjerljivo), 2. septembar 2015. (javno)
Petkovićev odgovor	Podnesak respondenta Milivoja Petkovića, 7. maj 2015. (javno)
Praljkov žalbeni podnesak	Žalbeni podnesak Slobodana Praljka, 12. januar 2015. (povjerljivo) (<i>corrigendum</i> , 5. februar 2015.), 29. juli 2015. (javno)
Praljkova najava žalbe	Najava žalbe Slobodana Praljka, 28. juni 2013. (javno) (<i>corrigendum</i> , 29. juli 2013.) (javno)
Praljkova replika	Replika Slobodana Praljka na podnesak respondenta, 29. maj 2015. (povjerljivo), 31. avgust 2015. (javno)
Praljkov odgovor	Odgovor Slobodana Praljka na žalbeni podnesak tužilaštva, 7. maj 2015. (povjerljivo), 20. avgust 2015. (javno)
Prlićev žalbeni podnesak	Žalbeni podnesak Jadranka Prlića, 12. januar 2015. (povjerljivo) (<i>corrigendum</i> , 6. mart 2015.), 29. juli 2015. (javno)
Odluka Žalbenog vijeća u predmetu <i>Prlić i drugi</i> u vezi s prihvatanjem svjedočenja na osnovu pravila 92bis	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-AR73.17, Odluka po žalbi

	Slobodana Praljka na odbijanje Pretresnog vijeća da donese odluku o dokazima ponuđenim na osnovu pravila 92bis, 1. juli 2010.
Odluka Žalbenog vijeća u predmetu <i>Prlić i drugi</i> u vezi s prihvatanjem dokaza	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-AR73.19, Odluka po objedinjenoj interlokutornoj žalbi Jadranka Prlića na naloge Pretresnog vijeća od 6. i 9. oktobra 2008. o prihvatanju dokaza, 12. januar 2009.
Odluka Žalbenog vijeća u predmetu <i>Prlić i drugi</i> u vezi s prihvatanjem Prličeve izjave	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-AR73.6, Odluka po žalbama na odluku da se transkript ispitivanja Jadranka Prlića uvrsti u spis, 23. novembar 2007.
Odluka Žalbenog vijeća u predmetu <i>Prlić i drugi</i> u vezi s unakrsnim ispitivanjem	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-AR73.2, Odluka po interlokutornoj žalbi odbrane na usmenu odluku Pretresnog vijeća od 8. maja 2006. o unakrsnom ispitivanju odbrane i po zahtjevu Udruženja branilaca da mu se odobri podnošenje podneska <i>amicus curiae</i> , 4. juli 2006.
Odluka Žalbenog vijeća u predmetu <i>Prlić i drugi</i> u vezi sa zahtjevom za ponovno razmatranje	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-AR73.16, Odluka po interlokutornoj žalbi Jadranka Prlića na odluku po zahtjevu Prličeve odbrane za preispitivanje odluke u vezi s prihvatanjem dokumentarnih dokaza, 3. novembar 2009.
Nalog u predmetu <i>Prlić i drugi</i> o prihvatanju dokaza u vezi s Praljkovim iskazom	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Nalog o prihvatanju dokaza u vezi sa svjedočenjem Slobodana Praljka, 24. februar 2010. (originalna verzija na francuskom 15. februar 2010.)
Odluka Pretresnog vijeća u predmetu <i>Prlić i drugi</i> u vezi s prihvatanjem dokaza o saradnji	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu Stojićeve odbrane za prihvatanje dokumentarnih dokaza

	(saradnja vlasti i oružanih snaga Herceg-Bosne sa vlastima i oružanim snagama ABiH), 28. juli 2009.
Odluka Pretresnog vijeća u predmetu <i>Prlić i drugi</i> u vezi s prihvatanjem dokaza vezanih za opštine Čapljina i Stolac	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevima za uvrštavanje u spis dokumentarnih dokaza u vezi s opštinama Čapljina i Stolac, 3. septembar 2007. (originalna verzija na francuskom 23. avgust 2007.)
Odluka Pretresnog vijeća u predmetu <i>Prlić i drugi</i> u vezi s prihvatanjem svjedočenja na osnovu pravila 92bis	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevima Slobodana Praljka za prihvatanje dokaza na osnovu pravila 92bis Pravilnika, 21. decembar 2010.
Odluka Pretresnog vijeća u predmetu <i>Prlić i drugi</i> u vezi s prihvatanjem Petkovićevog ranijeg iskaza	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu tužioca da se u spis uvrste izjave koje je Milivoj Petković kao svjedok dao u drugim postupcima koji se vode pred Međunarodnim sudom, 25. oktobar 2007.
Odluka Pretresnog vijeća u predmetu <i>Prlić i drugi</i> u vezi s prihvatanjem Praljkovog ranijeg iskaza	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka u vezi s uvrštavanjem u spis iskaza Slobodana Praljka u predmetu <i>Naletilić i Martinović</i> , 17. septembar 2007. (originalna verzija na francuskom 5. septembar 2007.)
Odluka Pretresnog vijeća u predmetu <i>Prlić i drugi</i> u vezi s prihvatanjem Prlićeve izjave	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za uvrštavanje u spis izjave Jadranka Prlića, 6. septembar 2007.
Odluka Pretresnog vijeća u predmetu <i>Prlić i drugi</i> u vezi s unakrsnim ispitivanjem	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, T. 1475-1476, 1485-1486 (8. maj 2006.)

Odluka Pretresnog vijeća u predmetu <i>Prlić i drugi</i> o provođenju odluke	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka o provođenju odluke o trajanju unakrsnog ispitivanja odbrane od 8. maja 2006. godine, 18. juli 2006. (originalna verzija na francuskom 12. juli 2006.)
Odluka Pretresnog vijeća u predmetu <i>Prlić i drugi</i> u vezi s Prličevim zahtjevom za prihvatanje pobijajućih dokaza	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , Odluka po zahtjevu Jadranka Prlića za prihvatanje dokaza kojima se pobijaju dokazi prihvaćeni odlukom od 6. oktobra 2010. godine, 3. decembar 2010. (originalna verzija na francuskom 24. novembar 2010.)
Odluka Pretresnog vijeća u predmetu <i>Prlić i drugi</i> u vezi s ponovnim otvaranjem Petkovićevog dokaznog postupka	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu odbrane Milivoja Petkovića za ponovno otvaranje dokaznog postupka odbrane, 3. decembar 2010. (originalna verzija na francuskom 23. novembar 2010.)
Odluka Pretresnog vijeća u predmetu <i>Prlić i drugi</i> u vezi s ponovnim otvaranjem Praljkovog dokaznog postupka	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu Praljkove odbrane za ponovno otvaranje dokaznog postupka odbrane, 2. decembar 2010. (originalna verzija na francuskom 23. novembar 2010.)
Odluka Pretresnog vijeća u predmetu <i>Prlić i drugi</i> u vezi s ponovnim otvaranjem Stojićevog dokaznog postupka	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu Stojićeve odbrane za ponovno otvaranje dokaznog postupka odbrane, 8. decembar 2010. (originalna verzija na francuskom 25. novembar 2010.)
Odluka Pretresnog vijeća u predmetu <i>Prlić i drugi</i> u vezi s ponovnim otvaranjem dokaznog postupka tužilaštva	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu tužilaštva za ponovno otvaranje dokaznog postupka, 12. oktobar 2010. (originalna verzija na francuskom 6. oktobar 2010.)

Prlićev završni podnesak	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Završni podnesak Jadranka Prlića, 7. januar 2011. (povjerljivo), 29. mart 2011. (javno)
Prlićeva najava žalbe	Najava žalbe Jadranka Prlića, 5. avgust 2014. (javno) (<i>corrigendum</i> , 13. januar 2015.)
Prlićev pretpretresni podnesak	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-PT, Odgovor Jadranka Prlića na pretpretresni podnesak tužilaštva, 15. februar 2006. (javno)
Prlićeva replika	Replika Jadranka Prlića na podnesak respondenta, 29. maj 2015. (povjerljivo), 1. septembar 2015. (javno)
Prlićev odgovor	Podnesak respondenta Jadranka Prlića, 7. maj 2015. (povjerljivo), 20. avgust 2015. (javno)
Tužiočev Izmijenjeni dodatak Optužnici	Tužiočev Izmijenjeni dodatak Optužnici, 16. novembar 2005. (povjerljivo) (<i>corrigendum</i> , 2. mart 2015.)
Žalbeni podnesak tužilaštva	Žalbeni podnesak tužilaštva, 12. januar 2015. (povjerljivo), 29. juli 2015. (javno)
Završni podnesak tužilaštva	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Završni pretresni podnesak tužilaštva, 7. januar 2011. (povjerljivo), 1. april 2011. (javno)
Tabela tužilaštva u vezi s trećom kategorijom UZP-a (žalilac)	Tabele koje je tužilaštvo sastavilo kao dio svog Žalbenog podneska, s prikazom incidenata za koje bi, prema tvrdnji tužilaštva, svaki od žalilaca trebao biti proglašen odgovornim po trećoj kategoriji udruženog zločinačkog poduhvata, 12. januar 2015. (povjerljivo)
Spisak svjedoka tužilaštva na osnovu pravila 92bis	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-PT, Spiskovi svjedoka tužilaštva na osnovu pravila 65ter, 19. januar 2006. (javno), Dodatak (Spisak svjedoka na osnovu pravila 92bis) (povjerljivo)

Najava žalbe tužilaštva	Najava žalbe tužilaštva, 27. avgust 2013. (javno)
Pretpretresni podnesak tužilaštva	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-PT, Pretpretresni podnesak tužilaštva, 19. januar 2006. (djelimično povjerljivo)
Replika tužilaštva	Objedinjena replika tužilaštva na podneske respondenata, 29. maj 2015. (povjerljivo), 7. septembar 2015. (javno)
Odgovor tužilaštva (na žalbu žalioaca)	Odgovor tužilaštva na žalbeni podnesak Valentina Ćorića, 7. maj 2015. (povjerljivo), 19. avgust 2015. (javno); Odgovor tužilaštva na žalbeni podnesak Milivoja Petkovića, 7. maj 2015. (povjerljivo), 19. avgust 2015. (javno); Odgovor tužilaštva na žalbeni podnesak Slobodana Praljka, 7. maj 2015. (povjerljivo), 19. avgust 2015. (javno); Odgovor tužilaštva na žalbeni podnesak Jadranka Prlića, 7. maj 2015. (povjerljivo), 19. avgust 2015. (javno); Odgovor tužilaštva na žalbeni podnesak Berislava Pušića, 7. maj 2015. (povjerljivo), 19. avgust 2015. (javno); Odgovor tužilaštva na žalbeni podnesak Brune Stojića, 7. maj 2015. (povjerljivo), 19. avgust 2015. (javno)
Pušićev žalbeni podnesak	Žalbeni podnesak Berislava Pušića, 12. januar 2015. (povjerljivo), 28. juli 2015. (javno)
Pušićeva najava žalbe	Najava žalbe u ime Berislava Pušića, 28. juni 2013. (javno) (ponovo podneseno 13. marta 2014.)
Pušićeva replika	Replika Berislava Pušića na podnesak respondenta, 29. maj 2015. (povjerljivo), 7. maj 2015. (javno)
Pušićev odgovor	Odgovor Berislava Pušića na žalbeni podnesak tužilaštva, 29. maj 2015. (javno)
Stojićev žalbeni podnesak	Žalbeni podnesak Brune Stojića, 12. januar 2015. (povjerljivo), 28. juli 2015. (javno)
Stojićev završni podnesak	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Završni pretresni podnesak Brune Stojića, 7. januar 2011. (povjerljivo), 1.

	april 2011. (javno)
Stojićeva najava žalbe	Najava žalbe Brune Stojića, 4. avgust 2014. (javno)
Stojićev pretpretresni podnesak	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-PT, Pretpretresni podnesak Brune Stojića na osnovu pravila 65ter(F), 15. februar 2006. (javno)
Stojićeva replika	Replika Brune Stojića na podnesak respondenta, 29. maj 2015. (povjerljivo), 2. septembar 2015. (javno)
Stojićev odgovor	Podnesak respondenta Brune Stojića, 7. maj 2015. (povjerljivo), 18. avgust 2015. (javno)

B. Odluke u vezi s privremenim puštanjem na slobodu tokom suđenja i žalbenog postupka u ovom predmetu

Nalog u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 30. jula 2004.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-PT, Nalog o privremenom puštanju na slobodu Brune Stojića, 30. juli 2004.
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 17. avgusta 2006.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Stojića, 17. avgust 2006. (originalna verzija na francuskom zavedena 26. juna 2006.)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 8. decembra 2006.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Stojića, 8. decembar 2006. (originalna verzija na francuskom) (djelimično povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 9. jula 2007.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu optuženog Stojića za privremeno puštanje na slobodu, 9. juli 2007. (originalna verzija

	na francuskom zavedena 11. juna 2007.) (s povjerljivim dodatkom)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 6. decembra 2007.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu optuženog Stojića za privremeno puštanje na slobodu, 6. decembar 2007. (originalna verzija na francuskom zavedena 29. novembra 2007.) (s povjerljivim dodatkom)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 21. februara 2008.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu optuženog Stojića za privremeno puštanje na slobodu, 21. februar 2008. (originalna verzija na francuskom zavedena 19. februara 2008.) (s povjerljivim dodatkom)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 29. aprila 2008.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Dopunska odluka u vezi s odlukom o privremenom puštanju na slobodu optuženog Stojića, 29. april 2008. (originalna verzija na francuskom) (s povjerljivim dodatkom)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 24. jula 2008.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu optuženog Stojića za privremeno puštanje na slobodu, 24. juli 2008. (originalna verzija na francuskom zavedena 17. jula 2008.) (s povjerljivim dodatkom)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 9. decembra 2008.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu optuženog Stojića za privremeno puštanje na slobodu, 9. decembar 2008. (originalna verzija na francuskom zavedena 2. decembra 2008.) (s povjerljivim dodatkom)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 24. juna 2009.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu optuženog Stojića, 24. juni 2009. (originalna verzija na francuskom zavedena 17. juna 2009.) (s povjerljivim dodatkom)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića,</i>

slobodu Stojića od 10. septembra 2009.	<i>Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu optuženog Stojića za privremeno puštanje na slobodu, 10. septembar 2009. (originalna verzija na francuskom zavedena 3. septembra 2009.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 18. decembra 2009.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Brune Stojića, 18. decembar 2009. (originalna verzija na francuskom zavedena 9. decembra 2009.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 20. jula 2010.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Brune Stojića, 20. juli 2010. (originalna verzija na francuskom zavedena 12. jula 2010.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 17. decembra 2010.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Brune Stojića, 17. decembar 2010. (originalna verzija na francuskom zavedena 9. decembra 2010.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 24. juna 2011.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Brune Stojića, 24. juni 2011. (originalna verzija na francuskom zavedena 21. juna 2011.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Stojića od 7. decembra 2011.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Brune Stojića, 7. decembar 2011. (originalna verzija na francuskom zavedena 1. decembra 2011.) (povjerljivo)
Nalog u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 30. jula 2004.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-PT, Nalog o privremenom puštanju na slobodu Milivoja Petkovića, 30. juli 2004.

Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 10. oktobra 2005.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-PT, Odluka da se odobri zahtjev optuženog Milivoja Petkovića za izmjenu uslova privremenog puštanja na slobodu, 10. oktobar 2005.
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 17. avgusta 2006.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Petkovića, 17. avgust 2006. (originalna verzija na francuskom zavedena 26. juna 2006.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 9. jula 2007.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu optuženog Petkovića za privremeno puštanje na slobodu, 9. juli 2007. (originalna verzija na francuskom zavedena 11. juna 2007.) (s povjerljivim dodatkom)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 6. decembra 2007.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu optuženog Petkovića za privremeno puštanje na slobodu, 6. decembar 2007. (originalna verzija na francuskom zavedena 29. novembra 2007.) (s povjerljivim dodatkom)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 18. decembra 2008.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu optuženog Petkovića za privremeno puštanje na slobodu, 18. decembar 2008. (originalna verzija na francuskom zavedena 5. decembra 2008.) (s povjerljivim dodatkom)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 6. februara 2009.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po hitnom zahtjevu optuženog Milivoja Petkovića za privremeno puštanje na slobodu radi ozbiljnog hirurškog zahvata u Hrvatskoj, 6. februar 2009. (originalna verzija na francuskom zavedena 29. januara 2009.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 23. juna 2009.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T,

	Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu optuženog Petkovića, 23. juni 2009. (originalna verzija na francuskom zavedena 17. juna 2009.) (s povjerljivim dodatkom)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 15. decembra 2009.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Petkovića, 15. decembar 2009. (originalna verzija na francuskom zavedena 9. decembra 2009.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 20. jula 2010.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Petkovića, 20. juli 2010. (originalna verzija na francuskom zavedena 12. jula 2010.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 21. decembra 2010.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Petkovića (zima 2010./2011. godine), 21. decembar 2010. (originalna verzija na francuskom zavedena 9. decembra 2010.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 6. jula 2011.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu Milivoja Petkovića za privremeno puštanje na slobodu, 6. juli 2011. (originalna verzija na francuskom zavedena 24. juna 2011.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 6. decembra 2011.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Milivoja Petkovića, 6. decembar 2011. (originalna verzija na francuskom zavedena 30. novembra 2011.) (s jednim povjerljivim dodatkom)
Nalog u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 14. januara 2013.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Javna redigovana verzija "Naloga po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Milivoja Petkovića", 14. januar 2013. (originalna verzija na francuskom zavedena 3. decembra 2012.)

Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 20. marta 2012.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za produženje i izmjenu uslova privremenog boravka na slobodi optuženog Milivoja Petkovića, 20. mart 2012. (originalna verzija na francuskom zavedena 14. marta 2012.) (povjerljivo)
Nalog u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Petkovića od 15. marta 2013.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Javna redigovana verzija "Naloga po zahtjevu za produženje privremenog boravka na slobodi optuženog Milivoja Petkovića", 15. mart 2013. (originalna verzija na francuskom zavedena 11. marta 2013.)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 8. decembra 2006.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Ćorića, 8. decembar 2006. (originalna verzija na francuskom) (djelimično povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 17. avgusta 2006.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Ćorića, 17. avgust 2006. (originalna verzija na francuskom zavedena 26. juna 2006.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 12. juna 2007.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu optuženog Ćorića za privremeno puštanje na slobodu, 12. juni 2007. (originalna verzija na francuskom) (s povjerljivim dodatkom)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 6. decembra 2007.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu optuženog Ćorića za privremeno puštanje na slobodu, 6. decembar 2007. (originalna verzija na francuskom zavedena 29. novembra 2007.) (s povjerljivim dodatkom)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 21. februara 2008.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T,

	Odluka po zahtjevu optuženog Čorića za privremeno puštanje na slobodu, 21. februar 2008. (originalna verzija na francuskom zavedena 19. februara 2008.) (s povjerljivim dodatkom)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Čorića od 25. jula 2008.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Čorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu optuženog Čorića za privremeno puštanje na slobodu, 25. juli 2008. (originalna verzija na francuskom zavedena 17. jula 2008.) (s povjerljivim dodatkom)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Čorića od 16. decembra 2008.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Čorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu optuženog Čorića za privremeno puštanje na slobodu, 16. decembar 2008. (originalna verzija na francuskom zavedena 2. decembra 2008.) (s povjerljivim dodatkom)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Čorića od 25. maja 2009.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Čorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Javna redigovana verzija Naloga po zahtjevu za produženje privremenog boravka na slobodi optuženog Čorića, 25. maj 2009. (originalna verzija na francuskom zavedena 29. aprila 2009.) (povjerljivo)
Druga odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Čorića od 22. juna 2009.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Čorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Druga odluka kojom se mijenja Odluka po zahtjevu optuženog Valentina Čorića za privremeno puštanje na slobodu, 22. juni 2009. (originalna verzija na francuskom zavedena 19. juna 2009.) (povjerljivo)
Treća odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Čorića od 14. jula 2009.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Čorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Treća odluka kojom se mijenja Odluka po zahtjevu optuženog Valentina Čorića za privremeno puštanje na slobodu, 14. juli 2009. (originalna verzija na francuskom zavedena 9. jula 2009.) (povjerljivo)
Četvrta odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Čorića od 4. septembra 2009.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Čorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Četvrta odluka kojom se mijenja Odluka po zahtjevu optuženog Valentina Čorića za privremeno puštanje na slobodu, 4. septembar 2009. (originalna verzija na francuskom zavedena 3. septembra 2009.)

	(povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 20. jula 2010.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Valentina Ćorića, 20. juli 2010. (originalna verzija na francuskom zavedena 13. jula 2010.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 16. decembra 2010.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Valentina Ćorića, 16. decembar 2010. (originalna verzija na francuskom zavedena 7. decembra 2010.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 4. jula 2011.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Valentina Ćorića, 4. juli 2011. (originalna verzija na francuskom zavedena 22. juna 2011.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 2. decembra 2011.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Valentina Ćorića, 2. decembar 2011. (originalna verzija na francuskom zavedena 29. novembra 2011.) (povjerljivo)
Nalog u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 15. marta 2012.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Javna redigovana verzija Naloga po zahtjevu za produženje privremenog boravka na slobodi optuženog Ćorića, 15. mart 2012. (originalna verzija na francuskom zavedena 6. marta 2012.)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 7. juna 2012.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Nalog po zahtjevu za produženje privremenog boravka na slobodi optuženog Ćorića, 7. juni 2012. (originalna verzija na francuskom) (povjerljivo)
Nalog u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 6. septembra 2012.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T,

	Javna redigovana verzija "Naloga po zahtjevu za produženje privremenog boravka na slobodi optuženog Ćorića", 6. septembar 2012. (originalna verzija na francuskom)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 14. decembra 2012.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Javna i redigovana verzija Naloga po zahtjevu za produženje privremenog boravka na slobodi optuženog Ćorića, 14. decembar 2012. (originalna verzija na francuskom zavedena 4. decembra 2012.)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Ćorića od 15. marta 2013.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Javna redigovana verzija Naloga po zahtjevu za produženje privremenog boravka na slobodi optuženog Ćorića, 15. mart 2013. (originalna verzija na francuskom zavedena 8. marta 2013.)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 17. avgusta 2006.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Pušića, 17. avgust 2006. (originalna verzija na francuskom zavedena 26. juna 2006.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 8. decembra 2006.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Pušića, 8. decembar 2006. (originalna verzija na francuskom) (djelimično povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 9. jula 2007.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu optuženog Pušića za privremeno puštanje na slobodu, 9. juli 2007. (originalna verzija na francuskom zavedena 11. juna 2007.) (s povjerljivim dodatkom)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 6. decembra 2007.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu optuženog Pušića za privremeno puštanje na slobodu, 6. decembar 2007. (originalna verzija na francuskom zavedena 19. novembra 2007.) (s povjerljivim dodatkom)

Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 25. marta 2008.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Čorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu optuženog Pušića za privremeno puštanje na slobodu, 25. mart 2008. (originalna verzija na francuskom zavedena 19. marta 2008.) (s povjerljivim dodatkom)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 25. jula 2008.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Čorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu optuženog Pušića za privremeno puštanje na slobodu, 25. juli 2008. (originalna verzija na francuskom zavedena 17. jula 2008.) (s povjerljivim dodatkom)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 17. decembra 2008.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Čorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu optuženog Pušića za privremeno puštanje na slobodu, 17. decembar 2008. (originalna verzija na francuskom zavedena 5. decembra 2008.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 25. juna 2009.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Čorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Pušića, 25. juni 2009. (originalna verzija na francuskom zavedena 17. juna 2009.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 14. decembra 2009.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Čorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Berislava Pušića, 14. decembar 2009. (originalna verzija na francuskom zavedena 4. decembra 2009.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 20. jula 2010.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Čorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Berislava Pušića, 20. juli 2010. (originalna verzija na francuskom zavedena 12. jula 2010.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 9. decembra 2010.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Čorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T,

	Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Berislava Pušića, 9. decembar 2010. (originalna verzija na francuskom zavedena 1. decembra 2010.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 19. aprila 2011.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu optuženog Berislava Pušića, 19. april 2011. (originalna verzija na francuskom zavedena 7. aprila 2011.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 9. decembra 2011.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Berislava Pušića, 9. decembar 2011. (originalna verzija na francuskom zavedena 5. decembra 2011.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 29. maja 2012.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za produženje privremenog boravka na slobodi optuženog Berislava Pušića, 29. maj 2012. (originalna verzija na francuskom) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 10. decembra 2012.	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za produženje privremenog boravka na slobodi optuženog Berislava Pušića, 10. decembar 2012. (originalna verzija na francuskom zavedena 13. novembra 2012.) (povjerljivo)
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Pušića od 24. jula 2014.	Odluka po ponovljenom hitnom zahtjevu Berislava Pušića za privremeno puštanje na slobodu iz zdravstvenih razloga, 24. juli 2014. (povjerljivo i <i>ex parte</i>)

C. Presude i odluke MKSJ-a

Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Miletića i Gvere od 7. decembra 2006.	<i>Tužilac protiv Vujadina Popovića, Ljubiše Beare, Drage Nikolića, Ljubomira Borovčanina, Radivoja Miletića, Milana Gvere i Vinka Pandurevića</i> , predmet br. IT-05-88-T, Odluka po zahtjevima odbrane za privremeno puštanje
--	--

	na slobodu Radivoja Miletića i Milana Gvere, 7. decembar 2006.
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Miletića i Gvere od 13. jula 2007.	<i>Tužilac protiv Vujadina Popovića, Ljubiše Beare, Drage Nikolića, Ljubomira Borovčanina, Radivoja Miletića, Milana Gvere i Vinka Pandurevića, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu od 21. jula 2007. do nastavka suđenja, 13. juli 2007.</i>
Odluka od 24. jula 2007. po Borovčaninovo molbi za posjetu pod nadzorom	<i>Tužilac protiv Vujadina Popovića, Ljubiše Beare, Drage Nikolića, Radivoja Miletića i Vinka Pandurevića, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po Borovčaninovom zahtjevu kojim se traži odobrenje za povlačenje zahtjeva za privremeno puštanje na slobodu i odobrenje za podnošenje molbe za "posjetu pod nadzorom ocu na određeno i kratko vrijeme iz humanitarnih razloga", 24. juli 2007. (povjerljivo)</i>
Odluka u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Miletića i Gvere od 7. decembra 2007.	<i>Tužilac protiv Vujadina Popovića, Ljubiše Beare, Drage Nikolića, Ljubomira Borovčanina, Radivoja Miletića, Milana Gvere i Vinka Pandurevića, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po zahtjevima za privremeno puštanje na slobodu tokom zimske pauze u radu Suda, 7. decembar 2007.</i>
Odluka od 11. decembra 2007. po Pandurevićevom zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu	<i>Tužilac protiv Vujadina Popovića, Ljubiše Beare, Drage Nikolića, Radivoja Miletića i Vinka Pandurevića, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po Pandurevićevom zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu iz razloga saosjećajnosti, 11. decembar 2007.</i>
Odluka od 21. jula 2008. po Nikolićevom zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu	<i>Tužilac protiv Vujadina Popovića, Ljubiše Beare, Drage Nikolića, Radivoja Miletića i Vinka Pandurevića, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po Nikolićevom zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu, 21. juli 2008.</i>
Odluka od 28. juna 2010. o prijevremenom puštanju Gvere na slobodu	<i>Tužilac protiv Milana Gvere, predmet br. IT-05-88-ES, Odluka predsjednika o prijevremenom puštanju na slobodu Milana Gvere, 28. juni 2010.</i>
Drugostepena presuda u predmetu <i>Aleksovski</i>	<i>Tužilac protiv Zlatka Aleksovskog, predmet br. IT-95-14/1-A, Presuda, 24. mart 2000.</i>

Presuda po žalbi na kaznu u predmetu <i>Babić</i>	<i>Tužilac protiv Milana Babića</i> , predmet br. IT-03-72-A, Presuda, 18. juli 2005.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Blagojević i Jokić</i>	<i>Tužilac protiv Vidoja Blagojevića i Dragana Jokića</i> , predmet br. IT-02-60-A, Presuda, 9. maj 2007.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Blaškić</i>	<i>Tužilac protiv Tihomira Blaškića</i> , predmet br. IT-95-14-A, Presuda, 29. juli 2004.
Odluka u predmetu <i>Blaškić</i> u vezi s pravilom 64	<i>Tužilac protiv Tihomira Blaškića</i> , predmet br. IT-95-14-T, Odluka po podnesku odbrane podnetom sukladno pravilu 64 Pravila o postupku i dokazima, 3. april 1996.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Blaškić</i>	<i>Tužilac protiv Tihomira Blaškića</i> , predmet br. IT-95-14-T, Presuda, 3. mart 2000.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Brđanin</i>	<i>Tužilac protiv Radoslava Brđanina</i> , predmet br. IT-99-36-A, Presuda, 3. april 2007.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Brđanin</i>	<i>Tužilac protiv Radoslava Brđanina</i> , predmet br. IT-99-36-T, Presuda, 1. septembar 2004.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Boškosi i Tarčulovski</i>	<i>Tužilac protiv Ljubeta Boškskog i Johana Tarčulovskog</i> , predmet br. IT-04-82-A, Presuda, 19. maj 2010.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Boškosi i Tarčulovski</i>	<i>Tužilac protiv Ljubeta Boškskog i Johana Tarčulovskog</i> , predmet br. IT-04-82-T, Presuda, 10. juli 2008.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Čelebići</i>	<i>Tužilac protiv Zejnila Delalića, Zdravka Mucića, Hazima Delića i Esada Landže</i> , predmet br. IT-96-21-A, Presuda, 20. februar 2001.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Čelebići</i>	<i>Tužilac protiv Zejnila Delalića, Zdravka Mucića, Hazima Delića i Esada Landže</i> , predmet br. IT-96-21-T, Presuda, 16. novembar 1998.
Optužnica u predmetu <i>Delić</i>	<i>Tužilac protiv Rasima Delića</i> , Izmijenjena optužnica, predmet br. IT-04-83-PT, 14. juli 2006.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Đorđević</i>	<i>Tužilac protiv Vlastimira Đorđevića</i> , predmet br. IT-05-87/1-A, Presuda, 27. januar 2014.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Đorđević</i>	<i>Tužilac protiv Vlastimira Đorđevića</i> , predmet br. IT-05-87/1-T, Presuda, 23. februar 2011.

Drugostepena presuda u predmetu <i>Furundžija</i>	<i>Tužilac protiv Ante Furundžije</i> , predmet br. IT-95-17/1-A, Presuda, 21. juli 2000.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Furundžija</i>	<i>Tužilac protiv Ante Furundžije</i> , predmet br. IT-95-17/1-T, Presuda, 10. decembar 1998.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Galić</i>	<i>Tužilac protiv Stanislava Galića</i> , predmet br. IT-98-29-A, Presuda, 30. novembar 2006.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Galić</i>	<i>Tužilac protiv Stanislava Galića</i> , predmet br. IT-98-29-T, Presuda, 5. decembar 2003.
Odluka Žalbenog vijeća u predmetu <i>Gotovina i drugi</i> u vezi s ponovnim otvaranjem dokaznog postupka	<i>Tužilac protiv Ante Gotovine, Ivana Čermaka i Mladena Markača</i> , predmet br. IT-06-90-AR73.6, Odluka po interlokutornim žalbama Ivana Čermaka i Mladena Markača na odluku Raspravnog vijeća o ponovnom otvaranju dokaznog postupka tužiteljstva, 1. juli 2010.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Gotovina i Markač</i>	<i>Tužilac protiv Ante Gotovine i Mladena Markača</i> , predmet br. IT-06-90-A, Presuda, 16. novembar 2012.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Gotovina i drugi</i>	<i>Tužilac protiv Ante Gotovine, Ivana Čermaka i Mladena Markača</i> , predmet br. IT-06-90-T, Presuda, 15. april 2011.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Hadžihasanović i Kubura</i>	<i>Tužilac protiv Envera Hadžihasanovića i Amira Kubure</i> , predmet br. IT-01-47-A, Presuda, 22. april 2008.
Odluka u predmetu <i>Hadžihasanović i Kubura</i> u vezi s pravilom 98bis	<i>Tužilac protiv Envera Hadžihasanovića i Amira Kubure</i> , predmet br. IT-01-47-AR73.3, Odluka po zajedničkoj interlokutornoj žalbi odbrane na odluku Pretresnog vijeća po prijedlozima za donošenje oslobađajuće presude na osnovu pravila 98bis, 11. mart 2005.
Optužnica u predmetu <i>Hadžihasanović i Kubura</i>	<i>Tužilac protiv Envera Hadžihasanovića i Amira Kubure</i> , predmet br. IT-01-47-I, Treća izmijenjena optužnica, 15. mart 2006.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Halilović</i>	<i>Tužilac protiv Sefera Halilovića</i> , predmet br. IT-01-48-A, Presuda, 16. oktobar 2007.
Optužnica u predmetu <i>Halilović</i>	<i>Tužilac protiv Sefera Halilovića</i> , predmet br. IT-01-48-I, Optužnica, 10. septembar 2001.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Haradinaj i drugi</i>	<i>Tužilac protiv Ramusha Haradinaja, Idriza Balaja i Lahija Brahimaja</i> , predmet br. IT-04-84-A, Presuda, 19. juli 2010.
Odluka u predmetu <i>Haradinaj i drugi</i> u vezi s	<i>Tužilac protiv Ramusha Haradinaja, Idriza</i>

obimom ponovnog suđenja	<i>Balaja i Lahija Brahimaja</i> , predmet br. IT-04-84bis-AR73.1, Odluka po Haradinajevoj žalbi na opseg delimičnog ponovnog suđenja, 31. maj 2011.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Haradinaj i drugi</i>	<i>Tužilac protiv Ramusha Haradinaja, Idriza Balaja i Lahija Brahimaja</i> , predmet br. IT-04-84-T, Presuda, 3. april 2008.
Odluka u predmetu <i>Karadžić</i> u vezi s trećom kategorijom UZP-a	<i>Tužilac protiv Radovana Karadžića</i> , predmet br. IT-95-5/18-AR72.4, Odluka po podnesku tužilaštva kojim se ulaže žalba na odluku Pretresnog vijeća o UZP-u III – predvidivost, 25. juni 2009.
Odluka u predmetu <i>Karadžić</i> u vezi s uzimanjem talaca	<i>Tužilac protiv Radovana Karadžića</i> , predmet br. IT-95-5/18-AR73.9, Odluka po žalbi zbog uskraćivanja oslobađajuće presude u vezi s navodima o uzimanju talaca, 11. decembar 2012.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Karadžić</i>	<i>Tužilac protiv Radovana Karadžića</i> , predmet br. IT-95-5/18-T, Presuda, 24. mart 2016.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Kordić i Čerkez</i>	<i>Tužilac protiv Darija Kordića i Marija Čerkeza</i> , predmet br. IT-95-14/2-A, Presuda, 17. decembar 2004., i <i>Corrigendum</i> Presude od 17. decembra 2004., 26. januar 2005.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Kordić i Čerkez</i>	<i>Tužilac protiv Darija Kordića i Marija Čerkeza</i> , predmet br. IT-95-14/2-T, Presuda, 26. februar 2001.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Krajišnik</i>	<i>Tužilac protiv Momčila Krajišnika</i> , predmet br. IT-00-39-A, Presuda, 17. mart 2009.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Krnojelac</i>	<i>Tužilac protiv Milorada Krnojelca</i> , predmet br. IT-97-25-A, Presuda, 17. septembar 2003.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Krnojelac</i>	<i>Tužilac protiv Milorada Krnojelca</i> , predmet br. IT-97-25-T, Presuda, 15. mart 2002.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Krstić</i>	<i>Tužilac protiv Radislava Krstića</i> , predmet br. IT-98-33-A, Presuda, 19. april 2004.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Kunarac i drugi</i>	<i>Tužilac protiv Dragoljuba Kunarca, Radomira Kovača i Zorana Vukovića</i> , predmeti br. IT-96-23 i IT-96-23/1-A, Presuda, 12. juni 2002.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Kupreškić i drugi</i>	<i>Tužilac protiv Zorana Kupreškića, Mirjana Kupreškića, Vlatka Kupreškića, Drage Josipovića i Vladimira Šantića</i> , predmet br. IT-

	95-16-A, Presuda po žalbama, 23. oktobar 2001.
Odluka u predmetu <i>Kupreškić i drugi</i> u vezi s odbranom <i>tu quoque</i>	<i>Tužilac protiv Zorana Kupreškića, Mirjana Kupreškića, Vlatka Kupreškića, Drage Josipovića i Vladimira Šantića</i> , predmet br. IT-95-16-A, Odluka po dokazima u potvrdu dobrog karaktera optuženog i o obrani <i>tu quoque</i> , 17. februar 1999.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Kupreškić i drugi</i>	<i>Tužilac protiv Zorana Kupreškića, Mirjana Kupreškića, Vlatka Kupreškića, Drage Josipovića i Vladimira Šantića</i> , predmet br. IT-95-16-T, Presuda, 14. januar 2000.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Kvočka i drugi</i>	<i>Tužilac protiv Miroslava Kvočke, Mlađe Radića, Zorana Žigića i Dragoljuba Prcaća</i> , predmet br. IT-98-30/1-A, Presuda, 28. februar 2005.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Kvočka i drugi</i>	<i>Tužilac protiv Miroslava Kvočke, Milojice Kosa, Mlađe Radića, Zorana Žigića i Dragoljuba Prcaća</i> , predmet br. IT-98-30/1-T, Presuda, 2. novembar 2001.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Limaj i drugi</i>	<i>Tužilac protiv Fatmira Limaja, Haradina Bale i Isaka Musliua</i> , predmet br. IT-03-66-A, Presuda, 27. septembar 2007.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Limaj i drugi</i>	<i>Tužilac protiv Fatmira Limaja, Haradina Bale i Isaka Musliua</i> , predmet br. IT-03-66-T, Presuda, 30. novembar 2005.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Lukić i Lukić</i>	<i>Tužilac protiv Milana Lukića i Sredoja Lukića</i> , predmet br. IT-98-32/1-A, Presuda, 4. decembar 2012., i <i>Corrigendum</i> Presude od 4. decembra 2012., 4. mart 2013.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Martić</i>	<i>Tužilac protiv Milana Martića</i> , predmet br. IT-95-11-A, Presuda, 8. oktobar 2008.
Drugostepena presuda u predmetu <i>D. Milošević</i>	<i>Tužilac protiv Dragomira Miloševića</i> , predmet br. IT-98-29/1-A, Presuda, 12. novembar 2009.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Milutinović i drugi</i>	<i>Tužilac protiv Milana Milutinovića, Nikole Šainovića, Dragoljuba Ojdanića, Nebojše Pavkovića, Vladimira Lazarevića i Sretena Lukića</i> , predmet br. IT-05-87-T, Presuda, 26. februar 2009.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Mrkšić i Šljivančanin</i>	<i>Tužilac protiv Mileta Mrkšića i Veselina Šljivančanina</i> , predmet br. IT-95-13/1-A, Presuda, 5. maj 2009.

Prvostepena presuda u predmetu <i>Mrkšić i drugi</i>	<i>Tužilac protiv Mileta Mrkšića, Miroslava Radića i Veselina Šljivančanina</i> , predmet br. IT-95-13/1-T, Presuda, 27. septembar 2007.
Presuda po žalbi u predmetu <i>M. Nikolić</i>	<i>Tužilac protiv Momira Nikolića</i> , predmet br. IT-02-60/1-A, Presuda po žalbi na kaznu, 8. mart 2006.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Naletilić i Martinović</i>	<i>Tužilac protiv Mladena Naletilića i Vinka Martinovića</i> , predmet br. IT-98-34-A, Presuda, 3. maj 2006.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Naletilić i Martinović</i>	<i>Tužilac protiv Mladena Naletilića i Vinka Martinovića</i> , predmet br. IT-98-34-T, Presuda, 31. mart 2003.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Orić</i>	<i>Tužilac protiv Nasera Orića</i> , predmet br. IT-03-68-A, Presuda, 3. juli 2008.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Perišić</i>	<i>Tužilac protiv Momčila Perišića</i> , predmet br. IT-04-81-A, Presuda, 28. februar 2013.
Odluka Žalbenog vijeća u predmetu <i>Popović i drugi</i> u vezi s ponovnim otvaranjem dokaznog postupka	<i>Tužilac protiv Vujadina Popovića, Ljubiše Beare, Drage Nikolića, Ljubomira Borovčanina, Radivoja Miletića, Milana Gvere i Vinka Pandurevića</i> , predmet br. IT-05-88-AR73.5, Odluka po interlokutornoj žalbi Vujadina Popovića na odluku po zahtjevu tužilaštva za ponovno otvaranje dokaznog postupka tužilaštva, 24. septembar 2008.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Popović i drugi</i>	<i>Tužilac protiv Vujadina Popovića, Ljubiše Beare, Drage Nikolića, Radivoja Miletića i Vinka Pandurevića</i> , predmet br. IT-05-88-A, Presuda, 30. januar 2015.
Odluka u predmetu <i>Popović i drugi</i> od 30. januara 2008.	<i>Tužilac protiv Vujadina Popovića i drugih</i> , predmet br. IT-05-88-AR73.2, Odluka po zajedničkoj interlokutornoj žalbi odbrane u vezi sa statusom Richarda Butlera kao svjedoka vještaka, 30. januar 2008.
Odluka u predmetu <i>Rajić</i> u vezi s pregledom Optužnice	<i>Tužilac protiv Ivica Rajića zvanog Viktor Andrić</i> , predmet br. IT-95-12-R61, Pregled Optužnice sukladno pravilu 61 Pravilnika o postupku i dokazivanju, 13. septembar 1996.
Odluka Žalbenog vijeća u predmetu <i>Šešelj</i> po zahtjevu za ponovno razmatranje	<i>Tužilac protiv Vojislava Šešelja</i> , predmet br. IT-03-67-AR72.1, Odluka po zahtjevu za preispitivanje "Odluke po interlokutornoj žalbi po pitanju nadležnosti" od 31. avgusta 2004. godine, 15. juni 2006.

Drugostepena presuda u predmetu <i>Simić</i>	<i>Tužilac protiv Blagoja Simića</i> , predmet br. IT-95-9-A, Presuda, 28. novembar 2006.
Odluka u predmetu <i>Simić i drugi</i> u vezi s međunarodnim karakterom sukoba	<i>Tužilac protiv Blagoja Simića, Milana Simića, Miroslava Tadića, Stevana Todorovića i Sime Zarića</i> , predmet br. IT-95-9-PT, Odluka po pretpretresnom podnesku optužbe kojim se traži da Pretresno vijeće formalno primi na znanje međunarodni karakter sukoba u Bosni i Hercegovini, 25. mart 1999.
Presuda o kazni u predmetu <i>M. Simić</i>	<i>Tužilac protiv Milana Simića</i> , predmet br. IT-95-9/2-S, Presuda o kazni, 17. oktobar 2002.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Simić i drugi</i>	<i>Tužilac protiv Blagoja Simića, Miroslava Tadića i Sime Zarića</i> , predmet br. IT-95-9-T, Presuda, 17. oktobar 2003.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Stakić</i>	<i>Tužilac protiv Milomira Stakića</i> , predmet br. IT-97-24-A, Presuda, 22. mart 2006.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Stanišić i Simatović</i>	<i>Tužilac protiv Jovice Stanišića i Franka Simatovića</i> , predmet br. IT-03-69-A, Presuda, 9. decembar 2015.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Stanišić i Župljanin</i>	<i>Tužilac protiv Miće Stanišića i Stojana Župljanina</i> , predmet br. IT-08-91-A, Presuda, 30. juni 2016.
Odluka u predmetu <i>Stanišić i Župljanin</i> od 16. januara 2013.	<i>Tužilac protiv Miće Stanišića i Stojana Župljanina</i> , predmet br. IT-08-91-T, Odluka kojom se odbacuje zahtjev tužilaštva da se izvedu zaključci o svim vidovima odgovornosti za koje se tereti u Optužnici, 16. januar 2013.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Strugar</i>	<i>Tužilac protiv Pavla Strugara</i> , predmet br. IT-01-42-A, Presuda, 17. juli 2008.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Strugar</i>	<i>Tužilac protiv Pavla Strugara</i> , predmet br. IT-01-42-T, Presuda, 31. januar 2005.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Šainović i drugi</i>	<i>Tužilac protiv Nikole Šainovića, Nebojše Pavkovića, Vladimira Lazarevića i Sretena Lukića</i> , predmet br. IT-05-87-A, Presuda, 23. januar 2014.
Odluka u predmetu <i>M. Tadić</i> iz 2004. u vezi s pomilovanjem ili ublažavanjem kazne	<i>Tužilac protiv Miroslava Tadića</i> , predmet br. IT-95-9, Odluka predsjednika po molbi Miroslava Tadića za pomilovanje ili ublažavanje kazne, 24. juni 2004.

Odluka Žalbenog vijeća u predmetu <i>Tadić</i> u vezi s nadležnošću	<i>Tužilac protiv Duška Tadića</i> , predmet br. IT-94-1-AR72, Odluka po interlokutornoj žalbi odbrane na nadležnost Suda, 2. oktobar 1995.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Tadić</i>	<i>Tužilac protiv Duška Tadića</i> , predmet br. IT-94-1-A, Presuda, 15. juli 1999.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Tadić</i>	<i>Tužilac protiv Duška Tadića</i> , predmet br. IT-94-1-T, Presuda, 7. maj 1997.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Tolimir</i>	<i>Tužilac protiv Zdravka Tolimira</i> , predmet br. IT-05-88/2-A, Presuda, 8. april 2015.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Tolimir</i>	<i>Tužilac protiv Zdravka Tolimira</i> , predmet br. IT-05-88/2-T, 12. decembar 2012.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Vasiljević</i>	<i>Tužilac protiv Mitra Vasiljevića</i> , predmet br. IT-98-32-A, Presuda, 25. februar 2004.

D. Presude i odluke MKSR-a

Prvostepena presuda u predmetu <i>Akayesu</i>	<i>Tužilac protiv Jean-Paula Akayesua</i> , predmet br. ICTR-96-4-T, Presuda, 2. septembar 1998.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Bagilishema</i>	<i>Tužilac protiv Ignacea Bagilisheme</i> , predmet br. ICTR-95-1A-T, Presuda, 7. juni 2001.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Bagosora i Nsengiyumva</i>	<i>Théoneste Bagosora i Anatole Nsengiyumva protiv tužioca</i> , predmet br. ICTR-98-41-A, Presuda, 14. decembar 2011.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Bizimungu</i>	<i>Augustin Bizimungu protiv tužioca</i> , predmet br. ICTR-00-56B-A, Presuda, 30. juni 2014.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Gacumbitsi</i>	<i>Sylvestre Gacumbitsi protiv tužioca</i> , predmet br. ICTR-2001-64-A, Presuda, 7. juli 2006.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Gatete</i>	<i>Jean-Baptiste Gatete protiv tužioca</i> , predmet br. ICTR-00-61-A, Presuda, 9. oktobar 2012.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Hategekimana</i>	<i>Ildephonse Hategekimana protiv tužioca</i> , predmet br. ICTR-00-55B-A, Presuda, 8. maj 2012.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Kalimanzira</i>	<i>Callixte Kalimanzira protiv tužioca</i> , predmet br. ICTR-05-88-A, Presuda, 20. oktobar 2010.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Kajelijeli</i>	<i>Juvénal Kajelijeli protiv tužioca</i> , predmet br. ICTR-98-44A-A, Presuda, 23. maj 2005.

Drugostepena presuda u predmetu <i>Kanyarukiga</i>	<i>Tužilac protiv Gasparda Kanyarukige</i> , predmet br. ICTR-02-78-A, Presuda, 8. maj 2012.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Karemera i Ngirumpatse</i>	<i>Édouard Karemera i Matthieu Ngirumpatse protiv tužioca</i> , predmet br. ICTR-98-44-A, Presuda, 29. septembar 2014.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Karera</i>	<i>François Karera protiv tužioca</i> , predmet br. ICTR-01-74-A, Presuda, 2. februar 2009.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Kayishema i Ruzindana</i>	<i>Tužilac protiv Clémenta Kayisheme i Obeda Ruzindane</i> , predmet br. ICTR-95-1-A, Presuda (Obrazloženje), 1. juni 2001.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Kayishema i Ruzindana</i>	<i>Tužilac protiv Clémenta Kayisheme i Obeda Ruzindane</i> , predmet br. ICTR-95-1-T, Presuda, 21. maj 1999.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Mugenzi i Mugiraneza</i>	<i>Justin Mugenzi i Prosper Mugiraneza protiv tužioca</i> , predmet br. ICTR-99-50-A, Presuda, 4. februar 2013.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Musema</i>	<i>Tužilac protiv Alfreda Museme</i> , predmet br. ICTR-96-13-T, Presuda, 27. januar 2000.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Muvunyi</i>	<i>Tužilac protiv Tharcissea Muvunyija</i> , predmet br. ICTR-2000-55A-T, Presuda i kazna, 12. septembar 2006.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Nahimana i drugi</i>	<i>Ferdinand Nahimana, Jean-Bosco Barayagwiza i Hassan Ngeze protiv tužioca</i> , predmet br. ICTR-99-52-A, Presuda, 28. novembar 2007.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Nchamihigo</i>	<i>Siméon Nchamihigo protiv tužioca</i> , predmet br. ICTR-2001-63-A, Presuda, 18. mart 2010.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Ndahimana</i>	<i>Grégoire Ndahimana protiv tužioca</i> , predmet br. ICTR-01-68-A, Presuda, 16. decembar 2013.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Ndindabahizi</i>	<i>Emmanuel Ndindabahizi protiv tužioca</i> , predmet br. ICTR-01-71-A, Presuda, 16. januar 2007.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Ndindiliyimana i drugi</i>	<i>Augustin Ndindiliyimana, François-Xavier Nzuwonemeye i Innocent Sagahutu protiv tužioca</i> , predmet br. ICTR-00-56-A, Presuda, 11. februar 2014.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Niyitegeka</i>	<i>Eliézer Niyitegeka protiv tužioca</i> , predmet br. ICTR-96-14-A, Presuda, 9. juli 2004.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Nizeyimana</i>	<i>Ildéphonse Nizeyimana protiv tužioca</i> , predmet br. ICTR-00-55C-A, Presuda, 29. septembar 2014.

Drugostepena presuda u predmetu <i>Ntagerura i drugi</i>	<i>Tužilac protiv Andréa Ntagerure, Emmanuela Bagambikija i Samuela Imanishimwea</i> , predmet br. ICTR-99-46-A, Presuda, 7. juli 2006.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Ntakirutimana i Ntakirutimana</i>	<i>Tužilac protiv Elizaphana Ntakirutimane i Gérarda Ntakirutimane</i> , predmeti br. ICTR-96-10-A i ICTR-96-17-A, Presuda, 13. decembar 2004.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Ntawukulilyayo</i>	<i>Dominique Ntawukulilyayo protiv tužioca</i> , predmet br. ICTR-05-82-A, Presuda, 14. decembar 2011.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Nyiramasuhuko i drugi</i>	<i>Tužilac protiv Pauline Nyiramasuhuko, Arsenea Shaloma Ntahobalija, Sylvaina Nsabimane, Alphonsea Nteziryayoa, Josepha Kanyabashija i Élieja Ndayambajea</i> , predmet br. ICTR-98-42-A, Presuda, 14. decembar 2015.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Nzabonimana</i>	<i>Callixte Nzabonimana protiv tužioca</i> , predmet br. ICTR-98-44D-A, Presuda, 29. septembar 2014.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Renzaho</i>	<i>Tharcisse Renzaho protiv tužioca</i> , predmet br. ICTR-97-31-A, Presuda, 1. april 2011.
Drugostepena presuda u predmetu <i>Simba</i>	<i>Aloys Simba protiv tužioca</i> , predmet br. ICTR-01-76-A, Presuda, 27. novembar 2007.

E. Praksa drugih sudova

1. <u>MKS</u>	
Odluka u predmetu <i>Bemba</i> kojom se potvrđuju optužbe	<i>Prosecutor v. Jean-Pierre Bemba Gombo</i> , predmet br. ICC-01/05-01/08, Decision Pursuant to Article 61(7)(a) and (b) of the Rome Statute on the Charges of the Prosecutor Against Jean-Pierre Bemba Gombo, 15. juni 2009.
Presuda na osnovu člana 74 u predmetu <i>Katanga</i>	<i>Prosecutor v. Germain Katanga</i> , predmet br. ICC-01/04-01/07-3436, Judgment pursuant to Article 74, 7. mart 2014.
Presuda na osnovu člana 74 u predmetu <i>Lubanga</i>	<i>Prosecutor v. Thomas Lubanga Dyilo</i> , predmet br. ICC-01/04-01/06-2842, Judgment pursuant to Article 74, 14. mart 2012.
Odluka u predmetu <i>Lubanga</i> kojom se potvrđuju optužbe	<i>Prosecutor v. Thomas Lubanga Dyilo</i> , predmet br. ICC-01/04-01/06, Decision on the Confirmation of Charges, 29. januar 2007.

2. <u>MSP</u>	
Savjetodavno mišljenje u vezi sa Zidom	Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory, Advisory Opinion, 9. juli 2004.
Presuda u predmetu <i>Armed Activities</i>	<i>Case concerning Armed Activities on the Territory of the Congo, Democratic Republic of Congo v. Uganda</i> , Judgement, 19. decembar 2005.
Presuda o genocidu u Bosni	<i>Case concerning the Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro</i> , Judgement, 26. februar 2007.
Presuda u predmetu <i>Nicaragua Activities</i>	<i>Case concerning the Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua, Nicaragua v. United States of America (Merits)</i> , Judgement, 27. juni 1986.
3. <u>SCSL</u>	
Odluka u predmetu <i>Norman</i>	<i>The Prosecutor v. Sam Hinga Norman</i> , predmet br. SCSL-2003-08-PT, Decision on Motion for Modification of the Conditions of Detention, 26. novembar 2003.
Prvostepena presuda u predmetu <i>Sesay et al.</i>	<i>Prosecutor v. Issa Hassan Sesay, Morris Kallon and Augustine Gbao</i> , predmet br. SCSL-04-15-T, 2. mart 2009.
4. <u>ECtHR</u>	
Odluka u predmetu <i>A. and others</i>	<i>A. and others v. United Kingdom</i> , Application no. 3455/05, Judgement, 19. februar 2009.
Odluka u predmetu <i>Al-Khawaja and Tahery</i>	<i>Al-Kawaja and Tahery v. United Kingdom</i> , Application nos 26766/05 and 22228/06, Judgment, 15. decembar 2011.
Odluka u predmetu <i>Ciobanu</i>	<i>Ciobanu v. Romania and Italy</i> , Application no. 4509/08, Judgement, 9. juli 2013. (samo na francuskom)
Odluka u predmetu <i>Guzzardi</i>	<i>Guzzardi v. Italy</i> , Application no. 7367/76, Judgement, 6. novembar 1980.
Odluka u predmetu <i>Lavents</i>	<i>Lavents v. Latvia</i> , Application no. 58442/00, Judgement, 28. novembar 2002. (samo na francuskom)

Odluka u predmetu <i>Nada</i>	<i>Nada v. Switzerland</i> , Application no. 10593/08, Judgement, 12. septembar 2012.
Odluka u predmetu <i>Papageorgiou</i>	<i>Georgios Papageorgiou v. Greece</i> , Application no. 59506/00, Judgement, 9. maj 2003.
5. <u>Drugi izvori</u>	
Presuda u predmetu <i>Genie-Lacayo</i>	<i>Genie-Lacayo v. Nicaragua</i> , IACtHR, Judgment, 29. januar 1997.
predmet <i>Hostage</i>	<i>Law Reports of the War Criminals</i> , UN War Crimes Commission, sv. VIII, 1949.
predmet <i>Lepore</i>	<i>Re Lepore</i> , Vrhovni vojni sud Italije, 19. juli 1946., <i>Annual Digest and Reports of Public International Law Cases</i> , 1951., str. 354
predmet <i>Motosuke</i>	Privremeni prijeki sud u Ambonu, u predmetu <i>Motosuke</i> , Presuda od 28. januara 1948., <i>Annual Digest and Reports of Public International Law Cases</i> , sv. 15, 1948., str. 682
predmet <i>Pilz</i>	Okružni sud u Haagu (Specijalno vijeće za krivična djela), u predmetu <i>Pilz</i> , Presuda od 21. decembra 1949. i Specijalni kasacijski sud, Presuda od 5. jula 1950., <i>International Law Reports</i> , sv. 17, str. 391

F. Dokumenti MKSJ-a

Uputstvo o formalnim uslovima	Uputstvo o formalnim uslovima za podnošenje žalbe na presudu (IT/201), 7. mart 2002.
Pravilnik	ažurirani Pravilnik o postupku i dokazima Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, IT/32/Rev.50 (8. juli 2015.)
Statut	ažurirani Statut Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, septembar 2009., s posljednjim izmjenama i dopunama shodno Rezoluciji 2306 Savjeta bezbjednosti (2016.), prvobitno usvojen Rezolucijom 827 Savjeta bezbjednosti (1993.)

G. Spisak drugih pravnih izvora

1. <u>Međunarodni pravni instrumenti i komentari</u>	
Dopunski protokol I	Dopunski protokol uz Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba, 8. juni 1977., 1125 U.N.T.S. 3
Dopunski protokol II	Dopunski protokol uz Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba, 8. juni 1977., 1125 U.N.T.S. 609
Komentar uz Dopunske protokole	Komentar Dopunskih protokola uz Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba, 8. juni 1977.
Komentar uz Ženevsku konvenciju I	Komentar iz 2016. uz Ženevsku konvenciju I za poboljšanje položaja ranjenika i bolesnika u oružanim snagama u ratu, 12. avgust 1949.
Komentar uz Ženevsku konvenciju IV	Komentar iz 1958. uz Ženevsku konvenciju IV o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata, Ženeva, 12. avgust 1949.
Četvrta haška konvencija	Konvencija (IV) o zakonima i običajima ratovanja na kopnu i dodatak: Pravilnik o zakonima i običajima ratovanja na kopnu, Haag, 18. oktobar 1907., 187 C.T.S. 227
Ženevska konvencija I	Ženevska konvencija za poboljšanje položaja ranjenika i bolesnika u oružanim snagama u ratu, Ženeva (Prva ženevska konvencija), 12. avgust 1949., 75 U.N.T.S. 31
Ženevska konvencija II	Ženevska konvencija za poboljšanje položaja ranjenika, bolesnika i brodolomaca oružanih snaga na moru, Ženeva (Druga ženevska konvencija), 12. avgust 1949., 75 U.N.T.S. 85
Ženevska konvencija III	Ženevska konvencija o postupanju s ratnim zarobljenicima, Ženeva (Treća ženevska konvencija), 12. avgust 1949., 75 U.N.T.S. 135
Ženevska konvencija IV	Ženevska konvencija o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata, Ženeva (Četvrta ženevska konvencija), 12. avgust 1949., 75 U.N.T.S. 287
Konvencija o genocidu	Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida, 9. decembar 1948., 78 U.N.T.S. 277
Haška konvencija iz 1954.	Konvencija o zaštiti kulturnih dobara u slučaju

	oružanog sukoba, Haag, 14. maj 1954., 249 U.N.T.S. 240
Haški pravilnik	Dodatak Četvrtoj haškoj konvenciji – Konvencija (IV) o zakonima i običajima ratovanja na kopnu i dodatak: Pravilnik o zakonima i običajima ratovanja na kopnu, Haag, 18. oktobar 1907., 187 C.T.S. 227
Obilježja krivičnih djela MKS-a	Obilježja krivičnih djela, službeni zapisnik s revizijske konferencije o Rimskom statutu Međunarodnog krivičnog suda, Kampala, od 31. maja do 11. juna 2010. (publikacija Međunarodnog krivičnog suda, RC/11)
Statut MKS-a	Rimski statut (A/CONF.183/9), 17. juli 1998.
Međunarodni pakt	Generalna skupština Ujedinjenih nacija, Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, 16. decembar 1966., U.N.T.S. 999, str. 171
2. <u>Vojni priručnici</u>	
Priručnik Ujedinjenog Kraljevstva o zakonima ratovanja iz 1880.	Manual on the Laws of War on Land, Institute of International law, Oxford, 1880.
Priručnik Ujedinjenog Kraljevstva o zakonima ratovanja iz 1958.	Manual on Military Law of War on Land, Ujedinjeno Kraljevstvo, 1958.
Priručnik SAD-a o zakonima ratovanja iz 1956.	The Law of Land Warfare, Ministarstvo vojske, Sjedinjene Američke Države, 1956.
Priručnik Njemačke o zakonima ratovanja iz 1992.	Humanitarno pravo u oružanim sukobima – Priručnik, Savezno ministarstvo odbrane, Savezna Republika Njemačka, 1992.
3. <u>Knjige i članci</u>	
Arai-Takahashi, <i>The Law of Occupation</i>	Yutaka Arai-Takahashi, <i>The Law of Occupation: Continuity and Change of International Humanitarian Law, and its Interaction with International Human Rights Law</i> , Brill, 2009.
Boothby, <i>Weapons and the Law of Armed Conflict</i>	<i>Weapons and the Law of Armed Conflict</i> , William H. Boothby, OUP Oxford (prvo izdanje), 2009.
Benvenisti, <i>The International Law of Occupation</i>	Eyal Benvenisti, <i>The International Law of Occupation, Second Edition</i> , Oxford University Press, 2012.

Carcano, <i>The Transformation of Occupied Territory in International Law</i>	Andrea Carcano, <i>The Transformation of Occupied Territory in International Law</i> , Brill - Nijhoff, 2015.
Cassese, <i>International Criminal Law</i>	Antonio Cassese, <i>International Criminal Law</i> , drugo izdanje, Oxford University Press, 2008.
Dinstein, <i>The International Law of Belligerent Occupation</i>	Yoram Dinstein, <i>The International Law of Belligerent Occupation</i> , Cambridge University Press, 2009.
Fleck, <i>The Handbook of Humanitarian Law in Armed Conflicts</i>	Dieter Fleck, <i>The Handbook of Humanitarian Law in Armed Conflicts</i> , Oxford University Press, 1999.
Haines, <i>Weapons, Means and Methods of Warfare</i>	Steven Haines, <i>Weapons, Means and Methods of Warfare</i> , Cambridge University Press, 2007.
Haupais, "Les Obligations de la Puissance Occupante au Regard de la Jurisprudence et de la Pratique Récentes"	Nicolas Haupais, "Les Obligations de la Puissance Occupante au Regard de la Jurisprudence et de la Pratique Récentes", (2007.) 111 <i>Revue Générale de Droit International Public</i> 117
Henckaerts i Doswald-Beck, <i>Customary International Humanitarian Law</i>	<i>Customary International Humanitarian Law, Volume 1: Rules</i> , Jean-Marie Henckaerts i Louise Doswald-Beck (urednici), MKCK i Cambridge University Press, 2005.
Jennings i Watts, <i>Oppenheim's International Law</i>	<i>Oppenheim's International Law, Ninth Edition, Volume I, Peace</i> , Sir Robert Jennings i Sir Arthur Watts (urednici), Longman, 1996.
Lauterpacht, <i>Oppenheim's International Law</i>	<i>Oppenheim's International Law, Seventh Edition, Volume II</i> , Hersch Lauterpacht, (urednik), Longman, 1952.,
Oppenheim, <i>International Law, War and Neutrality</i>	Lassa Oppenheim, <i>International Law, Volume II: War and Neutrality</i> , Longman's, Green, and Co., 1906.
Sluiter, Friman, Linton, Vasiliev, Zappalà, <i>International Criminal Procedure: Principles and Rules</i>	<i>International Criminal Procedure: Principles and Rules</i> , Göran Sluiter, Håkan Friman, Suzannah Linton, Sergey Vasiliev, Salvatore Zappalà, OUP Oxford, 21. mart 2013., str. 675, 679
Vasiliev, <i>International Criminal Trials: A Normative Theory</i>	<i>International Criminal Trials: A Normative Theory</i> , Vasiliev, S. OUP Oxford, 2014.
Von Glahn, <i>The Occupation of Enemy Territory</i>	<i>The Occupation of Enemy Territory: A Commentary on the Law and Practice of Belligerent Occupation</i> , Gerhard von Glahn,

	Minnesota University Press, 1957.
--	-----------------------------------

H. Skraćenice

sastanak u Karađorđevu od 25. marta 1991.	sastanak u Karađorđevu, održan 25. marta 1991., na kojem je učestvovao Franjo Tuđman i na kojem se diskutovalo o planovima podjele BiH
Uredba o oružanim snagama od 3. jula 1992.	dokazni predmet P00289, Uredba o oružanim snagama Hrvatske zajednice Herceg-Bosne koju je 3. jula 1992. izdao Mate Boban
Zapovijed od 14. novembra 1992.	dokazni predmet 3D00424, zapovijed koju su 14. novembra 1992. Praljak i Ćorić izdali, između ostalih, Zdenku Andabaku, za povrat vozila otetih u Prozoru njihovim vlasnicima
Zapovijed od 6. januara 1993.	dokazni predmet P01064, zapovijed koju je Petković 6. januara 1993. izdao zapovjedniku pukovnije "Bruno Bušić" da svoju pukovniju stavi u punu borbenu gotovost
Ultimatum od 15. januara 1993.	ultimatum koji je HVO HZ HB uputio 15. januara 1993. u kojem traži, između ostalog, da se ABiH u roku od pet dana potčini HVO-u u provincijama 3, 8 i 10
Ultimatum od 4. aprila 1993.	ultimatum koji je HVO HZ HB uputio 3. aprila 1993., objavljen 4. aprila 1993., u kojem se navodi da će HVO, ako muslimanske vlasti odbiju da do 15. aprila 1993. potpišu izjavu o potčinjavanju ABiH HVO-u u provincijama 3, 8 i 10, tu odluku provesti jednostrano, što podrazumijeva i primjenu vojnih sredstava
Odluka od 15. aprila 1993.	odluka koju je HVO opštine Mostar usvojio 15. aprila 1993. o pravima izbjeglica, prognanika i raseljenih osoba
Zapovijed od 23. aprila 1993.	dokazni predmet P02050, zapovijed Stojića i Petkovića upućena zapovjednicima svih operativnih zona da poštuju međunarodno pravo
sastanak u Divuljama od 4. juna 1993.	sastanak zvaničnika HZ(R) HB s predstavnicima međunarodne zajednice održan 4. juna 1993. u Divuljama, u Hrvatskoj
Zajednički proglas od 30. juna 1993.	dokazni predmet P03038, proglas koji su 30. juna 1993. zajednički izdali Prlić i Stojić, u kojem pozivaju hrvatski narod u BiH na odbranu od muslimanske agresije poslije napada ABiH

	na položaje HVO-a
Zapovijed od 30. juna 1993.	dokazni predmet P03019, zapovijed koju je Petković 30. juna 1993. uputio OZ Jugoistočna Hercegovina da se svi Muslimani pripadnici HVO-a razoružaju i izoluju i da se izoluju svi vojno sposobni muškarci Muslimani koji žive u zoni odgovornosti OZ Jugoistočna Hercegovina
Odluka od 10. decembra 1993.	dokazni predmet P07096, odluka Mate Bobana kojom se naređuje jednostrano zatvaranje zatočeničkih objekata na teritoriji HR HB najkasnije 17. decembra 1993.
ABiH	Armija Bosne i Hercegovine
činjenica o kojoj je presuđeno	činjenica o kojoj je presuđeno koja je formalno primljena na znanje u predmetu <i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevima tužilaštva od 14. i 23. juna 2006. za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, javno, 7. septembar 2006.
Izmijenjena i dopunjena Uredba o oružanim snagama od 3. jula 1992.	dokazni predmet P00588, Uredba o oružanim snagama Hrvatske zajednice Herceg-Bosne (pročišćeni tekst), koju je Mate Boban izdao 17. oktobra 1992.
Andabakov izvještaj	dokazni predmet P00536, nedatirani izvještaj Zdenka Andabaka u kojem on opisuje svoje aktivnosti u periodu od 21. do 29. oktobra 1992.
Andrićev izvještaj	dokazni predmet 3D03065/4D00348, izvještaj od 27. januara 1993. koji je pukovnik Miro Andrić uputio Stojiću u vezi sa situacijom u Gornjem Vakufu i Prozoru
Žalbeno vijeće	Žalbeno vijeće Međunarodnog krivičnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine
žalbeni pretres	žalbeni pretres u ovom predmetu, održan od 20. do 24. i od 27. do 28. marta 2017.
žalioci	šest podnosilaca žalbe

ATG	antiteroristička grupa
napad na kasarnu HVO-a "Tihomir Mišić"	napad ABiH na kasarnu HVO-a "Tihomir Mišić" sjeverno od Mostara 30. juna 1993.
video BBC-ja	intervju BBC-ja sa Stojićem nakon 9. maja 1993., u kojem je Stojić objasnio da bi HVO mogao za nekoliko sati očistiti svoj dio Mostara
b/h/s	bosanski/hrvatski/srpski jezik
BiH	Bosna i Hercegovina
ZZP	zajednički zločinački plan UZP-a, što se odnosi na zajednički zločinački plan udruženog zločinačkog poduhvata u ovom predmetu, konkretno, dominaciju Hrvata u HR HB putem etničkog čišćenja muslimanskog stanovništva
Izvještaj CED-a	dokazni predmet P02770, Izvještaj Centra za elektroničko djelovanje (služba Glavnog stožera) od 14. juna 1993., u kojem se navodi da su 13. juna 1993. tokom akcije deložiranja u zapadnom Mostaru pripadnici ATG "Vinko Škrobo" i 4. bojne "Tihomir Mišić" 3. brigade HVO-a počinili silovanja i da ima indikacija o ubijanju "civila"
OZ Središnja Bosna	Operativna zona Središnja Bosna (HVO)
zajednički član 3	zajednički član 3 Ženevskih konvencija
zajednički zločinački plan	vidi ZZP gore
Hrvatska	Republika Hrvatska
Ćurčićev izvještaj od 2. juna 1993.	dokazni predmet P02608, izvještaj Dragana Ćurčića od 2. juna 1993., u kojem obavještava Stojića o useljavanju u prazne stanove u Čapljini i Mostaru dodijeljene pripadnicima HVO-a
Uredba od 6. jula 1993.	dokazni predmet P03089, Uredba o korištenju napuštenih stanova, koju je Prlić potpisao 6. jula 1993.
Uredba o vojnoj obavezi	dokazni predmet 4D01030, Uredba sa zakonskom snagom o vojnoj obavezi, objavljena 1. avgusta 1992.
Odjel za kriminalističke istrage	Kriminalističkoistražni odjel/Odjel za kriminalističke istrage/Odjel za suzbijanje

	kriminaliteta Uprave Vojne policije
Komisija za zatvore	Komisija koju je 6. avgusta 1993. osnovao Odjel obrane, koja je bila odgovorna za sve zatočeničke centre i zatvore u kojima su bili zatočeni ratni zarobljenici i vojni pritvorenici, i koja je počela s radom 10. avgusta 1993., (v. dokazni predmet P03995)
OPOU	Odjel pravosuđa i opće uprave
domobrani	Domobranske jedinice HVO-a
Zatvor u Dretelju	Okružni vojni zatvor u Dretelju, u opštini Čapljina
Bolnica u istočnom Mostaru	bolnica u istočnom Mostaru, poznata i pod nazivom Higijenski zavod, u Ulici maršala Tita u opštini Mostar
EZ	Evropska zajednica
ECCC	Vanredna vijeća sudova Kambodže
PMEZ	Posmatračka misija Evropske zajednice
ECHR	Evropska konvencija o ljudskim pravima
ECtHR	Evropski sud za ljudska prava
Komisija za razmjenu	Komisija za razmjenu zarobljenih i drugih osoba
Služba za razmjenu	Služba za razmjenu zarobljenika i drugih osoba, izvršni organ Komisije za razmjenu zarobljenih i drugih osoba (v. dokazne predmete P03191, 1D01669), koji je vršio niz funkcija u vezi sa zarobljenicima i razmjenom zarobljenika
Mašinski fakultet	zgrada Mašinskog fakulteta, opština Mostar
Ribnjak	ribogojilište kod Doljana, opština Jablanica
Zatvor u Gabeli	Okružni vojni zatvor u Gabeli, opština Čapljina
Staklena banka	zgrada tzv. Staklene banke, zvane i Plava banka, u Ulici maršala Tita u zapadnom Mostaru
Ženevske konvencije	Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949.
HDZ BiH	Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine

Heliodrom	logor Heliodrom u opštini Mostar
Dostavna knjiga iz zatvora Heliodrom	dokazni predmet P00285
HOS	Hrvatske obrambene snage (vojni ogranak bosanskih Hrvata)
HR HB	Hrvatska Republika Herceg-Bosna
HV	Hrvatska vojska
HVO	Hrvatsko vijeće obrane (vojska bosanskih Hrvata)
HVO/Vlada HZ(R) HB	izvršni organi/vlade Hrvatske zajednice i Hrvatske Republike Herceg-Bosne zajedno
HVO HZ HB	izvršni organ Hrvatske zajednice Herceg-Bosne
HZ HB	Hrvatska zajednica Herceg-Bosna
HZ(R) HB	Hrvatska zajednica i Republika Herceg-Bosna, zajedno
MKS	Međunarodni krivični sud
ICFY	Međunarodna konferencija o bivšoj Jugoslaviji
MSP	Međunarodni sud pravde
MKCK	Međunarodni komitet Crvenog krsta
Dopis MKCK-a	dokazni predmet P07629, protestno pismo MKCK-a od 20. januara 1994. upućeno Marijanu Biškiću, Milivoju Petkoviću, Jadranku Prliću i Vladislavu Pogarčiću o zlostavljanju zatočenika
Izveštaj MKCK-a od 20. aprila 1993.	dokazni predmet P01989, izvještaj MKCK-a od 20. aprila 1993. u kojem se govori o zločinima koje su počinili pripadnici HVO-a
MKSR	Međunarodni sud za krivično gonjenje osoba odgovornih za genocid i druga teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji Ruande i građana Ruande odgovornih za genocid i druga teška kršenja počinjena na teritoriji susjednih država od 1. januara 1994. do 31. decembra 1994. godine
MKSJ	Međunarodni sud za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše

	Jugoslavije od 1991. godine
UZP	udruženi zločinački poduhvat
prva kategorija UZP-a	odgovornost na osnovu prve kategorije udruženog zločinačkog poduhvata
druga kategorija UZP-a	odgovornost na osnovu druge kategorije udruženog zločinačkog poduhvata
treća kategorija UZP-a	odgovornost na osnovu treće kategorije udruženog zločinačkog poduhvata
JNA	Jugoslovenska narodna armija
Suprotno mišljenje sudije Antonettija	Suprotno mišljenje sudije Antonettija u predmetu <i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Presuda, 6. juni 2014. (original na francuskom zaveden 29. maja 2013.) (javno)
KB	Kažnjenička bojna
Zatvor u Ljubuškom	Vojno-istražni zatvor u Ljubuškom
Izvještaj Luke Markešića	dokazni predmet P04177, Izvještaj SIS-a koji je 14. avgusta 1993. sastavio Luka Markešić, u vezi s, između ostalog, krivičnim djelima vojnika HVO-a i pripadnika Vojne policije
Sporazum postignut u Makarskoj	dokazni predmet P10264, sporazum postignut 10. jula 1993. u Makarskoj između ABiH i HVO-a o slobodnom prolasku humanitarnih konvoja na području BiH
Vojna policija	Vojna policija HVO-a
Zapisnik od 31. maja 1993.	dokazni predmet P02575, zapisnik sa sjednice HZ(R) HB održane 31. maja 1993. na kojoj se traži poduzimanje odgovarajućih mjera za suzbijanje kriminala u Mostaru
Zapisnik sa 47. sjednice Vlade	dokazni predmet P03573, zapisnik sa 47. sjednice Vlade održane 20. jula 1993. kojoj je prisustvovao Stojić
Mladićevi dnevници	dokazni predmeti P11376, P11380, P11386 i P11389, izvodi iz dnevnika Ratka Mladića
MTS	materijalno-tehnička sredstva
MUP	Civilna policija u sklopu Ministarstva

	unutrašnjih poslova
OZ Sjeverozapadna Hercegovina	Operativna zona Sjeverozapadna Hercegovina (HVO)
Smjernice u vezi s okupacijom	Prvostepena presuda u predmetu <i>Naletilić Martinović</i> , par. 217.
Ured za izbjeglice	Ured za izbjeglice, prognanike i raseljene osobe
OZ	operativna zona
strane u postupku	odnosi se na žalioce i na tužilaštvo
PPN	postrojba za posebne namjene
Praljkov dnevnik	dokazni predmet P00352, dnevnik Josipa Praljka, <i>de facto</i> ravnatelja (od 21. septembra do 10. decembra 1993.), a zatim doravnatelja (od 10. decembra 1993. do 1. jula 1994.) zatočeničkog objekta Heliodrom.
Praljkova zapovijed od 23. oktobra 1993.	dokazni predmet P06028, zapovijed koju je Praljak 23. oktobra 1993. uputio, između ostalih, Petkoviću i Ivici Rajiću: "[s]rediti situaciju u Varešu bez milosti prema bilo kome"
Praljkova zapovijed od 17. avgusta 1993.	dokazni predmet P04260, zapovijed koju je Praljak 17. avgusta 1993. uputio Izmještenom zapovjednom mjestu Prozor za povlačenje svih zarobljenika s radova na kojima su angažirani
Primorčev izvještaj od 23. aprila 1993.	dokazni predmet 4D01034, izvještaj Ivica Primorca, pomoćnika načelnika Glavnog stožera, od 23. aprila 1993., upućen Stojiću i Petkoviću, u vezi s djelatnostima profesionalnih jedinica HVO-a u periodu od 13. do 23. aprila 1993.
Prlićeve izjave	izjave koje je Jadranko Prlić dao tužilaštvu u decembru 2001. protiv svojih sužalilaca
Privremeno uputstvo	dokazni predmet P00837, Privremeno uputstvo za rad postrojbi Vojne policije iz aprila 1992.
Srednjoškolski centar u Prozoru	srednja škola u opštini Prozor
RBiH	Republika Bosna i Hercegovina (poslije sticanja samostalnosti)
Rozićev izvještaj od 23. aprila 1993.	dokazni predmet P02063, izvještaj koji je Marko

	Rozić 23. aprila 1993. podnio Slobodanu Božiću
RS	Republika Srpska
SCSL	Specijalni sud za Sjevernu Leone
SDA	Stranka demokratske akcije
Srbija	Republika Srbija
SFRJ	Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija
Silos	silos u opštini Čapljina
SIS	Sigurnosno-informativna služba HVO-a
OZ Jugoistočna Hercegovina	Operativna zona Jugoistočna Hercegovina (HVO)
škola u Sovićima	škola u Sovićima u opštini Jablanica
Španski bataljon	Španski bataljon UNPROFOR-a
SR BiH	Socijalistička Republika Bosna i Hercegovina (prije sticanja samostalnosti)
Statutarna odluka od 3. jula 1992.	dokazni predmet P00303, Statutarna odluka koju je Mate Boban donio 3. jula 1992. o privremenom ustrojstvu izvršne vlasti i uprave na području HZ HB
Šiljegov izvještaj od 13. jula 1993.	dokazni predmet P03418, izvještaj Željka Šiljega upućen 13. jula 1993. Stojiću i Petkoviću, u kojem ih obavještava da je zatočenike iz Srednje škole u Prozoru premjestio u zatvor u Ljubuškom
Stojićeva zapovijed od 3. jula 1993.	dokazni predmet 4D00461, zapovijed koju je Stojić izdao 3. jula 1993. kojom je upravljanje zatočenjem vojno sposobnih muškaraca Muslimana zarobljenih na području opštine Čapljina prenio s 1. brigade "Knez Domagoj" na lokalni HVO
Stojićeva zapovijed od 31. maja 1993.	dokazni predmet P02578, zapovijed od 31. maja 1993. kojom Stojić naređuje da se poštuje policijski sat, vrši pregled vozila i izvrše hapšenja u Mostaru
TO	Teritorijalna odbrana
Pretnosno vijeće	Pretnosno vijeće III Međunarodnog suda

Prvostepena presuda	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Presuda, 6. juni 2014. (originalna verzija na francuskom zavedena 29. maja 2013.) (javno)
Prvostepena presuda (originalna verzija na francuskom)	<i>Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića</i> , predmet br. IT-04-74-T, Presuda, 29. maj 2013.
Međunarodni sud	MKSJ
Izjava Tuđmana i Izetbegovića	dokazni predmet P05051, zajednička izjava od 14. septembra 1993., koju su potpisali Franjo Tuđman i Alija Izetbegović
krajnji cilj	krajnji cilj rukovodstva HZ(R) HB i Franje Tuđmana da se uspostavi hrvatski entitet kojim će, bar dijelom, biti obnovljene granice Banovine iz 1939., kako bi se omogućilo ujedinjenje hrvatskog naroda; pri čemu je taj entitet u slučaju eventualnog raspada BiH trebao da se direktno pripoji Hrvatskoj ili, u protivnom, da egzistira kao nezavisna država unutar BiH, čvrsto povezana s Hrvatskom
UN	Ujedinjene nacije
UNCIVPOL	Civilna policija Ujedinjenih nacija
PJUN	Pritvorska jedinica Ujedinjenih nacija
UNHCR	Visoki komesarijat Ujedinjenih nacija za izbjeglice
Vojni posmatrači UN-a	Vojni posmatrači Ujedinjenih nacija
UNPROFOR	Zaštitne snage Ujedinjenih nacija
Vance-Owenov mirovni plan	Mirovni plan koji su kopredsjedavajući Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji 2. januara 1993. predložili predstavnicima Srba, Muslimana i Hrvata u BiH, koji je, između ostalog, predviđao stvaranje deset decentralizovanih provincija (uključujući provincije 3, 8 i 10) u BiH
stadion "Veleža"	stadion fudbalskog kluba "Velež" u zapadnom Mostaru
Logor Vitina-Otok	zatočenički objekat u zaseocima Vitina i Otok u

	opštini Ljubuški
VJ	Vojska Jugoslavije
Vrličev izvještaj od 5. jula 1993.	dokazni predmet P03181, izvještaj Stojana Vrlića od 5. jula 1993. sa spiskom muslimanskih stanova u Mostaru u kojima je te večeri trebalo izvršiti raciju
Zatočenički centar Vojno	objekti u sektoru Vojno u opštini Mostar
VOS	Vojno-obavještajna služba HVO-a
zgrada Vranica	stambeni kompleks "Vranica" u zapadnom Mostaru
VRS	Vojska Republike Srpske
ZP Mostar	Zborno područje Mostar (naziv za OZ Jugoistočna Hercegovina poslije 15. oktobra 1993.)

I. Tabela skraćénica

čl.	član/članovi
ŽT.	broj stranice transkripta postupka pred Žalbenim vijećem u ovom predmetu
upor.	upoređi
npr.	na primjer
dokazni predmet Pxxxxx	dokazni predmet tužilaštva
dokazni predmet 1Dxxxxx	dokazni predmet odbrane za Jadranka Prlića
dokazni predmet 2Dxxxxx	dokazni predmet odbrane za Bruna Stojića
dokazni predmet 3Dxxxxx	dokazni predmet odbrane za Slobodana Praljka
dokazni predmet 4Dxxxxx	dokazni predmet odbrane za Milivoja Petkovića
dokazni predmet 5Dxxxxx	dokazni predmet odbrane za Valentina Ćorića
dokazni predmet 6Dxxxxx	dokazni predmet odbrane za Berislava Pušića
str.	stranica/stranice
par.	paragraf/paragrafi

T.	broj stranice transkripta postupka pred Pretresnim vijećem u ovom predmetu
T(f).	broj stranice transkripta u postupku pred Pretresnim vijećem u ovom predmetu na francuskom jeziku

XVII. DODATAK C: POVJERLJIVI DODATAK